MICROCOSMI
Hiſtoria

Authore
ROBERTO FLUD. &c.

TOMVS SECVNDVS
DE

SVPERNATVRALI, NATURALI, PRÆTERNATURALI ET CONTRANATURALI Microcosmi historia, in Tractatus tres distributa:

AUTHORE
ROBERTO FLUD alias de Fluctibus Armigero & Medicinæ Doctore Oxoniensi.

Oppenhemij Impensis Iohannis Theodori de Bry, typis Hieronymi Galleri 1619.

Ratio
cosmus
Hyerarchia suprema.
Hyerarchia media.
Hyerarchia infima.
Epiphania.
Epiphonomia.
Ephiona.
Pituita
Sanguis
Cholera
Angeli
Archangeli
Potestates
Principatus
Dominationes
Throni
Cherubin
Seraphin

DEO OPTIMO MAXIMO CREATORI HOMINIS INCOMPREHENSIBILI, PRO INGENTI EJUS ERGA IPSUM BENEVOLENTIA ATQUE MISERICORDIA.

ORATIO GRATULABUNDA.

OMNIPOTENS rerum conditor, creator mi incomparabilis, qui ex insigni tua erga hominem benignitate eum tanta excellentia & sublimitate creasti,[a] *ut illum quodammodo finem omnium statueris:*[b] *quippe cui rationem concedendo, eum cum Angelis convenire, potentias sensitivas attribuendo bruta exæquare, vires naturales præbendo plantis assimilari, corpus largiendo, cum rebus inanimatis consentire fecisti:*[c] *imò verò ipsum animal providum, sagax, acutum, memor, rationis atque consilii plenum, admirabili conditione creare voluisti,*[d] *ejusque naturam excelsam ita temperasti, ut ipsis cœlicolis eam cognitam, Angelisque quàm proximam reddideris:*[e] *cujus integrum ex animi & corporis,* hoc est, *ex æterna & mortali dispositione conformasti, ut animal ita creatione tua affectum utrique origini suæ satisfacere possit, & mirari cœlestia & adorare te* (sempiterne Elohim) *atque incolere & gubernare terrena, ita ut, quæ infra sunt, diligat & curet, & ipse à te tuisque ministris superioribus, Angelis nempe, diligatur & curetur:*[f] *similiter ut ipse terram colat, elementis velocitate misceatur, acumine mentis in maris profunda descendat, omniaque illi apertè & perspicuè luceant, quatenus animi ejus intentionem nulla aëris caligo cōfundere, aut terræ densitas ejus opera impedire aut aquæ altitudo profunda ejus despectum auferre queat:* Ego tuus homo, tua creatura, immensa sui creatoris dignitate & nobilitate glorificata atque exaltata, clamo per ignem, per aërem, perq; terram, per cœlum, per spiritum universalem, per abyssum, pérque mundi creata:

[a] Arist. 1. Ethic.
[b] Rosel. Tractat. T. 1. p. 2. §. 3. q. 2.
[c] Arist. polit. lib. 3.
[d] Merc. Trismeg. Ascl. ep. 4.
[e] Merc. Trismeg. Asclep. 4.
[f] Merc. Trismegist. Pim. 4. & Asclep. 3.

Tu Solus, Tu Ter Maximus ô Jehova, Es Deus, cujus nomen ineffabile sit benedictum in æternum.

Immortales ergo & justissimas (animi & cordis sacrificiis eum adoratione humillima præeuntibus) tibi gratias (ô summæ æternæ atque infinitæ benignitatis Domine) agit tuus homo, tua creatura, radio inenarrabilis tui splendoris decorata pro immensa tua erga
[g] Gen. 1. & 5. eum misericordia & bonitate:[g] quod tu Dædalius rerum conditor
[h] M. Trif. ad *sacrosanctam tuiipsius imaginem*[h] mundíque *tuæ machinæ vivacissimæ & nobilissimæ*, tam visibilis, quàm intelligibilis exemplar & similitudinem eum præparasti, disposuisti, formasti, & ad culmen seu ex-
[i] Ps. 119 6. [k] Sap 9. 2. itum felicem perduxisti[i] imò verò *tuis propriis manibus*[k] ipsum *sicut*
[l] Job. 7. 10. *ex argilla in creatione ejus aptasti*[l] *& supersubstantiali tua sapientia ita perfe-*
[m] Gen 6. 26. *cisti, ut creaturis cæteris, quas in mundum produxisti,*[m] *piscibus* nẽpe *maris, volatilibus cœli, jumentis universæ terræ, atque omnibus ejusdem reptilibus*
[n] Gen. 9. 2. *dominaretur*,[n] Ita ut *ordinatione tua* irrevocabili omnes orbis terrarum bestiæ & omnia aëris pennigera, cunctáque maris aquatilia timore ejus perculsa in manus ejus tradita sint, quippe quem animal perfectione plenum statuisti, cunctísque imperans, & etiam cæteris ani-
[o] Job. 31. 4. malibus virtute longè præcellens,[o] Nam *spiritus tuus*, o Deus fortis, *fecit illum & spiraculum seu afflatus tuus omnipotens vivificavit eum*, mentéque divina super omnia alia animalia in ejus creatione eum
[p] Psal. 8. 5. exornavit:[p] Imò verò *de eo ita memor & solicitus fuisti, ut illum ipsis Angelis paulò minorem feceris, eumque gloria ac decore coronaveris, & ejus domi-*
[q] Job. 7. 20. *nio manuum tuarum opera subjeceris, omniaque sub pedibus ejus posueris,*[q] *&*
[r] Ps. 37. 11. *ab origine custos ejus esse*, non sis dedignatus,[r] *gressus illius* (ejus via delectatus) *firmè statuens atque efficiens, ut cum cadit non dejiciatur, quia tu Je-*
[s] Job. 14. 12. *hova, sustentas manum ejus,*[s] *similiter gradus ejus numeras, peccatis verò e-*
[t] Job. 10. 12. *jus clementer parcis,*[t] *cum vita benignitatem exerces erga eum, & visitatio*
[u] M. Trif. A, cap 6. *tua conservat spiritum ejus*[u]:

Cùm ergò tu, qui es summus & primus æternitatis Dominus, ex infinito tuo erga creaturas favore mundum seu Macrocosmum Dominum secundum, & hominem seu Microcosmum tertium cõstitueris, quatenus tu, ô Archetype admirabilis super altissima orbis universi cacumina dignitate & fulgore inexplicabili sedens, ad tuũ proprium specimen & exemplar eos affinxisti, ingentes & debitos in tuas laudes sonos, famigerabilia præconia, vocésq; symphoniacas imprimis ebuccinet Macrocosmus, actionibúsque vivis insignem tuam creatoris sui gloriam ac dignitatem enarret; ore stupendo & tremendo (diviná Majestate pleno) sacrosanctam tuam voluntatem tonitrua ejus reboent, encomionq; & laudem tuam instar buccinarum tuæ omnipotentiæ exertarum per orbem universum

promulgent ac resonent gloriámque tuam splendidam fulgida & fulminanti spiraculi tui virtute viventibus annuncient, spiritu suo non sine strepitu & rumore inginti atque horrendo proclament veluti universo orbi admirabilia tua regis & authoris sui opera, & ineffabilem tui brachii potestatem mundi creaturis explicent, murmura & rugitus magnos edant maria spiritu secreta commota, quo tuam conditoris & creatoris sui omnipotentiam, & imperium tono gravi atque stupendo exaltare percipiantur, & præsentiâ tui, regis sui, gaudio haud communi perfusa, motu proportione commensurato, fluxu & refluxu ordinato fluctibus undosis harmonia metrica salientibus reflexo terram ambire observentur; Terræ fundamenta viva actuum suorum nobilium commemoratione contremiscant, & exultatione quadam divinitus inspirata in honorem tuum saltare videantur, decore metrico proportionibúsque idoneis in campis Elysiis pratísve ætheteis coram te, igneo suo imperatore, more triumphali tripudiare, & lætitia quasi insigni exultare perseverent rutili tui cœlorum ignes, huc atque illuc ad nutum tuũ feratur atque decoretur universus mundi spiritus (vera hylæ soboles) igneísque tuis impressionibus se subjectum reddat & mysticos tuorum creatoris sui operum nobilium recipiat characteres; Tenebræ deformes, hyláque inanis tuo verbo & solo intuitu, vita quasi nova & insolita exagitentur, & ex nihilo aliquid efficiantur: Denique cœlum, terra, hyla, abyssus, spiritus, seu aquæ invisibiles, mare, fontes, flumina, pluviæ, grandines, nives, tonitrua, fulgura, venti, & cunctaalia Macrocosmi advenientia, laudes & encomia tua, ô Elohim ineffabilis, ebuccinare & spiritui universo publicare gaudeant. Quid etiam minus potest homo Microcosmus tunc præstare, quã ipse Macrocosmus in insignium tuarum laudum celebratione, quẽ secundum à Macrocosmo æternitatis Dominum statuisti, dum in ipsum cujusque Macrocosmi mysterii portionem inclusisti sacrosanctóque vitæ spiraculo immediatè ab ore efflato eum imbuisti? [a] Atque etiam, quia *adorationibus, laudibus, obsequiisque hominis delectaris*, ideò tu imprimis & summo jure honoribus, precibus, sacrificiis, & gratissimis gratiis ab eo honorandus es, quippe qui ex infinita tua in illum benevolentia, [b] non modo *eum tibi similem creasti, eique tanquam filio tuo congratulatus es.* [c] Verum etiam sapientiam, [d] tuam (*in dextra dierum seu annorum, seu vitæ longitudinem tenentẽ, in sinistra verò divitias & dignitatem,* [e] *è cœlis sanctis misisti, ut cum eo maneat atque laboret, quò sciat, quid sit acceptum apud te,* [f] *atque ut triumphantem cuique bene merenti gloriæ coronam attribuat.*) Nomini ergo tuo ineffabili (ô DEUS fortis exercituum) [g] *Hominis petra, propugnaculum, rupisque sola, ad quem*

se

[a] M.Tris. Asclep.
[b] M.Tris. Pim 1. Genes.1.
[c] Sap.10.
[d] Prov.3. 16.
[e] Sap.10.
[f] Prov.4. 9.
[g] Psal.59 6. & 18.12 & 46.1. & 27.1. & 84.12.

se recipit, clypee ejus, cornu salutis, loco edite, sol clare, scutum dans gratiam & gloriam atque salus unica, robúrque vita ejus) quis hominum laudes satis dignas, inclytas & illustres offerre, aut illud honore debito celebrare, aut præconia de te merita habere potest, qui es totus in toto, & in quo ipso est totum, quod est, cum omne quod existit, id esse, quo fruitur, à te habeat? Quis, inquam, mortalium sacrosanctam tuam essentiam explicare, actus operáque mirabilia dignè publicare, benignitatem, mansuetudinem atque misericordiam infinitam exprimere, potestatem & fortitudinem excellentem enarrare, majestatem incomprehensibilem describere, nominis stupendi efficaciam mundo propalare, justitiæ sanctę arcanum revelare, præscientiæ inenarrabilis rationem enodare, consilium profundum detegere, principium & originem declarare, æternitatem commetiri, gloriam atque claritatem fulgurantem depingere, veritatis perfectionem promulgare, doctrinæ atque scientiæ complementum demõstrare, loci atque sedis nobilitatem declinare, infinitatem ostendere, sapientiæ altitudinem comprehendere, in voluntatis stabilis sacrarium penetrare, laudes tuas denique atque dignitates incomprehensibiles ulla verborum eloquentia aut calami ornati argutia satis dignè extollere, aut honoribus decorare potest? Et tamen modicum de his omnibus ex sacrarum literarum fonte, atque origine nõ sine magno stupore & admiratione hausimus: Occultam enim essentiæ tuæ sacrosanctæ dispositionem etiam servum & antistitem
h Exod. 33. 21. tuum *Moysen* latuisse legimus, [h] quippe *cujus faciem videre & vivere neminem potuisse unquam* verbo tuo inviolabili confirmasti: Actus enim & opera tua sunt mirabilia, [i] quatenus disrupisti robore maria, perfregisti capita cetorum in aquis, & conquassisti capita balenæ, fundasti fontem & torrentem, & arefecisti fluvios validos, parasti solem, statuisti omnes terminos terræ, ipsam æstatem & hyemẽ tu ordinasti, [k] transfers montes, commoves terram, interdicis soli, ut non oriatur, stellas signas, cœlum extendis, ambulas super mare, facis Arcturum, Orionem & Plejades, [l] efficis ergò, ô Jehova, res magnas, adeóque investigabiles, & mirabilia, adeóque innumera. Si nobiles tuos, in Ægypto actus consideremus, ô quàm stupendi fuerunt eorum effectus, & quàm metuendum ac famigerabile reddiderunt illi nomen tuum excelsum per universum orbem terrarũ! Si miracula respicimus, quæ coram populo tuo publice in deserto edidisti, omnes tibi gloriæ & omnipotentiæ titulum ascribere atque attribuere cogimur: Quot victoriis ineffabilibus, ô DEUS exercituum verè triumphavit exercitatus tuus spiritualis atque cœlestis super Ægyptiorum, Assyriorum & aliarum nationum tibi, & popu-

i Psal. 74. 13.
k Job. 9. 5.
l Job. 10. 10.

lo tuo adversarum turmas & cohortes innumerabiles, historia tua
sacra nobis exuberanter non sine admiratione magna reliquit. Be-
nignitatis etiam atque misericordiæ tuæ abundantiã integ r qui-
dam orbis terrarum exercitus, cunctáque mundi creata agnoscunt,
imò verò & inter homines ipsi Gentiles ac Ethnici ore aperto eam
ante mundi istius peri dum confitebuntur: Nam [m] *tuo es* Deus *for-* [m] Ps. 86. 15.
tis, misericors, gratiosus, longanimis, & multus benignitate ac fide, [n] *omnia ad-* [n] Sap. 15. 1.
ministrans misericordia tua, [o] *quæ tam ampla est, ut plenus sit ea ipse orbis ter-* [o] Ps. 33.
rarum; Nam facis, quæ justa sunt, & judicia omnibus oppressis (misericors & Exod. 34. 6.
*gratiose Jehova, longanimis & multus benignitate, non in æternum litigans
neque in seculum iram asservans) non secundum peccata nostra facis nobis, ne-
que secundum iniquitatem nostram refers nobis, sed quàm alti sunt cæli supra
terram, prævalet benignitas tua erga timentes te, quàm longè est oriens ab occi-
dente, tam longè amoves defectiones nostras à nobis, ut miseretur pater filio-
lum, misereris timentium te: nam tu nosti figmentum nostrum, & memor es,
pulverem nos esse, &c.* Benignitas tua, à seculo usque in seculum est erga ti- [p] Ps. 103.
mentes te, [p] *Nónne tu, ô Jehova, confirmasti hæc ipsa ore voceque tua sancta,* 6.
*teipsum proclamando Dominum misericordiæ, miseratorem, tardum ad iram
multumque misericordiã & veritate, benignitatem millibus servantem, & au-
ferentem iniquitatem, ac prævaricationem, & peccatum,* [q] *& sub alarum tua-* [q] Ps. 17.
rum umbra tuos abscondentem. Porrò fortitudinem & potestatem
tuam immensam denotat liber totius veritatis, [r] *quum tu sis solus* [r] Ps. 18. 32; & 42. 9.
Deus *fortis vitæ hominis,* [s] *robur & scutum ejus,* [t] *rupis robusta seu petra,* [s] Ps. 28. 7.
ac munitio ejus, [u] *rex magnus super totam terram,* [x] *fiducia omnium extremita-* [t] Psalm. 31. [u] Ps. 47. 3.
tum terræ & maris, stabiliens montes virtute tua, accinctus potentia compe- [x] Ps. 65. 6.
scens strepitum marium, & fremitum nationum, [y] *sub te habens duas curruum* [y] Ps. 68. 18.
myriades, & multa millia Angelorum, [z] *an numerus est turmis & militibus* [z] Job. 25. 3.
tuis? & tu Domine cum illis es Dominus Sinai in sanctuario habitans. Ec-
quis ergo potest coram te consistere, cum irasceris, [a] *cum nemo sit par tibi robu-* [a] Ps. 89.
stus Jah? [b] *tu frangis valvas chalybeas, & vectes ferreos succidis.* [c] *Tua ergò* [b] Ps. 107. 16.
potestas est admirabilis & miraculosæ sunt tuæ operationes, [d] *quatenus consi-* [c] Ps. 107. 33.
lium tuum solummodò valet ad proculcandos hostes nostros. [e] *Si tu ergo Je-* [d] Ps. 108. 13.
hova fortis, nobiscum, quis contra nos? imò quidem, *si omnes gentes circum-* [e] Ps. 118. 6.
dederint nos, in nomine tuo enervabimus eos. Benedictus ergo sis, ô Je-
hovà, & debita reverentia, ac timore te adorer omnis creatura, [f] *qui* [f] Ps. 135. 6.
quicquid vis facis, in cælis & in terra, per maria & omnes abyssos. Majesta-
te etiam an quisquam Deorum tibi justè comparari aut conferri po-
test? Quis unquam Deorum (si Dii alii essent præter te) tanta ma-
jestate, gloria, admiratione, & intuentium stupore apparuit, quanta
tu (ô regalissime Jehova, vere atque unice Deus atque imperator,
sceptrum Angelorum ac cœlorum gerens) è monte tuo Sinai Israë-

ff Psalm. 114.5. litis apparuisti? [ff] *Nónne majestatis tuæ præsentiâ profugit mare, & diversum est flumen Jordan retrorsum, subsilierunt montes velut arietes, & colles ut subrumæ pecudes:* g Psalm. 104.32. [g] *atque etiam coram conspectu & facie tua terra tremuit & attingente ea montes fumaverunt & fusi sunt, ac scopuli instar ceræ resoluti.* h 2. Samuel 6.2. [h] *Quando gloria adornatus es, qui insidens cherubinis,* i Psalm. 144.5. [i] *versus terram cælos tuos declinando descendis, montesque tangendo efficis, ut fument, immittis fulgur & dispergis eos, ac emittis sagittas tuas & fundis eos.* k Job. 13.11. [k] *Tanta ergo est tua excellentia, ut ipsa homines perturbet, facitque ut pavor tui irruat in eos.* l 2. Samuel 7.22. [l] *Maximus ergo es ô Jehova, quia non est par tibi, imò non est verus Deus præter te omnino prout audivimus auribus nostris.* m Deut. 10. 17. [m] *Nam tu es Deus Deorum, Dominus Dominorum.* n Psal 95. 3 & 97.9. [n] *Rex magnus per omnes Deos, Deus fortissimus, maximus, potentissimus, summè formidabilis.* o Deut. 10. 15. [o] *Cujus sunt cæli, & cæli cælorum, terra & quicquid est in ea.* p 1 Chron. 29.11. [p] *Tua est magnitudo, & potentia, & gloria, & æternitas, & majestas, imò certè omnia in cælo & in terra.* Tuum est, Jehova, regnum, ut qui te extollis super omnia in caput, nam divitiæ & gloria à facie tua sunt, in manu, inquam, tua est potestas magnificandi & confirmandi rem quamlibet. Itaque nunc Deus noster celebramus te, & laudamus nomen tuum gloriosum. Si nominis tui stupendi efficaciam speculemur, quis illud satis admirari, extollere atque revereri potest! q Psalm. 148. [q] Cum *nomen Jehovæ laudent omnes cælorum Angeli & Exercitus, sol, luna & stellæ lucidæ, cæli cælorũ, & quæ supra cælos sunt, terrestria, cete, & abyssi omnes, ignis, grando, nix, exhalatio, ventus procellosus, efficiens verbum ejus, montes, colles, arbores fructiferæ, bestiæ, jumenta, reptilia & aves, juvenes, virgines, senes & pueri laudent & celebrent nomen tuum Jehova, quia editum est illud solium, cujus decor est supra cælum & terram.* r Proverb. 18.10. [r] quippe quod *est turris robusta, quo accurrens justus in edito collocatur. Dulces etiam justitiæ tuæ sacrosanctæ effectus nos docent tuum* s Psalm. 9 5. [s] *verbum monumentis perpetuis insculptum,* t Psalm. 3. 8. [t] *quo instruimur, te justum esse universæ terræ judicem, in solio tuo cum majestate sedentem,* u Psal. 23. 2. [u] *circa justum scutũ existentem & gloria caput ejus extollentem,* [u] *eum ita pascentem, ut egere non possit.* x Psal 62. 13 [x] *Cuique rependis secundum opus suum:* [y] *cum sis exaltator & depressor:* y Ps. 75.9. *Nam poculum est in manu tua, & vinum turbidum est, plenum mixtione, ex quo fundis: veruntamen fæces, quas expresserint, bibent omnes iniqui terræ.* z Psal 103. 6. [z] *Facis ergo, quæ justa sunt & judicia omnibus oppressis.* a Ec. 12. 16. [a] *Nam omne opus tu ducis in judicium cum omni re occulta, sive bonum sive malum,* b Proverb. 21.2. [b] *animosque tu perpendis, in cujus oculis vir rectus in unaquaque via sua videtur:* Nam ut tu justus es, justè quoq; omnino disponis, nec justitiæ tuæ quicquam resistere potest, c Sap 12.16 [c] quippe *cujus principium est tua potentia.* d Deut 32. 5. [d] Tibi igitur, ô Deus juste tribuimus magnitudinem, quia omnes viæ tuæ sunt jus, qui justus permanes & rectus in æternum. Præterea, si præscientiæ & providentiæ tuæ inenarrabilis virtutẽ respiciamus, e Ps 138 6. eam certè mirabilem esse percipiemus. [e] Nam quamvis, tu Jehova,

elatu-

elatus ſis, tamen depreſſum aſpicis, quamvis altus, è longinquo [f] Pſ.139 1.
prænoſcis: [f] *Probaſti enim hominem, & cognoſcis ejus ſedere & ſurgere*
& cogitationem ejus è longinquo, iter ejus, & cubitum ejus circumſpicis,
& omnium viarum ejus peritus es. [g] *Teſtis* enim *es renum, & cordis* [g] Sap.1.6.
ipſius obſervator ac auditor linguæ, [h] *imò verò cum nondum erat ſermo in lin-* [h] Pſ 134 3.
gua, noviſti tu ipſum totum. [i] *Nam à te nihil occultari poteſt,* [k] *quatenus o-* [i] Pſ 139 7 [k] Job.28.11.
culus tuus quicquid rerum eſt, videt, & abdita in lucem producit, [l] quippe [l] Jer.2.11.
qui in cœlis ſupra, & in terra infra cognoſcis meretricem, cauponem & pa-
ganum. Encomiis ergo perpetuis adornatus atque elevatus ſis,
ô ſapientiſſime & vigilantiſſime Deus, cui omnia revelantur,
nihilque occultari aut tegi poteſt. Similiter [m] conſilii tui pro- [m] Sap 9.13
fundiſſimi arcanum quis cognoſcere aut comprehendere pot-
eſt, cum *ratiocinationes mortalium ſint timidæ & inſtabiles cogitationes*
eorum? [n] Quare licet opera tua manifeſta nobis & filiis noſtris [n] Deut 29. 29.
ſint cognita, *occulta* tamen *myſteria tua nemini ſunt revelata*, ſuffi-
cit igitur homini hoc ſcire, videlicet, [o] quod tuum conſilium ſit [o] Prov 19. 21.
ſtabile & permanens. Es ergo timendus & formidabilis ô Je-
hova, quippe ad cujus conſilii ſecreti adytum non datur mor-
talibus attingere: Principium etiam ſeu originem tuam an
quiſquam ulla rationis inquiſitione perſcrutari aut cogno-
ſcere poteſt, cum tu, quatenus rerum omnium author
exiſtis; ante omnia extiteris? [p] quippe qui *ab æterno exiſtens,* [p] Pſ 90. 2. & 22. 4.
fuiſti ante mundi primordium: Nullū ergo procul dubio habuiſti prin-
cipium, quatenus principii principium extitiſti; [q] & *finem nullum ha-* [q] Exod 15. 18.
bens, regnabis in ſecula ſeculorum: Ex quibus colligimus, te eſſe mundi,
hominis atque rerum omnium æternitatē: quod etiam in hoc ar-
guitur, quoniam [r] quicquid facis, idipſum permanebit in perpetuū, [r] Ecc.3.14.
quod quidem, niſi tu æternus eſſes, fieri non poſſet: Hinc ergo per-
cipimus, te principio fineque carere, & quod conſequenter ſummo
æternitatis ſolio, ſuper apice atq; ſummitate cœli cœlorum excelſiſ-
ſimi, victoria triumphante, infinito gaudio & perpetua juſtitia
atque æquitate inſideas; Cujus nomen benedictum ſit lau-
dibus illuſtriſſimis, honoréque ſempiterno celebratum atque
ſublimatum, qui ſolus cum Filio & Spiritu tuo es ab æterno in
æternum abſque principio & fine. Porrò autem durum atq; difficile
erit gloriæ tuæ perfectionem merito & modo digno depingere,
[s] cum tu te ipſe gloriam tuam internam ſervo Moyſi viſibilem red- [s] Exod. 33. 20.
dere nolueris; quippe quam nemo videre poteſt, dum vivit. Et ta-
men accepimus ex ſacris tuis Scriptis, [t] quod nonnullis electis glo- [t] Exod. 33. 22. & 23.
ria tua externa apparuerit; Nam quamvis à priore latebat
Moyſen gloria faciei ſeu eſſentiæ tuæ, à poſteriore tamen illam

oculis suis mortalibus conspexit, hoc est, gloriam tuam secunda-
u Ps.75.1. riam intuitus est. [u] *Nomen tuum,* ô Deus majestate planè *in mundo
magnum est, & habitaculum in Sion, è quo tu mirabiliter à montibus æternis
ingentem tuam gloriam illustrando exprimens, frangis potentias, & miracula
ad culmen perducis: Imò verò gloriæ tuæ effectus ubique in mundo per opera*
x Ps.18.1. *tua stupenda declarantur.* [x] Nam ipsi *cœli enarrant gloriam tuam, & ope-
ra mannum tuarum declarat firmamentum.* Gloria ergo sempiterna tibi
à creaturis tuis debita ratione attribuatur, à quo, in quo, cum quo,
& per quem existit omnis gloria, majestas & potentia. Quòd ad
y Ps.31.6 veritatem tuam attinet, [y] *nónne docemur, te esse fortem & veracem?* [z] *Non*
z Nũ 23.33. *enim es homo, qui mentiatur, aut filius hominis, quem pœniteat: an ipse dixisti,
& non facies, anne locutus fueris, & non præstiteris illud? Qui de veritate
tua dubitaverit, justitiam tuam respiciat, & amplius non hæsitabit.* Es ergo
Deus justus, fortis & verax. Doctrinæ etiam atq; scientiæ tuæ am-
plitudinis, quam amplissima reddunt Scripturæ tuæ sanctæ testi-
a Ps.32.8. monia. [a] Nam *tu erudis justum, & doces, quâ viâ ambulaturus sit, in-
struis, inquam, eum facere placitum tuum, & deducis eum per terram pla-*
b Ps.119. 66. *nam, eique consilium dare consuevisti,* [b] *quoniam tu es verus rationis &*
c Ps.119. 99. *scientiæ doctor,* [c] *eum quem amore persequeris, omnibus doctoribus suis intellige-*
d Ps.143. 10. *tiorem, sensibus prudentiorem,* [d] *per spiritum tuum bonum faciens, est doctor do-*
e Ps.143.1. *ctorum,* [e] *docens prælium & bellum, quippe cujus fruitione,* [f] *Josua dux ma-*
f Deut.34. 9. *gnus & bellator invictissimus evasit.* [g] *Samson fortitudinem suam comparavit,*
g Jud.14. 6 & 15.15. *qua leonem occidit, & mille viros sola maxilla asinina prostravit.* [h] *Gedeon*
h Jud.6.13. *multitudinem cum paucis debellavit,* [i] *& Samgar sexcentos viros stimulo bo-*
i Jud.3.31. l Exod. 28. 3. *vis,* [l] virtute etiam istius spiritus sapientiæ homines, quos eo reple-
visti circa artificium vestium Aaronis conficiendarum ad ipsum
m Exod.31. conservandum instruxisti? [m] sic etiam spiritu tuo *Bezaleelem* inspira-
3. & 35.30. sti, quo statim peritus est factus & intelligens in omni arte. [n] Ejus et-
n Num 11. 25. iam afflatu homines scientiarum imperiti in Prophetas mutati sunt
o Num 24. 1. insignes, [o] sic adfuit spiritus tuus, *Balamo, Samueli, Elishæ*, & cæte-
p Prov. 2. 6 ris Prophetis. [p] Scientia ergo & intelligentia vera ex ore tuo
q Job.37. 15. procedit; Nam tu Jehova solummodò das sapientiam, [q] quia
Deus es in scientiis perfectissimus. Porrò etiam tanta est loci,
& sedis tuæ celsitudo, ut lingua mortalium, imò verò hominis
cogitatio eam dignè & verè, prout est, explicare non possit: Nec
r Ps.68.34. autem docet verbum tuum, literis perpetuis mandatum, [r] quod
s 1.Reg. 22. 19. tu Jehova, *insideas cœlis cœlorum antiquorum,* [s] *in solio tuo celso atque elato,
& quod totus exercitus cœli tibi adstet à dextra & sinistra.* [t] *Excelsior enim*
t Job. 22. 14. *es cœlo & super stellarum verticem sublimaris, & circa cardines cœli,*
u 2.Sam. 6. 2. [u] *Cherubinis innitens ambulas.* [x] Et cum tibi deorsum descendere pla-
x Ps 144.5 cet, inclinas cœlos tuos, facisq; nubes vehiculum seu currũ tuũ, itaq;

super alas venti, ambulas & facis angelos tuos ventos, & ministros
tuos ignem flammantem, & tu tandem tangendo montes efficis, ut
fument, & immittendo fulgura tua dispergis eos, ac ejaculando
sagittas tuas fundis eos. Salvum me fac ô Jehova fortis &
formidabilis & secundum misericordiam tuam infinitam me
miserum in illo die tremendo, horáque stupenda amplectaris pre-
cor, in qua tu summa majestate cum timore quidem & horrore
iniquorum, & gaudio inenarrabili electorum, voce magna auditú-
que terribili, & gloria visu ac aspectu immensa, majestatéque o-
mnem imaginationem superante & excedente venies, ad susci-
tandos mortuos, & ad judicandum omnes in justitia, æquitate,
misericordia atque benignitate. Infinitas etiam tua tanta est, y Psal. 145. 3.
ut captui humano eam subjicere sit impossibile, ʸcum tua ma-
gnitudo non sit comprehensibilis, ᶻquoniam es in cœlo & in z Psal. 139. 7.
inferno, in extremis maris, in nocte, in tenebris, & ubique:
duratione autem æternus es, sicut in præcedentibus narravi-
mus. O quàm infinita est tua essentia & bonitas, quam per-
perpetua dominatio & durabilis potentia, Jehova sempiterne
Deus mi gloriose & honorabilis. Nec certè minus admirabilis, in-
comprehensibilis & inscrutabilis est sapientia tua. ᵃCum illa qua- a Job. 11. 8.
tenus altissimis cœlis altior, sepulchro imo profundior, & longior
terræ mensurâ, maríque ipso latior est, plene inveniri non possit;
ᵇNónne opera mirabilia fecisti in sapientia tua? ᶜEjus pro- b Psal. 104. 24.
funditatem, quis inveniet, aut quis poterit usque ad finem, c Job. 11. 6.
inexhaustæ tuæ omnipotentiæ ulla ratione pertingere aut perve- d Job. 11. 12.
nire? ᵈ*An quisquam intelligit ejus ortum cum fuerit ab antiquis, & mul-*
to tempore apud te, ᵉ*possedisti eam à principio viæ tuæ & ante opera* e Prov. 8. 22.
tua, imò certè ante ullum tempus; & ante seculum uncta fuit, & ab
eterno ordinata, & ex antiquis antequam terra fieret, cum nullæ erant abyssi,
& fontes abundantes aquis, & cum aptasti cœlos ibi erat, cum statuisti am-
bitum in superficie abyssi, fuit illa apud te velut alumnus cuncta componens.
Quis ejus operibus resistere potest? quippe quæ si destruxe-
rit, nemo est, qui ædificet, si incluserit hominem, nullus
est, qui aperiat, si continuerit aquas, omnia siccabuntur, si emiserit
eas, subvertent terram, ᶠsi ejus sedem, in qua est in hoc mundo, re- f Job. 28. 5.
spiciamus, eam in secretis naturæ collocatam sentiemus: si ipsius ff Job 28. 12.
pretium inquiramus, ᶠᶠillud non novit homo, quia non dabitur il-
la pro auro, nec ponderabitur valor ejus argento, nec possunt lapi-
des pretiosi, aut nitida gemma, aut adamas eam exæquare. ᵍNam g Job 28. 18.
ejus acquisitio præest carbunculis, quam pretiosa etiam sunt ejus dona, quippe

h Psal.112.10. quæ [h] semen facit potens in terra,& benedictionem,opes atque divitias habet in domo sua,facit justitiam perpetuam,efficitq; ut lux
in tenebris luceat,gratiosa est,misericors,justa,liberalis & animo-
i Job.11.6. sa. [i] O utinam Deus sapientissime benignè loquereris mecum,& aperires labra mea mihi,ut ostenderes mihi secreta sapientiæ,meq;
doceres multiplicitatem legis tuæ,ut reverà erudirer in scholis tuis,
& sapiens coram te fierem ! Quid etiam in voluntatis tuæ laude
k Sap.12.12. eloqui possum,[k] qui quicquid vis,facis,& nemo te interrogaturus
est,quid aut cur ita facis ? Imò quidem , bone & juste Jehova,
fiat voluntas tua & in terra , sicut in cœlo , & in parte mei hominis terrena seu externa , sicut in spirituali , cœlesti seu inter-
l Psal.103. na. [l] Parati , inquam, sint Angeli, qui sunt ministri tui , ut
faciant voluntatem tuam per totum universum. Laudes denique
tuas pro posse (quamvis non sufficienter secundum animæ & spi-
m Ps.69.31. ritus desiderium) extollere non desinam,imò verò,[m] cum Propheta Regio canticis & gratiarum actione te laudabo. Sit ergo tibi,
ô Jehova laus , honor , & gloria in secula seculorum. En ecce,
Deus bone , & misericordiâ plenissime , ego tuus homo,
fruitione portionis essentiæ tuæ inexplicabilis,beatificatus, mentem meam (sublimem & nobilissimam mei interni partem) tibi debito tributi loco , tanquam Imperatori meo , supplex offero,
animam itidem meam mediam,egregii naturæ tuæ actus secundarii effectum,ut tuis viis,& mentis suæ institutionibus adhæreat,ani-
n 1.Cor.15.14. mámque infimam , sive [n] hominem meum animalem tertii tui actus proventum,ut in tuis legibus persistat,ac denique totum corpus meum,manuum tuarum opus,ut secundùm voluntatem tuam
sanctam huc atque illuc moveatur,ex animo & corde tibi humiliter subjicio. Pro divino & præstantissimo benignitatis tuæ fructu,quem inde à nativitate mea more mellifluo tam invisibiliter,
quàm visibiliter gustavit , tam anima quàm corpus meum,
ingentes atque gratissimas tibi creatori meo gratias agere gestio,
te submissè orando,precibúsque assiduis solicitando,ut fidei,misericordiæ , atque gratiæ tuæ abundantiam per spiritus tui afflatum
è cœlis sanctis , seu montibus æternis Sion in me effundas, ut ita vis tua externa & cœlitus emissa ac recenter inspirata uniens & conjungens sese illi tuo vitæ spiraculo in me comprehensa,fortiter, vivaciter,& alacriter spiritum meũ viva veraq; regeneratione ad locũ
beatorũ erigat,& contẽplatione læta in hac vita,visioneq; certa &
infallibili, per veram resurrectionẽ in vita secunda ad supercœleste
tuũ solium conducat. In manus ergo tuas (exacto & completo prius
divina divinorum speculatione hujus primæ vitæ curriculo) exspirẽ
animam

animam meam, alis aureis in suo spiritu crystallino vectam, & gratiæ balsamicæ plenitudine in Christo, & verbo tuo vero me mori permittas, obtestor, ut tandē spiritus tui sacrosancti alacritate ad te primam & solam numeri creati unitatem, hoc est, principium, à quo primum infusa est anima mea à simplicitate in materiæ multitudinem, ad inenarrabilem tuæ gloriæ unitatem, & simplicitatem resurrectione completa resurgam. Sis mihi, ô DEUS, oro potestate & fortitudine rupes, scutum, atque munitio, ut sentiant inimici mei, me sub alarum tuarum umbra tegi, præservari atque feliciter spirare: Fac, ut majestatis tuæ inexplicabilis radio ad veram superiorum meditationem rapiar, atque ut inferiora apud animam meā pro vilissimis habeantur: Concedas, inquam, ut gloriæ tuæ memoria in honore merito, justaq; reverentia atque timore à spiritu meo perpetuum retineatur & characteribus vivis ei insculpatur: Venerabile & laudabile sit mihi nomen tuum ineffabile, & sacrosanctum in æternum; Sis mihi justitiâ tuâ gratiosus atque propitius: Me dirigat atque gubernet providentiâ tuâ in viis meis, dum ego consiliū cum admiratione adorem, æternitatem mundo prædicem, incomprehensibiles gloriæ divitias extollam, & veritatis perfectionem universo terrarum orbi enarrem: Scientiæ & doctrinæ tuæ me capacem reddas, ut ego, sacrosancto tuo lumine illustratus, mihi ipsi bene cognitus, te mote tibi accepto & grato atque decenter revereri, altitudinem tuam admirari, loci & sedis nobilitatis & sublimitatis pulchritudinem meditatione congrua diligentissime rimari, infinitatis mysterium in ecstasi meditari, inscrutabilem sapientiæ profunditatem omni populo, clangore quasi buccinæ promulgare, permanentem tuæ omnipotentiæ, voluntatem agnoscere, ac denique laudem & honorem tuum sempiternū & nullo ævo terminādū voce orbi terrarum unisono decantare, citharæ harmonia referte, gloria triumphali elevare, atque famæ immortali & literarū perpetuarum, nulloq; seculo eradendarum monumentis confidenter tradere queam. Nec unquam cessabo ego hominis filius ore aperto clamare per sacrosanctos mentis meæ radios, per subtiles & empyreos intellectus ac rationis spiritus, per lucidā animæ vitalis substātiam æthereumq; illius laticem perq; aërē cujusq; interni mei hominis portionis receptaculum, per ignem, per aquam, perq; terram, ex quibus lutosi corporis mei compositio temperata est, per meum internum, per externum, perq; totum, clamo inquam, voceq; exerta proclamo, TU SOLUS TU TERMAXIMUS O JEHOVA ES DEUS, qui fecisti cœlum, & terrā, mundumq; hominemq; ad tuam propriā imaginem benevolè effinxisti, cujus nomē sit benedictū in æternū.

Creatura tua in bonitate luminis tui felicißima.

EGO HOMINIS FILIUS.

Contenta

TRACTATVS I.

Tractatus hic *de microcosmo secundum naturā* in duas sectiones dividitur, *in quarum*

- Priori *Metaphysica & physica Microcosmi historia* enarratur, *in qua tria explicantur, videlicet ejus*
  - Internum seu anima, *cujus essentia est dispositionis* triplicis, *quatenus participat de natura* cœli
    - Empyrei *unde dicitur*
      - Mens.
      - Intellectus.
      - Ratio.
    - Ætherei *unde dicitur*
      - Vegetativa.
      - Vitalis.
    - Elementaris, *atque hac ratione dicitur*
      - Animalis.
      - Sensitiva.
      - Idolum.
  - Externū seu corpus, *in quo* duo *explicantur, videlicet ejus*
    - Constitutionis ratio.
    - Harmonia, *qua partes ejus rebelles concordi pace ad invicem ligantur.*
  - Internum in externo, *hoc est*, animæ in corpore operatio, *tum in*
    - Creatione.
    - Generatione.
- *Posteriori* Technica microcosmi, *tam interni, quàm externi naturâ* historia *proponitur in* portiones septem *distributa. scilicet in*
  - Vaticinium seu Prophetiam, *quæ est mentis scientia.*
  - Geometriam, *quæ est animæ intellectualis & rationalis intentionum enucleatio.*
  - Artem memoriæ, *quæ est animæ memorativæ & imaginativæ operatio.*
  - Genethlialogiam seu genii & genituræ inquisitionem, *quæ est scientia ad animam vitalem pertinens.*
  - Physiognomiam *seu animæ vitalis & naturalis per solam faciei & cæterorum corporis lineamentorum inspectionem & observationem indagationē.*
  - Chiromantiam, *qua accidentia præsentia, præterita & futura, tam animi quàm corporis debita observatione rimamur.*
  - Pyramidalem contemplationem, *qua hominis interni & externi symmetria proportionesq́; symphoniacæ animadvertuntur.*

L E.

Lucis

LECTORIBUS INCREATÆ FULGORE ILLUMINATIS, SACROSANCTO MENTIS ARDORE PERCITIS. F. R. C. HOC EST,

fide, religione, charitate exornatis, incomprehensibilem in hac vita à monte & rupe JEHOVÆ fortitudinem vivificam in verbo ejus JESU CHRISTO hujus compositionis dissolutionem, & gloriosam tandem atque triumphantem à Spiritu sancto per verbum resurrectionem.

N ecce Lectores lucis æternæ decore exornati (momos enim, derisores atque homines, qui in divino abstrusioris Philosophiæ campo sementem nunquam, vel saltem nimis parcè fecerunt, utpote quorum crassis auribus & obstinato corde ea respuere, quæ sæpenumero vera perhibentur, à Philosophico hoc nostro convivio magicis ipsius veritatis susurraminibus arcemus, & in perpetuam hominum piorum oblivionem abdimus.) En, inquam, & ecce figuram effigiemque, ut in tractatu præcedente ipsius Macrocosmi sic in hoc Microcosmi, incertis quasi hominum opinionibus deformatam, & in varias ad instar Prothei imagines fictas & præstigiosas cõversam, in se rursum mutuò nixu reficere aggredior: modò si tractatũ hunc nostrũ, alioquin fortassis asperũ ac malè cultũ vos argutia calami rudis atque impoliti scriptum non spreveritis inspicere. Faxit DEUS *gloriosus, ut oculos vestros novitatis fortè cupidos benevolo hujus Philosophiæ haud vulgaris aspectu, aures vestras bibulas placido hujus sapientiæ à nobis jam ebuccinatæ susurro, atque animum tandem vestrum divina appetentem jucunda ejusdem contemplatione permulcere queam. Vos ergo in hoc opusculo meo Microcosmico fausti atque propitii adsitis obsecro, ut reliqua ad culmen & exitum felicem perducendo, ea vobis, lætitia haud vulgari perfusus, lubens volensque consecrem, eique favere non desistatis, qui jussis vestris obsequium semper commendabo, dum ego vos causamq; meam Jehovæ omnipotentis providentiæ commendavero, qui se dignos sapientiæ suæ præmio affluenter induere clementerque atque liberaliter tractare consuevit. Valete.*

R. F.

C TRA-

TRACTATUS PRIMUS

De

INTEGRA MICROCOSMI HARMONIA:

In sectiones divisus duas.

In quarum
- Priore *Metaphysica atque Physica*
- Posteriore *Technica seu Artificialis*

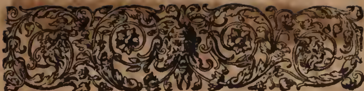
MICROCOSMI *tam interni, quàm externi historia succinctè atque lucusenter enarratur.*

Contenta

TRACTATUS I.

SECTIONIS I.

In Microcosmi fabrica duo sunt consideratione digna videlicet eam
- *Præcedentia & ad ejus creationẽ adjuvantia* scil.
  - *Numerorum duorum & abstrusorum effectus*, de quo lib. 1. sect. 1.
  - *Harmonia ab illis numeris derivata*, de qua lib. 2. sect. 1.
- *Constituentia & conjuncta* videl. ejus
  - *Internum seu anima*, in qua proponuntur *tria* scil.
    - *Compositio*, de qua lib. 3.
    - *Numeri*, de quibus lib. 4. cap. 2.
    - *Harmonia*, de qua lib. 4. cap. 3. 4.
  - *Externũ* in quo notãtur *duo*, scil. ejus
    - *Constitutio*, de qua lib. 5.
    - *Harmonia seu symmetria*, de qua lib. 6.
  - *Internum in externo*, in quo *duo* observãtur scil. ejus
    - *Compositio* in
      - *Creatione* in qua agitur de
        - *Actu*
          - *Mentis in corpore*, de quo lib. 7.
          - *Animæ mediæ in corpore*, de quo lib. 8.
          - *Animæ sensitivæ seu infimæ in corpore*, de quo lib. 9.
        - *Triplici animæ in corpore visione*, de qua lib. 10.
      - *Generatione*, de qua lib. 11.
    - *Harmonia*, de qua lib. 12.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER I.

De numeris divinis.

CAPUT PRIMUM.

seu hujus subjecti præludium.

QUoniam in nobilissima hominis seu Microcosmi interni dispositione, & circa admirabilem animæ humanæ harmoniam absque exactissima melodiæ & symphoniæ mundanæ, seu microcosmicæ cognitione versari impossibile arbitramur, similiter de numero, pondere & mensura (ex quibus mundus, & ejus anima miraculosa concordantiarum ordinatione atque concatenatione conflantur) sine debita divinorum, formalium & abstrusorum numerorum contemplatione mysticaq; harmoniæ simplicis inspectione ritè judicare aut perpendere nequimus (quippe quòd omnes compositiones symphoniæ, rerum mundanarũ essentiæ, vitæ, & alii musicæ mundanæ & animatæ effectus, ab his numeris divinis & originalibus, tanquã numerus ab unitate, punctũ à linea & concordia ab unisono derivantur) idcirco imprimis & ante omnia necessarium existimamus, infinito animi & ingenii conamine, imò verò indefatigabili ipsius mentis divinæ fervore, precibus etiam assiduis & fidelibus praeuntibus, ut profundâ horum numerorum divinorum meditatione atque tum postea sincera harmoniæ simplicis, ab iis ineffabiliter scaturientis contemplatione & inquisitione ad completam horum cognitionem feliciter perveniamus. Quod quidem quoniam perfici, & ad culmen atque exitum felicem à priore perduci impossibile censetur; quoniam DEUM secundùm ejus essentiam nemo unquam mortalium describere aut propalare potuit (tam enim abdita & abstrusa sunt Majestatis divinæ mysteria) nostrûm utique erit (quibus propter mentis & ipsius verbi divini fruitionem haud quaquam deest immortalitatis consequendæ facultas) nosmet inopia laborantes & ignorantiæ tenebris obvolutos, virtute mentis in nobis habitantis captivos redimere, ab obscuro lumine discedere, immortalitatem adsciscere & corruptionem fugere: Quod quidem ut ingenuè & perpulchrè fiat, mentis nostræ acumine tenebrarum corporalium fissuras penetremus, ut à posteriori tandem unitatis metam attingamus, lucis jugum (summa pulchritudine decoratum) insurgamus, insuperstantialem mentis patriam saltu levi insiliamus, scalam Jacobæam alacriter, sed

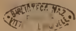
cautè aſcendamus, D. Pauli alis ſpiritualibus (virtuti ſpiritus ſacroſancti innitentes) ad tertii cœli vitam & lumen immortale aſſurgamus, & ſi numerorum ſuperſubſtantialium arcana ſecundùm Deitatis eſſentiam oculis intellectualibus perſpicere non poſſumus, iis tamen Trinitatis gloriæ ideam, iconem ſeu exemplum ſaltem intueamur, numeroſque ejuſdem divinos & formales cum materialibus (ſummâ divinitatis ſacroſanctæ reverentiâ & adoratione præeunte) comparemus, divinos cum mundanis miſceamus, mundanos cum humanis conferamus: ſic enim factus eſt mundus, ſic creatione propagatus homo: Ab hominis igitur harmonia ad ſymphoniam mundanam atque tandem (illam mundanam rationis pennis tranſcendentes) ad divinam aſcendamus: Atque hac via, cognitione à poſteriore illa elicere poſſumus, quæ ſcientia à priori impoſſibile erit captui humano comprehendere. Nos verò ordinem cognitionis à priori ſequentes, tanquam à principio ad principiatum (intellectis rebus hiſce prius à poſteriori) methodi præſtantioris cauſſa à numeris divinis & ſimplicibus, harmoniaque ſimpliciſſima ab iis conflata exordiemur, ut ipſorum gubernatione gradatim atque pedetentim ad numeros compoſitos ſeu materiales, tam mundanos quàm humanos, cum ſymphonia ab iiſdem derivata perveniamus, atque ita in res tandem materiales profundius nos immergamus.

CAP. II.

De monade, ſeu unitate ſumma & myſtica.

OCulis divinæ mentis acie illuminatis undique circumſpiciat metaphyſicus, conſpicillo naturæ lucidiſſimo, elementorum rerumque ex iiſdem compoſitorum angulos profundiſſima intellectus ſui inſpectione (circa res in concreto occupata) rimetur phyſicus, phantaſiæ ſeu imaginationis ſuæ acumine (demonſtrationis fulcimento nixus, humeriſque quaſi Atlanticis ſtatuminatus) Arithmeticam, Muſicam, Geometriam, Opticam, Aſtronomiam, Aſtrologiam, & Geomantiam, proſpectivo ſuo intuitu (circa abſtracta verſato) introſpiciat Mathematicus: ſubtiliſſima rationis argutia prædicabilium ſeries atque ordines ab ente tranſcendente ad genera, & à generibus ad ſuas ſpecies ſubalternas, & de illis ad individua deſcendentes, ſimiliter prædicamentorum derivationes, ortus, prædicationes, relationes, & præcipuè tranſitum prædicamenti ſubſtantiæ à genere generatiſſimo, in particularium multitudinem ſpeculetur Logicus, memoriæ denique fiducia (non ſine candida mentis contemplatione) literarum elementarium ordinis atque originis, ſyllabarum ab iis derivatarum propagationis vocabulorum à ſyllabarum unione ortus, ac tum poſtea ſententiæ ſeu orationis effluentiæ ex vocabulorum ad invicem debito modo nexu atque concatenatione promanantis recordetur Grammaticus: atque hi omnes rerum cunctarum origines atque exiſtentias ab unica & ſola illa myſtica radice benignè ſcaturire, & modo ineffabili (ſed certiſſimo) derivati tandem vultu manifeſto oculiſque apertiſſimis perſpicient atque diſcernent, quæ monas monadum, ac monas ſumma divinſſima quæ nuncupatur, quæ eſt ille DEUS ſolus & ter maximus, à cujus fonte omnia tam creata, quàm increata (& in multitudinem profuſa) mentis divinæ acie effluere atque promanare animadvertuntur. Nam ſi ad res Metaphyſicas contemplationem noſtram convertamus, in illis hæc unitas radix radicum exiſtere reperitur, cum ſit DEUS DEORUM, ſummitas ſummitatum, bonum bonorum, fons ſapientiæ & omnium radicum origo, intelligentia intelligentiarum, omnipotentia potentior, ingenita ab alio, benignitate infinita & myſtica mens; Imò verò in trinitate perſona-

rum essentiæ supersubstantialis primum obtinet locum, cum sit unitas illa sacrosancta, à qua numerus divinus procedit, & in quam revertitur. Denique extra suam essentiam in res materiales & creatas more imaginationem excedente prospiciens, è fulgida sua radice Angelorum chorum, Dæmonum turbam, atque animarum cœtum immensa produxit multitudine, & sapientia sua ineffabili in orbes rutilos igneque coruscantes cohortem atque comitatum eorum, quemlibet disposuit. Similiter physicas mundi creaturas considerando, easque debito modo respiciendo, monadem hanc mysticam primum inter eas locum obtinere inveniemus; cum unitas eadem non aliter sit numeri denarii radix, quam centenarii & millenarii, ex quibus numeris mundi fabricam in primordio constituisse, & jam permanere inferius declarabimus. Hinc apud physicos principium divinum, natura infinita, & natura naturans, principium principiorum, sydus syderum, lux luminum, seu creaturarum lux undique collucens, spiritus spirituum, & spirituum opifex atque effector, mundus mundorum, dux, gubernator & directorominium, exaltator & depressor nuncupatur. Tempus etiam suam originem ab hac radice non habuisse negabit Philosophus, quatenus hæc monas in sua natura sempiterna, & ab alio non genita, rerum omnium creatarum principium & finis seu α & ω existit. Quare etiam à dicta radice mystica suũ principiũ (*Nunc*) accepit, sine qua nullũ unquam extaret tempus; Cùm nunc, sit ejus terminus, à quo deducitur & movetur, non aliter quàm linea à puncto. Sine hac etiam radice non esset logica relatio, cum nulla ratione Filium dicamus, nisi sit respectu Patris, neque in supersubstantialibus, ubi Pater dicitur sui ipsius, seu ex se ortum principium, neque in inferioribus, cum, ibi hæc radix sit abstrusum entium semen, seculorum parens, ac vita cuncta producens, cuncta bono ac bonitate sui ipsius replens atque satians. Porrò etiam secundũ Mathesin considerata radix hæc in Geometria, est lineæ primordialis punctum, circulique centrum, à cujus multiplicatione omnes lineæ, omnes superficies, corporaque omnia tam mathematica, quàm physica proveniunt, atque iterum resolutione præeunte, in eam tandem, tanquam in principium, à quo, revertuntur. In Musica est concordiæ & harmoniæ origo, unisonus nempe ille primordialis, à cujus supersubstantiali tono melodia empyrea sive spiritualis, sive sit mundana, sive humana, atque etiam instrumentalis exoritur, quatenus scilicet à suæ vocis seu soni radicalis (verbum producentis) termino Diatessaron, Diapente, Diapason; Diapason cum Diapente & Disdiapason consonantiæ compositæ derivantur. In Arithmetica etiam monas hæc radix existit, ex qua digiti, articuli, numeri, centenarii, millenarii atque sic in infinitum exoriri atque emanare observantur. Unde manifestum est, quod hæc radix seu monas & unitas sit unum & omnia, unum autem omnium, unum ante omnia, & unum in seipso, radix & centrum præsentium, præteritorum, & futurorum, quæ sunt, unitate materiali prior, quoniam simplissima, numerorum numerus, unitas & numerus, ac unitas, quæ omnem numerum simplicitate penetrat; nam in Trinitate Pater est ineffabilis, in cœlum empyreum respiciens, est mens mentis, & anima animarum, atque magis deorsum in mundum materialem prospiciens est natura naturarum. O admirabilis ergo monadis seu unitatis dispositio, quæ cum sit existentiæ rerum caussa atque origo, quid tamen sit, non ingenii, imò verò ne mentis quidem acumine (ab ea immediatè profluentis) discerni potest, aut ratione ulla exprimi. At tamen essentiæ hujus natura mirabilis in unitatis arithmeticæ contemplatione rationi nostræ luculenter explicatur: Nam unitas arithmetica omnium numerorum communis est mensura, fons & origo, continens in se omnem numerum utcunque magnum, & tamen multitudinis omnis insons, semper eadem, immutabilis, indi-

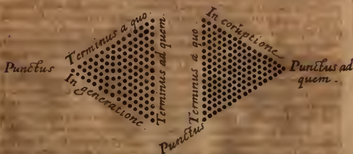
visibilis & parium expers: Atque hinc est, quod hæc unitas in se multiplicata nihil producit præter seipsam. Nam 1. in se ducta producit, tantum 1. & internum, ex illa 1. 1 se ducta nonnisi sola unitas exsurget: Unde liquet, quod unitas sit sibi radix, quadratum, cubus, &c. & tamen semper est hoc idem Nam utcunque multiplicatur in unitates, nulla tamen ex unitatibus productis est major aut minor unitate radicali, neque est pars minor suo toto, quoniam non multiplicatur in partes sed in seipsam. Omnium denique rerum est principium & finis, dum tamen ipsa neque principium, neque finem habet, quibus existat, quoniam nihil uno prius, nihilque uno posterius. Unum ergo omnium rerum principium est, & usque ad unum omnia sunt, & ultra ipsum nihil existit. Porrò etiam omnia, quæ sunt, unum ipsum, tanquam suam radicem desiderant, quoniam ab eo primum processerunt, & de illo uno ex necessitate participant: Hinc ergo est, quod omnia ad illud unum redire contendunt, quatenus ab eo radicaliter profluxerunt, quæ quidem regressio, atq; in primum principium reversio nunquam perficeretur, nisi pluralitas & multitudo gradatim & pedetentim eis exueretur. Hujusmodi ergo est illa mystica monadum monas, unitas unitatum, prior simplicitatis summitas, rerum omnium semen & centrum, omnis expers substantiæ, omnium principium, radix atque origo, principium, inquam, omnem numerum continens à nullo contentum, omnem gignens numerum, nullo numero genita, pater omnium, pater suiipsius, pater filii unigeniti: Imò talis & ultra, quam imaginari potest mens humana, est unitas, unum & monas illa, sanctus sanctorum, summitas excelsitudinis, & Deus deorum, qui super cœli cacumina, & extra omnem materiæ existentiam in solio & throno suo coruscante immortali gloria lætus atque repletus constanter sedet, tonum illum sacrosanctum mysticum, ineffabilem, & originalem intonans mundo, cujus pulsatione, actu & afflatu unisono ac uniformi mundus & creaturæ ejusdem variis formarum concordantiis, quibus existant & vivant, imbuuntur harmoniæque rerum elegantissimæ atque exertissimæ (bibulas mentis aures permulcentes) exaudiuntur, & in rationis humanæ penetralibus concipiũtur atq; reconduntur, cujus melodiæ ineffabili, voceque ac verbo efficaci (Spiritu divino undique afflante) macrocosmi compages gaudio quodam saltare, proportionaliter tripudiare, & quasi prosiliendo vivere observatur, stellæque tam fixæ, quàm erraticæ (ac si lætitia supernaturali essent perfusæ) choreas ducere sempiternas animadvertuntur, microcosmi proportiones & consonantiæ, in mente, intellectu, ratione, anima, motu, vita, & elementari corporis constructione (functiones pulchras & admirabiles perficiendo) fulcimento tanquam divino staturninari percipiuntur. Hæc, inquam, unitas est pulsator Monochordii & ipsa forma ac anima totius harmoniæ macrocosmicæ & microcosmicæ, cujus chorda seu materia instrumentalis est spiritus ille universalis, quem illa actu suo ineffabili ex chaos visceribus liberavit, & ex nihilo fecit, ut aliquid actu existeret, & loco passivi suis actionibus stupendis inserviret, cui tanquam Regi Regum, omnia totius naturæ offerenda, & quasi tributum ei debitum, attribuenda & conferenda (rerum videlicet vitæ, essentiæ, animæ & corpora, quatenus ab ea dependentia) imprimis summo opere atque ultimo animi conamine agnoscere atque confiteri debet, quilibet mentis sanæ compos & mediocri rationis munusculo decoratus.

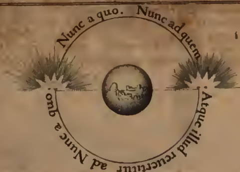
Exempla

Exempla nonnulla, quibus Unitas sacrosanctæ Trinitatis (eam rebus inferioribus comparando) pro capacitate humana demonstratur.

Unitas supersubstantialis essentiæ explicatur in Arithmetica per 1. Nam ab unitate hac in Arithmetica omnes numeri in infinitum progrediendo, tanquam ab eorum fonte & origine fundamentali depromuntur, ut 1.2.3.4 5.&c. In Mathesi & arte Geometrica per punctum demonstratur, à quo linea derivatur, per quod continuatur, & in quo terminatur (unde linea rectissimè definitur fluxus punctorum ad invicem colligatorum.) At quia omnis superficies ex lineis corpusque ex superficiebus componitur, sequitur inde ex necessitate, quod tam lineæ, quàm superficies & consequenter ipsum corpus à puncto unico exoriantur; Simili quidem modo ab unitate, & ejus fluxu fit numerus denarius, in quo unitas compositioni se jungit, videlicet natura superexcellenter substantialis cum materia creanda, ut 1. cum o. sine qua cyphra non plus erit, quàm materia hylæ forma essentiali & lucida privata: Unde sic se habet unitas simplex ad numerum denarium, ut punctum ad lineam, & numerus denarius ad centenarium, ut linea ad superficiem, in quo etiam semper præcedit DEUS unitas seu punctum & numerus centenarius ad illum millenarium, ut superficies ad corpus, ut infra latius indicabimus. Ex quibus manifestè liquet, quod nisi Deus rebus omnibus præponatur, non erunt res magis in actu, quàm cyphræ Arithmeticæ, quæ qualicunque multitudine per se exprimantur, absque unitate tamen, aut aliquo ex digitis ab ea profluentibus, nihil prorsus significabit, ut o.oo. ooo.oooo.ooooo. nihil denotant, sed 10. 100.&c. aliquid. Per punctum etiam mirabiliter explicatur DEUS in re physica, cum illud sit motus in generatione & corruptione, principium, & quasi hoc (*nunc*) à quo tanquam ab originis suæ paternæ fundamento, seu termino à quo, tempus prodiit, & in quod iterum revertitur.

Demonstratio puncti, & lineæ ab eo more mathematico profluentis.

Sit ergo unitas superſubſtantialis punctum primarium atque originale ſeu ſummum, à quo omnis rerum entitas effluit, & ad quod iterum res omnes (reſolutione præeunte) tendunt. Deſcribitur autem hoc modo:

Similiter puncto unico, & circa punctum unicum creatus eſt mundus orbicularis, ut in ultima demonſtrationum quarti capitis clarius oſtendetur.

CAP. III.

De Diade ſive dualitate myſtica & superſubſtantiali.

PRima monadum monas, ſanctaque unitatum unitas ſuperſubſtantiali partu ſimplicitates ſummitatum ineffabilem in modum effuſa, peperit atque produxit, quippe, quæ per primigeniam formam proſiliens trinam adepta eſt vim: Ubi etenim profunditas Patris eſt, ibi illuſtris Filii, conciliatrixque Spiritus ſancti elucet fulgor, atque ut ita coronatur fons ille ſuperſubſtantialis pulchritudine prolis, quæ ex ſuo centro effluxit, & circa centrum volvitur, genitusque eſt filius, qui eſt inclyta patris ſapientia, rerumque omnium opifex: Nam per effuſionem unius in filium nata eſt natura media ineffabilis, quæ erat ante naturas omnes, partus equidem ſacer inenarrabilisque fœtus patris ineffabilis, cujus ortum abſtruſum, & myſticum nullum equidem tempus novit, quoniam unà cum patre apparuit, ſemper natus, qui naſciturus erat, & in eo manet, quamvis ex eo progenitus, ut omnia ſapienti moderetur ſpiritu: proſiliens, inquam, filius à patre in patre permanet in æternum, & rurſus extra, quæ ſunt patris, regit. Hic patris verbum vociferans ſermoque eſt exercitiſſimus & primus ex prima progenitus ridice: Radix eſt omnium; nam cuncta ſunt condita per ejus inclytum ortum, cum omnium rerum ſit ſemen. Unitas ergo eſt dualitatis ejuſdem eſſentiæ fons: & dualitas ſeu filius eſt unitatis ſeu patris forma atque imago: Unitas ſeu pater eſt dualitatis ſeu filii potentia; dualitas verò ſeu filius eſt patris pulchritudo. Et quamvis dualitas materiæ ſit numerus infauſtus: quia fons atque origo litigii, diſcordiæ, impuritatis atque confuſionis, nam hic numerus aſſumendo ſibi materiam ab unitate ſeparatur, quia in contentionis limites ingreditur, deorſumque in multitudinem ſe multiplicando, fugiendo ab unitatis præſentia, & tendendo verſus centrum & profundum materiæ tenebroſæ profluit, ideò numerus hic in materia dicitur omnium imperfectiſſimus, quia nunquam niſi per reſolutionem reſolvi, & ad unitatis eſſentialis ac ſuperſubſtantialis apicem reduci poteſt, attamen binarius hic formæ numerus divinus, ultra unitatis eſſentiæ limites non recedens, eſt numerus formaliſſimus & beatiſſimus; quia in eadem eſſentia, virtute unitatis (Spiritu mediante atque colligante ſancto, à centro unitatis ſeu patris, & dualitatis ſeu filii procedente) ad unitatem reflectitur, & cum unitate reunitur, ſecundum illud *M. Triſmeg. Monas generat monadem, & in ſeipſam reflexit ardorem ſuum.* Atque hæc eſſentia Deiformis, uniformis & triformis eſt, quoniam licet triplex ſit hic perſonarum & numerorum, reſpectu

officiorum & virtutum distinctarum cuique attributarum differentia, est tamen semper unitas essentiæ & identitas Deitatis; quæ quidem unitas virtute glutinis spiritualis inviolabiliter conservabitur in perpetuum. Atque hoc modo habemus Diadem ex Monade, quæ virtute conciliatrice Triadis cum Monade iterum in unitatem reducitur. Est igitur dualitas numerorum unitas, quia trinitas, estque trinitas, quia unitas; trinitas scilicet personarum, unitásque essentiæ Deiformis.

CAP. IV.

De Triadis seu numeri ternarii supersubstantialis ortu.

MEns siquidem DEUS utriusque sexus fœcunditate plenissimus (*Mercurii Trismegisti* ore jam loquor) vita & lux, cum suo verbo mentem alteram opificem peperit; qui quidem DEUS *ignis* dicitur atque *spiritus numen*, quem *Synesius* vocavit Spiritum sanctum medians principium à centro genitoris & à centro filii procedens, cujus lux elucescens conciliatrix nuncupatur, eò quod numerus ejus ternarius est verissimus & syncerrimus amor, qui Patrem cum filio nexu inviolabili conjungit, quippe quod dualitas (quæ est multitudo ab unitate progrediens) numeri ternarii vinculo in concordem unitatem reducitur. Talis ergo erat mundi origo, ab unitate, inquam, in multitudinem progressio, & talis ejus periodus, reductione scilicet multitudinis ad unitatem. Secundùm horum igitur divinorum numerorum in unitate semper contentorum progressum, dualitatis materialis, seu spiritualis, seu aqueæ seu naturæ humidæ ordo, harmonia, proportio, mensura seu intervalla disponuntur: hinc enim universi mundi in tres regiones divisio, quarum secunda à prima & tertia & ab utraque essentias acceperunt suas: hinc tres harmoniæ cujusque symphoniæ, Diapason, Diapente, & Diatessaron, quarum Diapente à Diapason quasi unitate & Diatessaron ab ambabus: hinc rerum omnium & ipsius mundi proportionis duplæ, sesquialtera & sesquitertia à varia lucis divinæ in spiritus universalis in hyla dispositione derivatæ: hinc rerum intervalla, nempe linea, superficies & corpus, seu longitudo, latitudo, & profunditas; linea nempe à puncto, & superficies à linea & corpus ab utroque: hinc tria animarum genera, intellectualis, sensitiva & vegetativa: hinc mundi dispositio à tribus, numero scilicet, mensura & pondere: hinc denique tres prædicantur à Philosophis mundi Principes; DEUS, Mens, & Spiritus. Atque hæc erat ratio, cur *Pythagorei* unitatem Apollinem vocaverunt, diadem materiam, triadem verò formam justitiamque, quæ summa est perfectio. DEUM ergo *numero impari gaudere* dicit *Poeta*, quoniam numerus primus & simplicissimus impar In essentia supercœlesti, est amor ille, qui conjungit patrem cum filio, unde (inquit *Synesius*) *Salve ô purissime Spiritus, centrum filii & patris*. Et alibi: *Ipsum socium filii & medium inter radicem & germen nuncupavit*. Et alibi: *Lucem conciliatricem*, quia à duabus personis primis derivata & cum illis unita Trinitatem conflavit: dicitur ergo hic numerus ternarius; *numerus sacer, numerus perfectionis*, & *numerus potentissimus*, quia incõpositus & primus numerus impar, cujus nexu Dualitas fit Trinitas & Trinitas est facta Unitas. Atque hinc est, quod unum trinam sit adeptum vim, quo factum, ut DEUS unum sit & omnia, unum in seipso & per omnia, & quod Unitas sit, cum sit Trinitas, & quod Trinitas sit, cũ sit Unitas: secundùm *Synesii hymn* 2. *Cano te* Unitas, *cano te Trinitas*: Unus es, *Trinitas cum sis*; *Trinitas es*, Unitas *cum sis*.

Unitas enim est & solus in se actus, Trinitas est in perfectione sua, ab ipsa permanante, qua omnia creata, perfecta & bona dicuntur. Concludimus igitur, quod unitas sit terminus à quo & dualitas primogenitus unitatis, quasi numerus medius inter unitatem & ternarium, cujus perfectione, in essentia divina dualitas, seu medium nexu indissolubili duobus extremis conjungitur, quæ iterum circulari progressu sibi ipsis mitum in modum cohærent. Unde efficitur, quod omnes tres personæ, proprietate distinctæ non sint, nisi unum essentiâ, videlicet unica summa & sola essentia, quæ nihil præter tres personas existit, id est, tres proprietates, quarum una non est alia, nec duæ quævis sunt tertia, nec quævis tertia duæ, id n. sunt duæ, quod tertia, id tertia, quod duæ. Quid hoc? Deitas una, essentia una, unum denique. Qualiter hoc, si tres? Qualiter tres, si hoc? Incomprehensibiliter proin mirabiliter: Fides tantùm novit, sed tanquam à divino Spiritu totum, baptizandi formulam sub numero hoc ternario & relatione instituente: *Baptizate*, inquit, *in nomine Patris, Filii, & Spiritus sancti*, quæ quidem tria relativa declarationem suscipiunt, ut infrà latius ostendemus.

Demonstrationes proprietatum sanctæ Trinitatis per icones & exempla factæ.

Oculo comparari & declarari potest multiplex sacrosancta & supersubstantialis essentiæ proprietas. Albedo enim oculi Patri referri potest, quatenus ex ea cornea sphæra atque uvea (Filio atque Spiritui sancto comparatæ) procedunt: Nam Filius (qui proximè in suo processu Patri accedit) sphæræ corneæ assimulatur; & Spiritus (qui est virtus ab ambobus) uvæ refertur, quæ in centro est corneæ, ut illa in centro albedinis utrosque orbes comprehendentis. *Ut infra videre licet Figura 1.*

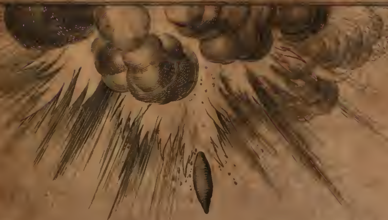
Vel *comparatus Soli* eo modo, quo dictum est in demonstratione facta libro primo, de macrocosmo cap. 1. *Ut infra videre licet Figura 2.*

Vel *etiam eruptioni nubis* conferre liceat in tonitru factæ, in qua DEUS Pater videtur in similitudine ignis consumentis apparere. Sic à Moyse & Israëlitis visus est Jehova ineffabili vultu: Vox autem seu crepitus in tonitru verbo Dei assimulatur, hocque non ineptè cum huic opinioni sacræ Scripturæ astipulentur: Atque coruscatio denique seu fulgura Spiritui sancto attribui queunt, cum tali forma descenderit Spiritus ille super Apostolos. *Ut videre licet Figura 3.*

Vel

fig 1

fig: 2.

3

Vel *circinus* quam optimè eam adaptare possumus, quorum summitas est quasi punctum, vel unitas essentiæ, quæ dividitur in proprietates diversas: Nam unus ejus pes firmatus atque immutabiliter in centro stans semper idem est, nec enim movetur à suo loco: Pes vero alter, mobilis est & regulariter circulum æqualiter à centro distantem describit: Ac ut pes mobilis sit firmior atque obedientior dispositionibus regularibus pedis immobiliter & invariabiliter centro adhærentis, adest quidam amicitiæ nexus & amoris quasi vinculum regulariter per centrum membri mobilis transiens, quod fixè membro vel pedi fixo affigitur & gubernat actum pedis seu membri mobilis ut numero, mensura atque proportione semper conveniat, atque relationem habeat ad pedem seu membrum fixum, ut secundum membri fixi leges & justitiam agat. Exemplum tale est.

Ab una essentia nempe A tres proprietates distinctæ procedunt, quæ in se sunt unum & idem, videlicet, quasi essentia supersubstantiali A. In mundi verò fabrica sunt variæ & diversæ Deitatis proprietates: Deus enim in cœlorum cacumine constanter sedens à se immisit filium seu sapientiam suam ad mundi orbicularis fabricationem non aliter, quàm pes circini mobilis progreditur dilatatione à pede ejusdem fixè & firmiter in centro permanente ad circuli seu peripheriæ productionem, cujus operatione circulus delineatur, & tamen in essentia conveniunt, videlicet in unitate seu puncto. A *verbo Jehovæ*, inquit Psalmista *firmati sunt cæli*, &c: Et alibi; *sapientia Dei completa est machina:* Unitas ergo & pater constanter & invariabiliter manet, ordinavit dualitatem seu filium, ut suam voluntatem exequeretur, eratque filius, patri suo obediens, regulariterque Spiritu à patre & seipso egrediente gubernatus ultra suum circirculum limitesque à centro æquidistantes non progrediebatur; quoniam per Spiritum

Spiritum utraque extrema in unum hoc idem conjunguntur, ita ut totum non sit, nisi unicus DEUS, unaque essentia divina superexcellens atque superans omnem intelligentiam, cui sempiterna sit laus, excellentia & dignitas. Sic unus atque idem circinus in varia officia distribuitur, quorum unum est firmiter stare, atque actiones duplices aliarum proprietatum secundùm justitiam gubernare, atque pro sua dispositione disponere, sine qua figuram circularem describere impossibile est: Aliud est, extrinsecus in loco atque materia spatiosa operari, atque figuram circularem & orbicularem delineare: Tertium, utriusque virtutem vinculo amoris connectere, & harmoniam atque conformitatem ab utriusque amplexu effluentem exactè atque ad justitiam proportionare. Officia etiam unius Deitatis simili modo, sed & ulterius quàm mens humana excogitare potest, explicantur. Nam pater in arce sublimi (igne coruscante) constanter sedens, ordinando dixit, verbumque FIAT mundum orbicularem, cœlosque sphæricos fabricavit; Spiritusque intermedius virtutem utriusque amoris vinculo complectens vim, atque efficaciam, cum locutoris, tum verbi in mundum creaturasque suas influxit, atque affluenter implevit, juxta illud Psalmistæ regii antea allegatum; *Verbo Domini firmati sunt cœli, & spiritu oris ejus omnis virtus eorum.*

CAP. V.

Quod quælibet persona sanctæ & individuæ Trinitatis proprietatem habeat distinctam in mundi fabrica creaturarumque ejusdem productione; Et de universali unitatis proprietate, ac de ejus cum denario numero convenientia.

ADmiranda mysticæ mundi creationis ratio in arcana Trinitatis dispositione, Deitatisque sinu delitescit, ita ut nullus existat in Trinitate digitus, sive sit unus, sive binus, sive trinus, qui suum proprium, & peculiare mysterium in se non possideat, variumque in mundo (secundum ingentem & admirabilem sui muneris efficaciam) non producat effectum. Nam in unitate (quatenus non potest in se multiplicari, aut de sua natura, in multitudinem reduci aut dividi) tanquam unico universo mundo ideali & merè formali, mundi materialis effigies abstruso modo delineatur: Unum enim procul dubio erat principale in animo conditoris condendorum exemplar. Ut igitur Monas erat primò in Trinitatis productione (quæ est prima rerum tam increatarum, quàm creatarum radix) sic etiam secundò post illius quadrati simplicis partum, primum locum occupabat unitas in denario numero ad mundi compositionem, quippe quæ cum denario numero connectione forti adligatur: Nam unitas est pater supersubstantialis partus, & denarius numerus est pater substantialis partus, qui quidem genitores duo ab invicem non differunt, cum ambo sint Deus unus, sed tamen proprietate actionis differunt: quia prior unitas simplex erat, & inexplicabili modo in mundo supersubstantiali versatur, posterior verò in denario (hoc est, cum cyphra conjuncto) in mundum materialem agit. Hinc *Mercurius Trismegistus*: DEUS *cosmi pater, & cosmus Dei filius dicitur*, &c. Est igitur DEUS unitas in mundo formali & numeri denarii locum habet in mũdo materiali: Nam ut numerus denarius est finis numerorum simplicium, sic etiam est principium compositorum, & medium seu centrum inter unitatem & numerum centenarium. Incipit ergo unitas numerum denarium in simplicibus, iterumque eadem unitas numeros quoscunque denarios terminare observatur.

Atque huic noſtræ opinioni adſtipulari videtur *Mercurius Triſmegiſtus*, cujus verba ſunt hæc: *Numerus denarius animæ genitor eſt, vita verò & lux ibi unita ſunt, ubi unitatis ipſius numeri ſunt ex ſpiritu nati, itaque unitas ſecundùm rationem denarium complectitur, rurſusq́ denarius unitatem.* Quanto equidem gaudio eſſem ego perfuſus hæc ſapientis verba audiendo, tam propriè atque aptè huic meæ inventioni convenientia, vix lingua aut plumæ argutia exprimere poſſum: Nam quid aliud voluiſſet Antiſtes hic divinus, quàm quod in mundi creatione numerus denarius (quem poſtea unitatem appellat) ſit animæ mundanæ genitor, & per conſequens humanæ, quoniam, inquit ille, *ibi vita & lux*, id eſt, ſpiritus & fulgor divinus ſeu forma unita ſunt: dicitque unitatis numeros ex ſpiritu, hoc eſt, ex materia ſpirituali natos eſſe, articulatos nimirum & compoſitos. Ex his igitur ſic concludit, propter compoſitionem Spiritus cum luce. Itaque unitas ſecundum rationem denarium complectitur, hoc eſt unitas, quæ genitor erat in ſuperſubſtantiali & ſimplici partu, in partu compoſito ſecundùm rationem denarium complectitur, dicitque reciprocum eſſe complexum inter unitatem & numerum denarium. Ex quibus arguere videtur, quod unitas in trinitate ſit idem, quod denarius in compoſitione, & in alio loco dicit, *quod numero denario præſenti intellectualis generatio compoſita ſit*, hoc eſt, cœlum intellectuale cum choro Angelorum in novem ſphæras ſeu locos primæ articulorum denariorum cōpoſitionis diviſum, &c. Dicimus denique, quod unitas duplicem habeat ad mundum relationem, vel ſcilicet, quatenus id omne eſt, quod eſt: atq; ita nunc mundus integer unitati (quæ integra & univerſalis eſt in ſe) comparatur: Unde mundus propter ſuarum partium integritatem à *M. Triſmegiſto*, dicitur DEUS *materialis & incorruptibilis*: Et alibi dicit: DEUM *unum eſſe unius mundi patrem, mundum unum eſſe unius ſolis progenitorem, atque unicum ſolem eſſe unius hominis originem*, &c. Vel quatenus propter unitatis ſuæ proprietatem (numerum denarium amplectentem) primum creationis opificium ſibi vendicavit, & in prima ſua diſpoſitione (quatenus prima perſonarum ſuperioris mundi machinæ rationem ſibi attribuit: quippe cujus ſpiritus igneus in ea regione primum ſuper aquis ferebatur) Ex his igitur conſtat, quod primæ Trinitatis perſonæ proprietas atque actio in mundi ſtructura verſetur circa univerſalitatem, mundum unum integrum conſtituentem: Nam cum omne, quod eſt, ſub ejus dictione inæſtimabili conſtituatur, & in ejus virtute comprehendatur, ipſam totam rerum naturam univerſumque mundi ſpiritum reſpicere, de potentia in actum reducere, & igneo ſuo vitæ ſpiraculo ſuſtinere, atque univerſam denique machinam, immenſa ſua fortitudine ſtatuminare, neceſſariò conſequetur.

CAP. VI.

De numeri Binarii & Diadis ſeu ſecundæ perſonæ proprietate & officio in mundi fabrica.

NUmerus Binarius ſacroſanctus ab unitate immediatè procedens ſecunda Trinitatis individuæ perſona exiſtit, primæ ſeu unitati vinculis inviolabilibus connexa; Filius ſuperſubſtantialis unicus, à Patre Deiformi propagatus, & in patre exiſtens, non aliter, quam vox in ore, dum loquitur homo, vel rectius, ut crepitus ſeu fragor formidabilis in tonitru, ſeu verbum Jehovæ Moyſen alloquentis, ſuper montem Sinai à nube, tanquam ab ore Dei proſiliens, cui in inſtante ſpiritus igneus, ſeu fulgor divinus, ſeu gloriæ ſpiritualis & igneæ Jehovæ excellentia ſuccedebat, tanquam ab ipſo Jehova, & ejus verbo proſiliens. Hæc, inquam,

inquam, patris sapientia, hæc lux increata, hic mundi & vitæ creator, à patre secundus, quatenus ejus filius unigenitus, ex eo proximè exiliens, in patre manet, & rursus, quæ extra sunt patris, regit, mundo deducit fœcunditatem vitæ, secundùm illud divini *Synesii*. *Quem ex ineffabili sinu effudisti filium, in te manet, ex te quamvis progenitus, ut omnia sapienti moderetur spiritu, moderetur oras immensi mundi usque ad imum fundum, centro terrenæ portionis piorum affulgens: solvit enim labores & curas miserorum mortalium, autor bonorum, propulsator malorum*, &c. Ex cujus siquidem sermone elicimus, verbum seu sermonem, seu secundam Trinitatis personam ex proprietate sua peculiari, versari circa materiæ universalis abyssi mundum majorem constituentis & compositionis opaci mundi minoris externum conflantis, mundificationem, præservationem, & purificationem, eratque ejus officium juxta secretum patris consilium & voluntatem. ut cœlos firmaret, secundùm illud Psalmistæ Regii; *Verbo Domini firmati sunt cæli*, &c. Hinc in hujusmodi sermones iterum prorumpit *Synesius*: *Tu mundi conditor fulgentium orbium & syderum, centrique terræ stabilitor, tibi Sol æquitat perennis fons*, &c. Hoc etiam verbi officium seu proprietatem luculentius nos docet *Mercurius Trismegistus* Pim 1. his verbis: *Mens cum verbo septem fabricavit Planetas, qui circulis mundum sensibilem complectuntur; connexit inde Dei verbum ex elementis deorsum tendentibus purum naturæ artificium unitatúmque est officii menti, consubstantiale enim est, relictáque sunt elementa deorsum tendentia sine ratione, ut sint tanquam sola materies: Mens quidem opifex unà cum verbo, circulos continens, ac celeri rapacitate convertens suam ad se machinam flectit eámque volvi à principio ad finem absque fine præcepit.* Et alibi: *mundum verbo non manibus fabricatus est opifex* Et alibi: DEUS *verbo cuncta constituit.* Ex quibus constare videtur Binarii supercœlestium numerorum proprietatem esse circa mundi materialis ordinationem & ejusdem in regiones, cœlos & orbes dispositionem; ipsumque operationes suas perficere virtute unitatis seu patris, cui consubstantialis existit coadjutor in machinæ universæ dispositione. Pater igitur & unitas versatus est circa unum & totum, & filius tanquam multiplicatus in patris bonitate, distinguit, illud unum universale in partes differẽtes & virtute distinctas, ambo circa materialia versantur, & spiritus seu splendor sanctus ab utroque prosiliens, cuilibet mundi portioni & creaturæ virtutem sibi propriam attribuit: Nam juxta Prophetæ regii doctrinam, ut *cæli verbo Domini erant formati, sic spiritu ab ore ejus omnes virtutes eorum.* Ex quibus patet, quod prima persona operetur præcipuè in ordinatione, determinando in suo decreto consilio, quid faciendum sit in mũdi creatione. Secunda persona suo patri obedientissima, & quasi solus patris consiliarius, imò verò ipsissimum ejus consilium & sapientia voluntatem patris ad amussim exequitur, mediante tertia, quæ semper adest necessariò in omni operatione. Mysticum autem modum, quo verbum in materiæ mundanæ massam informem primùm ad mundi creationem, ex solio seu palatio suo immortali & supersubstantiali descendebat, nos luculenter docet *Mercurius Trismegistus* his verbis; *Anima est in corpore, mens in anima, in mente verbum, Deus verò eorum pater*, &c. quamvis illic loquatur de corpore humano opaco, tamen hoc idem potest intelligi de massa tenebrosa ante mundi operationem. Nam in prima verbi sacrosancti ab ore patris prolatione circumambiebant illud radii mentis, id quasi undique stipantes, ornantes, atque ineffabili potentia munientes contra litigii invasiones, aut naturæ humidæ in tenebris occultatæ passiones. Mens autem divina è vestigio (sic jubente verbo) animam mundanam conflabat compositionem ejus ex portione radiorum suipsius & purissimi spiritus, splendore mentis jam detecti, revelati, & à tenebris liberati, faciens, qui aquæ creatæ & informatæ, imò verò ipsius formæ cœlestis nomen jam acquisivit: Nam *Spiritus Domini ferebatur*

tur super aquas, igneum iis vigorem iudens; quoniam ex nihilo & tenebris immerso jam detectæ sunt, & manifestatæ ac virtute radiorum divinorum cognoscũtur esse aquæ vel spiritus universalis. Hoc ergo modo, mutante *Pimandro seu mente patre vultum suum*, (ut Mercurii Trismegisti ore loquar) *& seipsum revelare volente*, continuò omnes in lumen immensum atque jucundum conversa sunt, & paulò post quædam umbra horrenda obliqua revolutione subter labebatur, in humidamque naturam migrabat, ineffabili tum vultu exagitabatur; Inde fumus quidam magnus in sonitum erumpebat ex sonitu vox egrediebatur, quam *ego* (inquit *Trismegistus*) *luminis vocem existimabam Ex hac luminis voce verbum factum prodiit: Verum hoc naturæ humidæ astans eam fovebat, &c.*

CAP. VII.

De numeris materialibus, Binario scilicet, quaternario & octonario, de Diadis Deiformis proprietate ortis.

DUalitas formalis numerus est *faustissimus*, quia cum unitate formali, à qua ortus est consubstantialis: Est etiam *numerus perfectissimus*, quatenus est medietas, seu centrum trinitatis, habetq; principium à patre supersubstantiali suæ naturæ: habetque finem in ternario numero, qui est spiritus infinitus & incomprehensibilis, atque ipsa denique est suiipsius medietas, & centrum numeri ternarii à centro patris egrediens. Hinc igitur est, quod hic numerus sit centrum concordiæ, retinens in se Patris seu unitatis imaginem, & Spiritus sancti numeri ternarii fulgorem. Faustissima ergo, vivifica, & conservatrix est hic numerus formalis radix, producens felicissimum quadratum formalem, & cubum haud dissimilem: Nam Binarius hic essentialis (unitatis vitalis germen) non progreditur ad multitudinem, ut ille materialis: cum hic effluens ab unitate per ternarium iterum redeat, atque connectatur unitati, à qua antea fuit derivatus. Hinc inde dicitur *numerus justitiæ peculiaris*, ejusque proprius actus ipsa justitia, eò quod duobus gaudeat pariter ponderatis, diciturque, *numerus sapientiæ, scientiæ, memoriæ, lucis, imò verò ipsius hominis charitatisque & mutui amoris nodus*; Nam ut vinculis matrimonialibus reducti sunt duo in carnem quasi unam, sic in binario mystico sunt duo in eadem essentia per spiritum tertium unita: Similiter hoc fit in ejus quadrato, qui est 4. Nam quadratus formalis Deo Patri ascribitur, quin & totius trinitatis mysterium complectitur: Nam ipsius simpla proportione, prima scilicet unius ad unum: unitas paternæ substantiæ significatur; ex qua nunc procedit filius illi æqualis, altera autem processione etiam simpla, videlicet duorum ad duo, notatur secunda processione ex utroque Spiritus sanctus, ut sic fiat æqualis Patri Filius processione prima: æqualis utriq; Spiritus sanctus processione secunda: Hinc ergo superexcelsum illud Dei, divinæque Trinitatis nomen Tetragrammaton ortum est, videlicet, Jod, He, & Vau, He, ubi aspiratio He, Spiritus ab utroque processionem denotat: ipsa enim He duplicata utramque syllabam totumque nomen terminat: pronunciatur Jova & Jehova, ut nonnulli volunt. Est ergo hic numerus origo totius divinitatis; Unde Pythagorei eum naturæ fontem nuncuparunt. Est etiam *numerus omnem implens scientiam*. Nam filius dicitur scientia & sapientia patris. Præterea additione hujus numeri cum 1.2.3.4. fit iterum ad unitatem reversio, videlicet ad numerum denarium, à quo incepit mundi materialis structura. Denique cubum à numero binario exultantem, qui est 8. Pythagorei appella-

pellaverunt *numerum justitiæ*, quoniam dividitur in numeros pariter pares, videlicet in quatuor, qui est ejus quadratus, & iterũ quatuor in bis binum, & binarius denique dividitur in unitatis binas: Et propter hanc divisionis æqualitatem usq; ad unitatem, justitiæ nomen sibi vendicavit. Dicitur etiam *numerus beatitudinis*, eò quod pertinet ad æternitatem, & mundi consummationem, quia subsequitur septenarium, qui temporis symbolum est, tot etiam beatitudinis gradus docet Christus apud Matthæum. Deniq; vocatur *numerus salutis & conservationis*. Hujus igitur numeri radicalis & sacrosancti harmonia Diapason mundo resonãte, descendebat Verbum in mundum deformem, ut eum informaret, horrẽdasq; ejus immundities deponeret, umbrasq; teterrimas ad centrum repercuteret. Penetratione igitur deorsum facta, hæc sui Patris sapientia, hic Demogorgõ unus & trinus, sive hęc trinitatis medietas percepit atq; animadvertit, chaos seu potius hylam, vel materiam primã, & deformem sola potentia impraegnatã, & gravidam existere, atque paratam ad hoc aliquid nihil Demogorgonis ope pariendum, & in actum producendum. Contremuit enim ejus venter caligine obvelatus, exagitata sunt hylæ membra præ partus sui litigiosi perturbatione: Quippe unitas in potentia actum videre, & facie ad faciem contueri contendit. Commiserta est Demogorgonis proles unigenita chaos doloris, & ad nixũ ejus laboriosum pariendi dextrã benigne porrigebat; Actu igitur cum potentia concurrente, litigium primogenitus hylæ seu chaos filius, unitas potentialis, discordiæq; semen in actũ productus est, qui, ut primũ radios vitæ à verbo seu Demogorgone sibi attraxisset, seditionis hic autor & tenebrarum princeps (beneficiorum sui creatoris oblitus) superbia protinus atq; ambitione elatus exurgit, atq; unitatis supersubstantialis locum & dignitatem usurpare haud dubitavit, noluit sibi præfectum admittere, neminem æternitate & imperio sibi præferri voluit primumque sibi in mundo locum vendicare ausus est, atque ita secundus hic socius malitiâ, ambitione, & seditione plenus, contractis atque assistentibus sibi & cohærentibus comitibus suis humidis (ex hylæ voragine cũ ipso prosilientibus) ex radiis fontis lucidi, undiq; propter Verbi & Spiritus sancti præsentiam per humidã naturam in regione empyrea expansis, alis alienis sursum hostiliter versus mundum formalem tendit; sed essentiæ supersubstantialis potestatẽ incomprehensibilem ante contactum & effectum ignorans, unius fulminis ictu, solaq; verbi ejus emissione à mundo formali dejicitur rebellis hic proditor, atq; in tenebrarum abyssum iterum cum sociis & cohortibus suis submergitur, & ad materialis tandem mundi centrum propellitur, atque immediatè post ejus dejectionem, natura humida universalis secundus hylę partus propagatus est quẽ Poëtæ finxerunt esse *Panem*, per cujus barbam longã radios lucis & solis intellexerunt, per caput ocellatũ firmamentũ stellis fixis repletum, per fistulamq; ex septem syringibus conflatam, septem planetarum vires & harmoniam significaverunt: Ex his igitur perspicuum est, quod Litigium, ante verbi præsentiam fulgorisque spiritualis apparitionem, nihil omnino fuerit, præterquam unitas in potentia, quæ quidem unitas actu esse non poterat, quia illa actualis & formalis præcedebat in Trinitate sacrosancta, quæ fuit ei principium, atque per consequens erat quiddam secundum, quatenus procedebat ab unitate præexistente. Eadẽ etiam est ratio in materiæ universalis spiritualis productione, quæ partu materiali succedebat Litigio, cum sit ejusdem generis & naturæ, nisi in eo, q̃ ejus immundities, impuritas, & tenebræ exuantur & seponantur, & quod virtute radiorũ & fulgoris divini materia hæc universalis aquæ limpidæ cõformis, numero, pondere, & mensura librata & suo creatori magis obediens redditur: Unde constat (ut *M. Trismeg.* verbis utar) *quod quoniam mens verbum humida natura, quæ ex umbra effulsit, junior est, ideo numeri binarii materialis locum possidet*,

quæ quidem dualitas non ita se habet, ut illa formalis, quam supra demonstravimus esse completissimã, & perfectissimã in sua natura, & rerũ conservatricem: sed vice versa per se non magis in rerũ natura existit spiritus materialis absq; radiis & assistentia divina, quam cyphra sine digito apud Arithmeticos, ut antea ostẽsum est. Præterea est numerus hic materialis in se *numerus seditionis & discordiæ origo*, & per consequens *imperfectissimus*, quatenus nõ habet principiũ actuale sibi consubstãtiale, quippe cujus principiũ consubstãtiale erat aliquid unũ in potẽtia, sed post ejus in actum productionẽ reliquit illam denominationẽ & induit pluralitatis formam, amittendo suam unitatẽ, eamq; unitati formali meritò attribuendo. Atque hinc est, quod unitatem actu suæ naturæ convenientẽ minimè possidet, quare nec principiũ nec medium nec finem habet, unde fit ut pessima res sit ipsa materia sine numeri divini præsentia & fontis, nimirum totius bonitatis, assistentia, quoniam nisi trinitas supersubstantialis aliquid suæ perfectionis & bonitatis implueret in materiam hanc mundanam, nihil esset, nisi congeries malorum, congregatio invidiæ, accumulatio discordiæ, abyssus deformitatis, & in multitudinem inclinatio: Neque hæc etiam omnia, nisi sola potentia esset quatenus omnis actus (ut dictum est) & omnis bonitas est à fonte lucido. Hinc ergo numerus hic binarius materialis, *numerus discordiæ, confusionis, infortunii & immunditiæ* nuncupatus est. Atque hinc etiam erat, quod D. *Hieronymus* contra *Jovinianum* inquit, *quod ideò in secundo mundi creationis die non fuerit dictum: Et vidit* DEUS. *quod esset bonum, quia binarius mundi numerus sit malus:* Præterea hinc erat, *quod jubebat Deus animalia immunda numero binario in arcam ingredi*, quia scilicet binarius numerus est numerus immunditiæ atque in auspiciis infelicissimus; hæc denique fuit ratio, propter quam *Pythagorei* (ut narrat *Plutarchus*) unitatem Apollinem seu Deum vocaverunt, diada, litem & audaciam & triada justitiæ applicaverunt, quæ est summa perfectio. Progressione igitur ab hoc infausto numero materiali, quæ deorsum tẽdit, anima divina magis magisq; incarceratur, & in tenebrarum laqueis densissimarum circumvolvitur, ac infelicissima redditur, passionibus vexatur atq; mũdi præstigiis & illusionib. decipitur; Unde fit, ut quo magis descẽdit lux ab aspectu fontis lucidi versus pyramidis materialis basin, eò magis periclitetur, & in tenebris submergatur: Sic dualitas hæc in seducta 4. elementa producit, quæ primum sua viscositate circummuniunt animam in ipsorum spiritu, & rursus adhuc altius in ejus profundum se immergens ad cubum usque reducitur anima spiritus laqueis captivata, & in corpus opacum seu trinam dimensionem seu elementorum elementatum seu compositionem ex 4. elementis cubum quadrati constituentem introducitur adulationibus spiritus, qui est ex parte materiæ. Atque hæc est ratio, quod homines magis mundo, carne, diabolo, & delitiis inferioribus præstigiosis & vanis afficiũtur, quam rebus supercœlestibus, divinis, & veritate imbutis; quia scilicet spiritus existens ex parte materię mentem & animã negligit, & animæ animali seu elemẽtari adhæret. At verò attẽdite atq; expectate ô terrigenæ, auscultate, inquã, creaturæ divina ratione imbutæ, gaudete ô homines, aut lætitia haud minima sitis perfusi. Nam totum illud, quod materia proditione in animas vestras machinata est, discordiam suam seminãdo seu incipiendo à sua dualitate, & progrediendo ad universalitatem & profunditatem suæ massæ versus basis suæ pyramidis centrum: id inquam, omne dualitas supersubstantialis (quæ est unitas & trinitas) sua harmonia per eosdem discordiæ gradus, vice versa à cono suæ pyramidis formalis versus ejus basin, mundo formali affixã, ascendendo & insurgẽdo dissolvet, animasq; captas à tenebris liberabit, & tandẽ ad sedẽ suã connaturalẽ exaltabit: Nam radix in cono pyramidis formalis (juxta terram seu basin pyramidis materialis sitam) enodabit vincula

tene-

tenebrarum mortisque venenum extinguet, & prima vice cubum materialem (resolutione mirabili in se dividendo) post corporis dissolutionem in quatuor elementa, subtiliando reducet, animamque in regionem quadrati formalis seu sphæram solis, seu sedem æqualitatis, seu punctum, seu centrum intersectionis duarum pyramidum exaltabit; Ubi adhuc laqueis quatuor elementorum retinebitur anima, nec totaliter liberabitur ea cum mente à suis vinculis; Unde radix formalis ad quadrati materialis dissolutionē adhuc tendet, atq; ita dividendo numerum quaternarium elementorum in se, animam ab ejus laqueis materialibus omnino liberare, & in regionem formalem æterna cum beatitudine exaltare laborabit: Exultate, inquam, quia hæc, & tantæ efficaciæ est immensæ secundæ personæ in Trinitate potentia: hæc illius proprietas benigna, cujus conamen semper versatur ad liberationem animarum sanctorum hominum, ne tenebris perpetuò demergantur: Hæc sola hominum salus; Hic salvator, redemptor & pro iis mediator unicus. Atque hæc est illa expectatio exaltationis nostræ per fidem, quam habemus à Christo JESU, DEI verbo, qui est dux unicus, & radix sola, à morte & tenebris ad animæ tenebris immersæ illuminationem & vitam æternam fastigium conducens, ratione ergo hujus cubi materialis, jactatus est talis à *Mercurio Trismegisto* sermo: *Quicquid utique genitum, imperfectum, dividuum, crescens & decrescens est.* Atque hic notandum, & diligenter seduloque observandum, quod omne corporis incrementum fit à materia, ejus verò decrementum à forma & à Deo. Nam ut materia tenebrosa agit ad animarum captivationem per reductionem unitatis ad multitudinem; sic etiam DEUS & forma agit ad ipsarum liberationem à captivitate, reducendo eas à multitudine ad simplicitatem & unitatem. Ex his etiam diligenter consideranda sunt verba sapientis: Sapient. 9. *Corpus quod corrumpitur, aggravat animam & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem; & difficilia æstimamus, quæ in terra sunt, & quæ in prospectu sunt invenimus cum labore, quæ autem in cælis sunt, quis investigabit, nisi tu dederis sapientiam,* &c. Hujus enim virtute vivifica fit regeneratio in hac vita, & in ejus spiritu resurrectio ad vitam æternam.

CAP. VIII.

De proprietate numeri ternarii in Trinitate seu tertiæ personæ in mundi fabrica.

NUmerus his impar supersubstantialis est sacrosanctus, quo DEUS gaudere dicitur, quatenus est numerus incompositus, sacer, potentissimus & perfectissimus, eatenus multa mysteria Deitatis comprehendit multaq; in mundi compositione ar ana produxit: Nam inprimis, quoniam Deus refertur numero ternario, ideò arguitur atque indicatur, quod hic numerus sit perfectissimus, quippe qui est pulchritudo perficiens principiū, medium & finē & ipsa æqualia absolutè habēs: Cæteri verò numeri, qui habēt tres illos perfectionis gradus, nō eos absolutè & simpliciter, sed respectivè & cōpositè. Prodit igitur ternarius hic Deū principiū, causam & formā à forma præcipua, prodit perfectissimū à principio, medio & fine, ut, per quē omnia, fine, ut in quo omnia; Ex quibus constat, numerū hunc esse abstrusissimū & admirabilē tertiæ personæ in Trinitate communionē & nexū indissolubilē, cum illa prima & secunda, perspicuè explicantē, omnesq; tres simul ineffabili unitatis nodo, nexuq; ejusdē inviolabili cōnectētē Hujus ergo spiritus sacrosancti seu personę in Trinitate tertię officiū versatur

circa perfectionē operationū primarum duarum: nam Spiritus spiratores semper comitantur in ipsorum actionibus: A patre ergo seu unitate ordinatio fit ad mundum fabricandum, hocque per filium. Mundum enim verbo & non manibus fabricatus est opifex, hocq; in virtute Spiritus sancti, qui ferebatur super aquas: Atque hoc omne paucissimis verbis confiteri videtur *David* dicendo. *Verbo Domini firmati sunt cæli, & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum.* Secundum hujus ergo numeri naturam mundus in tres cœlos est divisus; *Empyreum, Aethereum & Elementare*, quorum materia talem differentiam accipit, qualem habet à virtute ignea seu fulgore amatorio Spiritus Domini, qui ferebatur super aquas; Cujus virtutis intensior & superior potestas, regionis mundi superioris spiritum humidum excellenter subtilians, illum totum fulgoris & ardoris sui plenitudine igneum quasi reddidit. Unde appellatus est lux primo die creata & regio illam continens, inde *Empyrea à Pyros* (quod est ignis) dicta est, in qua tres sunt lucis partes ad unam spiritus humidi. Hujus etiam radiis & virtute remissiori conflata est regio media, ubi duæ materiæ portiones adæquant totidem lucis, unde *Æther* dicitur, hæc media regio quasi *Æthaer*, hoc est, igneus aër. Deinde spiritus divini facultas ignea magis deorsum penetrans (sed gradu adhuc remissiori) tres in regione elementari spiritus materialis reliquit partes ad unicam lucis. Iterum quodlibet horum cœlorum secundùm Triadis ordinem subdividitur, superius nimirum in tres angelorum hierarchias, quæ iterum in orbes tres ad quamlibet hierarchiam pertinentes, distinguuntur, medium in tria sphærarum genera, quarum quælibet in orbes tres subdividitur, videlicet in primum mobile, cœlum stellatum. & sphæram Saturni, & in secundo ordine in sphæras Jovis, Martis & Solis, ac in infima serie in sphæras Veneris, Mercurii, & Lunę, infimum in elementum ignis, sphæram humiditatis & elementum terræ distribuitur, & iterum elementum ignis in partem æthertam. & partem elementarem, ac supremam aëris regionem, deinde in duas inferiores aëris regiones & aquæ sphæram, atque denique in tres terræ regiones, cætera duo dividuntur ac distinguuntur, in homine etiam præcipuè operatur hæc tertia persona, cum ejus internum ad sanctæ Trinitatis ideam constituatur, videlicet ex mente, spiritu, & anima, externum ex ossibus, carne, & venis, & ex capite, thorace, & ventre. Ad generum etiam creaturarum terrestrium distinctionem operatur hic spiritus divinus, eas dividens in animalia, vegetabilia & mineralia. In cœlo denique supremo animantium genera discrepare facit ea in diversas naturas distinguens; in deos, dæmones, heroës, & animas (secundùm *Jamblici* opinionem) atque ita in aliis infinitis.

CAP. IX.

Quomodo cujuslibet cœlorum seu regionum mundi trium divisio tripartita suo ordine personis tribus sacrosanctæ Trinitatis correspondeat.

SEd ut argumentis adhuc efficacioribus probemus mundum universum ad exemplar trium personarum in sacrosancta Trinitate, & per consequens ad iconem & repræsentationem Dei factum & formatum fuisse, reputandum erit, quod primum oculis spiritualibus cœli empyrei hierarchiarum trium proprietates & situs introspiciamus, easque in omni (hocque directo tramite) cum tribus Trinitatis personis convenire percipiemus. Nam in superiori hierarchia, *Epiphania* dicta, proprietas patris reperitur, cum hæc versetur circa ferventem

tem amorem & affectionem in summitate altissimæ motionis & in judiciorum particularium liberatione seu ponderatione: Hinc dividitur hæc hierarchia in ordines tali proprietati natura convenientes. Nam *Seraphini* (qui est superior hujus hierarchiæ ordo) consistit ex multitudine angelorum, quorum est intelligere altissima, & igne essentiali Dei accendi, quatenus mundo formali proximi, & simplicissimo Dei habitaculo vicini sunt. *Cherubini* sapientia & scientia implentur. Et *Throni* judicio divino sunt repletissimi: Nam (ut *Isidorus* testificatur) DEUS sedet ipsis in judicio suo, & per ipsos disponit omnia. Unde hæc hierarchia Deo Patri rectè attribuitur. Secunda & media hierarchia *Epiphonomia* dicitur, quæ significat divinum splendorem & claritatem cum reverentia, in *Principatus, Potestates & Dominationes* divisa: Sic secunda persona, quæ est verbū, dicitur mundi lux, & rerum vita, quæ imprimis tanquam rerum actum revereri debemus. Tertia & infima *Ephionia* vocatur, quasi ad virtutes pertinens, quia spiritus istius hierarchiæ sive sint *Virtutes, Archangeli seu Angeli*, potestatem habent miracula præstandi, curādi ægritudines tam animi, quàm corporis, hocq; super rationem naturæ, & mysteria demonstrandi, cui tertia persona refertur, cum Spiritu ab ore Domini omnes virtutes mundo attribuantur. Ex prima ergo hierarchia, tanquam ex fonte seu centro lucido, secunda tanquam splendor & lumen à corpore igneo procedit, & ut à lumine color oritur, sic virtutes à splendore lucis. Prima ergo hierarchia est quasi igneus ardor, secunda divina claritas, tanquam ab igneo ardore, & tertia, virtus secreta, tanquam calor ab utroque, videlicet igne & lumine. Quam manifestissimam ergo hic videmus primi cœli & partium ejusdem cum Trinitate convenientiam. De hoc autem cœlo in secundum prosiliendo, ibi etiam trinitatem sub eadem relatione quàm evidentissimè reperiemus: Nam in prima & suprema ejus triplicitate *primum mobile, cœlum stellatum & sphæram Saturni* complectente, proprietatē unitatis & patris percipiemus, nā ut unitas est primus numerus, à quo ceteri numeri oriuntur, sic omnia inferiora movētur virtute primi mobilis: Similiter ut firmamentū dicitur cœlum ex stellis fixis conflatum, sic pater in sua natura fixus est, immobilis & nullo modo alterandus, ut in unitatis natura animadvertitur: Denique ut *Saturnus* dictus erat apud Poëtas Deorum cæterorum pater, sic ab unitate seu patre supersubstātiali duæ cæteræ Trinitatis personæ, filius & Spiritus S. propagantur. Iterum secunda & media hujus cœli triplicitas secundæ Trinitatis personæ in sua dispositione comparatur. Nam ut *Jupiter* erat filius *Saturni*, sic secunda persona filius primæ, ut ille appellatur *fulminum pater* (sagittas fulmineas secum portans) sic etiam est hæc vox patris cum fulmine & tonitru egrediens, & stipata ab ore patris viribus ingentibus & potentia ineffabili percutiens, ubi vult: Est etiam *Jupiter* æstimatus pro justitia, benevolentia, religione, pietate, conservatore, & amico generis humani, humidique radicalis & calidi innati distributore, qui ad vitam rerum facillimè sejungit. Filii autem potentiam incomparabilem, justitiam, benignitatem, religionem, pietatem, generi humano affabilitatem, operationem ad vitam ejusque præservationem infiniti sacrarum scripturarum loci luculenter explicaverunt. *Mars* etiam in eadem triplicitate repertus, filii potentiam & victoriam contra impietatis principem, & ejus sectatores, iniquitatis videlicet turbam arguit, cujus est bestiam, pseudoprophetam, orcum, & mortem ipsam superare. Denique *Soli* appropriatur secunda hæc persona sacrosancta multis modis: Ut enim ab *Apolline* harmonia mundana dicitur profluere, sis reverà à filio, seu dualitate cum suo spiritu materiæ universalis symphonia (in Diatessaron, Diapente, & per consequens in Diapason, quod conflatur ex illis duobus) derivatur, ut supra declaratum est. *Sol* etiam secundum *Merc. Trismegist. mundi materialis filius*, & secundum *Platonem*, *Dei im-*

mortalis filius visibilis, dicitur, sic secunda persona filius est Dei invisibilis: *Sol lux mundi visibilis*, filius patris, lux invisibilis, cuique creaturæ dans essentiam: *Solvitas dicitur in inferiora quotannis ad generationem implere*, sed secunda divinitatis persona vitam & speciem rebus dedit in creatione, imò verò & solem ipsum cõstituit in cœlo, ut suam proprietatem ex officio inferioribus tam ad vitas illas generatione in rebus corruptibilibus præservandas, quam incorruptibilibus retinendas, impleret, quas in primordio, verbum illud divinum, seu secunda persona creaturis imprimebat & insculpebat. Infima denique hujus cœli triplicitas correspondet personæ tertiæ creationis: Nam *Venus* dominium habet in humidam & calidam laticis inferioris naturam, aëream nempe: *Mercurius* ventorum, flatuum, & spirituum dominator est (ut Astrologi testantur:) Et *Luna* aquarum ac humorum frigidorum dominatrix: Sic etiam ex multis sacrarum scripturarum locis Spiritum aquis, & mari, ac fluctibus sonantibus, vinoque & flatui, ac vento referri inveniemus, sic etiam dicitur *ferri in principio super aquas*, &c. Si denique ad cœli elementaris contemplationem accedamus, & inquisitionẽ ibi diligentem faciamus, percipiemus quidem, quod in tribus etiam ejus triplicitatibus tres personarum individuæ Trinitatis proprietates ordine suo proprio reperiantur: Nam primæ personæ ignea triplicitas refertur, quæ est luminis inferioris, quasi myrothecium & promptuarium elementum altissimum, subtilissimum, purissimum, potentissimum, actuosissimum & vivum: Sic prima persona est luminis universalis pater, altissimus, simplicissimus, potentissimus & actu velocissimus ac summus: Iterum igneum hoc elementum omnia inferiora impura consumit & destruit: Sic etiam dicitur, quod DEUS sit ignis consumens, & tam subtilis, penetrans ac efficax, ut nemo mortalium eum in ipsius essentia videre, & vivere possit. Secundæ etiam personæ proprietates in triplicite humiditatis sphæra aëre videlicet, reperitur: Nam ut aër immediatè est ab igne (imò verò est ipse ignis spissus non aliter ex duabus partibus ignis conflatus quam dualitas ex duabus unitatibus) ita in hoc secundæ personæ comparatur procedente ex patre igneo & amatorio: Deinde, ut aër est vitæ administrator in passivis, sic secunda persona seu verbum, in activis: Unde dicit *Mercurius Trismegistus*: *Verbum natura humida astans eam fovebat*, &c. Est ergo lux vitalis in spiritu, & calidum innatum in aëre, qui ad Jovis radios relationem in consonantia Diapason habet, & per consequens personæ qualibet, proprietas superior cujuslibet cœli respondet ad proprietatem cœli inferioris, uti facta debita inquisitione, evidentissimè apparebit. Denique tertia persona relationem habet tam ad aërem, quàm ad aquam, & spiritum & ventos in terra inclusos, propter rationes superius allegatas. Est etiam & alia proprietatis trinæ relatio descripta ab *Amos* Propheta in hæc verba: *Qui ædificat in cœlo ascensionem suam, qui fundat fasciculum suum super terram, qui vocat aquas maris & effundit eas super faciem terræ*: Et iterum à *Jeremia* Propheta, in hæc verba, in eodem Prophetæ prædicti sensu ordineque simili; *Qui dat solem in lumine diei, ordinem lunæ & stellarum in lumine noctis, qui turbat mare, & sonant fluctus ejus, Dominus exercituum nomen ejus.* Et à *Joël* Propheta in hæc verba non alio sensu, sed ordine; *Implebuntur areæ frumento & redundabunt torcularia vino & oleo.* In *Amos* & *Jeremia* ordo unus, sed præposterus, & ad distinctionem necessariæ operationis commutatus: In *Joël* verò permixtus: Horum locorum intellectum hoc modo nobis aperire videtur *Odon Abba*: illos hoc modo interpretando: *Spiritus, qui vocat aquas, turbat mare, & implet torcularia vino: Filius qui fundat fasciculum super terram, dat ordinem lunæ & stellarum, & implet areas frumento. Pater, qui ædificat ascensionem, dat solem, & implet torcularia oleo*, &c. quia oleum proprietate patri, qui benignus est, confertur, siquidem balsamum est omnia vulnera liniens, & dolores tollens, fasciculus frumentum omnium nutrit, ut filius, & Spiritus vitam administrat.

CAP.

CAP. X.

De ratione secundùm Mathesin, primum cur numero, & tum postea cur ternario designata sit Deitas, similiter cur secundum Logicos relatio Deitati attributa sit.

JAm verò rationes in publicum producere nobis proposuimus, primum, *cur Theologia* DEUM *numero dedicaverit*, deinde rationes geometricas producemus, cur illa *numerum ternarium*, ad exprimendum DEUM, primum omnium rerum formam, effectricem elegerit, talique Deitatem dedicaverit. Primum igitur sciendum est, Theographiam Deitatem numero propter triplicem considerationem nobis declarare atque explicare voluisse, quarum est *prima*, ut ejus infinitatem inde patefaceret, cum numero nihil sit infinitius, utpote, cujus magnitudinis non est finis: *Secunda*, ut DEUM declararet præscium; Nam *numerus fuit* (ut ait sapiens) *principale in animo conditoris exemplar condendorum procul dubio*. *Ultima* ut DEUM indicaret immutabilem, nihil enim immutabilius uno, & proprietatibus ejus, uti supra dictum est: Nam quæ fuerunt, ipsæ sunt; quæ sunt, ipsæ fuerunt, & semper: Insinuat igitur numerus Deum simplicem dum immutabilem, insinuat sapientem, dum præscium, insinuat incomprehensibilem dum infinitum; insinuat denique eum mirabilem & singularem, dum tria hæc.

Numerum verò *ternarium* præ cæteris eligebant Theologi, volentes, Deum primam esse formam omnium. Quod autem sit formarum principium & prima atque suprema radix corporum evidentissima demonstratione geometrica docemur. Nam nisi figuram illam triangularem diligenti intuitu consideremus, percipiemus quidẽ, eam in alias non resolvi, nec ullis esse obnoxiam principiis, quatenus ipsa principium est cæterarum figurarum ad compositionem, ad resolutionem verò finis: Nam tetragonæ & pentagonæ & figuræ reliquæ ab ipsa prodeunt & redeunt in ipsam, quatenus ex superficie hac, quæ est lineatorum principium, necesse est, ut tam cæteræ superficies omnes, quam corpora ex superficiebus conflata deriventur, in quorum dissolutione iterum necesse erit, ut ad superficiem illam triangularem redeunt: Talis igitur est Deus, à quo omnia, & in quo omnia resolutoria simplicitate complicantur. Denique quicquid est, suscipit à forma id esse, quod est, & non à materia, ipsa quoque materia suum esse à forma suscipit, forma porrò insusceptibilis est accidentium. Ex hoc igitur, quod ternarius est principium formarum, insinuat mira & secretissima veritate causam & principium universalitatis & differentiæ insusceptibile, quod sit solum & verè unum. Iterum declaratur, quod numerus hic ternarius maximè propriè Deo soli adaptetur, eò, quod est numerus perfectissimus, omnia complens. Nam est pulchritudo, perficiens principium, medium & finem, & ipsa æqualia & absoluta habens, dum econtra numerus binarius his e tribus spoliatus incedit, non habens principium vel finem quia non interest medietas & per consequens hoc sacrosancto perfectionis dono destitutus. Cæteri numerorum, quotquot tenent principium, medium & finem, non habent illam perfectionem absolute & simpliciter, sed compositè. Prodit igitur numerus ternarius DEUM, principium & causam & formam à forma præcipua, prodit perfectissimum a principio, à medio & à fine; à principio, ut à quo omnia, à medio, ut per quem omnia, & a fine, ut in quo omnia. Amplius propter hoc item

numero

numero tali, quod taliter tali relationi similis est, vel dicitur in Triade monas quasi per se reperitur, & dias quasi per se, sic etiam in Trinitate, quasi Dias, parte, & Pater & Filius, & rursus, quia per se monas, ut Spiritus sanctus. Pater igitur & Filius relatione sibi respondent, & non Spiritui. Spiritus quasi per se nec ad Patrem nominetenus est referendus, nec ad Filium. Significatione igitur refertur, ut *Spiritus Spiratoris Spiritus, & Spirator Spiritus Spirator*: Spirator est Pater & Filius, nec spiratores duo, sed unus & unus spiritus.

Relativa denique prædicatione utitur Theographia, volens DEUM demonstrare concordem sibi, imò verò, ut indicet, eum esse ipsam concordiam & connexionem plenam ac singularem: *Quæcunque enim Pater facit, hæc & Filius similiter facit, & eadem operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult.* Concordia incomprehensibilis & singularis connexio, ut magis & unius sint unum plures in identitate personæ, imò plures Deitas personæ, quam prima Spiritus unius & Angelici; Denique exsuperat omnem sensum. Hæc est, quæ vivificat discreta, & quæ repugnantia cogit in copulam: quod comperiendum est ex relativis, quæ mutua responsibilitate congaudet, quæ cognitione potius, quàm separatione sua prædicatione relativa utuntur, volentia DEUM intelligi invariabilem, cui nec succedere nec accedere possibile sit aliquid mutationis; majestas una, voluntas una, operatio una trium unius, apud quos unum nō est transmutatio, ut desinat esse, quale fuit, nec vicissitudinis obumbratio, ut intermittat nunc, nunc redeat in id, quod fuit. Suscipit denique Theologia relativam enunciationem, suscipiens DEUM insuspicabilem, incircumscriptibilem, nec vocabulo significabilem, nec intellectu comprehensibilem. Nam relativa demonstrationem rei minimè taxant, non componunt definitionem, substantiam non declarant: sic servus & dominus, sinister & dexter, non quid sit, sed potius ad quid tantum significent, sic non est illatio a relatione ad substantiam, nō quia Pater est Deus, & Filius est Deus, & Spiritus sanctus est Deus, ideò tres sunt Dii. Pater igitur & Filius non in eo, quod, sed, ad quid est, ut notum est, prædicatur, ut Pater Filii pater, & Filius ut Patris Filius, & de Spiritu, ut definitum est de illo. Prorsus si relatam discretionem differentis substantiæ ponerent, consequens videretur, si Pater est Deus, & Filius est DEUS, & Spiritus sanctus est DEUS. Ergo tres Dii non unus, quam à Deo relativam non ponunt, ut plura in unam rem convenienter conveniant, ne ceam faciant differenter, quamvis alter ipsorum auferatur ab altero. Separatur igitur vocabulum Patris à Filio, & Domini à servo, & è contrario totum, & tum est aliquis Pater & Filius & Dominus & servus, &c.

CAP. XI.

Quomodo quadratum & cubus reperiuntur in sacra naturæ supersubstantialis Trinitate.

DE numero sacrosanctæ Deitatis ternario, qui est omnium simplicissimus, perfectissimus, absolutissimus & radicalis, superius amplè, licet sermone rudi, tractavimus, ubi numerum sanctum (ante omnes numeros secundum locum post unitatem unitatum sibi vindicantem) ita esse unitati summæ conjunctum declaravimus, ut non mera dualitas sit (quæ in se pro numero imperfectissimo æstimatur, quoniam unitatum confusio, ut volunt Pythagorei) sed etiam trinitas & unitas, quatenus est medium, participans de perfectissimo & completissimo utroque extremo, quid enim unitate absolutius? quid numero ternario completius? Cum unitas extra suam naturam nunquam moveatur, & trinitas totius

totius perfectionis naturam in se comprehendat, principium nimirum in unitate, medium in dualitate, & finem in seipsa. Et tamen semper ibi finitur & terminatur, ubi in Deitate superessentiali incipit. Non enim est Spiritus sanctus, Spiritus Patris solius, aut Filii solius, sed utriusque simul. Quare unus est Spiritus in essentia sua, quamvis proprietate tertium sibi locum vendicare videtur. *O felicissima & indissolubilis concordia! O unitas unitatum indivisibilis, quæ cum sis trina es tamen una, cum una, trina.* At verò, quoniam unitas non est numerus, sed numeri principium, nec dualitas, nisi unitatum confusio, cui per se nec est medium, quia non finis. Ergo numerus ternarius primus numerorum perfectorum reputatur, imò verò est vera & perfectissima radix, ex qua quadratum & cubus perfectionis oriuntur: habet enim principium, unitatem nempe, possidet etiam medium, videlicet dualitatem, & finitur in seipso, qui est ternarius unitus. Unde liquet, quod, ubi incipit, ibi iterum desinat, & consequenter patet, quod sit numerus completissimus. Hic ergo numerus est quadrati illius abstrusi & cubi illius mystici radix, in quibus totius fabricæ mundanæ arcanum delitescit: Nam ut mundus dicitur imago Dei & Trinitatis, sic quidem ad numerorum divinorum exemplar mundus & ejus compagines, quam exactissimè constructæ fuerũt, ut infrà verbis uberioribus & affatim depingemus. Ternarius igitur numerus divinæ essentiæ in se ductus producet 9. pro quadrato formali, qui quidem numerus productus, si in eadem radice iterum multiplicetur, cubum divinum 27. patefaciet, qui est totius mundi mensura & proportio à sede superstantiali ad universæ machinæ centrum æstimando sive commensurando.

CAP. XII.

Quod novem digiti sint numeri simplices & divini, & Trinitatis essentiæ maximè propriè attribuendi; Numeri verò denarii simpliciori & subtiliori mundi compositioni, & centenarii mediæ ejus fabricæ, atque millenarii grossorum elementorum, & elementatorum constitutioni referendi sint.

CUm ergo unitas sit omniũ numerorũ fons & origo omniũ rerũ, tam increatarũ quàm creatarum parens atque progenitor (ut in supradictis relatũ est) sequitur, quod omnes digiti seu numeri simplices ab ea simplici partu derivati, ipsius quasi ministri seu pedissequæ non ineptè sint dicendi: Imò verò hi numeri verè *virginei & numeri per se* vocãdi sũnt, quatenus copulã nõ admittunt, aut alterius adjumentũ ad rei valorẽ significandum; quippe qui fortitudinẽ suã ab unitate fortissima acceperũt, cujus virtute tales existũt, quales sunt. Hinc ergo hi numeri meritò *simplices* appellãtur, à simplici siquidẽ radice per lineã seu seriem simplicissimã usq; ad punctũ denarii profluẽtes, in quo unitas suũ ordinẽ simplicẽ duplicare, & quasi in primã compositionẽ inire solet. Hic ergo numerus novenarius circa essẽtiæ superstãtialis mysteria, procul dubio inprimis versatur, quoniam quisq; horũ novẽ digitorũ per se in sua natura simplici cõsistit, & nõ minus indigit ope alterius figuræ Arithmeticæ, quàm quælibet Deitatis proprietas sua absolutissima, perfectissima & simplicissima natura absq; ulla materiæ interpositione gaudere solet. Horũ igitur digitorum tres primi superexcellẽtissimi sunt, harmoniã in essentia formali peracutissimã & præcellẽtissimã efficientes: atq; ut diatessarõ est prima symphoniæ cõsonãtia ab unisono scaturiens, sic etiã numerus ternarius est prima harmonia perfecta ab unitate derivata. Secunda verò ex ternarii numeri quadrato exultat, in qua Diapente & Diapason comprehenduntur, ut in numeri septenarii explicatione inferius succinctè, sed exactè ostendemus. Ex simplici igitur numerorum divinæ Trinitatis harmonia, Musica

illa tam mundana quàm humana exorta est. Nam ut simplicissima atque acutissima harmonia est cum Deo (ubi nulla est passio, sed omnis lætitia & gaudiũ) atque hæc harmonia consistit ex tribus consonantiis symphoniacis, omnesq; hi numeri & consonantiæ sunt in unitate, sic etiam Deus unus impassibilis, constantissimus, & immobilis in unum mundũ suæ Musicæ concordantiam idealẽ influxit, in materiam scil. informem, passibilem, inconstantem & mobilitati obnoxiam, ut sono & voce suæ harmoniæ manifestior, constantior, formaliorq; & pulchrior existeret. Ejus ergo vox acutior in ternario numero consistens & diatessaron sonans, ex cœlo empyreo discordem tenebrarum immunditiem & deformitatem materiæ rebellantem expulit, & deorsum versus centrum repercussit, spatiumque illud in tres hierarchias secundùm Trinitatis ordinem divisit; Iterum ejus vox in Diapente sonans ab alto dissonantem cœli ætherei regionem sibi consonantem reddidit, uti & graviori ejus sonitu (in Diapason consistente) cœlum infimum, quod elementale appellatur, ad integram suam mũditiem reduxit, sed de his infrà latius & luculentius. Hi autem digiti seu numeri sacri (ultra simplicitatis suæ medium ducti seu extensi) nõ ad mundum hunc trinum, Deiformem, simplicem & merè formalem, sed ad mundi materialis & cõpositi commensurationem pertinent; quoniam cubus solummodò ad res materiales & corporales refertur. Si igitur res creandas considerando, profundiùsque eas inspiciendo, cubũ numeri ternarii produxerimus, mundi universi proportionem à sancta Trinitatis dispositione dependere reperiemus, videlicet 27. cujus quadrat. est 9 Ex quibus constabit, quod novenarius numerus (qui est Trinitatis quadratum) dominiũ habeat particulare circa cujuslibet mundi regionis in suas sphæras & orbes distributionem, nõ tamẽ in simplici sua dispositione, qualiter reperitur in formali mũdo, sed in sua natura cõposita, scil. in denario, cẽtenario aut millenario, quatenus reperitur in mundo composito, cujus officiũ est regiones distinguere & terminare. In denario verò numero unitas non simpliciter agit, sed se conjungit cum cyphra, non quod cyphra per se aliquid potest, quippe quæ sic accepta nihil importat: nam ut de suo nihilo in aliquid reducatur, necesse est digitũ ei addere. Sic unitas conjuncta cum cyphra seipsam decies multiplicat in additione cum ea, juncta cum duabus cyphris se centies multiplicat, si cum tribus, millies. O quantum ergo hic jacet naturæ mysteriũ, pyramidales nostras materiæ & formæ descriptiones sæpius allegatas explicãs: Nam hinc innotescit, quod nihil absque præsentia unitatis sacrosanctæ existere possit, ipsa enim est causa multiplicationis materiæ in mundo composito & sine ipsa nullum omnino incrementum rerum, nihilque in mundo permanere potest Nã unitas in conformi suo palatio non utitur cyphra, quia ibi nulla est materia multiplicationẽ appetens, ibi nulla cõpositio, sed se unit solũ modò cyphræ in mundo cõpositionis, ubi materiã informẽ invenit, eamq; more symphonico (ut rem in tenebris incarceratam, & in sola potentia ad aliquid existentem) in actum virtute ineffabili producit. Nam quid, obsecro, aliud est cyphra per se, quàm nihil in potentia, ut dictum est? quid materia hylæ etiam præter hoc idem nihil? At verò, si unitas simplex vel multiplicata cyphræ adjungatur, multitudinem significabit; sic etiam, si forma divina materiæ informi assistat, tunc illa aliquid erit in actu & pro simpla aut multiplici formæ illius assistentis proportione & gradu, multitudinem majorem aut minorem significat in materia. Sic numerus denarius in cyphris deorsũm semper multiplicando tendens, augmentat cyphrarum sibi junctarum multitudinem; sic etiam materia deorsũm magis tendens & elongata à fonte unitatis crassior & densior est, & magis in sua natura multiplicata, ut in demõstratione nostra ex pyramide materiali facta & infra descripta declaratũ est evidenter; cujus conus est in mũdi peripheria (à qua denarius numerus multiplicãdo descendit) ejusque basis est in terra, ad quã

materia

materiæ se (crescendo) immergit; Atque hoc modo Deus Pater & unitas & rerum genitarum autor dicitur, quoniam est causa existentiæ & multiplicationis materialis. Nam propinquior ejus præsentia spiritus materiales rarefacit & dispergit, eosque magis ad unitatis essentiam tendere facit, præsentia autem ejus remotior est occasio multitudinis materiæ: Unde unitas est causa per se multiplicationis formarum, & per accidens multiplicationis materiæ. Attamen materia utitur forma ad suam multiplicationem, sine qua augeri atque amplificari aut existere nequit. Et tamen formæ multiplicatio est ad salvandam materiam, eamque liberandam à tenebris, sed vice versa materiæ multiplicatio est ad impediendos formæ actus. O nimia materiæ ingratitudo, quæ benefactori & creatori suo resistit, cum tamen & vim suæ resistentiæ & vitam suam ab illo ipso acceperit. Sed talis erat malevola ducis materialis conditio Litigii & Diaboli, nempe, qui cum suo Creatore in primo quidem nixu (superbia aut malitia elatus) contendens, & proinde victus atque à cœlo dejectus, materiam suã visceralem ad eandem rebellionem quotidie excitare atque exagitare gestit. *Quid ergo, ô misera materia, tantopere formam divinam appetis, cum tamen ejus unitatem tanto odio habeas? Falleris, ô materia, te fallit dux tuus, sua ruina intumescens, tibi simulans, vitam rerum esse mortis originem, cum vice versa verum mortis supplicium nihil aliud sit, quam in tenebrarum voragine submersio. Cave, inquam, ne unitas vitæ splendidum suum à te avertat vultum, eaque ratione in tenebrarum oblivionem & deformitatem iterum detrudaris: Non sis ergo ô corpus humanum, tibi ipsi tam adversum, ut lumen & scintillam claritatis & vitæ tuæ ab unitate formali derivatum, tam leviter pendas, tamque hostiliter cum ea agas, sed eam fovendo, radici & fonti ejus gratias assiduas pro ea rependas, ut ab ejus tandem scaturigine plenam informationem, purificationem, illuminationem & resurrectionem ad perfectionem angelicam adipiscaris.* Sed quo nostram nunc ducit & rapit Musam suavissimus atque amœnissimus Divinitatis ardor? Ad rem nostram præ manibus agitatam redeamus. Ab unitate ergò in numero denario disposita est materia mundi superioris ad compositionem; quoniam ut denarius numerus immediatè succedit novenario, sic etiam primæ mundi regionis natura in puritate & simplicitate magis accedit ad naturam unitatis, quam aliqua alia inferior ejus portio. Nam ut primarius novenarii numeri ordo ex simplicibus digitis conflatus circa solius Deitatis potentiam versatur; ita secunda unitatis repetitio, progrediendo cum unica sola cyphra ad compositionem secundæ seriei novenarii numeri, semel compositi, conducit proportioni cœli empyrei in compositione; & tertia ejus repetitio seu additio cum duabus cyphris perfectioni cœli medii confertur. Denique quarta cum tribus cyphris circa cœli infimi complementum versatur. Unde liquet, quod cubus ex numero sacrosancto ternario resultans atque editus per universam mundi capacitatem expandatur, imo verò etiam ad mundi centrum penetret, atque seipsum dispergat. Unde Deus *etiam in tenebris existere dicitur, & tamen tenebræ non sunt tenebræ ei.* Psalm. Hinc igitur Deus ubique esse observatur, nec quicquam est, ubi ipse non est & extra ipsum est nihil, cùm ipse sit Monas monadum sanctissima, ultra quam nihil est. Quid enim unitate prius? Et per consequens, ipse omnia comprehendit in se & sub se. Ex horum igitur numerorum concatenatione patet, quanta sit materialis pyramidis in qualibet mundi regione proportio, videlicet in superiori simpla, ubi simplex cyphra reperitur, in media dupla, & in infima sesquialtera. Simili etiam ratione (vice versa numerando) in formali pyramide mul-

 tiplicatio

tiplicatio formalis incipit à centro basis pyramidis materialis, inde dissolutionis materialitatis proportiones significando, quibus recedendo à multitudine, unitatis jugum insurgamus. Constat denique ex his, quæ dicta sunt, quod numeri denarii simplicis compositionis sint tanquam lineæ, ex quarum quadratura fiant superficies, vel ut unitates, quæ ductæ in se quadratos numeros producunt, & quod numeri centenarii sint quasi radicalium linearum in se ductarum superficies Geometricæ, vel quadrata radicum in se multiplicatarum, ac quod denique numeri millenarii sint quasi cubi immediatè procedentes à quadratis. Quare compositio cœli supremi est simplex, ut linea producta à puncto divino, vel ut numerus denarius à valore digitorum simplicium, ab unitate superessentiali profluentium. Et medii cœli constitutio se habet, ut superficies ad suam lineam, & ut quadratum ad suam radicem. Denique cœlum inferius refertur ad medium seu cœli medii constitutionem à qua promanabat, ut ad quadratum, vel ut corpus refertur ad superficiem suam, cujus multiplicatione productum est. Est igitur cœlum tertium rerum compositarum altitudo & longitudo, medium verò earum latitudo, & infimum earum profunditas. Atque hoc idem est, quod sacræ Scripturæ testantur dicentes: *Omnia firmata esse numero, pondere & mensura*, vel secundùm *Platonem*: (quod idem est) *numero, figura & corpore solido*. Sic in mundo supersubstantiali ab Uno egressa sunt Duo, à duobus Tertium; quæ quidem trina & ineffabili sua dispositione extra suum mundum supersubstantialem deorsum prospicientia & in materialem mundum jucundissima harmonia prosilientia, mirabilemq; in modum per universam materiam expansa, trifariam suam operationem in ea executa sunt: Unde res omnes numero, mensura & pondere ex nihilo productæ sunt.

Demonstratio luculentissima numerorum formalium, tam in personarum DEITATIS ante mundi creationem ab unitate supersubstantiali profluxu, quam in cosmi & creaturarum ejusdem tempore creationis promanatione: Ubi declaratur, qua ratione primum digiti formales ab unitate supersubstantiali, deinde articuli, & tum postea numeri centenarii, atque denique millenarii ad diversam mundi consistentiam producantur.

Vidi

Vidi Jehovam in altissimo throno super palatium mundanum elevato sedentem: illudq́, palatium erat gloria conditoris plenissimum. Esaia 6.

Rad. 3
Quad. 9
Cub. 27

A — E — C

	A	Num. radicalis seu denarij	E		C	Num. cubici seu millenarij
2	10		Seraphin	26	90 00	
3	20		Cherubin	25	80 00	
4	30		Throni	24	70 00	
5	40		Dominationes	23	60 00	
6	50		Principatus	22	50 00	
7	60		Potestates	21	40 00	
8	70		Virtutes	20	30 00	
9	80		Archangeli	19	20 00	
10	90		Angeli	18	10 00	
11	100		Primum mobile	17	900	
12	200		Cælum Stellatum	16	800	
13	300		Saturnus	15	700	
14	400		Iupiter	14	600	
15	500		Mars	13	500	
16	600		Sol	12	400	
17	700		Venus	11	300	
18	800		Mercurius	10	200	
19	900		Luna	9	100	
20	10 00		Ignis	8	9 0	
21	20 00		Suprem. Aeris regio	7	8 0	
22	30 00		Media Aeris regio	6	7 0	
23	40 00		Infima Aeris regio	5	6 0	
24	50 00		Aquæ Salsa	4	5 0	
25	60 00		Aqua Dulcis	3	4 0	
26	70 00		Regio Vegetabilis	2	3 0	
27	80 00		Regio Mineralis	1	2 0	
	9 0 0 0				1 0	

Column labels (A): Num. radicalis seu denarij; Num. quadrati seu centenarij; Num. cubici seu millenarij.
Column labels (E): Nouem ordines Angelorum; Nouem Orbes cælestes; Nouem Elementorum regiones; Cælum Empyreum; Cælum Æthereum; Cælum elementare.
Column labels (C): Num. cubici seu millenarij; Numeri quadrati seu centenarij; Num. radica. seu denarij.

B 10000 Terra — F Terra — D 0 Terra

Animæ ab unitatis perfectione in multitudinem immersio

Animæ ab imperfectione ad perfectionem regressus

A B. *Pyramis materialis, in cujus profundum anima ab unitate seu fonte formali egrediens, proportionibus radicali quadrata aut cubica submergitur.*

C.D. *Pyramis formalis, cujus actione circa dissolutionem (vincula materialia corrumpendo) versata anima Pyramidis materialis à multitudine & profunditate, ad unitatem gradatim & proportionaliter reducitur.*

E.F. *Mundi proportio ex duabus prædictis Pyramidibus simul unitis conflata.*

CAP. XIII.

De numero septenario, & quænam mysteria sub illo comprehendantur.

NUmerus septenarius resultat ab unitate, numero binario & quaternario, ex quibus nascitur Diapason, quæ est harmonia perfectissima; cujus virtute & proportione Deus ex suo solio immortali simpliciterque formali in orbem universum mundi materialis res informando & componendo descendit. Quare hic numerus in creationis mysterio potens erat atque efficax & circa res sanctas versabatur, diciturque *numerus quietis*. Nam septimus dies erat dies Sabbathi. *Numerus* etiam *perfectionis* nuncupatur, quia ultra consonantiam Diapason (quæ ex septem constat intervallis) non est transitus simplicium in harmonia: Similiter est *numerus benedictionis & beatitudinis*; Unde Poëta: *O terq; quaterq; beatus. &c.* Porrò etiam materia mundi informis hujus harmoniæ perfectione beatificatur. *Pythagorici* etiam hunc dixerunt *numerum virginitatis*, quia primus est, quatenus neque generatur neque generat, neque etiam potest in duas partes dividi æquales: Præterea vocatur *numerus juramenti*; Sic Abraham, quando pepigit fœdus cum Abimelech statuit 7. agnos in testimonium: Est etiam *numerus sanitatis & mundationis à morbis immundis*. Sic dixit Elizeus Propheta Naamani leproso: *Vade, & lava te septies in Jordane*: Quin etiam *numerus sanctitatis & laudis* appellatur, unde dixit Propheta: *Septies in die laudem dixi tibi*: Vocatur etiam *ultionis & punitionis* numerus, unde scribitur: *Septuplum ultio dabitur Cain*, Et alibi: *Septuplum punietur Cain*. Et alibi: *Septem vindictas exsolvet, qui occiderit Cain*: Porrò etiam est *numerus salvationis mundorum*; septena enim ex omnibus animalibus mundis introducta sunt in arcam Noë: Est *numerus servitutis*, ut septem annis servivit Jacob pro Lea: Est *numerus destructionis & ruinæ*, ut septimo die, ruptis omnibus abyssi fontibus, aqua inundavit super terras: Est *numerus luctus*, ut septem diebus populus luxit Israëlem, &c. Est *numerus criticus ab omnibus Medicis observatus*, ut; Et septima hora reliquit febris filium reguli. Et infinitæ aliæ observationes in hoc numero abstruso & mystico excogitari possunt, quas omnes hoc loco exprimere tam laboriosum mihi, tum lectori tædiosum fortassis foret; Ut *numerum* etiam *planetarum anni climacterici, septem ætatum, septem metallorum*, & innumera alia relinquã. Atque ratio (ni fallor) harũ omniũ septenarii numeri proprietatũ, cur scilicet tã in bonũ quàm in malũ versantur, est, quoniã hic numerus participat cũ natura lucis, formæ, perfectionis & puritatis, quatenus prior ejus cõpositionis pars est numerus ternarius, & partim ex natura materiæ tenebrarũ, cum posterius ejus numerus, nẽpe 4. sit numerus imperfectionis & immunditiæ. Est igitur hic numerus tum autor vitæ & compositionis, tũ autor mortis & dissolutionis; quatenus scilicet cõponitur ex primo impari, videlicet ex ternario numero vitæ & primo pari, videlicet quaternario: nam numerus binarius à Pythagoricis non appellatur numerus, sed unitatum confusio. Ex impari ergo, veluti activo, hoc est, forma & ex pari veluti ex passivo, hoc est, materia,

teria, generantur res omnes, & eàdem etiam viâ dissolvuntur; sed generatio & vita est lumen supernaturale & vis unisonans, corruptio autem est de inferis & de nocte ac tenebris dilaniantibus. Hinc est, quod secundùm doctrinam *Orphei, Hesiodi, Euripidis*, & aliorum, Sol divinus in archetypo sit, à quo omnis pulchritudo, omnis ornatus, omnis harmonia & vitæ scaturigo est; in cujus dextra est pietas, benignitas & beneficentia; in sinistra punitio severa. Hunc vocant *Phœbum, Apollinem, & Solem*, quem dicunt *Gratias & Charites* in manu dextra portare & in sinistra arcum & sagittas, quem nocte nuncupaverunt *Dionysium* dilaniantem & dilacerantē, ac seipsam rumpentem in septem partes; & diurno tempore illum *Apollinem* nominaverunt, ea iterum componentem, quæ nocte dilaceraverat, illaque in partes septem dividentem. In nocte ergo disrumpit atque dilacerat & in die res unit, quasi depellens mala. Ob hanc igitur causam ab Atheniensibus *Alexicacos*, id est, malorum propulsator & ab *Homero* Υγιῶν, hoc est, autor sanitatis appellatur. Cum his etiam convenire videtur illa Pythagoræorum opinio, qui *mundum & animam septem limitibus incluserunt. Primo* loco præponentes unitatem, quasi gradum extremum animæ & mentis, per quem illa continet supremam unitatem in Creatore, & facta est una & eadem cum illo; nam omnes res præexistentes in Verbo, fuerunt unum cum illo Verbo secundùm Theologos. *Secundus locus* (continens duplam proportionem comparatus ad primum) denotat progressum animæ seu mentis cum Deo. *Tertius* demonstrat ingressum in seipsam, atque ita describitur personarum Trinitatis egressio, unius scilicet in aliam atque tertiæ iterum in unitatem reversio. At jam ad Spiritus Domini in massam imperfectam emissionem pervenitur, atque ita ad quaternarium numerum proceditur. *Quartus* significat egressum, quem facit à seipsa, ut circa res creandas, & adhuc informes versetur. Atque sic in *quinto, sexto & septimo* (qui duo ultimi limites seu loci consistunt ex numeris solidis) denotat conversionem corporum, quibus conjuncta est anima, dico corporum: nam mundus è duplici corpore, videlicet ex incorruptibili & cœlesti, atque ex corruptibili & elementari consistit: Sic etjam homo ad retinendam perfectam mundi imaginem, secundùm *Platonicos*, factus est de duplici corpore, elementari uno, alio cœlesti. Elementare notatur per cubum seu solidum de binario, quod designat materiam, & cœleste per cubum de ternario; quem quidem cubum nos superius diximus esse potius superficiem seu numerum quadratum, propter rationes à nobis ibi allatas. Nam quamvis elementa spiritualia sint in se corpora humida, tamen si æther & aër & ignis corporibus solidis comparentur, se habent ad ea, ut superficies ad corpus, velut quadratum ad cubum.

 CAP. XIV.

De admirabili numeri septenarii proprietate atque mutationibus in suo quadrato: De numero ejus quadratum implente: & de basi inde derivata.

NOn equidem est dubitandum, quin ingentia in hoc numero septenario delitescant arcana, cum ille frequenter tam in mysteriorum divinorum actu, quàm in aliis naturæ & humanæ necessitatis seu consuetudinis negotiis apud sacra Biblia usurpetur. Nec certè dicant homines stultorum atque ignorantiæ vestigia calcantes, non majus in hoc numero esse arcanum, quàm in cæteris, atque per consequens, frequentem hujus numeri in sacris literis repetitionem nihil magis abstrusi significare, quàm numeri alicujus alterius. Nam ut demonstratione

ſtratione evidentiſſima refellam hanc eorum credulitatem ſive erroris confidentiam, hoc in loco admirabilem numerorum ſeptenariorum concatenationem, convenientiam atque haud credibilem apparitionem & profluxum ex ipſis invicem congregatis oſtendam: Nam in 175. (qui eſt baſis numeri ſeptenarii) invenimus ſeptenarium numerum, quam exactiſſimè 25. vicibus. Similiter ſeptem in ſe ducta per ſeptem producent 49. ex cujus numeri partibus progreſſione Arithmetica conſideratis & quadrato modo diſpoſitis, miraculoſo quodam more ſeptenarii baſis, videlicet 175. (ex quolibet quadrati puncto ad ejus appoſitum progrediendo) exultat. Verbi gratia:

Quadratum ſeptenarium.

♃	a	c	e	g	i	l	n	♄
p	22	47	16	41	10	35	4	a
r	5	23	48	17	42	11	29	s
t	30	6	24	49	18	36	12	u
w	13	31	7	25	43	19	37	x
y	38	14	32	1	26	44	20	z
♈	21	39	8	33	2	27	45	♉
♊	46	15	40	9	34	3	28	♋
☾	b	d	f	h	k	m	o	☉

Hic ergo in præſcripto quadrato videmus progreſſionem factam eſſe (quamvis malè diſpoſitam) ab 1. uſque ad 49. ita ut ſeptem in ſe ducta proferant numerum ſua progreſſione quadratum implentem. Si igitur per lineam rectam ducti procedamus ab uno angulo vel puncto lateris alicujus ad latus vel angulum ei oppoſitum, producetur baſis quadrari ſeptenarii, vigeſies & quinquies ſeptem in ſe exactè comprehendens. Sic ab *a* ad *b* tranſeundo reperiemus hos numeros 22.5 30.13.38.21.& 46 qui ſimul additi producent 175. Sic etiam numeros colligendo inter *c* & *d*, qui ſunt 47 23.6.31.14 39.& 15. orietur eadem baſis. Similiter addendo numerus ſimul inter *e* & *f* repertos ſcilicet 16.48.24.7.32.8.40. hæc eadem baſis proveniet. Porrò etiam aggregando numeros inter *g* & *h*. Et illos inter *i* & *k*. Sic etiam eos inter *l* & *m*, aut inter *n* & *o* hanc eandem baſin

ſineliciemus. Iterum progrediendo ab angulo ♃ ad illum ☉ ei oppoſitum, & ab angulo ♄ ad illum ☾ ei adverſum, eadem baſis exultabit. Sic etiam latera reſpiciendo, numeros inter *p* & *q* & illos etiam inter *r* & *s*, ſimiliter *t* & *u*, & inter *w* & *x* & inter *y* & *z*, & inter ♈ & ♉ & inter ♊ & ♋, eandem unicam baſin debita ſua poſitione & in unum coagmentatione producere reperiemus; quod quidem pro miraculo haberi poteſt. Hinc igitur admirabilis numeri ſeptenarii mutabilitas & varietas oculis manifeſta, mirabiles procul dubio illius effectus atque virtutes occultè deliteſcentes (de quibus capite ſuperiori aliquid verbo locuti ſumus) ſapienti quodammodo patefacere videtur. Imò verò, quanta ſit in hujus numeri ſeptenarii baſi perfectio, quantámque hujus numeri completio vitæ humanæ importet felicitatem nobis luculenter arguere videtur *benedicta illa Abrahæ ætas, conſiſtens ex 175. annis*, de qua Scripturæ ſacroſanctæ ſic loquuntur Gen. 25.7. *Fuerunt autem dies vitæ Abrahæ centum ſeptuaginta quinque anni, & deficiens mortuus eſt in ſenectute bona, provectæq; ætatis & plenus dierum &c.* Unde liquet, quod hic numerus revolutionum ſolarium producat ætatem provectam, ſenectutem felicem & dierumq; plenitudinem; atque exinde patet, quod infinitum ſit myſterium in hujus numeri ſeptenarii conſideratione: Imò verò & ipſe hominem doctiſſimum novi, qui virtute hujus numeri ſeptenarii, cujuſdam quaſi oraculi aſſiſtentia, quæſtiones dubias atque ancipites reſolvere non dubitavit, atque etiam de occultis tam præſentibus, quàm futuris quodammodò divinare pollicitus eſt.

CAP. XV.

De numerorum divinorum myſterio in creatione.

NUmeros ſimplices ſeu digitos eſſentiæ ſupernaturalis referri & ad regionem ſupercœleſtem, quæ quidem infinita eſt, pertinere ſupra memoravimus, hic verò de divina quinarii, atque tum demum denarii numeri ratione tractare nobis propoſuimus. Equidem, ut monadem ſive unitatem eſſe omnium numerorum fontem, atque originem ſupra demonſtravimus, utpote à qua Dias, non tanquam numerus, ſed unitatum confuſio, derivatur, quatenus bis unum in ſe continet, quam & propterea numeri imperfecti principium eſſe diximus, quoniam adeſt ei initium & medium, deeſt tamen finis, non aliter, quam ternarium numerum numeri perfecti exordium nuncupavimus, quatenus habet in ſe principium, medium & finem, ac proinde inter numeros perfectionis habetur: ſic diximus, quod ad horum trium terminorum reſpectum, videlicet ad 1.2.3. ſit per omnes alios numeros in infinitum progrediendo relatio. Ut igitur unitas eſt radix numeri primi perfecti, videlicet ternarii, qui ſignificat formam univerſalem. (Nam quid intereſt, ut ſit DEUS tanquam unitas, & ſpiritus univerſalis in potentia tanquam dualitas, ſi iſte ſpiritus ab illo DEO non informetur & inactuetur, ut dualitas in Trinitatem tandem perficiatur) ſic etiam dualitas eſt radix numeri imperfecti quaternarii, ſcilicet & eorum, qui inde oriuntur. Atque hinc eſt, quod, ut 3. ſe habent ad 1. ſic in eadem proportione 5 ad 3. & 7. ad 5. & 9. ad 7. Similiter, ut unum ſe habet ad 2 ſic 4 ad 2. & 6. ad 4 & 8. ad 6. ſecundùm quas progreſſiones ſimplices, omnes aliæ compoſitæ eliciuntur, ſed harum perfectio eſt unitas. Quare, ut in medio motu ab unitate imperfectio oritur, ſic ejus additione in fine tertius terminus profertur, à quo numerorum perfectorum primus oritur, videlicet ternarius. Unde patet, quod tam imperfectio, quàm perfectio, hoc eſt, tam malum quoad nos, quàm bonum profluat à manibus Dei ſeu unitate, in cujus potentia eſt illud, quod malum eſt,

virtute sui spiritus bonum & completū tam sibi quam hominibus reddere. Imperfectionē ergo materiæ à Deo productæ, videlicet dualitati adesse videmus, quæ tamen unitatis præsentiâ fit perfecta. Nec tamen secundam in Trinitate personam imperfectā esse, me dixisse aut intellexisse credatis, quatenus in mūdo superessentiali semper cum Filio Spiritus Patris præsens est, atque per consequens trinitas in unitate & dualitas in trinitate: Quod quidem peroptimè explicat illud verbum mirificum Tetragrammaton consistens ex *Jod, He & Vau, He*; Ubi aspiratio *He* spiritus in utroque processionem denotat, & conjungere videtur *Vau* cum *Jod* à dextra & iterum *Jod* cum *Vau* dextram versus. Sic Filius in numero perfectionis fertur sedere ad dextram Patris: Sic etiam à centro Patris egredi dicitur, quatenus est terminorum perfectionis medium. Quare intelligendum est, quod cujuslibet numeri medietas referatur ad filium & centrum, quia semper medietas numeri intelligitur esse in numeris imparibus & perfectis: Sic in ternario numero est dualitas, in quinario trinitas, in septenario quaternitas, in novenario quinarius, qui est exacta etiam medietas (quatenus medietas in paribus consideratur) numeri denarii, per quem Deus deorsum è suo regno superformali egrediens seipsum in materiam confusam, eam rem ex nihilo creando, & deforme suo actu ac lumine informando, immergit. Hîc autem vos scire velim, quod ubi loquimur de medietate numeri paris, non intelligimus ejus centrum, quod planè vacuum & nihil est, sed ejus partem dimidiam: Ut centrum Diadis nullum est, quia nonnisi terminos duos habet, ejus verò pars dimidia est 1. sic quaternarii numeri medietas sunt duo, centrum verò ei deest. Atque sic in cœteris, ut 6. 8. 10. Unde liquet, quod tota perfectio jaceat in imparibus, ubi centrum invenitur, ut in 3 1. est centrum, & 1. terminus à quo, & 1. terminus ad quem: Et in quinario itidem 1. est centrum, & 2, una pars dimidia & 2. altera, & in 7. 1. est centrum, 3. termini, &c. Est ergo in perfectis simplicibus unitas terminus à quo, trinitas ad quem, & dualitas medium, sed ita, ut illa dualitas sit unitas: Sic etiam trinitas terminus à quo, & trinitas efficiens senarium, medium, & trinitas perficiens novenarium periodus; sed hic centrum est superficiale; Vel trinitas principium, quinarius medium, & septenarius finis; Eodem modo quinarius principium, septenarius medium, & novenarius exitus: In quibus omnibus trinitas personarum in natura supersubstantiali consideratarum invenitur, hoc est, ubi totaliter forma respicitur, & non materia. Atque hac harmonia egit DEUS ad sui regni superessentialis in æternitate ordinationem, priusquam aliquid in sacrosancto consilio de materiæ creatione decrevisset. Hoc autem loco observandum, quod, ut unitas est formarum omnium, quasi centrum, sic etiam ternarius numerus sit prima atque proxima majestatis divinæ à sua natura versus rem creandam emanatio, & quinarius numerus secunda, septenarius tertia, ac novenarius ultima, ita ut quinque sint emanationis luminis divini processus, videlicet formæ luminosæ ab unitate versus 3. emissio, & à ternario, versus 5 & à quinario versus 7. & à septenario versus 9. & novenario versus 1. qui numerus cyphræ appositione constituit 10. Unde liquet, quod si DEUS materiæ abyssum non ingrediatur, tunc in seipsum, seu in suum centrum & suam unitatem radios suos reflectat secundùm illud *Mercur. Trismeg. Monas generat monadem & in seipsum reflectit ardorem suum.* Nec quidē recedit Deus, in sua natura superessentiali consideratus, à numero impari, quatenus eo gaudet & delectatur: At, cum viam spiritus deformis, & occultè in hylæ ventrem immersi calcare sibi proposuisset, per filium suum immediatè ab ipso procedentem per viā & numerum imperfectionis in materiæ imperfectæ abyssum se immersit: nā ille solus

solus,qui numeri binarii perfecti campum ingressus est,ad binarium imperfectum & in potentia ad aliquid existentem penetrare potuit. Unde dualitas supersubstantialis se duplicando medium numero septenario reddidit, & perfectionem hoc modo cum imperfectione in primo gradu processionis à sua natura supercœlesti ad mundanam junxit: Nam quaternitas est numerus par,& per consequens imperfectus,ternarius autem numerus perfectus.ita ut ex primo congressu verisimile sit, materiam sive imperfectionem, quæ numero quaternario refertur, cum perfectione conjungendam esse, quatenus numerus ternarius,qui formæ attribuitur,cum eo ad numeri septenarii complementum connectatur: Similiter numerus quaternarius est medietas superficialis inter duo & sex;denotans inde,quod Verbum fit quasi centrum operationum sex dierum creationis: Hinc postquam Verbo Domini firmati essent cœli die quarto,hic Rex informans tabernaculum suum illo die posuit in Sole: Hic dies quartus dividendo sex in tres dualitates erat medius superficialis sex dierum,vel centrum essentiale diei septimi. Unde etiam sol suo fulgore decoratus in mundi seu cœlorum medio positus est: Similiter numerus quartus est medietas numeri octonarii,qui significat elementatum seu cubum accipiendo medietatem, ut apud numeros pares æstimatur. Nam numerus quaternarius est quadratum radicis 2. Unde quatuor repræsentant elementa à secunda persona producta, ex quibus mundus conflatur, & octonarius est cubus,ex quo compositio ex elementis conflata est. Est ergo dualitas mundana,hoc est spiritus universalis, reverà imperfecta, in lucem à potentia virtute dualitatis increatæ, in trinitate unitatis completæ producta, à qua quaternitas seu elementum,& numerus octonarius seu elementatum oritur. Proceditur ergo ulterius ab unitate versus creationem hoc modo. Quinarius numerus est medietas perfecta inter binarium numerum & octonarium; Denotat ergo, secundam personam esse in medio inter Spiritum universalem & elementatum,& per consequens,quod Verbum sit in nobis & rebus omnibus compositis tanquam centrum, vita atque essentia. Est etiam quinarius numerus centrum omnium digitorum, videlicet numeri novenarii, quatenus ex una parte sunt 1. 2. 3. 4. & ex altera 6. 7. 8. 9. inveniuntur: Unde etiam centrum est inter supersubstantialia: Est ergo Filius centrum inter Patrem & Spiritum, estque centrum in rebus supersubstantialibus, est centrum in rebus creatis & increatis, est centrum Spiritus increati, & universi mundi in Sole habitans, est centrum elementorum, estque centrum elementatorum: Est ergo vita rerum increatarum, est vita tenebrarum, est vita spiritus seu aquarum creatarum, in corde firmamenti palatium tenens, est vita elementorum in sphæra media seu æqualitatis, in centro elementorum, seu aëris medio nonnunquam mirabiliter apparens, est vita elementatorum, quatenus est mirabilium esse & fulgor, vegetabilium forma specifica, animalium esse, quo spirat hominum vita, ratio, intellectus & mens, quatenus affluenter in eo habitat, cum teste *Paulo*, *ejus membra sint ipsius divinitati templum atque palatium*; Unde ratione præsentiæ hujus Solis sempiterni *Microcosmus* nuncupatur. Atque hoc erat illud Verbum, cujus mentionem facit Divus *Johannes*, vocans illud *vitam & lucem cujusq. rei hujus mundi, quod tenebræ non comprehenderunt, nec mundus novit*; illud FIAT, in libri primi primordio allegatum,cujus virtute quælibet creatura est facta. Atque hoc modo ad limen seu vestibulum hylam ingrediendi, videlicet ad numerum denarium usq; progressa est Dias supersubstãtialis spiritu increato exuberans,quæ ideò unitate divina divisa est in numerum binarium,ut ipsa, unitas increata, existens, hominem ex nihilo unum efficeret duplicem, videl. Deũ & hominem

G 2

minem,& per consequens ad suum exemplar speciei humanæ duplicem naturam attribueret,divinam videlicet ac humanam,ita ut virtute primæ unitatis, videlicet formalis & increatæ immortalis fiat,& imperfectione secundæ confusionem producentis materialis,scilicet & creatæ,mortalis reddatur propter finis defectum: At verò, quando Spiritus vivificus advenerit,illa hominis imperfectio emendabitur,& dualitas in trinitatem spiritus increati adventu migrabit,& ab imperfectione mortali ad perfectionem immortalem exaltabitur, ita ut à morte ad vitam æternam futura sit resurrectio: Nónne adventu & descensu,ac præsentiâ istius spiritus divini exuscitati sunt mortui ad vitam,eo tempore,quo mundi Creator,hoc suo Spiritu sacrosancto in corpus suum mortuum redeunte,à morte in vitam,incorruptionem induendo,triumphanter resurrexit. Atque ita spiritum duplicem acquiret homo,videlicet priorem,vitam corpori temporalem adhibentem,atque ultimum tandem immortalem divinoq; similem,& alterum quasi DEUM efficientem,videlicet virtute & gratia Monadis summæ per justitiam Diadis increatæ. *He* spiritum nunc habet in materialitate seu dualitate,& *He* duplicatum habebit postea,quod appropinquabit ad naturam ipsius Tetragrammati; Unde homo undique Spiritu sancto stipatus divinitatem sibi per gratiam acquiret atque nancifcetur,& ipsi Creatori suo erit quàm similis: Unde dixit DEUS post peccatum Adami: *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est, &c. Nunc autem,ne fortè mittat manum suam,& sumat etiam de ligno vitæ,ac comedat,& vivat in æternum,emisit eum Jehova,de paradyso voluptatis,&c.* Gen.3.22. Hinc etiam *Mercurius Trismegistus: O Asclepi,magnum miraculum est homo,animal honorandum & adorandum: Hic enim in naturam* DEI *transit, quasi ipse sit* DEUS. Cujus etiam rei rationem secundum naturalem intentionem Hebræorum Doctores ac Cabalistæ in hac animæ humanæ definitione reddere videntur; *Anima hominis est lumen Dei,& ad imaginem Verbi,causa causarum, primi exemplaris creata substantia Dei,sigilloq; figurata,cujus character est Verbum æternum.*

CAP. XVI.

De admirabilibus quinarii & denarii numerorum mysteriis.

EX prædictis ergo luculenter apparet,quod numerus quinarius sit centrum numeri denarii,in quo unitas se duplicat,seu repetit extra terminum simplicitatis,atque ut dualitas fuit prima medietas numeri ternarii,videlicet terminus inter 1. & 2.(ubi ambo termini sunt impares,& per consequens perfecti) sic in primo numero compositionis,seu primo articulo,ubi unitas divina cum cyphra seu materia informi se jungit,videlicet in 10. quinarius numerus centrum (impropriè loquendo) & medium esse reperitur,videlicet inter 1. & 10. Sed inde mysterium magnum revelatur,scilicet,quod,sicuti in prioribus terminis 1.2.3. duo perficiuntur à parte anteriori & posteriori propter perfectionem unitatis & trinitatis(nam nihil præter perfectionem est in regno supercœlesti) sic in terminis 1.5.10. in quibus progreditur unitas per dualitatem seu DEUS per verbum ad creationem 5. qui est medius numerus,reperitur inter originem suam 1. & 10. Unde quia 10. est numerus par, denotat imperfectionem materiæ creandæ, quare ejus medium seu centrum,quod debet esse ejus vita,est perfectus numerus,ut ejus perfectione perficiatur. Porrò etiam respectu unitatis,quam in se

habet

habet denarius numerus, est numerus impar, quatenus creatoris seu unitatis præsentiam jam habet cyphra seu hylæ spiritus per radiationem quinarii numeri, qui est dualitas secunda à 3. incipiens, videlicet 3. 4. in unitate completa, nam, ut 2. prima vice incipit à perfectione unitatis, & definit in 3. perfectum numerum, sic secunda vice incipit à 3 perfecto numero, & definit in 5. numerum perfectum, in quo se duplicat *Vau* in *He*, ut in 2. & 3. dictum est, ita ut in progressu simplici versus compositionem, incipiendo à numero perfecto, triplicẽ trinitatis gradum inveniamus, videlicet inter 3. & 5. & inter 5. & 7. ac inter 7. & 9. Nam primus processus ab 1. ad 3. est ordinatio proprietatum divinarum, seu personarum in trinitate: Hinc ergo apparet, quomodo partium mundi creati ordo ante creationem in Archetypi idea impressus fuerit: Nã inter primum gradum, videlicet inter 1. & 3. invenitur 2. cui refertur spiritus universalis, quem unitas in creationem produxit. Unde ex proprietatibus divinis unitas est quasi primus motor & ordinator; Dualitati verò seu secundæ personæ videlicet filio & Verbo datum est exequi ordinata unitatis, hoc est, creatione patefacere spiritum universalem, tenebris ipsius hylæ & chaos confusum, qui tandem revelatus factus est 2. quatenus ex sua propria massa & luce increata in actuante constituitur: Deinde inter 3. & 5. est 4. numerus, denotans in divina idea, quod ille Spiritus universalis in quatuor naturas secũdo gradu dividendus sit; Deinde inter quinque & 7. interponitur 6. significans separationem aquarum ab aquis, & superiorum creaturarum viventium creationem puram; Postea inter 7. & 9. octonarius denotat corporum cœlestium compositionem ex cubo simpliciori & puriori derivatam; inter quas etiam compositionem humanam numerare possumus, quatenus invenimus, quod homo à diluvio in numero octonario servatus fuerit; & ex cubo grossiori cætera omnia elementata: Hic verò videmus, quod numerus quinarius sit medium & centrum omnium graduum; Atque hinc factũ est, ut inter res creatas Quinta essentia mediũ obtineat locum, & Sol dualitatis palatium in medio quintæ essentiæ situs sit. Hinc unitatum ordo, quarum centrum est 3. supercœlestia disponit, & denariorum ordo, quorum centrum est 5. mundana distribuit: Sic 1. & 3. constituunt 4. & 2. & 3. faciunt 5. quod est centrum denarũ numeri.

Et 1. 2. 3. 4. simul addita constituunt 10. cujus centrum est 5. ita ut diameter circuli ternarii progressione naturali producat quinarium numerum faciendo semidiametrum 1. 2. 3. & producendo semidiametrum oppositum, addendo primam figuram sinistræ diametri partis ad mediam, quod aggregatum profe-ret secundum secundæ, nempe 4. & positione secundæ ad mediam videlicet 2. ad 3. procreabit tertiam seu 5. quod extremum est centrum aggregati numerorum præcedentium simul additorum 1. 2. 3. 4. videlicet numeri denarii.

Hinc ab unitatibus progrediendum est à 5. centro usque ad numerum denarium: Nam numerus septenarius compositus ex 3. numero perfecto & 4. numero imperfecto denotat divinitatis mixtionem & ingressum primum in ma-

teriam. Est ergo gradus denarius unitatum primus ingressus naturæ increatæ in spiritum creandum in tenebris occultatum, uti supra dictum est. Deinde motus à 7. ad 9. arguit numerum centenarium, ubi unitas secunda vice in creatione secundæ diei se jungit: Nam, ut numerus quinarius est medium & centrum numeri decem unitatum, sic 7. est centrum numeri inter 5. & 10 denotans hoc ipso, quod inter numeros denariorum (qui sunt quasi rerum creatarum radices) & illos millenariorum (qui arguunt rerum cubos) numeri centenarii collocentur, qui spiritus creati quadratum indicant. Unde primi articuli denariorum seu radicum, ubi DEUS primum se jungit cum materia, referuntur ad intervallum inter 5. & 7. & secunda series, quæ est centenariorum ad illud inter 7. & 9. & tertia millenariorum ad illud inter novem & decem; ubi fit ingressio in profundum materiæ. Est igitur numerus quinarius, qui est centrum denarii, numerus exactè rotundus, quod quidem evidenter declarabitur, si sphæra ducatur plana, cujus circumferentia in 10. fit divisa, quippe cujus centrum ideò erit 5. quoniam quinque numerus est medium numeri denarii.

Postea ducatur diameter à minimo ad maximum, videlicet ab unitate ad 9. cujus divisio orbem in duo hemisphæria secet, & à parte dextra sphæræ post 1. ponantur 2.3.4.5. movendo versus 9. sinistri termini diametri & ante novem exprimantur figuræ 8.7.6.5. modo hic descripto.

Hoc peracto à quolibet opposito ad sibi oppositum ducatur recta seu diameter. Ex maximis ergo subtrahe tantum, quantum superest super numerum 5. & adde minimo ei opposito, qui à quinque deficit, & quinque adæquata surgent: Quare ad invicem comparatis linearum terminis qualibet diametri extremitas dabit 5. Unde quilibet diameter habebit numerum 5. & 5. Unde fit, ut numerus quinarius in circulo denariæ revolutionis haud immeritò *sphæricus* dicatur, quoniam omnes numeri orbis, ad quinque rediguntur: Id autem fit per quinque lineas diametrales in sphæra ductas, quarum singulæ decem continent. Hic igitur numerus sphæricus in 10. ductus producet 50. qui numeri sunt *quinquaginta intelligentiæ portæ* seu *anni jubilæi*, quorum proportio dupla, quæ est Arithmetica formalitas, in se multiplicata *millesimam generationem* procreabit: Quod si perpetuo sic facies apparebit infinitudo, quæ secundum *Cabalistas* dicitur *regnum omnium seculorum* ENSOPH nominatum, & est Deitas ipsa sine indumento. Reliqua verò produxit DEUS amictus lumine, sicut vestimento, ut

effet

esset lumen de lumine, ac inde cum vestimenti sui lumine creavit mundum intelligibilem spirituum separatorum & invisibilium, quem *Cabalistæ cœlum* dicũt. Atque hoc convenit cum opinione nostra supra allegata, ubi declaravimus, quòd Deitas in regno supercœlesti nuda sit & in sua propria essentia, quam videre etiam ipsi Moysi negatum fuit; nec possibile est, ut DEUM essentialiter quis videat, nisi morte confestim, & in ictu quasi oculi afficiatur, spiritumque è vestigio efflet: At verò ut primum DEUS vestimentum induit, hoc est, in materiam creatam se immersit, gloria ejus multis modis, induto prius creato aliquo amictu, hominibus apparebat, videlicet vel *nube*, vel *columna ignea*, &c. Et quamvis Moyses ad cognitionem 49. *portarum sapientiæ* attigerit, ad summam tamen & ultimam videlicet ad *quinquagesimam*, in qua DEUS nudus cernitur, nunquam accedere potuit. De hoc numero agit *Myrandulanus Comes* in hæc verba loquẽdo: *Qui scriverit quid sit denarius in Arithmetica formali, & cognoverit naturam primi numeri sphærici, sciet secretum* 50. *portarum intellegentiæ & magni Jubilæi & millesimæ generationis, & regnum omnium seculorum. Huic ergo numero denario includuntur decem Sefiroth Belimah, quarum proprietates nullam infinitamq́; habent profunditatem, quippe quarum mentionem facit Abraham Patriarcha in libro Jezirah sive formationis mundi.* Per portas etiam has intelligentiæ Moysi traditum fuit omne illud, quod contentum erat more mystico lege Judæorum vel sensu literali vel allegorico per dictiones vel Arithmeticas supputationes vel Geometricas literarum figuras, vel harmoniæ consonantias ex formis characterum, &c. ut testatur *Rabbi Rambam* in Genes: Imò verò per illam legem à divino spiritu adeptus est Salomon Rex omne, quod noverat, de quo scriptum est in libro Regum, quod DEUS *ei dederit sapientiam & prudentiam multam nimis, quasi arenam in littore maris*, &c. Hinc ergo est, quod *Gerundensis*, de Salomone loquendo, dixit, *eum omnia, quæ cognovit per legem intellexisse.* Nam sunt cunctæ res universaliter in quinas conditiones distributæ: Nam aut elementa sunt, aut elementata, aut animæ aut cœlestia corpora, aut supercœlestia incorporea; quorum quodlibet decem recipit considerationes, ut sapientes nobis tradiderunt.

CAP. XVII.

De ratione unitatis simplicis, quæ est digitorum origo, & unitatis cum cyphra conjunctæ, quæ est articulorum principium, similiter de ratione quinarii & sexti numeri in harmonia supercœlesti.

QUoniã in superioribus numerationibus multa dubia se legentibus offerre possent, videlicet in unitate primum & tum postea de numero denario, quomodo scilicet DEUS pater seu prima Trinitatis proprietas in principio & ultimo digitorum introduci possit, & tum postea, quomodo illa se repetat in centenario numero, & tandem in millenario; Similiter, cur secunda proprietas seu persona, cum sit dualitas, possit in numero quinario reperiri, cum bis duo producant quatuor, & bis quatuor octo, &c. intelligendum est primum, quod in numeris Hebraicis. א. *Aleph minus* semper significet unitatem, & א importet DEUM Patrem, Monadem, & primam personam, quemadmodum apud *Johan. in Apocal* dicitur secundùm Græcos α & ω *alpha & omega*. Hinc nomina ejus stupenda per א scribunt Hebræi, ut אל, *El*, אהיה Ehieh, quem *Plato* appellat ὢν aut ὂν. Unde hoc vocabulum אהיה, quod designat Patrem, revelavit Deus Moysi *Exodi* 3. ad deducendos Israëlitas ex servitute Ægyptiorum. Porrò etiam

iam אדני Adonai seu Dominus, quo vocabulo Hebræi usi sunt loco Jehovæ; sic etiam אלהים Elohim appropriant Spiritui sancto, quamvis, ut mihi videtur mala interpretatione reddatur Dii pluraliter accipiendo cum à singulari אלה Deus. Sed potius credo אל ח ים singularem esse numerum conflatum a אל *fortis*, vel *fortis Deus*, & ים. Unde ים *mare*, vel ab אלה *Deus*, & *quasi* מים *aquas*; Unde *Elohim* quasi *Deus fortis maris, & aquarum* in אלהמים *Deus fortis aquarum* contrahetur in אלהים. Atque hoc verisimile mihi videtur, quatenus ibi loci agitur, quomodo Deus omnia ex aquis & per aquas, eas informando creaverit. Sed ad rem nostram revertendo, videmus ex prædictis, quod plerumque nomen Dei incipiat à litera א, quæ est principium numerorum apud Hebræos, inde significans, Deum esse unitatem omnium numerorum, & per consequens cunctarum rerum, quæ numeris distinguuntur. At verò jam videamus, quomodo præsentia unitatis seu Deitatis in numerum denarium ingrediatur, qui ex 1. cum cyphra juncto conflatur. Notare debemus, quod, ut אל, *El*, est unum nomen Dei, denotans, eum esse primum digitorum & entium increatorum unitatem sic etiam יה, *Jah*, est aliud ejus nomen, designans digitorum finem & articulorum principium, hoc est, rerum omnium creatarum & ex forma ac materia compositarum exordiũ: Nam *Jod* inter Hebræorum numeros semper denotat, 10. Et quod א sit unitas prima digitorum, & י sit unitas secunda, sive articulorum prima, quæ illam digitorum unitatem ordine emanationis sequitur, videtur sacrarum Scripturarum ordo innuere atque agnoscere, cum observatum sit à Cabalistis, quod אלהים 32. vicibus reiteretur in creatione, priusquam perveniatur ad nomen יהוה *Jehova*, ita ut אל, & יה, sint quasi א & י. *Alpha & omega*, quatenus א, unitas est principium numerorum essentialium, & י finis: Nam nomen *El* incipit per literam א *Aleph*, quæ designat principium & unitatem, & illud *Jah* per י, Jod, quæ valet 10. qui numerus est rerum omnium finis, ita ut in denario numero reperiatur quadratum radicis perfectæ, hoc est, numeri ternarii, videlicet 9. cui si addatur א fit 10. Ultra quem numerum *Aristoteles in 3. problem. sect.* 15. neminem unquam numerum ullum invenire potuisse testatur. Sed exacta numerorum digitorum mensura in quatuor literis nominis mirifici tetragrammati videlicet יהוה exprimitur, quæ omnes sunt circulares, & si simul jungantur, ac א prima unitas addatur, constituent 27. qui est ternaria radicis cubus, ad cujus ideam totus mundus ejusque regiones fabricatæ sunt, quemadmodum in demonstratione trium pyramidum explicatum est. Nam *Jod* denotat 10. & primum *He* quinque, alterumque *He* quinque, & *Vau* 6. atque א *unum*: Sic itaque ternarii cubus literis divini nominis tetragrammati producitur, de quo tantas cecinit *Plato* laudes in suo *Timæo*. Quod autem *Jod* 10. importans, & *He*, quinque denotans sint numeri sphærici, superius explicavimus. Hîc etiam observare debemus, quod, ו *Vau* significans *sex*, accipiatur pro tertia secundæ trinitatis proprietatis emanatione à fonte unitatis, quatenus pro solo numero binario accipitur, atque ita est centrum superficiale inter 4 & 8. qui numeri in Archetypo repræsentant atque exprimunt elementum & elementatum creandum: At verò, ut consideratur in natura dualitatis in Trinitatis perfectione, ita cum Spiritu *He* exprimitur, ubi secunda proprietas spiritu perfectionis plena in quinto denarii numeri loco, hoc est, in centro digitorum novem reperitur, inde declarans, quod verbum sit, in rerum centro, imò verò & ipsum centrum essentiale cujuslibet rei, tam increatæ, quàm creandæ, hocque in æternitate & in prima idea Archetypi, videlicet, quod illud sit vita, & esse in centro medietate seu medio puncto, & unitate uniuscujusque rei. Infinitum hoc loco de re ista volumen edere possèmus, sed quoniam campus magis arctus nos compingit subjectique necessitas nos premit, numeris divinis finem hîc imponemus, obiter vos admonendo,

quod

quod hæc omnia de formalibus numeris sint intelligenda, qui numeris materialibus tam sunt oppositi in sua essentia, quam lux tenebris, ignis terræ, aut altum profundo. Atque hæc est causa, quod pyramidem nostram formalem omnimodo naturâ & situ alteri illi materiali oppositam & contrariam esse in multis hujus operis locis demonstravimus.

H TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER II.

De harmonia divina.

CAP. I.

De harmonia divina & consonantiis simplicibus.

T materiales numeri in se nihil omnino præter discordiam & dissonantiam in mundo materiali producunt, sic etiam numeri essentiales & simplices in mundo formali inveni,nihil procul dubio prçter concordiam,unionem & amorem tam in sua regione,quàm in orbe materiali propagare possunt. Sed in suo regno immenso,ineffabili & incomprehensibili gaudio & lætitia auditur harmonia hæc divina sine ullo obstaculo,aut discordiæ impedimento (quæ cum litigio in mundum materialem ab initio ingressa est.) In mundo verò agit hæc harmonia sæpius multiplicata ad materiæ litigiosæ & tenebrarum dissonantium correctionem: Quod quidem numero sanctæ Trinitatis hoc modo demonstratur. Nam monas cum diade conjuncta producit diatessaron,ex tribus intervallis consistens;ubi tamen 4.reperiuntur voces,quia ibi adest spiritus in unione unitatis cum dualitate; Sic *Filius dicitur esse in Patre & Pater cum Filio & Spiritus cum ambobus*. Iterũ dualitatis nexu cum ternario numero diapente orietur,cum in tali numero quinque reperiantur voces diapente constituentes & quatuor intervalla(cum sit solummodò additio unius toni vel personæ tonantis ad diatessaron;quod constat tribus intervallis.) Nam sub hac consonantia duæ conveniunt primæ personæ & spiritus duplex ab utroque progrediens. Has igitur duas consonantias in Trinitate comprehensas denotat superexcelsum illud nomen Tetragrammaton: scilicet J*od He,& Vau He*,ubi aspiratio(*He*) Spiritum ab utroque procedentem denotat. Ipsum enim(*He*) duplicatam utramque syllabam, totumq́ue nomen terminat. Pronunciatur igitur hisce 4. literis J*ova*: Atque hac via duas consonantias magis simplices,in individua Trinitate jam patentes & manifestas habemus, ex quarum unione fit diapason, quod ex diatessaron & diapente integratur. Unde liquet,quod diapason consistat ex 7.intervallis & 8.vocibus & non ex novem: quia in compositione diatessaron

tessaron cum diapente ultima vox consonantiæ diatessaron est prima vox consonantiæ diapente;& per consequens,non reperiuntur in diapason plures quã octo voces. Denique quoniam diapason efficaciam suæ consonantiæ haurit ab unisono,igitur symphonia ejus connectitur cum unitate,à qua numerata atque derivata est. Iterùm si via proportionum progrediamur,unitatem & dualitatem se habere in proportione dupla inveniemus,ex qua fit diapason. Et 2. ad 3. in sesquialtera proportione, ex qua consistit diapente. Et 3. ad Tetragrammaton seu Trinitatis conjunctionem cum unitate sesquitertiam denotat proportionem,ex qua oritur diatessaron. Porrò etiam,si unitas in se ducta unisonum afferat,dualitas in se multiplicata voces quatuor consonantiæ diatessaron afferet. Et iterum 3. per 2. multiplicata,addita præterea unitate,septem pariter, denotantia consonantiæ illius,quæ diapason dicitur,intervalla, vel additione dualitatis 8. ejus voces apparebunt;vel additione 3. numerus novenarius exultabit, in quo voces consonantiæ diatessaron & diapente comprehenduntur. Adhuc etiam via retrograda progrediendo 3. cum unitate juncta,quatuor consonantiæ diatessaron voces denotant,& 3. cum dualitate,quinque sonos consonantiæ diapente;quibus si trinitas addatur voces octo consonantiæ diapason prodibunt Unde luculenter apparet,quod,utcunque personæ Trinitatis accipiantur,semper in concordia & symphonia reperiantur,atque ab omni discordia & contrarietate immunes esse observentur. Nam si bis tria respiciamus, ibi etiam reperiemus diapente cum tono, perficiens illam concordiam, quæ sexta apud Musicos nuncupatur,si denique ternarius numerus in se ducatur, musicam etiam consonantiam producet,videlicet 9. voces ex diapente & diatessaron conflatas atque ortas;cum consonantia diatessaron conflectur ex 4. vocibus & diapente ex quinque,quæ simul additæ consonantiam perfectissimam diapason producere animadvertuntur. Hujus autem Musicæ demonstratio hîc sequitur,quatenus in sola Trinitate reperitur.

CAP. II.

Quomodo harmonia mundana eodem modo se habeat, ut harmonia divina, & quod symphonia mundana & materialis procedat ab illa divina & formali.

UT denarius numerus se habet ad unitatem, sic etiam harmonia mundi materialis ad illã mundi formalis & supersubstãtialis: Et ut unitas erat initium Musicæ & concordiæ Trinitatis; sic etiam ternarius in se ductus est exordium symphoniæ compositionis, quia 9. sunt initium numeri denarii & finis numerorum simplicium. Hinc ad informationem & consonantiam mundi materialis, Spiritus Domini (qui erat tertia persona Trinitatis) unitatis locum, ut Trinitatis Spiritus in se suscipiens, ferebatur super aquas, igneum amorem & melodiam à sacrosancta harmonia provenientem, iis impertiens. Spiritus igitur Jehovæ (cum quo est potentia Patris, & per consequens, unitas supersubstantialis, & sapientia Filii, ac per consequens dualitas supersubstantialis, & gratia ei propria) hic, inquã, trinus & unus in denario numero repertus, quia circa compositionẽ materialẽ jam versabatur, unitatis locum in essentia universali & materiali sibi vendicavit: à quo secunda persona effluxit; videlicet *Sol*, quem *Plato* ob hanc causam *visibilem Dei filium* appellavit, nec quidem multum aberravit in hac sua opinione, cum, teste *Propheta regio*, DEUS *tabernaculum suum in eo posuerit*. Est igitur Sol quasi persona secunda in mundo materiali, virtutem suam fulgidam & splendidam à prima, seu igneo DEI Spiritu recipiens, quæ aquas mediæ mundi regionis, ut & infimæ ad similitudinem sui Patris (à quo potentiam suam habuit) collustrare videtur, vitasque in inferiora quotannis infundere. Tertiam autem mundi materialis personam *hominem* vocamus, à prima & secunda promanantem, hinc inquit, *Mercur. Trismeg. Deus est lux & vita hominis*, & Philosophus alius nos docet, *solem & hominem generare hominem*. *Merc. Trismeg.* etiam alio loco dicit: *Mundum esse filium Dei, solem mundi & hominem solis*. Sed nos mundum capimus pro essentia universali materiæ, tali modo (si fas sit substantialia cum supersubstantialibus comparare) personas tres admiratione dignas in se comprehendente, quasi essentia divina suas. Sed Deus mundi vita, Spiritusq; igneus & amatorius prima mundi persona æstimatur, à qua inprimis cæteræ duæ, & omnia alia derivantur: Sed ad est DEUS suo mundo simplici & formali in unitate, mundo verò materiali in denario, ut scilicet se a quis deformibus, ad eas informandas & earum dissonantias ac lites symphonia sui vultus splendidi depellendas, & nexu concordiæ inviolabili elementa ad invicem concordi pace liganda misceat. Cùm igitur mundus materialis sit solummodò typus atque imago Archetypi, seu mundi supersubstantialis, hanc nostram Musicam mundanam & consonantias cujuslibet regionis seu cœli ejus ab observatione harmoniæ illius divinæ deduximus. Imprimis ergo diligenti intuitu percipimus, quod unitas Trinitatis cum dualitate conjuncta producat consonantiam diatessaron ex tribus intervallis natam: Ad cujus exemplar etiam tres cœli empyrei hierarchias seu regiones in sua dispositione haud dissimilem melodiæ formulam (spirante Spiritu divino) produxisse animadvertimus. Iterum percipimus, quod, ut unitas se habet ad dualitatem in proportione dupla, quæ consonantiam diapason constituit, ita quoque simili modo proportio pyramidis materiæ universalis superior, seu regio prima, incipiens ab ejus cono seu principio primi cœli, se habeat ad interfectionem factam à duabus pyramidibus in corde

cœli

cœli secundi seu ætherei,quippe ubi una pyramidis portio in cœlo empyreo reperta ad illam cœli medii in dupla reperitur proportione,uti in harmonia nostra mundana plenius recensuimus. Deinde,quia in secundo loco 2.addita 3. producunt 5. qui numerus consonantiam diapente ex quinque sonis seu vocibus conflatam denotat;similiter,quia 2.se habent ad 3.in proportione sesquialtera(in qua consonantia diapente reperitur) ideò inter secundum & tertium cœlum hæc proportio bis reperitur; semel scilicet sursum numerando,à sole versus cœlum supremum & semel deorsum usque ad cœlum elementare progrediendo. Denique quoniam in tertio loco circulariter progrediendo,unitas trinitatis ad ejusdem numerum,se habet in proportione sesquitertia,ideò consonantia diatessaron in cœlo tertio reperitur,quæ invenitur in tali proportione, quemadmodum etiam inter primam Trinitatis personam & ultimam. At hoc in loco (obiter contemplando) magnum mysterium (ut mihi videtur) est eliciendum;videlicet,quod corpora in ultima & crassiori proportione materialis pyramidis in consonantia imperfectissima,& in abysso imperfectionis ac quasi tenebris submersa,videlicet in diatessaron materiali reboantia,ad unitatem tamen in proportione sesquitertia relationem habent,ita ut spes sit resolutionis corporum post mortem,per quam illa forma & mens in corporibus humanis obvelata,quæ ab unitate orta est,iterum ad unitatem via circulari redeat. Ex his etiam tur sole clarius apparet diligenter intuentibus,quod consonantia diatessaron cœli empyrei cum diapente superiori cœli medii conjuncta constituat consonantiam diapason supremam & spiritualem mundi majoris,incipientem à Deo & terminantem in Sole;& per consequens indicatur,quod diatessaron primi cœli & diapente superius cœli secundi fiunt consonantiæ simplicissimæ & spiritualissimæ totius mundi massæ materialis. Similiter conjungendo diapente medii cœli inferius cum diatessaron cœli infimi;hæ consonantiæ simul junctæ diapason materiale conficiunt,incipiens à Sole,& desinens in terra. Unde constat,quod diapente & diatessaron consonantiæ inferiores magis tendant ad materiam quàm ad formam;unde materiales dictæ sunt,cum vice versa superiores dicantur,quatenus formam & spiritus plenè informatos respiciunt. Videmus igitur,triplicem existere harmoniam ex tribus consonantiis symphoniæ conflatam;quarum *prior* versatur in essentia increata,ubi nulla est discordia,in medio mundo , nempe formali & essentia Trinitatis; *Duæ ultimæ* in materia creata includuntur, videlicet in mundo materiali *una*, nimirum in parte ejus subtiliori,*altera* in densiori & opacitati obnoxia. At verò illa symphonia increata unitur nexu indissolubili harmoniæ creatæ;videlicet forma supersubstantialis,materiali & substantiali hac via,scilicet ternario numero trinitatis(qui diapason in se continet)addito ad quaternarium numerum materiæ(nam secundùm *Pythagoricos*,duo in materia non sunt numerus,sed unitatum confusio,ut dictum est,quare volunt,quod numerus quaternarius sit primus numerus par) producitur septenarius numerus,qui consonantiam totius perfectionis progignit,videlicet diapason,quæ est illa copula,per quam DEUS & adligavit suis creaturis musicam vitæ & lucis cosmo ac cosmi filiis assiduè eam infundit atque liberaliter.

CAP. III.

De ratione discordiæ mundanæ, elementaris & corporalis; & quomodo DEUS *chaos filias discordes concordi pace ligaverit.*

RAtionem, cur Dias materialis pro numero imperfectissimo habeatur, supra declaravimus; videlicet quia perfectionis membris, quibus perficiatur, destituitur. Nam etsi jam in actum producta erat materia ex deformibus chaos seu hylæ visceribus, tamen principium activum suæ essentiæ per se non habebat;

bat; cùm à natura absolutè formali principium suæ perfectionis acquisiverit, videlicet ab unitate divinitatis, quæ autor erat ejus existentiæ. Nam quomodo possibile est, ut perfectio per se sit in re (absoluto modo loquendo) cui non est sine ope alterius existere? Cùm igitur dualitas in se multiplicata & in intervalla divisa, non producat nisi numeros pares; cumque omnis symphonia ex consonantiis perficiatur, quæ ex solis intervallis imparibus componuntur, quomodo possibile est, ut ex dualitate (numeros solos impares multiplicatione producendo) consonantias melodiæ & per consequens harmoniam ullo modo propagare possit? Imò verò vice versa discordias & dissonantias harmoniæ oppositissimas pariet. Unde constat, DEUM & sacrosanctam Trinitatem esse solam atque unicam concordiæ originem; Diabolum verò è converso discordiæ & antipathiæ parentem, quare & *Litigii* nomen sibi adeptus est. DEUS igitur formali luce ad symphoniæ proportionalis & perfectissimæ partum utitur; Diabolus autem ad suas dissensiones & lites materiâ, tenebris & earum velamento. Hinc repugnantia indefatigabilis inter concordiam & discordiam, inter lucem & tenebras, inter mentem & spiritum deorsum pronum, inter animam & corpus oritur. Atque hinc est, quod Pater concordiæ potentissimus sublimi organi universalis cacumine utitur pro suo solio; discordiæ verò genitor deorsum ad machinæ centrum dejectus, ibi habitaculum suum tenet, faciemque suam invidam tenebrarum cooperculo seu velamento obumbrare cogitur, ne concordiæ autor eum radiis suis penitus exterminet. Hujusmodi ergo Trinitatis concordia & symphonia, Litigii & anthipathiæ potestas frangitur & dissipatur; Angelorum hierarchiæ pacificè terminantur & distinguuntur, ignes rutili lancibus justitiæ æqualibus suspenduntur; elementa quatuor litigantia concordiæ vinculis, cum pace & harmonia admirabili, in locis symphoniæ, per debitas & convenientes ipsis proportiones disponuntur atque constituuntur; corpora tam simplicium quàm compositorum ad animarum suarum harmoniam moventur & consonant; atque ita hujus symphoniæ supercœlestis virtute omnia materialia ab imperfectione ad perfectionem tenderent & subitò ex imperfectis perfecta fierent, nisi discordia suis præstigiosis tenebris, mundi erroribus plenis se omni hora actionibus concordiæ interponeret, & voluntates creaturarum animatarum, imò verò ipsorum hominum oculos tam corporales quàm intellectuales suis illusionibus, phantasiis & præstigiis occæcaret; quibus ipsæ animæ bonæ (diversoria sua incolentes) erroribus & fallaciis ejus decipiuntur, & falsa seu mendacia pro veris, atque iniquitatem pro justitia malè accipiunt. Hinc mortis & dissolutionis timor; hinc omnes tenebrarum filiæ seu vitia; hinc Adami lapsus; hinc mala pro bonis accipiuntur; hinc mundi & vanitatum ejus amor; & per consequens Dei Creatoris & ipsius veritatis odium. Quos omnes Diaboli nodos & nexus DEUS virtute suæ symphoniæ per misericordiam suam, quando ipsi placuerit, veritatis radios mundo tandem patefaciens, facilimè enodabit atque dissolvet.

TRACTA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER III.

De microcoſmo interno.

PROOEMIUM.

In quo autor rationem, cur circa exactam animæ ſuæ inquiſitionem verſetur, mundo breviter verbiſque pauciſſimis explicare conatur.

Uoniam tam ſacrarum literarum admonitione, quàm veterũ Philoſophorum documento noſmetipſos cognoſcere incitamur, diutius retardare non debemus, quin ut nos nobiſmet ipſis incognitos atque occultatos tandem pro poſſe noſtro cognitos atque manifeſtos reddamus; cùm maximæ ſit negligentiæ indicium, neſcire, quid ſit illud, quo cœleſtia, imò verò divina, virtute tam profunda cogitamus, quò naturalia tam ſubtili indagatione inquirimus atque tandem inveſtigamus, quóve ab ipſo quoque Creatore noſtro tam ſublimia deſideramus. Non eſt res peregrina, nec longè à nobis in locis diſſitis quærenda animus, quo iſta ſapimus; ſed ſemper eſt nobiſcum, adeſt, tractat, loquitur & intus naſcitur. Datum eſt illi tam ingentium rerum ſecreta ſcire, & ſeipſum cognoſcere non poteſt? Paucis quidem licet ipſo animo animum cernere; hoc eſt, ut ipſe animus ſe videat. Fieri autem non poteſt quadam divina prudentia, ut inveniendi facultas deſit religioſis animis, ſeipſos & DEUM ſuum piè & caſtè, ac diligenter quærentibus; quoniam hujuſmodi animæ, mentis divinæ radiorum ſuſcipiendorum capaces ſunt, atque à caligine errorum tenebrarum remoti, ipſáq; veritas noctes atque dies talibus, ut inſerviat eis, præſtò aderit. Nobis igitur, quibus mentis portio conceſſa eſt, imprimis neceſſarium exiſti-

existimamus genus recognoscere nostrum,nostramq; naturam immortalem considerare,templum Dei,Deumq; in sui templi centro fixum gaudio ineffabili intueri; Et quando internum nostrum immortale oculis spiritualibus conspexerimus,atque nosmetipsos inde ritè cognoverimus,in ipsum Deum utriusque mundi Conditorem transibimus. Idcirco ut ego me mihi redderem,imò verò Deo meo,cui maximè me debeo,animi mei inquisitioni me dedicavi,peregrinusq; mundo jam factus,& corporis vestigiis,rebusq; densis mundi visibilis oblivioni mandatis, per undas spirituales mundi invisibilis aërea cymba vectus,atque è tenebrosis mundi, corporúmque opacorum fluctibus emergens,cœlorúmque æthera scandens,ad rationis intellectúsque palatia me conferendo;unitatem gaudio & lætitia incomprehensibili,in altissimo cœlorum & beatitudinis cacumine considentem,mente illustrata speculari incipiam. Invisibilem igitur me inprimis reddam, & gradum sensibilem scalæ hominis interni multoties calcatum relinquendo ad gradum secundum,imaginationi proprium,pedem meum attollã, postea in rationis vestigia saltu levi exurgam,atque ab ejus ditione ad regionem intellectualem internum meum elevabo. Conditor cœlorum corporísque & animæ opifex æternæ mihi faustus atque propitius adsit,oculos meos benigno suæ sapientiæ spiritu clarificet,mentem radiis suæ divinitatis illuminet,animámque mei mediam ei obedientem efficiat, quo viam rectam directè calcando, quid tandem sim,in speculo divinæ Majestatis revelato luculenter discernam.

CAP. I.

Quod Deus *in omnibus fecit hominem mundo perfectione æqualem: Unde Microcosmus.*

ARchetypus ille magnus,cujus immensam virtutem in *primo voluminis primi tractatu* cecinimus,non minori admiratione opus suum universale(creationis nempe)perficere, quàm incipere volens,sexti diei machinam in ipsius creatione,haud secus,quàm primo opificii sui die illam omnium machinam spiritum empyreum continentem,suo Spiritu decoravit: Atque ut in circuli compositione videmus,terminum à quo,cum illo ad quem,ita conjungi,ut nulla sit in utriusque termini perfectione differentia: ita quoque in creationis circuitu eodem actionis divinæ motu Opifex in fine,quò in ejus principio est operatus: namque spiraculum suum vivificans super obscuram & limosam corporis faciem emisit,quo corpus illud tenebrosum & immobile illuminaret,pulchrum & mobile faceret,diviniusque hoc opus ultimum redderet, atque ut de nihilo aliquid nobile actu non minus hoc sexto & ultimo creationis die produceret, quàm fecerat ejus die primo;quippe quo Spiritum suum divinum ferri voluit

ſuper aquas, ad creandum ex nihilo mundum univerſum, & ad ſpiritum ejus materialem tenebris obrutum illuminandum ac conferendum ei virtutes inexplicabiles, quibus non modo fieret nobilior, ſed etiam pro animali univerſali, ut *Platonici* voluerunt, haberetur. Et vel hoc igitur imprimis nobis denotat, eaſdem in homine virtutes atque operationes ſecundùm corporis ejus proportionem & quantitatem exiſtere, quæ in mundo univerſo tam viſibili quàm inviſibili continentur. Id quod etiam affirmare videtur *Triſmegiſtus*, dicens, quod DEUS *imagines duas ad ſuum exemplar finxerit, mundum videlicet & hominem.* Et ſanè quid reperiri in mundo poteſt, quod non idem proportionaliter in homine deprehendatur? Namque ſi mundum idealem ſeu inviſibilem conſideremus, cujuſque ejuſdem regionis portionem in homine interno reperiemus: Etenim mens illa, divinus lucis increatæ radius homini interno cum compoſita lucis creatæ, in cœlo ſpirituali conſtitutæ portione per divini Opificis placitum ac voluntatem communicatur; atque ſimiliter etiam, ut in mundo viſibili duo, cœlum nempe & terra, habentur, quorum illud formas in terram implicit, hæc verò eas recipit & conſervat; ita in homine quoque radius ille cœleſtis cum vehiculo ſuo æthereo vitam & formam lutoſo illi corpori, quæ hominis terra dicitur, confert. Porrò in mundo utroque ſunt partes aliquæ corruptioni non obnoxiæ, ſupercœleſtes nempe & cœleſtes; portio verò quædam mundi viſibilis eſt corruptibilis, videlicet elementaris; pari igitur etiam modò hominis interni portiones ſunt incorruptibiles, corpus autem & viſibiles ejus partes corruptioni ſubjiciuntur. Mundus à Spiritu divino circumvolvitur & gubernatur, atque hæc etiam eâdem virtute eſſentiali corpus humanum agitur & circumvolvitur: Qui denique unus eſt, unum mundum creavit ad ſimulachrum ſuum; atque idem quoque unus unum condidit animal, hominem ſcilicet, ad propriam ſuam imaginem, quâ valde eſt delectatus. Haud ineptè itaque homo vocatus eſt alter mundus & altera Dei imago; quippe qui habet in ſe omne illud, quod in univerſo mundo majori continetur, in tantum quidem, ut nihil quicquam in eo exiſtat uſpiam, quod non idem verè ac realiter in homine reperiatur, & iiſdem omninò officiis apud eum, quibus in majori mundo fungatur: Eſt enim in illo mens divina, ratio angelica, ſpiritus cœleſtis, harmonia elementaris, planetarum vegetatio, animalium irrationalium ſenſus: In omnibus denique mundi ſymbolum habet, & cum omnibus operationem ac converſationem: Quidni igitur creatura hæc ultima nomine ſuo proprio *Microcoſmus* vocaretur, cum ſit Macrocoſmo in omnibus quàm ſimilima. Atqui Deus opifex, cum ſit infinitus, creavit mundum rotundum, & in membris ſuis admodum proportionalem; Nónne etiam ſunt omnium membrorum humanorum commenſurationes cum illis mundi proportionatæ & conſonantes ac rotunditate iis convenientes? Mundi circularis centrum eſt terra; humanæ verò rotunditatis punctum centrale eſt ſecundum quoſdam in umbilico; ſed nos potius illud circa genitalia ponendum eſſe putamus, ſiquidem ut in mundi centro ſemina rerum reconduntur, ſic etiam juxta hominis teſticulos delitescit virtus ejus ſeminalis. Ab hac igitur meta circini ducti hominem externum, exemplo mundi externi exactè rotundum percipiemus, ut in exemplo ſequenti luculenter explicatur.

Con-

Concludimus itaque cum *Trismegisto, mundum esse Dei imaginem, hominem verò mundi*, & quod per consequens propter suam cum mundo similitudinem, homo haud impropriè *mundus minor* seu *Microcosmus* dicendus, & in omnibus more mundi majoris seu Macrocosmi sit considerandus.

CAP. II.

De Microcosmo interiori seu invisibili, & quod omnes mundi ideales partes in se habeat.

Microcosmum autem interiorem, occultam, invisibilem & immortalem hominis portionem appellamus, ex invisibilibus invisibilium macrocosmi cœlorum partibus conflatum, quibus non modò naturales suas functiones obit, sed etiam circa contemplationes divinas virtute portionum supercœlestium versari solet. Hinc igitur est, quod hominem interiorem tam Theologi quàm Philosophi *animam* dixerunt *viventem, intellectivam, sensitivam & vegetativam virtutem complicantem, quarum qualibet à quolibet mundi majoris cælo derivatur*; intellectus scilicet à cœlo empyreo, vitalis ab æthereo & sensus operationes à formalioribus elementorum qualitatibus. Hominem itaque interiorem ex materia invisibili & forma purissima ac spiritualissima conflari dicimus, quarum partem materialem ille ex cœli ætherei substantia non aliter habet, quàm corpus visibile suam ex elementis, pars verò ejus spiritualis ita se retinet in æthereo suo corpore, ut ille spiritus æthereus in corpore elementari composito: Sunt enim superioris regionis radii cœlo inferiori sibi proximo tanquam vita & anima. Unde manifestum est, intellectivam hominis partem æthereo suo spiritui esse quasi animam, quæ propter præëminentiam suam super inferiores hominis interni partes homini nomen & esse dedit. Atque hoc est, quod voluit *Trismegistus Pim.* 1. affirmando: *hominē internum ex vita & luce constare, quas ipsum*

Deum vocavit. Et alio in loco, *hominem interiorem immortalem* vocat, *exteriorem verò mortalem.* Et in resolutione Theologorum etiam invenitur, *exteriorem hominem corrumpi, quoniam cinis est, & in cinerem revertitur, hominem verò interiorem de die in diem renovari.* Ecce Deiformis spiraculi fructus, quibus homo super omnes alias visibiles mundi creaturas exaltatur, & ipsi Creatori similis redditur. Hunc igneum igitur spiritum, hominem interiorem constituentem cum suis vehiculis & appendicibus, cum Peripateticis, definimus, *esse substantiam incorpoream, qua vivimus, sentimus, secundum locum movemur & intelligimus primum*, Imò ipsa *mens* secundùm *Augustinum*, appellatur, *quia omnia intelligit.* Et secundùm *Senecam, spiritus intellectualis ad beatitudinem in se ordinatus.* De qualibet igitur cœli mundani portione ad hominis interni constitutionem concurrente in capitibus subsequentibus specialiter & ordine naturali tractabimus.

CAP. III.

De infinita & ineffabili lucis proprietate, & quomodo homo cujuslibet lucidæ speciei portionem in se habeat.

IN *primi volum. Tractatu* 1. rem omnem eo nobiliorem, tam rationibus quàm auctoritatibus probavimus, quo plus in se lucis essentificæ habeat, imperfectionemq; majorem aut minorem à majori aut minori corporis & materiæ copia; perfectionem verò majorem aut minorem à lucidæ formæ exuberantia aut diminutione provenire. Diximus enim Deum meram & purissimam esse lucem increatam absque ullo materiæ additamento, hoc est, merè formalem & simpliciter igneum; Unde *lux vera*, propria & prima à *sancto Johanne cap.* 1. appellatur. Diximus etiam substantiam ipsius cœli empyrei esse igneum lucis primo die creatæ domicilium, quæ empyrea dicta est, quia ignis in ea dominium habet: Atque hæc nec tempore (cum sit creata) nec perfectione (cum hujus loci compositio sit ex unica materiæ spiritualis quarta & tribus quartis lucis simplicissimæ) est luci & fulgori intellectuali increato ullo modo comparanda. Præterea probavimus, cœli medii substantiam deprompsisse formam suam ab origine illa empyrea; At, quia est medietas interstitii inter materiale cœlum & formale, ideirco illud æqualiter videtur de utroque extremo participare. Unde certum est, hujus cœli substantiam imperfectiorem & minus formalem esse illo supremo; quoniam plus habet materiæ, minus verò formæ, quàm illud; constat enim ex duabus partibus spiritus grossioris & totidem lucis per diaphragma cœli empyrei à suo fonte ei secundo creationis die infusis: Atque hinc *æther* dicitur, quasi *athaër*, id est, igneus spiritus, seu ex spiritu & igne æqualiter conflatus. Similiter ultimo loco, lucem debilissimam esse in cœlo infimo, declaravimus, materiæ autem sive aquarum substantiam rebellissimam; nam constat ex tribus quartis lucis; atque ita sese habet in hoc extremo in materiæ quantitate, ut in altero, empyreo nempe, in formæ abundantia. Lucem etiam actum omnium simplicissimum esse demonstravimus, quatenus est simplex actus intelligentiæ, intellectusque increati, & primo à divina mente in omnia diffusa, modo tamen diverso, pro corporis natura rebelliori aut obedientiori. Dicimus igitur, lucem increatam esse totaliter & originaliter in ipso *Deo Patre*: Est enim ille *luminum Pater*, imò est ipsa lux prima & vera, cujus radii actus primi existunt, *ut Trismegist.* testatur: Unde illud: *Ego sum lux mundi*, &c. Affirmamus etiam cum *Trismegisto* & sacris Scripturis, in *Filio* esse illustrantem splendorem & exuberantem, in quo est *lux & vita hominum*, ut testatur *sanctus Johannes*

Johannis cap. 1. In *Spiritu sancto* tandem esse fulgorem omnem intelligentiam superantem, ut inquit *Dionysius*: Post autem lucis creationem portio illius simplicissima ad Angelorum compositionē concurrebat cum splendore intellectus increati seu mentis divinæ: unde *Dionysius* ipsos *Algamata*, hoc est, *clarissima specula lumen Dei suscipientia appellat*, in quibus etiam Deus ipse videtur. Post hoc ad corporum cœlestium informationem descendebat lucis hujus compositæ portio, dans ipsis vitæ copiam & efficacem propagationem: Estque hæc lux visibilis splendor. In ipsa etiam elementa lucis portio extrema infunditur, igneum illis vigorem tribuens, quo vivunt coporaque inferiora distinctis & symphoniacis proportionibus constituunt. In homine denique est omnium harum lucis tam increatæ scilicet, quàm creatæ specierum portio debita. Nam per spiraculum vitæ non intelligitur anima vitalis (hæc enim etiam brutis concessa est & plantis, qua vivunt) sed mens divina, luxque increata, quæ immediatè à Deo in illum infunditur, quo primum Dei imaginem induit: Deinde angelico & rationali splendore ornatur, atque hanc portionem à cœlo empyreo habet, qua rationalis dicitur; atque his duabus dotibus cætera animalia, omnesque alias mundi creaturas excellere videtur. Postea lucem vivificam, vegetativam & multiplicativam à Sole & creaturarum ætherearum splendore accipit, quibus corporaliter huc atque illuc ducitur, augetur & suæ speciei incrementum per propagationem habet. A luce elementorum corporis sui partium symbolizationem & humorum elementarium naturam ac proportionem harmoniacam habet, secundum illud *Trismegisti in Pimand. Fœmina aër & aqua coëundi compos ex igne maturitatem, ex æthere sumpsit spiritum conglutinavitque natura ad hominis speciem effigiandam.* Quis denique dubitabit has omnes lucis species in homine esse, cùm harum omnium originem, mentem nempe divinam, lucisque increatæ portionem in hominibus testetur *sanct. Johan. cap.* 1. à cujus fonte increato omnes aliæ lucis creatæ species derivantur. Nam secundùm illud *Psalmistæ Regis: Verbo Domini firmati sunt cœli & Spiritu ab ore ejus omnes virtutes eorum.* Concludimus igitur, *tres* esse *radiorum species*, qui *actus* dicuntur; *supercœlestes* nempe, *radii* seu *Dei actus*, à quibus nobilior animæ humanæ portio derivatur; Deinde *mundi radii* seu *cœlestes*, suntque naturæ actus, animaque ab ipsa procedens, unde hominis vita sensitiva & vegetativa derivatur; Et ultimo in loco sunt *radii elementares*, qui non vitam, sed vitæ habitaculum præparant, suntque qualitates propriè in elementis delitescentes. De his ergo *Microcosmi* radiis infrà latius discurremus.

CAP. IV.

De radiis supercœlestibus, qui actus sunt DEI.

Radiorum autem *supernaturalium*, quoniam alios in ipso Deo esse indicavimus, ut etiam sacræ testantur Scripturæ, alios quasi ipsius cœli empyrei, ejusque creaturarum substantiam, illos in Deo existentes dicimus *increatos*, hos verò cœli empyrei *creatos*. Radium autem divinum cum *Scoto intellectum increatum* appellamus; alterum verò illum, immediatè à divino procedentem, *intellectum creatum*. Unde *Scotus objecta intelligibilia produci in esse intelligibile, per actum intellectus divini* affirmat, & *in ipsis omnes veritates de iis necessariò relucere*; ita ut intellectus creatus hujusmodi objecta & virtute ipsorum, necessarias quoque de ipsis veritates intelligens, videat in ipsis istiusmodi veritates. Atque tum intellectus ille creatus videns in objectis talibus veritates infallibiles, convenienter

dici potest, videre eas in luce æterna, sive regulis æternis. Id quod confirmare etiam videtur *Resolut. Theolog. tract. 2. part. 2. port 2. quæst. 2.* dum asserit, *convenienter dici posse, quod intellectus creatus videat hujusmodi veritates infallibiles in lumine intellectus increati, quia scil cet virtute istius increati intellectus producta sunt objecta in esse intelligibile & ipsa sic producta, non sua, sed intellectus divin virtute moventi ipsum intellectum creatum.* Ex quibus constat lumen tum creati, tum increati intellectus esse, & intellectum creatum nihil quicquam posse intelligere, nisi hoc quasi videat in luce ac splendore intellectus divini, quem *mentem* vocant; & per consequens certum est, ad animæ humanæ constitutionem concurrere cum intellectu creato mentem divinam, ita ut per hanc ille soleat prædictas veritates infallibiles videre, ut infrà declarabimus. Cum autem hæc portio divina homini, propter immensam corporis ejus indignitatem, absque divina Opificis gratia obvenire in illius creatione non potuerit, idcirco idem ei donum ipso creationis ejus die concessit DEUS, quod antea primo opificii sui die cœlo empyreo & per consequens universo mundo communicaverat. Namq; ut primo creationis die Spiritus ejus ferebatur super faciem cœli empyrei, spiritualiter ipsum illuminans, sic etiam ultimo illius creationis die Spiritus ejusdem Archetypi ferebatur super faciem hominis: Etenim spiravit ille in faciem hominis spiraculum vitæ, qui, quoniam increatus, vita & lux immortalis erat, ut testatur *Johan.* 1. *Trismeg. in suo Pimand.* 1. Tales itaque sunt hi radii supercœlestes, qui sunt reverà proprii Dei actus; quorum priores à Deo immediatè processerunt & sunt quasi radii ab ipso Deo emissi, ac veluti Spiritus ejus actus divinus & splendor æternus, imò ipse DEUS, ubique pro voluntate sua divina præsens, ita quidem ut non ineptè inde *Theolog. resolutione* suffragante, dicatur, *in omni creatura esse vestigium Trinitatis*, non aliter videlicet, quam solem in hac domo, vel illa terræ parte esse dicimus, cum radii ejus in locis illis feriunt. Radii autem supercœlestes secundarii sunt illi, qui immediatè à Deo primo die, ad materiam tenebrarum de potentia in actum producendam & conflandum mundum actualem & visibilem sunt creati; quorum actionibus tenebræ ad globi mundani centrum depulsæ, & virtus omnis cœlis & cunctis cœli partibus & creaturis est data: Unde etiam actus Dei secundarii verè dici possunt, quatenus à Spiritu Domini immediatè promanantes. At verò non sunt hi ipsi simplices, ut illi increati (quippe qui penitus sunt formales & ignei) sed cum pauxillo spiritus hylæ tenuissimæ materiæ, ut dictum est, conjunguntur; in qua compositione spiritus ille passivus, luxque essentialis activa ac verus Dei radius emissus existit. Tota autem cœli illius substantia *creata* dicitur, quia de nihilo, hoc est, non præexistente materia aliquid in actum fuit productum, nimirum informis & potentialis tenebrarum spiritus seu aqua subtilissima fuit lucis divinæ præsentia informata. Unde & cœlum hoc intellectuale ac rationale dicitur, & simplex hæc compositio lux appellatur, atque hac ratione lux creata accipitur pro lucis divinæ mixtione cum spiritu, quem informavit, hoc est, pro compositione spiritus cum luce; in qua compositione, quia lucis proportio tripla est ad illam materiæ, idcirco lux ei nomen & esse dedit, atque hoc modo lux primo die creata fuit. Quoniam igitur lux ista formalis agit in suum passivum & spiritus passivus formam recipiens patitur, & actiones illas, haud secus quam materia formam suscipit, nónne inde verisimile est, hujusce substantiæ, simpliciter ex duobus compositæ, lucem esse illud, quod Philosophi vocaverunt intellectum agentem, qui omnia potentiâ intelligibilia facit intelligibilia actu, non aliter quàm materiam illam, propter deformem suam dispositionem in potentia tantum existentem; reduxit in actum visibilem? Unde & *Franciscus de Maronis* hunc intellectum nuncupavit, *lucem & rationem cognoscendi*, & secundùm *Proclum in*

tract.

tract. de An. Ille nobis præbet intellectum, nempe intelligentiæ lumen; Spiritus verò qui est altera compositionis pars, ni fallor, est ille intellectus, quem Philosophi *patientem* dixerunt, cujus est omnium intellectionem in se recipere. Sic ad speculum politissimum lux suum intendit vultum, speculumque ejus radios recipiens facit subjectum proximum, in potentia solummodò ante lucis actum visibile, jam actu in speculo apparere & videri. Atque hoc est, quod asserere videtur *Trismegistus in Pimand.* 1 dicens, *mentem esse in ratione*, per rationem scilicet cœli intellectualis substantiam intelligens, cum in ratione sit, tum actio cum passio. Et *Aristot. 3. de anim. In anima intellectiva propter intellectum passibilem ponendus est intellectus agens*, hoc est, forma agens in suam materiam passivam imponenda est. Hinc igitur est, quod alii, secundum *Basilium in Hexam.* 1. 2. hoc cœlum rectè *intellectuale*, atque alii etiam *rationale* nominaverunt. Et *Augustinus super Gen.* 1. per lucem primariam intelligit *naturam angelicam*. Natura autem angelica secundùm *Boetium lib 3. de Trinitate*, differt à mera forma lucida, quæ increata est; quia accidentibus subjicitur, videlicet intellectionibus & volitionibus, unde in ipsis materiam esse dicit: Sed hoc *in tractatu primo, volum. 1. libro:* De creaturis cœli empyrei, dilucidè declaravimus. Hi autem dicuntur propriè actus Dei, quoniam ab ipso immediatè procedunt, quorum fulgore homo interius illuminatur, Deique ipsius imaginem habere dicitur, ut infrà latius explicabimus; quamvis etiam & radios inferiores omnes secundariò aut ternariò à Deo derivari statuamus, quod etiam asserere videtur *Trismegistus 3. Piman.* DEUS divina natura, principium universorum, DEUS, mens, natura, actus, necessitas, finis & renovatio; & proinde per consequens, omnes radios seu actus mundanos divinos esse & ab ipso Deo provenientes asseverare videtur.

CAP. V.

Unde homo dicatur Dei imago? & de nobilitate, quam ille à radiis supernaturalibus tam increatis, quàm creatis, qui in ipso sunt, accipit.

CUm Opifex ille increatus spiraculum vitæ in lutosum hominis corpus inspirasset; corpus illud, licet spissum & opacum, divinam mentem recepit, atque illa per inexplicabilem & lucidissimam suam pulchritudinem, politissimum speculi cultissimi decorem lutosæ ac rudi hominis corpulentiæ dedit; ità ut prius Archetypi forma & imago spiritualiter in ea conspicienda esset. Unde *Trismegist. hominem ad Dei imaginem factum repræsentare Trinitatem in loco quodam*; atque itidem etiam sacræ Scripturæ in multis locis, *hominem ad ipsius Dei simulachrum factum* dicunt: *Trismegistus* etiam *in 1. Pimand. hominis mentem propriam Dei formam* vocavit. Et alibi, *mentem rationis humanæ Deum* nuncupat, qui est intellectus, vita & fulgor. Ac secundùm *sanctum Johannem* 1. *In Verbo Dei est hominum vita, quæ est lux splendens in tenebris*, hoc est, in tenebroso corpore humano, estque hæc vera lux seu forma divina. Sic itidem *Trismegist. Pimand.* 1. *hominem internum ex vita & luce constare* dicit; *vitamque & lucem Deum & mentem* vocat, ac ibidem in hæc loquitur verba. *Pater omnium intellectus vita & fulgor existens, hominem sibi similem procreavit, atque ei tanquam filio suo congratulatus est.* Eodem modo *Paulus hominem, & Xystus Pythag. ejus animam templum Dei* appellaverunt. Polita autem illa materia, hosce lucis increatæ radios recipiens, est spiritualis & intellectualis primi cœli substantia ad imaginem Verbi, primi exemplaris & causæ causarum, creata, quæ immediatè secundùm *Platonicos* à Deo derivatur. Et

hæc

hæc est vera animæ *Procli* rationalis substantia, quam primum mundi Opificem procreare dicit, ac per consequens omnium creaturarum nobilissimam esse concludit; *quoniam*, ut inquit ille, *anima perfectionis essentia à superioribus Diis provenit; imò hæc est illa intellectualis substantia*, quam *Jamblic. de Myst. benefica voluntate divina*, hoc est, mentis divinæ præsentia illuminari dicit; ac pariter est illa, quæ definitur à *Theologis, spiritus intellectualis ad beatitudinem in se ordinatus. At in Resol. Theolog.* habetur: Est, inquam, hæc substantia duplex, lucis nempe essentialis & spiritus simplicissimi, quasi acies quædam ac medium limpidissimum, limoso corpori insita, in quo ideæ illius divinæ & increatæ portio conspicitur. In hujusmodi ergo speculo empyreo, corpus illud limosum illuminante, DEUS ipse Opifex, ut testatur *Trismegistus* 1 *Piman.* seipsum quasi inspiciens, homini, tanquam filio suo, congratulatus est, & propria nimium delectatus forma, opera sua cuncta usui concessit humano. Homo igitur omnium se potestatem habere percipiens, opificia septem gubernatorum (nam secundum *Trismegist. Pim. serm.* 4. *factus est homo divini operis contemplator*) animadvertere incepit & gubernatores illi, quos intelligentias vocant, humanæ mentis meditatione gaudentes, singuli sui proprii ordinis participem hominem reddiderunt, qui postquam horum didicit essentiam, in Astrologia peritissimus evadens, altius cœpit ascendere, & fulgoris sui ac vitæ fontem & originem perquirere satagebat. Unde septem circulorum ambitū mentis suæ acumine penetrabat & rescindebat, vimque Gubernatoris præsidentis igni comprehendere tentavit: Namque ut ignis radii sursum, versus sedem suam connaturalem tendunt; sic fulgoris illius divini officium est, tot gradibus altius cæteris radiis ascendere, quot illis subtilior aut nobilior & excellentior esse dignoscitur. *Hinc erat*, perhibente *Trismegisto Pimand.* 4. *quod homo opera divina admirando, & vivaciter perscrutando, tandem ipsorum & suiipsius autorem invenit ac cognovit.* Atque inde etiam est, quod idem *Trismegist. Pimand.* 10. *hominem animal divinum, non cum brutis, sed cum Diis cœlestibus comparandum vocat; imò ipsum cœlicolis præstantiorem esse, vel saltem pari cum illis sorte potiri* voluit. Solus denique homo hoc honore gaudet, quod in omnibus hujus mundi symbolum & cum omnibus operationem ac conversationem virtute illius radii divini habet: Symbolizat enim cum materia in proprio corpore cum elementis in quadruplici compositione; cum plantis vegetatione, cum animalibus sensu, cum cœlo medio spiritu æthereo, cum Angelis intellectu, & cum ipso Deo, ut omnia in se continet. Agit igitur in omnibus & in omnia; atque adeò in ipsum quoque Deum posse habet, intelligendo videlicet, & amando illum: ac sicuti Deus cuncta cognoscit, ita etiam homo cuncta cognoscibilia cognoscere potest, nec enim quicquam in eo est, in quo non fulgeat aliquid divinitatis: Atque hinc etiam *Trismegistus in* 10. *serm. Pimand.* ausus est appellare hominem *Deum terrenum & mortalem, Deum verò ejus Creatorem cœlestem ac immortalem.* Et in serm. 3 *Asclep.* dicit, *magnum miraculum esse hominem animal adorandum & honorandum: transire namque illud in naturam Dei, & ipsum quasi Deum esse asserit:* Et alibi, *hominis naturam Diis cognatam esse dicit, iisq; divinitate conjunctam.* Ac certè hoc maximum est hominis decus, quod verum Dei radium & actum habet, quorum ratione consanguineus est ipsi Deo, non aliter quàm illi, qui ex atavis & avis descendunt, consanguinei & cognati eorum dicuntur. Atque has omnes perfectiones à lucis increatæ radice habemus, quam mentem & intellectum appellavimus ab ipso Deo nobis infusum; quo hominem propter existentem illum in eo divinæ formæ radium Dei simulachrum esse dicimus, & cum Angelis, quatenus intelligens, & rationalis est, comparari atque demum etiam cum omnibus cœlis ac cœlorum creaturis symbolum habere, ut antea declaravimus.

CAP.

CAP. VI.

De radiis mundanis sive cœlestibus, quos naturæ actus appellant; & cur cœli ætherei anima sit irrationalis?

R*Adios mundanos sive cœlestes*, quos alibi *secundarios* appellavimus, illos nominamus, qui à perrenni fonte lucido, prima die creatò, hoc est, à luce primaria ad cœli ætherei substantiam spiritualem in actum deducendam, & ad tenebrosam privationis originem deorsum propulsandam, in mediam mundi regionem infunduntur, qui quoniam sunt mundi quasi visibilis anima, qua eum vivere dixerunt Platonici, idcirco à quibusdam radii mundani & actus naturæ appellantur, eò quod quælibet res naturales ab iis recipiunt actum, hoc est, vitam, vegetationem, multiplicationem & motionis originem; Imò quilibet naturæ radius seu actus est quasi anima vivens, si in corpus benè dispositum proportione debita infundatur; siquidem ejus virtute infinita ex similibus similia generantur, res cunctæ augentur aluntur que, in tantum quidem, ut hic naturæ actus sit ligamentum elementorum, virtusque commiscendi; sine qua elementorum commixtiones fieri, formaque suæ speciei congrua, per quam ea res ab alia quavis re distinguatur atque dignoscatur, imprimi nullo modo potuissent: Quinimò etiam hisce radiis Sol vitam & calorem inferioribus inspirat, utpote cujus radiorum actus cuncta ad se calore suo vivifico convertit, cuncta permeat entia & qualitates eorum virtutesque ducit per omnia, ac tenebras caliginemque dispergit. Quid igitur est aliud hic naturæ actus, quàm *anima illa mundi, quam in Sole præcipuè collocari voluerunt Platonici?* ita ut radii mundani seu cœlestes non sint quicquam aliud, quam lucis in corpore solari congregatæ emissio, & ad omnes visibiles mundi partes ejaculatio. Id quod etiam verificare videtur *Jamblicus, omnes cœlestes virtutes Soli inesse* affirmans. Et secundùm *Proclum omnes omnium vires congregantur in unum Solem atque colliguntur*; quas tandem ille in hunc mundum inferiorem per ignea sua spiracula creditur disseminare. Unde & Sole ad nos vergente terram herbescere & pubescere, abeunte verò eo illam deflorere videmus. Certum igitur est & manifestum, vim istam seu actum hunc naturæ esse animam mediam naturæ ex lucis primariæ substantia & spiritu æthereo conflatam, quæ media ideò dicitur, quia participat de utroque extremo. Nam accipit naturam & essentiam suam de perenni spiritu cœli empyrei & rebus omnibus creatis cœli infimi virtutem suam vivificam liberaliter impluit: Imò etiam usque ad ipsius hominis centrum penetrat cum suo spiritu anima hæc vivifica, donum illud supercœleste, mentem videlicet ac intellectum in rationali suo cursu sedentem, secum vehens. Unde Sol, hoc est, anima vivifica & homo, nempe spiraculum divinum, quod homo internus appellatur, hominem generare dicitur. Atque hinc est, quod *Porphyrius* in *libro de occasionibus*, loquens de anima hac media, definit, *ipsam esse quoddam medium inter essentiam individuam, quæ est intellectus & essentiam in vera corpora divisibilem, qualitates enim materialésque formæ secundùm corpora sunt divisibiles.* Et in eodem libro ipse differentiam constituit inter *vitam hujus animæ & illam intellectus.* Atque hanc etiam differentiam confirmare videtur *Dionysius lib. de divinis nominibus*, dicendo; *quod illa, quæ sunt in inferioribus, existant perfectius in superioribus.* Et *Proclus in lib de anima* asserit, *perfectiores animas à Diis sublimioribus provenire; esse namque illas per se mobiles minúsque deterioris naturæ participes, has verò se minus movere, magísque sortem corpoream pati, & vera dicit:* Nam per hanc animam mens & in-

tellectus corpori jungitur. Per animam igitur perfectiorem, intellectum à supremo Opifice immediatè procedentem, per aliam minus perfectam hanc mundanam intelligit, quàm à Diis inferioribus, æthereis nempe, provenire voluit. Nam alias animas à sphæra Solari, alias à sphæra Mercuriali, & nonnullas à sphæra Lunari derivari asserit, per quas diversam radiorum naturam diversas locorum ac sphærarum dispositiones sequentem denotare videtur. Atque hos Deos inferiores à *Trismegisto 7. gubernatores* vocatos *Proclus juniores* nominavit, ac si diceret à summo Deo provenientes, & quatenus juniores sunt atque inferiores, eatenus etiam animas imperfectiores, irrationales nempe facientes. In hæc igitur verba loquitur: *Anima rationalis est anima irrationali nobilior, quoniam illam primus mundi Opifex, Deus nempe supercælestis, procreavit, hanc autem Dii juniores produxerunt*, id est, *ætherei.* Hæc autem anima in se vitalis, sed irrationalis per acquisitionem portionis supercœlestis fit rationalis; Et tunc eam *Augustinus lib. de anim. & spirit.* definit *esse substantiam quandam rationis participem.* Unde hæc anima media, quatenus respicit superiora, habet virtutem intelligendi, & quatenus inferiora, virtutem sentiendi: Similiter quatenus componitur hæc anima ex luce & spiritu, & quatenus mentem divinam cum cœli empyrei substantiæ portione in se habet, eatenus rectè definitur ab *Arist. lib de spiritu*, esse *spiritus intellectualis & rationalis semper movens*, &c. Sed cur anima hæc consequenter per se rationem inferioribus dare non possit, ratio, ni fallor, hæc est. Primum quia certum est, ipsam mediam cœli medii substantiam ex æquali lucis primariæ creatæ portione & pari cœli medii spiritus quantitate constare; qui spiritus lucis hujus præsentiâ, à privatione sua liberatur & purgatur. Lucem autem primariam ex 3. lucis merè formalis partibus, & unica spiritus conflari diximus, quæ ideò intellectualis dicitur, respectu formæ suæ divinæ & simplicissimæ, rationalis verò, quatenus substantia spiritualis, quæ materialis est ejus actus, quodammodò patiendo resistit, & per consequens rationalem reddit hanc materiam, quæ rationalitas inferior est intellectu. Nam *in Resolut. Theolog.* habetur, quod, *quatenus anima respicit altiora, dicitur intellectus, quatenus inferiora, ratio.* Jam verò indubitatum est, rem esse tanto magis intellectualem, quanto magis ad verum lumen, fulgorem & intellectum acceditur, & tanto rationaliorem, quanto propinquior est veræ intellectus sedi; nam intellectus creatus immediatè ab intellectu increato, non aliter quàm à Sole radii mundani, procedit. At quoniam res, quo remotius à fonte lucido distat, eò minus de radiorum ejus actu participat, uti videmus corpus animale, quo longius ab igne distat, eo minus ignis beneficium accipere, aut caloris virtutem sentire; idcirco media mundi regio, tum quia est locus à fonte intellectuali valdè remotus, tum etiam, quia ejus spiritus aliquanto est grossior, quamvis creatione sua ad vitam satis efficax & idonea, ad intellectum tamen & rationem minus est apta & conveniens propter substantiæ suæ crassitiem, magnamque contra lucis increatæ actus simplicissimos resistentiam; quoniam, quo crassior est materia, eo magis est formali actioni inobediens: proinde facultatem rationalem valdè debiliter illic operari certum est, & per consequens, animam illam mediam in creatione sua irrationalem per se factam esse; quamvis per familiaritatem illam, quam spiritus cœli empyrei habet cum illo ætheris, & per divinam Dei voluntatem, intellectus ac ratio per cœli empyrei diaphragma sexto die, ad hominis creationem, in hujus cœli animam descenderint, ut, cum hæc anima media vitalis in eum infunderetur, simul quoque ea illi cum vita intellectum ac rationem afferret. Et quia hujus cœli medii species in creatione sua irrationalis est condita, idcirco per se rationem habere non potest, non magis, quam vegetabilia ante Solis ortum creata, sensum more animalium; quamvis procul dubio creaturæ cœlestes non minus

nus

nus reficiantur, & gaudeant præsentiâ hujus splendoris intellectualis, quam vegetabilia Solis appropinquatione & aspectu. Sed ut viâ magis familiari probemus hujus cœli animæ irrationabilitatem, videmus in lumine intellectus sensum visus dirigente, quo longius ab illo objectum distat, eò debiliores esse radios ejusdem species visibiles continentis: ita quidem, ut etiam veritas quandóque ipsis non reluceat, sic enim etiam in proposito sese res habet cum hac anima, quippe cujus medium diversum est ab illo intellectus & per medium mundi semidiametrum à sede intellectuali distat; unde radii cœli intellectualis propter medii diversitatem in cœlo medio quasi refracti sunt, & rationaliter non operantur. Atque præterea etiam, si hæc anima per se esset rationalis, cur non iisdem quoque rebus omnibus, quibus vitam dare solet, rationem simul impertiri perciperetur? Est enim hujus cœli substantia tum in metallis, quàm in vegetabilibus & animalibus utriusque speciei; quinta essentia enim, quæ est rerum omnium natura sensibilis, solummodò existit, & non intellectualis, teste *Lullio in lib. de quinta essentia*. Concludimus igitur, quod cœlum empyreum habeat animam suam à radiis Dei increatis, & substantiam ejus esse penitus lucidam; non tamen lucem simplicissimam, quippe quæ Trinitatis tantum est propria, cum sit increata. Ita tamen hujus cœli substantiæ spiritualis appetitus expletur, ut penitus in naturam lucidam & formalem convertatur; Unde & compositio illa dicitur empyrea, id est, ignea, cujus substantia formali tenebrosus mediæ regionis spiritus informatur; atque adeò etiam tota regionis cœlestis substantia, fit ex portione hujus substantiæ empyreæ quæ est ejus forma, & ex spiritu proprio, qui est ejus materia, quæ quidem compositio dicitur *æther*, id est, *igneus aër*. Atque ut tota cœli empyrei substantia est cœli ætherei forma seu anima essentifica; sic iterùm hujus tota substantia, quam quintam essentiam vocant, est omnium creaturarum inferioris mundi anima & natura, præterquam hominis, qui majorem suam perfectionem ab altiori regione depromsit. Hoc igitur modo verificantur præmissa dicta *Dionysii in lib. de divin. nom.* Illa, quæ sunt in inferioribus, perfectius existunt in superioribus, hoc est, quo altius ascenditur, eò major perfectio reperitur: Namque ut idem *in lib. de Angel. hierarch.* dicit: *Angelum superiorem de lege communi illuminare inferiorem*: ita quoque sese res habet cum mundi regionibus. Nam mundus interior, seu idealis est exemplar ipsius Dei, externus verò & visibilis est illius invisibilis imago.

CAP. VII.

De radiis elementaribus & anima sensitiva.

Timæus essentiam animæ nostræ non ex primis, ait, *omnium generibus constitutam, quemadmodum superiores animas, sed ex secundis tertiisve compositam esse*, ubi per prima genera naturas atque substantias cœli empyrei, per secunda, illas cœli ætherei de quibus supra egimus, & per tertia illas cœli infimi & elementaris, de quibus hoc loco agemus, denotat. *Pythagorici*, ut suprà explicavimus, *animam ex proportione simpla, dupla, tripla & quadrupla componi* volentes, per quadruplam proportionem intellexerunt animæ potentiam sensitivam, quam *Plotinus* & cæteri *Platonici idolum* vocaverunt, quia est quasi imago & idolum qualitatis illius, qua sentitur. Et *Trismegist. Pim. 6* ait: *Quæcunque sensus movent, idola sunt & vana quædam admirationes: nam bonum in mundo aut mundi partibus invenire non licet: nam ut acies oculi Deum non cernit, sic neque pulchrum bonúmque cognoscit. Divus Paulus hominē animalem* & nos *spiritum, carnalem* dicimus; Etenim hæc corpora solum-

modò percipit, cum incorporea sensibus minimè objiciantur. Ex quibus patet, animam sensitivam de corpore participare, cum sine ejusdem organis nihil quicquam præstare aut perficere possit; imò nisi sit in corpore aliquo animato, hæc animæ functio seu potentia nihil est. Constat igitur ex elementis eam potius & eorum virtutibus ac mixtionibus consistere, quam à superiorum cœlorum virtutibus derivari. Unde *Porphyrius* illam, *in lib. de occasionibus* in hæc verba à superioribus animæ potentiis distinguere videtur: *Anima quidem medium est inter essentiam individuam, quæ est intellectus, & essentiam in vera corpora divisibilem; qualitates enim, materialésque formæ secundùm corpora sunt divisibiles.* Ubi per animam intelligit illam vivificam cœli ætherei, per essentiam individuam, intellectualem & rationem cœli empyrei substantiam, per essentiam verò in corpora divisibilem, potentiam sensitivam; quam denotat circa qualitates elementares materialesque formas, secundùm corpora divisibiles versari, & ab ipsarum actionibus provenire ac derivari. Unde apud *Philosophos* definitur, *hujusmodi animam sensitivam esse actum substantialis corporis naturalis organici, quo idipsum vivit, sentit, appetit, spirat & loco progreditur, cujus potentia apprehensiva species rerum visibilium apprehendit & percipit præsentes & absentes:* nam sensus tam aptus est recipere impressiones rerum naturalium abstractas, quam cera recipit imaginem seu characterem sigilli ab annulo abstractum sine auro vel argento sibi adhærente. Atque hæc potentia apparatur tam in *sensu exteriore*, cui *quinque* subjiciuntur species; videlicet *visus, auditus, tactus, gustus, olfactus seu odoratus*; vel *interiore*, cujus *tres* sunt differentiæ, videlicet *sensus communis phantasia & memoria.* Ejus autem motiva potentiâ corpus animatum movetur, vel loco externè, vel spiritu & pulsu internè; quæ quidem, si sit imperans, est *virtus concupiscibilis*, spem & lætitiam sub se continens, vel *vis irascibilis*, sub qua furor, rabies, insania, metus, tristitia, dolor & hujusmodi alia comprehenduntur. Est igitur sensibilis hæc facultas, ipsius terræ & obscuritatis filia, malorum omnium mater, carnis ad omnia mala instigator, peccandi in ea appetitum assiduè excitans & objecta peccandi homini subinde præbens; nam sensu potentiæ apprehensivæ species præsentes ad mala incitantes percipiuntur: Unde *Eva* primùm audiendo serpentis persuasiones ad peccandum alliciebatur; deinde videndo fructum esse pulchrum, oculisque & aspectu delectabilem, tetigit fructum illum, atque ad postremum eum gustavit & comedit; ita quidem, ut ad peccati hujus complementum omnes illæ quinque species concurrerint, maximè cum gustui etiam odoratus sit comes familiaris: Sed & sensus potentiæ motivæ species ad hanc actionem concurrebant; nam concupivit & appetiit statim fructum, atque ut appetitum expleret, adivit arborem, & de fructu accepit, postmodum metu & tristitia perculsa à facie Dei fugit. Ex quibus apparet, tria fuisse Evæ ad committendum illud contra Creatorem suum inobedientiæ peccatum, incitamenta; *Diabolum* nempe, *carnem & ipsum mundum. Diabolus* carnem objecto aliquo tentavit. *Caro* sensu apprehensivo operante objectum mundanum apprehendit & vidit, ac diabolicis persuasionibus victa speciem illam sensibilem appetiit, potentiaque motiva eam duxit ad explendum appetitum suum, & in subjecto illo mundano viso eam mirificè oblectavit, quod tandem ei subjicitur tanquam præmium seu pœna potius suæ erga Creatorem suum inobedientiæ. Hinc igitur omnium totius generis humani malorum origo; quæ statim ab ortu suo intumescens universam protinus conditionem humanam inquinavit. Nam ipsa mulier homini etiam de fructu dedit, qui comedit, & per illud peccatum suum ex statu immortali ad mortalitatem cum omni posteritate sua est redactus; ita ut rectè eum jam descripserit *Trismegistus Deum terrenum, sed mortalem*; nam privilegium suum immortalitatis per inobedientiam suam perdidit; &

formæ

formæ ejus omnes, quarum natura est de sublimioribus regionibus secundùm ipsius *Procli* sermonem, ægrotare incipiunt, solaque hæc facultas sensitiva efflorescere; de qua rectè cum *Paulo* Apostolo dicere potuisset ille primus homo: *Video aliam legem in membris meis, captivantem me in lege peccati*: Et cum *Socratis Phædro*: *Vires nostræ sunt boni contrario mista, dissensioniśq́ mutua plena.* Hinc, inquam, mortalitatis sententia contra Adamum pronunciatur. Nam inquit Dominus Deus *Gen. 2. De ligno scientiæ boni & mali non comedas; quocunque enim die comederis, morieris.* Hinc igitur ex Paradyso expellabatur Adam, ne de arbore vitæ gustaret & viveret in æternùm, adeoque etiam ob illius peccatum omnis ejus posteritas & successio redditur mortalis: nam dicit Deus *Gen. 6. Non permanebit Spiritus meus in homine in æternum, quoniam caro est; caro enim corrupit vitam suam super terram, quare interficiam omnem carnem, in qua spiritus vitæ est sub cœlo.* Hoc, inquam, animæ sensitivæ seu carnalis malitiæ initium, evidens erat futurarum calamitatum prognosticon. Nam *hominem animalem*, ut *D. Pauli* verbis utar, ad pessima totum compositum assiduè magis magisque trahebat; Et hominis malitiam in terra ita coalescere, omnemque cordis ejus cogitationem adeò ad malum omni tempore intentam vidit Deus, ut etiam pœniteret eum, quod fecisset ipsum. *Genes. 9.* Nam factum est, ut post lapsum *Adæ, sensus & cogitatio humani cordis in malum prona essent ab adolescentia ejus.* Gen. 8. Hinc pulchritudinis corporalis amor & luxuriosus fœminarum aspectus, pulchritudinisque supercœlestis & amoris sinceri ac verè ignei contemptus. Unde *Trismegistus* 1. *Pimand. corporis amorem mortis causam* esse asserit. Et alibi: *Qui corpus amoris errore amplectitur, is aberrabit in tenebris, mortis mala sensu percipiens; nam nisi quis corpus suum oderit, seipsum amare non potest.* At quid denique dicendum est ad nefandam illam tribulationem, quam facultas hæc carnalis in genus humanum introduxit, qua bonum à malo discernitur; quam quidem discrepantiam homo in sua innocentia ignoravit, & ejusdem ignorantiæ beneficio ærumnarum expers erat, non erat passivus, curis & angoribus nullo modo afflictus, ab animæ perturbationibus immunis, patientissimi spiritus & mali inexpertus, utpote circa solam Creatoris solius boni bonitatem versatus. Oh summum hominis bonum! Oh inexplicabilis ejus felicitas! At verò jam suo errore ab inobedientia orto bonum à malo distinguere potest, lucem à tenebris, tranquillam animam à tumultuosa & vexationibus ac passionibus oppressa, ignis jam conscienniæ urere percipitur, gehennæ rabies timetur, diabolicæ invasiones assiduè animadvertuntur, damnatio humana metuitur; præterquam quod etiam infinitis cruciatibus mundanis affligitur, & vel tutissimus quoque omnium hominum, ac firmissima securitate munitus; mortis adventus lugubris, amicorum infortunia deplorabilia, nostraque assiduè formidanda; nemo in hoc mundo securus, quilibet circa proximum suum suspicax, nemo unquam satis fortunatus, aut suo statu contentus, quia boni maliq́ue gnarus. Oh summum igitur generis humani infortunium! Oh inexplicabilis ejus infelicitas à proditoria potentiæ sensitivæ dispositione, rebelliq; & lasciva carnis humanæ intemperantia miseriarum suarum ducens originem. Concludimus igitur hanc inferiorem animæ portionem seu sensibilem ejus functionem esse quasi formam seu qualitatem elementariam magis essentialem, corporis mutationibus & perturbationibus mirificè gaudentem; de qua J*amblicus de Mysteriis* videtur agere his verbis: *Passiones qualescunque sunt in animali, non sunt in anima qualicunque, sed in corpore, quod sub anima certam possidet qualitatem, qua & patiatur & perturbetur.* Ubi videtur per hanc qualitatem sub anima intelligere inferiorem animæ portionem, quam accepit à forma elementari; quam quidem in elementi ignis capite diximus esse cujusq; mutationis occasionem. Nam forma ista, licet à fonte illo spiritus vitalis sit in

prima creatione derivata, nunquam tamen propter inæqualitatem materiæ, cui includitur, quiescit, nunquam sua positione contenta est, sed semper contrarietatibus impugnata in assiduo bello versatur cum corporis tenebris, jam victa ærumnas corpori afferens & tristitiam, jam verò vincens, lætitiam ei inducens cum pietate, si menti conveniat. Nonnunquam etiam, pace facta, communicatio est amica inter ipsam, & carnem ejus tenebrosam; quare circa voluptates inanes & vitiosas versatur, & cum carne omnia diaboli mandata parata est observare. Et tunc regia mentis luce propter tenebrosam carnis societatem privata, omnia pessima producit. De quo etiam loquitur *Mercurius Trismegistus*, quando dicit, *quod ignorantia pestis omnem terram subvertat, animam corporis vinculis inclusam corrumpat, neque sinat eam salutis iter adsciscere, sed quod in lacum corruptionis mortisq; eam submergi faciat, nec ad vitæ fontem recurrere sinat.* Quomodo autem ejus dispositio menti penitus, propter malignitatem carnis & diaboli adversetur, infrà latiùs declarabimus.

CAP. VIII.

Quibus vehiculis, seu per quæ media luces cujuslibet cœli, animam humanam constituentes, corpori jungantur.

INter Philosophos, divinas virtutes in res omnes diffusas esse animadvertentes, *Democritus & Orpheus Pythagorici*, illas *Deos* appellaverunt; *quibus omnia plena esse* dixerunt. *Zoroaster* autem vocavit eas *illices divinas*. *Synesius symbolicas illecebras*. *Trismegist*. & alii, *vitas*; ac omnes generaliter *animas & essentias*, nomen ac esse rebus tribuentes. Harum autem animarum in corpora descensum & modum conjunctionis earum cum corporibus diligenter perquirentes *Platonici* (nam animam primùm & sponte mobilem, corpus autem per se ad motum inefficax, & per consequens hæc duo extrema omninò naturâ esse contraria, eaque de caussa non facilè conjungi perceperunt) animadverterunt, medio aliquo spirituali eum fieri: ita quidem, ut interveniente eo, duo illa extrema & peregrina aliquod inter se commercium habeant, & ligamentis illius ad invicem sibi copulentur, quod ipsum porrò *æthereum vitæ vehiculum animæve currriculum* appellaverunt. Atque hunc esse spiritum illum æthereum affirmarunt, qui familiaritatem cum extremo utroque habeat; non aliter, quàm aëris substantia cum contrariis sibi invicem igne & aqua: Unde & spiritus ille æthereus animam involvens in media mundi regione, hoc est, inter extremum spirituale & corporale situs, definitur esse nec anima nec corpus, sed quasi jam anima, quatenus scilicet, regioni superiori contiguus est, & quasi non anima, sed quasi jam corpus, quatenus nimirum regioni elementari est conjunctus. Hunc, inquam, spiritum animadverterunt Platonici esse illud vehiculum, in quo & per quod mirificæ illæ formarum dotes inferioribus conferuntur, omnisque facultas occulta in herbis, lapidibus, mineralibus & animalibus, virtute solis, lunæ & planetarum ac stellarum fixarum propagatur. At verò *Trismegistus* profundius aliquanto Platonicis istis naturam humanam introspiciens deprehendit, *spiritum æthereum esse vehiculum mentis divinæ*. Et quamvis *Proclus in lib. [illegible]* his verbis mentionem faciat indumentorum animæ humanæ; *Anima descendendo variè vestitur & tandem purgatur*, magis tamen confuse de illis [illegible] tur: Namque *in 1. Pimand* habetur, *mentis indumentum esse animam, animæ verò indumentum ipsum spiritum*. Ubi per animam intelligit Autor rationalem cœli empyrei substantiam, & per spiritum, informatam ætheris substantiam. Unde in *serm. 1[illegible]. Tim.* eundem istum primi sermonis locum his verbis aperire videtur,

per

per quæ verum mentis motum à termino suo increato à quo, ad terminū creatum, ad quem efficacissimè declarat: *Anima hominis in hunc vehitur modum; Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, spiritus in corpore.* Quibus sanè verbis haud obscurè innuit, mentem divinam & increatam lucis increatæ radium induere cœli empyrei substantiam, quo vehiculo magis deorsum in formalem cœli medii substantiam descendit; nam forma cœli medii est de vera cœli empyrei substantiæ natura, & naturaliter simile simili suo gaudet. Porrò forma illa ætherea duplicem naturam supercœlestem amplectens, in spiritus ætherei involucra involvitur, in quo, tanquam in vehiculo suo proprio in corpus limosum transportatur. Mentis igitur fons est *Monas* illa *increata*, quam *Trismegistus* 1. *Pimand. propriam Dei formam sibiq́ similem* & Scriptura sacra *Deiforme spiraculum* vocat: Atque hanc probat *Trismegistus serm.* 10. *Pimand in mole terrea existere non posse, nec terream fæcem etiam posse mentem adeò divinam suscipere, aut tantum numen sustinere. Hinc est* (inquit ille) *quod mens animam veluti amictum assumit, quia anima divina existens vehiculo spiritu utitur.* Nec certè potest mens hæc divina in mediam regionem magis ferri absque suo vehiculo empyreo, quam animæ mediæ natura in infimam, nisi mediante spiritu medio, cùm idem sit respectus inter cœlum Trinitatis & empyreum, qui est inter empyreum & medium; ac idem inter illud medium & infimum, qui est inter empyreum & medium: Etenim cujusque cœli superioris anima est sibi proximi inferiori nobilior, secundùm illud *Procli de anima: Anima rationalis irrationali est nobilior, quoniam illam primus mundi Opifex procreavit, hanc Dii juniores seu atherei*, hoc est, spiritus igneus cœli intellectualis, quod etiam rationale appellant, immediatè à Deo primo mundi Opifice promanans, nobilior est spiritu cœli ætherei, utpote cui facultas solummodò datur vitam & vegetationem inferioribus, sed nequaquam rationem completam infundendi. Atque hinc est, quod ipse *Proclus* eodem in loco asserit, *animas nōnullas ex sphæra Solari, alias ex Mercuriali & nonnullas ex Lunari descendere.* Ex quibus evidenter apparet, quod primum mentis indumentum sit longè nobilius, quam illud æthereum, cùm sit quasi forma ad spiritum illum medium, à quo in descensu suo excipitur. Mens igitur in rationalem spiritum primùm includitur; Spiritus autem rationalis cum contento suo divinissimo à spiritu per se vitali recipitur, qui tum ex spiritu irrationali fit, mentis & vehiculi ejus præsentiâ, rationalis & intellectualis secundùm illud *Jamblici in lib. de Myster. Anima benefica voluntate divina illuminatur.* Atque ipsam nunc rectè definivit *Aristoteles in libro suo de spiritu: esse spiritum intellectualem, rationalem, semper moventem:* quatenus videlicet dotes illæ supercœlestes cum ejus natura conjunguntur. Spiritus denique hic æthereus, radiis tam supercœlestibus, quàm mundanis exaltatus, propter assiduam suam cum inferioribus communicationem ac familiaritatem, in corpora aptè à Deo in creatione ad eum suscipiendum disposita & proportionata infunditur, & per universum corpus humanum transcurrens, potentiam in eis primùm sensitivam à natura sua propria inducit, quam etiam cæteris animalibus, irrationalibus nempe, pariter cum hominibus largiri solet, atque tum postea etiam rationalem & intellectualem, quam virtute luminum supercœlestium soli homini conferre consuevit. Atque hoc modo conflatur homo ille interior, facultatem intellectivam, vegetativam & sensitivam simul complicans.

CAP.

CAP. IX.

De Theologorum opinione circa animæ creationem.

IN capite præcedente, quid de creatione animæ humanæ & ejus in corpus lutosum descensu statuant Philosophi quique diviniores, dilucidè explicavimus. Hic verò de ipsorum Theologorum sententiis inter se discrepantibus paucis agemus. Major Theologorum chorus concludit, *animam corpori infundi & infundendo creari*, allegans ad hoc illud, *Genes.* 2. *Inspiravit in eum spiraculum vitæ*, id est, animam in corpore creavit. Verùm huic assertioni apertè contradicit *Origenes* cum nonnullis ex Græcis Theologis, *Platonicorum* hac in parte opinionem sequentibus, qui omnes in hanc eunt sententiam, *animas omnes pariter cum Angelis in principio fuisse creatas*. Id quod etiam alii quidam volunt, uti in *Clangore buccinæ* invenitur, quippe ubi in hæc verba expressè scribitur: *Animæ, quæ hodie & post quotidie infunduntur de novo in uterum matris, non creantur à novo, sed sunt creatæ ex solo igne in principio primordiali universorum, ac foventur in mente & potentia Creatoris usque ad præfinitum tempus, quando infundi debent corpori, & à corpore non recedunt, nisi spiritus prius recesserit & evanuerit, quo recesso evanescit & anima.* Atque cum his quoque convenire velle videtur *Augustinus*, ut in *lib.* 7 *super Genesin* habetur, nisi invenerit sacras Scripturas contra dicentes; Unde dubitativè de anima Adæ sic loquitur: *Si non inveniatur Scriptura, quæ contradicat, videtur dicendum, quod anima Adæ fuerit à principio cum Angelis creata, & postmodum voluntariè ad corpus accessisse, ad ipsum administrandum.* Sed hoc Augustini dubium, meo quidem judicio, facilimè tolletur, si consideravimus, Spiritum Dei æternum super aquas pennis igneis vectum, omnes virtutes cujuslibet Macrocosmi partibus assiduè infundere, juxta illam nunquam satis repetitam Psalmistæ Regii sententiam: *Verbo Domini firmati sunt cæli, & Spiritu abore ejus omnis virtus eorum.* Hæc enim cùm ita se habeant, quidni etiam eodem modo spiritus ille, quem semel spiravit Opifex in faciem Microcosmi, sufficiet ad omnem hominum propagationem, cùm in mente & potentia Creatoris reservari videatur usque ad tempus præfinitum, quo infundi corpori debet? ita nimirum, ut, salvo illo *Genes.* loco, anima illa intellectualis, quæ, quatenus ipsius Dei imago est, infinita dici possit ad hominum informationem, infinitè sese extendat, non aliter, quàm spiritus ille, quem in principio creationis DEUS Macrocosmo dedit, cujus præsentia ipse Macrocosmus infinitis quotidie dotibus, sine repetita spiritus illius creatione ornatur. Nónne etiam secundùm *sanctum Johannem* 1. dicitur: *in Verbo Domini esse hominis vitam, illamq; vitam esse lucem*, &c. Et *Trismegist. lucem & vitam ipsum Deum vocando, ex iis hominem creari* dicit, quibus probat, ipsum Deum esse hominis vitam, per quam supercœlestia gustat, mentemque hominis, quasi divinam ipsius Dei essentiam increatam seu veram Dei imaginem apud ipsum Deum semper reservari pro creaturis, quas ad imaginem suam formare instituit. Porrò etiam animam ex novo, hoc est, de nihilo, seu non præexistente materia creari, verisimile non videtur; cum compositionis ejus materia sit spiritus, forma verò lux, ut ipsi testantur Theologi. At verò spiritum generalem atque similiter etiam lucem illam universalem, ex quibus omnis rerum forma & materia derivatur, in principio tantummodò virtute divina ex materia non præexistente creata esse testantur Scripturæ sacræ. Quibus insuper accedit, quod Pater omnium Opifex, ante mundi existentiam dixit: & protinus Verbo ejus confirmati sunt cœli & Spiritus ab ore ejus progrediens cœlorum virtu-

tes

tes produxit. Quis autem non videt, lucem esse præcipuam cœlorum, creaturarumque virtutem & vitam, immediateque à Spiritu divino super aquas movente procedere? Siquidem lux illa generalis prima omnium creatura & fulgor seu imago Spiritus illius sanctissimi, est donum illud universale, à quo omnia alia specialia procedunt; inter quæ etiam est cujuslibet rei anima, quam *Heraclitus scintillam essentiæ & quasi unicum tantum fontis lucidi radium* vocavit. Et proinde, quid opus erit ulla novæ lucis creatione, aut spiritu novo, cùm lux & spiritus cujusque cœli, imò & ipsius Dei spiraculum, à quo omnis vita & lux hominum procedit, spiritualiter & invisibiliter ubique sit præsens ad præstandam rebus omnibus continuam successionem, secundùm ordinationem ac naturam à Deo in creatione prima illis insitam? Consequenter itaque, cùm DEUS inter omnes creaturas suas in hominem solummodò quasi bis spiraverit, portionem videlicet spiritus universalis & particularem illum spiritum vitæ, atque propterea etiam homini soli conveniat donum hoc divinum, adeoque inter omnia alia, ejus solum corpus in creatione sua ordinatum sit à Deo atque dispositum ad spiritum vitæ seu imaginem illam divinam suscipiendam, tralatitium est inde, spiritum hunc, ultimo creationis die emissum, sine nova creatione solum efficere ad humanarum formarum successionem continuandam, non minus quàm spiritus ille primus sine ulla creatione nova sufficiens est ad assiduam rerum aliarum propagationem. Concludimus igitur, quod cœlum empyreum, licet ex nulla præexistente materia, attamen ex forma præexistente & prius creata sit factum; quæ quidem forma, respectu cœli medii & infimi, totaliter est formalis: respectu verò suiipsius ex materia spirituali & majori formæ portione, atque ita ex luce increata, & materia non præexistente conflatur, quam lucem increatam jam ante explicavimus, esse in rebus creatis quasi radium Dei, omnibus præsentem; ita ut inde etiam DEUS ipse ubique præsens dicatur, & lux ista propriè lux appelletur, utpote, quæ totaliter & simpliciter est formalis. Ut igitur empyrei cœli creationem asseruimus esse ex materia increata & radii Dei portione, sic etiam statuimus, hominem formari & ex materia informata, & ex eodem Dei radio increato formam ei & esse hominis dante, ac in spiritu supercœlesti natante. Nam radii hi divini, licet in corpore humano, attamen etiam in ipso Deo esse dicuntur; siquidem respectu illorum DEUS ubique præsentialiter adesse dicitur, non secus quam radius solaris in sole esse asseritur, & hoc modo Sol ubique. Sed radius hic in homine existens immediatè à Deo in massam hanc tenebrosam sexto die descendit; non aliter, quàm primo die lux Dei in tenebrosam cœli superioris partem ad mundi illuminationem est ingressa. Est ergo cœli ætherei corporibus dignior homo, quia hæc à radiis creatis secundariò conflantur; homo à radiis increatis. Atque iterum hæc corpora inferioribus sunt præstantiora, quoniam horum lux à substantia illa secundariò creata procedit, nempe à cœli ætherei materia, cum cujuslibet cœli superioris substantia, sit quasi anima sibi proximi inferioris. Proinde formæ increatæ seu cœli Trinitatis substantia, quæ mera & in se forma est, existit spiritus seu substantiæ cœli empyrei anima: Et cœli empyrei compositio est spiritus ætherei forma; ac illa denique cœli ætherei substantia est forma creaturarum & partium cœli inferioris. Et sanè necesse erat, ut lucis increatæ radii conjungerentur cum spiritus empyrei substantia. Nam sine illo medio omnium purissimo & subtilissimo forma illa eximia ad mediam regionem non descenderet, atque similiter etiam hæc anima media ad infimam regionem portari non potuisset sine spiritus cœli ætherei medio, qui est ejus quasi vehiculum. Est igitur anima hæc creata cœli empyrei propria, quam lucem primo die creatam supra diximus, animarum fons & origo, quæ cum primo die sit creata, subinde

quotidie de novo creationes fieri non autumavit *Origenes*, sed omnes animarum substantias, quas radios supra diximus, ab hoc fonte promanare, diversis tamen modis, scilicet aut primario, ut illam hominis immediatè ab ipso Deo procedentem, aut secundario, ut ab illa radiorum multitudine, quibus informata est ætherearegio tempore creationis, quibus ante Solis productionem vegetabilia, & post Solis ortum, sensibilia, irrationalia tamen, producuntur. Manifestum est igitur ex jam dictis, animam humanam conflari ex radio merè formali, quam mentem appellamus & receptaculo ejus, quod est rationalis ille cœli empyrei spiritus, atque ex hujus spiritus vehiculo, quod est forma seu anima ætherea, quæ tandem in suum veluti currum, spiritus nempe ætherei, includitur, atque tum, facto eo, tota illa compositio, qua tum Deo, tum ipsi mundo similis redditur homo interior, in hominem exteriorem descendit. Unde verisimile est, quod ut prædictæ prædictorum cœlorum substantiæ non creantur de novo, sic etiam & anima, quæ est illarum partium compositio quotidie infundendo non creëtur. Sed quo rapior aut quali furore divino ducor? Veniam à vobis, ô sacratissime Theologorum chore, deprecor, si forsan ultra limites meos progressus sum, dum me lubentissimè vestris subjiciam autoritatibus. Bonam autem esse intentionem putavi, Theologos sacros cum Philosophis hisce, mira divinitate profundis, pacis vinculo conciliare & differentes eorum inter se opiniones in concordiam revocare.

Exactissima partium Microcosmi spiritualium ad illas Macrocosmi relatio.

A. B.

Mens ab eſſentia Dei nequaquam diviſa eſt,ſed illi potius eo modo connexa,quo Solis corpori lumen. Hæc mens Deus eſt in hominibus atque idcirco nonnulli ex hominum numero Dii ſunt, eorumque humanitas eſt divinitati quamproxima,etenim omnes tales dii ſunt mortales,ut ipſe Deus eſt immortalis.In animalibus autem irrationabilibus mens illa Natura eſt:nam ubicunque anima,ibi quoque mens; quemadmodum ubicunque vita,ibi & anima etiam in viventibus,&c. Mercurius Triſmegiſtus Pimand.12.

Viva præcedentis harmoniæ Microcoſmi cum Macrocoſmo relationis delineatio.

Homo internus ſeu ſpiritus hominis inviſibilis effigies.

Homo internus ex cujuſque cœli portione conflatur: ſed minor eſt Microcoſmus quàm Macrocoſmus, quatenus ille ex cujuſlibet cœli hujus porruncula conſtituitur. Hinc ergo eſt,quod Microcoſmum internum ſub ſpiritus tenuiſſimi effigie diverſimodè magis aut minus illuminati depinxerimus.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER IV.

De Hominis interni numeris & Harmonia.

CAP. I.

De numerorum & harmoniæ Microcosmi ratione & de relatione, quam habent numeri & consonantiæ mundi majoris & minoris ad invicem.

Um mundus totus gubernetur, ut nonnulli sapientes volunt, imperato & ordinatione trium superiorum superexcellentiū, qui essentiâ unum atque idem sunt, & executione septem aliorum, qui numeri inferiores dicuntur, aut mensuræ fabricæ, sequitur exinde, non universum modo mundum, sed & ejus creaturas ex numero ternario, tanquam principio à quo atque per numerum septenarium, tanquam medium per quod, originem suam accepisse: Unitas enim cum septenario in eodem proportionis gradu habetur, quo unisonus ad Diapason. Observandum est igitur, quod ordinatio rerum fit in numero ternario, & quod actio numeri ternarii in materiam fiat virtute numeri septenarii, qui participat de numero ternario, qui est merè formalis, & de quaternario, qui est merè materialis, uti in numeris divinis supra recensuimus. Ex his igitur fit, quod unitatis formalis iconem seu ideam mundus unicus repræsentat, & secundùm binarium numerum materiæ multitudo ac diversitas demonstratur in mundo; per divisionem porrò numerorum parium & imparium producuntur masculi & fœminæ per universam machinam, imò verò ipsa mundi animæ pars mascula est in sua natura, quatenus unitatis seu mentis divinæ radius; At verò ejus vehiculum, spiritus nempe universalis, qui est humida natura, fœmina quasi est; masculaque animæ pars seu lux pura agit in suam fœmineam partem seu naturam humidam non aliter, quam homo in fœminam. Atque huic rei videtur *Mercurius Trismegistus* adstipulari dicendo; *Verbum ex luminis voce prodiens, humidæq. naturæ astans eam fovebat, &c.* Appetit enim vehementer materiā formam, ut mulier virum. Hinc igitur est, quod *Platonici* dixerunt, *animæ partes esse unitatem & multitudinem, collectas mirabili harmonia*; nimirum per unita.

unitatem intelligebant lucem ex unitatis fonte ſcaturientem; per multitudinem vero, materiam ſeu ſpiritum ex tenebroſo dualitatis chao, ſeu hylæ immundine exilientem. Ex ſacris etiam Scripturis elicimus, *omnia fuiſſe numero, pondere & menſura fabrefacta.* Atque hoc idem, verbis ferè iiſdem agnoſcere videntur *Platonici, omnia numero, figura & corpore ſolido conflata* aſſeverantes Per *numeros* formas rerum ſpeciales intelligunt, quatenus ſcilicet forma unica vel ab unitatis fonte orta in multitudinem diſpergitur & per ingentem materiæ vaſtitatem diſpenſatur & expanditur, ſic etiam *Ariſtoteles formas comparat numeris.* Per *menſuram* proprietates cuilibet rerum diſtributas denotant: Atque hinc inquit *Euangeliſta: Ille*, id eſt, *Chriſtus dedit cuique ſecundùm propriam ſuam menſuram*; hoc eſt, ſecundùm illud, quod menſuratur, cuique attribuit Archetypus, qui menſurat res omnes juſtiſſimis lancibus. Per *corpora* denique *ſolida* ſignificare voluerunt rerum pondera & elementorum gravitatem, quâ ſemper deorſum magis magis trahimur, ſimiliter per *numerum* Arithmetica intelligitur; per *dimenſiones & menſuras* mediocritas Geometrica; per *pondera*, medietas Muſica, quæ in proportione librat; aut in ſimilitudine comprehendit levitatem aut tarditatem, aut acutelam aut gravitatem vocis & inclinationem rerum. Per ternarium igitur numerum deſcendit DEUS in materiam mundanam, ad mundi & hominis fabricam, ubi induit numeri ſeptenarii virtutem, quatenus participat de natura materiæ, ut res mundanas compoſitas virtute ſua ſacroſancta ad ſuam imaginem compleret; ſecundùm *Mercurii Triſmegiſti* opinionem. Quare colligimus hunc numerum ternarium eſſe illum, per quem omnia fiunt, & numerum ternarium in quaternario eſſe figuram, ex qua omnia fiunt; quæ ſe habent ad invicem, ut quadratum ad radicem, vel ut ſuperficies ad lineam ſecundùm *Platonis* opinionē, vel potius ſacrarum Scripturarum doctrinam ſequendo, ubi dicitur, omnia numero, pondere & menſura facta eſſe, per *numerum* intelligimus radicem ternariam, per quam, tanquam ſimpliciſſimum & perfectiſſimum numerum merè formalem deſcendit DEUS ad mundi hominiſque fabricam; per *pondus* materiam, materiæque naturam in levem & gravem diviſit. Hinc inquit *Mercurius Triſmegiſtus: Floruit autem ſplendor ſanctus, qui ſub arena & humida natura elementa deduxit; cumq́; indiſtincta fuiſſent, levia poſtmodum in excelſam regionem provolarunt, gravia ſub arena humida reſederunt, &c.* Per *menſuram* denique intelligitur trina dimenſio, corpora ſeu elementa conſtituens. Ex his igitur manifeſtum eſt, non modo mundum, ſed etiam ipſum hominem tam internum quàm externum, numeris & harmoniâ conflatum eſſe. Nam cœlum conſenſu motionumq́ue concinnitate à numero ternario orta & derivata plenum eſt. Poſt hæc hominum vita rectè diſpoſita morum & actionum concinnitatem inde ſuſcipit: Imò verò ſuperiorum munus uſque ad bruta plantaſq́ue deſcendit. Hæc enim ut Jamblici verbis utar, *harmonia reſpectu naturaliter participia ſunt. Superi namque ſymphoniaca ratione mundana omnia continent atque perficiunt, & invicem accommodant, & ad mundum; intellectui quidem corpus per mediam animam harmonica ratione concinnant, &c.* Igni denique terram per vincula media. Præterea quamlibet animam harmonicis rationibus excolunt, & unumquodq́ue corpus copulant ubique ſimilibus menſuris. Habitus igitur in homine eſt Muſicus; munus quidem eſt Muſarum. *Proclus* autem hunc rerum nexum & concordantiam *amorem* vocat hiſce ſermonibus loquendo: *Amor*, inquit ille, *medius inter amabile & amantem eſt magnus Dæmon, omnia ligans, quem alii ipſam naturam appellaverunt; quam ligamentum elementorum virtutémque communicandi voluerunt eſſe, quæ in qualibet re mixtiones efficiat, formámque ſuæ ſpeciei convenientem imprimat.* Et hæc eſt forma illa, ſecundùm alios, quæ ratione ſuæ magnæ perfectionis ſe jungit cum qualibet ex quatuor naturis; quia ſine illa non eſſet

complexio in aliquo complexionato, quemadmodum rerum naturalium periti experientia comprobaverunt in ligamento & conjunctione ac commixtione quatuor elementorum, quæ sibi invicem qualitatibus contrariis repugnant: utpote cui repugnantiæ dicta elementa non possent ita cedere, ut in unum cōpingerentur, nisi esset hoc honorabile medium, quod vadit confusè per omnia elementa & participat cum qualibet suarum naturarum, & facit pacem inter inimicos. Quid ergo est amor hic. Natura hæc benevola, vinculum hoc rerum in concordi pace, præter vim naturæ naturantis seu divini numinis ideam seipsam in hanc humidam naturam immergentem, quæ divinitatis imago, forma universalis, seu mundi anima à *Platonicis* & omnibus aliis sapientibus vocatur, cujus præsentia viva & lucida ex dualitate discordi & imperfecta, hoc est, ex materia informi trinitas exacta in compositione fit; à cujus perfectione omnis numerus perfectus, omnisque harmonia exoritur, sive sit divina, sive mundana sive humana. Nam forma absolutè sumpta, & sine omni materia considerata est unitas, quatenus est radius unicus, ab identitate formæ supersubstantialis ideò mundum insiliens, ut circa mundi informationem versetur, & tamen à sui fontis unitate & essentia nullo modo separetur: Sic radium Solis eundem in aëre, aqua & terra videmus, qui tamen nihilominus à Sole, qui est in corde cœli, non separatur. Mixtione igitur virtutis lucidæ Dei cum materia redigitur ipsa ab imperfectionis gradu ad metam perfectionis; Nec tamen protinus hujusmodi perfectio est absoluta, sed respectiva, quatenus materia creata participat de bonitate & perfectione Creatoris: sic enim omnis creatura bona dicitur participativè. Inde jam evenit, quod ubi nihil præter discordiam repertum erat, ibi jam musica, symphonia & harmonia divina percipitur & exauditur. Sed hæc harmonia differt ab excellentia illius divinæ in eo, quod nulla omnino discordia aut antipathia in hac reperitur; tot verò imò plures in illa dissonantiæ quam concordantiæ: sic unisonus est concordiæ initium, dualitas discordiæ. Trinitas ergo est primus concordię gradus; quaternitas prima discordię appario; & sic in cæteris. Cùm igitur in mundi compositione forma pacifica cum materia litigiosa conjungatur, sequitur, quod mundi compositio sit concordiis & discordiis simul mixta. His igitur diligenti intuitu notatis, accingemus nos inprimis ad investigationem numerorum homini interno propriorum, ut deinceps faciliori methodo ad ejus harmoniam accedamus.

CAP. II.

De numeris animæ.

CUm de *numero* hoc loco agimus, non loquimur de illo Arithmetico (*Algorithmo dicto*) quâ mercatura in suis negotiis, aut Geometria & Astrologia in suis calculationibus utitur; sed tales numeros intelligimus, qui Metaphysici, Physici seu naturales atque proportionales nuncupantur. Non enim per unitatem, istiusmodi vulgare unum, sed essentiam seu formam unicam intelligimus; nec per dualitatem duo in abstracto, sed aliquid materiale in concreto atque in rerum natura compertum denotamus. *Numerus* igitur *metaphysicus* est proprietatis essentiæ supersubstantialis distinctio, promanans ab uno & eodem fonte seu scaturigine. *Physicus* verò & naturalis in proportionibus variis consistit, quibus superior mundi pars à media, atque itidem quoque media ab infima & tertia differt. Et illa quidem prima in ratione numeri denarii reperitur, ætherea pars in proportione centenaria & elementaris in millenaria. Hinc *ratione Geome-*

Geometriæ haſce mundi partes conſiderando, ſuperiores numeri lineis, medii ſuperficiebus & inferiores corporibus; *ratione* verò *Muſicæ*, numeri ſimplices ſeu digiti divini vocibus ſuperexcellentibus, cœli empyrei excellentibus, cœli ætherei ſeu medii acutis & cœli elementaris gravibus; ratione porrò Arithmeticæ ſuperſubſtantiales unitatibus, empyrei radicibus ætherei quadratis & elementares cubis correſpondent. Non igitur intenditur hoc loco naturalis numerus, ſed formalis ratio, quæ eſt in numero. Nam forma mundi ab unitatis eſſentia defluens in dualitatis ſeu quaternariam naturam, ſua præſentia majori aut minori in hoc mundo numeros proportionales & pondera ac menſuras producit: Unde fit, ut materiæ ſeu naturæ humidæ portio formali præſentia deſtituta, magis gravis, groſſa, cruda atque opaca ſit & magis deorſum tendens; cùm è converſo portio ejus, formali præſentia locuples & plena, exiſtat ſubtilior, tenuior, levior, pulchrior, vivacior, nobilior, maturior & magis ſurſum elevata; & id quidem etiam multis proportionibus: ſic quatuor elementorum ſubſtantiæ orbes, ſuis libratorum trutinis juſtitiæ, altius vel ſubmiſſius ſecundum formæ ſuæ merita ſuſpenduntur. Sic ſtellæ & quælibet cœli ætherei ſphæra, rutilis ignibus decorata admirabili naturæ artificio & ordine ſuſtinentur atque ſuſpenduntur, ſecundum formæ ſuæ nobilitatem. Atque in eorum centro Solis pulchritudo ideò collocatur, ut, tanquam oculus mundi, omnia contueatur, aut inſtar cordis totius vitam ſui luminis orbiculariter corruſcantis, ubique diſpergat atque diſpenſet. Cœlum etiam empyreum virtute hujus formæ in ſuas hierarchias (quarum una eſt altera virtute ſublimior & excellentior) diſtinguitur, atque ſic in cæteris: Quæ iterum mundi materialis diviſiones ſubdividuntur gradibus aliis infinitis, & à nobis non definitis. Atq; has mundi portiones, aut materiæ aut formæ portionibus differentes, numeros noſtros phyſicos appellamus; ex quorum unione, variaque commixtione res variæ, naturâ ſpecie, aſpectu & qualitate diſtinctæ in orbe producuntur. Ex his igitur mundus & mundi partes conſtitutæ ſunt; Ex his ejus anima diverſo modo hîc vel illîc in ſuo ſpiritu vel materia aquea ſeu humida agit; ex his anima unica in multitudinem materiæ expanſa, in nomen multitudinis, ſecundum creaturarum ſpecies, imò & ſpecierum individua ingreditur; ita ut mundi univerſalis quilibet radius, in materiam ſeu corpus creaturæ iniens, ejus anima dicatur. Sed tamen homo divinum animal ſuper omnes alias mundi creaturas hoc honore gaudet, quod ſpiraculum ſpeciale ſuper illud mundi vitæ munus à Deo accepit. Unde præter mundi donum, mente divina, divino Dei actu & radio fruitur, quo intellectualis & rationalis ſolus inter omnia cætera animalia dicitur. Hiſce igitur debito modo conſideratis ad animæ humanæ numeros accedamus; quæ quidem retinet in ſe portionem cujuſlibet regionis ſeu cœli mundi: unde homo mundi dicitur imago, ut mundus Dei. Ex ſupremo igitur cœlo habet ſuum intellectum & rationem, ex medio ſuam animum vitalem & ſpiritum æthereum, ejuſdem animæ vehiculum, ex infimo ſuſcipit formaliorem elementorum partem, organis cæteris præſtantioribus animæ humanæ portionibus inſervientem. Super has omnes portiones vehitur Mens, æternæ eſſentiæ propago, radius Dei atque donum increatum, ab ore ſuperſubſtantiali efflata. Mens igitur facilè ſe jungit cum ſeminibus ſuæ naturæ, videlicet cum intellectu agẽte, ſeu ignea cœli empyrei portione; ſimiliter cum anima, quæ eſt ignea ſeu lucida cœli medii natura, & hæ tres lucis portiones cum formaliori elementi ignis portione; quod quidem etiam facilius fit, quoniam ab eodem fonte lucido ortæ ſunt. Sic etiam eſt inter partes materiales unica faciliſque mixtio. Nam ſpiritus rationalis ſeu intellectus patiens ſe unit cum ſpiritu æthereo, & ille cum aëre; nam ejuſdem ſunt naturæ, cùm ab eadem abyſſo & hyla ſint derivati. Sed tamen lucis portiones

tiones dignitate exaltantur, una ſuper aliam propter majorem aut minorem ſuam immunitatem à materiæ vinculis. Mens ergo puriſſima in ſe eſt, & ab omni iniquinatione libera, quia increata. Intellectus agens magis materiæ humidæ alligatur, quia primæ materiæ compoſitionis portio eſt formalis; ſed quia hic nonniſi unica ſpiritus materialis portio adeſt tribus formæ lucidæ partibus, ideò hæc compoſitio eſt ſimpliciſſima totius compoſitionis pars. Anima autem media eſt adhuc magis in ſpiritus centro circumſepta; unde non ita libera eſt, atque lux illa compoſitionis cœli empyrei, adeoque etiam nobilitate eſt inferior, quippe quæ æqualem ſpiritus portionem, cui includitur, & qua circumſepitur, habet. Lux denique elementaris omnibus lucis portionibus depreſſior & ſpiritus elementaris ac aërii multitudine magis impedita, cæteriſque lucis partibus ignobilior eſſe dignoſcitur, quoniam tribus materiæ humidæ portionibus includitur, & veluti captiva detinetur; Unde in ſua natura eſt eo deterior, quo magis deorſum tendendo, multitudine materiæ coarctatur. Simili etiam ratione ſe habet ſpiritus rationalis ad vitalem, ut ſpiritus empyreus ad ſpiritum ætheris; atque itidem quoque ſpiritus vitæ ad ſpiritum facultatis naturalis, ut ſpiritus æthereus ad elementarem, quoniam multitudine formæ nobilitatur ſpiritus, paucitate verò vileſcit. Hinc ergo oriuntur animæ numeri ſimpliciores & magis compoſiti; hinc ejus harmonia gravior & acutior; hinc pondus & menſura; hinc ejus radix quadratum & cubus, atque omnes aliæ proportiones cum mundi proportionibus exactè convenientes. Nam ut ad mundi compoſitionem novenarius numerus concurrebat, ſic itidem hic quoque in animæ humanæ compoſitione idem iſtud accidit. Nam inquit *Mercurius Triſmegiſtus: Verbum eſt in mente*, & nos dicimus, *Filium eſſe in Patre*; unde dualitas formalis reflexa in Unitatem facit Trinitatem, quæ ducta in ſe producit numerum novenarium; ex quo fiunt radices cœli intellectualis, qui iterum ductus in radicem ſuam formalem producit 27. ita ut unitas animæ ſit actus ſeu radius Dei ſeu mens, in qua verbum eſt. Deinde denarius numerus eſt radix compoſitionis intellectus agentis cum patiente, quæ radix dicitur animæ humanæ; cujus quadratum eſt centenarius; qui eſt quadratus numerus radicis intellectualis, videlicet anima cum ſpiritu æthereo; cujus cubus eſt millenarius. Elementum ſcilicet ignis cum ſuo ſpiritu ſeu ſphæra humiditatis, quibus eſt corpus ſeu baſis hominis iterni. Eſt iterum & alia radix in rerum natura conſideranda; videlicet unitas formæ ad dualitatem materiæ, quæ junctæ faciunt numerum ternarium, qui multiplicatione in ſe hoc idem præſtat, ut in ſequenti demonſtratione declaratur. Hi igitur ſunt gradus, quibus anima deſcendit à cono uſque ad pyramidis materialis baſin, ab unitate & ſimplicitate materiæ ad multitudinem, atque ita magis magiſque materiæ abyſſo tegitur atque abſconditur. Imò vero & per hos gradus revertendo & materiæ habitum magis magiſque deponendo ac tenebrarum craſſitudinis velamenta exuendo, reſolutione gradatim facta, ſurſum vice verſa, à multitudine verſus unitatem iterum aſſurgit. Concludimus igitur ex his, quod unitas, in ſimplicitate eſſentiæ increatæ reperta, ſumatur pro Deo Patre, à quo Filius & ab utroque Spiritus ſanctus promanat, à quibus 9. digiti numeri ſimplices: In ſimplicitate eſſentiæ creatæ, hoc eſt, in ſuprema materiæ regione, ubi unitas cyphræ præponitur, ibi dicitur Mens, à qua intellectus tanquam filius procedit. Nam Filius in Trinitate eſt ſapientia Patris; & ab utroque ratio procedit, tanquam ſpiritus à mente & intellectu derivatus: In portione etiam mediæ compoſitionis, ubi unitas cum duabus cypris conjungitur. Primum mobile unitati comparatur, Sol dualitati & Spiritus æthereus Trinitati ſeu tertiæ perſonæ. Nam primum mobile eſt quaſi Dei Patris voluntas, & origo & quaſi fons & unitas atque terminus, à quo cœli creaturæ inferiores

res motum suum hauriunt. Solem etiam appellavit *Plato filium Dei visibilem: Æthera quoque Spiritum vitæ* appellaverunt Philosophi veteres, eò quod vitæ sit vehiculum, quo inferiora vivunt. Movetur ergo lux solaris à primo mobili, hauritque spiritus essentiam, à motu & lumine primi mobilis & Solis procedentem. In regione inferiori, ubi unitas cum tribus cyphris collocatur; Pater igni ritè comparatur; Filius aëri, quatenus sua vis moderator atque benignus mediator est; & Spiritus sanctus aquæ propter rationes superius allagatas. Terra autem jacet quasi totius fundamentum, in cujus centro unitas etiam reperitur cum tribus cyphris. Unde patet, quod DEUS semultiplicet toties, quoties personæ recensentur in Trinitate sacrosancta, ut integra mundi materia vertatur in essentiam ejus divinam: Nec certè relicta erat terra, seu totius fundamentum vacuum; sed in illam etiam ipsam ingressus est Salvator, quoniam, ut dictum est, *terra germinabit Salvatorem*, &c. Est ergo omne, quod est, ipse DEUS. Extra mundum adest sibi in essentia supersubstantiali & vocatur *Adonai*. In superiori mundi regione adest mundo spirituali, & vocatur *Mens*. In media mundi creati regione dicitur *vita*. In infima nuncupatur *corpus*. Et totum in toto ac omne creatum nihil præter Deum sunt; quatenus omnia bona dicta sunt, & verò nihil, præter solum Deum bonum dici debet, à quo sola est bonitas. Nam ejus bonitate omnia existunt, & sine illa nihil in actum produci potuit; quoniam sola Dei bonitas, lux & benevolentia est rerum omnium actus, in quo, à quo & per quem omnia, quæ sunt, existunt, & sine quo nihil. Quicquid ergo actus est, DEUS est, quia solus DEUS est actus: Et proinde actus ac vita creaturarum est DEUS, quoniam in Verbo erat vita, &c.

Demonstratio luculentissima numerorum formalium; tam in personarum DEITATIS ante mundi creationem ab unitate supersubstantiali profluxu, quam in cosmi & creaturarum ejusdem tempore creationis promanatione, ubi declaratur, qua ratione primum digiti formales ab unitate supersubstantiali, deinde articuli, & tum postea numeri centenarii, atque denique millenarii ad diversam mundi consistentiam producantur.

M *Vidi*

Vidi Jehovam in altissimo throno super palatium mundanum elevato sedentem: illudq́ palatium erat gloria Conditoris plenissimum. Esaia 6.

Rad. 3

Quad. 9

Cub. 27

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Animæ ab unitatis perfectione in multitudinem immersio

	A	
2	10	Num. radicales seu denary
3	20	
4	30	
5	40	
6	50	
7	60	
8	70	
9	80	
10	90	
11	100	Num. quadrati seu centenary
12	200	
13	300	
14	400	
15	500	
16	600	
17	700	
18	800	
19	900	
20	10 00	Num. cubici seu milleary
21	20 00	
22	30 00	
23	40 00	
24	50 00	
25	60 00	
26	70 00	
27	80 00	
	90 00	
	10000	
	B Terra	

	E	
Novem ordines Angelorum	Seraphin	Cælum Empyreum
	Cherubin	
	Throni	
	Dominationes	
	Principatus	
	Potestates	
	Virtutes	
	Archangeli	
	Angeli	
Novem Orbes cælestes	Primum mobile	Cælum Æthereum
	Cælum stellatum	
	Saturnus	
	Iupiter	
	Mars	
	Sol	
	Venus	
	Mercurius	
	Luna	
Novem Elementorum regiones	Ignis	Cælum elementare
	Supremi Aeris regio	
	Media Aeris regio	
	Infima Aeris regio	
	Aquæ Salsa	
	Aqua Dulcis	
	Regio Vegetabilis	
	Regio Mineralis	
	Regio Terr.	
	F Terra	

	C	
26	90 00	Num. cubici seu milleary
25	80 00	
24	70 00	
23	60 00	
22	50 00	
21	40 00	
20	30 00	
19	20 00	
18	10 00	
17	900	Numeri quadrati seu centenary
16	800	
15	700	
14	600	
13	500	
12	400	
11	300	
10	200	
9	100	
8	90	Num. radica. seu denary
7	80	
6	70	
5	60	
4	50	
3	40	
2	30	
1	20	
	10	
	D 1000 Terra	

Animæ ab imperfectione ad perfectionem regressus

A.B. *Pyramis materialis in profundum anima ab unitate seu fonte formali egrediens, proportionibus radicali quadrata aut cubica submergitur.*

C D. *Pyramis formalis, cujus actione circa dissolutionem (vincula materialia corrumpendo) versata anima Pyramidis materialis à multitudine & profunditate, ad unitatem gradatim & proportionaliter reducitur.*

E F. *Mundi proportio ex duabus prædictis Pyramidibus simul unitis conflata.*

CAP. III.

Qua harmoniæ mundanæ virtute Mens ad corpus suum opacum alliciatur.

Res est valde difficilis & rationi humanæ vix pervia, quomodo Mens divina & immortalis à summo suo tabernaculo & sacrosancta sede in infimam, tenebrosam, immundam & mortalem hominis mansionem, suæ naturæ tam oppositam, introducatur. Hoc tamen voluntate divina fieri videmus, motusque ille animæ ad inferiora proculdubio inducitur blanditiis & adulationibus spiritus mundani, utpote qui erga tenebrarum massam, tanquam suum progenitorem, amorem haud exiguum habet; id tamen, quod nonnisi motu & voluntate Creatoris perficitur, quò nimirum in terris etiam & cœlo infimo nobilis quædam creatura ad Creatoris imaginem inveniatur, quæ ratione imbuta Creatorem suum cognoscat, ejus opera contempletur & admiretur, ac Deum suum Creatorem extollat, laudet & cultu divino honoret: Atque hoc quidem comprobatur ex eo, quod impossibile esset menti isti in locum hunc, suæ naturæ ita contrarium, descendere, sine egregia illa atque admirabili Creatoris symphonia, à qua omnis concordia & harmonia mundana oritur. Descendit ergo imprimis mens cum intellectu in sphæram animæ mediæ, alis spiritus rationalis vecta. At verò cum 1. seu conus pyramidis materialis se habeat ad 2. (ubi scilicet interfectio pyramidum fit in sphæra æqualitatis loco) in proportione dupla, sequitur exinde, quod mens ad illam stationem deorsum à sua sede connaturali feratur virtute harmoniæ Diapason. Per Diatessaron igitur transfertur deorsum, prosiliendo usque ad basin cœli empyrei seu firmamenti, à quo iterum per Diapente ad orbem Solis seu sphæram animæ mundi, deorsum semper penetrãdo vehitur. Diatessaron ergo cum Diapente junctum producit Diapason: Atq; hæc est ejus harmonia mundana ex Diapason spirituali conflata. Hæc est mentis in ipsius itinere mundano statio media, in qua anima mundi cum spiritu suo mentem & intellectum agentem cum rationali ejus vehiculo recipit. Ab hac terum statione deorsum adhuc subterlabitur mens in duplici suo diversorio per consonantiam Diapente materialem seu corpoream; cujus harmoniâ deorsum ad convexam elementi ignis superficiem pervehitur; ubi regio elementaris in aëreos suos amplexus eam cum duplici ejus vehiculo illiusque gubernatoribus non sine adoratione divinorumque respectu excipit. Atque ita mens cum tribus suis satrapis, luce videlicet intellectuali, vitali & sensitiva seu elementari in triplici suo curriculo deorsum tendit, ad terram pervenit, & in suum carcerem tenebrosum virtute Diatessaron elementaris seu corporalis includitur. Hoc itaque modo virtute consonantiæ Diapason materialis mens cum suis subditis descendit atque induit corporeum suum velamentum. Nam ex Diatessaron & Diapente materialibus Diapason exultat; quod etiam inde probatur, quia 1. coni pyramidis formalis, in centro basis pyramidis materialis reperti ad 2. interfectionis comparata, in dupla habetur proportione. Quod autem

consonantia Diatessaron in utroque extremo comperiatur, ex eo declaratur, quod proportio talis ibi inter materiam & formam invenitur, à 3 scilicet ad 4. videlicet sesquitertia, ex qua conflatur consonantia Diatessaron. Similiter consonantia Diapente reperitur, tum sursum tum deorsum numerando à sphæra æqualitatis, quoniam in iis locis invenitur proportio sesquialtera, videlicet inter proportiones materiæ & formæ, nempe 2. ad 3. Sed quoniam hujus harmoniæ mysterium luculentius in historiæ nostræ macrocosmicæ harmonia explicatum est, vos illuc remissos velim, dum hoc in loco de harmonia animæ ex numero septenario derivata, verba nonnulla (licet pressè) faciemus; quoniam hic numerus magis propriè ad animæ humanæ compositionem (propter immensam suam proprietatem arcanamque ejus dispensitionem) pertinere videtur. Animam ex luce & subtilissimo spiritu, hoc est, ex agente & patiente conflatam esse neminem sapientem latebit. Cùm verò activa animæ portio iconem Trinitatis præ se ferat, quatenus verbum dicitur esse in mente & mens in intellectu agente, idcirco numerum formalem seu proprietatem divinitatis, hoc est, ternarium divinum sibi vendicat; qui additus numero suæ portionis passivæ, quaternano scilicet, producit numerum septenarium, ex quo componitur anima humana, per cujus harmoniam triplicem deorsum incorporeum suum diversorium vehitur. Sed quoniam tam de admirabili hujus numeri effectu & mysterio, in compositione animæ & ejusdē harmoniæ, quæ ab alto in corpus introducitur, versante, quàm de arcana ejusdem dispositione in liberatione animi à corpore, ligamentorumque elementariorum resolutione, in tractatu nostro de Morte, uberius loquemur, hujus numeri efficaciam ad animæ humanæ existentiam hoc loco omittemus, atque ocularem solummodò demonstrationem harmoniæ animæ ad illam mundanam relatæ modo sequenti depingemus.

Seraphini.
Cherubini.
Throni.
Dominationes
Principatus
Poteſtates.
Virtutes.
Archangeli.
Angeli.
Primum Mobile.
Cœlum Stellatū
Saturnus.
Iupiter.
Mars.
Sol.
Venus.
Mercurius.
Luna.
Ignis.
Aer.
Aqua.
Terra.
A
B
C
D
E
F
Diapaſon ſpirituale
Diapente ſpirituale
Diapaſon medium
Diapente medium
Diapason materiale
Diapente materiale
Harmonia eſſentialis qua anima humana cuiuslibet trium mundi regionum portionem ad suam constitutionem sibi rapit.
Ter Diapaſon triplicem anima humana portionem conſtituens.
A. Mens simplex spiraculum Dei.
B. Intellectus agens primum Mentis tegumentum seu Vehiculum:
C. Mens & intellectus in spiritu rationali ratione, seu intellectu patiente.
D. Spiritus rationalis cum Mente & Intellectu in Anima media.
E. Anima media in latice æthereo natans: seu lux Vitalis cum Mente
F. Corpus receptaculum omnium.

CAP. IV.

Quomodo mens & intellectus à superiori per universum mundum ad ejus inferiora, ad centrum usque penetrans, mysteria cujuslibet cœli animadvertat, & de natura ac dispositione cujuslibet cœli participet & ipsorum virtutes secum in hominem mundanum introducat.

UT anima humana per harmoniam mundanam in obscurum suum habitaculum immigravit, sic etiam hominem mundanum incolens, non modò retinet secum actum symphoniæ mundanæ, sed etiam concordiæ divinæ ideam secum rapit; Unde fit ut sonis Musicæ vulgaris mirum in modum afficiatur. Hinc est, quod *Jamblicus* hujusmodi sermones jactavit: *Anima*, inquit ille, *in mundo intelligibili audivit harmoniam divinam, cujus hic reminiscitur, quando audit melodiā divinæ vestigium, reminiscens verò ad eam vehementer afficitur sicut in numero animarum, quæ ipsam harmoniæ ideam præcipuè contemplatæ sunt in patria. Ejusmodi verò affectu facta familiaris Deo jam afficitur singulari quadam præsentia Dei, unde mirabilia facit.* Hujus ergo afflatus miraculique causa non est passio ex sonis illata, non animæ natura ex harmonia composita, sed similitudo ad Deum, Deiq; præsentia. Sunt igitur imprimis vestigia Musicæ & melodiæ divinæ in mente, cujus pulsatione suavi ad summum allicimur bonum, & contemplationem rerum divinarum. Ex parte animæ intellectualis gustat homo (beatitudine præditus) de proprietatibus intelligentiarum novem ordinum; videlicet de igneo *Seraphinorum* intellectu, atque charitatis eorum dono, de excellentissimo *Cherubinorum* munere, in multitudine sapientiæ & scientiæ versante, de sinceritate *Thronorum* in judicio & justitia, de excellentia *Dominationum* in virtute, de moribus & reverentia *Principatuum*, de *Potestatum* fortitudine ad debellandos malignos Dæmones in pugna spirituali, de *Virtutum* illuminatione & miraculis, quas Dei virtus illustrat, de secretis *Archangelorum & Angelorum* in officiis, annunciationibus & obedientia. De his, inquam, omnibus dotibus participat homo ratione excellentiæ sui intellectus, hujusmodi cogitationes hominibus tribuentis; cujus virtute anima procul dubio (mente scilicet præeunte ad ejus auxilium) tantum præstare posset, quantum ipsæ intelligentiæ, si crasso & tenebroso suo carcere non coärctaretur, & erroribus ejusdem præstigiosis minimè seduceretur. Virtutes etiam in cœlo æthereo contentæ propter animæ mediæ naturæ portiones cum suo spiritu homini non desunt. Nam à primo mobili, quod cœlo intellectuali contiguum est, virtutem talem possidet, ut voluntatem suam ab eo derivatam cum intellectu conjunctam habeat, semper ad mentis bonum tendens, qui quidem intellectus vias & semitas voluntati non aliter delineat quàm lumen oculo; non tamen voluntatem movet contra suum appetitum, sed manet ea suæ operationis domina; unde liberum arbitrium dicitur hæc voluntas; quæ licet ad bonum, tanquam ad adæquatum sibi objectum, tendat, aliquando tamen occæcata errore, & tenebrosi sui velamenti præstigiis, usque animali impellente malum eligit, credens, illud esse bonum. Hinc ergo est, quod liberum arbitrium facultas esse definitur intellectus & voluntatis, qua bonum eligitur, gratia assistente & malum, ea deserente. Ipsa itaque gratia, quam etiam charitatem sive amorem vocant Theologi, est in voluntate sicut primum movens, qua absente, universus consensus labitur in dissonantiam. In his itaque participat animæ ætherea pars de primi mobilis natura. Pro-

prietates

prietates etiam tres rapiebat à cœlo stellato, cuilibet ex tribus Zodiaci triplicitati convenientes, quas etiam proprietates sibi ad perfectionem officii sui in corpore humano conjunxit. Nam facultatem suam attractivam ab *Ariete, Leone & Sagittario*, triplicitatem igneam conflantibus, deprompsit; retentricem à *Tauro, Virgine & Capricorno*, concoctricem à *Geminis, Libra & Aquario*, & expultricem à *Cancro, Scorpione & Piscibus* sibi vendicavit. Deinde transeundo sphæram *Saturni* vim suam receptivam ab eo habuit, gravitatem etiam & constantiam in proposito suo, atque prudentiam cum profunditate. Ex orbe *Jovis* justitiam, virtutum amorem, honestatem, mansuetudinem & facultatis naturalis gubernationem pro sua portione rapuit. Ex regione *Martis* vim impulsivam & irascibilem, audaciam, potentiam & fortitudinem habuit. Ex *Solari* ambitu facultatem suam vitalem hausit. Ex *Veneris* circuitu virtutem sumpsit concupiscibilem, hilaritatem & delectationem in Musica. Ex orbe *Mercurii* vim suam phantasticam & ingenii acumen, scientiarum amorem & memoriæ perfectionem acquisivit. Et à *Lunæ* sphæra suam crescendi atque decrescendi potestatem attraxit. Denique inferior ejus portio, quam sensitivam & animalem appellamus, complexiones, humores & reliquas proprietates, organis sensibilibus convenientes, secum ad elementaris compositionis perfectionem & complementum pro sua portione in diversorium suum opacum introducit. Ex quibus evidentissimè apparet, quod anima sibi allectet in itinere suo, ab unitate peregrinando ad multitudinem, infinitas macrocosmi proprietates ab harmonia ejusdem divina profluentes. Atque hic diligenter observandum est, quod discordiæ non pulsent animam humanam à cœlo empyreo, quoniam illud propter suam puritatem, divinitatem & simplicitatem semper versatur circa bonum, sed soni litigiosi, quàm sæpissimè percipiuntur à cœlo stellato provenire, verbi gratiâ: *Saturnus* invidiosa seminaria nonnunquam disconvenienter atque discrepanter in animam infundit; similiter odium, turpitudinem vitæ, melancholiam & hujusmodi alia; *Mars* etiam nonnunquam iracundiam, seditionem, litem, derisionem, adulterium, incestum, inconstantiam & hujusmodi alia immittit in inferiora propter incongruas suas cum nonnullis naturis inferioribus pulsationes. Unde hi *Planetæ infortunati* dicuntur; cujus rei rationem in Musica nostra mundana recensuimus. Elementorum autem regiones, propter extantem in illis materiæ multitudinem repertæ, sunt discordiis plenissimæ; quoniam eorum numerus binarius est discordiæ & litigii origo. Atque hinc fit, quod tot in hac regione sint altercationes, tot corruptiones rerum, earumque de una forma in aliam mutationes. Sed & ipsa elementa inter se litigarent, & invicem bellum gererent perpetuum, nisi honorabile illud medium, cujus virtute res litigantes pacis & cōcordiæ vinculis ligantur atque connectuntur, intercederet. At verò mens ab omni passione, malevolaque materiæ dispositione libera est, semperque in suo statu constans & immobilis reperitur; nec enim ab astrorum influentiis, aut intelligentiarum impulsu flectitur, sed ab omni operatione & actione rerum, quæ sedi ejus connaturali subjiciuntur, immunis existit. Unde manifestum est, quod corporibus, quibus illa prædominatur, non possint astra necessitatem imponere. Nam sapiens & benedictis mentis divinæ radiis conspersus, atque imbutus ipsis astris dominabitur; Nec certè illam in parte animæ intellectiva potestatem habent stellarum & planetarum influentiæ, quatenus spiritus rationalis proximum est mentis vehiculum & supra syderum potestatem naturaliter exaltatus: Sed tales homines, qui intellectus munera, mentisque beneficia recusantes, bestiarum more sunt sola anima vitali contenti, & irrationalitatem rationalitati præponentes, nec ullo modo spiritualibus oculis res divinas intuentes, ad terrestria duntaxat prono vultu respiciunt, animalem

so-

ſolummodò & ſenſualem vitam amplectentes; hi, inquam, virtutem cœleſtem & divinam ignorant, nec ad eos arcana pertingere poſſunt. Hujuſmodi, [illegible] a *Merc. Triſmegiſt. ſicut illi, quibus mens aut abeſt, aut vacare dicitur*; atque in his anima vitalis, à cœlo æthereo derivata, primum & principalem obtinet locum. Unde fit, ut hujuſmodi hominibus dominentur aſtra, iiſque imponant neceſſitatem, non minus quàm ipſis beluis & planetis: quoniam anima vitalis cum ſuo ſpiritu eſt de natura ſtellarum atque cœleſtium, ac per conſequens facilimè eorum impreſſiones ſuſcipit; quippe quæ ab eorum fonte dimanat, mediiſque à Deo ordinatis inde ſubterlabitur, & in corpus humanum migrat.

TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER V.

De Microcoſmo externo.

CAP. I.

De cujuſque creaturæ corporis ſive mineralis, ſive vegetabilis, ſive animalis origine; & quomodo animalium, vegetabilium & mineralium externa inter ſe differant; Simıliter de Solis virtute ad animalium creationem, & de duplici rationabilitatis differentia.

Ominem internum ex triplici animæ conſtitutione ſeu actu vel radio primario, ſecundario & tertiario conflatum eſſe, in libris præcedentibus ſatis apertè declaravimus. Hoc verò libello, palatii ſeu receptaculi ejus materiam, naturam & fabricam breviter & ſuccinctè explicare nobis propoſuimus, quod corpus humanum, homo externus, & teſte *Johan.* 4. 9. *domus hominis interni* appellatur. Quod igitur ad ejus materiam attinet, ex multis ſacrarum Scripturarum locis, eam eſſe *terram & lutum*, colligimus, *Gen.* 2. 7. *& ibid.* 3. 19. *& ibid.* 18. 27. *& Tob.* 4. 9. *& ibid.* 16. 18. De cujus originis, naturæ, qualitatis & opacitatis ratione mentionem ſatis perſpicuam in *Tractatu noſtro primo, de Macrocoſmo* habuimus; ubi demonſtravimus, ipſam eſſe univerſalium ſpirituum tenebroſorum fœcem, triplici Spiritus increati revolutione ad fabricæ macrocoſmicæ centrum repercuſſam; ita tamen, ut ſpiritus nonnulli denſi aquarum ſeu ſpirituum univerſalium in hoc capite, quaſi mortuo adhuc deliteſcant cum ſcintillis nonnullis lucis triplicis vix perceptibilibus, è quolibet trium cœlorum ſeu qualibet mundi regione materiæ ſpiritus occulti glutinoſæ & viſcoſæ inhærentibus ac tenebris ſubmerſis. Hinc mineralium origo à craſſiſſimo & denſiſſimo ſpiritu regionis inferioris ſeu ſublunaris, & tali lucis ſcintilla; unde eorum pondus & gravitas, difficiliſque diſſolutio propter ſpiſſitudinem materiæ, lucis ſcintillas includentis, provenire percipiatur. Inde etiam fit, ut metalla & cætera mineralia

magis deorsum tendant, & in venis terræ profundioribus reperiantur: Hinc etiam vegetabilium & plantarum ortus seu principium; quarum nec spiritus ita spissus & grossus est, nec scintilla seu radius ita debilis & captivus seu impeditus, ut ille mineralium; quoniam planta habet hanc suam proprietatem à spiritu in tenebris secundarum umbrarum incluso, videlicet tenebrarum medii cœli & à luce quoque tali in eo occultata. Unde fit, ut natura vegetabilium ita se habeat ad naturam mineralium, sicuti natura cœli medii se habet ad cœlum infimum, Id quod etiam demonstratur, tum per eorum situm in terra, tum per eorum naturam & dispositionem. Nam mineralia magis deorsum in terra reconduntur atque submerguntur, & more occulto vivunt, propter exiguitatem scintillarum suarum; quoniam minor ipsis est ignis portio. At è converso vegetabilia seu plantæ penetrant terræ superficiem, & in aëris ac aquæ regionem versus locum suum connaturalem quotannis sublimantur & attolluntur, sensibiliterque vivere, & de statu ad statum movere percipiuntur. Unde spiritum & lucem liberiorem, vivaciorem & subtiliorem habere observantur, quam corpora mineralia; atque ita elevantur supra naturam mineralium non aliter, quàm æ-therea regio super illam, quæ communiter elementaris & sublunaris dicitur Ex his ergo patet, quod spiritus grossioris portio cum infinitis lucis duorum cœlorum infimorum scintillis in ea inclusis, sub opaca & tenebrosa terræ dispositione tertio die, immediatè post terrestrium fœcum ad fabricæ & peripheriæ centrum repercussionem delitescere cœperit: Non tamen tam validi fuerunt hi radii in spiritu terrestri inclusi, ut animalia potuerint producere; utpote ad quorum compositionem lucis portio efficacior, & qualitate subtilior requiritur, qua huc atque illuc super terræ superficie ferantur sine ulla illigatione aut agglutinatione pedum aut radicum suarum ad orbem terrestrem; ut scilicet quædam natent in aquis super terra, alia in aëre volent super aquis, alia huc atque illuc super terræ superficie & aquæ facie in aëre discurrant. Est igitur procul dubio majus adhuc mysterium hic investigandum, unde à posteriori altius versus unitatis punctum est ascendendum. In *Tractatu nostro Macrocosmico* Solis ortum & creationis ejus rationem immediatè à terræ fundatione & circa centrum conglobatione seu aggregatione deduximus; quod scilicet radii infiniti, cœli prioris & superioris, in viscosa spirituum spissiorum ejusdem cœli materia capti atque inclusi, simul cum umbris ejusdem cœli ad centrum fuerint repercussi, quorum spiritus eos includentes, quoniam à deformitate tenebrarum nullibi præterquam in loco & puncto immunditiei purgari & emundari potuerunt, idcircò spiritus solaris, ad cœlum empyreum pertinens, obscuritatem suam eo in loco exuit, & virtute consistentis in eo lucis primariæ taliter in altum elevatus est, qualiter fusum, adhibito igne artificiali, cernimus sursum ferri; Spiritum enim hunc solarem cum sua luce longe aliter se habere, quàm spiritum illum vegetabilium, qui à cœlo medio derivatur, supra declaravimus. Nam plantæ spiritus, cum sua anima ad patriam suam ascendere appetens, sursum quidem etiam tendit à terra versus cœlum; sed quoniam elementum ignis contiguum est spiritui æthereo cum ejus anima seu luce, fit inde, ut immediatè illud surgat cum parte æthérea; & similiter quoque ulterius, quia aër contiguus est in natura sua elemento ignis, ideò ignem sine suo consortio discedere non permittit, atque hanc etiam prærogativam habet aqua: elementum apud aërem, & itidem quoque elementum terræ apud aquam: Unde propter terræ fixam & ponderosam molem impeditur ætherea plantæ pars in desiderato suo itinere per fixam & ponderosam terræ qualitatem, atque ita semper ad terram reverti cogitur. At verò spiritus solaris in suo ascensu declaravit se ex nobiliori progenie & loco excelsiori ortum; quoniam absque ullo terræ aut tenebrarum impedimento in

cor

cor cœli sublimatus & exaltatus est. Nam communicationem taliter hic spiritus cum cœlo æthereo, qualiter spiritus vegetabilis cum terra; quippe cujus radices taliter figuntur in centro & corde cœli ætherei, qualiter illæ plantarum in terra. Hinc est quod aurea, vitalis & incorruptibilis hæc mundi planta non impediatur in suo ascensu ab elementis: quia ejus materia cum illis non est contigua, sed interposita est substantia regionis mediæ inter ignem & cœlum empyreum, seu intellectuale, unde nec ignis, nec aër, nec aqua, nec terra, hunc spiritum sursum ex terra evolantem, retinere potuit, sed solus æther, qui ei situ suo naturali contiguus est non aliter, quàm ignis ætheri. Ex his igitur patebit subtiliter intuentibus, quod Solis natura, cùm sit de origine cœli empyrei seu rationalis, tum propter maximam actuum suorum vivacitatem, tum etiam propter mirificam suam in vita rerum animalium potestatem & virtutem, animalia illa cujuslibet generis, quæ die quinto & sexti diei principio creata fuerunt, vivifica sua potestate produxerit. Nam ante ejus in cœli corde apparitionem, nullum animal in infimæ regionis expanso sive super terra creatum fuit. At verò post quartum diem, in quo Sol apparebat in cœlo, à principio nempe quinti diei ad finem usque sexti, creaturæ animatæ gradatim fuerunt productæ. Ex quibus æquum erit considerare, quo animal ad suam compositionem & existentiam requirat majorem caloris & lucis quantitatem, quàm minerale aut planta, & quod varia animalium genera secundùm majorem & minorem caloris ac lucis effectum procreentur. Nam in prima Solis è cœlo apparitione vapores naturæ humidæ, nebularum & spirituum materialium ex rebelli tenebrarum massa prosilientes, erant adhuc crudæ & minus concoctæ, quæ deinceps magis magisque indies solaribus radiis & actibus subigebantur, atque ita obedientiores factæ, res perfectiores & maturiores subinde proferebant. Hinc in principio quinti diei, quoniam humores erant adhuc valdè crudi & indigesti, operatione Solis vivifica, in lucem edita sunt animalia crudiora. Sic enim legimus, primo die pisces & aquatilia immediatè post Solis revelationem fuisse creata; Deinde obedientiori jam facto nebuloso tenebrarum spiritu animalia magis aërea & volatilia secundo loco vitam habuerunt, lucemque viderunt; postea transacto demum quinto creationis die, animalia magis calida atque ignea vivere atque spiritum haurire cœperunt, videlicet animalia quadrupedia & reptilia. Manifestè igitur liquet, quod Solis dominium, magis magisque subinde humidæ naturæ ac massæ terrestri insultans, fuerit in caussa (divina & immortali natura sic volente) quod varia & diversa animalium genera in mundo inferiori fuerunt inventa; quorum alia fuerunt frigidiora, alia calidiora, alia terrestria, alia aquatilia, alia aërea atque alia magis ignita: Quorum sane omnium corpora à terræ portione, radiis solaribus & formalibus magis obediente, & actibus eorum magis correspondente, selecta fuerunt; Nam terra hæc est omnium elementorum mater, quia ab illa procedunt ista, & in illam revertuntur: Imò verò terra est mater & nutrix omnium rerum, quas concepit in utero suo ab igne, hoc est, à cœlo, vel actu cœlesti: quia cœlum, cujus imperator Sol est, compositorum omnium est pater; terra verò eorum mater. Hæc in visceribus suis illa, tanquam mater fœtum suum, gestat. In fundum namque terræ omnes influentiæ cœlestes & præcipuè solares influunt, quæ tanquam rerum spermata, ibi veluti in matrice communi, includuntur; Undepropter varietates proportionum istarum descendentium, diversæ diversarum rerum in terra fiunt generationes, variæque oriuntur impressiones, quæ omnes in substantia terræ lutosæ fiunt. Imò verò ipsa terra est radiorum solarium in spiritu æthereo vectorum, palatium, cui illi instar captivorum, includuntur & spiritus vitales nuncupantur; utpote quorum beneficio etiam domus istæ & tabernacula ipsorum vivere, sentire & ra-

tionis scintilla frui dicuntur. Et,quod bona pace atque licentia tum veterum tum recentiorum philosophorum sit dictum (quorum sententia est, animalia omnia præter solum hominem irrationalia esse) rationis quoque scintillas nonnullas habens cætera animalia præter hominem; quas à solari natura acceperunt, cum ejus radii participent de natura cœli empyrei & spiritu ejusdem rationali. Unde animalium natura super illam planetarum dispositionem dignitate exaltatur, & flamma caloris sui quodammodò ad cœli empyrei seu rationalis margines propter solarem naturam, cujus portionem in se retinet, penetrare animadvertitur. Nec inde ignaros replicare velim, me naturam bestiarum cum natura hominum confundere; quoniam superius ostendi, hominis naturam cæterorum animalium naturæ, infinito respectu anteponendam esse, & præter illam cum brutis quadantenus communem rationis scintillam, ulterius quoque rationem completam & discursivam simul intellectum & ipsam mentem seu radium immediatè à Deo procedentem in se habere, tali modo, quali cætera animalia hanc suam habent ab ipso Sole. Homo denique animal admirabile & quasi divinum in creatione miraculum tergum quoque peculariter à Natura naturante selectam ad existentiam suam externam requirebat, quam ea propriis manibus præparavit & ad effigiei suæ imaginem faberrimè condidit.

CAP. II.

Corpus humanum quid? Quod sit terra pura & selecta, cum supremæ regionis mundanæ tenebris, primo creationis die, deorsum repercussis, præcipitata: & quomodo differat ab aliorum mixtorum tam mineralium & vegetabilium; quàm animalium materia.

Homo igitur externus nihil aliud erat ante communicatum ei animæ spiraculum, quàm massa corporea ex luto seu limo terræ conflata, colore, ut nonnulli volunt, rubicundo; qualem fingunt Philosophi in centro terræ puram & sinceram inveniri; significando per idipsum, quod hanc terræ particulam omnium perfectissimam Deus ad præparandum spiritus sui vitæ habitaculum elegerit, tanquam spiritibus tenebrarum purioribus & maturioribus magis repletam, atque ita ad nobilissimum & Deiformem illum spiritum humanum suscipiendum maximè aptam & idoneam, utpote quàm *Paulus cum Xisto Pythagoreo* templum Dei appellavit. Nam perhibente veterum nonnullorum autoritate, in terræ fundatione, die creationis tertio completa, fuit hæc terræ portio per divinam providentiam ad hoc opus præparata & destinata, seminariaque lucis & spiritus ætherei potentialia in se habuit ac possedit purissima & aptissima ad Deiforme illud fulgoris increati spiraculum, actus scilicet seu radii primarii, suscipiendum. Hanc, inquam, terræ portionem Creator ad hominis externi effigiem & essentiam formabat; ut ejus internum instar habitaculi, reciperet; quare in hujus nares spiritum suum divinum inflavit. Atque hæc procul dubio differebat ab alia terrarum specie, ad cæterarum creaturarum magis ignobilium structuram adhibita, non minus, quàm terrea auri compositio ab illa cæterorum mineralium immundorum, quoniam, teste *Platone*, formarum actus requirunt materiarum impressiones aptas & suis operationibus dignas, hoc est, anima tale desiderat habitaculum, in quo agat & habitet quale ipsa est. Ex quibus

quibus sequitur,quod,cùm mens sit radius & actus Creatoris divinissimus,immediatè ab ejus ore promanans, necesse sit,ut palatium quoque præstantissimum & sibi simile requirat,in quo regnet & mirificas suas operationes præstet. Ex limo igitur & luto præstantissimo ac politissimo terræ conflatus fuit Adã ille externus: Unde liquet,quod ejus portio terrestris non fuerit omnino arida,ut est ipsa terra grossa in natura sua,sed quod habuerit in se substantiam aquæ,qua, ejus ariditas fuerit in lutosam quandam & limosam dispositionem redacta & contemperata. Ac tamen tota corporis ejusdem denominatio à terra sumitur: eò,quod aqua grossa nihil aliud est,quàm terra subtilis & terra nihil aliud quàm aqua grossa: At sicuti elementum ignis in relatione sua contiguum est terræ grossæ,respectu siccitatis suæ,& proinde quoque in terra potentialiter existit, sic etiam in terra subtili seu aqua grossa potentialiter reperitur aqua illa subtilis seu aër,à quo aqua suam acquisivit mobilitatem;quippe quæ duo elementa in natura humiditatis sunt continua: Et tamen,quoniam nihil in Adami externi effigie,præter solam terram,videbatur vel tangebatur,ideò terra,lutum & pulvis in multis sacrarum Scripturarum locis nuncupatur. Præparata ergo fuit hæc massa in luti vel ceræ mollitiem,quæ ad quamlibet cujusvis imaginis figuram & effigiem suscipiendam est idonea;eamque tandem Deus Opt. Max. manibus suis in iconem & speciem hominis externi efformavit,secundùm illud *Psalm.*119.73. *Manus tua fecerunt me & plasmaverunt me*,&c. Et *Job.*10.9.*sicut argillam fecisti me*,&c. Hoc ergo est domicilium illud præclarum & palatium excelsum,corpusque illud microcosmicum & insignis homo seu Microcosmus externus, basisve seu fundamentum illud terrestre,de quo ita loquitur *Job.* 4. 9. *Corpus est domus lutea hominis interni,qui terreum habet fundamentum.* Et alibi *cap.* 16.18. *O terra ne tegas sanguinem meum*,&c. Hic est ille homo,quem *Genesis*2.7. affirmavit *esse factum & formatum ex pulvere terra*;& quem alibi *cap.*18.27. *pulverem & cinerem* vocavit. Et *cap.*3.19. *in pulverem dixit reversurum.* Sunt etiam,ut mihi videtur,adhuc altiora quædam ad veram hominis externi cognitionem perquirenda. Unde,si secundùm nostram intentionem,diligenter tres creaturarum inferiorum species, videlicet animalem,vegetabilem & mineralem intueamur,percipiemus evidenter,quemlibet earum ordinem non modo suam animam à qualibet mundi regione accepisse(videlicet animalia magis irrationalia,à Solis anima,quæ Solis creationem à prima regione derivavit;& magis rationalia immediatè à cœlo intellectuali, vegetabilia autem partim à cœlo medio & partim à forma elementari,& mineralia à luce cœli infimi)sed etiam corpora sua sibi vendicare à tenebris cujusque mundi regionis,& id quidem secundùm suam in natura excellentiam. Nam universæ tenebræ in principio fuerunt terra inanis nuncupatæ à Moyse,quæ equidem terra,triplici spiritus actione ad centrum,tertio creationis die, repercussa, non amplius terra inanis, sed mineralium & vegetabilium speciebus repleta ac dives fuit appellata. Ex superiori igitur terræ inanis seu tenebrarum palpabilium portione conflata fuerunt Solis & ipsius hominis corpora; Cæterorum verò animalium corpora partim ex iisdem tenebris,& partim de mediæ regionis spiritu umbroso fuerunt composita; Similiter corpora vegetabilium participant de tenebris utriusque regionis inferioris, atque reliqua mineralium corpora ex solius inferioris tenebrarum regionis portione prodierunt. Hinc ergo est,quod corpora mineralia spissitudine & soliditate differunt à vegetabilibus, atque itidem quoque vegetabilia ab animalibus; Nam magis dura & compacta sunt corpora mineralium,minus verò vegetabilium & minimè animalium. Nónne etiam arguitur hoc apertissimè ex naturarum in hisce corporibus ad invicem collatarum diversitate,nobilitate & ignobilitate? Nónne operata est atque versata natura

Solis in animatione horum corporum animalium, quæ immediatè post ejus exaltationem & positionem in cœlo fuerunt facta, tanquam in subjecto sibi magis naturali & conveniente? Nónne etiam situs & stationes suas acceperunt hæ compositorum species secundùm positionem ipsorum cœlorum, mineralia nempe versus terræ centrum, vegetabilia autem in superiori ejus regione & animalia super ejus superficie? Quid hoc ipso apud sapientes evidentius? Quid verò eo apud stultos absurdiùs? Nónne opaca sunt corpora mineralium, vegetabilium & animalium? Quod si igitur opaca omnia & tenebrosa, unde hæc ipsorum dispositio præterquam à tenebris? At fortassis hanc eorum discrepantiam à forma illorum provenire assereris; Cui quidem replicationi vestræ si locum demus, quid tum postea? Nónne solet forma subjectum suis actionibus conveniens requirere? Unde, quo nobilior erit forma, eo nobilius sibi requirit corpus vel passivum, in quod agat. Et proinde luces superiores in tenebras inferioris mundi descendentes, tenebras suis corporibus magis convenientes requirunt, in quibus habitent. Quod igitur passivum aut quæ tenebræ menti & intellectus actionibus magis conveniunt, quàm corpus humanum? Certè nullæ; quoniam experientia nos docet, quod intellectus cum mente solum corpus humanum pro suo habitaculo & non aliud eligat. Unde liquet, quod corpus humanum ex omnibus tenebrarum speciebus sit maximè cognitum & familiare divino illi spiritui intellectuali, prorsus ac si jam tum quondam etiam ante mundi creationem corporis hujus tenebræ spiritus illius matrix deformis extitissent. Sic etiam videmus, quod spiritus cœlestis cum sua anima magis conveniat vegetabilibus quàm mineralibus, quoniam abundantior in illis, quàm in his, reperitur; Atque sic in cæteris. Ex quibus sanè luculenter nobis videre licet, qualis sit terra, seu pulvis aut lutum & massa illa corporea, ex qua DEUS formavit hominem, & quomodo illa à materia externa cæterarum specierum mixtarum differat.

CAP. III.

De hominis externi proportionibus Geometricis, & quomodo per illas mundum quàm aptissime delineare possimus.

NOnne hoc mirabile & miraculosum hominibus ignorantiæ macula coinquinatis videbitur, quod in hominis etiam externi natura, positione & proportionibus Geometricis, mundi materialis idea, effigies & proportio quàm exactissimè inveniatur? Hinc à *Mercurio Trismegisto* non ineptè nuncupatur *homo, mundi imago & Microcosmus*; quoniam in eo, tanquam in speculo, mundi tam idealis, quàm materialis seu visibilis partes conspiciuntur. Invenimus enim, quod, ut terra est mundi majoris centrum, à quo lineæ sive diametri ducuntur ad circumferentiam & quasi omnium elementorum matrix, ex qua omniū generationes, incrementa atque multitudines proveniunt; sic etiam mundi minoris centrum sit genitalium seu pudendorum, & virgæ radicis punctum: à quo si ad os mucronatæ cartilaginis, & deinde ab illo ad gutturis basin, juxta claviculas sitam, ulteriusque ab ea ad verticem capitis, mensi fuerimus, inveniemus Microcosmi proportiones Geometricas æquali distantia tribus illis Macrocosmi regionibus seu cœlis correspondentes. Namque ab osse pubis seu à centro vel puncto generationis progrediendo & ascendendo ad os mucronatæ cartilaginis, inveniemus, cœlum Macrocosmi inferius, sive regionem elementarem cum infima Microcosmi portione in omnibus convenire, quippe in cujus re-

regione inferiori intestina reperiuntur, fœculenta substantia plena; adeoque hæc sphæra inferior terræ comparatur; super qua ventriculus, chylosa pituita & materia aquea redundans, collocatur, sphæram elementi aquæ sibi in hac Microcosmi regione vendicans: Hunc tangit hepatis sphæra, elemento aëris comparata; in cujus centro seu cavitate cista fellis, elementi ignis iconem præ se ferentis, tanquam in suprema regionis inferioris parte suspenditur. Dehinc à diaphragmate ad guttur, eandem altitudinis mensuram observando, ascenditur, quæ prius inventa fuit in dimensione regionis elementaris. Hæc ergo regio thorax dicitur, quæ ita sese habet in Microcosmo, ut cœlum medium seu æthereum in Macrocosmo. Per hujus enim regionis medium transit orbis æqualitatis, in quo anima vitalis mundi hujus minoris sita est: Nam, sicut in Macrocosmi media regione Sol æqualitatis sphæram occupat; ita sphæram æqualitatis in hoc minori mundo cor possidere observatur, ut pote in quo calidum cœleste & humidum æthereum æqualibus lancibus conjungantur, & cui etiam, tanquam Soli, reliqui planetæ obedientiam in hac regione præbent: Nam secundùm Medicorum & Astrologorum doctorum opiniones, *Saturnus* in *Ariete* repertus pectori præest, & in *Tauro* cor respicit; similiter *Jupiter* per *Arietem* transiens cordi refertur, in *Piscibus* pectori; *Mars* etiam *Cancrum* ingrediens pectori præest, *Leonem* verò intrans cor aspicit; *Sol* in *Scorpione* pectori beneficus est & per *Sagittarium* transiens cordi amicissimus est, imò verò utcunque sese habeat *Sol*, cordi animalium præest, & signum ejus *Leo* possessionem firmam pro illo tenet; *Venus Leonem* visitans pectori refertur & prædominatur, in *Virgine* verò cordi; *Mercurius* confert cordi si in *Libra* reperiatur, in *Virgine* verò, quæ est propria ejus domus, pectori conducit; *Luna* denique per *Libram* gradiens in pectus dominium habet, *Scorpionem* transiens in cor, atque ita in hac Microcosmi regione omnes Planetarum, nec non signorum Zodiaci, effectus subalternatim investigantur. Sed tamen ipse Sol, vitæ & caloris nativi imperator, semper in hac regione primum locum obtinet, tam in hac Microcosmi machina, quàm in illa Macrocosmi.

Sed jam ut ad cœlum Microcosmi intellectuale ascendamus, si à gutturis basi seu à claviculis ad verticem capitis usque respiciendo oculos nostros attollamus, similiter ibi dimensionem illam reperiemus, quam in regionibus inferioribus. Quemadmodum igitur in cœlo empyreo Macrocosmi invenitur sedes mentis divinæ, atque intellectus & rationis; sic etiam animadvertimus, quod hæc Microcosmi regio sit animæ rationalis & intellectualis; imò verò ipsius actus seu radii divini mansio & tabernaculum. Præterea hæc regio distinguitur in tres cellulas tribus cœli empyrei hierarchiis relatas; in sensus scilicet communis ventriculum, atque in ventriculum phantasiæ seu imaginationis & memorialem: Et quod miraculum non est minimum, virtute hujus cœli divinitatis, Microcosmus familiaritatem habet cum sanctis Angelis & ipsum Deum contemplatione contuetur, eumque alloquitur, atque ei unitur, Spiritu divino mediante. Atque ut in Macrocosmo reperitur, quod Dæmonum regionem inferiorem incolentium, rabies comprimitur, ipsique adeò obedientes redduntur, atque fræno inviolabili coërcentur & gubernantur per virtutem ac potestatem Dei & Angelorum bonorum cœlum tertium & supremum incolentium; sic etiam virtute mentis atque directionibus intellectus & rationis ira à bile & impatientia orta, invidia à liene procedens, concupiscentia ex hepate prognata, & timor ac desperatio & tristitia & hujuscemodi alia corriguntur, mitia redduntur, & ex rebellibus subjecta efficiuntur. Nec certè delitescit tantum magna virtus in sola mente, & ejus adhærentibus; sed etiam miraculosum dedit hæc divina potentia effectum partibus corporeis, eam undequaque à frigore

gore

gore defendentibus & circummunientibus. Nam ipsa experientia edocemur, quod cranei humani portio in pulverem redacta spiritus illos malignos epilepsiam & febrem quartanam inducentes è corpore humano expulerit & corpora infecta sanitatis integritati restituerit. Legimus etiam, quod in craneo hominis suspensi signum crucis infallibiliter reperiatur; quam quidem cranei portionem, si epilepticis ea adhibeatur, dicunt mira præstare, adeoque magicum esse medicamentum atque magneticum, cujus virtute spiritus ille epilepsiam inducens, veluti incantamento quodam stupescat & demum evanescat, corpus in sanitate pristina relinquens; Atque hoc quidem secretum pro certo à quodam Germano mihi traditum est. Hinc denique fit, & quidem propter admirabilem animæ divinæ potestatem, semper sua natura sursum tendentis, atque exinde magis hominum, quàm cæterorum animalium os, faciem & caput ad sublimia erigentis, ut homo non respiciat prono vultu, sicut reliqua animalia, terram, sed ut ad sydera faciem suam attollat, denotans hoc ipso luculentissimè, quod DEUS hominem primò creaverit, non ut terrestria respiciat, sed ut sola cœlestia contueatur, & supercœlestia contempletur. Nam ut primum terrestria respexit, Creator suam bonitatem cum tenebrarum pravitate commiscuit, eaque ratione homo particeps est factus cum Diabolo. Ex his igitur videmus, quod, licet Microcosmi materia, tres ejus regiones constituens, sit ejusdem densitatis & crassitiei, virtute tamen pro ratione ac diversitate regionum istarum differat, & diversimodè exaltetur: unde fit, ut thorax, qui pulmones & ipsum cor comprehendit, magis levis sit & spiritualis, quàm regio Veneris, quæ est inferior, seu regio elementorum, ejusque spiritus tenuitate & simplicitate differt. Nam ut aër infimæ Macrocosmi regionis differt ab æthere, sic sanguis venarum, à fonte hepatis procedens, differt à sanguine arteriarum, cujus cor est origo. Nam ut sanguis venarum habet naturam aëris, sic ille arteriarum repletur spiritibus æthereis & vitalibus, à Sole derivatis: atque ut spiritus seu sanguis arterialis ob suam tenuitatem non multum perceptibilis est; Sic spiritus rationi ministrantes in cœlo Microcosmi summo omnino imperceptiles sunt, & sola imaginatione concipiendi. Hæc eadem etiam est distinctio inter cœli æetherei & empyrei naturas. Denique videmus, quod licet apex & fastigium seu vertex totius Microcosmi sit ejusdem duritiei & asperitatis, cujus sunt cętera totius structuræ Microcosmicæ ossa, virtus tamen ejus interna mirifica sit, propter rationes superius allegatas; quæ omnia alia ossa cujuslibet Microcosmi regionis superat, & tam virtute, quàm loco & positione super ipsa exaltatur. Rationibus igitur evidentibus liquet, quod ex delineatione Microcosmi & metrica regionum ejus descriptione, quales sint Macrocosmi regiones & ipsarum dispositiones; similiterque etiam è converso, cognitis Macrocosmi partibus & ipsarum naturis, Microcosmi regiones delineare & distinguere sit facilimum.

Aptissima

Aptissima regionum & partium Microcosmicum illis Macrocosmi comparatio.

CAP. IV.

De corporis Microcosmici positione recta secundùm quatuor Macrocosmi plagas.

QUamvis aptam Microcosmi positionem, quatuor Macrocosmi plagis correspondentem invenire, & res sit valdè ardua & difficilis, convenientem tamen quendam esse respectum inter hos duos mundos ex sacrarum literarum fonte elicimus. In multis enim earum locis legimus, quod *in orationibus & precandi ratione facies supplicantis sit versus Orientem convertenda.* Similiter apud *Math.*24.27. invenimus, quod *fulgor veniet ab Oriente & in Occidentem verget.* Et *Num.*35.5. legitur: *Metimini quamque ad plagam Orientalem, &c. & ad plagam Australem, & ad plagam Occidentalem, & ad plagam Aquilonarem*, &c. Porrò etiam scriptum est *Job.*23.8 & 9. secundùm *Pagnini* translationem, ubi agitur de inquisitione loci & sedis Jehovæ. *En ad Orientem ibo & non erit, & ad Occidentem, nec intelligam illum, aut ad Aquilonem, dum operatur ipse, & non videbo, abscondet se in meridie, nec videbo*, &c. Quem quidem *Jobi* locum *Hieronymus* sic interpretatur, *si ad Orientem ivero, non apparet, si ad Occidentem, non intelligam; si ad sinistram, quid agam? non apprehendam eum; si me vertam ad dextram, non videbo illum. Tremellius* etiam in hæc verba vertit illum *Jobi* locum: *Si antrorsum ivero non aderit, si verò retrorsum, non animadvertam eum; cum aget ipse ad sinistram, non tamen videbo; Operiet dextram plagam nec tamen respiciam.* Evidentissimè igitur ex his debitam hominis secundùm ejus naturam in mundo positionem percipere possumus. Nam ex illo *Numer.* loco colligimus, hominem imprimis Orientem in omni operatione respicere debere, deinde circulari respectu Austrum, Occidentem & Aquilonem. Ex verbis autem *Jobi* deprehendimus, quod plaga Orientalis tam secundùm *Hieronymi*, quàm *Pagnini* translationem, faciei hominis debeat referri, hoc est, ut *Tremellius* interpretatur, ad antrorsum seu partem ejus anteriorem & pars Occidentalis ad ejus posteriora; Unde necessariò sequitur, quod ejus pars sinistra vergat ad septentrionem, quemadmodum pars ejus opposita, dextra nempe, Meridiem respicit. Hanc igitur Microcosmi ad Macrocosmi plagas dispositionem magis ei secundùm naturæ leges congruam esse nos docent sacra Biblia. Jam verò naturam rei diligenter introspicientes, inquiramus, an hæc Microcosmi positio ad Macrocosmi situm, juxta physicam ejus constitutionem cum natura mundi seu Macrocosmi conveniat, nec ne. Accurato igitur intuitu invenimus, quod quælibet mundi minoris plaga, cuilibet mundi majoris quadrato naturâ, temperamento & dispositione conveniat. Oculorum enim lumen solari splendori attribuimus intellectum & rationem primo motori, ab Oriente versus Occasum orbes suos gyranti; & cor humanum meritò Soli, tanquam ejus principi, comparamus; utpote in quem Jehova tabernaculum suum posuisse scribitur; adeoque omnia hominis tam interiora quàm exteriora Solem, tanquam lucidum Creatoris tabernaculum, præeuntibus devotis ad Creatorem & Dominum suum orationibus & gratiarum actionibus, salutare gaudent; cum sit tristitiæ & tenebrarum propulsator, lætitiæ, gaudii & lucis autor. E converso hominis posteriora Occidenti non immeritò referuntur. Nam uti Oriens diem, lucem & lætitiam afferre solet; ita è contrario Occidens noctem, tenebras, mœstitiamque importat. Sic itaque etiam per posteriora hominis nonnisi unica via salusque meatus reperitur, per quem fœculenta, inutilisque substantia comparatur terræ inani, quatenus facultatem nutritivam &

vim

vim quasi omnem spiritus æther ei (ad cordis sustentationem ab ea extractam) itidemque virtutem elementarem (ad hepatis & sanguinis nutritionem ab ea exhaustam) amisit, unde caput quasi mortuum, fœx inutilis, & veluti noctis ac tenebrarum nuncius dici potest; ad eoque occidenti & noctis tenebris pars illa non ineptè comparatur. Sinistra etiam hominis pars septentrioni videtur necessariò esse referenda. Nam ut ab Aquilone Boreas suos flatus frigidos & siccos, nives, grandines, gelu, glaciem & melancholicas dispositiones inducens versus Meridiem emittit. Sic lien humanus melancholiæ fons, in sinistra parte situs, flatus suos melancholicos, frigidos & siccos per universum Microcosmum & præcipuè versus ejus dextram seu meridiem per intestinum colon, dictum emittit atque dispergit, quibus hypochondria ejus quasi turbone perturbantur. Imò verò, ut ventus ille Macrocosmicus sursum tendit versus regionem æthream, sed tandem deorsum repellitur, hoc est, ejus violentia virtute diaphragmatis aërei reverberatur. Sic etiam flatus à liene emissus sursum ad regionem thoracis, in quo cor habitat, ascendere summa ope nititur; sed à diaphragmate impeditur atque deorsum tandem repercutitur. Est ergo brachium sinistrum Microcosmi, quasi polus arcticus, quemadmodum ejus dextrum antarcticus, super quibus Microcosmus ferri videtur ad imaginem mundi majoris. Nam tibiæ humanæ sunt quasi columnæ, quibus sustentatur Microcosmus; brachia verò quasi alæ, quibus gubernatur, quatenus tam ad victum ejus, quàm ad tutelam atque defensionem conducunt. Sic avis tibias & pedes habet, quibus sustentatur; at verò alis dirigitur in suis negotiis. Magna denique est relatio inter dextram hominis partem & Australis plagæ naturam. Nam hepar Microcosmi in sua natura est calidum & humidum, sanguinem non aliter gignens & per rivulos corporis dispensans, ut universum hortum humanum irriget, quam Meridionalis mundi plaga nubes & pluvias ad terræ universæ fertilitatem & incrementum parturire animadvertitur. En ecce, ô viri, vera Philosophia imbuti, quàm notabilis sit relatio, & quàm admirabilis affinitas inter has mundi majoris plagas, atque illas minoris, quibus quàm exactissimè in eadem natura, conditione & situ invicem convenire percipiuntur.

CAP. V.

Cujuslibet Microsmicæ regionis levis anatomia.

CORporis humani caput, quod supra cœlo empyreo comparavimus, nonnulli ventrem supremum vocaverunt, qui collo terminatur, & scintillam mentis in ejus vehiculo rationali continet. Cujus quidem capitis externum in frontem, sinciput, occiput, verticem, tempora & faciem distinguunt Medici, iterumque observant ejus capillos, eorumque usum multiplicem & cutem densam, duram, siccam & crassam, cui capillorum radices adhærent; Ejus verò internum in cranium & ejus adhærentia atque in cerebrum cum ejus partibus distingunt. Cranium autem dividunt in quinque suturas, quarum una posterior est, *Lambdoides* dicta, altera anterior, *coronalis*; tertia *recta & sagittalis* nuncupatur; Duæ autem reliquæ *mendosa, squamosa & temporales* dicuntur. Convexam calvariæ superficiem circumambit membrana quædam ex crassa meninge per suturas enascens, quæ ideò *pericranium & periostium* vocatur. Sub hæc etiam calvaria duæ aliæ membranæ concurrunt cerebrum in orbem contegentes, quarum quæ crassior & durior est, & concavæ cranii superficiei connexæ adhærens, dura mater dicitur, altera verò, cerebro penitus conjuncta, tenuis & mollis est,

& pia mater nuncupatur. Secunda denique capitis portio, videlicet cerebrum in tres ventriculos distinguitur: Et à cerebello nervi oriuntur, qui instrumenta sunt sensuum & motus. Porrò etiam in hac regione oculi comprehenduntur, ad quorum cujuslibet fabricam quinque concurrunt tunicæ; Alba scilicet, cornea, uvea, in qua pupilla & iris sunt, sagena & aranea; ac humores tres, nempe aqueus, vitreus, crystallinus. In hac etiam regione aures repiuntur & nares, similiterque lingua, ex osse bifurcato ὑοειδὴς, dicto, & ex nervis, arteriis, venis & musculis constans. Porrò etiam aspera arteria ad claviculas usque. Secundam corporis regionem ventrem medium vocant Medici & Thoracem; quia clavibus ad diaphragma & costis utrinque circumscribitur, partes vitales continens. In hac regione præcipuam suam stationem habet cor; cujus ædificium est capsula ejus. Cordis porrò partes majores sunt thalami ejus bini; dexter scilicet, cui infixæ sunt duæ venæ, cava nempe & arterialis, atque sinister cui arteriæ, *Aorta & venosa* connexæ sunt. Minores verò auriculæ duæ, dextra videlicet & sinistra atque ostiola. Similiter hæc regio continet pulmonum substantiam, panniculosque tres, quibus est involuta, nempe *Diaphragma, Mediastinum & Tunicam* cingentem costas, *Pleura* dictam. Tertia atque infima corporis humani regio, se extendens à Diaphragmate deorsum ad os pubis usque hepar, lienem, cistam fellis, renes, vesicam, vasa seminaria & hujusmodi alia comprehendit. *Hepatis* substantia sunt caro, & nervi, à quo oriuntur venæ, porta seu ramalis & cava ac arteriæ. *Lien* autem, cista fellis, renes & vesicæ sunt membra præparata ad usum hepatis, videlicet ad evehendas superfluitates ex hepate. Similiter hæc regio continet ventriculum, mesenterium & intestina superiora ac graciliora, duodenum nempe, jejunum & ileon, atque inferiora & crassiora, cœcum scilicet, colon atque rectum. Volumina denique integra hujus anatomiæ observationibus implere possemus, atque ita oculos lectorum in rebus mundo communibus tædio magis afficere, quàm delectatione aut placito novitatis susurro permulcere; quare corporis humani anatomiam leviter saltem hoc loco transire placuit, ut ad res magis novas, atque non ita vulgariter cognitas, & tamen veras ac demonstrabiles animum nostrum accingamus.

TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER VI.

De Microcosmi externi harmonia.

CAP. I.

De comparatione harmonicæ constitutionis regionum Microcosmi cum illis cœlorum Macrocosmi.

Orpus humanum, quod externum hominem supra appellavimus, ex eadem materia conflatur, qua mundus. Et tametsi mundi spiritus propter illam tenuitatem, quàm à lucis proprietate & præsentia accepit, diaphanus, clarus & perspicuus ac transparens esse dignoscatur: attamen illa spiritus ejus claritas & diaphanitas inspissatione & incrassatione (quæ accidere solet secundum plus aut minus pro majori aut minori lucis absentia, aut frigoris incrassantis dominio) nigra, tenebrosa atque obscura fieri sæpiusculè solet, quemadmodum in aëris in nubem densam mutatione cernitur; atque iterum congelatione frigoris illa nubes seu spiritus aëreus condensatus mutatur in speciem terræ albæ, ut in grandine, glacie, nive; imò verò in ipsam terram crassissimam, ut in lapide fulminis res consideratione declaratur. Nam certum est, quod species terræ sint diversæ naturæ, hoc est, vel magis de ignis puritate vel aëris dispositione, vel aquæ qualitate participantes. Et tamen omnes istæ terræ species sunt utplurimum opacæ atque haudquaquam perspicuæ. Sic cerebrum de igneo elemento, cor atque pulmones de aëreo, ventriculus, hepar atque humores de aqueo, ac deniquelien & intestina de terreo grosso participare animadvertuntur, eò, quod hæ corporis partes elementarium illarum naturarum post animæ in eas impositionem, receptacula evaserunt, uti inferius docebimus. At verò hæ omnes terræ portiones, dispositione differentes, eandem quasi in Geometrica corporis symmetria longitudinis dimensionem habere observantur, neque est una pars alia opacior: quod quidem contingit inde, quoniam hoc externum animæ seu spiraculi vitæ habitaculum fabricatus est DEUS, priusquam animam in illud inspiravit. Hinc enim evenit, ut licet elementum aquæ sit dimensione majus quàm terra, & aër quàm aqua, & sic in cæteris (quod fit, quoniam idem dilatatum requirit amplius ad suam existentiam spacium: similiterque

militerque etiam, quod opacum eſt, dilatatione perſpicuum redditur) corpus tamen humanum, quoniam illud completum fuit ante animæ in illud infuſionem, manſerit tale, poſt animæ in illud impoſitionem, quale fuit antea. Cujus quidem rei rationem reddere videtur *Merc. Triſmeg.* hiſce verbis: *Cum divinæ ſimilitudinis formam animadvertis* DEUS *non poſſe omnium rerum eſſe diligentem, niſi eam mundano integumento contegeret, texit eam corporea domo, talèsque omnes eſſe percepit; ex utraque natura in unum eas confundens, miſcensq; quantum ſatis eſſe debuit. Itaq; hominem conformavit ex animi & corporis*, id eſt, *ex æterna & mortali natura, ut animal ita conformatum utrique origini ſuæ ſatisfacere poſſet, & mirari atque orare cœleſtia & æterna & incolere & gubernare.* Nec quidem vana eſſe *Mercurii* verba, ſi rem rectè conſideremus, deprehendemus. Nam cùm mentis liberæ natura atque etiam animæ mediæ diſpoſitio, imò quidem ipſius ignis ſpiſſioris proprietas ſit, inferiora negligere atque ſuperiora, inſtinctu naturæ reſpicere, quando ſunt libera & vinculis denſis ſoluta, neceſſe eſt, ut in corpus opacum includantur, atque organa materialia poſſideant, quorum directione circa corporalia, denſa atque inferiora verſentur. Nam animæ & multò magis mentis natura in tantum converſatur cum rebus ſpiritualibus & inviſibilibus, ut res viſibiles & corporales animadvertere non poſſet, niſi eſſet incluſa corpori opaco, ut per organa materialia, terreſtria & inferiora eas intueretur. Hæc ergo eſt ratio, quod tam mentis, quàm naturæ radii circa res opacas operantur. Nam ſi à carcere corporeo liberarentur, terram relinquentes vacuam atque inanem in cœlos ſaltu levi inſilirent. Mens ergo datur ſolummodò homini, ut ejus animam vitalem ab animabus cæterorum viventium diſtinguat, eamque ſuper alias dignitate exaltet. Et quamvis etiam anima vitalis per ſe tam plantis, quàm cæteris animalibus in creatione conceſſa ſit, animalis tamen beſtialis anima, à Solis virtute immediatè fortificata & aucta, tam ratione, tam motu eſt animâ vegetabilium præſtantior, utpote quæ in iis ante Solis in cœlo poſitionem infuſa fuit. Ex prædictis ergo videmus, corporis Microcoſmici regiones tenuitate & ſpiſſitudine non differre, ad exemplum regionum in corpore Macrocoſmico exiſtentium, quoniam illud ante animæ inſpirationem præparatum fuit, ac per conſequens tale manet poſt animæ infuſionem, quale fuit ante; hoc verò ab anima illa divina, quæ ferebatur ſuper aquas, in illud immiſſa, præparationem ac diſpoſitionem in ſpiſſitudine, tenuitate, loco, dilatatione & conſtrictione, perſpicuitate & opacitate immediatè accepit. Ex hac denique ſimplicis maſſæ terreſtris diſpoſitione (in regiones nobiliores & indigniores à Creatore diſtinctæ atque præparatæ ſecundùm dignitatem partium cœlorum, quibus ante ſeculum illam diſponere atque concinnare divino ſuo conſilio conſtituit Opifex) harmonia materialis obſervatur, tam corporibus cœleſtibus, quàm ipſis elementis & ſymmetricæ partium terreſtrium proportioni conveniens, ut in ſequentibus dilucidius apparebit.

CAP. II.

Harmonia Microcosmicæ ad Macrocosmicam relatio, hoc est, de hominis externi seu corporis convenientia cum figura mundi, & de Planetarum relatione ad ejus membra.

QUod hominis diameter sit mundi diametro consimilis, & quod à centro seu loco pudendorum & genitalium circulus utrique diametri extremitati correspondens circumduci possit, peripheriæ mundi haud dissimilis in *volum. 2. Tract. 1. sect. 1. lib. 3.* manifestè explicuimus. Ex cujus sanè debita contemplatione, hominis fabricam, in omni figuræ Geometricæ respectu, mundanæ illi conformem esse percipimus; præterquam quod humani corporis proportio metrica magis est occulta, mundi verò magis manifesta. Namque si hominis membra contracta dilatarentur ad debitum proportionis naturalis respectum, videremus perspicuè, dispositionem ejus seu figuram Geometricam esse rotundissimam. Figura ergo ejus occulta est hujuscemodi; qualis infra demonstratur; quæ scilicet primum denotat, hominis fabricam esse rotundam ad instar machinæ mundi, deinde quod quælibet stella erratica membris ejus, vel harmonia naturali, vel aliquâ præter naturam discordiâ correspondeat, videlicet *Saturnus* auri dextræ, spleni, vesicæ, dentibus, ossibus, *Jupiter* pulmonibus, hepati, arteriis, pulsibus, semini. *Mars* auri sinistræ, fellis cistæ, renibus, venis & pudendis. *Sol* cerebro, nervis, cordi, oculo dextro. *Venus* matrici, renibus, genitalibus, mammillis, gutturi, lumbis, hepati, spermati. *Mercurius* cerebro, spiritibus, imaginationi, memoriæ, linguæ, manibus & digitis. *Luna* cerebro, oculo sinistro viri, & dextro mulieris, ventriculo, intestinis, vesicæ & gustui. Quorum quidem Planetarum infaustis irradiationibus sive infelicibus aspectibus discordia seu morbi istorum membrorum inducuntur, qui vel totaliter hominem inficiunt; veluti infortunata *Saturni* positione, lepra totius corporis, paralysis universalis, tabes, icteritia nigra, febris quartana, mala *Jovis* dispositione Apoplexia, convulsio, &c. *Martis* pestis, febres acutæ, tertiana, quotidiana, icteritia flava, &c. *Solis*, syncope atque defectio universalis. *Veneris*, morbus gallicus, debilitas atque impotentia totius ventriculi & hepatis defectus; *Mercurii* mania, lethargia, epilepsia, &c. *Luna*, epilepsia, &c. Vel etiam infestant partes nonnullas, quas respiciunt; Sic *Saturnus* malè effectus linguæ, brachiis aut vesicæ, paralysin, mammillis cancrum, intestinis iliacam passionem &c inducit. *Jupiter* pulmonibus peripneumoniam, pleurisin costis, cardiacam cordi, anginam gutturi, spasmum & stuporem membro particulari: *Mars*, apostemata ferventia loci (ut sunt carbunculi & erysipelas) dysenteriam intestinis, vulnera faciei, &c. *Sol* cordi syncopen affert & cardiacam, oculis ophtalmiam & fluxum lachrymantem; *Venus*, matrici suffocationem, testiculis & virgæ gonorrhæam & priapismum, vesicæ diabeten, hepati & ventriculo debilitatem, faciei pustulas gallicas, intestinis lienteriam, &c. *Mercurius*, cerebro sensus privationem, linguę balbutiem pulmonibus tussim, ori abundantiam sputi; *Luna*, intestinis colicam, hepati & miseraicis oppilationes & locis seu membris particularibus apostemata phlegmatica. Hic igitur Planetarum istorum in suis sphæris ad quælibet corporis membra directiones & sympathiam sequenti modo delineavimus.

Sunt

Sunt etiam nonnulli alii, qui umbilicum ventris constituunt peripheriæ Microcosmicæ centrum, quæ quidem eorum inventio mihi non arridet, propter rationes supra à nobis allegatas. Atqui tamen talem circumferentiæ humanæ descriptionem hîc etiam depingemus, ut ab ea signorum Zodiaci cœlestis, vel stellarum firmamenti fixarum relationem ad corporis humani partes delineëmus, atque ita inde ostendamus, qua harmonia hæc cum illis consonent. Circulo igitur ab umbilico, tanquam à centro ducto, semidiameter erit à planta pedis ad umbilicum. Illa, inquam, linea circularis Zodiacum cœlestem, sive cœli octavi cingulum denotabit; à cujus duodecim divisionibus tam sinistris, quàm dextris signorum radios ad quamlibet corporis partem seu membrum illud dirigemus, cui prædominatur signum, quod ei refertur. Verbi gratiâ. *Aries*, caput respiciens, tam dextram oculorum & aurium ac dentium, quàm sinistram eorum regionem. Similiterq; *Taurus*, tam sinistram quàm dextram colli, cervicis & gutturis positionem, ac præterea etiam vocem regere observatur. *Gemini*, utramque humerorum, brachiorum & manuum regionem. *Cancer*, pulmonum, pectoris, costarum, mammillarum, hepatis & splenis partem dextram pariter & sinistram. *Leo*, cor, stomachum, latera, Diaphragma regit. *Virgo*, ventrem, intestina, mesenterium. *Libra*, lumbos, umbilicũ, renes, nates. *Scorpio*, pudenda, vesicam, anum. *Sagittarius*, coxas, fœmora, dextrum & lævum nempe.

nempe. *Capricornus*, genua. *Aquarius*, tibiam utramque; & *Pisces*, pedes ambos. Qui quidem signorum ad membra respectus tam sanitatem intuentur, si concordiis naturalibus à Planetis respiciantur, quàm morbos: nam si discordiis & antipathia cum pravis Planetarum dispositionibus concurrant, & per consequens naturæ humanæ dissonent, operationes contra naturæ institutum producunt, morbosque seu effectus corpori humano infestissimos pariunt.

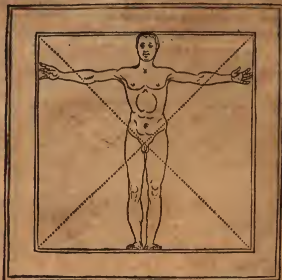
Demonstratio sequitur.

Est etiam compositio Microcosmi externi cuilibet alii figuræ regulari apta atque conformis, quatenus, pro diversa membrorum protuberantium positione, diverso modo constituitur. Nam in una ejus statione directa, tibiis nullo modo extensis, sed serratis, manibusque cum brachiis ad angulos rectos à corpore expansis, atque in longum ab utroque latere complete porrectis, denotabit verissimam quadrati æquilateralis proportionem. Hujus rei demonstratio inferius sequitur, in qua declaratur, quod hujus etiam quadrati centrum sit pudendorum seu genitalium punctus; quippe cum duæ lineæ rectæ seu diametrales, ductæ ab angulo uno quadrati ad ejus oppositum, faciant intersectionem

P nem

nem seu centrum in illo pudendorum loco, in quo verum centri Microcosmici punctum esse superius luculenter explicavimus.

Hinc etiam elicimus, quod vera, genuina atque visibilis hominis externi figura *veram crucis Christi effigiem* repræsentet; prorsus ac si ipsa creatione humana hæc contrarietatis ratio, in humana effigie expressa, bonitatis & malitiæ, lucis & tenebrarum, vitæ & mortis, vitii & virtutis, æquitatis & injustitiæ unionem, & in eadem compositione congregationem denotaret, & quod vitæ humanæ incertitudo, erroribus & periculis plena, interveniente ac mediante istiusmodi, mortalis hominis similitudinem referente, divini hominis ab impiis iniquè judicati & injustè condemnati passione ac morte, cum subsecuta deinde resurrectione à mortuis & resurgentis illuminatione penitus divina ac splendorein viam unicam & veram deducente, conjunctâ exterminetur, Euangeliique libertas, quasi buccinæ cœlestis clangore, mundo annuncietur, atque ita legis vincula Christi potestate tollantur, & quod ea ratione, sicuti homo in hac figura, videlicet sub crucis effigie & creatus est & peccavit; ita quoque vicissim hominis, Deitatis virtute pleni, ac in tali itidem materiali figura per artem erecta, patientis beneficio peccatum primi hominis deleatur ac aboleatur, &c.

Hanc etiam eandem figuram exhibet humana compositio ab alio centro, videlicet ab umbilico; veram scilicet figuræ seu schematis cœlestis imaginem sua positione in figura quadrata, more Astologorum erecta, constituens, prout etiam in eadem Microcosmi positione *crux illa S. Andreæ* dedicata exprimitur. Ex quibus docemur, quod, utcunque se vertat homo, semper passionis, & per consequens, compassionis signum secum ferre deprehendatur. Hac autem

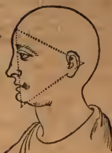
humanæ

humanæ figuræ è regione explicatur secundùm nonnullorum opinionem, quod Adam primus homo circa horam meridiei creatus fuerit; in cujus medio cœlo, quoniam Aries inventus fuit, dominium in illud hominis membrum habuit, quod cœli medii angulum respexit, videlicet caput. Quod autem hujus figuræ quadratæ centrum sit in umbilico, declaratur exinde, quod lineæ duæ rectæ progredientes ab angulis quadrati ad angulos sibi oppositos, se invicem in puncto seu centro umbilici intersecant, ut in demonstratione sequenti declaratur.

De nonnullarum corporis humani partium convenientia cum figuris Geometricis; & primum quidem, quomodo in harmonia figuræ triangulari, deinde in quadrangulari, & postea in ovali ac denique in circulari conveniant.

Latus unicum faciei humanæ sub figura triangulari æqualium laterum comprehenditur. Ex quo luculenter demonstratur, quod regularis & conformis sit faciei harmonia proportionibus linearum Geometricis:

Universum hominis caput in figura Geometrica exactè quadrata comprehenditur. Unde declaratur, quam completa & regularis sit capitis effigies, quod in figura cubica completè in creatione formatum fuit; & per consequens, quàm elegans sit ejus partuum symphonia in mensura, numero & pondere nobis innotescit.

Pes etiam quàm aptissimè quadrati parallelogrammatis.

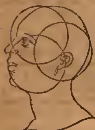

Facies quoque ita effigie humana designatur, quemadmodum in arte nostra pictoria abunde explicatum est. Verbigratiâ.

Caput denique humanum imprimis figuræ 10 undæ respondere percipitur, quatenus in quadratro describitur; quod in circulo comprehenditur. Quod autem circulo includatur, sic ostendimus.

Sic etiam cæteræ procul dubio corporis humanæ partes sub aliqua regularium Geometriæ figurarum comprehenduntur; quæ omnia, quoniam ad symmetricam corporis descriptionem pertinent, hoc loco omittemus.

CAP. III.

De harmonico cælestium cum facie manuque humana consensu.

INgentem etiam symphoniæ consensum inter nonnullas corporis humani partes & stellas deprehendimus. Unde per *Physiognomiæ* disciplinam docemur cœlestia corpora, Planetarumque sedes & signacula seu characteres in facie humana contueri; quibus hominis inclinationem, tam ex parte cœlesti, quàm elementari intelligere & præsagire solemus; in tantum quidem, ut etiam hujuscemodi observatione mirabilia, tam in hominis sani dispositione, quàm tabescentis ægritudine prospexerint & divinarint, tum philosophi sapientiores, tum medicinæ peritiores: Imò verò in fronte humana, tanquam in speculo politissimo, illos naturæ characteres intuiti sunt, qui talē ad ætheris & Zodiaci characteres, quos repræsentant, relationem habent, qualem Diapason ad unisonum. Unde etiam fit, ut symphoniaco consensu ad invicem conferantur; id quod sagaciter quoque animadverterunt philosophi symphoniam illorum au-

dictu spirituali percipientes. Eadem etiam est ratio in *chiromantia*, ut quilibet manus monticulus cuilibet distincto ætheris Planetæ attribuatur, pollicis videlicet tuber *Veneri*, mons indicis *Jovi*, medii *Saturno*, annularis *Soli*, aut auricularis *Mercurio*, similiterq; etiam, ut illam in manus percussione protuberationem *Luna* occupare dicatur; uti quoque itidem veterum sapientum eruditione instruimur, quod spacium lineis triangulum constituentibus inclusum, *Marti* attribuatur, ejusque triangulus nuncupetur. Qua quidem superiorum ad hominis membra adaptatione sapientes procul dubio non uterentur, nisi ingentē inter manus partes & dictos Planetas relationem atque symphoniam percepissent: Namque ipsi mirum in modum illuminati, mentisque acie in abstrusa naturæ mysteria penetrantes, characterum cœlestium in terrestria & elementaria, impressiones, arcanasque significationes perceperunt, atque ita symphoniacas superiorum radiationes & influxus cum inferioribus ejusdem characteris & conditionis comparaverunt. Nec certè admirari debemus, rectè rem considerando, quod superiora in hominem symphoniaco consensu influxerint, si ea, quæ supra dicta sunt, atque infra dicentur, paulò accuratius inspexerimus. Nam anima, media mundi hominisque interni natura, cum sit tam secundùm suum spiritum, quàm lucis portionem de substantia & forma ætheris, magnetica sine dubio virtute superiorum naturas, non violenter aut per antipathiam, sed concordiæ proportionibus, atque instinctu naturali ad se attrahit: siquidem experientia edocemur, quod non modo animalia, sed etiam ipsi Planetæ, veluti beneficio quodam consonantiæ Diapason, perfectionem, multiplicationem & vitæ quasi extinctæ renovationem quotannis verno tempore accipiant, quemadmodum etiam hac eadem via, tum plantas, tum animalia, quolibet solari circuitu naturali vitæ & incrementi refectionem atque pabulum acquirere constat. Sed quoniam de harum rerum effectu in libris de *Physiognomia* & *Chiromantia* copiosius loquemur inferius, ampliori hîc de ea re discursu non utemur.

CAP. IV.

De harmonia elementari, quæ in compositione Microcosmi exterioris reperitur, & quomodo quælibet hominis externi regio cuilibet elemento, loco, natura, atque consensu partium, non tamen corporis tenuitate aut subtilitate correspondeat; similiter de ratione lucis & tenebrarum in corpore humano.

IN superioribus declaratum est, quod corpus humanum in tres regiones, tam natura & qualitate, quàm loco & situ sit distinctum. Nam quæ superior est, tametsi tenuitate & opacitate à cæteris, quoad sensum nostrum, non distinguatur, est tamen procul dubio purissima totius compositionis pars, & ad Dominam tam nobilem recipiendam à Creatore quàm optimè præparata. Hinc enim cerebri substantiam, ratione materiæ, ab infirmarum regionum partibus colore, & substantiæ tenacitate ac mollitie differre videmus, imò verò ipsa cerebri substantia naturam suam virgineam nobis patefacit, dum casta mentis dispositio atque simplex ejus existentia colore, & natura sibi simili atque conveniente delectatur. Atque hinc procul dubio est, quod licet cerebrum nobis crudum, frigidum atque humidum valdè videatur, in suo tamen occulto longè aliter se habeat; Est enim, si ignem vulgarem respiciamus, cerebri substantia ei quodammodò consentiens, quantumvis ignis mentis, seu lux illa, hominis sapientis

pientis domina, aliter sese habeat, quàm ingenium humanum potest excogitare; siquidem tenera est & spiritu tenuissimo ac castissimo obducta & ineffabili modo in se ipsa ordinata: unde patet, quod cerebri constitutio ad increatæ naturæ excellentiam, cujus est tabernaculum, sit referenda. Sed mentis natura est dispositionis purissimæ & formæ lucidæ, adeoque sequitur exinde, quod cerebrum quoque sit ad lucidam humidamque naturam pronissimum, atque summè ei accommodatum. Et proinde liquet, quod ejus natura occulta igni supercœlesti, humiditas autem ejus humiditati spirituali, & color porrò, utriusque complexui atque tandem loci seu positionis ejus sublimitas elemento summo, videlicet igni sit convenientissima. Ratio tamen, cur cerebrum cæteris membris neque tenuius neque perspicuius sit, ex hominis creatione elicitur, utpote in qua patet, quod hominis corpus creatum atque præparatum fuerit à Creatore, priusquam ejus animus in illud infunderetur; Cui rei causa erat, ut anima tenebris obfuscata per organa materialia, corpora cerneret, distingueret atque respiceret; quod quidem ipsa, nisi tenebrosa carne obvelata, perficere non potuisset, quoniam per se nihil intelligit præter invisibilia, hoc est, talia, quale ipsa est, dum tamen corporis adminiculo visibilia videt, atque corporeis oculis contuetur. Hac igitur via Deus tenebrosam massam sibi subjectam reddidit & tam terram, quàm cœlum suæ voluntati subegit, corporaque tenebrosa ad conditionis respectum exagitavit. Media autem corporis regio, quatenus humiditati & caliditati refertur, aëri comparari potest, quippe quæ ita se habet ad cerebrum, ut aër ad ignem, quare integrum Microcosmi thoracem elemento aëris referandam esse censemus. Quod autem ad cordis & pulmonum opacitatem & spissitudinem attinet, eadem est ejus ratio, quæ supra est allegata. Aqueæ etiam regio in Microcosmo est multiplex humiditatum, in infima ejus distinctione repertarum origo. Nam ventriculi chylus, sanguis hepatis grossus, & urina seu sanguinis serum aqueam sphęram constituunt. Quare etiam & ventriculus & hepar & renes & cæteræ hujus regionis partes longè grossiores existunt in suo occulto, quàm membra superiora: quod quidem ab effectu comprobatur; quatenus videlicet hæc ipsa spiritus puriores & magis invisibiles producunt. Verbi gratiâ; Cerebrum spiritus animales, qui invisibiles sunt, & cor vitales seu arteriales, qui ferè sunt invisibiles, continet; ipsa autem fœx terrea in intestinis & liene terminatur & asservatur, quæ juxta Microcosmi centrum non aliter, quam elementum terræ juxta centrum Macrocosmi, inveniuntur. Ex his ergo regiones Microcosmi externi non aliter differentiis symphoniacis distingui videmus, quàm universam elementorum Macrocosmi dispositionem qualitate & situ differre constat; quorum sanè quidem harmoniam in tractatu nostro, de Macrocosmo, satis evidenter depinximus. Et sanè illa hujus harmoniæ compositio in regione elementari nihil aliud erat, quam similitudo universalis harmoniæ mundanæ, à mutua actione & resistentia inter fontem totius lucis & abyssum tenebrarum derivata. Nam elementum ignis se habet ad elementum terræ, ut lux ad tenebras; similiter regio humiditatis inter ignem & terram, ut spiritus universalis intermedius ad duo extrema, videlicet lucem & tenebras. Ex quibus diligenter considerare possumus, quanta sit similitudo inter corporis humani & elementorum mundanorum proportiones, & quibus dimensionibus metricis, ad musicam reduci possint hæc duo, ut in harmonia ad invicem conveniant. Quod autem harmonia humana cum sympathia omnium conveniat, hoc modo demonstratur: Deus est lux; lux concordia, & concordia creationis atque existentiæ origo, verbumque consonans, & pulchritudinem rerum efficiens sphærasque à termino à quo, ad quem, atque iterum ad suum principium, tanquam ad unisonum movens, à quo omnes concordantiæ profluxerunt. Unde

factum

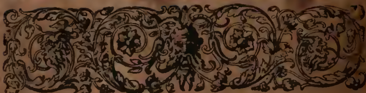
factum est circumvolvendo, ut elementa & elementa paulò post sint producta. Sic etiam mens divina, lux atque concordia Microcosmi summa, humanæ creationis atque existentiæ origo pulchram Microcosmi effigiem produxit, sphæras ejusdem motu, tam voluntario seu naturali, quàm involuntario seu rapto spiritus circumducens, atque ejus compositionem elementarem faberrimè complens; Hinc homo Deus vocatur, sed mortalis, ut ipse Creator solus Deus dicitur, sed immortalis: Similiter Diabolus est tenebræ & discordia atque destructionis seu privationis autor, litigiumque dissonans, quod erat primogenitus chaos filius, Dei verbi, & lucis adversarius, terræ sphæram per se immobilem reddens, elementaque per discordem suam naturam litigare faciens. Sic etiam corpus hominis est tenebrosum, discordiæ & morborum autor, filius chaos obscurus, menti, animæ & luci oppositissimum & per se immobile. Atque hoc totum accidit, quoniam est dualitas. Et proinde, si dualitati unitas animæ, seu quaternario materiæ trinitas formæ jungatur, de discordia corporis ea in harmoniam exquisitam redigetur, eaque ratione tum tenebræ illuminabuntur, discordiæ propellentur, vita præservabitur, mors in exilium ejicietur, pax inter Deum & tenebras, seu inter corpus & animam illuminatione per divinam mētis præsentiam fiet, corpusque per se immobile jam actum & motum à principio interno movente recipiet. Ex quibus constat, quod hæc duo extrema inter se contraria per se varios producant effectus, videlicet lux & tenebræ, anima & corpus; cum illa pariat concordiam, cujus dominio res parvæ crescunt; hoc verò discordiam inducere soleat, cujus præsentia res magnæ dilabuntur. Horum ergo extremorum contrarietatem denotat contrarius triangulorum eorum in mundana compositione situs; cum pyramidis formalis conus sit in terra, basis verò ejus in primo cœlo. At verò pyramidis materialis positio in contrarium se habet, quoniam ejus conus est contiguus centro basis illius formalis; ejus verò basis centro quasi terræ statuminatur. In medietate verò, ubi sola vita reperitur, conveniunt; videlicet in sphæra æqualitatis, vel in loco interfectionis duarum pyramidum, ubi unius portio trutinis justitiæ ad portionem alterius ponderatur. Atque ut in positione differunt hæ duæ pyramides, sic etiam naturæ ab illarum basibus exilientes, dispositione oppositæ esse percipiuntur. Nam videmus, quod anima à centro pyramidis formalis egrediens, quo diutius est in corpore, eò perfectior & vivacior fiat, magisque in sua facultate & sapientia seu prudentia juvenescere observetur; cum è converso corpus, quanto majorem ætatem acquirit, tanto magis, veluti per senium quoddam decrescere & labefactari dignoscatur. Præterea, quo fortior est anima, eo debilius corpus & vice versa. Concludimus igitur, quod humanum corpus ex quatuor constet elementis: sed in carne & ossibus propter fixam eorum & solidam substantiam terream, terra maximè apparet. Similiter elementum aquæ in humoribus vim suam atque existentiam habet; aër verò, præterquam quod in sanguine infimæ regionis copioso reperitur, in pulmone etiam, tanquam in loco sibi magis proprio, habitare percipitur. Unde factum est ab origine, ut illud corporis membrum semper sit in motu, locoque ventilabri ad cordis refrigerium inserviat, ne illud, quatenus est sedes præcipua virtutis igneæ nimio calore consumatur & dissolvatur. Cordis igitur effigies est pyramidalis, & in hac sua effigie ignis flammæ accommodata; quoniam in flamma ignis sursum ascendente basin ejus, basi pyramidis similem, ejus verò summitatem more coni pyramidis acutam videmus. At verò in corpore sese res habet cum corde, ut in mundo cum Sole. Nam basis pyramidis solaris est in corpore solis, ejus verò conus deorsum tendit, contra ignis vulgaris naturam, hocque singulari voluntate divina. Nam alias res inferiores, si virtus lucis semper sursum tenderet efficacia lucis vivificæ de-

stitutæ

ſtitutæ atque [illegible] expertes relinquerentur, nec quicquam ſuper terra vivere p[illegible]et. Simili etiam ratione conus cordis humani, quo tam inferiores, quàm [illegible]iores corpo[illegible]is partes benevolentia ejus reficiantur, deorſum tendere animadvertitur. Sed quoniam hæc vis ignea ante ſpiritus divini afflatum corpori [illegible] adfuit; & vero noſtra in hoc libello intentio eſt, de ſolo corpore in ſimplici ſua natura, abſque ulla hominis interni conſideratione diſcurrere, plura de hoc ſubjecto verba non faciemus, ſed ad multiplices ejuſdem diſpoſitiones, cum interno ejus commixtas, earumque declarationem pede veloci progrediemur, ut ita ab hoc quaſi ni[illegible]lo, ab hoc, inquam, luto vili, & ab his cineribus, ac terra mortua, omni adhuc gratia divina orbata, tandem recedendo, ad admirabiles lucis divinæ (paulo poſt illam inhabitantis, atque in eam ſpiraculo Deiformi inflatæ operationes, abſtruſamque illius cum corpore ſympathiam, qua illa movet hoc movetur, illa agit, hoc patitur, illa vivificat, hoc vivit, illa per hoc ſentit, videt, audit, guſtat, olfacit atque tangit, & virtutibus adhuc admirabilioribus ſt[illegible]penda in illo ſpiritus ſui rationalis & intellectualis virtute, ad culmen & exitum felicem ineffabiliter producit, intentiori cum lætitia & gaudio, hilarique animo & properante pede acceleremus.

Q[illegible] TRA.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER VII.

De Microcosmi interno in externo seu de mentis actu in corpore.

CAP. I.

De hominis creatione.

Nima humana secundùm modum & rationem [illegible] libro hujus primo allegatam, proportione m[illegible]ca, vehiculisque spiritualibus à superioribus ad [illegible]simum cœlum subterlabens, & ad ingressum [illegible] domicilium præparata, in illud tandem ex te[rr]a, pulvere & luto, manibus ipsius Creatoris ad [illegible] spiraculum Deiforme suscipiendum, uti [illegible] a [illegible]ctum est, adaptatum, opificis afflatu infund[illegible] que inspiratur, hominemque externum vivi[fic]a suæ præsentiæ virtute movet, vivificat & a[illegible]t. Atque hoc modo creatus est homo duplex in [illegible]co individuo, & factus est animal vivens, ratione atque intellectu præditum, a[d]mirabile (dico) animal, Deus terrenus, immortalis in se creatus, sed ob peccatum mortalis factus, denique imago sui Opificis ineffabilis. Sed quoniam de [illegible]tæ ejus spiraculo & de corporis ejus, in statu innocentiæ, puritate, mun[diti]e, perspicuitate, claritate & perfectione, similiterq; de ejus in Paradysum co[llo]catione, conjunctum cum ipsius Paradysi voluptatis descriptione & explica[tione] alibi in *Tractatu nostro Theologico-philosophico, de vita, morte & resurrectione* c[illegible] egimus, leviter ea hoc loco præteribimus, ut circa veterum solummod[o] [illegible]sophorum opiniones, de hominis interni in ejus externo actionibus di[sc]eptantes versemur. In priori ergo libri hujus parte, de animæ humanæ operat[ionum] dominio & virtute, tam ex parte [su]pernaturali, quàm ex parte cœlesti [illegible]mentari, tractabimus, quate[nus] [illegible]ma cum corpore in sola creatione sive [illegible]ratione consideratur. Crea[tionem] [illegible]gitur a generatione in multis d[illegible] percipimus; Nec tamen [illegible] [cr]eationis vocabulum ita stricte con[illegible]

vel [illegible]

volumus,uti faciunt illi,qui eam definiunt rei productionem & ortum ex non præexistente materia,hoc est,ex nihilo: namque hoc modo non rectè dicimus hominem creatum esse;quatenus in primordio ejus externum è materia præexistente factum,atque ad opus præparatum extitit: videlicet ex luto & terra, quæ consentanea erat compositionis ejus materia;sed creationem potius atque rectius definimus illam,qua rerum species,antea non existentes,jam esse incipiunt. Sic enim prima hominis species exordium in creatione Adami accepit, Leonis in prima animalium terrestrium productione,&c. In hoc ergo differunt creatio & generatio,quod illa versatur circa specierum non præexistentium ortum & productionem,hæc verò in rerum seu creaturarum præexistentium propagatione, multiplicatione, specieique jam tum per primum FIAT creatæ,atque ad ultimum PEREAT conservatione. In priore igitur immediatè operatur DEUS Creator, in posteriori verò secunda mentis primæ imago, quæ est ipsa natura creata,seu Dei filia,ab ipso ante omnium creationem progressa & derivata.

CAP. II.

De libera spiritus medii dispositione,qua solet de uno vel alio extremo participare, & de beatitudinis interni hominis causa,ejusque dejectionis atque infortunii ratione.

D*Ivus Paulus* cum *Xisto Philosopho* conveniens *animam humanam Dei templum esse* constanter asseveravit,cujus rei rationem demonstrat etiam *Merc. Trismegist. Pim.*12. hisce verbis: *Bonus*,inquit ille,*Dæmon animam in corpore,mentem in anima,in mente Verbum,Deúmque eorum Patrem esse pronunciavit,Verbi igitur imago ac mens Dei est purissima materia portio aër est;aëris anima,anima mens,mentisq. denigq. DEUS, DEUS verò circa omnia,mens circa animam,anima circa aërem,atq. aër circa materiam versatur.* Hinc est,quod alii hominis naturam arctius constringendo, eam ex tribus coägmentaverunt,videlicet ex anima,spiritu intermedio & corpore;per animam,mentem & animam significantes. Sed hi,ut mihi videtur, non ita exactè hominis internum distinxerunt,hoc est,hominis interni portiones,quas ex quolibet trium cœlorum acquisivit,non distinctè descripserunt,& per consequens,eam reliquerunt imperfectam,cum omnis perfectio ex principio, medio & fine consistat. *Platonicorum* ergo sententiæ potius hoc loco à *Mercurio Trismegisto* non discrepanti auscultabimus,qui homini interno tria adscripserunt; videlicet *supremum,infimum & medium.* Per *supremum* intellexerunt illud divinum,quod mentem,intellectum illuminatum,lucis increatæ portionem,& actum seu radium Dei vocant,qui est hominis portio superior,in qua animæ portione *Merc. Trismeg.* altius ascendendo,ex consilio boni & nunquam mentientis Dæmonis,verbum inesse asseveranter dixit,cui etiam *Divus Johannes* astipulari videtur, *verbum vocans vitam hominum & tenebrarum lucem*,atque itidem *Merc. Trismeg.* appellat illud,*vitam & lucem,ex quibus constat homo.* Et alibi dicit: *Verbum in te videt & audit Pimand.*1. sic *Moyses* nuncupat illud *spiraculum vitæ*,immediatè ab ipso Deo in hominem externum inspiratum. Atque hæc superior hominis portio,intellectum illustratum amplectens,est illa,per quam homo cæteris animalibus præcellens,ad ipsius Deitatis naturam accedit; Unde *Dei imago & Dei filius* non modò à Philosophis,sed etiam ab ipsis scripturis nuncupatur. Per mentem ergò *Platonici* intellectum & rationem intelligere

voluerunt. Per *infimum* autem, aëream & infimam hominis interni portionem, seu actum elementorum significare videbantur, qui est, ut testatur *Mercurius Trismegistus* loco superius allegato, totius regionis elementaris, quæ colligens sibi pro ratione ea, quâ materia existit subtilior & tenuior, formales elementorum dispensationes, atque assistentibus simul & præeuntibus ducibus seu animæ portionibus superioribus in corpus, secundum corruptā carnis & tenebrarum dispositionem agit, utpote quibus sua natura & positione magis est familiaris. Unde pronior est hæc animæ portio ad corporis & inferiorum affectus, quàm ut ex sua natura menti & rebus divinis conveniat. Atq; hæc infima animæ portio vocatur anima sensitiva, quam *Paulus Apostolus hominem animalem* appellavit, atque idolum ex corporeæ materiæ gremio eductum, quod corpore resoluto, unà cum eo interit, aut cujus in corporis sui resoluti vaporibus non diu superest umbra, nihil participans immortalitatis, sed in hylæ deformitatem rediens, nisi ipsum quoque sublimiori potentiæ uniatur, cujus virtute sola immortalitatem adsciscere potest. Hæc animæ portio est potentia motrix, vivificans, corporis rectrix, sensuumque origo materialis, per quam ipsa anima in corpore vires explicat sentiendi. Sentit enim corporalia per corpus, movet corpus per locum, regit in loco, alitque corpore corpus. In hac ergo animæ portione duæ sunt virtutes potentissimæ; quarum una est *Phantasia*, sive imaginatio sive cogitatio, atque altera *sensus natura*. Per *medium* denique Spiritum intelligebant medium sive æthereum & vitalem actum ac radium naturæ, utraque extrema, videlicet mentem cum anima animali connectentem. Unde fit, ut hæc media natura de utroque extremo participet, adeoque habet tum à virtute Solis, propter lucis ejus ad cœlum empyreum relationem, scintillam rationis, quæ deinceps mentis & spiritus intellectualis præsentia augetur, tum etiam ab infimo extremo & elementorum subtili facultatem sensitivam. Unde fit, ut hæc media natura, tanquam æquè extrema uniens & portionem intellectualem cum anima animali seu sensitiva conjungens, hoc est, mentem cum rationali suo spiritu & vehiculo ad inferiora vehens, fit in sua natura quasi libera, ita ut liceat ei vel huic vel illi magis adhærere: videlicet aut versari magis circa inferiora & sensibilia, quàm circa supercœlestia & divina, aut etiam vice versa; prorsus ac si DEUS libero arbitrio hunc spiritum intermedium incolenti diceret: Utrum horum mavis, accipe, vel secundùm *Antistitis Moysis* verba: *Habetis ante oculos vitam & mortem, eligite utrum vultis*, vel secundùm *Apostoli* electionem: *aut fitis mundi filii, aut regni cœlestis*. Et similiter quoque hoc modo dicitur: Adam gustasse de fructu arboris cognitionis boni & mali, qui in principio nihil nisi mentis arcana contemplatus est, & per consequens solius bonitatis fuit particeps. Sed quomodo res sese habeat, auscultate obsecro. Hic spiritus intermedius, vitali spiritu plenus atque præterea etiam ratione tum solari tum præcipuè mentis & empyrea imbutus, ex his potestatem dat corpori vivendi in genere, hoc est, omnes vitæ functiones, mediantibus organis sensitivis, ad vitæ facultates ac commodatis, corpori tribuit. At verò, quoniam omnis actio vitæ aut circa bonum, aut circa malum (cum non sit in hoc mundo quicquam præter hæc duo extrema) versatur, quorum prius est lucis donum, ultimum tenebrarum, necesse est, ut hæc spiritus in vita motio aut ad bonitatem, hoc est, ad naturam Dei & lucis patris, aut ad malitiam Diaboli tenebrarum principis tendat. Nam ut æqua lance ad utrumque simul extremum propendeat, impossibile est: Hinc enim *inquit Christus: Non potestis Deo simul atque homini inservire*. Et *Divus Johannes 1. epist. Filii Dei non possunt esse filii mundi, nec vice versa*. Ex his igitur constat, quod spiritus hic, quasi princeps Elector, aut magis ad superiora, aut etiam ad naturam inferiorum seu animæ animalis tendat, hoc est, quod vel mundi, pravitatis, tenebra-

tenebrarum atque vitiorum naturam vel cœli super cœlestis bonitatis & virtutis dispositionem respiciat. Si igitur spiritus hic intermedius cum sua luce menti constanter adhæreat, beatificatur; quoniam hæc portio suprema nunquam peccat, malóve consentit, semperque erroribus resistit & ad optima hortatur, uti latius describit *Mercurius Trismegistus* 1. Pimand. Et proinde etiam tandem virtute mentis Spiritus talis propter suam obedientiam ad Deum transfertur, juxta illud *Procli: Anima per acquisitam scientiam ipsi menti seu intellectui similis evadit.* At verò è converso, si spiritus ille animæ animali accedat, seu inferiori cohæreat, depravatur, inquinatur, & in tenebris submergitur atque detinetur, donec ex bono Dæmone fiat malus; quoniam inferior illa portio, animalis scilicet anima, in malo, peccato & concupiscentia semper submergitur, & teste *Divo Paulo* trahit ad pessima. Verba ejus hæc sunt: *Video aliam legem in membris meis, captivantem me in lege peccati.* Hinc etiam ortus est divinus hic *Bernhardi* sermo: *O anima, decorata & pulchra facta per imaginem & similitudinem Dei sponsata spiritui per fidem, adjuta ab angelis, comes beatitudinis, hæres salvationis, particeps rationis, quid habes tu ad agendum cum carne?* Imò verò *Bernhardus* non vidit omnia: Nam spiritus quàm sæpissimè proditorio more animam mediam adulando ad inferiora trahit, & in corpus opacum illam includit, ubi tam utplurimum eam relinquit solam & otiosam, & id quidem efficit blanditiis animæ sensitivæ, cui prochivior ea est adhærere, quàm menti propter humidam atque materialem suam dispositionem, quæ magis suo simili gaudet. Sed tamen, ubi animæ mediæ naturæ proportio ampla est (quæ semper in spiritu reperitur) ibi facit spiritum suum menti magis obedientem; quoniam anima media seu actus mundi, radiusque naturæ, est de natura remota ipsius mentis seu actus Dei; unde de ejus proprietate participat. Tendit ergo materia naturaliter ad opera tenebrarum, forma verò ad dispositionem lucis, uti in ignis ardentis flamma videmus. Estne hæc, ô lectores, nova atque inaudita doctrina? Estne, inquam, hæc *Platonicorum* opinio à veritate ullo modo dissentiens? Examinetis, obsecro, vosmetipsos, & rem istam tandem aliter se habere non posse comperietis. Verbi gratiâ. Alicui forsitan vestrum facinus aliquod perpetrandum proponetur, hoc est, constituet secum, aut stuprum, aut adulterium, aut furtum, aut cædem, aut proditionem contra Principem, aut scelus aliquod consimile patrare. Sed tamē ratio, quæ est semper comes mentis, huic ejus proposito pro posse suo resistet, nihilominus fieri sæpissimè assolet, ut in fine hujus contentionis, spiritualis sensus & carnis appetitus compleatur, mentisque & rationis admonitiones rejiciantur, atque ita scelus illud destinatum perficiatur. Hîc ergo videmus, spiritum hunc intermedium mentis consilium neglexisse, & animæ sensitivæ adhærendo in tenebras se immersisse; Atqui vice versa, si spiritus, timore Creatoris perculsus, & rationis vestigia sequens, menti fortiter adhæreat, facinusque conceptum relinquat infectum, ejusque consilii & propositi mali pœnitentia, & quasi odio accensus, ad meliorem vitam se convertat, evidens illic est signum, quod spiritus hujus intermedius mentem constanter fuerit amplexus, & quod animam animalem seu idolum in contemptu habuerit. Sed quid sermone uberiori est opus? Nónne nobis liquet, quod duo sint in mundo extrema, videlicet lux & tenebræ, virtus & vitium, bonum & malum? Sequitur igitur quasi ex concessis, quod itidem quoque sit medium inter ea certum atque determinatum, quod de hoc vel illo extremo aptum sit participare, prout unius vel alterius objectum illi magis jucundum & delectabile videbitur. Et procul dubio anima humana, sive homo internus ex his partibus conflatur, quatenus perfectus & completus est, & per consequens ex numero perfecto constare judicatur, videlicet ex principio, medio & fine, hoc est, ex mente, spiritu & idolo, seu anima animali, aut quod idem

est,ex natura cœli supremi,medii & infimi. Nec tamen solum spiritum æthereum hîc intendimus,sed per spiritum,animam vitalem seu spiritum solarem ætheris,hoc est,compositionem factam ex luce vivifica & spiritu ei sua puritate optimè conveniente.

CAP. III.

De ratione, & cur mens in corpore opaco includatur, deque ejus in corpore humano imperio.

Admirabile est cogitanti,qua harmonia duo illa,tum natura essentiæ,tum loci positione contraria,Mens scilicet & corpus,in unum coagmentari possint: Et tamen hoc,mediante spiritu interposito, fieri oculis intellectualibus cernimus. Similiter mirum videbitur, quod excellentissima hæc Dei imago, imò verò ipsissimus Dei radius ita longè à sua sede connaturali submoveatur,adeoque in sua conditione vilescat,ut cum sit lux splendidissima, efficacissima, divinissima,immortalis atque purissima,conjiciatur tamen & includatur in carcerem tam tenebrosum & caliginosum ac terrestrem & corruptioni obnoxium,adeoque etiam immundum & spurcum. Sed hoc divina Creatoris providentia factum esse agnoscimus,ut ipsa tum particularium naturam diligeret, & tamen circa multitudinem versaretur, tum etiam universalium dispositionem unitatemque respiceret. Hinc inquit *Jamblicus*: *Animæ & heroes magis versantur circa multitudinem, Dii & Dæmones circa unitatem.* Nam lux,quo profundius descendit in pyramidem materialem ab ejus cono versus basin,eò magis inclinat ad multitudinem,uti superius dictum est. Hac etenim via voluit Creator,ut DEUS quidam terrestris,sed mortalis, multitudinem rerum particularium in terra observaret,sicuti ipse,tanquam DEUS immortalis,unitatem, & res universales in cœlo respicit; Tali siquidem ratione DEUS ipse Creator,tam in terra,quàm in cœlo habitare,& ubique adesse dicitur. Huic etiam nostræ opinioni hisce verbis astipulari videtur *Mercurius Trismegistus Asclep.* 4.*cum inquit*, id est, *divinæ similitudinis formam animadverteret* DEUS *non posse omnium rerum esse diligentem,nisi eam mundano integumento contegeret,texit eam corporea domo,tales omnes esse percepit ex utraque natura in unum confundens,miscénsque quantum satis esse debuisset. Itaque hominem conformavit ex animi & corporis*,id est, *ex æterna & mortali natura,ut animal ita conformatum utrique origini suæ satisfacere posset, & mirari atque orare cœlestia & æterna, & incolere atque gubernare terrena*,&c. Infinita est ergo mentis potestas in corpore humano,quoniam ipsa,teste *Mercur. Trismeg. Pimand.*12. de Dei essentia nascitur,si qua est ejus essentia,& ab essentia ejus nequaquam dividitur,sed illi potius eo modo connexa est,quo Solis corpori lumen. Atque hinc est,quod illa dominetur omnibus,neque aliquid eorum,quæ ad fatum pertinent,impossibile menti. Ideò fit,ut humanus animus sit fato superior. Et tamen,quæ fato subjecta sunt,non negligit;atque ob hanc rationem sapiens,hoc est,mentis actu prædictus,astris dominari dicitur. Hinc etiam est, quod idem Philosophus agnoscere videtur omnem motum corporeum in corpore fieri à mente. Non enim erat homo externus animal vivens factus,priusquam spiraculum Deiforme in eum inflaretur. *Mercur. Trismegist. Pimand.* 10. dicit *quod anima,mentis præsentia destituta nec agere quicquam,nec dicere potuisset.* Ex sacris ergo sacrorum Philosophorum Scriptis colligimus,mentem bifariam sumi,videlicet,vel pro prima & superiori,quæ est actus & radius promanans immediatè à Deo,vel pro inferiori,quæ est mentis primæ & superioris imago,aut

vestigium

vestigium quoddam exactam primæ mentis terminationem prosequens: quæ quidem mens secundaria est ipsa natura seu actus mundanus. Mens igitur prima seu radius Dei à supersubstantiali natura immediate prosiliens in spiritum empyreum seu rationalem ingreditur;ubi creaturas divinas, primo creationis die primordiales,& acie divina præditas formavit. Hujus etiam mentis primæ imago secundo creationis die in medio abyssi reluxit,cœlumque æthereum & mundi materialis seu visibilis animam vivificam produxit. Quæ prioris mentis imago atque mens secunda,ipsa Natura vel radius mundanus haud immeritò nuncupatur. Atque hæc singulis animalibus, cæterisque visibilibus mundi creaturis conceditur. Quare *Mercur. Trismegist. Pimand.* 12. hanc mentem secundariam,brutorum & vegetabilium naturam appellavit. Huic opinioni adstipulatur *Synesius* hisce verbis *Hymn* 3. *Mens delapsa in hylen, mens immortalis,parentum divinorum propago,exigua quidem.sed illorum tota,ista & una ubique tota in totum infusa, vastam cavitatem cœlorum torquet, universum hoc conservans, in diversas formas distributa adest; Pars ejus stellarum cursus,pars angelorum cœtus,pars etiam gravi nexu,terrenam sortita est formam,disjunctaque a parentibus,tenebrosam hausit oblivionem*,&c. Similiter alibi idem illud *Mercur. Trismegist.* hisce verbis confirmare videtur: *Mens* inquit,DEUS *est in hominibus,atque idcirco nonnulli ex hominum numero Dii sunt,eorumque humanitas est divinitati quàm proxima: Etenim bonus Dæmon Deos quidem prædicat immortales,homines autem mortales Deos. In animalibus autem irrationabilibus mens illa natura est. Nam ubicunque anima,ibi mens;quemadmodum ubicunque vita,ibi etiam & anima in viventibus absque rationis discursu.* At verò anima media in sua natura est vacua mentis primæ,quamvis ipsa sit quasi mens secunda, quæ sufficit ad vitam cujuslibet creaturæ. Hinc,inquit *Mercur. Trismegist. Pimand.* 10. *Anima,mentis præsentia destituta,nec agere quicquam,nec dicere potest. Sæpè verò mens extra animam exit,quo quidem tempore nec audit nec videt anima,sed animali similis est ratione carenti:* Tanta,dico est potentia mentis supremæ,quæ animam hujusmodi deserit corpori implicatam,& ab eodem tractam quasi ad inferos. Nam hæc æterna essentia,ut cum *Mercurio Trismegisto* loquar, ab ignaris,improbis,ignavis,invidis,iniquis,homicidis & hujusmodi procul admodum est,vel saltem vacat in suo diversorio,permittens eos Dæmonis ultoris arbitrio,qui ignis acumen incutiens,sensus affligit,& magis magisque ad patrandum scelera armat hominem,ut turpioris culpæ reus,acriori supplicio sit obnoxius, eumque sine ulla intermissione ad insatiabiles concupiscentias inflammat, eumque oppugnat in tenebris,peccatum examinat,& ignis impetum in ejus cruciatum,mirum in modum concitat atque exagitat. At verò animabus,quarum spiritus ei adhæret,aderit mens ita benignissimè & perquàm faustè;quippe quæ in sanctam animam influere,illamque ad sapientiæ lumen extollere solet; benevola enim erit bonis,piis,puris,religiosis,sanctisque hominibus,præsentia sua fert illis opem,adeoque ut statim cuncta cognoscunt,ipsos ad gratias agendas,& [illegible] benedicendum inclinat; facit,ut concedant sanè corpus morti suæ, atque ut sensuum illecebras fastidiant,utpote,qui clarè dijudicant,quàm lethifera sint sensuum lenocinia;quinetiam ipsa mens,janitoris munere fungens,incidentes in insidias corporis haudquaquam permittit finem consequi suum;aditus enim,per quos turpes blanditiæ manare solent, jugiter intercludit,libidinesque fomites omnes extinguit. Hinc *Mercurius Trismegistus Pimand.* 12. *Quibus utique animis mens præsidet,suo illas fulgore illustrat,earum moribus malis resistens, quemadmodum Medicus eruditus ægrotantis corpus doloribus afficit,urendo illud atque secando recuperandæ valetudinis gratia: eodem modo mens voluptuosam affligit animam, ut radices voluptatis evellat,maloque corpus repurgans,non aliter anima bonum procuret, quam sanitatem corporis Medicus.* Imò verò mirabiliorem adhuc mentis hujus divinæ

vinæ in corporibus effica[illegible] [illegible]ravit in [illegible]o *sermone quarto Pimand.* ubi in [illegible] verba loquitur: *Quicunque [illegible] ac Dei creatura fulti sunt, secundum operum com[illegible]nem pro mortalibus immortales habentur, intelligentia sua cuncta complectuntur q[illegible] terra sunt, & quæ in mari, & si quid est præter ea supra cœlum: atque a Deo seipsos ex [illegible] ut ipsum quoq; bonum intueantur: quod sane cum perspiciunt eam qua hic [illegible]mur, [illegible] tam, miseriam quandam arbitrantur.* E converso (ut ex superioribus l[illegible] constat) quotquot hominum animæ mentem nequaquam fortitæ sunt [illegible] natricem, eadem, quæ & brutorum animæ, patiuntur. Dimittit enim eas m[illegible] cupiditatum imperio; ad quarum expletionem ardenti quodam impetu [illegible] runtur, rituque ferarum immoderatè & irascuntur & cupiunt, &c, quod dete[illegible] est, non finem ponunt libidini ullum, nec malorum inveniunt passionu[illegible]e terminum. *Hisce*, inquit *Mercurius Trismegistus Pimand.12 velut lectorem [illegible] cem Deus legem proposuit*; secundùm illud etiam *Divi Pauli Gal.* [illegible] 19. *Lex ad[illegible] propter transgressiones. At verò in hominibus, quorum spiritus intermedius et ad[illegible] libidinis impetum cohibet, iracundiæ restringit ardorem*, &c. Sed quon[illegible]m me[illegible] ctiones benedictæ non omnibus conceduntur, quippe cujus essentia [illegible] et [illegible] corpore cum anima vitali sit, attamen, nisi anima cum suo spiritu eam, ne[illegible]a anima sensitiva, quærat atque amet, illi deerit, & ab actionibus vacabit div[illegible] ideò modus reconciliandi formam hanc divinam, ut in anima operetur [illegible] vacet, imprimis inquirendus erit. *Mercurius Trismegistus* inquit *Pimand* 4 *M[illegible] crateris latice ablui non potest corporis amator, nam, nisi quis suum corpus oderit, [illegible] amare non potest. Quamprimum verò is non se sed Deum ipsum dilexerit, mentem [illegible] tinus consequetur, hanc denique nactus, scientiam è vestigio nancissetur.* Cum hoc [illegible] *Trismegist.* sermone sacræ Scripturæ multis in locis convenire videntur. U[illegible]e *Divus Johannes 1. epist. 2 Mundum diligens non habet charitatem Patris in se*; Et ibi [illegible]em *cap 3. Mundus non novit filios Dei, quia filii Dei non noverunt mundum; quia mundus totus in maligno positus est*, ut *cap. 5*: Similiter 1 *epist. D. Johan. 2. Concupiscentia carnis [illegible] fecti non habent charitatem Patris in se.* Et alibi: *Concupiscentia est omne, quod in mundo est, quæ non est ex Patre, sed ex mundo.* Ex quibus patet, quod men[illegible]is non adsit, qui corporis amore, aut concupiscentia mundana sunt capti, q[illegible] DEUS tales non novit, sed solus mundus, quatenus eorum actiones circa res mundanas versantur.

C A P. IV.

Quod mens & ratio hominis non subjiciantur fato, & quod stellæ iis non possint imponere necessitatem.

PEr fatum intellexerunt veteres Philosophi operationem septem Planeta[illegible] in stellis fixis, Nam quicquid per providentiam divinam ab Archetyp[illegible] dinatur in mundo intellectuali, illud à stellis fixis & septem Planetis [illegible] visibili mandatur executioni. Hoc etiam confirmatur à *Mercurio Tri[illegible]me[illegible] Pimand.1.* fatum appellante dispositionem septem gubernatorum; cu[illegible]a animalia, *præter hominem, subjecta esse asserit, nec tamen omnes homi[illegible] to[illegible]ci vol[illegible]it, quippe, quibus mens divina adest, non ita fato, ut cæte[illegible] ciuntur. Verba ejus ex 12 *Pimand.* hæc sunt. *Homines [illegible] fato gener[illegible] transmutationi subjiciuntur initium quippe & finis fati sunt duo hæc, generat[illegible] transmutatio. Et homines quidem id patiuntur, quod instituit fatum; [illegible]erum [illegible] homines, quibus mens ut gubernatrix assistit, non eodem modo, quo cæteri patiunt[illegible] tenus enim ab improbitate alieni existunt, malum minimè patiuntur* [illegible]

* etiam

m[illegible]s

mentis præmiis à Deo concessis ad id quod decet, utitur, nihil ab immortalibus discrepat, quin etiam corporis solutus compedibus, ab utrisque ducitur ad chorum beatorum simul atque Dei. Platonici etiam hujusmodi jactaverunt sermonem *Mens supra fatum est in providentiis, ideirco nec cœlorum corporum influxibus, nec rerum naturalium qualitatibus afficitur, sola igitur illam moderatur religio.* Sed quid amplius aliorum autoritates hoc loco recitabimus aut allegabimus, cùm rationes evidentissimæ, atque ex sinceris philosophiæ visceribus haustæ, in promptu sint, quæ luculenter demonstrant, hominis mentem & rationem astris & eorum influxibus dominari, eamque cœlorum visibilium actionibus non esse subjectam. Anne æquum esse videbitur, ut rex eminentissimus à subditis gubernetur, aut eorum pœnis & passionibus subjiciatur? Iniquum equidem esset, tali imaginatione duci, quod Creator à suis creaturis ad aliquid præter suum velle cogatur, aut quod actus & radius ab eo immediatè promanans, & tamen ab ejus essentia divina nullo modo separatus, sed perpetuò ei connexus, creaturis ab ipsa mente & verbo statuminatis ac firmatis subjiciatur. Quid ergo habent stellæ seu creaturæ cœli intermedii ad agendum cum creaturis cœli superioris & præcipuè cum autore & creatore earum? Deorsum igitur proculdubio dotes à cœlo empyreo per divinam Creatoris benevolentiam effunduntur, atque optato modo recipiuntur; non autem iterum à creaturis eas recipientibus sursum rejiciuntur. Nam hoc esset ingratè illud restituere, quod liberè pro se & inferioribus accipitur, & more principis tenebrarum, oblivisci beneficium Creatoris, ac superbiæ alis in altum ferri, & regna sublimiora insulsè petere. Alibi ergo, rem hanc aliter se habere, copiose satis explicavimus; ubi in *Musica nostra mundana* declaravimus, Solem medii cœli imperatorem, suas dotes, à cœli empyrei sublimitate, sic volente Deo Creatore, per virtutem consonantiæ Diapason accepisse, ut de sua abundantia portionem vitæ, omni die, hora & minuta, in inferiora, itidem virtute consonantiæ Diapason materialis, in terram infunderet. Ex quibus liquet, inferiorem mundi regionem, vitæ mensuram eo modo accipere à media, quo media à superiori. Jam verò pro absurdo haberetur, si quis diceret, Solem & cœlum medium accipere vitam suam & nutrimentum formale à regione inferiori, aut supremam à media, perinde ac si quis inferret, causam procedere à suo effectu, seu principium à suo principiato. Nam sacræ Scripturæ agnoscunt operum trium primorum creationis dierum distinctionem. Res igitur, breviter loquendo, sic se habet: Anima humana, quam supra hominem internum esse declaravimus, ex tribus portionibus à triplici cœlo derivatis, conflata est, uti diximus. Nobiliorem suæ compositionis portionem acquisivit à cœlo empyreo, imò verò immediatè ab ipso Deo, in spiritu empyreo vectam; videlicet mentis radium in rationali curru sedentem: Media ejus portio, quæ vitam dat corpori, vim suam acquisivit à cœlo æthereo; quæ cum suo spiritu recipit spiritum rationis cum ejus domino. Infimam autem animæ portionem ex elementorum subtili conflatam, animæ animalis & sensitivæ dispositionem esse, antea satis apertè explicavimus. Jam verò ex dictis manifestum est, quod natura cœli medii à natura cœli supremi regatur, atque illa porrò ab essentia Dei: non aliter, quàm natura infima & elementaris à superioribus simul conjunctis gubernatur. Hinc ergo est, quod si media animæ portio inferiori suo membro adhæserit, mens ipsa divina communicationem cum ea habere recusabit; Unde sequetur, ut astrorum influentiæ & operationes in talem animam, & universum ejus corpus prædominium plenissimum sint habituræ; siquidem animæ istius portio, stellarum effectibus superior vacabit, neque animæ in ejus operationibus adesse invenietur. Nam cum anima media, cum spiritu æthereo seu anima elementari hunc in modum quasi fœdus iniens, fit de vera cœli medii substantia & forma, spiritu

videlicet & luce conſtans,non erit mirum,ſi ſtellæ & Planetæ facilem in e[illegible] impreſſionem faciant,eamq́ue pro voluntate ſua gubernent,atque ita illam a[illegible] omnem mundanam concupiſcentiam flectant. Similiter animæ port[illegible] rior avidiſſimè amplectitur eorum influentias,& pro ſolis Diis ipſas æſtimat a[illegible] que agnoſcit. Atque hinc eſt, quod conſtellationum Zodiaci aliæ bilio[illegible] cholericos,aliæ melancholicos,aliæ phlegmaticos & ſegnes,& aliæ laſcivo[illegible] ſanguineos producunt effectus. Unde *Mercurius Triſmegiſtus Pimand* 13 *Z[illegible] cum tabernaculum ex duodecim* Ultricibus *tenebrarũ conſtare* dicit,quas alibi *hor[illegible] les* vocat; Ultricem autem unam facit *Ignorantiam*, ſecundam *Triſtitiam*, tertiam *Inconſtantiam*,quartam *Cupiditatem*,quintam *Injuſtitiam*,ſextam *Luxuriam* ſeptimam *Deceptionem*,octavam *Invidiam*,nonam *Fraudem*,decimam *iram*,[illegible]n decimam *Temeritatem*,& duodecimam *Malitiam*: Atque ſub his,tanquam genere ſubalterno plures continentur,quæ per corporis carcerem incluſum triſtem hominem ſenſibus pati cogunt. Poſtea in Planetarum regna deſcendendo, *Saturnus* hominem à mente relictum reddit invidum,vilem,pauperem,triſtem,avarum,&c.& præcipuè quidem,ubi ipſe fortior fuit in illius homin[illegible] tivitate: Sic *Jupiter*,horoſcopi dominus inventus facit eum ambi[illegible]oſum. *Mar[illegible]* rixis & litigiis deditum,compotatorem & incaſtum atque adulterum. *Sol* b[illegible]ſum & ſuperbum. *Venus* luxurioſum & concupiſcentia ac voluntatibus mundanis ſubmerſum. *Mercurius* inconſtantem & levis ſeu facilis credulitatis. *Luna* ebrium,ſegnem & negligentem. Ex his igitur videmus,quantam poteſtatem cœlum viſibile & creaturæ ejus habeant in animæ portionibus inferioribu[illegible] mente & ratione deſtitutis;quippe ſimile ſimili gaudet;& ſpiritus medius cum ſua luce inferiora ſolummodò reſpiciens,materiali & mundana voluptate delectatur;hocq́ue eo magis,quoniam blanditiis animæ ſenſitivæ ſeu elementaris ad illud inſtigatur. Unde fit,ut obliviſcatur Domini ſui,atque ita,nec vexationes mundanas,nec Dæmonis cruciatus animadvertat,donec totaliter à me[illegible]e relictus luat pœnas,& deſperatione,ſeu pœnitentia nimis tarda clamitet: *Peccavi*;atque ita luto ſuo æternùm adhæreat,nec altiùs aſcendere valeat,quoniam à divino ſuo Domino,per quem reſurgere debebat,derelictus atque proſtrat[illegible] in tenebris jacet ac ſubmergitur. Non igitur dicant amplius ſcrupuloſi,ſtellas nulla neceſſitate agere in homines mente deſtitutos,quoniam eos omnimo[illegible] ſtellis & cœlo viſibili ſubjectos eſſe, rationibus jam allegatis apertiſſime comprobavimus. Atque hoc modo videmus,quod extra rerum naturam no[illegible]e furto,cæde,ſtupro,aut hujuſmodi aliis hominum vitiis virtute Aſtrologi[illegible]a [illegible]u dicare. At verò etiam ſalvatum eſt illud Antiſtitis axioma; *Sapientem* [illegible] et[illegible] *ſtris dominaturum.* Nam,ut antea dictum eſt,cum mens influit in ſanctam [illegible]mam, extollit illam ad ſapientiæ lumen,quæ diverſorium altius & virtute [illegible]tentius habet,quam eſt illud ſtellarum. Nam teſte *Mercurio Triſmegiſto* Ult[illegible] *illi duodecim* antea commemorati,*præſentia divini ſplendoris à decem poteſtatibus repelluntur: Etenim aſſiſtentia ejus deſcendit ad nos primùm cognitio Dei,cujus præſent[illegible] depellitur ignorantia; Deinde deſcendit ad nos cognitio gaudii,quo præſente triſtitia pe[illegible] tus aufugit: Hujus etiam poteſtatis actu producitur conſtantia cujus adjumento aboletur inconſtantia; Conſtantia autem eſt vis ſuaviſſima. Producitur etiam continentia q[illegible] eſt vis univerſarum victrix cupiditatum. Atque hic gradus juſtitiæ fundamentum e[illegible] ſtit,quatenus ejus ortu & acceſſu injuſtitia à cunctis operibus expellitur,nos autem ab[illegible]n te injuſtitia,juſti efficimur. Sexta autem poteſtas etiam mentis præſentia in nos de[illegible] en[illegible] videlicet communitio adverſus exceſſum & luxuriam,qua expulſa,etiam veritas sp[illegible] bit,& deceptio mox expelletur.* Unde *nobis veritate præſente bonum abſolutum ad[illegible] livor etiam diſcedet,Veritati enim innatum eſt bonum cum vita ſimul ac lumine ne[illegible] tra iræ vindex accedet. Imo vero hujus præſentiâ* Ultrices *omnes repentino quodam im*

pe[illegible]u

petu rejicientur. Quid autem aliud intelligere videtur Philosophus iste divinus, quàm quod duodecim illæ Ultrices seu impietates & sceleris autores, quos signorum Zodiaci effectus esse, agnoscere videtur, mentis præsentia (quæ secum novem cœli empyrei virtutes, seu novem intelligentiarum ordinum, quos denarium numerum conflare supra diximus, proprietates deorsum trahit) ab homine expellantur. Sic Angelorum chorus Luciferum cum turba ejus rebellante propulsavit & debellavit: Sic *Seraphini* cognitionem Dei important, cujus absentia pellitur ignorantia: *Cherubini* exuberantiam scientiarum & donum sapientiæ Dei ac charitatis afferunt, quo tristitia exulare compellitur, similitérque inconstantia; quia scientiæ plenitudo & sapientia, donumque charitatis, quod est donum fidei, constantiam parit, atque homines à cupiditate mundana ad supercœlestem allicere dicitur: *Throni* donum judicii veri atque recti habent, unde eorum præsentia injustitia omnis tollitur: *Dominationes* faciunt homines potestate spirituali excellere, & fortiter sese in prælio spirituali gerere, unde harum virtute anima spiritualiter pugnat contra tentationes carnis, luxuriam & deceptiones: Has sequitur ordo *Potestatum*, quæ mores, reverentiam & humilitatem denotant; Unde invidia tollitur virtute humilitatis: *Angelici ordines* virtutum illuminationem dant & purgationem, unde eorum virtute fraudes & præstigiæ submoventur, fallaciasque ipsorum proprietatum præsentia extirpat funditer purgat animam ab omnibus iræ affectibus. *Dionysius* etiam narrat, *Archangelos*, qui octavum ordinem possident, id muneris & officii habere, ut Dæmones malignos, hominum fruitionem habentes, propulsent, eosque impediant ne homines amplius excitent: nullus enim in homine invenitur affectus temeritate illa vehementior, quæ excitatur à Diabolo: Imò ipse his viis & modis tentabat Jobum, virum electum, annitens eum temeritate movere & irritare, ut ea tandem occæcatus Deum blasphemiis afficeret: *Angeli* denique, qui constituunt nonum & ultimum nunciorum Dei ordinem, munere tali funguntur, ut mundi malitiam refrænent, virtuteque amoris divini, quo pleni sunt, hominum malitiam extirpent, atque ut pios contra inimicorum suorum malitiam adjuvent, quemadmodum *Gen.* 32. *&* 2. *Macchabæorum* habetur, & *Tobiæ*, &c. Imo vero hi non solum hominum malitiam, sed & eorum morbos tollere nituntur. Ex his ergo Philosophi intentio potest discerni; videlicet, quod virtute mentis, cum novem ejus ministris, Zodiaci malitia facilimè propulsetur, videlicet virtute decem potestatum, quorum præsentia hominis interni regeneratio fit; id quod etiam alibi expressis verbis explicare videtur: *Intellexisti*, inquiens, *fili mi, regenerationis ipsius modum, denario præsenti numero intellectualis regeneratio composita est, quæ duodenarium numerum rejicit.* Viam autem & modum, quo ipse mysterium hoc agnovit, hisce nobis reliquit verbis: *Idq́*, inquit ille, *ex hac generatione speculati sumus. Nam quicunque propter benignitatem generationis, quæ secundum Deum est, sensum amittit corporeum, hoc est, cujus spiritus intermedius magis adhæret menti, & non animæ sensitivæ seipsum cognoscit ex divinis compositum, factusq́; sapiens, divina potentia tota mente lætatur. O quantus est ergo mentis actus, qui per ... mas exercetur; in cœlo enim est, in terra, in aqua, in aere, in animalibus, in arboribus et in hominibus quidem immensior, ac denique ante corpus, post corpus, atque ubicunque re vera colitur, atque sincere apprehenditur, ibi semper agit, vitiaq́; omnia & Diaboli præstigias veritatem producendo, patefacit, patefactasq́; propulsat.* Nec mirum vobis videatur, o lectores, me cum *Merc. Trismeg.* Zodiacum Ultorum prædictorum h... ... um appellasse diversorium, quoniam in S. etiam Scripturis legitur, quod *Diabolus sit mundi visibilis & materialis princeps*, qui sui regni visibilis summitatem ... possidere cupit, quàm rerum Creator in universalis periphe... ... constanter sedere creditur.

CAP. V.

Quod mens & anima menti adhærens passioni non subjiciatur.

CUm *mens sit verus Dei actus ab ipsius Dei essentia ortus,* (*ut Merc. Trismegisti* [illegible] *bus utar*) & à natura divina nequaquam divisa, ut supra declaratum est [illegible] liter cum sit omnium princeps & quasi centrum, ac (si dicere fas est) juxta *M*[illegible] *Trismegistum Pimand. 12. & Synes. epist. Hymn* 3. sententiam loquendo, i[illegible] *Creatoris anima*, ita ut possit, quæcunque vult, efficere: dominatur enim om[illegible] bus, imò etiam ipsi legi: sequitur exinde, quod illa sola agat in omnia, & q[illegible] omnia ejus actiones (ipsa tamen secundùm Dei naturam inviolabili perm[illegible] nente) patiantur. Est immobilis & tamen primum rerum mobile, ac nul[illegible] ctionibus obnoxia. Nam cum ipsa solummodò sit rerum actus, res al[iæ] ag[illegible] non possunt, nisi ab ipsa agendi potestatem habeant: Quare necesse est, [illegible] agat in seipsam & per consequens suas proprias actiones toleret aut [illegible] alio modo patiatur. At verò, quoniam omnis actio est in subjecto seu patiente, apto ad recipiendos impressionis actus, & agenti quodammodo contrari[illegible] circo mens in seipsam tanquam in subjectum passibile agere non potest; pr[illegible] mùm, quia omnis ejus entitas est identitas & formalis, nihilque materiæ in [s]e habet, nihil passioni obnoxium, nihil suæ naturæ resistens, sed partes eju[s] [ho]mogeneæ sunt, & ipsa unitas; quare nihil contrarietatis ei inesse a[illegible] dve[rti]tur. Hinc est, quod Philosophi voluerunt, nullum elementum [illegible] in [sua] sphæra agere; sed actiones ejus in sphæram naturâ ei contrariam imprimi[illegible] runt. Multò magis ergo mentem neque in se agere neque pati affirmamus, [qua]tenus forma est purissima atque Deiformis absque ulla spiritus material[is] a[d]mixtione à Deo immediatè promanans, quæ omnia efficit in hoc mun[do], [ni]hilque patitur unquam. De hac animæ portione sic loquitur Jambl[illegible] *Anima in corporibus pura est, neque tangitur perturbationibus, cum sit vita supe*[illegible] *ingenita, neque dolore quopiam dissolvente, cum sit extra omne corpus.* Et [illegible] *Cum anima sit individua & uniformis essentia. secundùm se incorporea permanen*[illegible] *corpore nihil communicans, nimirum passiones divisionis vel alterationis vel muta*[illegible] *alicujus non admittit. Proclus* etiam affirmare videtur, *ipsam animam medi*[illegible] *pati, sed passiones omnes provenire à corpore, & nullo modo inesse animæ: Corpor*[illegible] *ille, passiones in animam non pertranseunt, unde tametsi mors sit corporis, non tamen animæ malum:* Cujus certè opinionem, divinitate plenam, nunquam sat[is] [lau]dare aut admirari possum, quippe quæ deducit argumentum à maj[ori] pa[ssio]ne, inde comprobando, quod minores multò minus animæ nocea[n]t, ac [illegible] set; non minores, quia non majores. Nam si mortis passio, quæ est omn[illegible] xima, ipsius corporis vincula dissolvens, nihil ad animæ perturbationem [illegible] ciat, sed potius ad ejus è carcere liberationem conducat, multò minus [illegible] vioribus corporis affectibus perturbabitur. Sed ut ad ejus argumentum m[illegible] ingenii acumine elaboratum, respondeamus, probando rem non ab[illegible] se ita habere, atque ipse putavit; dicimus, hanc animæ mediæ libertat[e]m [illegible] esse ex se, sed propter ejus connexionem cum mente divina: Unde si [illegible] ejus menti adhæreat & lucis divinæ radios amplectatur, corp[or]is m[al]a [illegible] modo sentit; sed potius ejus perturbationibus delectatur [u]t eo tand[illegible] luto, citius à suis vinculis liberetur. Hinc dicit *Porphyrius*, quod *anima* [illegible] *semper vigilans, in corpore tamen quasi dormiat.* Et *Proclus* narrat, quod *anima in* [illegible] *poribus ægrotent, & quasi delirent.* At, siquidem spiritus ille interme[di]us, anima

med[i]a[illegible]

mediam vehens, ad carnis delitias proclivior fit & tenebrarum illecebris atque blanditiis se immergat, mentisque & lucis divinæ oblitus, superiora & spiritualia negligendo, inferiora & corporalia respiciat, certè passionibus corporalibus obnoxius erit, timore & perturbationibus morborum & mortis non minus perculsus, quam ipsa anima sensitiva. Et tunc anima ejus lucida seu radius naturæ suo curriculo æthereo, hoc est, spiritus intermedio nobe... enti inhærendo, & tanquam in speculum inspiciendo, percipiet multas tenebrarum præstigias & illusiones, quarum conspectu perturbabitur; quoniam ejus societatem mens divina, veritatis imago, propter spiritus illius inobedientiam reliquit, atque ut fallacijs tenebrarum & Diaboli perturbetur, permittit. In hoc igitur speculo suo monstra hæc seu passiones phantasticas, & quasi falsitatis chimeras contuebitur, amorem scilicet stultum, odium detestabile, desiderium & concupiscentiam immanem, horrorem tremendum, lætitiam fictam, spuriam & non durabilem, dolorem intolerabilem, spem vanam, desperationem fatalem, audaciam impudentem, timorem ineffabilem, iracundiam irrationalem seu bestialem atque tremendam; atque hæ quidem undecim passiones enumerantur, quibus anima à mente derelicta affligitur. Inest tamen animæ lucidæ vis quædam, spiritum suum ita lapsum, atque tenebris immersum ad cœlum revocandi. Nam cum sit ejusdem progeniei cum mente, facillimè precibus & pœnitentiæ clamore mentem in auxilium suum pertrahit, ita ut hujus præsidio ac directione rursus ad sanctum regnum & parentis palatium perducatur. Hinc divinè satis *Porphyr. in lib. de Abstin. Quando ad pristinum statum redire pro viribus affectamus, necessarium est à sensu & imaginatione, omnique irrationali quæ sequitur inde, conditione, passionibusque ejusmodi animum penitus segregare, quatenus permittit natura necessitas.* At verò, si anima cum suo spiritu consentiat, & jam delapsa cum eo in corporis & mundi amorem (si quidem mala ad finem perseveraverit) non gustabit immortalitatis quicquam, neq; bono etiam fruetur, hoc est, non revertetur ad illam formæ & lucis perfectionem, à qua derivata est, sed semper manebit vinculis captivata, & in materiæ abysso submersa. Nam impossibile est animæ à captivitate materiæ liberari, nisi id fiat, mentis & vivifici verbi divini Spiritus mediatione, quotum alis solummodò & non aliorum, à terra ad cœli cacumina elevari atque sublimari potest; nam facilimum est, ut materia descendat, difficilimum autem, ut ascendat & revertatur absque pennis igneis, quarum ope multò velocius vehitur & attollitur Spiritus ad cœlum ponderosus, quàm fusum virtute ignis, vel globus tormenti in aërem ejaculatus. Dicimus denique, quod mentis radius in prima creatione, quò magis à fonte unitatis descendit, eò profundius in materiæ multitudinem se immerserit, uti in harmonia animæ dictum est. Unde fit, ut quamvis radius seu actus immediate procedens à Deo sit simplex & purissimus, radius tamen ab eo productus (qui mens secunda & ipsa natura dicitur) magis vinculis & involucris materiæ (quam spiritum suprà vocavimus) involvatur, sicut in *Macrocosmo nostro* dictum est. Et proinde mentis primæ opem requirit ad suam redemptionem. Hac enim via renovabitur mundus & virtute exaltabitur, teste *Esaia Propheta* in hæc verba *Sol decuplo erit purior & excellentior in sua pulchritudine*, quippe quæ omnia a verbi in mente residentis præsentia perficientur, quod ideò sibi α & ω nomen rectissimè vendicavit.

R CAP.

CAP. VI.

Cur mens & ratio humana superiorem Microcosmi regionem, cœlum Empyreum inhabitet?

IN *libello nostro de homine externo* ostensum est, eum in regiones tres, se... macrocosmi dispositionem esse divisum, quarum superiorem non inep... sine ratione evidentissima cœlo empyreo comparavimus. Nam ut in c... crocosmi empyreo mentis divinæ & rationalis spiritus locus atque sedes, ... naturalis, secundùm doctissimorum cum Philosophorum tum Theolog... opiniones existit, sic etiam à Philosophis & Medicis doctoribus rationi... tellectus locus atque diversorium in capite seu regione superiori mic... collocari animadvertitur. Et quidem etiam si experimẽta vulgaria r... sphæra ex vitro vacuo conflata, utcunque aliquis eam violent à in aq... gere tentaverit, semper tamen ad locum suum naturalem assurgere d... detur, quippe cujus contenti natura (aërea nempe) est, aquæ superi... Hoc idem etiam percipimus in ligno, propter ejus aëream igneamque d... tionem. Hujusmodi igitur est quoque ratio, cur mens, cum sit ... suprema, superiorem loci partem, in quo est possideat. Nam quamvis ... rationalis seu empyreus sit ejus vehiculum, & anima mundana cum ... æthereo sit iterum spiritus intellectualis currus, & hisce omnibus aër ... plaustri, in quo mens cum cæteris in corpus introducitur; mens tamen hu... culmen totius semidiametri animalis possidet, atque ut rex seu imperator ... nissimus superiorem semper, tam in parte hominis interni, quam ex... sedem occupat, officiumque quasi nautæ sibi vendicare videtur, nave ... poream per fluctuosas mundi perturbationes & tempestuosas atq; pr... cel... hujus vitæ undas secare & tutò ad terram & portum felicitatis dirigend... teri ejus ministri, videlicet, ratio, vita, spiritus naturalis & sensus ipsi obed... reddantur. Sed si rebelles fuerint atque gubernatoris præceptis non a... tent, naufragium proculdubio inevitabile & sibiipsis exitiale producen... quo ipsi in mundi maris abyssum cum nave seu cymba corporali absor... tur atque vivi tenebrarum hiatu deglutientur, dum tamen interea nau... gubernator pennis immortalibus alta petens, in suam patriam bened... cum suo spiritu rationali remeabit; quippe qui semper, quatenus fat... n... jicitur, ei obediens esse solet. Hinc ergo est, quod, ut navis gubernator ... rioris puppis parte sedet, nautasque inferiores in suis negotiis dirigit, q... sperè & propitiè iter suum faciant; ipsique nautæ partim in inferiori pu... te versantur, & partim in superiori, prout occasio movet; sic etiam men... riorem corporis humani regionem inhabitat, cui cæteri ministri, vide... et v... lis anima & illa naturalis ac sensitiva, ad nutum adsunt, & parati sunt o... jus mandata cum diligentia perficere & expedire. Sed &, quodnam, q... gumentum evidentius quæri potest pro eo, quod mens superiorem han... nis regionem inhabitet, quàm quod eum inter omnia alia animalia ma... ctum atque orthogonaliter stantem videmus, quippe ex quo manifest... est, in ejus fastigio & summitate vim atque actum eminentissimum ... versus cœlum erigentem atque attollentem existere non aliter, q... v... ignis artificialis corpora gravissima in altum elevari percipiunt... I... tam efficax est hic ignis divinus quem *Merc. Trisme.* asserit, *igneum am... ducere solere, ut primum a corpore fuerit separatus*) ut etiam non modò ...

pora ad rectos angulos erigere, sed etiam ea ad superiora rapere atque elevare percipiatur, quemadmodum infra luculentius declarabimus. Ex his igitur luce clarius deprehenditur vera mentis sedes, situs atque positio in corpore humano, & quod ea sit sola microcosmi tam interni, quàm externi divina imperatrix, atque Deiformis gubernatrix.

CAP. VII.

Quod lux per universum orbem mundanum sit eadem, similiterque Spiritus idem; & quomodo lux tendat ad Spirituum purificationem & elevationem in altum.

IN quamplurimis locis, antea in libro nostro macrocosmico citatis, succinctam atque propinquissimam lucis cujusque cœli relationem abundè & dilucidè patefecimus. Lucem enim supremæ mundi regionis primo die creatam esse mentis divinæ iconem seu imaginem explicavimus, lucemque secundariam, quæ cœlum medium secundo die informavit, esse quasi prioris & superioris radium seu simulachrum, atque tertium tandem secundæ idolum atque effigiem, similiter quod virtute lucis superioris Spiritus rationalis seu empyreus sit creatus, & vocatus radius mentis, quæ est radius Dei, & quod itidem quoque medius spiritus virtute lucis mediæ factus sit vitalis seu æthereus, seu quinta essentia, dicaturque radius mundi, anima mundi & ipsa natura agens; atque porro etiam, quod actu infimæ lucis in spiritu infimo, quatuor elementa tertio die sint producta & distincta, dicaturque radius elementorum, & quasi elementum ignis, seu tenuis lucis portio deorsum in illas partes prosiliens. Hæ ergo alterationes omnes à lucis divinæ actionibus proveniunt, cujus integer conatus est, ut immunda purificet, & crassa subtiliet. Atque hac ejus actione mundi universalis Spiritus, qui teste *Divo Petro* nihil aliud est, quam *Aqua*, in regiones puritate & impuritate, tenuitate & spissitudine differentes, atque in dispositionem quatuor elementorum est distinctus. Ex quibus patet, quod universalis mundi lux sit unica, ejusdemque actionis & naturæ ab æterno fonte derivata, & quod differentiæ operationum ejus non in ipsa, sed in diversitate materiæ resistentis existant. Nam quod fortiùs resistit, actum fortiorem requirit, & quod debilius est in sua repugnatione, minori impressione opus habet; & tamen actionis semper eadem est ratio. Similiter passionis ratio à diversitate materiæ, spissitudine & tenuitate differentis, procedit. Nam quod densum & compactum est, difficiliùs agentis impressionibus locum concedit; Unde fit, quod lux cœlestis, propter minimum Spiritus sui resistentis renixum, quoad nos insensibiliter calefacere videtur, cum tamen nihilominus in officio suo lucido excellat. Sic etiam videmus, eandem lucem, propter radiorum suorum in spiritu crasso coarctationem fieri atque evadere ignem destructivum & sensui tactus intolerabilem, imò verò docemur, quod quò magis ad centrum terræ illa penetrat, eo vehementior existat ejus facultas adurens & destruens; quippe cum radii ejus tendendo magis deorsum, inveniant subinde materiam crassiorem, atque ita tandem ineffabilem in modum comprimantur. Unde fit, ut non sine maximo cruciatu adurat, ignemque vulgarem producat. Sic etiam ignis flammam nihil aliud facit visibilem, quam partium aëris rariorum inflammatarum contractio, seu radiorum lucis in aëre occultorum & dilatatorum in unum congregatio. Quoquidem modo etiam videmus aërem humidum in tenui sua natura invisibilem, contractione in nubem visibilem & palpabilem condensari,

quæ

quæ sic contracta, res madefacere observatur. Ex his ergo liquet, luci[illegible] sæ partes ab invicem non differre, sed ejusdem naturæ esse, adeoque ca[illegible] ferentiæ ejus quoad nos, esse diversitatem operationis. Similiter quoq[illegible] teria mundi tota eadem est, videlicet aqua; quæ tamen pro majori vel m[illegible] lucis cum ea, & in ea repertæ, proportione differre cognoscitur. Hinc igitu[illegible] cemus, quod lux inferior taliter secundùm proportionem suam agit in sp[illegible] suum aëreum, qualiter lux media agit in suum; atque iterum, quod med[illegible] in suum Spiritum æthereum non aliter agit, quam lux cœli superioris [illegible] & proinde, quod tota differentia consistat in eo, quod luci inferiori prop[illegible] guitatem proportionis ejus & multitudinem materiæ magis resistitur; luci autem mediæ propter ejus cum spiritu æthereo æqualitatem (quæ quali[illegible] fit ex consentanea pyramidis formalis & materialis adaptatione suprà ostendim[illegible]s) resistitur minùs, utpote quæ invenit Spiritum in eadem proportione sibi [illegible]edientem; atque sic etiam porrò lux superior, tanquam abundans exce[illegible]lenter, minori adhuc vel minima lucta agit in spiritum empyreum; utpote qui pa[illegible]mus est, & propterea incorporeus, ac planè metaphysicus dicitur, hoc est, ex[illegible]a naturæ terminos positus. Atque hæc est ratio illa evidentissima, per quam homines, mysterio divino illuminati, & quibus per consequens Deus à priori non demonstratur, tanquam per scalam à posteriore ascendunt, ut ad Dei cogniti[illegible]nem perveniant: namque per abditas aquæ cum igne operationes, quas hi[illegible] in terra observamus, de lucis mediæ in suo spiritu effectibus divinare possumus; atque sic etiam ex manifestis Solis actionibus in aëre, de virtute lucis primanæ in spiritu secundario judicare non erit impossibile; ac denique inventa ra[illegible]ne actionis lucis mediæ cum suo spiritu, ulterius actiones cœli superioris & ea[illegible] effectus quadantenus efficaciter contueri non omninò diligenti inquisitori d[illegible] negabitur; atque ita demum percipietur, quod lux, quæ egressa est ex fonte [illegible] vino, ad materiæ purificationem, mundificationem & attenuationem tendat, & per consequens ad illius elevationem & exaltationem à re grossa ad s[illegible]b[illegible], & à loco corruptioni obnoxio ad sedem formali luce repletissimam, q[illegible]æ [illegible] ejus appetitui satisfaciat. Nã benigna est essentiæ divinæ dispositio & prop[illegible] ut ad rerum præservationem, salvationem, redemptionem, & à tenebri[illegible] regiones promotionem semper operetur; adeoque semper in rerum deformatarum reformatione versatur, turpiumque dispositiones in pulchritudinem [illegible]educere, tenebrarumque & litigii præstigias mundo propalare atque beni[illegible] tatis suæ dona unicuique conferre & distribuere, ac divini tandem am[illegible]is sui characteribus omnia obsignare gestit. Nónne ergo observamus [illegible]n ha[illegible] regione elementari, quod ignis flamma, naturali instinctu, neglectis superio[illegible]s atque sublimibus, petat omni conamine inferiora? Nec quidem absque fe[illegible] bili ejus extinctione eam ab hac sua inclinatione avertere possumus. Sic in f[illegible] artificialis natura observamus, quod, ut primum ignea ejus dispositio in actum deducitur, grave illius corpus contra suam dispositionem in altum attol[illegible]tur. Ex quibus videre possumus, quam avidè natura lucida sedem suam connaturalem appetat, massamque suam corpoream relinquere, & ab ejus vinculis se extricare conetur.

CAP. VIII.

De inæquali corporis & animæ lucidæ proportione, & quod lux solummodò ad corporis elevationem versus cœlum & impuritatis ejus expurgationem hîc in terra laboret.

Corporis materia se habet in proportione ad animam suam lucidam, ut spiritus infimæ mundi regionis ad lucem ejusdem; quam superius in proportione sesquialtera reperiri diximus; quatenus scilicet illic una pars lucis & tres partes Spiritus materialis inveniuntur. Hinc ergo fit, quod corpus animam gravare, & in actionibus suis impedire dicitur; ita quidem, ut quæ illa vult, hoc peragere non sinat, & contra ejus actiones, quæ tendunt eò, ut illud in altum elevet, summa ope nitatur. Quod autem anima debilior sit in corpore multis gradibus quàm materia, experimento declaratur. Nam si quis descendat è monte, corpori valdè conveniens erit hic motus; quoniam omne grave, naturali quodam instinctu, deorsum tendit; imò verò lætatur homo externus, quia facilis ei videtur descensus; qui tamen motus est contra animæ naturam & dispositionem, ut in igne & fuso declaratum est: At verò in montis ascensu defatigatur homo externus, atque anima vivifica (quæ tamen quasi scintilla duntaxat est) vehementer & pro viribus agit ad elevationem ponderis istius gravis, suumque diversorium ad hoc laborare facit: Unde manifestum est, quod corporis moles multis proportionibus animæ suæ lucidæ mensuram excedat: quoniam totus homo delectari videtur descensu, qui fit secundùm materiæ appetitum, ascensu verò, qui est secundùm lucis cupiditatem, gravatur. Verùm enimverò, si animæ lucidæ facultas corporis mole copiosior esset, è converso homo gravaretur descensu, atque in ascensu suo lætaretur; quippe anima lucida omni naturæ conamine tendit sursum, imò verò etiam ipse Spiritus sursum ascendere vehementer cupit cum lucis suæ scintilla, quæ semper ad tale officium prompta est, ut in fusi accensi elevatione dictum est. Et quidem etiam idem illud sequenti experimento demonstratur.

Sit A. *vas aqua plenum, in cujus fundo* B. *candela accensa affigatur, ita ut stet perpendiculariter, si ergo subitò cōprehendēdo flammam candelæ in orificio vitri, quod collo sit oblongiori, collum illud deorsum in aquam detruseris, & foramen* C. *in fundo ejus obturaveris, occulta ignis facultas atque proprietas è vestigio observabitur. Nam grave corpus aqua sursum bona quantitate versus & secundùm majorem vel minorem flammæ proportionem elevabitur.* Percipiemus etiam, quod Spiritus aëreus quoque sit ad hoc proclivis, & in opere isto quasi quidam coadjutor. Id quod sequenti experimento vulgari declarabitur. Nam si milvum fictitium ex chartis factum, cui filum vel chorda satis longa alligabitur, vento exposueris, videbimus, ventum machinam illam satis gravem facilimè in altum attollere.

Ex

Ex quibus constat, quod non modò lux, sed etiam ejus vehiculum tendat ad corporum exaltationem; in tantum quidem, ut etiam, quando propter exiguitatem suam non potest opus illud perficere, tum soleat huc atque illuc à latere, videlicet dextrorsum & sinistrorsum, vel antrorsum atque retrorsum corpora & animalia columnis seu pedibus staturninata, sursumque & deorsum, eo modo, quo dictum est, movere. Sed, ut artificialia ista omittamus, videmus quoque eandem dispositionem in plantis; quippe in quibus lucis portiones è terra exurgentes, sursum versus locum suum connaturalem cum tota sua massa corporali, præeuntibus in auxilium Solis radiis, se attollunt. *Atque* ut jam animalium disquisitioni insistamus, *ab ancilla quadam audivi, quod aliquando cattam seu felem quandam seniorem & majorem, ob insignem ejus rapacitatem, ubi in ipso gulæ & ingluviei actu eam inopinantem apprehenderat, inclementer pedibus suis, telo alio destituta, & tamen præsentis occasionis opportunitatem è manibus dimittere nolens, conterere, atque ita conculcando suffocare tentaverit:* Ubi *verò uno pede suo gutturi felis apposito, alteróque cordi ejus impresso & affixo, erecta constitit, bello exitiali sine ulla commiseratione miserum istud animalculum propter voracem ejus gulam crucians & affligens, percepit tantam in corpore ejus vim, tantúmque in exigua illa parte, & quasi scintilla lucis seu actus ei inclusi vigorem atque efficaciam, ut admiratione quadam perculsa assiduè vereretur, ne quando, & vel non obstante etiam onere tanto, in altum elevata, dejiceretur, dum videlicet sensit, ingentem Spiritus inclusi vigorem sursum evehere, & in altum elevare corporis sui molem.* Ex his igitur evidentissimum est, quod Spiritus vitalis cum sua luce agente vim maximam habeat, non solum in rebus arte factis, in quibus videlicet spiritus aërei locum obtinet sal nitri, utpote quod nihil aliud est, quàm aër congelatus, & lucis vicem supplet natura illa sulphurea, cujus natura lucida in actum deducta movetur virtute illius Spiritus, sed etiam in rebus vegetabili-

S 2 bus

bus; quippe in quibus Spiritus æthereus radium solarem, illis inclusum, versus patriam suam sursum ducit (quò etiam ille, nisi impediret eum gravis aër cum elementis adhuc gravioribus terræ & aquæ, facilimè ascenderet) atque adeò quoque in ipsis animalibus ignobilioribus, quibus, uti suprà diximus, vis aliqua cœli rationalis inest: Unde fit, ut eorum lux ad corpora gravia elevanda efficacior atque fortior sit, quàm lux illa vegetabilium, à solo orbe solari derivata. Nam diligenter considerandum est, quod uti lux cœli empyrei fortior est, quã lux cœli medii, atque hæc iterum fortior est, quàm lux cœli infimi, ita quoque ubi aliqua horum luminum portio prædominatur, ibi fortior aut debilior reperitur motus & effectus versu superiora. Hinc, uti antea dictum est; mineralium fixitas & immobilitas; quorum anima ex luce cœli infimi sive tertiana producta est; Unde propter lucis debilitatem & materiæ fortitudinem ac cõpactam naturã circa centrũ quiescunt. Sic etiam planta, licet vivacior sit minerali, ita ut supra terram assurgat, pede tamen affigitur terræ, nec per se moveri potest. At verò animal liberum est, corpusque suum huc atque illuc localiter movere, atque saltu corporis sui onus à terra nonnunquam elevare cernitur: Unde evidentissima est creaturarum differentia in lucis & spiritus ei correspondentis dispositione. Veruntamen priusquam ad describendam lucis humanæ excellentiam, omnes alias lucis species in cæteris creaturis superantem, accedamus, obiter hîc & leviter tantùm perstringendo, mentionem faciemus cujusdam experimenti à nobis excogitati; ex quo quidem duo notabilia didicimus; videlicet primò, quod lux humana sit longè dignior, excellentior & potentior ad elevandum corpus in altum, quàm lux cæterorum animalium. Namque si animalis alicujus viventis pondus exploretur, atque tum iterum idem illud animal strangulatum sine ulla sanguinis aut excrementorum amissione, appendatur trutinæ, percipietis, corpus istud mortuum longè gravius esse, quàm fuit vivum. Atque hanc quidem omnes animadvertunt differentiam inter vivos & eorum cadavera. Unde manifestum est, quod animal illud levitatem suam à luce vitali & spiritu tali habuerit, utpote quæ egerunt assiduè actione sursum tendente; Sed quoniam corpus grave illis impedimento fuit, ad latera tantùm & antrorsum ac retrorsum solummodò moverunt; Atque hæc est causa, cur levius sit animal vivum, quam post mortem. Sic etiã videmus, quod homo, attracto per inspirationem spiritu aëreo in pulmones non facilè in aquam submergatur, sed levitate aëris attracti super aqua detineatur. Sic etiam phiala aquã repleta & in aquam immissa subitò submergetur: similiter si phiala per ignis violentiam liquefacta, in massam coaguletur, & in stagnum aliquod projiciatur, videbimus eam non aliter fundum derepente petere, quàm saxum aliquod grave: at si aëre impleatur eadem phiala, onus ejus virtute aëris elevabitur, in stagni seu aquæ superficie sustinebitur, nec ad fundum migrabit. Similiter si corporis humani vivi pondus respexeris, illudque cum mortui cadavere comparaveris, & differentiam diligenter examinaveris, cadaver ejus gravitate sua vivum corpus in pondere superare percipies; imò verò observabis, quod proportio ponderis & gravitatis in corpore & cadavere humano longè præcellat mensurã & numero corporibus & cadaveribus cæterorum animalium, siquidem hominibus fide dignis credendum sit. Quare evidens est, quod lux vitalis in homine (quæ non modò solaris est & mundana, ut in cæteris animalibus, sed etiam divina & summa, quatenus afflatu Deiformi in hominem immissa) majorem habeat efficaciam ad elevationem corporis humani in altum, quàm habet lux cæterorum animantium. Præterea etiam experimento quodam possumus indagare, quantum luminis essentialis defecerit in corpore humano vivo, ad hoc, ut potuisset in altum evehi. Nam si vivum corpus hominis habeat in pondere 200. libras

libras,& cadaver ejus exæquet libras 240. certum est, quod vigor lucis cum spiritu vitali in corpore vivo adhuc requisiverit 60. proportiones actuales, quibus corpus illud elevaretur in sphæram Solis. Nam corpus solare in medio loco ideò suspenditur, quoniam ex æquali lucis & materiæ proportione componitur; ita ut in medio, ubi pyramides se intersecant, collocetur, atque ita semper virtute lucis incorruptibilis in perpetuum suspendatur, donec vincula à Creatore dissolvantur, *in cujus sola potestate est*, teste Apostolo, *animam à Spiritu dividere*. Nec credendum est corpus hoc nostrum sordibus pollutum, & tenebris inquinatum in tali forma elevari posse. Nam virtute lucis copiosæ transfigurabitur, quemadmodum tam sacrarum Scripturarum doctrina, quàm Philosophorum historiis instruimur. Nam primum in scripturis legimus, quod *Moysis facies adeò splenduerit, ut nõ potuerint eum contueri Israëlitæ*. Sic etiã legimus, *Christum in monte Thabor Spiritus sancti lumine fuisse glorificatum atque transfiguratum*. Ita, *Paulus se ad tertium cœlum raptum fuisse, fatetur*: Sed hi ad se iterum redeuntes, in terra mortui sunt. Veterũ etiam Ethnicorum historicis monumentis proditum est: *Socratem fuisse ita transfiguratum, Solis luciferas ut vicerit lumine rotas & Alexandrum Magnum in India ingenti periculo circumventum, anima ita exarsisse, ut ipsis barbaris intuentibus, lumen effundere visus sit*. Theodorici etiam Pater *è corpore toto scintillas profudisse narratur*; Et scribitur *de quodam sapiente, quod scintillantes flammæ ab eo hinc inde etiam cum sono prosilierint*; Similiter in libro prodigiorum reperitur historia *de homine quodam, è cujus capite flamma ignis satis magna exilire fuerit conspecta*: In Bibliis etiam sacris scriptum habemus, quod, *virtute* hujus lucis & *Spiritus divini Philippus Apostol. baptizato Eunucho in India, statim inventus sit in Azoto*; Et de *Habacuc* similiter apud *Danielem* habetur consimilis relatio; Sic etiam 1. *Reg*. 18. 12 *Spiritus Jehovæ te deferet, nescio quò*, &c. Et 2. *Reg*. 2. 17. *Videndum, ne Spiritus Jehovæ fortè sustulit eum, & conjecit eum in aliquem montium, aut in aliquam vallium*. Narrat etiam *Philostratus*, quod virtute eadem *Apollonius Tyanæus invisibiliter transiens, subito oculis in tribunali astantium apparuerit, & paulò pòst juxta Cumam civitatem unum ex discipulis suis allocutus sit*. Sic etiam *Enoch & Elias igneo curru & lumine ingenti circumducti, in cœlum vivi fuerunt rapti*; sed in via transfigurati fuerunt, & purificati ab omni immunditie mortali, virtute luminis expurgantis ac sordes comburentis; quippe nemo facie corruptibili Deum potest intueri. Virtutem haud dissimilem attribuerunt Ethnici *Zoroastri* & *Romulo*; illum enim scripserunt transfiguratum, sursumque corpore sublatum; hunc in tonitru stupendo à patre suo Marte in cœlum raptum monumentis reliquerunt Romani. Hujus lucis divinæ cum Spiritu potestatem agnoverunt *Avicebron Maurus*, *Avicenna Arabs* atque *Hippocrates Cous*, & tota præterea *Chaldæorum schola* fatetur, ac docet eam: quippe quorum omnium lucis hujus progressum animadvertentium sententia unanimis erat, stupendam quandam menti nostræ inesse potentiam, qua fieri posse narrant, ut mens, tota acie in Deum defixa, divino numine impleatur, atque sic impleta numine, effusis radiis per singula media usque ad hoc crassum tenebrosum, grave & mortale corpus, copioso & efficaci suo lumine circumfundens atque circumsepiens illud syderi simile, eique æquè coruscans reddat, atque adeò etiam radiorum suorum plenitudine illud levitate quadam insigni, stupæ igne accensæ, seu fusi pulvere bombardico animati instar, tollat in altum, eaque ratione quoque aliquando corpus veluti spiritum è vestigio ad partes remotas transferat. Horum autem opinionibus ego, tum exemplis præcedentibus, tum etiam rationibus è philosophiæ armario seu sacrario depromptis persuasus, adstipulari cogor; utpote quibus apertissimè video, absque mentis divinæ præsentia transfigurationem, regenerationem atque resurrectionem fieri non posse, & per consequens ex omnibus aliis creatu-

 ris

ris denegata esse, præterquam soli homini; quoniam ei soli & non itidem aliis, inest vitæ spiraculum atque sacrosanctum mentis & intellectus donum. Quod ergo lux habeat, pro majori vel minori sua proportione, facultatem elevandi corpora, in quibus continetur, suprà demonstravimus: Sed quoniam, uti fieri assolet, corpora elementata in infima mundi regione prævalent animabus & lucis portionibus, ideò non habent creaturæ sufficientem hujus lucis quantitatem à sua creatione, quæ plenè suum officium queat perficere. Nec dedit Deus cuiquam creaturæ plus lucis, quàm ad sufficientem ejus perfectionem satis est; ita ut de suo lumine aliis impertiri nequeat, se manente integra. Sic itaque apparet stultitia eorum, qui conantur ex auri vulgaris portione infinitam præparare tincturam. Nam sic ipse Sol, creatura mundi visibilis nobilissima, sua virtute assiduè magis magisque ratione luminis & tincturæ, ditesceret, altiorem locum subinde appeteret, & gradatim versus mundi intellectualis apicem ascenderet, quousque ad unitatis punctum, multitudinem relinquendo, pertingeret. Quare fallimur circa omnem talem potestatem ingentem, quæ, manens per se in suo statu & incorrupta, possit tantum formæ corpori corrupto præbere, ut ad excelsiora sublimetur. Unde igitur hoc donum adipiscemur, cùm nullibi possit à re creata depromi? A sola mente, scilicet divino Dei radio; cujus est omnibus plusquam perfectionem tribuere, cùm in solo Deo & radiis ab ipso non divisis, summum & solum plusquam perfectionis donum inveniatur. Nam quomodo possibile est, ut illud, quod solam perfectionem suæ speciei adeptum est, plusquam perfectionem dare & conferre possit alteri? A Deo ergo, ejusque Verbo & Spiritu, quibus mentis radii sunt continui, hauritur donum illud, & in homines sanctos infunditur; ac vi quadam magnetica & harmonia admirabili attrahitur ab unitatis essentia in hæc inferiora, modo ac ratione ea, quæ sequitur. Quoniam in quolibet homine est virtus ista à radice creationis ejus (quæ tamen fortitudine & debilitate operationis in diversis hominibus variat) revelatur à nonnullis sanctis, Prophetis & Sapientibus via, qua à fonte lucido per radium continuum istius virtutis divinæ, ad inferiora & per consequens in ipsum hominem attrahatùr. Nam pia anima menti adhærens, facilimè replebitur piis donis. Hinc in suo *Hymn.* 1. ita cecinit *Synesius: Mens solos jam curat intellectuales mundos; bona enim inde humani Spiritus origo individuè divisa est: At mens delapsa in hylam, mens immortalis, parentum divinorum propago, exigua quidem, sed illorum tota, ista & una ubique, tota in totum infusa, vastam cavitatem cælorum torquet, universumq; hoc conservans, in diversas formas distributa adest; Pars ejus stellarum cursus, pars angelorum cœtus. pars etiam gravi nexu terrenam sortita est formam, disjunctáque à parentibus tenebrosam hausit oblivionem, cæcis sollicitudinibus terram admirata. Inest tamen, inest aliquid lucis apertis oculis; inest etiam iis, qui huc delapsi sunt, in cælum revocans quadam vis, cum fluctibus emersi vitæ, læti sanctum ingrediuntur iter ad regiam parentis aulam: Beatus, qui voracem hylæ vitans latratum, & è terra emergens, saltu levi vestigia ad Deum dirigit: Beatus, qui post fata, post labores, post acerbas terrenas curas, ingressus mentis vias, altitudinem videt divina luce refulgentem, &c.* Concludimus igitur, quod, ut Deus dedit omnibus creaturis perfectionem in creatione & sacrosancto suo tabernaculo, sic etiam in sola ejus sit potestate, plusquam perfectionem illis impertiri. Nam si in creaturæ potestate esset plusquam perfectionem dare, necesse esset, ut hoc faceret aut creatione nova, aut ut tale munus aliunde acciperet. At si in ejus potestate esset res creare novas, ipsi Deo, cujus solius est creare, æquiparanda foret; si autem hoc tale donum aliunde acciperet, sequeretur, eam illud à solo Deo, rerum omnium Opifice, comparasse. Ut ergo nulla creatura in se est infinita, sic etiam plusquam perfectio in infinitum à creatura dari non potest. At verò, *si quis* (& quidem non

adeò

adeò absurdè *objiceret*, quod, virtute unius scintillæ ignis, infinitæ possint multiplicari, & præsentia unius candelæ innumeræ aliæ accendi, & quod proinde, cùm ignis & lux sint creaturæ, sequatur, creaturas posse infinitum lumen & tincturam similibus largiri. *Respondemus*, quod lux sit vera Dei imago, & quasi ipsius Dei præsentia. Unde dicit *Augustinus*, quod, *quantum lucis aliquid in se habet, tantum Dei sibi vendicare videatur.* Quomodo autem lux illa divina se in hylam ad mundi creationem disperserit, satis evidenter nos docuit divinus *Synesius* loco immediatè præcedente citato. Nec quidem est ulla lucis seu ignis multiplicatio in candelarum multitudine illuminatarum per unam scintillam, sed est lucis in aëre dispersæ & attenuatæ atque propter raritatem invisibilis manifestatio; ita quidem, ut ignis sit ubique & semper permanens, sed nobis invisibilis ac intellectu solummodò & aëris variatione percipiendus; ille verò inspissatus & coarctatus objectum seu materiam & Spiritum, quibus inhæret, coloratum, clarum ac lucidum reddit. Sic etiam aërem invisibilem in nubem visibilem converti videmus, hoc est, aërem tenuem & invisibilem fieri densum & visibilem coagulatione & coarctatione. Est igitur ignis vulgaris nihil aliud, quàm ignis dispersi coacervatio & congregatio, non autem ulla multiplicatio; neque enim unquam plus aut minùs ignis est, aut erit in mundo, quàm fuit in creatione. Magnetica ergo & mirabilis est lucis proprietas, cum unica ejus scintilla infinitas ad se attrahat. Atque hæc est ratio, cur ignis in spissius subjectum contractus, urat atque destruat, quoniam vehementer agit ad dissolutionem, pro ratione ac modo, quo spissitudo subjecti ad fortem resistentiam est parata. At verò econtrà idem ignis per universum aërem expansus, corpora fovere atque reficere observatur. Hoc ergo est argumentum, quod ignis è solio Patris luminis egrediatur, quoniam videlicet quo ad nos, in infinitum videtur multiplicari; at verò, in se est quasi unitas formalis, à qua omnes res, tanquam à forma, quatenus etiam est solus actus mundanus, procreantur. Unde evidenter liquet, quod lux immediatè in creatione à solo Deo, tanquam formarum in rebus creatis fonte unico derivetur. His igitur rectè consideratis percipiemus, quod actus mundanus nihil aliud sit, quam radiorum Dei in creatione progressio ac diffusio, & quod vice contraria Spiritus universalis sit quasi medium recipiens illos radios, & quod itidem materia ex spiritu cubico conflata, sit quasi subjectum, eorum impressiones in se recipiens, & quod totum denique in hoc mundo nihil aliud sit, quam ignis in spiritum implicatio; ex quibus duobus ignis per se & in sua natura sursum tendit, Spiritus verò sine ignis adminiculo deorsum. Sic factus est mundus, & ex mundo seu mundi elementis creaturæ. Non est igitur mirum, si ignis natura sit crassum attenuare, & ex fœdo pulchrum facere, tenebras propulsare, res mortuas vivificare, & de potentia in actum deducere, &c, Cùm totum hoc sit Opificis intentio, videlicet res increatas creare, informes informare, inanimatas animare, damnata salvare, turpia mundificare, dejecta attollere, tenebris obruta liberare atque illuminare. Ex quibus manifestum est, divinæ essentiæ imaginem esse lucem, ubique per universum expansum dispensatam, & aquis mundanis instar croceæ tincturæ cum liquore junctæ, permixtam.

CAP.

CAP. IX.

De animarum humanarum communicatione.

EX præmissis videbitur quibusdam difficile, corporeis solummodò oculis ea intuentibus, quod anima unius hominis virtute splendoris sui spiritualis possit cum anima alterius, etiam longè distantis, communicare & familiaritatem habere, non aliter, quàm unus homo solet cum alio sermocinari, quatenus carnis umbraculo tegitur atque obscuratur. Imò verò ipsa lux solaris, à qua anima media creaturæ derivata est, tenuiori substantiæ opacæ impedimento, quàm est impenetrabile corpus humanum, abscondi & obscurari potest, uti tempore pluvioso apparet; quare multò magis anima hominis è cœlo delapsa. Similiter sequendo hæc *Merc. Trismeg.* dicta: *Anima natura rerum orbata, bonique conscia, orbata oculis, corporeis sese passionibus implicat,* &c. patet, quod anima corporea mole obtecta, oculis quasi destituta sit, ita ut quæ extra sunt & in tenebris conspicere non possit. Hisce autem dubiis *respondemus*, rem quidem ita se habere considerata animâ, quatenus vitam solùm respicit, quæ est solummodò media in animæ humanæ compositione portio. At verò quatenus cum sua domina mente, sine qua anima humana esse non potest, unitur, eatenus corporis parietes non magis possunt radios ejus comprimere & retinere, quàm aqua torrentis cristallini potis est impedire radios solares, ne ad fundum usque penetrent. Nam *Merc. Trismegistus*, inquit, *quod mens sua acie ad superna exigi possit.* Atque alibi rationem assignat, videlicet *Pimand.* 12. *Quia mens ab essentia Dei nequaquam divisa sit sed illi potius eo modo connexa, quo solis corpori lumē.* Quare mentē appellavit *Deum in hominibus*, dicitq; *hominum humanitatē esse divinitati quàm proximā*; Unde *homines* appellavit *Dæmon ejus bonus, mortales Deos.* Ex quibus manifestum est, quod meotis humanæ acies, lucisque ejus radii sint tam subtiles & penetrabiles, ut corporis pori, ejusve massa tenebrosa eos nullo modo possit impedire, quò minùs id ipsius Creatoris solium penetrent & ubique per mundum versentur. *Hinc fit*, sicuti dictus ille *Philosophus* testatur, *ut præsentia mentis, quàm Dei naturam nuncupat. homo intelligentia sua complectatur cuncta, quæ in terra sunt, & quæ in mari, & si quid est præter ea, quæ sunt supra cœlum, atque adeò seipsam erigat, ut ipsum quoque bonum intueatur.* Anima ergo media supremo atque Deiformi dono erigitur, & cum eo viam præbente porosque opacos aperiente, radios suos invisibiliter huc atque illuc ad exteriora effundit. Nec quidem mirum hoc est, cum mens illa sit actus, immediatè à Deo promanans, *cui*, ut cum *Psalmista Regio* loquar, *tenebræ non sunt tenebræ sed nox ei tam est clara quàm ipsa dies.* Atque hic radius Dei est quasi divinæ ejus sapientiæ scintilla, sine qua non est possibile, ut anima humana de rebus manifestis judicet, quæ ante oculos sunt, multò minùs de illis, quæ in cœlo. Sed hujus rei veritatem ex sequenti *Sapientis* sermone *Sap.* 9. 15. apertè videre licet: *Corpus quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, & difficilia æstimamus quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt invenimus cum labore: quæ autem in cœlis sunt, quis investigabit? Sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam, & miseris Spiritum tuum sanctum de altissimis*, &c. Necesse est ergo, ut scintilla radii divini, homini inclusa, ab alto reficiatur, cujus copia regeneratio fiat atque perfecta inter mentem auctam & Spiritum intermedium unio. Hinc prophetia, & rerum in partibus remotis gestarum præsagium; Unde soliti fuerunt *Prophetæ* quasi *visores* appellari. Hinc etiam somniorum veritas, rectaque rerum per visiones explicatio; quoniam virtute splēdoris istius spiritualis & invisibilis, duarum inferiorum portionum radiis uniti, tota animæ

animæ humanæ vis non aliter emittitur è corpore humano, quam lux & radii Solis visibiles ex corpore solari, ita ut quis in *Anglia* manens radium animæ suæ tanquam nuncium, aut *Romam*, aut ad *Indos*, aut aliò, & vel hoc ipso etiam instanti, sine impedimento mittere possit, ita quidem ut ipse voluntate præeunte, oculis contemplationis, qui quidem sunt verè spirituales, illa videre & meditari valeat in partibus longinquis, quæ nos oculis corporeis in proximis & vicinis locis contuemur. Imò verò, quod amplius, anima unius, per radiationes & aspectus, animam alterius procul dubio ore spirituali alloqui potest & solet, non minùs quàm lux unius candelæ potest conferri & jungi radiis lucis alterius: sed propter corporalis nostræ compositionis stupiditatem nos hæc mysteria discernere, aut percipere non possumus: Unde fit, ut sensu obtuso & hebete hæc intuentes, frivola ea atque impossibilia pronunciemus, meramque stultitiam & vanitatem appellemus. Et tamen percipimus oculis apertis, flammam ex ligno opaco ardente exilientem, lumine suo omnia nocte nigra illustrare, spiritumque medium seu aërem sua præsentia movere, & candelam accensam proportione debita imagines in charta delineatas circumducere, & procul dubio susurrationem quandam cum humido suæ lucis medio seu vehiculo habere; prout strepitum colligere possumus, quem flamma cum aëre miscet; sed quoniam grossis nostris auribus talia audire, aut saltem audita intelligere negatur, prorsus ea stultè rejicimus, cùm, teste *Salomone* omnium sapientissimo, in loco superiùs allegato, *anima mentis secreta percipere non possit, nisi adsit illuminatio ab alto.* Atqui nos persuadere nobis non possumus res ullas verè esse, nisi videamus eas, & cum *Thoma* illa non credimus, quæ non tetigimus. Nónne ex radiorum Planetarum & stellarum applicationibus, videlicet ex sextili, quadrato, trinóve aspectu, similiter ex oppositione & conjunctione mirabiles in hæc inferiora effectus infundi, quotidiana experientia edocemur, ac si esset quædam luminis cum lumine de rebus, quæ in terra actæ fuerunt, vel de præsenti aguntur, consultatio: At stulti exertissimè solent clamare hæc deridendo; Quid nobis cum cœlo & stellis? Ingrati homines, qui suorum parentum cognitionem & agnitionem respuunt, & impudenter rejiciunt, rebelles contra Deum Creatorem suum, præstantissimum machinæ ejus ornamentum nullius usus, & penitus inane esse existimantes. Quid denique est vestra corporalis locutio, nisi proportionalis mentis discursus, instrumento corporali per sonum & tonum sensibilem ita expressus, ut corpora aliorum, mediantibus eorum animabus, mentis locutoris intentionem intelligere queant, nec corpus tales sonos recipiens ea distinguere potest sine sua anima rationali? Anne igitur vultis, ut hujus sermonis intentio sit ab anima, tanquam motore, vel ab instrumento? Ratione igitur indignissimus erit censendus, qui animarum communicationem negaverit, cùm luces sint longè subtiliores, excellentiores & rationabiliores, quàm lumina seu ignes, qui vivaciter in hæc inferiora agere observantur, imò verò luminum & radiorum stellarium actus (aspectus admirabiles & prægnantes facientes) multis gradibus superant animæ luces, quatenus mentem pro duce habent; imò quidem etiam anima humana in eo Angelis æquiparanda est, quorum communicationem & discursum intuitivum ad invicem, nec ullus Philosophorum, nec Theologorúm, cùm idem istud in prophetia Danielis & alibi inveniatur, negabit. Quibus exactè consideratis luculenter apparebit, animas humanas inter se, alias cum aliis, virtute radii divini communicationem & irradiationem sive aspectum similem, qualem non habent nonnulla stellarum cœlestium lumina cum luminibus aliarum stellarum, & quod ipsæ ad invicem susurrum spiritualem, seu discursum intuitivum miscere dignoscantur, non minus quàm ipsi Angeli, qui suo more ad invicem loquuntur. Hinc etiam oritur mirabilis animæ humanæ potestas in re Geomantica, videlicet in furti detectio-

T ne,

ne,& de morte aut vita alicujus longè distantis, declaratione. *Quemadmodum ego ipse quondam Oxoniis degens à Domino Cox quodam amico meo interrogatus de fratris ejus in Hibernia bellum sequentis seu militantis, valetudine, virtute animæ meæ, pacata & non perturbata, sed ad hoc negotium omninò intenta, manum meam tali modo gubernatam vidi, ut facta punctorum projectione & figura Geomantica constructa, per animæ meæ informationem indicarim, fratrem ejus in bello fuisse peremptum, atque vulnere à tergò confossum, quod quidem, uti prædixi, eventus docuit. Nam telo per dorsum trajecto vulneratus, & tandem inde mortuus fuerat.* Sed quoniam de admirabili hujus scientiæ operatione suo loco alibi tractabimus, ubi eam verissimam animæ scientiam esse declarabimus, hoc loco illa omittemus. Cæterùm accidit etiam nonnunquam, impedito quadantenus isto animarum aspectu, vel per nimiam ab invicem distantiam, vel etiam per illuminationis divinæ defectum & debilitatem, ut ipsæ animæ aliquantisper relinquant corpora sua quasi mortua atque evolent, quousque iis per radiationem anima personæ absentis, de cujus salute aut negotio agitur, occurrat; quemadmodum solet frequenter illis in *Biarmia* evenire, quorum mentionem facit *Olaus Magnus* in sua Historia; quod videlicet, *cùm quis ipsos adit, ut de statu amici procul absentis eos consulat, soleant duo hujus conditionis & farinæ homines in conclave quoddam ingredi, & quod illic foribus occlusis, alter eorum, serpentem aneum manu una tractans, & altera marculum tenens, serpentem istud marculo suo, mussitationibus magicis intermixtis percutiat: Quo facto, derepentè alter, veluti privatus anima, in terram concidit, & deinde post bonam temporis intercapedinem, revertente in corpus ejus anima, ad pristinam vitæ suæ sanitatem & integritatem rediens, surgit, & statum ac valetudinem personæ in remotissimis locis degentis reverà narrat.* In *Chronicis* etiam *Gallicis* invenimus, *quod Rex quidam, nomine Gontranus, in venatione fortè fortuna à venatorum societate digressus, & unico tantùm amico comitatus sub magna quadam arbore defessus recubuerit, & tandem capite in gremium istius comitis sui reclinato, placidè obdormiverit: Interea temporis dormiente rege hic ejus comes percepit, animalculum quoddam ex ore Regis egredi valdè tenue, & ex aëre vix visibili conflatum; Cujus ille motionem & viam diligenter observans, deprehendit illud versus parvum quendam torrentem deproperare, & anxiè ibi transitum quærere per tutum aliquem vadi locum. Ipse igitur surgens, gladiumq́; suum evaginans, illum utrique ripæ imposuit, atque ita quasi pontem aliquem stravit; per quē incontinenti animal istud ad ulteriorem aquæ partem properavit, & in foramen sub montis pedem ingrediens, ibi non diu manens, per eandem viam rediit, & in corpus Regis iterum est ingressum. Accidit autem, ut Gontranus ultro expergefactus narraret huic comiti suo, omnia ea sibi in somnio occurrisse, quæ comes iste regius in animalculo seu animalis quasi idea viderat; videlicet indicavit, se per somnium valdè fuisse in transeundo flumine turbatum, & tandem invento ponte ferreo securè transivisse vadum, atque tum in speluncam quandam sub monte immenso ingressum, invenisse ibi thesaurum incomparabilem:* Unde, *audita comitis sui de animalculo relatione, per speluncam in montem ingressus est, & thesaurum ibi ingentem adinvenit.* Verùm enimverò, ut Spiritus supremus suas impressiones divinas fortiter in animam humanam infundit, ibi his majora perficiuntur; & quidem etiam non egredientibus è corpore, animæ viribus, sed integrè manentibus. Sic *Divus Paulus se in tertium cœlum raptum fuisse fatetur:* sic Prophetæ sancti secreta aliorum etiam in longè disfitis locis percipere, & oculis quasi mentis, seu animi divini radiis, veluti sancto quodam splendore & charitate videre consueverunt, quemadmodum in multis sacrarum Scripturarum locis uberrimè demonstratur.

CAP.

CAP. X.

Quòd mentis, ex illapsi divini Spiritus afflatu, illuminatio, sit caussa prophetiæ.

VAticinium *sive Prophetia*, juxta veterum Philosophorum opiniones, *est, qua homines ordinis vitaq; sanctioris percitis, tum rerum præsentium caussas eliciunt, tum futurarum etiam eventus prævident.* Voluerúntque Sapientes hanc oraculi virtutem vel à Diis vel à Dæmonibus in homines descendere, quippe à quibus spiritum hunc divinum afflatum atque infusum tradiderunt. Quorum quidem sententia à verbis sacrarum Scripturarum non multùm discrepare videtur. Nam *Deuteronom.* 13.1. hæc scribuntur: *Si surrexerit in medio tui Propheta, aut qui somnium vidisse se dicat, & prædixerit signum atque portentum,* &c. *non audies verba illius Prophetæ vel somniatoris, quia vos tentat Dominus Deus vester.* Similiter: *Qui arrogantia depravatus voluerit loqui in nomine meo, quæ ego non præcepi illi, ut diceret, aut ex nomine aliorum Deorum, interficietur. Deuter.* 18.22. Unde constat, quod per Deos Philosophi Ethnici intellexerint idem, quod sacra Biblia per *Jehovam*, seu personas in Trinitate, seu Deum unicum, solum & verum: & per Dæmones idem, quod Scripturæ sacræ *per Deos alienos.* Et tamen videmus etiam, intelligentias illas talia portenta edere non posse, nisi permissione divina cùm à Deo, tanquam à summo fonte, omnis spiritus divinus affluat & non aliunde. Unde dixit Jehova: *Non audietis verba somniatoris seu Prophetæ, quoniam vos tentat Deus vester*; ac si dixisset; *Ministros suos excitavit ad vos tentandos.* Nam ipse Satan contra Dei permissionem nihil potest, ut in historia *Jobi* declaratur, & per hæc verba Prophetæ *Michææ*, 3 *Reg.* 22. *Vidi Dominum sedentem supra solium suum, & omnem exercitum cæli et assistentem supra solium suum à dextris & à sinistris, & ait Jehova: Quis decipiet Achab Regem Israël ut ascendat, & cadat in Ramoth Galhad? Et dixit unus verba hujusmodi, & alius aliter. Egressus est autē spiritus, & stetit coram Domino, & ait: Ego decipiam illum,* &c. *Egrediar, & ero mendax in ore omnium Prophetarum ejus. Et dixit Jehova: Exeas, decipies enim & prævalebis,* &c. Unde manifestum redditur, quod prophetiæ nullæ absq; Dei permissione fieri possint, & quod spiritus Prophetiæ procedat vel immediatè ab ipso Deo, vel mediatè ab aliqua intelligentiarum seu spirituum ejus; qui itidem agunt vel spiritu mendaci ad punitionem peccatorum, vel spiritu prodigia & signa vera nonnunquam producente ad tentationem Sed prophetiæ omnes à Deo immediatè procedentes semper veræ sunt & infallibiles, quoniam *nullum ex verbis Dei in terram vanè cadere potest.* Unde 1. *Samuel* 10.5. *Prophetæ fidelis signum est, cum nullus ex sermonibus ejus cadit ad terram.* Et Deuter. 18.22. *Si Propheta in nomine Jehovæ prædixerit, & non evenerit, hoc Dominus non est locutus.* Sed his relictis ad institutum redeamus. Vaticinatio hæc fit secundùm *Platonicos* propter superiorum animorum in nostros descensum seu influentiam, quam illapsiones vocant. Et *Merc. Trismegist.* eam vocat *Dæmonum sensus & Dæmonum animos*, quos *Eurideas* & *Pythones* veteres dixerunt, hominum ingredi corpora solitos & eorum uti vocibus ac linguis ad futurorum prædictiones: Hujusmodi fuerunt fœminæ illæ *Pythonæ*, quę Spiritu divino percitæ & extra se quasi raptæ, ac supra oraculi tripodem, juxta antrum situm, stantes, oracula Apollinis, prophetico more, voce audaci proferebant, quemadmodum apud *Diodorum Siculum* & alios legitur: Hujusmodi spiritu possessas fuisse decem illas *Sibyllas* testantur auctores, quæ multa de Deo Christo carminibus scripta post se reliquisse feruntur. Et *Merlinus* ille *Angliæ decus sempiternum*, cujus similem

lem Europa nunquam ulla ætate produxit, virtute hujus ſpiritus divini, multa expreſſit mirabilia, atque de rebus Angliæ futuris more mirabili prophetavit, non ope & virtute Diaboli, ut ſtulti referunt, ſed Spiritu vero; quippe qui veriſſimo Prophetæ argumento ſuprà deſignato præditus fuit; quoniam ſcilicet nullum quaſi ex verbis ejus cecidit in terram. Prophetarum enim verorum verba à Deo diſponuntur, imò verò Spiritus Dei in Prophetas ingrediens, eorum linguis & vocibus, tanquam inſtrumentis ſeu organis ad ſuam voluntatem futuram hominibus publicandam, utitur. Atq; hinc eſt, quod Propheta non poteſt tranſgredi præſtitutum Jehovæ, faciens rem bonã vel malam, ut *Num.* 24.13. habetur. Nã *Propheta illud facit, quod edixit ei Jehova, & nihil præterea. Nũ.* 22.2. & 20 Quod autem *Platonici* dixerunt, vaticinium fieri ſpirituum ſeu animorum illapſionibus & deſcenſu in animos noſtros, hoc idem quoq; confirmare videntur ſacræ Scripturæ multis in locis: Nam de *Balaamo* dictum eſt; *Adfuit ei ſpiritus Jehovæ viro ſcilicet aperto oculis, qui viſionem Omnipotentis vidit excidens, ſed retectus oculis*, id eſt, donato luce ſpiritus divini. *Et excidens*, hoc eſt, extra ſe raptus, excidentibus ſenſuum facultatibus: quæ ratio eſt videndi viſiones Dei. Sciendum eſt igitur, quod juxta Philoſophos, tria ſint vaticinationis genera, triplici Spiritus divini in homine actione diverſa diſtincta: videlicet *Furor*, *Raptus* ſeu *Ecſtaſis*, ſub qua viſio comprehenditur & ſomnium. Atque hoc idem ex ſacris *Num* 12 colligimus; ubi declaratur, quod *Prophetis ſe notum facit Jehova aut per viſionem, aut per ſomnium eos alloquendo*; prout etiam exemplis infinitis ſacrarum Scripturarum illud comprobatur. Similiter Prophetas illos pellit iſte ſpiritus inſano atque furioſo, quoad hos, more. Nam legitur 1. *Sam* 19.24. de *Saule: Exuens autem ille veſtes ſuas Prophetico more agebat; ipſe coram Samuele itaque excidit nudatus tota die & tota nocte.* Similiter ad ampliorẽ Spiritus Dei illapſionis probationẽ dixit *Samuel* ad *Saul* 1. *Sam.* 10.5. *Et irruet Spiritus Jehovæ ſuper te, ut Prophetes cũ iis, & mutaberis in virum alium.* Permultos etiam alios locos ex ſacris literis hîc demonſtrare poſſemus Spiritus ſancti deſcenſum & Infuſionem in viros vitæ piæ, ſed quoniam illi neminem in ſacris bene verſatum latent, hoc loco eos prætermittendos cenſemus, ut ad intentionem noſtram properemus. Illa igitur, quæ jam dicta ſunt, poſuimus noſtri diſcurſus fundamentum, quò melius poſſimus ſecundùm intentionem noſtram explicare mentis divinæ in hominibus poteſtatem & immenſam ejus cum Spiritu Jehovæ familiaritatem, atque ita demum producere rationem prophetiæ & veræ rerum futurarum prædictionis. Atqui prophetiam veram ſolo Spiritus divini beneficio fieri & provenire docemur *Num.* 11.25. Quod etiã prophetiæ per ænigmata & ſimilitudinẽ nobis Deũ expoſuerint colligimus, *Num.* 12.7. Quomodo autẽ hæc fiant, breviter pro captu ingenii noſtri explicabimus. *Mercurius* dicit, *mentẽ eſſe ipſius Dei eſſentiam*, ſeu ab eſſentia Dei nequaquam diviſam, ſed illi potius eo modo connexam, quo Solis corpori lumen. Imò verò dicit, hanc mentem in hominibus ipſum Deum eſſe, atque idcirco ex hominum numero quoſdam eſſe Deos, eorumque humanitatem divinitati quàm proximam exiſtere; non multum ſcilicet in eo diſcrepans ab *Eſaiæ* Prophetæ opinione, cujus verba ſunt hujuſmodi: *Annunciate nobis, quæ futura ſunt, & dicemus, quia Dii eſtis vos. Divus Paulus* etiam, cum *Xiſto Philoſopho* conveniens, *animam vocat Dei templum.* Et *Platonici* dixerunt, Spiritus ſeu animos Deorum deſcendere in animos hominum; ac ſi dixiſſent, radium divinum ſeu mentem aut Spiritum ſacroſanctum (quem *Mercurius vocavit Deum ignis & ſpiritus numen*; atque alibi, *ſpiritum intellectualem*, & alibi, *ſpiritum igneũ, cujus ſpiritus divini flatu primum mundi mobile vehi atque circumduci aſſerit*) in animam humanam deſcendere, & ſeipſum cum mente ab eadem ſtirpe derivata conjungere. Qua quidem ſuperiorum connexione & unione, anima ita illuſtratur ful-

gore

gore divino, ut ex se quasi rapta hominem reddat alium, quàm fuit antè, juxta illa superiùs allegata *Samuëlis* verba: *Et mutaberis in alium virum*. Videmus quidem communi experimento, quod solaris virtus ovi testam, spiritu seu rore Majali repletam, sursum elevare possit: Quantò magis igitur poterit hic splendor illustrans spiritum humanum, cranii testæ inclusum, spiritualibus suis radiis in altum elevare? cùm tanta sit hujus numinis divini efficacia, ut hominis oculos, lapsu Adami clausos, reddat apertos & habiles ac idoneos ad videndam visionem Omnipotentis, atque ita aures ejus spirituales dilatando, reddat eum capacem verbi, ita *ut audire possit & intelligere sermones Dei fortis & noscere notionem Excelsi*, ut Num. 24. 15. 16. Et enim *talis anima*, juxta *Mercurii sermonem Pimand* 11. *mente Deoq; plena, quam Platonici reverà stantem & non cadentem* vocaverunt. Sed *perpauci sunt*, inquit *Mercurius Trismegistus, qui hujusmodi mentem lustrare exuberantem adepti sunt*. Nam *cùm mens hujusmodi influit in sanctam animam, extollit illam ad vera sapientia lumen*, ut ipse testatur *Pimand* 10. Et alibi inquit: *Quicunque hac natura divina fulti sunt, secundùm operum comparationem pro mortalibus immortales habentur, intelligentia sua cuncta complectuntur, qua in terra sunt, & qua in mari, & si quid est prater ea supra cœlum, atque adeò seipsos erigunt, ut ipsum quoque bonum intueantur Pimand.* 4. Et quod amplius est, præterita & futura ac præsentia longè à nobis distantia in speculo hoc divino virtute luminis illustrantis cernimus. Hinc dixit *Balaam* Num. 24. 17. *Video illud, non tamen nunc; contemplor illud sed tamen non propinquum*, &c. Præterea etiam præsentiâ hac divinâ fiunt, & eduntur multa miracula à Prophetis; Unde innuere videtur *Jamblicus*, quod divinitus afflati non vivant ipsa vita animali seu naturali, sed quod totus eorum actus sit ipsius Dei, à Deo simpliciter dependens, & à Deo peractus in mente vel anima simpliciter, ut in instrumentis àb omni motu proprio vacantibus: Atque hanc esse rationē asserit, quod multi ex Prophetis admoto igne nō uruntur; ignem videlicet repellente Deo intus afflante: Cujus quidem verba etiam sacris Scripturis in historia *Schadrach, Mesach & Habednego* confirmantur *Dan.* 3. Nonnulli etiam, quamvis comburantur, nihil tamen sentiunt, nec pungentia percipiunt, nec rodentia, vel ulla tormenta. Præterea concludit, Prophetarum actiones non esse humanas, quoniam per invia vadunt. Sic *Petrus* portam carceris clausam penetravit. *Christus* ambulavit super undis maris. *Moyses* per ignem in præsentiam Dei ferebatur: Et *Elias* igneo curru in cœlum elevatus est: *Moyses* per mare rubrum, *Josua & Elias* per flumen Jordanum transiverunt mirabiliter. Quæ etiam omnia *Jamblicus* narrat *sacerdotem in Cataballis egisse*. Quibus arguere videtur, Prophetas tempore eo, quo inspirati sunt, nec vitam humanam vivere, nec animalem sensibus impetuque utentem, sed divinam, & quod anima eorum otietur, quoniam Deum ibi esse dicit pro anima & movere, tanquam animam excellentiorem. Sed his *Jamblici* rationibus astipulari penitusque adhærere non possumus: quin potius animam humanam in homine inspirato ita se habere, & tali ferè motu movere putamus, quali Planetæ ab ortu versus occasum motu naturali dicuntur. Namque ut primum mobile, teste *Merc. Trismeg.* raptum Spiritus divini flatu fertur ab oriente versus occidentem, & tamen motus stellarum naturalis ab occasu in ortum non tollitur seu extinguitur; sic etiam res sese habet in Microcosmo, numinis divini afflatu concitato. Etenim Spiritus divinus procul dubio, menti quasi primo mobili conjunctus, rapto quodam motu rotat molem humanam; ita quidem ut Microcosmus totus videatur taliter moveri, & circumduci atque agitari hoc motu rapto, qualiter totus Macrocosmus ad motum primi mobilis circumrotatur; dum tamen interim nihilominus in Macrocosmo sphæræ planetariæ, & in Microcosmo anima media, quæ est de natura stellarum, suo motu proprio movere dignoscuntur, licet propter violentiam

contrariæ cogitationis apud nos haudquaquam movere percipiantur. Mens igitur seu Spiritus divinus internus,cum spiritu divino externo & divinitus infuso conjunctus,hominis sphæram intellectualem movet contra motum sphæræ animalis,quæ ab anima media ducitur;atque ita,licet anima quiescere videatur,motu tamen suo proprio movetur;sed Spiritus cum mente Dominium habens,tum super animam,tum super corpus,rapit totum hominem viventem ad visionis divinæ contemplationem,ipsamque animam unit secum,statumq; humanum ad tempus relinquere facit,& divinitati eam connectit,secundùm illum *Samuelis* sermonem suprà allegatum: *Et mutaberis in alium virum,quàm fuisti antea*,&c. Videmus etiam,quod candela accensa,& solaribus radiis exposita propter gloriosum Solis splendorem videatur virtutem suam penitus amittere, ita quidem,ut lux ejus,quasi submersa Solis gloriâ & claritate oculis humanis non appareat,dum tamen reverà tale lumen est,quale erat antea,& in actione ac virtute sua non diminuitur,sed potius calor & actus ejus virtute Solis exaltatur. Sic etiam res sese habet cum anima inspirata. Nam si secundùm *Jamblici* sententiam anima humana cum mente omninò ab actione vacaret,aut etiam in corpore penitus quiesceret,necessaria utique consequentia corpus illud discedente rursus spiritu isto divinitus infuso,maneret inanimatum,aut totaliter etiam actionis virtute orbatum,quoniam lucis & actus primi proprietas est,ut vel semper agat,vel etiam,ubi non agit,esse desinat. Imò verò potius sequitur, quod majoris actus & splendoris præsentia & illustratione agat, atque adeò promptiùs etiam, quoniam vis unita solet esse fortior. Proinde contra hasce *Jamblici* rationes,necesse est,ut Prophetæ inspirati actio non solum procedat à Deo seu Spiritu divino,in eum extraordinariè infuso, sed ut etiam ipsa anima cum mente,quasi rapta Spiritus divini præsentia,motu naturæ incognito,corporique alieno & non solito concitetur. Unde nulla hujus motionis ratio ab anima & sensu percipitur,animæque potestates sursum evectæ,inferiorum obliviscuntur,& superiora Dei mysteria,sensu intellectuali raptæ,contemplantur. Pia ergo anima mentem ad se allicit,mensque pium suum vehiculum amplectens,& splendore divino illud fovens,magnetica suæ divinitatis virtute radios ad se divinos,divino Spiritu refertissimos attrahit,ut eorum pulchritudine, & dotibus animam illam pro merito remuneretur,atque ad viam cœlestem à terrena deducat,juxta illud *Merc.Trismeg.* dictum *Pimand.* 10. *Anima bona,cùm omnia habuerit virtutis pietatisq; mandata,certè aut Deus aut mens efficitur.* Hîc igitur diligenter observare debemus,quòd miraculosa Prophetarum opera non fiant aliqua virtute vel stellarum vel illius portionis animæ humanæ,quæ ab iis derivatur,uti nec ab ipso corpore,sed mera & libera Dei potestate. At,*si quis fortè dixerit*,animam mediam posse causam esse immediatam hujusce virtutis seu muneris divini,*demonstrabimus* argumento inviolabili,rem aliter sese habere. Nam, cùm hæc animæ mediæ portio,unico homine comprehensa,& caduco corpore obumbrata sit,impossibile est,ut habeat ad divinum opus potentiam aut virtutem satis efficacem. Unde patet,quòd,si quis sit divinitus inspiratus,sequatur exinde,eum habere beneficium divinum,illustratione sancta desuper influente,per quam & actionis Dei videtur esse particeps. Nam si opera divina essent ab anima,sequeretur,animam esse naturâ & virtute propria compotem sapientiæ & divinitatis;& per consequens,etiam omnem aliam animam habere eandem divinitatis proprietatem. Atqui omnis anima longè à tali virtute abesse dignoscitur. Nam, quæ perfecta videtur esse anima , illa respectu divinorum est adhuc imperfecta. *Quare non anima*(ote *Jamblici* jam mihi uti liceat) *ut prima motrix,sed divinitas est causa promovens ad divina opera.* Quod quidem nisi esset, frustranea foret religio,quoniam absque Dei cultu compotes essemus divino-

rum

rum operum, si scilicet opera divina ab animæ mediæ virtute immediatè promanarent. Ex his igitur constat secundùm nostram intentionem, quòd animæ humanæ portio media omnem suam vim & essentiam acceperit à luce intellectuali; quemadmodum medii cœli lux suum decus accepit à luce externa cœli empyrei; quæ & ipsa suam gloriam à splendidissimo unitatis fonte mutuata est. Et per consequens certum est ipsam suum bonum à mente & cœlo spirituali accepisse. De hoc autem subjecto verba plura hoc loco non faciemus, quoniam *de Vaticinio Tractatum integrum inferiùs publicare* constituimus.

CAP. XI.

Quomodo homines virtute mentis illuminatæ, seu inspiratione divina, non modò res in longinquis & dissitis locis actas percipere, sed etiam secretas hominum procul absentium susurrationes intelligere, & mira atque ineffabilia præstare possint?

VIrtute mentis divinitus inspiratæ, vel spiritus divini ab alto emissi & menti humanæ uniti possibile est omnia omninò miracula, quæ cor humanum concipere, aut imaginari ulla ratione potest, perficere & expedire, quoniam omnes virtutes seu potestates, quæ in mundo ejusque creaturis reperiuntur, in Spiritu sancto comprehenduntur, & in eo manent. Hinc igitur miraculosæ illæ Vatum seu Prophetarum operationes, quarum respectu illi in Scripturis sanctis appellantur *viri aperti & retecti oculis. Num.* 24. Et communiter *Videntes* dicti sunt, sic 1. *Samuel.* 9. 9. *Eamus ad Videntem.* Et ibidem. *Estne illic Videns.* Similiter, quod viri hujusmodi Dei seu divino Spiritu afflati appellentur *Videntes* 1. *Chron.* 19. 29. & 2. *Chron.* 12. 15. &c. Nec mirum, cùm non modò futura prævideant (unde inquit *Balaam Num.* 24. *Video illud non tamen nunc; contemplor illud, non tamen propinquum*) sed etiam præsentia, quæ in remotissimis & longè dissitis locis aguntur, sic *Jahaziel* de longè Ammonitas & Moabitas in summitate torrentis, qui est contra solitudinem Jeruël, castra sua posuisse apertè conspexit, regemque Josaphat & totam Judæam admonuit, ut contra eos ascenderent & pugnarent. 2. *Chron.* 20. Similiter *Elizæus* secreta regis Syriæ, contra Israëlem pugnantis, detexit; imò quidem vidit eorum actiones, & cognovit eorum consilia, quemadmodū legitur 4. *Reg.* 6. Atque hæc omnia & infinita alia miracula præstiterunt virtute & assistentia Spiritus divini, in cujus splendore, oculos eorum dirigente, res gestas in dissitis locis conspexerunt, & mediantè Spiritu castissimo & politissimo, etiam voces & sermones atque consilia hominum in remotis ab illis locis degentium, non secus, ac si in propinquo essent, audiverunt & intellexerunt. Ea sanè, quæ impossibilia videri non possunt illis, qui seipsos rectè cognoscunt. Nam qui hominis interni virtutem ritè considerabit, utpote ex anima media, tanquam subjecto, & ex mente, tanquam forma divina constituti, percipiet, virtute mentis posse res adhuc magis arduas ad optatum finem perduci, cùm ejus potestas tam latè sit expansa, ut etiam Spiritus illam comprehendere nequeat, sed ubique & in omni loco adest, & tamen est incomprehensibilis, quatenus est de essentia Dei. Hinc ergo *Merc Trismeg.* dicit, *hominem hac Dei natura fultum, intelligentia sua cuncta complecti, quæ in terra sunt, & quæ in mari, & si quid est præter ea supra cælum, atque adeò seipsum erigere, ut ipsum quoque bonum intueatur.*

tur. Nam videmus in communi experientia, quod si mentis nostræ aciem convertamus Romam, in continenti nobis, ut vel maximè etiam quoad externum hominem in Anglia maneamus, offerat sese persona, & locus vel res antea illic coram nobis acta, ita, ut desubitò, & quasi in ictu oculi eam contueamur, &c. Atque sic etiam in locis quibusque remotissimis, videlicet in Judæa, &c. Imò verò simplicem humanæ mentis radium contemplatione seria ad ipsum Deum exigimus. Quid ergo perficiet hæc admirabilis essentia, si illustretur divino Spiritu, à quo, tanquam Dei radio, priùs promanavit. Sed profectò corpus humanum tam lethale & præstigiosum est animæ sine hujus gratiæ divinæ influxu, ut, quæ videntur animæ, non sint, & quæ revera sunt, ei non videantur. Unde fit, ut totus homo non illuminatus tali Spiritu, capiatur fallaciis. Imò verò quilibet sensus exterior, circa propria objecta fallitur: multò magis igitur interior, qui carnis umbraculo circumquaque tegitur. Idque videtur *Proclus* confirmare hisce verbis: *Materia*, inquit ille, *omnia habere videtur, cùm nihil reverà possidest.* Hinc fit, ut homines carnales sint ita diffidentes & increduli, eaque prorsus negent, quæ sensui non sunt subjecta, deridentes philosophiæ, internam hominis naturam describentis, veritatem, & ipsos naturæ mysticæ ac spiritualis scrutatores. Neque enim, quæ non viderunt, aut cum *D. Thoma* tetigerunt, ulla ratione admittere volunt. Nam ut homines Spiritus divini præsentia illuminati solummodò spiritualia respiciunt, corporalia autem omnia, pro falsis & nugatoriis ea habendo, aspernantur, sic etiam vice versa, homines mundani & circa sensum duntaxat occupati spiritualia pro chimæris & præstigiis habere solét, corporalia verò & sensibilia pro infallibilibus, atque ita decipiuntur. Cujus certè rei rationem luculenter nobis declarat *Salomon. Sap.* 9. his verbis: *Cogitationes mortalium timidæ & incerta providentiæ nostræ. Corpus enim, quod corrumpitur, aggravat animam & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem & difficilè æstimamus, quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt, invenimus cum labore. Quæ autem in cœlis sunt, quis investigabit? Sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam & miseris Spiritum tuum sanctum ab altissimis*, &c. Ex quibus patet, quod homo externus non possit fieri internus, nisi divina illuminatione illustretur. Unde ex dictis in 1. *epist. Joh.* percipimus *alium esse filium mundi, & alium filium Dei*, & quod filius Dei non debeat mundum aut tenebrosos ejus actus percipere, quoniam mundus non cognoscit Dei filios aut ejus actus. At verò nunc rationem adducemus, cur inspirati virtute & præsentia Spiritus divini, ejusque conjunctione & unione cum mente hominis interni possint hominum non præsentium voces & susurrationes secretas elicere & percipere. Spiritus sanctus disciplinæ, licet ubique per orbem universum se expandat, omnibusque rebus virtutem, motum, actionem, sonumque & ipsam vocem tribuat; non tamen suo auxilio omnibus adest potenter, sed solis iis, quibus Deus eum ex clementia sua abundanter concedit. Nam in nonnullis simpliciter adest ad vitæ functionem, aliis duplici proportione & nonnullis triplici, &c. Unde varia oriuntur Spiritus illius dona à *Divo Paulo* recitata. Hic, inquam, Spiritus sacrosanctus abundanter à Deo in nonnullos inspiratus, hominem, in quem effunditur, voces quaslibet animalium pro placito audire & intelligere facit, eò quòd ipse est causa productionis sonorum vocalium: Unde, cùm super Apostolos in forma ignis cecidisset, ipsos reddit in qualibet lingua peritos: Narratque *Philostratus* Apollonium Tyaneum virtute quadam divina avium garritum & loquelam seu vocum istarum significationem intellexisse. Imò verò hic Spiritus divinus, spiritum universum gubernans, & per ejus membra universa expansus, narrat homini, in quo habitat, & quasi resonat ei easdem voces & tonos, qui in locis remotioribus audiuntur: Nec quidem impossibile hoc videbitur sapienti, cùm ipse *Apostolus*

Paulus

Paulus, *se* virtute istius Spiritus *raptum fuisse* dicat *in cœlum tertium; ubi se mirabilia vidisse, & verba ineffabilia audivisse fatetur.* Videmus etiam familiari exemplo, quod flamma ignis accensi nocturno tempore longè lateque videatur; idque in constanti & è vestigio fieri novimus sine ulla medii resistentia. Docemur etiam experientia in filo, in longum aërem protenso, quod si unica ejus extremitas percutiatur, altera etiam opposita ad illius ictum vibret. Sic etiam superior chordæ musicæ fortiter intensæ pars unica percussa totam chordam resonare sonosque edere faciet. Quid ergo præstare non poterit lumen luminum, & spiritus spirituum vivacitate sua divina, tam in multiplicatione unius vocis per infinitum aëris spatium ab uno ad alium, quàm in visione rei per remotam locorum dissitorum distantiam? Hæc omnia paucissimis verbis innuere videtur Sapiens. *Sapient.* 1. hujusmodi sermone: *Benignus est Spiritus sapientiæ, & non liberabit maledictum à labiis suis, quoniam renum illius testis est Deus, & cordis illius scrutator est verus & linguæ ejus auditor; quoniam Spiritus Domini replevit orbem terrarum, & hoc, quod continet omnia, scientiam habet vocis; propter quod, qui loquitur iniqua non potest latere*, &c. His igitur consideratis evidens est, quòd, cui Spiritus divini præsentia copiosè conceditur, illi & vocis & visionis scientia detur, secundùm illud *Num* 24. 15 *Balaam auditor sermonis Dei fortis, & noscens notionem excelsi, visionem Omnipotentis videt excidens, sed retectus oculis*, &c. De aliis etiam miraculis ex hujus Spiritus illuminatione dimanantibus, multa passim in sacrosancta Scriptura legere & percipere licet; quæ omnia hoc loco recitare lectori, forsitan tædiosum foret & supervacaneum videretur.

V TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER VIII.

De Microcoſmicæ animæ mediæ actu in corpore.

CAP. I.

De animæ vitalis cum ſpiritus ſui ætherei proprietatibus in corpore humano.

QUænam ſit portio hæc mundana, animæ humanæ medium conſtituens, *in libro hujus primo* apertè & luculenter explicavimus; videlicet, quòd in ſe conſiderata, ſit quaſi ſcintilla lucis animæ mundi à ſphæra æqualitatis deſcendens; quam mundi animam, radium mundanum, naturam rerum, actum ſecundum, quintam eſſentiam, vitæque animatorum originem appellavimus; & id quidem, quatenus per ſe in ſua natura, & abſque mentis, aut animæ ſenſitivæ admixtione conſideratur. At verò quatenus eſt media portio per ſe, tá in mundi univerſalis, quá humanæ animæ cōpoſitione, eatenus rectè à *Merc. Triſmeg Pimand.* 12. definitur eſſe vita mentis vacua, & ſecundùm eſſe ſuum dividitur in materiám, quæ eſt ſpiritus purus, & formam, quæ eſt lux in eo Spiritu, tanquam vehiculo, vecta, & in illum, tanquam in proprium ſuum paſſivum, indeſinenter agens. Unde forma ſeu lux illa propriè à Philoſophis calidum animati innatum dicitur, & Spiritus hic æthereus humidum radicale vocatur. Hæc duo eſſentialiter juncta vitam conſtituunt, & proinde, authore Porphyrio, non moriuntur; atque eorum ſola virtute & præſentia quatuor elementa in compoſitione tanta juſtitia librantur, & Spiritus hujus ignei vinculis ita ad invicem concordi paee connectuntur, & ad vitales ac ſymphoniacas motiones ordinantur, ut vita animalis & plantæ, imò & ipſius mineralis compactiſſimi hinc procreetur. Vinculorum ergò animæ iſtius violatio totalis mortem & diſſolutionem inducit; partialis verò morbum & ægritudinem; utpote quæ nihil aliud eſt, quàm relaxatio vinculorum harmoniæ cœleſtis, & diſſenſio unius elementi effrænis ac rebellis adverſus ſuos ſocios natura ei inconvenientes; de quibus poſteà

ea. Rationem verò, cur hæc anima in corpus humanum voluntate divina infundatur, duplicem esse demonstrarunt Sapientes. Priorem scilicet respectu mentis, quæ est animæ portio superior. Unde *Merc. Trismeg. Pimand.* 10. *Quoniam terrea fæx mentem adeò divinam suscipere, atque tantum numen partibili confirmatum corpore sustinere nequit, assumpsit mens animam, veluti amictum; quin etiam anima, divina existens, vehiculo Spiritus utitur, Spiritusq́ animal totum percurrit*, &c. Atque hanc ob causam à *Paulo & Xisto Philosopho* anima hæc non ineptè *templum Dei* appellatur, ut antea dictum est. Vice versa ipsam animam pro labore & officio ejus benedicto infinitis modis remuneratur mens, quatenus illa in hac suum summum bonum habet. Nam anima hæc mente Deoque plena fuit in homine ab origine, ut testatur *Mercurius Trismegistus*, cum sacris Scripturis in hoc conveniens. Hinc evenit, ut, sicuti anima secundùm seipsam est causa vitæ, sic etiam mens cum ipsa conjuncta, ipsaque ei firmiter adhærens, fit causa vitæ piæ, sanctæ, honestæ & beatæ, quæ est vitæ æternæ initium. Atque inde *Merc. Trismeg. Pimand.* 10. utitur his verbis: *Anima humana, non omnis, sed pia beataq́ divina.* Et alibi: *Anima bona, cùm omnia subierit virtutis pietatisq́ mandata, certè Deus aut mens efficitur.* Præterea anima per mentis præsentiam acquirit scientiam; per acquisitam scientiam ipsi menti seu intellectui similis evadit, ut testatur *Proclus de anima.* Hinc est secundùm *Merc. Trismeg. quod anima menti unita dicitur stans & non cadens.* Atque *Jamblicus* etiam peroptimè animæ corpori inclusæ impotentiam explicat his verbis, ubi simul etiam infinitam illam utilitatem, ex mentis præsentia actui animæ obedientem, indicare & ostendere videtur. Anima humana in una specie comprehensa est, & caduco corpore nimium obumbrata, ideò nullum habet ad divinum opus potentiam efficacem. Si quando verò videmur tale aliquid quodammodò posse, solùm id agimus illustratione divina desuper influente; per quam & actionis divinæ videmur esse participes: Atque alibi hujus rei iteratò mentionem facit in hæc verba: *Quoniam*, inquit ille, *anima, quæ perfecta videtur, ad divina adhuc est imperfecta.* Non enim anima, sed divinitas est ipsa causa operum divinorum; alioquin non esset ad hæc religio necessaria, sed absque Dei cultu compotes essemus operum divinorum, si hæc ipsa animæ fierent potestate. Quibus, ut mihi quidem videtur, evidentissimè demonstravit, mentem primò omnium requiri ad animæ humanæ compositionem, & deinde ipsam animam mediam ab ea suum summum bonum acquirere: nam aliàs supervacanea esset oratio ad Deum pro gratia & illuminatione, si anima vitalis haberet illam proprietatem ex seipsa, atque sic etiam nulla inter hominem & brutum esset differentia. Denique remuneratio animæ quàm maxima est illa, quam à mente accipit, quòd in mentis virtute consistit ejus post mortem resurgendi potentia. Nam ut anima cum suo spiritu fuit in causa, ut mens in corpus descenderet, propter Spiritus ejus inclinationem ad res materiales; sic etiam mens est potestas illa, cujus pennis vivificis anima in suam sedem connaturalem exaltatur. Unde miserrima est illa anima, quæ, mentẽ negligens, corporali animæ adhæret; nam facta talis animæ & corporis dissolutione, mens fugit propriis alis sursum, & relinquit eam in luto terreno seu hylæ voragine obscuratam. Constat ergo, qualis sit merces seu præmium illud, quod anima media à mente divina accipit pro labore suo, quo eam natura sua instar vestimenti seu munimenti alicujus, mediante Spiritu, texit, & intactam à pessimo corpore conservavit. Restat igitur jam inquirendum, quodnam beneficium, aut qualem gratiam inferior animæ portio seu elementorum filia, aut anima sensitiva huic animæ mediæ soleat rependere pro ejus in se benevolentia, qua non modò cum Spiritu suo descendit, & vitam ac motum ei, corporique ejus secum attulit, sed etiam præterea excellentissimam illam gemmam supercœlestem deorsum

secum in eam vexit & introduxit. Hæc itaque, licet dispositione ei sita appositissima, tantò magis tamen ejus præsentia exaltatur, quantò magis valet animæ mediæ portionem ad se allicere, & per consequens tantò majori superbia inflatur, quantò eminentiorem victoriam obtinet ejus princeps (tenebrarum nempe) adversus lucis divinæ portionem, illic præsentem & principis luminis imaginem præ se ferentem: Hinc fit, ut infima illa animæ humanæ portio tentet primo loco deliciis & voluptatibus mundanis spiritum intermedium, quo deinceps possit tantò meliùs & faciliùs animam ejus, sollicitante ipsam hoc Spiritu, decipere. Nónne tentavit hac via serpens Evam, fœminam seu patientem, ut postea Adamum, virum seu agentem, circumveniret, in tantum quidem, ut etiam illi ambo inde sint Dei præsentia orbati & privati? Nimirum hac ratione, humida Spiritus natura seu Eva, & lux cœli agens seu Adam, consentiendo animæ animalis seu sensitivæ consilio & adhærendo ei, perdiderunt mentis divinæ præsentiam. Hinc eorum infortunium & damnum; quod nunquàm reparari aut resarciri potuisset, nisi copiosa illa mentis fugientis præsentia, quam à mundi Salvatore & mentis secundæ infusione, in qua Verbum Dei est, accepimus. Hinc ænigmatica nostra explicatio descriptæ voluptatis Paradisi aperta est, quam *Tractatu nostro Theologico-philosophico de Vita, Morte & Resurrectione* exposuimus. Namque Adami anima per copiosam mentis præsentiam ad sola superiora contemplanda propendebat: Ubi autem illa blanditiis animæ sensitivæ, & falsis ac malignis Diaboli instigationibus adhærere præeligebat, ibi avolabat mentis portio, & quasi in locum ejus, mors succedebat; atque sic itidem quoque denuo, iterata mentis copiosa in hæc inferiora infusione, in qua Verbum est, hominis interni regeneratio, & tam interni, quàm externi resurrectio sequitur. Sed jam Philosophorum authoritatem producemus, loquentium de blanditiis & illecebris animæ sensitivæ seu idoli, & de incommodo quoque ejus lethali ac infelicitate ineffabili verba facientium. *Merc. Trismeg.* dicit, *quòd anima, naturæ rerum bonique conscia, orbata oculis, corporeis sese passionibus implicet, & quòd necesse sit, ut mentis oculis circumspiciat, ne funditus pereat.* Et alibi dicit, *quòd anima impia & corpus amans, in natura propria remaneat, ac seipsam nimium cruciet.* Et alibi: *animam propter ejus à mente disjunctionem vocat non stantem sed cadentem*; Sic etiam in suo *Pimand.* 10. asserit, *quòd anima mentis præsentia destituta, nec agere quicquam nec dicere potis sit, dicitque hanc animam ab anima brutorum nullo modo differre.* Hujusmodi igitur est carnalis & mundanæ animæ spes; hujusmodi animalis animæ stipendium, quod vitali seu mediæ reddit pro descensu ejus è cœlis; hujusmodi ejus receptio; hic hospitalitatis carnalis finis; hæ ejus divitiæ; quarum effectus nihil sunt aliud, quàm fraudes, mendacia, præstigiæ, illusiones & nihil certitudinis; cùm omnis veritas solummodò à mentis radiis & virtute dimanet, ac nullatenus aliunde proveniat. Et certè infelicissima fuit hæc animæ sors, qua, in hujusmodi obscuram hylæ abyssum descendendo, tanquam in diversorium & carcerem obscurum, ac à sua dignitate prorsus alienum, & quidem contra voluntatem suam, commigravit. Id quod etiam fatetur *Jamblicus* hisce verbis: *Anima, quæ deorsum labitur, occurrit, trahens secum signa vinculorum atque pœnarum, materialiúmque Spirituum compositione se gravatam ostendit, turbationibúsque materia dissimilibus occupatam.* Quam quidem *Jamblici* opinionem confirmare videtur sapiens. *Sap.* 9. loco suprà allegato: *Corpus*, inquit ille, *quod corrumpitur, aggravat animam & terrena habitatio premit sensum seu animum multa cogitantem, & vix possumus discernere ea, quæ ante nos sunt.* Huic etiam, meo quidem judicio consona est *Platonis* & *Procli* opinio, quæ vult, quòd non sit naturale animis cum corporibus vitam degere, & in generatione versari, sed econtrà separari, & quòd immaterialis & incorporea vita potiùs sit animis consentanea; ajuntque, quòd quando

quando in generatione versantur, similes sint hominibus pestilentem habitantibus regionem, & quòd, cùm extra generationem vivunt, similes sint prata colentibus. Hæc ergo est ratio, propter quam *Proclus* in libro suo *de anim. formas omnes in corpore ægrotare affirmavit.* Atque eadem de causa quoque *Porphyrius* dixit, animam, quæ in se semper vigilantissima est in corpore dormire. Hinc etiam dixit *Synesius*, quòd *pars animæ mundanæ gravi nexu sortita sit formã, disjunctaq; à parentibus tenebrosam hauserit oblivionem, cæcis sollicitudinibus terram admirata injucundam.* Quibus omnibus corporis perturbationibus cum inclusa anima affligatur, non est dubium, quin ejus descensus in corporeum hominis tabernaculum sit contra ejus naturam; non secus quàm ignis dispositio, qui semper sua proprietate superiora petit, cogitur nonnunquam violentia deorsùm tendere. Unde ergo est innaturalis ista inter hæc duo extrema conjunctio? Certe à voluntate divina, ut tàm inferiora, quàm superiora ditaret benedictionibus suis vivis; & præcipuè, *ut homo, ad Dei imaginem factus, tam inferiora, quàm superiora intueretur.* Nam animam mediam misit Conditor universalis in hominem ratione duplici: Primò videlicet, quoniam ut *Merc. Trismeg.* verbis utar, *neque terrea fæx mentem adeò divinam suscipere, neque tantum numen partiabili confirmatum corpore sustinere potuit. Assumpsit ergo mens animam velut amictum; quia etiam anima, existens divina, vehiculo spiritus utitur; Spiritus autem animal totum percurrit.* Secundam porrò rationem adducit *Merc. Trismeg. Pimand.* 3. *Anima*, inquit ille, *humana velata est carnis umbraculo, ad cælestium Deorum discursum suscipiendum, ad opera Dei & naturæ progressus, ad bonorum signa, ad potestatis divinæ cognitionem: portio quædam tributa est ad bonorum malorúmque judicium, ac varium bonorum artificium inveniendum*, &c. Ex quibus manifestũ est, quod anima in sua natura bona sit & utilissima ad hominis constitutionem. Imò verò est media illa natura in animæ humanæ compositione, sine qua duo ejus extrema adinvicem jungi nequeunt. Sed per carnis ad voluptates mundanas proclivitatem & præstigiosas partis sensitivæ illecebras decipitur; atque ita per nimiam corporis opaci obumbrationem tenebrosam, à parentibus disjuncta, haurit veritatis oblivionem, orbataque oculis, corporeis sese curis & passionibus implicat. Hinc *Merc Trismeg. Pimand.* 10. *Cùm compactum corpus animam in suam molem dispergit atque distrahit, tunc illa oblivioni subjicitur, pulchriq; & boni visione privatur. Oblivio autẽ ipsa improbitas est*, &c. Unde necessariò requiritur ad ejus salutem illustrationis divinæ assistentia, cum sine ea nihil boni aut sancti in hac vita producere queat. Beatus ergo, cujus anima menti divinæ firmè adhæret. Beata anima, quæ voracem hylæ vitans latratum & è terra emergens, saltu levi, mentis alis provecta, vestigia ad Deum dirigit. Beatus Spiritus, qui post corporis fatum & dissolutionem, post labores duros, acerbasque curas terrenas, mentis vias ingressus, cacumen & altitudinem felicitatis videt divina luce refulgentem. Beatus ergo Spiritus cum anima, terque beatus, qui menti fidelissimus constansque perdurat ad finem, namque talis felicitatis poculum prælibabit, & de æterno immortalitatis fructu gustabit. Ne respicias igitur, ô anima mea, præstigiosa carnis & mundi blandimenta, læta te, secundùm propriam tuam dispositionem, ad superiora erigas; sis igne communi nobilior, cujus est semper versus superiora tendere, ac inferiora contemnere & naturali instinctu aversari. Nam cùm sis decorata & pulchra facta imagine & similitudine Dei, sponsata Spiritui per fidem, empta & redempta sanguine Christi, adjuta ab Angelis, comes beatitudinis, hæres salvationis & particeps rationis, quid habes tu ad agendum cum carne, cum sensu & cum mundo? At verò jam de ratione, qua hæc anima cum mente & Spiritu in corpus ex luto conflatum, ingrediatur, paucis agemus.

CAP. II.

Quomodo anima media cum sua Domina Mente, mediante Spiritu æthereo, in corpus infundatur; & de actionum ejus faustarum, infaustarum & mixtarum ratione.

MErcur. Trismeg. asseveravit, quòd *Verbum in mentem, mens in rationem, ratio in animam, & anima in spiritum, atque hic in aërem, & deinde omnia, per mare aëreum deorsum subterlabentia, cum illo & in illo, tanquam ultimo vehiculo, in corpus transferantur.* Nos etiam quodammodò hoc idem probaremus, nisi mentem ipsum Verbi Dei radium putaremus. Nam teste *Divo Johanne, cap.* 1. *in ipso Verbo vita erat, & illa vita erat lux hominum*, &c. Unde cùm Jehova protulisset verbũ istud: *Fiat homo*, &c. transiit lutum, manibus Dei præparatum in animal vivens, & virtute spiraculi, cum Verbo ab ore ejus egressi, productæ fuerunt omnes virtutes humanæ. Atque ita Adamus factus est animal rationale, discursu utens simul atque vivens. Neque enim credendum est illorum figmentis, qui artis pictoriæ periti, Deum in forma hominis externi depingentes, atque ita loco eum circumscribere non erubescentes, comminiscuntur, ipsum immediatè os suum lutosæ faciei Adami applicuisse: siquidem os atque membra Dei ubique pro placito ejus divino reperiuntur; imò verò ubique adsunt, & tamen nusquam circumscribuntur. Nam ipse Deus oculis intellectalibus, ubique videtur per universum expansus, omnia sua præsentia implens, ita ut secundùm sacrarum Scripturarum doctrinã, *terra sit scabellum pedum ejus, atque cœlum sit ei, quasi solium & thronus.* Unde, quicquid ipse loquitur in cœlis, illud è vestigio & in ictu quasi oculi in terra immediatè completur. Dixit ergo in cœlo sedens: *Fiat terra, & virtute Verbi firmata fuit terra*, & id quidem in continenti. Dixit etiam: *Fiat homo*, locutus ita è cœlis sanctis: & desubitò atque in instanti factum est, quod præcepit; nam Verbi impressio spiraculum vitæ per ejus nares infudit, &c. Ut autem mundus dicitur imago Dei atque triplex regionum ejus distinctio triplici personarum Trinitatis proprietati refertur; unde & primum in creatione locum habuerunt, sicut in *Tractatu nostro Microcosmico* dictum est; sic etiam homo, qui est imago mundi, & per consequens imago Dei, hoc divino & deiformi afflatu accepit. Nactus est ergo homo immediatè ad suam existentiam virtutem Verbi atque Spiritus Creatoris; & per consequens particeps est essentiæ divinæ, non minùs, quàm ipse mundus particeps est Spiritus Domini, qui ferebatur super aquis: Accepit etiam portionem à visibili Jehovæ Creatoris solio seu throno, videlicet à cœlo: quippe à quo animam suam vivificam est adeptus: Ab elementis etiam, in quorum regione scabellum pedum Jehovæ ponitur, accepit puritatem formalem, ex qua ejũs idolum seu pars sensitiva fit: atque tandem à terra seu centro totius machinæ vendicavit sibi lutosum seu externum & opacum sui interni diversorii subjectum. Sic itaque Jehova non aliter inspiravit in Microcosmum spiraculum vitæ sexto creationis die, quo ipse conditus fuit, quam in Macrocosmum die primo. Constat igitur, quòd Verbum à Deo loquente ad hominis divini animalis creationem, quasi verus supersubstantialis radius emissum & Spiritu sacrosancto stipatum, ac deorsum tendens per Spiritus intelectuales

ctualis expansum, pro vehiculo secum rapuerit ejus portionem, & quòd deinceps in medio cœlo ab ejus luce & Spiritu receptum, & cum illis ulterius in aërem regionis elementaris prosiliens, ad postremum in Adami nares intraverit, atque ita ad centrum usque penetrans, cujuslibet mundanæ regionis portionem, pro levitate vel gravitate ejus, in corporis humani regiones introduxerit, eamque in illo mirum in modum disposuerit. Atque sanè experimento infrà descripto edocemur, quod necesse sit, ut mens cum suo vehiculo supremam Microcosmi regionem possideat, cùm ejus in Macrocosmo locus sit cœlum empyreum; & ut itidem quoque pars formalis, videlicet anima media cum Spiritu æthereo, media hominis regione fruatur, videlicet thorace, ad exemplum illud, quo Sol cum suo Spiritu mediam mundi regionem sibi vendicat; atque demum, ut pars sensitiva, igneæ sphæræ contigua, infimum Microcosmi ventrem occupet, uti elementa possident locum mundi inferiorem. Experimentum autem illud est tale. Impleatur aqua pars vitri quarta, cui artificialiter superinfunde vinum rubrum, ita ut superinnatet aquæ, uti fieri potest mediante crusta panis, atque ita capiat vinum istud secundam vitri quartam, deinde suaviter ei arte offunde optimum Spiritum vini, ut itidem ille superinnatet vino priori, & impleat ea ratione tertiam vitri quartam, quo facto accendatur Spiritus iste, ut ardeat: Ita hoc experimento demonstrabitur, qualiter æætherea natura natet super aëre seu elementari, uti vinum super aqua, atque tum posteà, qua ratione natura empyrea superinnatet æthereæ & Spiritus denique igneus empyreæ, ut in demonstratione sequenti.

Ex hisce igitur colligendum est, quomodo hæ naturæ in homine se habeant, videlicet Spiritus empyreus in cerebello, Spiritus igneus & intellectualis seu mens in cerebri apice juxta piam matrem, ubi Spiritus æthereus in minima quantitate reperitur, ut in cono pyramidis materialis dictum est. Vinum in sua natura Spiritui & luci æthereæ refertur, quòd natat super aqua seu aëre mũdano. Atque hoc vinum aptissimè Spiritui arteriali potest comparari, cujus tenuior

nuior pars est Spiritus vini, regionem empyream constituens, crassior verò pars est phlegma seu aquea substantia, aëri & aquæ seu sphæræ humiditatis in cœlo infimo æquiparata. Ex quibus evidentissimè apparet, quòd cœli ætherei Spiritus participet de natura cœli tum inferioris, tum superioris tam in mundo quàm in homine. Atque hæc est ratio illa infallibilis, qua exactè docemur, quòd cœli empyrei natura sit ita contiguitate ac quasi continuitate conjuncta cum natura cœli ætherei, respectu Spiritus, ut aër cum aqua; & quòd tali nexu æther aëri connectatur, quali aqua terræ; atque iterum Spiritus empyreus ad mentis radios se habet, ut aër ad ignem, atque mens ad Spiritum, ut ignis ad aërem, vel ætherad ignem. Hinc igitur luculenter constat, qualis sit partium hominem interiorem constituentium positio in ejus externo: videlicet, quòd mens cum ratione in capite, tanquam in cœlo empyreo seu sede sua naturali commoretur, & quidem etiam vendicantibus sibi illic locum superiorem radiis mentis. Deinde, quòd anima cum Spiritu æthereo cor in medio ventre tanquam orbem solarem inhabitet; Et quòd denique Spiritus aëreus cum anima animali ventrem infimum pro sua statione naturali eligat, ubi hepate pro suo diversorio seu laboratorio utitur. Spiritus rationalis actum dat sensibus, vires suas invisibiles per organa nervorum in universum corpus diffundens; ita ut cum ratione & judicio res videre, audire, palpare, gustare & olfacere possimus. Anima virtutis cum suo Spiritu medietatem Microcosmi, non aliter quàm Sol cœli visibilis centrum possidens, per arterias sursum & deorsum radios vitæ universaliter per hominem externum transmittit, ut eorum virtute vivere atque movere possit. Anima animalis seu idolum, aut virtus aërea, ex elementorũ formis conflata, & virtutẽ suam, partim ab elementis accipiens, partim superiorum officia sibi usurpans, in hepate agit & operatur, ut chyli alimentum in sanguinem ad usum suum transmutet, quem sursum etiam & deorsum per venas in universam suam machinã corpoream ad partes compositionis elementaris in suo statu integro conservandas effundit & dispergit. Contigua ergo est mens rationi; quare omnes operationes gubernat. Contiguus Spiritus rationalis Spiritui æthereo: & proinde per radios utriusque naturæ agunt: nam arteriæ communicant cum nervis & nervi cum arteriis: ac præterea etiam arteriarum ramusculus cerebrum obtegens, rete ibi admirabile constituit: rami verò nervorum admirabiles sunt, & mentis veram sedem arguunt. Nam ut Deus in cœli altitudine sedens, est omnium rerum radix & unitas deorsum solummodò in mundum radios sui actus infundens, rationemque & vitam ac sensum creaturis tribuens; Sic etiam ipsa mens in culmine Microcosmi posita, est radix omnium nervorum, quorum rami deorsum solummodò decurrunt, ut inferiora rationis & sensus moderatione reficiant. Etenim Deus in Macrocosmo & radius essentiæ ejus in Microcosmo non emittens sursum ab essentia sua radios, tanquam ab eorum radice, arguit, quòd nihil sit rerum, quas creavit Conditor supra ipsius existentiam, non magis, quàm numerus potest ultra unitatem retrogredi. Inferiores ergo Spiritus sunt quasi subditi superiorum, quorum omnium Rex atq; Imperator est mens; Cui si anima in medio regnans fuerit obediens & fidelis, felicissima erit hæc Respublica, sin rebellis, infelicissima, & anima ista pro sua inobedientia luet pœnas. Hinc fit, ut mentis radii per Spiritum intellectualem terribiles sint animæ rebelli; gratiosi verò & amabiles obedienti. Nam rebelli animæ curas, tristitiam, timorem, diffidentiam, desperationem, iracundiam, rabiem, odium, gulam, ebrietatem & hujusmodi alia afferre solent; dum è converso obedienti gaudium, lætitiam, audaciam in veritate, fidem, spem, patientiam, mansuetudinem, amorem spiritualem, temperantiam, & id genus alia inducere animadvertuntur. Quomodò autem hoc sese habeat, breviter ita accipiatis: *Galenus de loc.*

loc. aff. & diff. symptom. Et *Avicenn. prima primi doct.6.* Et *Galen. 2. differ. respirat. cap.5. & 6. & secundo de motu muscul.cap.6.* Similiter *de symptomatum diff. cap.3 & de puls.diff.1.* Et *Avicenn. secunda primi doct.3. summ.2 c.1.2 3.4.* Et *Conciliator* 82. Et *Avicenn. de Med.cord.cap* 7. ac multi alii Medici in eo convenientes scriptis suis tradiderunt, actionem hominis interni esse aut voluntariam & animalem, aut involuntariam: Illâ homo aut tempus aliquod respirat, agit, fingit, aut semper; unde agunt sensus, ut Visus, Auditus Odoratus, Gustus, Tactus: quæ motio actuosa dicitur & princeps, imaginationem, ratiocinationem & memorationem comprehendens. Involuntariam autem in Vitalem diviserunt & Naturalem. Hic obiter observandum erit, quòd regio superior, propter mentis & rationis præsentiam imperet, atque instar Dei pro libitu; hoc est, voluntariè agat. At verò actionem regionis vitalis uti & naturalis, quam animalem & idolum suprà nuncupavimus, involuntariam esse percipimus, & quasi à potestate superiori vel numine excelsiori gubernatam. Ex dictis igitur autoribus colligimus, quòd actio involuntaria vitalis consistat, vel in cordis dilatatione tantùm, unde lætitia, spes, confidentia, amor, misericordia, humanitas; vel in cordis dilatatione & contractione simul; unde pulsus motio, in systole & dyastole consistens; vel in cordis contractione tantùm; unde tristitia, desperatio, metus, odium, invidia, ira, furor, pudor, & hujusmodi alia procedunt. O viri Christiani, respiciatis, obsecro, quàm propinquè hi Medici, Ethnici & Philosophi ad veritatis umbram appropinquaverint! Quid enim meliùs & rectiùs per ea depingere potuissent, quàm illam nostram de creatione opinionem & intentionem? Nam in primis actionem vitalem, in media hominis regione sitam atque radicatam, & similiter quoque naturalem, in ventre infimo collocatam, involuntarias esse percipiemus, hoc est, ex ordinatione & dispositione potestatis superioris dependere: Deinde in regione media, utpote in cujus corde seu medietate vita consistit, apertè videmus actiones trium mundi regionum; quatenus in cordis dilatatione nascitur lætitia, spes, amor, confidentia, misericordia, humanitas & consimiles sanctæ animæ actiones, quæ mentis & Dei dona infallibilia esse dignoscuntur, ac proinde denotant animæ obedientiam, & ejus cum mente societatem, communicationem, amicitiam & fidelitatem. Quantum enim gaudium & lætitiam, qualem fidem & confidentiam, & quàm ineffabilem amorem, misericordiam & humanitatem Deus sanctis atque bonis animabus infundat, copiosè declarat Scripturę sacræ, *Merc. Trismeg.* assertionem multipliciter confirmantes Hinc lubens illa & parata ac prompta propugnaculi vitæ dilatatio, ut benedictiones à Deo & mente ejus immissas, cum gaudio excipiat: Non enim timet Dei actiones, quas semper sibi salutares deprehendit, sed eas avidè, tanquam summa sua bona, appetit & appetendo accipit. Nam experientia docemur, nihil perturbationis aut mali animæ posse accidere, ubi prædicta Dei & mentis dona reperiuntur. Talis ergo erat actio Adami, in Paradiso adhuc viventis; Etenim donis & beneficiis mentis impletum erat cor ejus, semperque ad actiones divinas & superiores suscipiendas apertum atque dilatatum: Unde & ostia seu portæ in suprema cordis parte reperiuntur, significantes, quòd corde super vitæ beneficium & gaudium expectet: Atqui Adam post suam inobedientiam ab hac voluptate exquisita exclusus fuit; nimirum gaudiis supremi cœli, quatenus cum cognitione mali communicavit, privatus fuit; Unde jam summam suam voluptatem habet à cœlo medio, post cujus natura est, de utroque extremo participare, videlicet de bonitate regionis summæ, & de malitia regionis infimæ. Nam quatenus ejus natura componitur ex dispositione & proprietate utriusque extremi; videlicet ex luce formali & spiritu materiali, eatenus fit, ut cor

X istius

CAP. III.

Quomodo anima media, quandoque immortalis, & quando mortalis nuncupetur, & qua ratione in loco esse dicatur.

DE animæ immortalitate in *Tractatu nostro de Microcosmo lib. 4. cap. ultimo*, verba fecimus. Hic verò de ejus mortalitate, cum ejus immortalitatis ratione agere nobis proposuimus. Anima quidem reverà nunquam mori dicitur, quatenus est imago & similitudo Creatoris; imò quidem est ipsa Creatoris radii scintilla; Unde impossibile est, ut mortis termino claudatur; quippe quæ quatenus est Dei actus vitam, & esse suum nunquam amittere potest. Cæterùm secundum quandam suam mobilitatem, qua potest vel melior vel deterior fieri, mortalis æstimanda est; Morti enim tum subjici existimatur, cùm benè vivere perdit; quamvis tunc etiam immortalis dicatur, quatenus miserè vivere amittere non potest. Unde, si animæ animali cohæreat & carni, mundoque subjiciatur, mori dicitur, hoc est, de felicitate in miseriam detrudi. At verò, si constanti contemplatione ēmti affigitur, vivere & immortalitatis nomē acquirere, & feliciter obtinere putatur. Simili etiam modo, respectu incorporei Dei, corporea est, cùm nihil invisibile & incorporeum naturâ credendum sit præter solum Deum, id est, Patrem, Filium & Spiritum sanctum, qui ex eo incorporeus & invisibilis dicitur, quod infinitus & minimè circumscriptus est, simplex, sibi & omnibus modis sufficiens in seipso, &, cùm ubique sit, in seipso invisibilis & incorporeus esse dignoscitur: Omnis verò rationalis creatura corporea est, hoc est, ex Spiritu, tanquam materia & luce, tanquam forma, conflata. Sic angelos & omnes virtutes corporales esse dicimus, licet non subsistant carne: Ex eo intellectuales naturas corporeas esse affirmamus, quod loco circumscribuntur; sicuti etiam anima humana, quæ carne clauditur, adeoque etiam exinde in loco & localis esse, dici potest: In loco scilicet, quoniam hîc & alibi præsens est; localis verò, quia, quod alicui præsens est, totum alibi non est. Non tamen habet anima corporalem dimensionem, nec corporalem circumscriptionem, quoniam corporalis quantitatis expers est; Sed quia per præsentiam & operationem concluditur, ipsamet localis dicitur; Veruntamen non sicut corpus, cui, secundùm locum, principium, medium & finis assignatur. Respectu incorporeæ naturæ, quæ incommutabilis ubique est, corporea dicitur anima, quoniam tale aliquid non est ipsa, nec tamen per loci spatium sistitur vel movetur, ut majori sui parte majorem locum occupet, & breviori breviorem, minorque sit in parte quàm in toto. Per omnes siquidem particulas corporis tota simul adest, nec minor in minoribus, nec major in majoribus, sed alicubi intensiùs, alicubi remissiùs, & in omnibus tota, & in singulis tota est. Sicuti enim Deus est ubique in toto mundo, & in omni creatura sua, sic anima est ubique in toto corpore suo, tanquam in quodam suo mundo, Microcosmo nempe; Intensiùs tamen est in cerebro, quemadmodum Deus uberiùs esse dicitur in cœlo empyreo, & ibi rationaliter agit; Similiter in corde, tanquam in Sole mundi ætherei; ubi efficaciter & vivaciter operatur; sicuti Deus dicitur esse in cœlo. In membris verò cæteris totius corporis, prout digniora sunt vel indigniora, magis aut minùs remissa atque efficax esse percipitur. Ex his igitur videmus, quòd, quamdiu anima se in cœlo

continet, de cœlesti felicitate gustare videatur, & ipsi Deo, à quo est, m[illegible] modum æquiparari, atque immortali beatitudine Spiritum quasi haurire. At verò, si cum Lucifero deorsum in materiæ multitudinem se immergat, cœlumque relinquendo, in inferiorem abyssum, superioribus minimè obediendo, eorumque ritus contemnendo se dejiciat, morte, hoc est, tenebris & sepulchro quasi oblivionis contegi ac cooperiri videbitur, atque ita à vitæ immortalis felicitate collapsa, respiciendo mortalem vitæ cœlestis felicitatem, mori atque mortalis fieri metaphorica locutione non insulsè dicitur.

CAP. IV.

Quòd spiraculum vitæ non modò hominibus, sed etiam brutis datum sit & de utriusque spiraculi differentia, similiter de animarum creatione.

QUoniam ex sacris Literis colligimus, quòd spiraculum illud vitæ non mo[illegible] hominibus, sed etiam aliis animalibus datum sit (nam *Genes.* 7. ita leg[illegible] *Universi homines & cuncta, in quibus spiraculum vitæ est in terra, sunt mortua.* Et ibidem *cap.* 6. *Interficiam omnem carnem, in qua est Spiritus vitæ*) idcirco dubium oriri potest haud exiguum, quænam sit differentia inter vitæ spiraculum hominum & brutorum. Pro cujus dubii solutione intelligendum est, quòd *vitæ spiraculum* in creatione sit *duplex: Primum* videlicet collatum mundo ad complendam fabricæ ejus constitutionem, & à Jehova primo die in hylam inflatum, ut ex nihilo, seu nondum ipso actu existente, aliquid, imò omnia in actū produceret. Hinc mundum appellavit *Merc. Trismeg. Dei Filium*, & *Platonici* omnes, *Dei imaginem.* Ex hoc ergo spiraculo divino immediatè creatus est mundus & informatæ fu[illegible] aquæ, ex quibus juxta *Geneseos* doctrinam mundus fuit factus; *Et Spiritus Domini ferebatur super aquas*, &c. Atque virtute hujus Spiritus vivifici & ignei, mundum informantis, omnes mundi creaturæ, veluti quodam afflatu mundi, a Deo tanquam radice sua profluente, mediatè *vitæ spiraculum* acceperunt; it[illegible] ut non ineptè dixerint *Platonici* cum *Merc. Trismeg.* in eo convenientes, *quòd Deus sit mundi Pater, mundus verò creaturarum omnium genitor.* Hoc est, Deus prim[illegible] m[illegible]um Verbo Spiritum suum vitæ inspiravit in mundum, cujus præsentia mun[illegible] ejus creaturæ omnes suas virtutes tam vivificas, quàm alias acceperunt, [illegible]lud *Psalmistæ Regii. Verbo Domini firmati sunt cœli & Spiritu ab ore ejus omnes* [illegible]*tes eorum.* Ex quibus constat, quòd bruta & vegetabilia & mineralia vit[illegible] mundi anima immediatè acceperint, mundus autem suam vitam & spirit[illegible] suum ex afflatu Dei hauserit, & per consequens manifestatum est, quòd S[illegible]tus vitæ elementaris mediatè, & non immediatè à Deo processerit, & qu[illegible]d [illegible]nicum illud spiraculum vitæ semel ad mundi existentiam in hylam princip[illegible]flatum sufficiat ad continuandam virtutem creaturarum omnium usque ad [illegible]timum PEREAT. At verò homo omnium animalium princeps, & exinde [illegible] minùs quàm ipse mundus, Dei imago & simulachrum appellatus, unde & M[illegible]crocosmi nomen nactus est, hanc eandem gratiam a Creatore, ultimo creat[illegible]nis die adeptus est, quam mundus die primo. Nam eodem modo, quo De[illegible] spiravit in deformem & tenebrosam hylam ad mundi existentiam primo creationis die, eodem, inquam, modo idem spiraculum inspiravit Jehova in ob[illegible]

ram

aspiret. Atque tunc anima, si in hac actione sua constans fuerit, beatitudinem acquiret, secundùm hanc *Mercur. Trismegist.* sententiam *Pimand.* 10. *Anima bona, cum omnia subierit virtutis pietatisque mandata, aut Deus aut mens efficitur.* Unde etiam ille talem animam alibi vocavit *animam stantem, & non cadentem.* Hæc ergo est anima illa, quam donis suprà dictis, quibus propugnaculum ejus seu cor dilatatur, gaudere diximus. At verò vice versa, si contra divinæ naturæ constitutionem, hujus animæ vitalis radii & purior Spiritus illius latex, per inferiorem arteriarum ramum descendendo, blanditiis Spiritus seu animæ inferioris ventris auscultaverint, tunc ibi retinebuntur, carnisque illecebris venenatis inficientur; atque ita Spiritus impuriores in ramo arteriali, ratione gravitatis & situs sui cum malo & regione inferiori conspirantes, loco veræ quintæ essentiæ sursum elevabuntur; quos mentis radii propter ipsorum impuritatem fugiunt: Atque hac via radii animæ obscuriores, & deorsum aliàs naturaliter tendentes, jamsursum elevati eclipsin producunt inter solem mentis, & lunam animæ in ventrem inferiorem delapsæ. Hoc est, ergo Microcosmi interioris chaos, cujus elementorum confusionem hîc oculis veris discernere possumus, & cujus irregularis dispositio nonnisi sola illuminatione divina (cujus actibus etiam Dæmones obedire coguntur) ad concordiam reducitur. Hinc illæ animæ infirmitates & passiones, quas suprà commemoravimus, videlicet tristitia, desperatio, metus, &c. De quo *Mercurius Trismegistus* loquitur *Pimand.* 10. quando dicit, *quòd anima impia in natura propria remaneat, ac seipsam nimium cruciet*: Et alibi: *Anima in corpus humanum delapsa, siquidem mala perseveraverit, non gustabit immortalitatis quicquam, necque bono etiam fruetur.* Hinc igitur oriuntur omnes terribiles melancholiæ effectus, à quibus ratio est aliena; hinc mania, Lycanthropia, insania, incubus, somnia pavorem excitantia, apparitiones vanæ, & id genus infinita; quæ omnia per unionem mentis cum anima in tenebras depelluntur, penitusque evanescunt, & nihil aliud esse deprehenduntur, quàm præstigiæ & illusiones Diaboli sub tenebrarum velamine tectæ, quibus miserrima anima, nebulis tristitiæ submersa cruciatur, ut de Dei & mentis benignitate desperet. Habemus ergo hic in Microcosmo omnes Macrocosmi regiones seu ventres. Atque ut in regione infima aër ubique ferè expansus est, & aqua caloris operatione subtiliatur ac vertitur in aërem, atque ex aëre subtili elicitur ignis, sic etiam videmus, quod in intimo hominis ventre, chylus ventriculi quem mari Macrocosmi comparavimus, virtute hepatis operantis fiat sanguis, & in aërem convertatur, videlicet in massam sanguineam, occultam naturam cæterorum elementorum in se habentem; cujus subtile seu ignea natura in cistam fellis detruditur; pars verò serosior deorsum effunditur, tanquam in locum infimum fontium, seu abyssum terræ, atque itidem quoque portio crassior parti illi, quæ terræ comparatur, nempe lieni, committitur. Similiter videmus, quòd Spiritus vitales in corde, tanquam in domo sua & radice, in qua præparantur cibum suæ naturæ consimilem ab aëre externo eliciant, videlicet æthæream naturam, aëri invisibiliter inhærentem, qua inspiratione tacita Spiritus vitales quotidie, & omni minuta, tanquam vitæ pabulo aluntur & reficiuntur, & nutriunt vincula illa membrorum corporis, quibus elementa concordi pace connectuntur, ne ob eorum defectum elementa, libertatem nacta, ad invicem discordent, atque ita vitæ concordia discordiis interrumpatur; unde aut morbi periculosi, aut mors & integra totius resolutio sequeretur. Spiritus etiam rationalis subtilissimum alimentum & quasi pabulum sibi simile accipit ab aëre attracto tùm per os & nares,

tam hominis externi massam; idque non immediatè, videlicet uti cæteræ mundi creaturæ illud à mundo acceperunt, sed immediatè ab ipso Creatore factum est. Unde homo tàm completus est in sua essentia, quàm ipse mundus: imò verò nulla est in mundo natura, quæ non reperiatur itidem in hac nobilissima creatura homine, quemadmodum suprà luculenter explicavimus. Hinc igitur ut mihi quidem videtur, nullum potest relinqui dubium aut scrupulus in illa opinione, quæ asserit, animam ex traduce provenire. Namque, si primum vitæ spiraculum sufficit ad perpetuitatem mundi, & continuationem creaturarum ejus, quippe, ut *Psalmista* loquitur, *à Spiritu oris ejus procedunt omnes virtutes mundi & creaturarum ejus*; quidni sufficiat itidem secundùm ejus spiraculum, ut præstet idem sine repetitione & renovatione in successione hominum, quòd primum in continuatione & prætervatione specierum in cæteris creaturis? Quare videtur contraria opinio potiùs derogare potestati Dei, quàm ei aliquid honoris addere; quatenus scilicet videtur arguere, Deum non fuisse tàm fortem & potentem in fine suæ creationis, quàm fuit in principio? namque alias crederetur Spiritus ejus esse tàm fortis in fine, quàm in principio, & per consequens idem præstare in Microcosmicæ speciei conservatione, quòd præstat in Macrocosmo & ejus creaturis. At verò, si unicus Dei afflatus hominum mortalium successionem continuare & conservare potest usque ad ultimum PEREAT, quid opus erit pluribus, cùm, teste *Philosopho frustrà fiat per plura, quod potest fieri per pauciora*. His igitur consideratis videmus, primo quidem, quanta sit differentia inter spiraculum vitæ in brutis, & illud, quòd est in homine, videlicet, *quod illud sit immediatè à mundo*, unde & ratione manifesta destituitur; *hoc verò immediatè à Deo*, unde intellectu & ratione perspicua exornat hominem internum, sua nobilitate conjungens eum cum suo Creatore: Deinde videmus, quòd spiraculum divinum in homine nullo modo differat ab eo, quòd fuit mundo communicatum. Atqui unicum idemque mundi spiraculum sufficit ad perpetuandam semper speciem & virtutem mundi ac creaturarum ejus. Quare etiam spiraculum hominis itidem sufficiens erit ad continuandam speciem humanam, & per consequens non erit opus assidua animarum creatione. De hoc autem argumento plura non dicemus, quoniam suprà de hujus dubii ratione satis apertè disceptavimus.

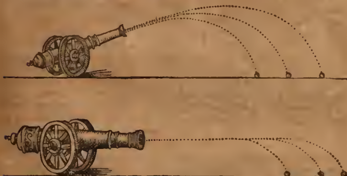
CAP. V.

De natura & gradibus diversis animæ in corpore, & de ratione vigoris & fortitudinis corporis, ac de ratione differẽtiarum in speciebus creatis, & quomodò spiritus medius hominis à medio spiritu aliorum animalium differat?

SEquitur ex illis, quæ præcesserunt, quòd multi sint animarum inferiorum gradus, & quòd animæ humanæ dignitas cæteris omnibus sit anteponenda. Sed quoniam percipimus, unum hominem superare alium ingenii præstantia, animæque & rationis ubertate ac promptitudine, in alio autem deprehendimus præstantiores mediæ animæ effectus, quatenus scilicet vivacior & agilior est alius; atque iterum alium corporis vigore robustiorem, & viribus potentiorem ac validiorem cernimus, necessarium esse putamus, hujus rei rationem diligenter perquirere. Sciendum igitur in primis est, quod rationis & ingenii effectus à mentis & spiritus rationalis actu promanent. Unde fit, ut mentis scintilla fortificata & rationis radius multiplicatus in se, producat fortiores effectus,

fectus, reddens hominem ingenio acutiorem, ratione graviorem & contemplatione divina longè cæteris profundiorem, quoniam longiùs & fortiùs emittit radios suos invisibiles & spirituales. Unde evenit, ut animæ meditationes altiùs versus Dei solium elevet & extollat. Hinc dicit *Proclus de anima: Animæ perfectiores ad inventionem sunt promptiores: imperfectiores verò magis externis indigent adminiculis: illæ enim magis ex se mobiles sunt, minúsque deterioris naturæ participes; hæ verò minùs ipsæ movent, magis sortem corpoream patientes. Hæ quoque quando perficiunt, à corpore videlicet resurgentes, seq; ipsas à materia colligentes, fœcundiores inventricésque evadunt, protinus circa illa, in quibus anteà erant steriles & ambiguæ, propter ignaviam ineptam vitæ à materia contingentem, sordidumq; torporem ex generatione contractum.* Per quæ *Proclus* videtur majores vel minores animæ rationalis effectus ascribere, non fortitudini aut debilitati ejus in sua essentia, sed potius bonæ malæve corporis seu opaci ejus velamenti dispositioni: quæ licet aliquid faciat ad adjumentum, vel impedimentũ, tanta tamẽ est mentis, spiritui rationali præsidentis, potestas in homine, ut si modò sit efficax & plena in sua actione, ejus influentiis resistere nullo modo possit corporis caligo & opacitas, quoniam splendor divinus in ipsis tenebras illuminat; *imò verò tenebræ nõ sunt tenebræ ei, sed nox ei est tã clara, quàm dies.* Præterea *verbum*, quod teste *Mercurio, in mente est, vita existit, & lux illuminans in tenebris, ipsaq; mens*, quam *Merc. Trismeg. Dei animam & essentiam* vocat *Pimand.12. dominatur omnibus.* Copioso ergò hujus Spiritus afflatu & plenitudine fiunt ex hominibus simplicibus, prophetæ verissimi & divinissimi, ex pusillanimi animosissimus, & ex artis vel scientiæ ignaro peritissimus, si modò sacris Scripturis fidem aliquam adhibeamus. Et proinde sequitur, quòd corpus non sit mentis actionibus impedimento, sed quòd potiùs, aut ipsa, agere nolens in corpore maligno, vacare dicatur, aut etiam Spiritus ejus à Summo non sit auctus & multiplicatus. Hinc dicit *Mercurius: mentem non omnibus dari*; Etalibi dicit, *quòd omnibus detur, sed in aliquibus, nempe in malignis & impiis non omninò agat, vel vacet.* In aliis enim agit quidem, sed parcè, in bonis autem, piis atque regeneratis abundanter operatur, & illapsionibus in alio multiplicatur. Hinc igitur videmus, rationem varietatis in actionibus mentis, & quòd operationum ejus diversitas sit causa exaltationis & dejectionis in homine, cùm intensior ipsius benevolentia seu plena præsentia reddat sapientem, ejus verò neglectus & absentia ignaros & à bestia non multùm differentes. Ratio autem, cur unus homo sit alio agilior & vivacior, consistit in bona animæ mediæ dispositione, quæ quoniam inest tàm animalibus irrationalibus, quàm rationalibus, eosdem in quolibet animali profert effectus. Hinc animalis levitas in saltu, velocitas in cursu, facilitas in motu & vita. Atque hæc dispositio ut plurimùm accidere solet etiam iis animalibus, quorum corporis membra non sunt valida, sed debilia: Unde liquet, quòd hæc animalis facultas oriatur à fonte mediæ regionis, videlicet à corde, in quo anima media seu vitalis & ætherea fovetur. Causam igitur majori vel minori animæ mediæ actioni præstat multitudo vel exiguitas radii mundani seu lucis secundariæ, aut animæ medii cœli, quæ etiam anima mundi dicitur. Atque hîc agnoscimus cum *Proclo*, quòd corpus multùm facere possit ad impediendas operationes hujus animæ: quoniam hæc est illa animæ humanæ portio, quæ dicitur gravari fœce terrena & onerari carnis umbraculo. At verò hujus animæ affluens proportio invito corpore suos producit effectus, quemadmodum experimentis inferiùs descriptis luculenter demonstrabimus. Unum etiam animal ejusdem speciei differt ab alio corporis & membrorum robore. Nam hic homo, vel ille equus hoc vel illo fortior & validior est compositione. Qui quidem hominis seu animalis habitus non ab anima media, sed à facultate naturali seu infima, vel animæ animalis seu idoli natura procedit, cujus

jus est membra corporis in sua fortitudine & vigore conservare, partesque solidas, debilitate & macie consumptas, reddere validas atque robustas. Dispositio ergò fortior vel tenuior istius infimæ portionis animæ humanæ consistit in bono vel malo istius facultatis habitu. Nam bona hepatis constitutio bonum producit sanguinem & copiosum; & per consequens pabulum optimum subministrat membris, quo solidiora & robustiora fiant, mala verò malum, paucum & malè nutrientem generat sanguinem; atque ob hanc causam membra malè nutrit, debiliaque relinquit. Membrorum & corporis universi robur est vel animæ agili & vivæ junctum, vel segni & tarda gubernatum. Talis fuit in robore *Herculis, Caci & Antei* differentia. Talis in *Jovis & Titani* filiis discrepantia. Hujusmodi in brutis differentia, distat mus à bufone, equus & cervus à bove, porcus à cane, testudo à fele, &c. Quæ omnes animæ portionum differentiæ procedunt à majori vel minori actus lucidi proportione. Nam major lucis substantialis quantitas vivaciorem producit effectum; minor verò minorem; idque cernitur in diversis individuis ejusdem speciei. *Exempli gratiâ*, videmus, quod duplicata pulveris bombardici portio multiplicet vim tormenti bellici expultricem; ac per consequens onus globi ferrei vel plumblei altius vel remotius ferre dignoscitur.

Hinc etiam oritur omnium in quolibet animalium & plantarum genere specierum differentia. Nam ut infinita quasi puncta numerantur inter terminum à quo, ad quem, sic etiam infinitæ sunt animæ vitalis & naturalis proportiones atatque gradus, quibus una species ab alia differre, & unum individuum ejusdem speciei ab altero discrepare animadvertitur. In hoc tamen differt graduum dispositio in diversis individuis ejusdẽ speciei ab illa diversarum specierum, quòd scintillæ animæ in individuis ejusdẽ speciei reperiuntur in majori quidem quantitate, sed in eodem spiritu; at verò in speciebus diversis differentia talis est, ut, sicuti differunt lucis natura & proportione, sic etiã dispositione spiritus, in quo anima illa natat & vehitur, dissentire videantur. Sic spiritus mineralium, qui est ex tenebris infimi cœli, differt à spiritu vegetabilium, qui est partim ex spiritu medio, & partim ex infimo: Unde vegetabilia mineralibus ortu & natura cognata sunt, sed eorum spiritus sunt diversi. Sic etiam spiritus animalis vitæ est simpliciter à cœlo medio, & lux ejus vitalis etiam ejusdem conditionis: quemadmodum porrò quoque spiritus humanus partim est ex cœlo empyreo, utpote à quo ejus spiritus rationalis derivatus est, & partim ex cœlo æthereo, à quo spiritum suum vitæ accepit; prout etiam ejus lux mixta est cũ spiritibus diversis, uti antea dictum est. Atq; hæc est causa varietatis in rebus creatis. Spiritus igitur

&lux in homine differt à ſpiritu & luce aliorum animalium non minus, [illegible] ſpiritus vini inflammatus & ardens ab oleo & liquore in lampade ac[illegible] Nam, ut ignis ex ſpiritu vini componitur ex ſpiritu partim aëreo & part[illegible] thereo (unde tenuior ejus pars accenſa non comburit) ignis verò lampadi[illegible] re[illegible] net ſolummodò naturam aëream & magis craſſam, ut rem inflammabilem comburat, ſic etiam res ſeſe habet in differentia intèr utraſque illas animas [illegible] minis ſcilicet & brutorum. Nam ut ſpiritus vini longè eſt oleo ſubtilior, & tamen ambo ſunt ſpiritus; ita quoque ſpiritus utriuſque ſpeciei ſunt ambo quidem ſpiritualis diſpoſitionis, ſed differunt raritate & puritate ut ſpiritus vini ab oleo, vel aër ab æthere, vel æther à ſpiritu intellectuali.

CAP. IV.

Quòd anima humana per ſe unitatem amplectatur, reſpectu verò materiæ inclinet ad multitudinem.

ANima humanà per ſe in ſua natura & origine unitatem amplectitur; qu[illegible] pe cujus princeps & ſummitas eſt ipſa mens, ſeu radius ipſius unitati[illegible], u[illegible] tati ſeu eſſentiæ ſupernaturali ita connexus & continuus, ut radius Solis c[illegible]r pori ejuſdem. Per mentem igitur erigitur media animæ portio ad unitatem uti videmus in natura ignis, qui ſurſum aſcendens, angulum acutum facit, o[illegible] corporeis viſibilem, ſignificâs hoc ipſo, q; alis ſpiritualibus ad conum pyramid[illegible] materialis aſcendere vehementer tentet & appetat; quippe in extremo co[illegible] ſeu anguli uniformitas, & ſola unitas invenitur. Præterea anima media, cum ſit radius mundi, ſeu lux ſecundaria, vocatur etiam, ut teſtatur *Merc. Triſmegiſtus*, mens ſecunda ſeu mentis primæ imago. Unde manifeſtum eſt, quod ejus unitas ſit origo, à qua ejus actus ſcaturivit. Patet igitur, quod hominis interni portiones, quatenus formalis eſt in ſua eſſentia, fontem ſuæ exiſtentiæ per ſe & naturali quaſi inſtinctu reſpiciant: Sed ita factum eſt divina voluntate, ut cum *Proclo* loquamur, *ut animæ deſcendenti adnatæ ſint ex mundo multiformes vitæ, veſtèsque variæ, trahentes quidem ipſam in compoſitionem caducam.* Id quod etiam *Jamblicus* [illegible] confirmat: *Anima*, inquit, *quæ deorſum labitur, trahens ſecum ſigna vinculorum & pœnarum, materialiúmque Spirituum, ſe gravatam oſtendit, perturbationibúsque materiæ diſſimilibus occupatam.* Unde manifeſtum eſt, animæ ſubſtantiam delapſam eſſe à ſtatu unitatis in abyſſum multitudinis, hoc eſt, à puritate ſimplici in fœdam & immundam compoſitionem. Hinc dicit *Proclus*. *Anima in corpus deſcenſus ſ[illegible] junxit quidem illam à divinis animis, à quibus intelligentia & poteſtate, ſimplicitate, pur[illegible]ateque implebatur. Conjunxit verò ſe generationi & naturæ, materialibúsque rebus [illegible] quibus oblivione & errore & ignorantia eſt imbuta.* Quid autem ſit unitas forma[illegible] & divina, & quomodò in ſe conſtans, immutabilis, indiviſibilis, non multipli[illegible]canda exiſtat, nec aliquid ab ea abſtrahendum aut ei addendũ, cum ipſa ſit totum & ſine ipſa nihil, in *Tractatu noſtro de Numeris divinis & abſtruſis* ſatis luculenter declaravimus. Quod autem materia, quò magis à cono ſuæ pyramidis ve[illegible]ſus ejus baſin deſcendit, eò magis ſubinde magiſque multiplicetur, q[illegible]ni[illegible]m deorſum tendendo groſſior ſemper evadit, ita ut in ſuperiori regione gradus ejus numero denario augmententur, in media autem centenario & in infima millenario, ſuo loco etiam anteà *in eodem Tractatu* tàm verbis quàm demonſtratione viva delineavimus. Hinc ergo manifeſtum eſt, ſecundùm *Procli & Jamblici* opiniones ſuprà expreſſas, quod anima, quò magis deorſum, hoc eſt, ver[illegible] pyramidis materialis baſin tendit, eò magis multitudini materiæ immergatu[illegible]

Multi-

Multitudo autem materiæ, informari appetens, animam illam universalem & cir[illegible] a unitatem ver[illegible]antem, dividit in partes in[illegible]nitas, easque dat cu[illegible]et multi[illegible] membro: Hinc specierum & indiv[illegible]rum multitudo, hinc animæ u[illegible]m[illegible]s, [illegible] partes div[illegible]e, ignorantia, [illegible] oblivio & e[illegible] h[illegible] ex[illegible] [illegible]od[illegible] captivitate mæstitia. Nam juxta *Proclum ægrotant animæ, atque delirant qua[illegible] [illegible]orpore humano*, velut *Porphyrius* vult. *perpetuo in corpore quasi dormiunt.* Ob han[illegible] rationem dicit *Jamblicus, quod animarum proprietas sit declinatio ad multitudinem & motum [illegible]enerationis, licet per se, & in sua natura respiciant unitatem [illegible] statu qua e[illegible] permanens in seipsa, & tamen immobilis motionum causa.* Nam cum natura animæ sit [illegible]per movere, quatenus est ac[illegible]us simpl[illegible]x, eatenus suo motu per accidens, [illegible]te generatione, mu[illegible]titud[illegible]em pro[illegible]icit. Etenim corp[illegible] an[illegible]mas in[illegible]tia, easque o[illegible]s orbantia, solent a[illegible]imarum motus ad fi[illegible]s ap[illegible]eti[illegible], [illegible]ui [illegible]rca multitu[illegible]inem versantur, c[illegible]nvertere. Atque hinc fit, ut animæ [illegible] [illegible]poribu[illegible] motio generationes & indivi[illegible]uorum [illegible]uj[illegible]bet speciei [illegible]ncrementum producat. Hoc idem etiam evenit [illegible] [illegible]o[illegible]us humanis, [illegible]rma[illegible] nobilissimam [illegible]cludentibus, quorum [illegible]lum[illegible]do est, virtute splend[illegible], a[illegible]mam [illegible]teris creaturis magis exaltatam po[illegible]dere; Unde fit, ut [illegible]sa, quamvis in [illegible]o c[illegible]rcere vinculi[illegible] spiritualibus l[illegible]gata, nonnunquam tamen suæ [illegible] [illegible]næremi[illegible]niscatur, eju[illegible]que acies radiorum divino[illegible]um penni[illegible] [illegible] altum al[illegible] a[illegible] [illegible]e[illegible]tur [illegible] un[illegible] illud *Jambl*[illegible]. *Anima in mūdo intelli*[illegible] *audivit harmon*[illegible] *divinā,* [illegible] *reminiscitur. quando audit melodias, habentes divina vestigia; reminiscens* [illegible] *ero* [illegible] *vehemēter afficitur.* Similiter juxta *Synesium, ine*[illegible] *etiam iis, qu*[illegible] *huc dilapsi sunt,* [illegible] *in re*[illegible]*ns q*[illegible]*dam vis,* &c. Imò vero sa[illegible]ctis hom[illegible], & qu[illegible] etiam in [illegible] rev[illegible] v[illegible], qua possit anima humana, relinquendo multitudinem, a[illegible]em redire, quam *Mercurius* viam regenerationis vocat; videlicet spirit[illegible] a[illegible]atum & illapsionem. Atque etiam *Proclus* videtur modum q[illegible]en[illegible] depingere, quo à multitudine ad u[illegible]itatem reverti possimus; videli[illegible]entiæ acqu[illegible]sitionem. Unde dicit, *quod anima per acquisitam scientiam fiat m*[illegible] *hoc est anima multitudinē, per scientiæ virtutem & illuminationem, relinqu*[illegible] *ac*[illegible] *ad unitatem.* Nam omnis multitudo tàm diversa est in se, ut ali[illegible] a[illegible]l[illegible]al[illegible] et contraria videantur. Unde opus erit, si ad unitatem, ubi nu[illegible]la e[illegible]trarietas, as[illegible]endere velimus, ut ad scientiam veram nos conferamus in [illegible]itudo c[illegible]ntrarietatem habet nullam: Nam tametsi affe[illegible]us a[illegible]ctibus [illegible]nt, [illegible]mi[illegible]iter sensus sensi[illegible]us, cogitatio cogitationibu[illegible], & [illegible]pi[illegible]o[illegible] opini[illegible]t me[illegible]ie[illegible]ti[illegible] scientiæ contrari[illegible] reperitur. Etenim in scientia propo[illegible] & not on[illegible]m multitudinem congre[illegible]amus in unum, scientiarum quo[illegible] [illegible] uno quodam vinculo connectimus; adeoque tan[illegible]um abest, ut [illegible] invicem sint contraria[illegible] ut etiam notio notioni, scientiæ inf[illegible]riores [illegible]rior[illegible]us ministrent, atque ita hæ ex illis sua habeant exordia. Sic videmus [illegible]res Geometriæ notiones unico The[illegible]remati, ejusque demonstrationi c[illegible]f[illegible]e sic puncta, lineas, angulos & superficies cum notionibus suis, corpori [illegible] d[illegible]mensioni referri animadvertimus. Sic [illegible]umerationem, additionem, [illegible]nem & multiplicationem inter se aliam ab alia dependere videmus, & ad divi[illegible]ionem ac radici[illegible] extractionem necessarias esse: sic etiam regulæ seu pr[illegible]itiones de sonis, tonis, semitoniis, Diatessaron, Diapente, Diapason & n[illegible]iones temporalium signorum proportiones designantes ad symphoniæ u[illegible]n[illegible]tatem conducunt; Et licet tales notion[illegible] in multitudine sint, rem tam[illegible]am [illegible]otant, videlicet melodiam[illegible] Sic Arithmeticam, Musicam, G[illegible] Opticam Astrologicæ veritatis cognitioni conducere perc[illegible]mus. N[illegible]go [illegible]rietas est ulla in scient[illegible]rum multitudine, c[illegible]m [illegible]on[illegible]u[illegible]canta[illegible] unitatem, [illegible] multitudine materiæ, quæ distrahit & vagatur semper

ac discedit ab unitate. Oportet igitur intellecta sententia [illegible]
illis, quæ solummodo unum aliquod proponit, ad ipsum [illegible]
Quocirca deponantur compositiones, divisiones & multiplices [illegible]
que ad intellectualem vitam & simplices contemplationes fiat [illegible]
ut *Proclus* verbis tar. *scientia non est summus cognitionum apex, sed ea eminens* [illegible]
intellectus, animæq; illustratio: namque per solum intellectum [illegible], ut te[illegible]
rum nempe unitatis, & alterum multitudinis cognoscamus. [illegible]
est multitudo per gradus cognitionum suo ordine præcedentes [illegible]
demus deinceps quoque similiter per gradus cognoscibilium ad id [illegible]
probandum. Sensibilia evitanda sunt omnia; quoniam congesta sunt [illegible]
dua ac penitus mutabilia. Ab his igitur ad essentiam incorpoream [illegible]
feramus. Omne enim sensibile habet adventitiam unitatem, & per [illegible]
dispersum ac infirmitate plenum. Propterea & b[illegible] est [illegible]
ventitium & a seipso distans ac dissidens, atque in [illegible] de re [illegible]
vero ascend[illegible] illuc & in corpore [illegible] collocati, conspi[illegible]
lem [illegible] supra corpora mobilem ex seipso, per se agentem [illegible]
se suam substantiam possidentem. Multitudinem ergo animi [illegible]
quamus, ætheraque rescindendo, atq; sursum adhuc ulterius ascen[illegible]
ad intellectum & intellectualia regna conferamus, ut [illegible]
tatem, ibique naturæ [illegible] contemplatores fiamus. E[illegible]
ram in æternitate manentem, vigentem vitam, intelligentiam [illegible]
nihil deest vitæ. Hanc itaque ubi invenimus, facilimè observabimus [illegible]
si [illegible] accomodatior & melior, & videbimus an in ipsa inveni[illegible]
[illegible], & an uniformis sit vel multiformis. Hic percipies ergo [illegible]
num, ad quod anima humana semper cupit pertingere. Hic [illegible]
creatarum fons & origo. Hic gaudii & lætitiæ culmen ac fastigium. H[illegible]
& sola simplicitas & veritas illa, de qua *Plato* & *Pythagoras* a[illegible] *qua*[illegible]
monent tantoperè ad multitudinem fugiendam, ut veritatem simplicissimam [illegible]
mur. Quod sanè ut faciamus, modum & viam nobis præscribunt [illegible]
haud dissentientem; videlicet *quòd multitudinem variam evitare de*[illegible]
quidem affectuum, deinde sensuum, tertiò imaginationum, & quartò opinion[illegible]
pendentium. Atque horum quidem censuræ non videntur [illegible]
tentione post ad [illegible]rre. Nam, cum anima tenebris sit inclusa, ut [illegible]
si al[illegible] luce suo. Unde ejus acies deinceps in tertio, circa tot [illegible]
tur, ut incertitudinē & inconstantiā in anima pariant, at ita animæ ra[illegible]
tisq; sensuum objectis & eorum cōtemplatione distracti, aciem [illegible]
nunt, ita ut ad unitatis thronum & sedem penetrare nequeant; e[illegible]
bia & incerta sit anima, quò se debeat ad veritatē inveniendam ve[illegible]
nus scilicet [illegible] minùs fallitur in materia, quàm ipsius q[illegible]
eam versantis præstigiis decipitur. Quare non ineptè dixit *Proclus* [illegible]
videtur omnia habere, cùm nihil [illegible] *possideat, sic & anima, duplici ignor*[illegible]
rans videtur [illegible]*, quæ non habet possidere*. Atque hoc fit propter mu[illegible]
sus esse [illegible]ctum. Quare sensus externi multitudo in primis abjicienda [illegible]
que etiam non debemus imaginatione nostra concipere ficta, va[illegible]
[illegible] phantasmatum in aëre conceptorum; quoniam hæc [illegible]
[illegible], quæ est sola veritas. Atque præterea [illegible]
[illegible] veritati contradicentibus [illegible] modo [illegible]
[illegible] existimam[illegible] demum posteà per gradus [illegible]
[illegible] unitatem regre[illegible] ad cœlum mediu[illegible]
[illegible]nem & perfecti[illegible] periemus. T[illegible] ab eo p[illegible]
[illegible] altius nos elev[illegible] ad [illegible]dum intellectualem [illegible]

[illegible] gradus d[illegible] eandem ad regium [illegible] formalis palatium tandem [illegible] que ita ha[illegible] via anima à mul[illegible] di[illegible] erabitur, & in pristinam [illegible] am[illegible] tatem remeabit.

CAP. VII.

Cur anima hæc media vegetabilibus & plantis vitam vegetativam solummodò dederit, cum animalibus quibuscunque sensum cum vegetatione tribuat?

De varietate & differentia inter animam vegetabilium & animalium feci[illegible]quidem verba nonnulla in superioribus. Hoc tamen [illegible] adhuc [illegible] hisce creaturarum gener[illegible]us differentia & dis[illegible]ne [illegible] epta[illegible] ec[illegible]ravimus ali[illegible] in præmissi[illegible] vegetabilium animas esse [illegible] m tenebrarum secundo creationis die [illegible] medio mundi [illegible] cœlo [illegible] orsum reverberatarum spiritu, cum lucis secundæ potion[illegible] seu scintillis ei inclusis. Atque hanc eandem quoque esse animalium omnium animam itidem ibi demonstravimus. Sed nonnullis forsitan absurdum hoc, aut vix probabile videbi[illegible] de[illegible]em lux cum tali spiritu (cum hæc tanta inter se differentia distent) [illegible]malis origo, quippe quod arguent res easdem à seipsis ita differ[illegible] Quibus respondemus, quod non differat anima plantæ ab anima [illegible] secundùm plus & minus. Rationem autem, cur planta minus de [illegible]ur media, animal vero uberiorem ejus portionem habeat, breviter hic de[illegible]rabimus. Quod plantæ & vegetabilia, e terræ poris exurgentia, tertio crea[illegible] die fuerint cum ipsa terra creata, nos docent sacræ Scripturæ: quo qui[illegible] tempore radii cœlestes non fuerunt in Solem contracti, sed diffusi per uni[illegible] tum mundanum & præcipuè circa spiritum cœlestem dilatati & [illegible] Sed *ut* secundùm vetus illud axioma Philosophorum, *vis unita fortior [illegible] dispersa est debilior*. Hinc ergo factum est, ut anima plantæ non esset ad[illegible]a, luminosa, clara atque ad functiones suas præstandas ita efficax, atque [illegible] animalium, utpote quæ orta est ex radiis cœlestibus coarctatis, atque [illegible] solare c[illegible]ectis & unitis. Namque tertia creationis die ante So[illegible]m [illegible] fuit æqualiter circa terram dispersa & densis atque crassis [illegible] v[illegible]bus m[illegible]ta atque involuta: unde factum est, ut obscura esset, & non [illegible]s pulchritudini comparanda, quàm nubis fulgidæ splendor Soli, [illegible]luminatus igni comparari potest. Sed postquam omnes cœli radii ad [illegible]arem [illegible]m sursum è terra cum lucis suæ scintillis exilientem, congregati [illegible]nt, mirabiles subito radiorum simul contractorum effectus se mundo pa[illegible]t, ac primo pisces, deinde volatil[illegible] & deniq; animalia procreata sint, [illegible]ta secundùm solaris dominii increm[illegible]m seu prædom[illegible]ationis ej[illegible] materiæ vapores, sursum sese à terra in elementarem regionem ele[illegible]tes & exhalantes, operationem, subinde singulis diebus anima gradatim [illegible] & potentior producta & per creationem in lucem edita fuit. Hinc ergo a[illegible] Soli operatio in creaturarum perfectiorum productione luculen[illegible]t[illegible]r & per consequens vegetabilium defectus explicatur [illegible] ationem concurrerunt solummodo radii lucis dilatati & [illegible]ta quidem, ut nullum Solis, nobilissimæ [illegible]cet & viva[illegible]mæ [illegible] quæ ex radiis cum spiritu simul contractis produ[illegible]a est, [illegible] interfuerit. His igitur iterum iterumque reputatis, perc[illegible]e-

mus, quod vegetabilium spiritus sit grossior & spissior, quam spiritus ani[illegible] quippe cujus radii erant debiliores; quoniã spirituum rarefacti[illegible] & [illegible] consistit in multitudine & vigore radiorum lucis; ita ut, qualis est l[illegible] videlicet major aut minor, talis etiam sit spiritus raritas & puritas [illegible] minor. Sed lux ante Solis creationem erat magis dilatata: Ergo m[illegible] proinde sequitur, quod in plantis animæ portio sit in spiritu g[illegible] paucior ac tenuior, quàm in animalibus. Ob hanc igitur causam a[illegible] mæ utriusque hujus animati generis ab invicem differant. Quinimo et[illegible] liam differentiam reperimus inter naturam atque essentiam dictarum [illegible] animarum, cùm anima animalium profluens à Sole, solaris naturæ p[illegible] tem sibi vendicet, quam supra ex luce & Spiritu e tenebris cœli empy[illegible] tibus conflari diximus; & proinde eam rationis esse participem [illegible] stravimus. Anima autem vegetabilium ex spiritu & luce tene[illegible] therei seu medii originem ducens, neque spiritum & lucem ha[illegible] potem, neque simplicitate & puritate formæ cum anima animalium [illegible] potest. Unde fit, ut, cùm plantæ tardæ sint in suo motu & terræ [illegible] que immobiles maneant, videamus, animalia esse levia, subtilia, [illegible] & huc atque illuc voluntate [illegible] moveri. Hæc ergo est vit[illegible] illo animatorum gener[illegible] differentia, hæc in una dignitatis, & [illegible] nis, abjectionisque ratio, cùm alia sit igne & Spiritu cœlesti dit[illegible] pertate & humiditate magis dejecta.

CAP. VIII.

Quòd anima vitalis ex calido innato & humido radicali componatur, [illegible] quòd de natura Solis participet; Similiter de cordis pyramidali figura, & q[illegible] sit animæ vitalis palatium; & quomodò hæc anima, mediante Spiritu, per universum corpus dispensetur.

QUoniam tàm Philosophi veteres, quàm Medicorum principes sole[illegible] di innati & humidi radicalis, ex quibus mixtis vitam oriri dicunt, no[illegible] quentem facere mentionem, operæ pretium videtur, ut hoc ipsum cal[illegible] itidem quoque humidum istud breviter declaremus. In secretis natu[illegible] tiores dicere solent, calidum à motu, & motum ab actu seu p[illegible]incip[illegible] de[illegible]ivari. Nec certè quicquam aliud est calidum, quàm mot[illegible] quemadmodum nec motus quicquam est aliud, quàm lucis visi[illegible] bilis actio seu actus. Unde manifestum est, quòd ubi calidum est, ibi m[illegible] iam adsit, & per consequens cum motu lux essentialis, tanquam mot[illegible] ergo fit, ut à nonnullis calidum pro motus effectu, aut sola qualitate, au[illegible] nunquam pro ipso motore accipiatur. Nam apud *Hippocratem* rep[illegible] [illegible]tum: *Illud mortale, quod calidum appellamus cùm omnia essent pert[illegible] m[illegible] provolavit, quam veteres athera vocaverunt.* [illegible] igitur [illegible] pr[illegible] mera [illegible] tat[illegible], seu accidente accipiebat *H[illegible]ocrates*, sed pro r[illegible] [illegible] im[illegible]rtalitate p[illegible]ædita; videlicet pro universa luce substantial[illegible] ex [illegible] atq[illegible] la animatorum por[illegible]io derivata est q[illegible] [illegible]lidum innatum a[illegible] ne[illegible]s motu & cal[illegible]o eff[illegible]ctu vitæ [illegible]reat[illegible]rum induci n[illegible]ll[illegible] m[illegible] [illegible] quoniam ej[illegible] præsent[illegible] r[illegible]be[illegible]es e[illegible] [illegible]um compos[illegible]

nes obedientes fiunt, & quietè retinentur: imò verò, quò major est hujus calidi proportio, eò efficacior & excellentior est vitę actus, & salubrior totius elementati compositio. Ex quibus liquet, quòd natura ista nihil aliud sit, quàm radius seu scintilla lu is secundariæ seu æthereæ, immediatè cum spiritu æthereo in creaturas infusæ; qui quidem Spiritus est quasi vehiculum, pabulum, passivum & humidum illud, cujus præsentia & interventu calidum & lux (per metonymiam, effectum pro causa accipiendo) vehitur deorsum (quia Spiritus ad Spiritum relationem habet) agit in subjectum benè dispositum. Atque hic spiritus ideo radicalis dicitur, quoniam conjunctus est cum calido in prima creatione: Vel est quasi radix & arbor solarium frustuum; vel est radix atque origo materialis creaturæ, per cujus artus seu membra discurrit. Sic etiam lux vel calidum illud dici potest innatum, quatenus est primus terminus & punctum, à quo movetur ad generationem; Vel dicitur innàtum, quasi connatum cum humido illo naturali, quod Spiritus est æthereus, in quo vivit, atque vitam tribuit creaturæ, cui inest. Quibus optimè reputatis, percipiemus, hoc calidum innatum in suo humido radicali nihil aliud esse, quàm illam quintam essentiam, per cujus consonantiam in Diapente, dissonantia quaternarii, qui est numerus par atque imperfectus, ad concordem pacem reducitur. Mira ergo de hujus quintæ essentiæ virtute & potestate tradiderunt Philosophi, tàm Theorici, quàm in Chymiæ praxi versati. Namque videntur agnoscere, eam nihil aliud esse, quàm unionem Spiritus ætherei cum lucida ejus anima: quare asseveranter dixerunt, quintam rei essentiam esse idem, quod est anima illa vitalis, quam ex sphæra media ætheris (quam sphæram æqualitatis vocaverunt, & in quam animam mundi posuerunt) emanare affirmarunt. Nam etsi rustici & rei literariæ prorsus ignari, norunt & experientia deprehenderunt, plantas & arbores quotannis revirescere, & denuò veluti juvenescere, atque ejus ubertate, tanquàm à fonte glorioso, luminis visibilis multiplicationem habere. Porrò etiam Philosophorum sagaciorum sententia est, Solem & hominem procreare hominem. Ex his igitur evidens est, quòd vitæ creaturarum sint de essentia Solis & ejus quasi seminaria ab ejus fonte perenni deorsum emissa. Hinc dixerunt nonnulli, quòd cœlum sit quasi mundi universi pars mascula; terra verò & ejus elementa pars fœminea; imò verò, quòd terra sit matrix universalis, in se recipiens aurea cœli & Solis semina, quæ in materiæ utero per digestionem in creaturas innumerabiles cujuslibet speciei transeant. Sed jam, quid ego per experientiam circa ea in creaturæ vegetabilis anatomia invenerim, dicam. Ejus profectò animam vitalem subtilissima inquisitione inveni, in qua verissimam animæ in Spiritu suo natantis iconem atque imaginem deprehendi; cujus certè intuitu, Solis cœlestis compositionem in materia & forma percepi: Cristallinam enim figuram immobilem adinveni, radiis lucis repletissimam; qui quidem radii huc atque illuc per illud medium extendi videbantur. Hæc quidem materia mobilis ignis appositione subitò liquescebat, & instar sanguinis efficiebatur; atqui su itò deinde in pristinam suam formam immobilem, instar cristalli undique radiis aureis decorati redigebatur. Hinc evidenter observavi, quid esset vegetabilis illius Spiritus, quid lux, quid calidum innatum, quid humidum radicale, quid agens & quid patiens, ac quid denique ejus anima vitalis, quid quinta essentia, & quid vinculum elementorum, ea in concordi pace ad invicem colligans; Vidi etiam satis apertè, quòd indumentum atque vehiculum illic esset Spiritus: Unde oculis intellectualibus percepi, quòd eadem ratione mentis divinæ indumentum sit anima, qua Spiritus est indumentum animæ. Cognitis igitur jam, quid sit anima, quid Spiritus, quid calidum innatum, & quid humidum radicale, quidque vinculum elementorum in corpore, inqniramus tandem, quomodò

ani-

anima hæc tota in totum, & in quamlibet corporis partem infundatur, & quænam sit præcipua hujus animæ sedes in corpore humano: Sic enim dicitur Dei solium esse in cœlo, cùm tamen sua præsentia ubiq; adsit; vel potiùs (ne [illegible] et divina terrenis comparemus) videmus, solare corpus esse in cœli corde, & tamẽ ejus radii atque præsentia per actum ubique reperiuntur. Cognoscimus igitur diligenti inquisitione, quòd animæ vitalis sedes præcipua non minùs sit in corde, quòd est in medietate mediæ regionis Microcosmicæ situm, quàm Solis sedes est in medio cœli. Hujus vitæ palatii figuram & positionem, si rectè considerav erimus, percipiemus, illam ad effigiem & similitudinem ac situm pyramidis mundi formalis à creatione ordinatam ac dispositam esse; cùm ejus basis sursum tendat, ejus verò conus deorsum. Quo innotescere videtur, quòd hoc organum corporeum, sit instrumentum maximè circa formam vitalem occupatum: quippe cujus figuram pyramidalem procul dubio nobis delineaverunt radii vitales, quorum natura est deorsum versus terram radios suos ejaculari. Inest ergo hic vivificus Spiritus cum regia sua luce in corde, tanquam in sphæra sua propria. Unde radios suos, qui sunt essentiæ ejus connexæ, per universum corpus non aliter dispergit, quàm Sol è sua sphæra media in cœlo ad partes mundi infimas, & remotissimè dissitas suos radios emittere & ejaculari solet. Curret ergo per venas in massam vel mare sanguineum, & undas corporis aëreas, tandemq; per artus & partes solidiores, non aliter, quàm radii Solis per elementa in mare aëreum & aqueum, ut tandem terrã & ejus membra densa reficiant. Atq; hinc est, quòd sacris Literis docemur, sanguinem esse animarum quasi vestem & receptaculum. Quomodò autem id fiat, à Philosophis divinis succinctè demonstratur. Anima per medium suum deorsum vecta, infunditur primò in punctũ cordis medium, quòd est centrum corporis humani, & exinde per universas corporis partes membraque diffunditur, quando currum suum naturali jungit calori, per calorem Spiritui ex corde orto; per hunc immergit humoribus, per illos inhæret membris; atque his omnibus æquè fit proxima, licet per aliud in aliud transfundatur; quemadmodum calor ignis aëri & aquæ inhæret proximè, licet per aërem deferatur ad aquam. Ita patet, quòd immortalis animæ æthereum vehiculum corpore claudatur crassiore & mortali. Similiter dicit *Merc Trismeg. Spiritus in venas & arterias, sanguinemque diffusus animal undique ciet, molemque corporis suspensam tenet atque circumfert anima in spiritu, ratio in anima & mens in ratione.* Quibus quidem verbis peroptimè nos docet, quomodò omnes hominis interni particulæ, mediante Spiritu, per universum corpus humanum dispensentur. Non tamen in hoc ei ullo modo adstipulari possumus, quòd mens, aut ratio, aut anima vitalis in omnia corporis membra per Spiritum transferantur, atque æqualibus portionibus ubique in suis essentiis adsint. Sed dicimus, mentem in rationali Spiritu superiorem Microcosmi regionem inhabitare, tanquam locum digniorem; & animam possidere regionem ejus mediam, tanquã sedem suam connaturalem. Sed tamen dicimus, hæc ita se habere ibi in regionibus suis, ut Deus in cœlo supremo & Sol in medio. Nam Deus in cœlo sedens radios suæ præsentiæ in omnes mũdi partes mittit, juxta illud *Sapientiæ Sap.1 Spiritus Domini replevit orbem terrarum.* Et *Jerem. Fecit cœlum suum solium & terram scabellum pedum suorum.* Sic etiam mens humana, à divina stirpe derivata, radios suæ præsentiæ per nervos, tanquam per media in inferiora corporis ubique dispergit, ipsa tamen in Microcosmi cacumine supra Spiritum intellectualem, tanquam ventorum alis vecta, constanter sedet. Similiter ut Sol, positionem in cœli corde possidens, formam inferioribus suis radiis communicat, & ubique per elementa sua virtute, lumine essentiali & influxu diffundi dicitur; sic etiam animæ essentia, in corde humano constanter sedens, radios suos vitæ in omnes hominis

hominis partes, tàm solidas quā fluidas, dispergere cognoscitur, ipsa tamē in cordo manēte, non minùs, quàm Solis essentia in cœli medietate seu corpore solari; quòd cordi non ineptè refertur. Spiritus igitur aëreus, corpori familiarissimus per universa ejus membra in formam sanguinis & humoris influit atque perfunditur, secumque fert vestigia Spiritus ætherei, in cujus rivulis radii lucis ætherei seu radii naturæ feruntur; in quibus intellectus & rationalis Spiritus, quasi atomi nonnulli, vel potiùs habitus insensibiles ab alto emittuntur, super quibus & in quibus Spiritus Domini & tenuissimi ipsius mentis radii immediatè natare percipiuntur. Sic ex fonte quodam, in quo habetur vel croci massa, vel sanguinis congeries, vel pannus etiam recenter in atramentum intinctus, videmus rivulum totum ab eo egredientem tingi, cùm tamen principium tingens in ipso fonte semper requiescat. Hinc igitur quodlibet corporis membrum, ratione viam monstrante, juxta mentis præstitutum ad bonum vel ad utile movetur. Hinc etiam fit, ut quodlibet membrum ratione radiorum animæ vitalis, moveatur tàm secundùm rationalis Spiritus directionem, motu videlicet voluntario, quàm secundùm vitæ facultates motu involuntario. Movet n. anima media artus & mēbra hominis ad vitā, gubernatq; ratio illum motum, ut ad mentis institutа fiat, nisi anima illa, animæ naturali subdita, cursu irrationali cum brutis moveatur. Fit ergo lux media motor in animato primus, ejusque Spiritus seu vehiculum, illud, quod in primis movetur; cujus denique motu exagitatur atque impellitur corpus ad functiones suas perficiendas. Nam hujus rei demonstrationem evidentissimam ab inferiori luce contracta seu igne communi cum aëre desumere non erit impossibile; cum præsentia ignis videamus aërem externum moveri, & huc atque illuc duci juxta ignis seu vitæ illius motum. Hinc etiam percipimus, imagines in charta depictas simul cum ipsa charta, virtute candelæ illuminatæ, circumduci, quemadmodum infrà dicemus, ubi lux candelæ motum excitat, motus autem aërem commovet, & aër motu ac agitatione sua corpoream chartæ & imaginum dimensionem circumducit.

CAP. IX.

Quòd anima sit quasi lucis cœlestis scintilla; quòd pabulo sibi proprio nutriatur; Et de ratione, cur anima lucida aëre recenti destituta præfocetur.

ANimam cujuslibet creaturæ esse, quasi lucis infinitæ per spiritum universum expansæ, scintillam, multis observationibus, respectuque consideratione dignissimo docemur. Nam si diligenti attentione *primi hujus voluminis tractatum* pervolutaveritis, demonstrationibus fide dignis deprehendetis, quòd cœlum empyreum sic se habeat ad æthereum, uti hoc se habet ad cœlum infimum & elementare. Quibus ignem istum elementarem, quem artificialem vocant, simili modo atque eadem ferè proportione in aëre suo medio movere probavimus actusque suos præstare, quo ignis ille cœlestis & solaris in suo vehiculo æthereo movet; itidemque etiam æthereum in suo spiritu operationes producere simillimas operationibus ignis seu lucis supercœlestis primo die creatæ in ipsius spiritu. Quod quidem inde evenit, quòd ignis noster communis ab æthereo & æthereus ab empyreo immediatè derivatur. Hanc tamen differentiam inter unius & alterius actus invenimus, quod ignis empyreus multò magis imperet, quàm ignis æthereus, quoniam ejus spiritus quodammodo pa-

Z tiens

tiens, totaliter quaſi igneus & propter ſuæ proportionis exiguitatem & ſubſtantiæ tenuitatem, formalis redditur. Unde fit, ut ultra humanæ imaginationis rationem formæ ſuæ obediens efficiatur. At verò ignis æthereus, quia cum æquali ſpiritus portione jungitur magis in ſuis operationibus ſeu actu per ſpiritus illius reſiſtentiam impeditur: atque hinc accidit, ut hæc lux ſuum ſpiritum tanto imperio non gubernet, quanto lux illa cœli ſupremi: Infima denique lucis portio propter materiæ ibi reſidentis multitudinem fortiſſimè impeditur, & per materiæ ſpiſſitudinem ac reſiſtentiam coarctatur; quemadmodum in *Tract. 1. volum. 1. cap. De igne artificiali*, luculenter expreſſum reperietis. Hinc igitur manifeſtum eſt, eandem eſſe motus rationem in igne infimo, quæ eſt in medio, & eandem in medio, quæ eſt in ſupremo. Actus verò inferioris propter materiæ reſiſtentis copiam & abundantiam magis retunditur, quàm actus cœleſtis, & iterùm etiam cœleſtis ille eandem ob cauſàm magis reprimitur, quàm ſupercœleſtis. Concludimus itaque, quod liceat nobis per experimenta in hac regione infima à mutuis ignis & aëris actionibus deſumpta, indagare myſteria ſuperiora, & mutuas cœlorum operationes quodammodò perſentiſcere. Hinc igitur elicimus, quòd cum ignis vulgaris, veluti ſcintilla ſeu flamma candelæ accenſæ poteſtatem habeat aërem ambientem tali modo exagitandi, ut machinam ex charta conflatam, qualis in qualibet ferè tonſoris officina nocturno tempore conſpicitur, circumducat atque moveat, non ſit dubium, quin tal etiam ſcintilla lucis cœleſtis ſeu calido innato ſuum ſpiritum æthereum ſeu humidum radicale movente, machina particularis microcoſmica huc atq; illuc ducatur; idque virtute ſpiritus moti, aëremque internum ſuo motu provocante. Experimentum ſequitur, atque etiam ſecundùm rationem *Heronis Alexandrini* deſcriptum habemus exemplum ſimile *in ſequenti Fig. 1.*

Hero Alexand. Prop. 71.

Si in ara aliqua accendatur ignis, animalia choreas ducere videbuntur. Etenim aræ perſpicuæ vel tranſparentes erunt, ſive vitreæ ſive corneæ. Demonſtratio eſt talis *ut Figura 2. apparet.*

Probat

fig. 1.

fig. 2.

Probatur etiam, hunc ignem inferiorem affinitate proximum esse igni cœlesti, & vel eo solo, quod sua virtute in debita proportione soler ova excludere & pullos producere, æquè feliciter, atque calor gallinæ naturalis à superioribus derivatus. Namq; hoc experimentum non modò in Africæ partibus, sed etiam in ipsa Europa compertũ & manifestatũ fuit, ac diebus hisce nostris cõprobatũ; videlicet, quod pulli fornacis temperatè calidæ beneficio è conchis seu corticibus propriis educti, & in lucem editi sint, qui tamen secundùm naturæ consuetudinem vixerunt. Similiter in hypocausto calefacto flores & virgulta nondum pullulantia desubitò virtute caloris ignei efflorescere, & interiora sua protrudere percipimus. Sed, ut ad ignem cœlestem jam ascendamus, nónne dicimus, Solem & hominem procreare hominem? Ubi per Solem tota cœli substantia ignea accipitur, ex cujus scintilla cum hominis specificatione homo generatur. Nónne etiam videmus, quòd vermes terræ, ex terra corpora sua, & ex regione ætherea formam seu animam, qua vivunt, accipiant? Unde ipsos per putrefactionem generari volunt Philosophi. Hæc etiam erat *Poëtæ* sententia in *Pythonis* serpentis generatione ex radiis Solis & limo terræ, post diluvium cum modico humiditatis aqueæ commixtis. Simili experientia etiam nosmeripsi edocti sumus, totam corvi alicujus mortui substantiam in loco Soli exposito seu aprico suspensam vivifica Solis virtute in vermes innumeros, & quidem spatio paucorum dierum fuisse conversum. Apud nonnullos etiàm autores legimus, apes ex capite bovino, cœlesti calore operante, in magna copia prodiisse; quæ certè animas suas non ex re mortua, sed à cœlestibus radiis habuerunt. Anne etiam multum inferior est hoc igne, calor ille fimi equini, cujus virtute pili sæpissimè in vermes & angues convertuntur? Cujus generis animalia ego hisce meis conspexi oculis. Quid etiam de illo monstro censendum putabimus, quòd Dracronis formam præ se ferens, in spelunca quadam, aquas putridas & fœculentas, cum sanguine animalium è culina cujusdam nobilis Anglici per canalem eò defluentes, recipiente repertum fuit. Id sanè, quòd animam suam procul dubio à luci putredine calore plena, corporis verò substantiam à materia putrida & quasi menstruosa ad exemplum illius *Pythonis* accepit. *Didorus Siculus* etiam narrat, quòd post Nili inundationem, cum aqua ferè exsiccata fuerat, & terra media luti formam, aridior jam facta, à Sole acquisiverat, multæ bestiæ fuerint quasi de novo creatæ, inter quas nonnullas tradit secundùm medietatem solam creatas, alias verò completa forma inventas fuisse. Quibus omnibus exemplis manifestum est, animas vitales, corporibus viventibus aptas, aliud non esse, quàm radios quasi & scintillas cœlestes ab universi fonte lucido derivatas, quas naturæ actus suprà nominavimus. Cùm itaque res ita se habeat in duobus illis cœlis inferioribus, quidni etiam proveniant ratio & intellectus ab universo illo fonte lucis supercœlestis, cujus sunt radii, cùm sint actus istius Creatoris; quos radios supercœlestes & divinos nõ modò dixerunt Philosophi, sed etiam Theologiæ peritiores? Hic autem in memoriam nobis venit dubium aliquod resolutione non indignum, videlicet: *An anima pabulo aliquo nutriatur nec ne?* Certum est, quod anima non minùs requirat ad suam præsentiam pabulum suum proprium, quàm alia in natura opus habent suo alimento: id sanè quod multis argumentis potest commonstrari. Nam corporis cujuslibet actionem ab anima provenire videmus: At verò tota ejus operatio versatur circa nutrimentum, videlicet in cibi appetentia, ejusdemque præparatione, attractione ad ventriculum, retentione, sanguificatione & cæteris consimilibus. Quare videtur anima vitalis tàm ad suipsius, quàm ad suæ machinæ sustentationem alimentum requirere. Deinde experientia docemur, quòd, si aëris pabulum à corde propter defectum inspirationis per unicam horæ quartam avertatur, protinus ipsa quasi

animæ

animæ lux extinguatur & moriatur. Observamus etiam, quòd ignis requirat aëris præsentiam, tanquam suæ vitæ pabulum. Nam si ignis ardens in loco muris circumdato occludatur, ita ut aër illuc ingredi nequeat, subitò extinguetur, & quasi interficietur: Unde certum est, quod ignis inferioris pabulum sit aër, & quòd ignis ætherei nutrimentum sit Spiritus æthereus. Sed quid hoc? Anne igitur morietur anima vitalis? Certè quoad nos, moritur, &, quoad nos alimentum requirit, cùm tamen, si oculis intellectualibus lucis naturam consideremus, eam neque pabulum requirere, neque emori constet. Nam, quamvis anima & lux atque ignis aëreum sibi fomitem appetere videatur, non tamen hoc facit necessitate cibi, ac si vivere sine eo non posset; sed ut passivum ea ratione adipiscatur, in quod, tanquam in subjectum benè dispositum, agat. Nam impossibile est, ut lux, quæ est merus actus, subsistat, nisi in aliquod subjectum agat: semper n. agit, nec secundùm plùs vel minùs in aliquod subjectum agere desinit. Non tamen eò spectant actionis ejus effectus, ut seipsam nutriat, sed ut subjectum patiens primum calefaciat, & per calorem suum attenuet, atque subtiliet, atque ut tandem illud subtiliatum exaltet, & ex re corporea spiritualem faciat. Hinc igitur videmus, quod cùm aliud pabulum sufficiens invenire non potest, in quod agat, proprium suum tabernaculum consumat; quemadmodū in tabidis videmus: Unde certum est, eam non operari propter se, sed propter materiam tùm spiritualem, tùm materialem, cum quibus habitat. At verò humidum illud innatum, & connatum ei, est ipsi conveniens, & in perpetuum cum ipsa durabile; estque quasi *Psyche* cum *Cupidine* in completo amore conjuncta. Et quamvis ignis, combusto ligno, aut excluso aëre subitò videatur præfocari, non tamen moritur, sed propter deficientem aëris spissioris successionem dissipatur per aërem aut inclusum aut apertum, atque ita invisibilis rursus, uti antea fuit, efficitur. Nam universus aër igne invisibili impletur; qui quidem ideò invisibilis est, quoniam per medium est dispersus atque rarefactus. Videtur igitur ignis extingui & exanimari, cùm ad suam naturam invisibilem revertitur: siquidem ea, quæ in corpore & materia videmus, aliter & contrario modo se habent in anima. Nam corpus, quò magis senescit, eò magis debilitatur, dum è converso anima, quo diutiùs in corpore vivit, eò magis juvenescit, atque scientia, consilio & prudentia ditescit: sic etiam corporis pondus est in gravitate, animæ verò in levitate & subtilitate; utpote in quarum gradibus consistit ejus perfectio. Atque sic in cæteris. Constat igitur, quomodò anima suum pabulum requirat, & quomodò tùm mori & extingui putetur, cùm reverà regeneratur & liberatur à corporis angustiis

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER IX.

De animæ ſenſitivæ actu in corpore.

CAP. I.

De animæ ſenſitivæ ſeu animalis vel portionis inferioris hominis interni proprietatibus in corpore humano.

QUamvis anima media ex natura ſua ſit conditionis liberrimæ, atque infinitæ dignitatis, ſcientiæ, pulchritudinis & perfectionis; tamen, quatenus cum mente, quam ſecum portat ſub una ſpecie comprehenditur, & caduco corpore nimium obumbratur, eatenus deprimitur, & contra ſuam naturam ad inferiora contemplanda, tanquam oculis deſtituta ſpiritualibu prona efficitur. Atque hinc eſt, quod à ſenſu contra ſuam naturam ducitur, & deorſum contra illam naturam ſuam proſpiciendo ad contemplandas & admirandas res viles ac abjectas proclivis redditur; quoniam diſpoſitio ejus naturalis, quando libera eſt à corpore, ipſam, juxta flammæ igneæ naturam, ſurſum tendere atque ſuperiora intueri monet. Habet ergo anima media corpori inclusa duos ductores; quorum ſuperior atque dignior eam allicit ad bonum, & ut meditationes cœleſtes tractet, hortatur. Inferior verò ad res malas & viles atque ad effectus tenebrarum amplectendos eam ſollicitat; ita, ut anima hæc videatur in medio duorum extremorum, conditione & diſpoſitione differentium collocari, ſecundùm illud *Porphyrii in Occaſ. Anima media eſt inter eſſentiam individuam, quæ eſt intellectus, & eſſentiam in vera corpora diviſibilem.* Qualitates autem, materialesque formæ ſecundùm corpora ſunt diviſibiles. Hujus etiam infimæ in homine interno portionis cum media conjunctionem miſerabilem ſic deſcribit *Proclus: Animæ in corpus deſcenſus ſejunxit, quidem illam à divinis animis, à quibus intelligentia, & poteſtate, puritateq; implebatur; conjunxit verò generationi & naturæ materialibus rebus, à quibus errore, oblivione & ignorantia imbuta eſt. Nam animæ deſcendenti adnata ſunt ex mundo multiformes vitæ, veſtesq; variæ, trahentes quidem ipſam in compoſitionem caducam, obſtantes autem contemplationi ſeparatorum. Jamblicus* etiam *in myſteriis* hoc idem aſſeverare videtur: *Anima*, inquit ille, *humana, à*

corpore

corpore caduco comprehensa atque obumbrata est; quare nullam habet ad divina opera potentiam efficacem. Siquando verò videmur tale aliquid quodammodò posse, id solum agimus, illustratione divina desuper influente; per quam & actionis divinæ videmur esse participes. Similiter alibi: *Anima, quæ deorsum labitur, trahens secum signa vinculorum atque pœnarum, materialium spirituum onere se gravatam ostendit, turbationibusque materiæ dissimilibus occupatam.* Ex his ergo Philosophorum assertionibus evidens est, quod corpus humanum, ejusque spiritus connaturalis quem suprà nuncupavimus animæ idolum, animam naturalem, elementati potentiam elementarem, corporisque rectricem, sensuum originem, per quam anima in hoc corpore vires explicat sentiendi, sentitque corporalia per corpus, movetque corpus per locum, regit in loco, alitque in corpore corpus; animam sensitivam & cum *D. Paulo* hominem animalem) sit causa erroris, peccati & concupiscentiæ in anima media, & quòd in tenebris ac ignorantia submergatur. Nam hæc hominis interni portio ducit hominem ad pessima: De qua loquendo *D. Paulus, Video*, inquit, *aliam legem in membris meis, captivantem me in lege peccati. Huic ergo idolo*, inquit *Plotinus, si anima, mentem negligendo, adhæreat, depravatur & demeretur, donec efficiatur malus Dæmon.* De hac infima hominis interni portione, ejusque dispositione & natura cum sufficienter in præmissis locuti simus, breviter tantùm hoc loco & veluti per transcursum agemus.

C A P. II.

Qua ratione anima media ad inferiora alliciatur, ita ut superiora negligere soleat.

CUm anima humana in se sit *rationalis, concupiscibilis* & *irascibilis*, per cõcupiscibilẽ qualitatem subjecta est affectibus appetendi vel amandi aliquid, Et proinde sciendũ est, quòd, sicuti multa sunt appetitus & amoris objecta; sic etiã reperiantur illa non in una tantùm mundi regione, sed in omnibus, & quod per consequens alia eorum magis alliciant ad Deum, alia ad mundum, & alia ad [illegible]olum: Nam objecta voluptatum & appetituum in regione grossa & terrestria Deo animum avocant, & ad vitia eum convertunt. Amor ergo sensualis est carnis appetitus implere, & hominis externi naturæ se subjicere. Namque ut ex duobus substantiis consistit homo, videlicet anima cum ratione, & carne cum sensibus ejus, hoc est, anima & corpore, sic etiam est amor alius particularis corpori seu carni, & alius animæ rationali proprius & peculiaris. Quare, si anima attrahatur deorsum voluptate sensuum, qui sunt ex carne, submergitur in tenebris. At verò vice versa, si virtute rationis illuminatæ sursum attollatur, lucem immortali clarificatur. Præcipua igitur amoris elementaris vis in regione infima Microcosmi reperitur, videlicet in vasis seminariis, cũ impetu luxurioso, vel voluptate coitus, qua hominum animæ more brutorum præcipites feruntur. Atque sanè, respectu hujus appetitus & objecti ejus, quid interest, obsecro, inter hominem & brutum, quum utriusque appetitus vis ad vasa seminaria referatur, in quibus amoris carnalis voluptas reconditur? Hinc ergo fit, ut locus istius objecti in infimæ regionis base ponatur, quò innotescat nobis, hujusmodi amorem nihil aliud esse, quàm concupiscentiam terrestrem, brutalem atque animæ cœlestis ad terrestria seductricem. Et certè perpauci sunt homines, qui alium amorem præter istum, cujus comites gula, pigritia & hujusmodi alia, cognoscunt. At verò ipsa anima à carnis umbraculo libera præstantiorem in cœlo medio novit amorem, ac castum & virgineum, ubi ejus concupiscentiæ effectus

magis

magis clari sunt, atque simplices & trutinis Astrææ justis librati, quippe quæ hoc in loco cum castissima Psyche in simplici matrimonio conjungitur, & circa castam ac puram mundi vitam versatur. Sic etiam in secunda homini [illegible] e gaudium, lætitiam, spem, misericordiam & alios hujusmodi pios atque castos [illegible] lios generat. Imò verò cum concupiscibilis in anima proprietatis ratio [illegible] u-denter, fortiter & justè instituitur, tùm accipit à Spiritu illuminationis donum [illegible] cujus effectu in quatuor castissimas exurgit filias, patria supercœlesti natas, quas virtutes Cardinales vocant, videlicet prudentiam, temperantiam, fortitu[illegible]-nem atque justitiam; quæ quasi origines & cardines sunt omnium virtutum. Nec quidem hoc præstat sola concupiscibilis animæ proprietas, videlicet amor per se; sed cum irascibili conjuncta, quæ est odium: Nam per odium mund[illegible] & sui proficit in amore Dei & proximi, per contemptum temporalium & infi[illegible]-rum crescit desiderium æternorum & supernorum. Non est igitur in ob[illegible]o concupiscentiæ inferioris ulla via conducens ad superiora, sed potiùs ejus [illegible]i obstaculum; neque profectò liberi carnales sunt alii, quàm mundi & plane adulterini respectu illorum cœlestium, quos producere debent homines, ut [illegible]d Deum transeant. Horum autem filiorum, tàm spuriorum seu adulterin[illegible]ru[illegible] quàm casta generatione ortorum, mentionem egregiam fecit *cap 3 sapient.* U[illegible] etiam respectu generationis carnalis, ibi dicitur, quòd *felix sit sterilis & non co[illegible]-quinata, quæ nescivit thorum in delicto, habebit fructum in respectione animarum san[illegible]-rum*, id est, liberis spiritualibus fruetur. *Et spado qui non operatus est per manus [illegible]-quitatem, &c. Dabitur enim illi fidei donum electum & sors in templo Dei accept[illegible]ma.* Similiter *Sap. cap. 4. O quàm pulchra est casta generatio cum charitate; immortalis e[illegible] est memoria illius, quoniam apud Deum nota est, & apud homines.* Hinc igitur [illegible] sancti præteritorum seculorum, ut castè & sine carnali appetitu viverent, an[illegible]e-ram duxerunt vitam, quò objecti seminalis incrementum diminuerent, & [illegible]on-cupiscentiæ mundanæ prædominarentur, quoniam observaverunt, q[illegible]ò[illegible] ac[illegible] luxurioso & coitus impulsu, castæ eorum cogitationes inquinarentur, atque a-nimæ operationes circa Deum occupatæ à cœlo ad inferiora sensibilibus [illegible] nis illecebris avocarentur: Imò quidem de pravo hujus appeti[illegible]us effectu [illegible] querebatur ipse *Apostolus Paulus*, dicens: *Video aliam legem in membris meis [illegible] vantem me in lege peccati.* Concupiscibilis ergo proprietas regionis Micr[illegible] inferioris ducit hominem ad pessima. Hinc enim ita legitur 1. *Joh. 2. Mun[illegible] diligens non habet charitatem patris in se, quoniam omne, quod est in mundo concup[illegible] tia carnis est, & concupiscentia oculorum, ac superbia.* Et ibid. *cap. 3. Quare mundus n[illegible] novit filios Dei, quia filii Dei non noverunt mundum.* Et certè credo ego, fu[illegible] ut quasi sancti nomen promereretur, & miraculosas operationes perfi[illegible] ret, si quis, tentationes carnales constanter superando, semen suum in va[illegible] prius, intactum continuaret. Nam quotannis multiplicaretur ejus l[illegible]æ [illegible] dem absque sui emissione in tantam lucis copiam excresceret, ut un[illegible] ve[illegible] minis ill[illegible]us tabernaculum obscurum illuminaret, corporisque mas[illegible]am v[illegible] transfigurando eam, alis igneis sursum elevaret. Sed huic virtuti dupl[illegible] r[illegible] t obstaculum; quorum unum est pollutio sive inquinatio seminis, contract[illegible] nitis mixtionibus; quippe quam non amat lux divina, quatenus circa [illegible] versatur. Atque alterum est immensum illud dominium, quòd caro ha[illegible]t cum sensibus in compositione humana, animam quotidie noctesque dies[illegible]e sollicitans ad appetitus sui complementum; ita ut neminem ferè ex mat[illegible]e[illegible]a tum putem, qui semen suum intactum sibiipsi ita conservaverit, ut aliis eju[illegible] p[illegible] ti[illegible]em non tradiderit. At si talis aliquis reperiatur, ille profectò, uti ex[illegible]o, mi[illegible]ab[illegible]a tàm in prophetia, quàm in morborum curatione, & in vitæ suæ [illegible] longatione propter multas rationes, quas omnes hoc loco recitare forta[illegible] diosum foret, præstare poterit. &c.

CAP

CAP. III.

Quomodò anima à sensu carnali obfuscetur, & suipsius obliviscatur: Et qua ratione, tùm ipsa per vitia seu sensualia in naturam corporis transeat; tùm etiam è converso caro per virtutem in naturam spiritus migrare soleat. Similiter de virtutibus animæ in genere atque de sensibus.

QUemadmodum anima hæc media, menti adhærens, seu radiis sapientiæ illuminata, suum principium respicit, summumque bonum contemplatur atque seipsam cognoscit; ita quoque mentis radiis, divinaque illuminatione destituta passionibus corporeis consopitur & per sensibiles formas extra se abducitur eaque extra se quærit, quæ in seipsa potest invenire, imò verò obliviscitur omninò quid sit, vel quid fuerit, &, quod nihil aliud se fuisse meminit, nihil, præterquàm quod videtur, esse credit: solo sensu circa corpora & imaginatione circa corporum & locorum similitudines versatur, & in eis sive vigilando, sive dormiendo exercetur. Absentia ergo radiorum mentis est causa tantæ amicitiæ inter corpus & animam; secundùm quam amicitiam *nemo carnem suam odio habet*. Nam licet carnis seu corporis societate prægravetur, secundùm illud *Sapientis: Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, &c.* attamen ineffabili modo diligit illud, amatq; carcerem suum; & ideò libera esse non potest, sed doloribus eis vehementer afficitur; formidat interitum, quæ mori non potest; timet defectum, quæ per naturam non potest deficere, oculorum speculatione pascitur, sonoris delectatur vocibus, suavissimis gaudet odoribus, & larga epulatione reficitur. Et, licet his rebus nullatenus utatur ipsa; gravi tamen mœrore affligitur, si illæ subtrahantur. Hinc etiam nonnunquam surrepunt vitia rationi contraria, dum anima oblectamentis corporis largiùs indulgendo noscitur locum præbere peccato. Modus autem, quo id fit, est hujusmodi: per sensus progreditur anima ad corpus movendum & vivificandum: novem quoque foramina sunt in humano corpore, quibus secundùm naturalem contemperantiam influit & effluit omne, quo idem corpus vegetatur & regitur: Sunt etiam utriusque quædam similia; corporis scilicet, supremum, & spiritus, infimum, in quibus, licet sine personali naturarum confusione, attamen unione facilè conjungi possunt: Similia enim similibus gaudent, itaque anima, quæ spiritus est, & caro, quæ verè corpus est, in suis extremitatibus facilè & convenienter uniuntur. In phantastico animæ quidem corpus non est, sed simile corpori, ut in harmonia sequenti dicetur, nec in sensualitate carnis, quæ ferè spiritus est & sine anima fieri non potest. Sicut autem supremum animæ, nimirum intelligentia sive mens gerit imaginationem sui superioris, id est, Dei; unde & suscipere eum potuit, & ad unionem personalem, quando voluit, absque ulla naturæ diminutione suscepit; ita simili modo supremum carnis, id est, sensualitas animæ gerit similitudinem, &, ad personalem unionem, ejus essentiam suscipere valet. Nec illud mirum est, cum etiam in sensu & memoria pecudis sit quædam immutatio rationabilitatis, & in ejus appetitu immutatio voluntatis, atque in his, quæ refugit immutatio reprobationis: spiritus enim corporeus, qui verè est corpus, sensu naturali inter multa discernit, & vi concupiscibilitatis eligit, & vi irascibilitatis reprobat. Constat igitur ex his, quod convenientissima hæc sint media carnis & animæ; videlicet sensualitas carnis, quæ ignis est, & phantasticum spiritus, quod igneus

vigor dicitur. Hinc, inquam, fit mira iſta ſocietas, quæ eſt inter carnem & animam, inter ſpiritum vitæ & limen terræ. Cum autem anima, tenens ſuum rationale, & ſine carne, ſit rationalis, concupiſcibilis & iraſcibilis, ſequitur, quod per rationabilitatem habilis ſit & idonea, ut illuminetur ad veritatem cognoſcendam infra ſe, & ſupra ſe, & in ſe, & juxta ſe. Nam ita cognoſcit Deum ſupra ſe, ſeipſam in ſe, Angelum juxta ſe, & quicquid cœli ambitu continetur infra ſe. Similiter per concupiſcibilitatem & iraſcibilitatem habilis eſt ad affectus aliquid appetendi vel fugiendi, amandi vel odio habendi. Et proinde de rationabilitate omnis ſenſus animæ oritur; quemadmodum de duobus aliis omnes affectus; videlicet de concupiſcibilitate gaudium & ſpes, & de iraſcibilitate dolor & metus oriuntur: qui quidem quatuor affectus animæ ſunt omnium tùm vitiorum, tùm virtutum quaſi principia quædam & communis materia. Atque mirum videtur haud exiguum, quòd idem animæ affectus prolem atque filios natura tàm contrarios producere queat, quales ſunt vitia & virtutes, cùm *virtus definiatur habitus mentis benè compoſitæ*; *vitium* autem è converſo, *habitus animæ malè diſpoſitæ, & tenebris obrutæ*. Sed, ni fallor, eadem eſt differentia inter rationem illuminatam & obſcuram ſeu tenebroſam, quæ eſt inter virtutem & vitium. Nam ratio illuminatione carens, prompta eſt, ut in tenebris & errore verſetur, atque vitia cujusque generis producat; cùm tamen eadem ratio illuminata ab intelligentia gubernetur, & in via veritatis dirigatur. Atque hoc eſt illud, quod ſuperius diximus, videlicet, quòd Spiritus menti adhærens virtutes producat, mentis verò radiis deſtituta, vitia & errores generet, aut ſibi contrahat. Hinc, inquam, eſt, quod animæ rationalis illuminatione carentis, vis concupiſcibilis gaudium carnale & voluptates mundanas parit; quatenus ſcilicet impudentiam, gulam, ventris illecebras, ſegnitiem, ambitionem, avaritiam, vanam gloriam & infinita alia hujuſmodi vitia gignere, & tanquam effectus producere ſolet. Sic etiam ejus vis iraſcibilis rabiem, furorem, iram belluinam, rixas, bellum, odium injuſtum, injuriam, timorem, pudorem, audaciam & puſillanimitatem, proditionem, diſſimulationem, falſitatem ſeu mendacium, atque innumerabilia alia illius naturæ generare atq; proferre animadvertitur. Cùm tamen vice verſa, ſi anima rationalis à mente illuminetur, ejus vires (concupiſcibilis nempe & iraſcibilis) fructus contrariæ naturæ producant; videlicet virtutes, quæ habitus ſunt mentis benè compoſitæ: nam in mentis lumine componimus, inſtituimus & ordinamus animæ affectus ad id, quod ſpectare debent, & quomodò debent, ut virtutes perficere poſſint: Unde fit, ut ſine tali lumine prædicti animæ affectus in vitia facilimè dilabantur. Cùm ergo adfuerit ſplendor ſanctus animabus noſtris, tùm prudenter, modeſtè, fortiter & juſtè amores ac odia noſtra inſtituentur, atque in virtutes illas quatuor inſurgent originales ſeu cardinales; ſcilicet in prudentiam, fortitudinem juſtitiam & temperantiam. Similiter per odium mundi & noſtri proficimus in amore Dei & proximi; per contemptum temporalium & inferiorum creſcimus in deſiderio æternorum & ſuperiorum. Ex his igitur videmus, quod, ut anima ſua præſentia corpus ſeu carnem vivificat, ſic quoque ipſa per hujuſmodi virtutem vivificam ita ſit corpori iſti colligata, ut nec, cùm vult, poſſit ſeipſam inde ſegregare, nec etiam, cùm vocem Creatoris audit, inibi retineri. In vita equidem animæ conſiſtit vita corporis, & è morte corporis deſcendit mors animæ. Sicut enim anima viventem facit carnem vitâ ſuâ, & de fonte naturæ ſuæ irrigat eam animando, ſic caro per corruptelam materiæ ſuæ occidit animam, ſi cupiditatibus illicitis eam illigaverit. Et, cùm altera innitatur naturæ alterius, tranſit unaquæque in victricis naturam; ita ut aut carnem ſpiritualem reddat anima ſuis virtutibus, aut etiam animam efficiat carnalem victrix caro. Anima ergo menti adhærens, conte-

mnendo

mnendo carnis sensuumque illecebras, victrix dicitur. At verò si ea, menti obedientiam minimè præstando, blanditiarum & præstigiarum carnis ac animæ animalis toxicum hauriat, atque exinde per istas carnis & concupiscentiæ blanditias deorsum ad res viles & terrestres admirandas ac contemplandas impellatur & pelliciatur, victrix trophæum sibi vindicat caro. Anima tamen de morte nihil habere potest, nisi quod per vitia ei obvenerit; nec quidem caro de vita quicquam possidere potest, præterquàm quod ab animæ societate hauserit; sicut nec altera in alterius naturam transire potest, nisi priùs fuerit aut vitiis infecta, aut virtutibus imbuta & inserta. Anima igitur mente illustrata affectionibus suis prædictis exercetur, & virtutes parit; dolor namque circa peccata, timor circa supplicia, desiderium circa promissa, & gaudium circa præmia sunt quædam virtutum exercitia. Cæterùm variæ sunt virtutes, in quibus versatur anima pietate divina imbuta, dum aliis instruitur & armatur contra vitia; videlicet quatuor illis originalibus, quæ & *cardinales* dicuntur. Nam per *prudentiam* scit anima, quid debeat facere; per *temperantiam* se regit atque gubernat in prosperis; itidemque per *fortitudinem* in adversis; ac per *justitiam* scit, quid cuique reddere conveniat. Porrò etiam monet ac docet eam, *prudentia* quidem scire quid possit, *fortitudo* autem facere, quod potest, *temperantia* nō præsumere, quod non potest, ac tandem *justitia*, non velle plùs quàm potest. *Prudentia* ergo ejus est in eligendis, *temperantia* in utendis, *fortitudo* in tolerandis, atque *justitia* in distribuendis. *Prudentiæ* est nihil pœnitendum appetere, nec quicquam præter justum velle facere; *Temperantiæ* est, nihil nisi turpe timere, & quicquid agimus aut cogitamus ad rationis normam dirigere; *Fortitudinis* est, terrenas cupiditates non jam reprimere, sed penitùs oblivisci, *Justitiæ* denique est, omnem animi cogitationem ad Deum erigere, &, quasi nihil aliud sit, eum sola mentis acie intueri. Aliis virtutibus initiatur ipsa anima: atque tales virtutes *sacramentales* vocantur; cujusmodi sunt *fides, spes, sacramentum, baptismus, innunctio, confirmatio & catera*, quibus Deo consecratur. Aliis proficit & conjungitur Deo, quales sunt *humilitas, puritas & charitas*. Nam *humilitas* animam Deo subjicit, *puritas* conjungit, atque *charitas* unit. Sunt etiam virtutes minores & in re viliori, videlicet in corpore versantes, quibus anima corpori jungitur, quarum infima est *naturalis*, media *vitalis* & suprema *animalis*. Et sicuti Deus trinus & unus, omnia tenet, omnia implet, omnia sustinet, omnia excedit & complectitur; sic anima his tribus viribus per totum corpus diffunditur; non quidem locali descensione, sed vitali intensione. Naturalis namque virtus operatur in hepate sanguinem & humores alios, quos per venas ad omnia corporis membra transmittit, ut inde augeantur & nutriantur. Visista quadrifaria est, quoniam dividitur in *appetitivam*, cui attractio ministrat; *retentivam* qua attractum retinet, donec utilis perficiatur concoctio, *distributivam*, bonorum ciborum chylosos humores, omnibus membris perfundentem, prout cuique expedit, atque *expulsivam*, nociva & superflua, seu fœculentam atque inutilem substantiam expellentem & evacuantem: Animæ verò virtus media, *vitalis* scilicet, quæ in corde habet suum imperium, versatur in fervoris atque caloris cordis contemperatione, aërémque inspirando & exspirando vitam & salutem toti corpori distribuit, aëre namque puro sanguinem purificatum per totum corpus impellit per arterias seu venas pulsatiles; ex quarum motu temperiem & intemperiem Medici cognoscunt: Virtus denique *animalis* in suprema corporis regione, videlicet in cerebro adinvenitur, atque inde quinque sensus corporis vegetat, jubet etiam vocem edere, membra movere. Hæc animæ virtus tribus cubiculis seu ventriculis præcipuè utitur, quorum unus est anterior, à quo omnis sensus, alter posterior, à quo omnis motus; tertius inter utrumque medius est rationalis. Primam

ergo cerebri regionem incolit vis animalis, id eſt, imaginativa, quia in ea corporalium rerum imagines continentur, unde & Phantaſtica dicitur. In media regione ſeu conclavi vis rationalis collocatur, quæ ibi examinat & judicat ea, quæ per imaginationem præſentantur. In ultimo hypocauſto ſita eſt vis memoralis; quoniam ibi commendantur atque committuntur memoriæ ea, quæ ſunt judicata.

CAP. IV.

De ſenſuum exteriorum origine; Cur ipſi in facie exprimantur; quòd ſint cauſæ errorum in homine; ſimiliter de imaginationis ortu.

IN anteriori parte cerebri ſeu facie ſenſus ita fiunt. Eſt quoddam in corpore ſubtiliſſimum & actuoſiſſimum, atque exinde animæ maximè ſimile & vicinum, imò verò quaſi effectus exterior virtutis operativæ in ipſa anima, quod Philoſophi lucem vocaverunt. Hæc lux centralis primùm per oculos diffunditur, & emicat in radiis oculorum ad viſibilia intuenda; deinde auditum, odoratum, guſtum, & tactum per mixturam quandam, primò quidem cum aëre puro, deinde cum aëre caliginoſo atque nebuloſo, tertiò cum corpulentiori humore, & quartò cum terrena groſſitudine conſtituit, atque ita quinque ſenſus cum ipſo viſu ſeu ſenſu oculorum perficit. Ubi tamen viſus ſolus propter puritatem ſui actus excellit. Iſti ſenſus in ſola facie expreſſi ſunt, ut opinor, quoniam ſufflavit Dominus Deus in faciem hominis ſpiraculum vitæ, cum factus eſt in animam viventem. Anterior quippe pars poſteriori meritò præponitur; quia iſta ducit, illa ſequitur, ab iſta ſenſus, ab illa motus, ſicut conſilium præcedit actionem. Iſtæ vires tam animæ, quàm corporis dici poſſunt, quia ab anima in corpore fiunt, nec ſine utroque produci poſſunt. Sed ut hanc rem adhuc luculentius declaremus, intelligendum eſt, quod corpus humanum ex quatuor elementis componatur; & quod in carne & oſſibus terra maximè diſcernatur, aqua autem in humoribus, aër porrò continetur in ſanguine & pulmone; quippe qui ſemper in motu exiſtens eſt, quaſi cordis ventilabrum, ne id nimio calore conſumatur atque diſſolvatur, quoniam ſedes ignis ætherei eſt in corde. Hinc ejus pars una eſt acuta, ſicut igneæ flammæ ſummitas, pars altera autem lata, ſicut flammæ baſis. Eſt autem quædam pars ignea aëre ſeu æthere temperata; quæ à corde ad cerebrum aſcendit, tanquam à cœlo corporis æthereo in cœlum ejus empyreum. Hæc autem purificata & colata per oculos, aures, nares, cæteraq; inſtrumenta ſenſuum foràs progreditur, & ex contractu externorum formata, quinque corporis ſenſus conſtituit, viſum videlicet & auditum & odoratum, & guſtum & tactum; qui tangendi ſenſus ab anteriori parte cerebri ad poſteriora tranſiens, inde per cervicem & ſpinæ medullam per totum corpus, virtute nervorum inde orientium diffunditur. Porrò ipſa vis ignea, quæ exterius formata eſt, ſenſus dicitur; eademque forma per illa ipſa ſenſuum inſtrumenta, per quæ egreditur, & in quibus formatur, natura operante, introrſum ad cellam phantaſticam, uſque retro trahitur, atque imaginatio efficitur. Pòſt eadem imaginatio, ab anteriori parte capitis ad mediam tranſiens, ipſam animæ rationalis ſubſtantiam contingit & excitat diſcretionem, in tantum jam purificata

cata & subtilis facta, ut ipsi spiritui immediatè conjungatur; verè tamen corporis naturam retinens, & proprietatem seu potiùs similitudinem. Quæ quidem imaginatio in brutis phantasticam cellam non transcendit. In rationabilibus autem purior fit, & usque ad rationalem atque incorpoream animæ substantiam contingendam progreditur ac defertur. Est itaque imaginatio similitudo corporis, per sensus corporeos ex corporum contactu extrinsecus concepta, & per eosdem sensus introrsum ad partem puriorem corporei spiritus reducta, eique impressa; in summo scilicet corporalis spiritus, & in imo rationalis corporalem informans, & rationalem contingens spiritum; quem voco aërem vel potiùs ignem, qui præ sui subtilitate videri non potest, & corpora interius vegetando vivificat. Quædam autem vegetat hæc vis, & non sensificat, sicut arbores, herbas & universa in terra germinantia, quædam vegetat & sensificat simul, ut bruta animalia, in quibus quædam sensum habent, imaginationem non habent; quædam verò tùm sensum, tùm imaginationem. Cùm itaque plus sit sensificari, quàm simpliciter tantùm vegetari; constat profectò, hanc vim subtiliorem esse; Ubi autem magis subtilis est, ibi magis spiritus est. Et proinde magis equidem incorporeæ naturæ appropinquat, cùm imaginationem format, quàm cùm sensum præstat. Nihil enim in corpore altiùs, vel spirituali naturæ viciniùs esse potest, quàm id, ubi post sensum vis imaginandi concipitur. Quod quidem adeò sublime est, ut, quicquid supra illud est, non sit aliud, quàm ratio. Hinc igitur manifestum est, quod sensus & imaginatio consistant ex spiritu corporali, sed ille ex magis denso & perceptibili; hæc verò ex subtiliori & rationali spiritui in sua tenuitate proximo; ita, ut Spiritus ille sensus aëri, imaginationis verò ætheri assimilari possit; ex quibus mundus visibilis constat. At verò, si ad terminos pertingere velimus, necesse erit spiritus nostros adhuc altiùs per unum gradum depurare. Quod, ni fiat, à rebus corporeis & sensibilibus ad spirituales & intellectuales, à mundo visibili ad invisibilem, à tenebris ad lucem, à diaboli potestate præstigiosa ad Dei aspectum & veritatis investigationem pervenire impossibile erit. Ex sensibili igitur spiritu & intellectuali conflatur animæ animalis seu sensualis & sensitivæ seu idoli existentia atque potentia, cujus violentia animam ad carnem & mundanas voluptates magis pronam esse, superiùs declaravimus. Hinc animæ animalis cum mente luctatio, quia ut rarò sit mentis radiorum receptor, sic carnis radii à sensu & motu animali oriuntur. Vis ergo animalis non aliter à mente, quàm Lucifer à Deo, producta fuit: Lucifer cũ materia & tenebris participans, contra suum Creatorem rebellis factus est; Anima animalis seu sensitiva, ex nihilo in actum nobilem mentis operatione prolata, autori suæ existentiæ rebellis facta est, cum carne & corpore se jungit, illamque movet contra rationis illuminatæ leges, nisi radiis divinis impediatur, atque fræno justitiæ sacrosanctæ gubernetur, secundùm illud *Sapientis Sap. 9. Difficilia æstimamus, quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt, invenimus cum labore; Quæ autem in cœlis sunt, quis investigabit? sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam & miseris spiritum tuum de altissimis? Et sic correctæ sunt semitæ eorum, qui sunt in terris, & quæ tibi placent, didicerunt homines. Nam per sapientiam sanati sunt, quicunque tibi placuerunt Domine à principio.* Unde manifestum est, quod sensuum & carnis inobedientia splendore & virtute spiritus ab alto descendentis tollatur, & quod eorum malitia in bonitatem convertatur, atque ita nunquam satiatus corporis appetitus jam sapientiæ divinæ præsentia quiescat, consopiatur, & obediens rationi illuminatæ reddatur. Sed de his sensibus latiùs in capitibus sequentibus.

CAP. V.

De sensibus exterioribus; & primùm de visu & auditu, & cur sensus fallantur circa propria objecta.

SEnsus ergo exteriores, quos numero *quinque* esse suprà declaravimus vim suam atque effectum ex virtute ignea, per nervos & alia organa, tanquam per instrumenta dispersa, accipiunt, per quæ, mediante etiam vivifico musculorum colore, spiritus sensibiles deorsum à facultate animali moventur, musculosque & cæteras partes, secundùm rationis instinctum, motu involuntario movere animadvertuntur. Horum autem sensuum duo sunt *principales & simplices*, videlicet *Visus & Auditus*, ut in capite antecedenti demonstratur. Alii verò *minùs principales*, nempe *Tactus*, *Olfactus & Gustus*. Illos igitur *principales* vocamus, quoniam simplices partes constitutionis mundi respiciunt, hoc verò *minus principales*, quatenus integram mundi substantiam ex materia & forma constantem amplectuntur, atque motu suo affectant. Partes autem simplices compositionis mundi vocamus simplicem illam materiam spiritualem, quam universali nomine aquas à scripturis dictam & appellatam esse, suprà meminimus, atque lucem, quæ est formalior mundi pars, utpote cujus præsentia aquæ seu spiritus universales, potentiales adhuc & informes è nihilo facti sunt actuales & formales. Spiritus igitur seu aër universalis est medium, circa quod versatur Auditus; Et lux est objectum unicum, quod videtur, & per quod corpora dicuntur colorata, & in quo res omnes percipiuntur. Nam nihil, præter lucida videtur; quoniam, quicquid cernitur, illud in lucis splendore intuemur. Visus igitur circa divinam versatur iconem, cujus virtute gloriam Dei, immediatè ab ejus facie cum splendore insigni egredientem, Israëlitæ, Mose duce, conspexerunt, & etiamnum eandem, ab illo mediatè per infinitas reflexiones procedentem, quælibet animalis mundi creatura oculis prædita, cùm lætitia contuetur: Quod quidem hoc ipso maximè confirmatur, quòd tàm fortis atque efficax est lucis proprietas & natura super omnia illa, quæ in mundo existunt, & præcipuè super spiritum, qui secundùm in mundo locum sibi vendicat, ut res nulla atque adeò etiam ne quidem ipsius spiritus diaphani densitas, penetrativam ejus facultatem impedire queat. Ejus verò super spiritum aëreum excellentiam exinde percipimus, quod in fragore tonitruali priùs discernitur lux fulgoris, quàm sonus seu crepitus ad aures proveniat. Ex quibus evidens est lucis efficacia super illam materiæ & per consequens, quòd sit ipsius Creatoris effigies seu imago, cujus motui & influentiæ nihil resistere potest: Nam ut voluntas Dei immediatè absque omni obstaculo perficitur; sic etiam lucis effectus è longinquo, & vel in ictu quasi oculi, cernitur atque conspicitur sine ullo medii impedimento, quippe quod, ut Deus est unitas, quæ in se multiplicata semper resultat in seipsam, in tantum quidem, ut etiam ipse semper idem futurus sit, quod fuit ab initio, sic etiam lux procul visa, cùm sit tantùm unica, taliter ad oculi aciem pervenit, qualiter è nube vel alio subjecto egreditur, sine ulla suæ essentiæ divisione. At verò sonus seu vox vel fragor dividitur, atque in aëre multoties multiplicatur, & in multiplicatione partim continuatur, partim dividitur. Unde fit, ut bombardæ crepitus minor videatur eminus, quàm reverà est. Ex his igitur evidens est, quòd sensus visus tantis gradibus auditui præferendus sit, quantis lux

Spiritui;

Spiritui. Similiter,quòd visus sit sensus simplex,& magis activus,ac per se,quatenus virtute actus lucidi completur,auditus verò sensus quidem itidem simplex,sed magis passivus & per accidens,quatenus medium illud,per quod auditio fit,subjicitur actionibus lucis,sonosque ad aures perducit variis reverberationibus & multiplicationibus. Admirabilis ergo est visus effectus, cum ejus virtute iconem & similitudinem Dei,in multiformi iridis colore,atque etiam mille aliis viis possit verus artifex, opticam speculorum disciplinam sequendo intueri, non sine admiratione stupenda, prorsus, ut videatur artificis istiusmodi obtutu in memoriam revocari divinorum illorum colorum Deitatis & gloriæ ejus,quam olim,dum adhuc libera fuit,in patria sua supercœlesti oculis spiritualibus conspexit. Quàm ineffabilis ergo sit hujus sensus potestas propter objecti sui nobilitatem,& quàm admirabilia,quàm abstrusa & abdita nobis revelare valeat,humanum ingenium vix unquam mundo,si quidem id licuit,explicare potuit. Similiter etiam ipse Spiritus,qui est medium,sine quo auditio fieri non potest,miraculosa & arcana per lucis divinæ præsentiam in se comprehendit;quæ quidem sapientes propalare,aut in publicum emittere & promulgare noluerunt;imò quidem non ausi sunt;ni Domini maledictionem vellent incurrere. In his igitur duobus consistit omnis magiæ tàm naturalis,quàm supernaturalis operatio,omnis vitæ animalis gubernatio & universalis mundi actus,cœlorumque effectus & syderum excutio. His videt oculus mundi omnia, quæ in mundi cavitate geruntur;his intuentur angeli hæc inferiora,& ad thronum Dei usque respiciunt;his solent animalia distinguere bona à malis;his intelligitur unius hominis intentio per alterum;his res à re differre cernitur;atque his harmonia unius animæ,corpori inclusæ,cum harmonia alterius consonare aut dissentire percipitur. Imò quidem integrum volumen horum duorum sensuum laudibus,& virtutibus implere possemus,nisi ad alia nos avocaret subjecti hujus necessitas. Sed hîc unico verbo Lectorem intelligere velim,quod paucissima vera atque certa,infinitas autem falsitates & præstigias oculi corporei intueantur;cujus rei ratio est tenebrarum in nobis dominium, quod fallaciis nos decipit,atque ea nobis apparere facit,quæ talia non sunt,qualia videntur. Namquicquid cernitur,videtur in corpore,quod quidem in se nihil est,quippe quod,quicquid habet à forma lucida recipit. Materiam ergo sequimur;formam verò negligimus,atque ita decipimur,quoniam materia est ex tenebris,tenebræ autem ex nihilo,& proinde quoque,quod corporeum,per se & in se nihil: Sed si quid est,hoc esse suum omne à forma,quæ est à luce,accipit,à cujus fonte est vita rerum;nam verbum,in quo & ex quo vita,est sola veritas,& quicquid extra hanc veritatem existit,præstigiosum est,& à principe mendaciorum. Sed Ethnicos jam Philosophos audiamus. *Proclus* uno quasi verbo hoc omne concludit: *Materia*,inquit ille,*omnia videtur,cùm nihil reverà possideat.* Videmus etiam in varietate speculorum variam ejusdem rei figuram & discrepantem corporis illius dimensionem apparere,cùm tamen unica sit rei veritas. Sic eandem faciem in speculo convexo longitudine contractam, latitudine verò ultra modum laxatam atque extensam animadvertimus,in concavo autem videmus illam secundùm longitudinem,horribili modo productam & extensam,secundùm latitudinem verò mirabili ratione contractam. At verò in speculo plano atque polito,hanc eandem iterùm effigiem justo modo,& secundùm oculi naturalis indicium dispositam conspicimus. Fallimur ergo omnes; & quæ vera sunt,discernere impossibile est,nisi id fiat in splendore & veritate sancta;in qua omnia,prout reverà sunt,intuemur: Quot enim præstigias,illusiones & fascinationes inducere soleat diaboli auxilio magus impius,tam historiarum relationes,quàm orales narrationes infinitæ nobis indicarunt;quarum tamen effectus

nihil

nihil sunt aliud, quàm visus deceptiones, & res vanæ, quæ non sunt verè tales, quales esse videntur, non magis, quàm hominis pictura est revera ipse homo, cui assimilatur. Hinc inquit Sapiens, Sap. 9 *Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, & difficilia æstimamus quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt, invenimus cum labore. Quæ autem in cœlis sunt, quis investigabit? sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam, & miseris Spiritum tuum sanctum de altissimis?* Ex quibus verbis patet, quòd sola veritas sit ab alto; cujus cognitionem si ignoremus, impossibile est, ut rem aliquam rectè sciamus. *Quis* enim juxta doctrinam *D. Johan. potest seipsum rectè cognoscere, qui lucem in se comprehensam, cujus* præsentiâ illud est, quod est, *non comprehendit*, & per consequens veritatem suiipsius ignorat, nescitque quid ipse sit, multò minùs, quid res alia. His igitur docemur, quàm fallax, incerta atque misera sit vita humana absque vera Christi cognitione, qui est sola veritas, vita atque lux rerum, cùm sine ea omnia sint vana, præstigiosa atque fallacia. Hoc etiam unicum experimentum circa sensum auditus vos observare velim, quod medium ejus sit tàm aqua, quàm aër spissus, nec aër quicquam aliud, quàm aqua tenuis. Nam *cùm Nemosiis Languidochiæ in Gallia viverem, in fonte ejus famigerabili sine fundo*, ut dicunt, quoniam ejus profunditas non cognoscitur; *vespertinis horis aliquando circa Solis occasum, animi & refrigerii causa natavi, & duobus lapidibus seorsim utraque manu acceptis, immersi me satis profundè, experimenti faciendi gratia, in aquam inter scopulos nudos ubique protuberantes, atque ita sub aquis manens, lapides istos ad invicem collisi. Unde factum est, ut sonus horribilis & vix verisimilis audiretur.* Quibus certior reddebar, auditum, propter medii spissitudinem multis gradibus evidentiorem & vehementiorem fieri in aqua, quam in ipso aëre, utpote in quo omnia sunt magis benevola, mitia & naturæ humanæ convenientiora.

CAP. VI.

De Tactu, Olfactu & Gustu.

UT Deus in hominis creatione mentem & rationem in summam atque nobilissimam ejus regionem, videlicet in caput, deposuit atque collocavit: sic etiam bajulos seu ministros quinque ei adjunxit, quorum usu & motu, vel potiùs per quos, tanquam organa corporalia & sensibilia, vires suas circa res percipiendas exereret & exerceret. Nam animi humani natura est, per se sine corpore aut sensu, res spirituales & insensibiles intueri & contemplari. At verò, quatenus res sensibiles respicit, necesse est, ut mediante corpore, ejusque sensibus exterioribus, agat, utpote sine quibus de rebus crassis, visibilibus, tangibilibus & hujuscemodi aliis judicare non potest: Quinq; ergo sensus offerunt conspectui rationis, quæcunque ei ad corporum cognitionem sunt necessaria, eáque illi ostendunt, quibus adjuvatur in cognitione rerum, circa corpora visibilia, audibilia, tangibilia, &c. versantium. Hi autem corpori humano inserviunt, nō aliter, quàm ad navis directionem nautæ, cujus nauclerus & dux principalis, seu rector & ductor est mens in ratione, magnetica quadam virtute iter dirigens, ac navis cursum in ejus summitate ex acus marinæ, polum Arcticum respicientis, proprietate & directione observans. Per hos autem suos ministros de accidentibus externis, navi obvenientibus, & de prospero ejus itinere, aut de scopuli, periculum navi comminantis, ratione admonetur, ut, quod malum ei

ejus via imminet, evitet, & quod bonum ei ac salutare est, sapienter eligat. Cuique autem horum bajulorum seorsim sua proprietas distincta assignatur. Nam visus versatur ex sua proprietate circa decem; videlicet circa lucem & tenebras, colorem & corpus, figurā & actus, remotionem & propinquitatem, motum & quietem; quæ tamen omnia, uti suprà dictum est, ad solam lucis proprietatem reducuntur. Nam tenebræ cognoscuntur per oppositionem lucis, color discernitur per lucis in corporis superficie operationem, & sic in cæteris. Auditus proprietas est versari circa sonos duplices; videlicet circa voces animales & non animales; quarum illæ aut rationales sunt, pertinentes ad loquelam humanam, vel irrationales, ut rugitus leonum, hinnitus equorum, garritus avium, &c. hæ verò vita animali destituuntur, ut sonus tympani, fistulæ, strepitus ventorum, tonitru, &c. De his autem duobus, tanquam præcipuis rationis bajulis multa hîc non scribemus, quoniam de internis ipsorum dispositionibus suprà locuti sumus. Sed solummodò vos obiter observare velim, quòd mentis lux invisibilis & spiritualis per organum opticum emissa, lucique externæ occurrens, sensum visus reddat cæteris nobiliorem. Similiter rationis & vitæ spiritus, per autes expirans, eodem modo cum medio aëreo resonante conjunctus sonum in mentis palatium introducit, ubi à sensu communi & virtute imaginativa recipitur, ut à consiliariis & ministris regiis, nimirum à spiritu rationali & intellectu examinetur, atque ab eorum scriba memoria veluti ad acta recordationis referatur. Unde hic sensus propter hanc suam excellentiam dignitate visui est proximus loco & natura. Nam quicquid lux sonora sua actione producit, hoc etiam spiritus iste intellectui mediante organorum auditus integritate, repræsentat. Tres autem sensus exteriores minùs principales vocavimus, quoniam subjiciuntur duobus prioribus virtute & necessitate; siquidem ex materia magis mixta constituuntur. Nam ut ex duobus illis prioribus, alius magis versatur circa lucis proprietates, & alius spiritum in suo motu & actione respicit; sic etiam tres isti posteriores de utraque natura, videlicet de luce & Spiritu simul mixtis in majori vel minori proportione participant. Nam tactus, qui est vis palpabilis inter duas pelles contenta, quarū una est in superficie corporis, & alia carnes tegit, hæc, inquam, potestas fit ex spiritu subtilissimo, effectu caloris, seu lucis inperceptibilis virtute, à cerebro per nervos in universum corpus depulso & infuso, quorum actione & passione ad invicem tactus sensus, tam in partibus corporis interioribus, quàm exterioribus operatur. Hujus autem motus seu operatio sensibilis est, vel in calido, vel in frigido, vel in aspero & lævi. Ex quibus patet, quòd, ut sensus duo priores versantur circa essentiam lucis & materiam spiritus, sic etiam *Tactus* magis circa activas utriusque qualitates occupetur, videlicet circa calidum, quod luci refertur, à lucis motu immediatè promanans, atque frigidum, quod quidem magis propriè tenebris atque materiæ attribuitur, cum materiæ resistentis vis, contra formæ actiones à frigido proveniat. Cæterùm *Gustus* alio modo à prædictis partibus compositionis mundi vim suam acquirit. Nam ut *Tactus* operatio est in dijudicatione inter intensionem aut remissionem graduum calidi & frigidi; sic *Gustus* seu *Saporis* actio versatur præcipuè circa passivas lucis & spiritus dispositiones; videlicet circa humiditatem spiritui propriam & siccitatem lucis comitem: Unde fit, ut majori vel minori humiditatis aut siccitatis prædominio sapores alterari percipiamus. Hinc dulcedo, amaritudo, salsedo, unctuositas, acetositas, insipiditas, ponticitas, acritas, &c. Quòd autem hæc omnia fiant ad saporis diversitatem, experimento notabili docemur. Nam percipimus, quòd stiptica qualitas & austeritas sint siccitatis terrestris participes; quam quidem siccitatem à frigore congelativo acceperunt; & quòd itidem deinceps aciditas stipticitatem sequatur, ordine progre-

diendo à terræ seu spiritus frigore condensati natura versus resolventem ignis & lucis regionem; Deinde adhuc altiùs à cruditate ascendendo versus temperiem ad pondus seu dulcedinem ad saporem insipidum pervenitur, ubi stiptica frigoris potestas omninò radiis appropinquantis lucis resolvitur; atque jam tandem ad dulcedinem pertingimus, in qua benefica aëris & Jovis dispositio, & exacta formæ cum materia, seu lucis cum spiritu, convenientia sentitur. Atque hæc est media via progressus inter cruditatem & adustionem. Quare ulteriùs progrediendo ad salsedinem accedimus, quæ est primus adustionis gradus, deinde ad acritatem, & ab acritate denique ad amaritudinem fit transitus; à qua ad bilis adustionem & nigredinem pervenimus, in cujus actione completa ignis tandem rotatur in terram. Videmus ergo, quod vitriolum congelatum stipticitate sit plenum, & quod oleum ejus, cui ignis violenti portio adhæret, stipticam suam dispositionem in aciditatem convertat. Videmus etiam, quod vice versa Sal Tartari adustionis amaritudinem quodammodò sapiat, quod aëris seu spiritus externi admixtione in oleum conversum, acritatem in se habet. Si ergo æquali qualitatum, non corporum proportione acidum oleum cum acri illo permisceamus, dulcedinem satis evidentem inducemus. At verò, si portio acidi superet portionem acris, insipidus sapor cum quadã ponticitate resultabit, si acris, salsedo & principium acrimoniæ; Et in his diversis oleorum actionibus & passionibus salia producentur diversarum naturarũ; Videlicet in principio motus ab austero gustum aluminis, in medio sacchari, atq; in fine salis nitri reperiemus. Edoctus etiam sum experimento quodam certissimo, quòd per liquoris ex aceto, vitriolo & antimonio conflati commixtionem cum aloë hepatica, & eorundem ad furnum panis adhibitionem, Aloës illa omnem suam amaritudinem perdat atque nihilominus suaviter & sine ullo incommodo corpus, cui adhibetur, expurget. Denique docemur, quòd *Olfactus* etiam potestas in lucis cum Spiritu commixtæ operatione consistat. Sed hujus actio differt ab actionibus duorum præcedentium *duplici ratione*. Nam *primò*, ut Tactus vis & potestas absolutè inter corporis membranas est inclusa, & versatur circa frigidum & calidum; ac porrò Gustus in linguæ proprietate consistit, & circa distinctionem effectuum humiditatis & siccitatis operatur; sic Olfactus, nec agit necessariò circa calidũ & frigidũ, nec circa humidũ & siccũ, sed Spiritus cum luce mixti substãtiam respicit. Namque odoratorum vapor, ex lucis redolenti Spiritus suavissima actione exiliens, non aliter in spiritu communi, videlicet in aëre, natat & natura sua invisibili eum aromatizare solet, quàm crocus in aquam limpidam immersus, totam aquæ substantiam sua tinctura visibiliter occupare & tingere cernitur; aut quemadmodum atramentum in aquam claram infusum, illam in colorem nigrum vertit, sic enim odores quoque rerum de proprio suo subjecto invisibilem in modum per aërem ambientem expanduntur, illumque suavi suo odore implent. Atque ita etiam, si malus aut fœtidus sit odor rei, simili modo commune medium inficit. Sensus autẽ olfactus est hujusmodi qualitatis in aëre delitescentis index, an scilicet illa sit naturæ grata vel injucunda. Optima igitur debet esse sensus Olfactus dispositio & æqualis ejus lucidæ ac spiritualis naturæ temperie proportio, ut medium odoribus perfusum optimè suscipere, susceptoque eo, de illius in bonitate vel malitia temperie & qualitate rectè judicare possit. Quod autem ad odorum diversorum naturas attinet, sciendum est, rem odoriferam, quò magis est circa lucis essentiam & spiritus seu ætheris substantiam in qualitate & proportione temperata, eò esse suaviorem & naturæ humanæ jucundiorem; siquidem ea assimilatur naturæ humanæ, quæ inter omnes aliorum animalium naturas est in calido innato & humido radicali temperatior & efficacior; ita ut ipsi Dæmones, teste *Psello*, humanæ naturæ contactu

artus

artus suos gelidos maximè refovere appetant. At verò odores fœtidi fiunt tales ex parte elementi ignis, videlicet propter spiritus sui impuritatem & comburentem lucis naturam. Namque egomet ipse experientia sum edoctus, quòd *omnis fœtor sit ab elemento ignis, cum spiritu seu aëre impuro mixti:* Deinde etiam aër fœtorem aliquem, sed minorem quàm ignis, producit propter suam impuritatem & immunditiem, quam babet à cæteris elementis. Tota autem suavitas, qua anima delectatur, à cœlo profluit, ubi æther cum luce in pace concordi & lancibus atque trutinis Astræa pondera & proportiones æquales obtinet; quemadmodum & ipse in corporum anatomia chymica sæpiùs cum admiratione sum expertus. Manifestum igitur est, quod omnis fœtor, seu odor naturæ humanæ gravis, injucundus atque ingratus sit ab bumido aëreo, vel aqueo impuro & corrupto, per calorem igneum combusto, atque ita præter naturam. At verò odor suavis, bonus atque sensui gratus à puro spiritu cum calore tali oritur: Terrea verò natura, quatenus est frigiditatis constringentis fons atque origo, sensui huic magis officit, magisque eum impedit in sua actione, quàm ut ei ullo modo prodesse possit. Imò verò & cujuslibet sensus facultati contraria est frigiditas, organa potiùs stupore afficiens, quàm ullum iis auxilium præbens. Nam omnimodò contraria est facultati sensuum; quippe quorum perfectio tēperatam caliditatis præsentiam requirit, qua operentur. Hanc autem auferre solet frigiditas sua prædominatione. Similiter pororum atque organorum dilatatio ad completam sensuum functionem requiritur. Atqui frigiditatis est, meatus obturare & occludere. Sensus etiam spiritus subtiles appetunt, quibus velociter & efficaciter functiones suas expedire possint. Frigiditatis autem est, condensare atque inspissare, quod subtile erat, & per consequens sensibus in sua natura est oppositissima. Hinc ergo est, quòd frigiditas pororum obturationem & tunicarum incrassationem, oculorum cæcitatem inducere solet, atque etiam incrassationem & condensationem humorum in nervo optico. Lædit itidem auditum, obturando organa & inspissando ac deficcando materiam glutinosam & torpore atque stupore afficiendo membra; unde & Tactui adversa est frigiditas. Obturat etiam nares & naturalem organorum calorem extinguit, cujus virtute sensus debebant odores rectè distinguere. Gustui partes linguæ stupefaciendo obest, cujus beneficio sensus hic operari solet; & nonnunquam mortificationem & gangrænam faucibus atque gingivis inducere observatur. Quibus omnibus rectè intellectis, certum est, quòd frigiditas terrea non sit causa odoris sive fœtidi, sive suavis; sed semper odoratus & olfactus fit propter caloris præsentiam. Et quamvis nonnulli fortassis objicient, quod *ipsum opium, cùm sit frigidum, odorem fœtidissimum emittat*, attamen illud non fit propter frigiditatem medicamenti; sed ab occulta potiùs dispositione calida promanare dignoscitur. Nam in eodem sæpè simplici qualitates & naturæ contrariæ esse animadvertuntur. Verbi gratiâ: *Fumaria seu fumus terræ*, quamvis operatione frigida & sicca sit, quin tamen amaritudinem suam ab igne hauserit, nemo equidem mentis sanæ dubitabit. Atque ita sensuum exteriorum dispositionibus atque naturis satis luculenter, ut nobis quidem videtur, explicatis, finem huic parti breviter imponemus.

CAP. VII.

De facultate naturali & quòd vegetatio omnis fiat ab hepate seu massa Microcosmi aërea.

DE facultate naturali in sanguinis generatione, corporisque partium & elementorum in compositione, præservatione, nutritione, atque in eodem statu sustentatione aliquid in præmissis locuti sumus. Hîc verò ostendemus, quod præcipua corporis vegetandi ratio ab hac hominis interni facultate dependeat. Sciendum igitur inprimis est, quòd omnis corporis vegetatio & multiplicatio tam in animalibus quã in plantis ab aërea procedat dispositione. Neque tamen potest aërea natura hoc præstare per se, nisi à superioribus tam Macrocosmicis, quàm Microcosmicis adjuvetur. Nam facultas naturalis secundùm Astrologorum sententiam à Luna & Venere præcipuè gubernatur, quippe quæ vim & spiritum naturalem, vegetativum & genitalem augent fovéntque; quibus etiam Jupiter in sua dispositione mirificè in tali opere se jungit, quatenus est humidus & calidus in gradu temperatissimo. Nos verò experientia notabili instructi, solis operationem præ omnibus aliis, tam vegetatione quàm multiplicatione, locum in hac facultate possidere deprehendimus. Nam in cujusdam admirabilis nutrimenti vegetabilis anatomia aquam per se superfluam vidimus, quæ in vegetabili illo erat loco urinæ, vel ut sanguinis serum in homine; Deinde aërem tenuissimum observavimus, qui longè aliter se habebat, quàm ipsa aqua, & tamen liquidam possidebat formam, ad salis oleaginei naturam magis vergentem; eratque familiaris tam cum ipsa aqua propter suam humiditatem, quàm cum igne propter suam caliditatem. Unde facilimè se jungebat cum utroq; extremo; dum tamen ignea pars cum aqua nunquam conjungi potuit. Atque sic inde fiebam certior, istud vegetabilis internum esse ejus aërem; quem ubi levissimo igne volatilem reddidi, observavi, ipsum instar grandinis in salem albissimum in summitate vitri conversum atque congelatum; qui tamen sal albissimus desubitò caloris appossitione seu minimo calore in oleum aureum dissolutus est. His ergo obitèr instructus sum, quod aër mundanus sit aqua quasi sicca, quæ si congeletur, nil præterquàm sal sit. Hujus etiam rei experimentum in *salis petra* observatione declaratur; qui secundum omnium Philosophorum atque Chymicorum sententiam nihil aliud est, quàm *aër congelatus*. Residuum autem istius aëreæ partis, quod in sal non congelabat, in liquorem album crystallo simillimum deorsum in vas recipiens descendebat. Sed videor mihi jam tum audire vos susurrantes in hæc verba: Quid ex hoc? *Quomodo multiplicativam & genitalem proprietatem in aëre, aut in hoc liquore inesse dicus, si eum aëream plantæ naturã esse concedamus?* Cui vestræ petitioni *respondeo*, quòd tanta sit vis magnetica inter naturam istius laticis albi & naturam solis, ut ipse etiam solo aspectu & intuitu naturam vivificam atque tincturam multiplicativam à sole & cœlo sibi attrahere absque omni controversia soleat; quod quidem nos hisce oculis non sine admiratione insigni conspeximus. Namque exposito solis radiis humore isto, qui erat instar albæ aquæ limpidissimæ, spacio paucarum horarum percepimus, ipsum attraxisse tincturam & rubedinem tantam à solari facie, ut etiam rubino factus esset rubicundior. Ex quibus evidenter deprehendimus multiplicationem granorum & seminum, ejusque rationem consistere in natura

natura aërea,& quòd hic humor granorum in terra,per putrefactionem à suis vinculis liberatus,potestatem habeat attrahendi sibi magnetica quadam virtute multitudinem radiorum vitæ,attractosque retinendi. Nam ingens videtur esse amor inter naturam hujus limpidissimi liquoris patientis & lucis vivificæ solis agentis: Unde credo fabulam istam inter *Apollinem & Nympham Syringam* inventam fuisse. Hinc ergo fit,ut ex unico grano multa oriantur,videlicet,quoniam multæ vitæ scintillæ in unum vehiculum aëreum contrahuntur. Sed fortasse meras hasce imaginationes esse,atque à rebus necdum satis explicatis dicetis. Audiatis igitur,quæso,ampliorem hujus naturæ vegetabilis demonstrationem & profectò rem,nisi oculis propriis eam vidissem,vix mihi ipsi verisimilem. *Quidam Gallus mecum hic Londini degens,cui nomen erat Palmarius partem hujus liquoris,magis fæculentam & impuram in ollam satis amplam reposuit,illamq; lamina ferrea itidem ampla obtexit: Ut autem nonnullis diebus elapsis,laminam forte fortuna respexit,effectum hujus liquoris admirabilem observavit;meq; cum admiratione ad locum convocans,laminam mihi indicavit,cujus faciem superiorem ex omni parte infinitis quasi stipulis ferreis,sursum ex lamina* (haud dubie virtute vegetativæ in liquore isto naturæ) *quasi ex terra in forma segetis lamina ista tecta,exsurgentibus repletam vidimus,quarum altitudo erat quasi dimidii pollicis.* Unde manifestum est,quanta vegetationis virtus fuerit in hac natura aërea,quippe quæ ipsius etiam metalli naturam tali modo ad quandam vegetationis dispositionem alterare voluit. Nec satis erit,ut quis dicat hanc fuisse potiùs vegetabilis illius quintam essentiam seu æthereamejus portionem,quàm aëream; quoniam invenimus illius naturam absolutè inter aquæ & ignis dispositionem positam,& cum utroque extremo convenientem,& præterea aliam in eo vegetabili naturam conspeximus multis gradibus aëreæ anteponendam,quam veram non solius lucis,vel ejusdem Spiritus,sed utriusque simul portionem extitisse deprehendimus;quippe quæ erat limpidissima,radiis solaribus plenissima,nec mobilis,nisi calore & violentia colliquescens exagitaretur. Atque hæc procul dubio erat illud naturæ balsamum, cujus glutine elementa ad vegetabilis compositionis existentiam in pace conglutinantur,vitamque & motum accipiunt;cui quidem prædicta pars aërea videbatur concatenatione magna in compositione uniri. Nec sanè potuit ulla fieri specierum multiplicatio absque hac natura,quippe quæ toti & cuilibet cōpositionis parti vitam distribuit. Atque hinc fit,ut Sol sit parti aëreæ ita familiaris, quatenus scilicet ea de hujus quintæ essentiæ natura participat. Ex his igitur patet,quænam alimenti pars ad hepatis,sanguinis & partium solidarum compositionem,ac in habitu convenienti præservationem conferat,& quæ ad vitalis in anima facultatis sustentationem requiratur. Ætherea enim pars ad cordis thalamos per diapedesin & alios meatus ei convenientes transmittitur, quæ arteriis pabulum vitæ necessarium subministrat. Ignea alimenti portione impletur cista fellis: Aërea ante descripta quasi tota in sanguinem venosi generis,virtute operativa ipsius hepatis,transformatur. Aquea pars crassior & impurior per renes colatur & secernitur à massa sanguinea & ad vesicam transfertur. Terrea autem portio magis inutilis partim in prima concoctione à ventriculo per intestina vehitur,atque facultate expultrice evacuatur,& partim in venoso genere reperta in lienem excluditur. Massa denique tota sanguinea, cujus major pars est de natura aërea(quoniam hepar,quod est fons sanguinis, reperitur esse constitutionis aëreæ)habet in se aliquid magis subtile & electum ex quatuor elementis,quo artus atque membra corporis universa quotidie nutriri & foveri cognoscuntur. Nam facultas naturalis summa cum discretione cuilibet membro secundùm ejus nobilitatem sui laticis portionem tribuit: Unde aliis puriores hujus partes,aliis verò grossiores secundùm eorum naturalem

compositionē distribuere observatur; videlicet quintam ejus essentiam cordi, aëream ejus dispositionem hepati, pulmonibus & partibus simplicioribus, carni portionem ex elementis bene proportionatam, nervis & tendonibus aqueam cum terrea, & denique ossibus absolutè terream, sed benè depuratam. His igitur mirabilis facultatis naturalis dispositio & operatio, tàm in vegetatione, quàm in multiplicatione explicatur; & quod facultas hæc naturalis non plus possit absq; benevolo animæ vitalis aspectu, quàm Luna sine radiosa solis præsentia, & quòd nulla multiplicatio aut generatio fiat à solo homine, aut alio animali, aut planta; sed quòd omnem vim habeat à cœlo; videlicet à Luna, Venere, Jove, & præcipuè ac præ omnibus à Sole, utpote à quo etiam cæteri Planetæ habent suum esse; Et per consequens (contra stultas nonnullorum opiniones) quòd nulla generatio fieri possit, nisi anima vitalis à cœlo per aërem descendat & per aërem corpori inclusum infundatur.

CAP. VIII.

De rebus naturalibus in genere, quæ juxta Philosophorum & Medicorum opiniones ad duplicis hominis constitutionem requiruntur.

HOmine jam interno in externo ad eum modum, quo dictum est suprà, circumsepto, & ambobus hominibus simul junctis, unumque hominem constituentibus, qui de utraque natura participat, hominemque partim mortalem & partim immortalem reddit, conveniens esse videbitur, hujus hominis ex duobus compositi naturam, seu res naturales in eo contentas, ita atque tali modo describere, ut duplici ejusdem compositionis rationi correspondeant. Dicimus igitur juxta *Galeni, Avicennæ, Rasis* atque aliorum opiniones, quòd res naturales ad duplicem hominem pertinentes sint *novem*, videlicet: Aut [a] *principia*, scilicet, summa caliditas, summa frigiditas, summa humiditas, & summa siccitas, per se sine omni materiæ ratione consideratæ. Nam si materiæ inessent, facerent elementa. Rationem autem harum qualitatum simplicium in *primo libro Tractatus nostri Macrocosmici* reddidimus, ubi declaravimus, *caliditatem* fuisse lucis actionum & motus effectum; *frigiditatem* autem, tenebrarum seu materiæ comitem; *humiditatem* intermediam qualitatem esse diximus, à mutua caliditatis in frigiditatem actione, & frigiditatis resistentia procedentem: *siccitatem* denique demonstravimus nihil aliud esse, quàm humiditatis absentiam. Unde in locis intermediis non reperitur, sed in extremis tantùm cum qualitatibus, agente scilicet & patiente.

Aut [b] *elementa*, ut ignis, aër, aqua, terra, quæ per excessum etiam dicuntur calidum, frigidum, humidum, siccum. De quibus itidem in *Tractatu & libro suprà allegato* copiosè locuti sumus.

Aut [c] *humores*, qui sunt vel [d] *naturales*; & illi quidem aut *primarii*, ut *bilis flava*, cujus complexio est ignea; *Sanguis*, qui aëreæ est complexionis; *Pituita*, quæ aqueæ; & *Melancholia*, quæ terreæ est complexionis: aut *secundarii*, ut innominatus, alimentarius, carniformis & primogenitus, ex quorum absentia oriuntur quatuor siccitatis genera: Vel [e] *non naturales*, cujusmodi sunt [f]. Bilis non naturalis, vitellina, porracea, æruginosa, isatidis cœrulea; [g] Pituita non naturalis, qualis

[a] 1. Gal. de nat. hum. 19 & 1 de Elem. secūdùm Hipp. cap. 6.
[b] Gal. de Elem. Avic. prim pr. d 2.
[c] Gal. lib. de Atrabil. de nat. hū.
[d] Gal. com 1. de hum.
[e] Gal. com. 1. de hum.
[f] Gal. com. 2. de nat. hum.
[g] Avicen prim pr. d 4.

qualis est vitrea seu cruda, dulcis, acida & salsa,[h] atra bilis non naturalis, acida, radens, & quæ est adusta pituita. Nam quamvis *Avicenn. prima princ.* sex faciat melancholiæ species, nos tamen eas cum nonnullis aliis convenienter ad tres reducimus.

Aut[i] *corpus*, quod *Galenus* dividit vel in *salubre & insalubre*, atque *utrumque* facit, aut *simpliciter tale*, idque vel *semper*, vel *utplurimum*, atque tùm vult, quod utrumque sit vel exquisitum, exquisitius, exquisitissimum, aut nunc vel hoc instanti tale, videlicet salubre vel insalubre. Vel in neutrum, hoc est, nec salubre nec insalubre, per negationem extremorum aut per participationem extremorum simul & quidem æqualiter & inæqualiter, vel successivè.

Aut *partes*[k] vel *similares*, aut *ex natura rei*, cujusmodi sunt fibræ, membranæ, panniculus, caro simplex, adeps, ossa, cartilago, ligamentum, nervus, medulla, aut *sensus judicio*, ut venæ & arteriæ, aut[l] *ex sanguine* factæ, licet in se exangues sint, ut, os, cartilago, arteria, vena, nervus, adeps, glandula, membrana, medulla; Vel[m] *dissimilares*, quæ sunt aut *instrumentales*, ut manus, pectus, pes, &c. aut *ipsum instrumentum*[n] *principale*, ut cor, cerebrum, hepar, testes,[o] *ministrans*, ut arteriæ, nervi, musculi, venæ, vasa seminaria, tam præparatoria, quàm delatoria; *per se regens, & non regitur*, ut ventriculus, intestina, lien & renes;[p] *nec regens nec regitur*, utos, ligamentum, membrana, cartilago, glandula, pinguedo.

Aut *temperamentum*[a] *temperatum*; hocque vel[b] ad *justitiam*, seu in singulis generibus, vel ad *pondus*, seu simpliciter intemperatum: estque vel[c] *sanativum*, quod, intra sanitatis terminos comprehensum convenit cum temperamento temperato ad justitiam; vel *morbificum*, quod excedit limites sanitatis. Atque hæc quatuor temperamenta considerantur vel in *qualitatibus primariis* cum materia & sine ea,[d] vel *in quatuor temporibus anni*,[e] vel *in quatuor ventis*,[f] vel *in septem ætatibus*,[g] vel *in qualitatibus secundis*, quæ sunt visibiles, audibiles, tangibiles, odorabiles, gustabiles,[h] vel *in saporibus*, quorum alius est astringens, alius austerus, alius acerbus, quartus acidus, quintus dulcis, sextus amarus, septimus salsus, & octavus acris, vel in medicamentis simplicibus.

Aut *virtus*, quæ est *triplex*, videlicet, vel[i] *animalis* in cerebro, atque hæc est vel[k] *sensitiva* visus, auditus, odoratus, gustus & tactus[l] vel *motiva*, quæ facit motum voluntarium in universo corpore; vel[m] *princeps*, videlicet sensus communis & imaginativa virtus in primo vẽtriculo, æstimativa, cogitativa & ratiocinatrix in secundo, & memorativa in tertio & posteriori.[n] Vel *vitalis* in corde, quæ per arterias dispersa, motum producit vitæ necessarium, qui quidem motus à motu animali multum discrepare videtur eo, quod involuntarius est, & continuus, tùm etiam, quia diversis utitur organis. Nam virtus animalis ad motum suum voluntarium & pro voluntate intermissum, utitur nervis & musculis pro suis instrumentis. Vitalis verò arteriis, quemadmodum & naturalis venis, vel[o] *naturalis* in hepate, quæ est Aut[p] *primaria*, eaq; vel *nutritiva* per appositionem, unionem & assimilationem, cujus defectu Atrophia, Anasarca & Morphæa provenire solent; vel *augmentativa* in longum, latum & profundum; vel *generativa* per *immutatricem*, quæ semen deducit, & per *formatricem*, quæ deductum semen format. Aut[q] *secundaria*, quæ est primarum ministra, & est vel *attractrix* per fibras rectas, vel *retentrix* atque concoctrix per fibras obliquas, vel *expultrix* per fibras transversas.

Aut *actio*, tàm[r] *voluntaria* sive animalis, quæ est[s] vel *ad aliquod tempus*, ut respirare, egerere, mingere,[t] vel *ad semper*, eaq; est *triplex*, videl. sensatio, motio, quæ actuosa dicitur, & princeps, imaginatio scilicet, ratiocinatio & memoria; quàm[u] *involuntaria*, quæ est vel *vitalis*, & consistit aut *in cordis*[x] *dilatatione tantùm* cujus effectus sunt, lætitia, spes, confidentia, amor, misericordia, humanitas

[h] Avicen. prim pr.
[i] Gal. 1. artis parva.
[k] Gal. de Elem. c. 2. & de diff. morb c 3.
[l] Gal. 2. de nat. fac.
[m] Gal. de Elem. c. 8.
[n] Gal lib. de art. cur. ad Gal
[o] Avicen. prim. pr. d 6.
[p] Avicen. ibid. doc. 5. cap. 1.
[a] Gal 2. de Temp c. 1.
[b] Gal de diff feb.
[c] Gal. lib de diff feb.
[d] Gal lib 1. de Temp. cap 4.
[e] Gal 3 de hum.
[f] Gal. 2. Temp c. 3.
[g] Gal. 1. de Elem c. 9.
[h] Gal 5 de simpl. med. fac. cap 16.
[i] Gal. de symp. diff. cap. 3.
[k] Gal. de simpl. diff. cap 1.
[l] Avicen. prim pr c 6.
[m] Gal. de simpl. diff. cap 3
[n] Gal in sympt. de puls. c 14.
[o] Gal lib. de nat fac.
[p] Gal. ibidem Avic. prim pr. cap. 2. 3.
[q] Avic. ib. cap. 3.
[r] Gal. de loc. aff. & diff. simpl.
[s] Gal. de diff. respir. c 5. & 6.
[t] Gal. de sympt. diff. cap. 1.
[u] Gal. de loc. aff.
[x] Gal 1. de diff puls.

aut

y Gal. ibid. Avic. secund. prim. doct. 3. sum. 2. c. 2. 3.

y *aut in ejus contractione & dilatatione* simul, quæ systole & diastole dicitur, ex cujus motu vario pulsuum diversitas oritur; quæ consistit in tempore, unde pulsus creber, sive velox tardusque dicitur, vel in tribus dimensionibus, unde dicitur, longus, brevis, latus, strictus & subtilis, altus & elatus, profundus, occultus & submersus, magnus atque parvus; vel *in robore virtutis seu in percussione venæ ad digitos*; sic pulsum vocamus vehementem & fortem, debilem & languidum; vel *in corpore arteriæ*; atque ita dicimus pulsum esse durum aut mollem; vel *in primis qualitatibus*; quo modo pulsum considerando, eum calidum, frigidum, humidum & siccum dicimus, vel *in plenitudine arteriæ*; atque ita plenus dicitur pulsus vel vacuus; vel *in tempore quietis*; atque ita creber appellatur, spissus & frequens, aut rarus, resolutus & lapis; vel *in rhythmo*; atque tunc nuncupatur talis motus arhythmos & eurhythmos; vel *in æqualitate vel inæqualitate*, hocq; vel in pulsu uno, & tunc dicitur æqualis, dispar & inæqualis, vibratus & dicrotus, crapizans bis feriens, seu bis pulsans, innuens, circumnuens, intercurrens; vel in pluribus pulsibus & dicitur collectivus; estque talis motus vel deficiens seu intermittens & interceptus, sorricinus, mutilus decurtatus, deficiens decurtatus, atque decurtatus reciprocus; vel in compositione; & tali modo pulsus dicitur undosus, vermiculans, formicans, hecticus seu tremulus, convulsivus atque serratus. De his autem copiosè tractat *Gal. 1. de caus. puls. cap. 5. 6. Et lib. 1. de præsag. ex puls. cap. 3. Et 2. de dignosc. puls. cap. 2. & lib. 3. de differ. 3 cap. 5.* Imò verò lege omnes hos *Galeni* libros, videlicet *de diff. puls. De dignosc. puls. De caus. puls. De præsag. ex puls. De puls. ad Tyron. De synops. puls. &c.* Aut in *cordis* [z] *contractione tantùm*; cujus effectus sunt tristitia, desperatio, metus, odium, invidia, ira, furor, verecundia, &c.

z Avic. de med. cord. cap. 2.

a Gal. de Nat. fac. Avic. prim. prim. doct. 6. cap. 2. 3.

Vel [a] *actio involuntaria est naturalis*, eaque aut *secundaria*, videlicet attractio, retentio, alteratio, expulsio; aut *primaria*, videlicet, nutritio per appositionem, unionem & assimilationem, auctio in longum, latum & profundum, generatio per immutationem & performationem. Atque hoc modo breviter per epitomen ista tradidimus, & succinctè Medicorum de novem rerum naturalium speciebus, duplicem hominis compositionem concernentibus, opiniones proposuimus. In capite verò sequenti principia nostra circa compositionem humanam, ejusque elementa, humores, corpus, virtutem atque actiones secundùm nostram intentionem explicabimus.

CAP. IX.

De principiis nostris Microcosmi, & quomodò tam cum principiis divinarum literarum, quàm cum intentionibus omnium Philosophorum & Chymicorum conveniant?

JAm porrò demonstrabimus, quomodò hæc nostra doctrina seu Philosophia in omnibus tum Theologorum, tum etiam Philosophorum & Medicorum veterum opinionibus in physiologiæ humanæ descriptione consona sit & conveniens; ac primùm quidem, methodicè progrediendo, à principiis omnium primariis exordiemur. In *primo* igitur *primi nostri Tractatus libro*, ubi de principiis egimus, luculenter declaravimus, quod omnium rerum principia sint Tenebræ, Aquæ seu Spiritus intermedius, & Lux; diximusque, tenebras esse deformitatis originem & privationis formalis causam immediatam, declarando, eas non esse merum accidens, sed pro re quadam non imaginabili tenebris obrutas accipiendas esse; quæ quidem videbatur esse inter aliquid & nihil. De talibus *tenebris Ægyptiacis* loquebatur Moses in Exod. quas *palpabiles* vocavit. Erât ergo hæ

tenebræ

tenebræ quasi velamẽtum rei vix imaginabilis & omnino informis. Hoc agnovit *Moyses Genes* 1. quando dicit, quod tenebræ fuerint super faciem abyssi. Per terram etiam inanem tenebras omni luce informante destitutas intellexit; ex quibus mediante luce, terra germinans, virescens & fertilis tertio die creata atque repercussiva lucis virtute in machinæ centro producta fuit. Hic ergo veram habemus materiam primam Peripateticorum deformitate amictam. Hic luce clarius videtis, tenebras esse eorum principium per accidens privationem rebus inducens. Hic etiam Platonicæ hylæ mysterium, quod somnio comparaverunt, discernere potestis; at verò Spiritus Domini, quem *Mercur. Trismeg. Pimand.* 1. *Deum ignis* appellavit, seipsum in tenebris revelans; *Tibi*, inquit *Psalmista*, *tenebræ non sunt tenebræ, sed nox est tam clara tibi, quam dies.* Tenebrarum tegumentum discussum est, & deorsum obliqua revolutione reverberatum ad fabricæ centrum; atque ita illud informe, quod in tenebris erat occultum, & forma omni carens, nunc lucis pulchritudine decoratum, appellatur nomine aquarum seu spirituum. Unde immediatè postquàm dictum est, quòd tenebræ fuerint supra abyssum, perhibetur abyssus illa in aquam esse conversa per præsentiam lucidi fontis Spiritus. Unde scriptum est: *Et Spiritus Domini ferebatur super aquas.* Hic ergo habemus materiam secundam *Aristotelis* & spiritum universum *Platonicorum*, &c. Habemus etiam formam formarum, videlicet Spiritum divinum, & lucem ab ejus sola præsentia primo die creatam, cujus virtute & assistentia omnia sunt informata, & in actum deducta. Quibus luculenter satis explicatur, quòd tria nostra principia sint illa ipsa, quæ *Moyses* disertè nominavit, videlicet tenebræ, aquæ seu spiritus, & lux; & proinde quod ea sint efficacissima & infallibilia, utpote cum quibus omnia omnium Philosophorum principia convenire observantur. Quæ enim alia sunt *Aristotelis* principia quàm hæc nostra, seu potius *Mosaica?* Quid enim aliud *materia* ejus *prima*, quàm *abyssus* (quare eam dixit hylam) & *privatio* ejus seu *materia deformitas*, quam vocavit *tenebras?* Quid ejus *materia secunda* præter illam, quam ipsi Philosophi cum Moyse agnoverunt esse *aquam?* Quid ejus *forma*, cujus virtute, ut ipse fatetur, materia prima & potentialis in secundam & actualem reducitur, (unde eam etiam actum primum vocavit) præterquàm *Spiritus divini* fructus, seu effectus, seu lux primo die creata? Hoc idem etiam est *hyle Platonica*, quod abyssus Mosaica, & idem ejus *idea*, quod Spiritus radii, deniq; porrò ejus *Spiritus intermedius*, quod aquæ, quibus Spiritus Domini incubabat. Quòd autem ad rerum principia secundaria omnia attinet, nonne ab hisce primariis illa per consequentiam descendunt? *Galenus* & *Hippocrates* quatuor summas qualitates fecerunt principia. Quomodo autem hæ à nostris principiis actione diversa promanent, antea in *tractatus primi libro primo* declaravimus; videlicet caliditatem ex lucis effectu, frigiditatem ex hylæ gremio & aquarum centro, humiditatem ab actionibus & passionibus intermediis prodiisse diximus; siccitatem verò ostendimus nihil aliud esse, quàm humiditatis absentiam. Unde, quia humiditas in loco intermedio invenitur, necesse est, ut siccitas incolat utrumque extremum. Postea etiam ipsa quatuor elementa, à dictis qualitatibus orta, vocant principia corporis humani. Quæ quidem nos rectius in tria reduximus, sumendo integram humiditatis sphæram cum *Artesio* & *Avicenna*, pro unico solo elemento & duo extrema pro duobus cæteris. Diximus etiam, quod elementa in sua substantia nihil aliud sint, quam aqua; quæ grossior aut tenuior facta propter lucis majorem aut minorem præsentiam (nam major lucis portio magis subtiliat, minor verò minùs) differentias distinctas producit in sua massa, quæ elementa dicuntur. Deinde grossiora adhuc principia nominaverunt ex elementis facta, ex quorum unione corpus humanum conflatur, videlicet quatuor humores; quos itidem quoque

nos in tres, secundùm elementorum discrimen contraximus, videlicet, ut elementorum materia erat aqua seu spiritus, sic humorum materia erat chylus; atque ut materiæ elementaris nimia calefactione igneum elementum productum fuit, sic etiam nimia chyli concoctione bilis generatur. Unde videmus, quòd homines hepate calido præditi aptiores sint ad bilis procreationem. At verò si nimiùm aduratur, in terram revertitur non minùs, quàm lignum in carbones & deinde in cineres. Unde ex eadem sphæra habemus ignem & terram. Nam in elementari rotatione & circulatione, ignis cum terræ siccitate convenit. Est tamen & terra simplex in sua natura, quæ naturalem melancholiam & sanguinis fæcem producit; quæ verò grossior, frigidior & crudior est, aquæ animalis portio. Atque ita habemus bilem naturalem seu flavam & melancholiam naturalem, atque illam, quæ ex bile adusta inter humores animales numeratur. Sphæra autem media magis aut minus participat de utroque extremo. Est tamen ex vera natura sphæræ humiditatis. Nam pituita aquæ refertur, quæ ob suam propinquitatem cum terra crudior atque frigidior est; sanguis verò, aëri comparatus, maturior est & magis coctus, quatenus bili seu elemento ignis comparatur. Tota ergo humorum massa universo elementorum Spiritui assimilatur, sphæraque intermedia à sensibili utriusque humoris extremi actu non aliter producitur, quàm sphæra humiditatis ab actione frigoris terrestris & caliditate elementi ignis. Nam frigiditas è terra, ut actionibus ignis occurrat, exiliens, sua dispositione frigida & sicca atq; congelativa in media via inter ignem & terram, resistit actionibus ignis deorsum descendentibus. Ignis verò calor dissolutivus liquefaciendo & relaxando vim frigoris congregativam, in spiritu seu aqua intermedia operantem, resolvit ipsam in quendam madorem, qui secundùm magis vel minùs in spissitudine relinquitur, pro majori vel minori sua appropinquatione ad alterutrum extremum. Cæterùm, quoniam hîc radiorum caliditatis & spirituum condensorum frigiditatis concursus fit in ipso quasi centro inter ignem & terram, idcircò evenit inde, ut versus inferioris aëreæ regionis peripheriam nubes assiduè congregari videamus. Hæc ergo est vitæ causa, videlicet caloris actio in humore ad impediendos frigiditatis insultus cōgelativos, qui, si dominium habuerint, mortificationem secum adferent, ut in gangrænæ malo commonstratur. Atque hinc fit, ut calidum innatum semper comitetur humidum radicale. Nam sine calido humidum facilimè præsentia frigoris congelabitur, quæ est causa mortis. Nam ut calor est causa motus & vitæ; sic è converso frigus est causa quietis & mortis: Ut autem lucis & tenebrarum effectus se habent in Macrocosmo, sic etiam itidem se habent effectus animæ & corporis in Microcosmo. Nam animæ præsentia & actu caloris ejus, sanguis fit fluidus, ejus verò absentia congelatur, motusque omnis tollitur. Similiter, ut aqua à tenebris derivata est, ex qua conflata sunt elementa, sic etiam à corpore omnium humorum materia orta est, unde substantiam corpoream & visibilem habet. Hinc ergo corporis sanitas & infirmitas, vita & mors, ab humoribus procedit, eorumque successione membra corporis oriuntur & nutriūtur. A caloris facultate bonæ corporis virtutes & actiones oriuntur, tàm voluntariæ, quàm involuntariæ, quæ è converso à frigoris dominio depravantur. *Verbi gratiâ.* Animales actiones congelativa frigoris facultate corrumpuntur, ut in paralysi, catoche, apoplexia & hujusmodi aliis. Spiritus vitales tetris melancholiæ vaporibus inquinantur, corque contrahitur; unde tristitia, metus, ira, desperatio, cordis tremor, syncope, & multa alia hujusmodi prava accidentia inducuntur. In parte naturali per frigoris malitiam, facultas attractiva, expulsiva & concoctrix læditur, membraque atrophia, hydrope & infinitis aliis infirmitatibus afficiuntur. Sed ad principia nostra redeundo, videmus, quòd ab illis ad homi-

hominis compositionem oriantur tria principia, ab omnibus tàm Theologis, quam Philosophis, Medicis & Chymicis approbata; videlicet *corpus, spiritus & anima*, ac si quis diceret, *terra, aër & ignis*, vel *tenebra* (ex quarum congerie terra est, & ex terra corpus, uti suprà demonstravimus) *aqua* seu spiritus tenebris exutus, & *lux* spiritum informans atque in eo habitans. Nonnulli etiam hæc tria in duo contraxerunt, videlicet in *animam & corpus*. Et tunc appellationi animæ spiritum incluserunt, qui semper est animæ vehiculum; unde animam ejus spiritum vocaverunt. Sed quid jam tandem de *Paracelsi* principiis censendum sit, uno verbo dicemus, &, quòd cum nostris etiam conveniant, breviter ostendemus. Ipse tria rerum omnium posuit principia, videlicet, *Sal, Mercurium & Sulphur*. Quæ, si diligenter rem consideremus, ex nostris principiis immediate effluere atque promanare percipiemus. Nam ex terræ seu tenebrarum centro sal extrahitur, & terræ cum igne mixtæ refertur; Sulphur verò seu rerum anima & tinctura, à luce, tanquam animarum, tincturarum & vitarum origine procedit; Mercurius autem partim de sale & partim de igne participans, spiritui intermedio non ineptè assimilatur. Nam aërem universalem Macrocosmicum secundùm suam materiam esse salem petræ, superiùs probavimus, & secundùm formam suam nihil aliud esse, quàm ignem dilatatum, & ubique per orbem Macrocosmicum expansum. Unde ejus pars superior in infima mundi regione dicitur *ignis*, ejus verò totum in regione media dicitur *æther*, quasi *æthaer*, id est, *igneus spiritus*, & porrò ejus totum in suprema regione, per excellentiam vocatur *empyreum*, hoc est, *totum quasi lucidum atque igneum*. His igitur manifestè, ni fallor, explicatur, tùm quòd hujus nostræ Philosophiæ principia cum omnibus aliis tàm Theologorum, quàm omnis generis Philosophorum opinionibus conveniant, & quòd præter lucem, spiritum atque tenebras seu terram non sint alia alia principia naturalia excogitanda; tùm etiam, quòd hæc tria in sua dispositione referantur ad illa tria principia infinita, & increata unius essentiæ; tùm denique quòd unumquodque horum creatorum principiorum habeat respectum ad triplicem dierum primorum creationem; videlicet lux, ad primam, indicans Deum, cujus imago lux erat, fuisse ante omnia: Deinde spiritus seu aquæ, ad secundam, in quarum medio firmamentum, quod cœlum nuncupatur fuit positum: Tertia die terra ex tenebrarum congerie ad opificii centrum conglomeratarum facta est: Atque tùm immediatè ex his principiis corpora composita sunt producta; videlicet herbæ viventes, semen proferentes, & arbores seu plantæ, fructum juxta genus suum producentes. Imò verò ante horum principiorum productionem ipsæ stellæ erraticæ cœli non fuerunt creatæ; quoniam eorum crassum ex terreo subtili factum fuit. At verò *Angeli atque Intelligentiæ*, quatenus ex simplicissimo spiritu & luce primo die in cœlo empyreo creatis producti sunt opus non habuerunt, ut tertii principii ortum ad suam existentiam expectarent; quare *primo die fuerunt creati*. Omnes autem creaturæ mundi visibilis trium principiorum prædictorum opem ad suam existentiam requirebant; inter quas hominem, nobilissimum illud subjectum, quod præ manibus nostris habetur, præcipuè nominamus, qui ex corpore (quod sacræ Scripturæ in multis locis terram & tenebras appellarunt) triplici spiritu intermedio, & anima seu lucis proportione itidem triplici, tribus Macrocosmi regionibus correspondente, componitur. Atque ita humanæ creationis rationem breviter proposuimus & declaravimus.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER X.

De triplici animæ in corpore visione

CAP. I.

De primo genere visionis, qua videlicet anima res corporales percipit per sensum; & quomodò in hac sua visione aliquando decipiatur?

Ria visionum in animæ esse genera ab effectui fa… animadvertimus; quorum *primum* est *corp…* quo per corporis sensus corpora rerum … eorumque dimensiones & alia sensibu obv… cipiuntur. Nam quamvis substantia & con… animæ sit invisibilis, & per consequens invi… liter in corpore maneat; attamen ipsa è cor… prospiciens & invisibiliter quasi egrediens… corpus corpora videt, videlicet cœlum & ter… atque creaturas in iis, oculis nostris co… Atq; hæc animæ visio, mediantibus corpori… bus externis, perficitur. *Secundum* visionis in anima *genus spirituale* est qu… porum similitudines spiritu solummodò, & non ratione seu mente, cernu… Quicquid enim materiale est, & tamen corpus non est, illud rectè merit… spiritus dicitur. Idcirco quadam vi occulta & spirituali ita rapitur anima, u… corporum expressas eorum similitudines, tanquam in speculo videat. *T…* visionis *genus* est *intellectuale*, quo res illæ, quæ nec corpora, nec corpo… mas habent, conspiciuntur; quales sunt, ipsa mens, Deus, justitia, sapient… mnis animæ affectio bona. Nam visione intellectuali nunquam fallitur an… Aut enim intelligit anima, & verum est, quod intelligit; aut si verum non … non intelligit. In visione verò corporali quàm sæpissimè errat & fallitur an…a, secundùm vetus illud & verum axioma Philosophorum; *sensus fallitur circ… prium & verum objectum, cum in ipsis corporibus fieri putat, quod videtur apparere in phantasia.* Verbi gratia. Navigantibus videntur terra, civitates, arbore… & … lia moveri; similiter in terra firmè consistentibus sursumque cœlum in…

bus videntur sydera stare; quæ tamen omnia ab ortu in occasum, & è converso moveri diligens homines docuit observatio. Porrò etiam divaricatis oculorum radiis, res una duplam habere formam videbitur, & in aqua baculus fractus apparebit, & multa id genus alia. Imo verò inter omnes alios sensus maximè *visus*, quamvis præstantissimus, decipitur. Nam videmus in speculo aliquando majus idolum, aliquando minùs & nonnunquam æquale; similiter in alio dextra videbitur esse sinistra, & è converso; sic etiam quod sursum est, deorsum se habere videbitur, & vice versa. Aliquando idolum apparebit extra speculum, ut in concavis probatur; aliquando verò intra speculum; Erit in uno itidem speculo, videlicet in concavo oblongo, res videbitur justo longior, in convexo verò brevior æquo, in plano verò apparebit, prout in sua forma naturali existit: Attamen in planis speculis dextra videbitur esse sinistra, & sinistra esse dextra; atque sic in cæteris infinitis, de quibus opticæ sciéntiæ periti luculenter egerunt; Imò verò & nosmetipsi in scientia nostra optica, in libellis de radiis refractis & reflexis hæc omnia succinctè & unico quasi verbo delineavimus. Sensus etiam *auditus* interdum animam fallit, dum aliquis, ululatum cattæ seu felis, vel canis audiens, putat eum esse clamorem vel querelam aliquam mulieris vel hominis aut infantis. Similiter tormenti bellici strepitus pro tonitru non rarò accipitur, voxque unius hominis pro tono alterius habetur; sic etiam in Musica nonnunquam dissonantia pro consonantia approbatur, & vice versa. Porrò etiam per *gustum* decipitur anima, quatenus ipse circa proprium objectum fallitur. Sic aquam aromaticis admixtionibus in vini colorem & saporem Medici periti convertere norunt & solent, ita ut ab ægris pro vero vino accipiatur, quod quidem etiam meipsum vario artificio præstitisse non eo inficias; Sæpiculè etiam fallitur gustus, rem unam pro alia propter naturarum similitudinem accipiens. Hallucinatur etiam anima in sensu *Odoris* sive *Olfactus*; quatenus sæpissimè videmus, quòd ex odore sæpè res aliud, quàm revera est, esse creditur; atque hoc quidem tàm boni, quàm mali odoris ratione accidere percipimus. *Tactus* denique animam decipit modis infinitis. *Hinc Isaaci anima decepta fuit à Rebecca.* Ex quibus evidens est, quòd visio illa animæ corporalis, quæ sensibus exterioribus pro organis suis utitur, circa objecta corporea fallatur. Atque hic est primus visionis in anima gradus, quo corpora sentimus, quam quidem functionem anima per quinque corporis sensus expedire solet.

CAP. II.

De secundo gradu visionis animæ, quæ est in imaginatione seu phantasia, & quomodò anima in ea nonnunquam fallatur, patiatur, atque aggravari videatur?

SEcundo genere visionis animæ, quo non corporea, sed corpori similia, atque adeò etiam nosmet ipsos non aliter, quàm corporibus similes, intuemur, res in spiritu phantastico conspiciuntur, quemadmodum imago in speculo politissimo. Atque ut imago corporis in speculo se habet ad corpus, quod extra speculum existens, imaginis figuram suâ præsentiâ exhibet: sic etiam corporum à sensu externo visorum icones atque effigies spiritui imaginationis imprimun-

tur. Sensum igitur & animæ per eum visionem regioni mundi inferiori com[...]ramus, in qua corpora verè visibilia sunt trina dimensione circumscripta. Imaginationem autem & illam animæ visionem, quæ per eam fit, effigiebus cœlestibus referimus, quæ tales videntur, quales non sunt. Sic *Aries cæli* videtur habere arietis terrestris simulachrum. Et *via lactea* talis esse videtur, qualis non est, sed potius similitudo est rei illius, quæ videtur esse. Intellectum etiam & animæ per eum visionem rebus supercœlestibus tribuimus, in quibus nec corpus, nec alicujus rei corporeæ aut sensibilis imago invenitur, quales sunt Deus, mens rationalis & intellectualis, ratio, virtutes cardinales, castitas, pietas, & quæcunque alia sunt ejus generis, quæ intelligendo vel cogitando enumeramus, discernimus & definimus, ut suprà dictum est. Animadvertendum autem est, quod intellectuali visione, nunquam fallitur anima. Aut enim intelligit anima, & verum est, quod intelligit; aut, si verum non est, non intelligit. In visione autem corporali sæpè fallitur anima, ut dictum est in capite præcedenti. Sed & fallitur anima in visione spirituali, de qua hîc agemus, atque illuditur; quoniam ea, quæ videt, aliquando vera, aliquando falsa, atque nonnunquam perturbata & interdum tranquilla sunt. Ipsa autem vera aliquando futuris similia, vel seorsim aut secretò dicta, aliquando obscuris significationibus, & quasi figuratis locutionibus, vel oraculo, visione, somno, insomnio atque extasi animæ pronunciata videntur; de quibus verba hîc ordine & methodo justa faciemus. Hinc igitur apparet, animam non esse corpoream, sed potius corporis quasi similitudinem, quæ non est corpus; quemadmodum spiritus non est corpus, sed de corporis & lucis natura participans, quoniam dormienti & in somno alicui veluti corporeus apparebit; neque tamen id corpus ejus est, sed anima, nec verum corpus, sed similitudo corporis ejus. Jacebit enim corpus ejus, ambulabit anima; tacebit lingua corporis ejus, ac loquetur ipsa; clausi erunt oculi tui, videbit autem illa; & ita in ea tota ac integra cernetur similitudo carnis ejus. In hac similitudine quasi per loca cognita & incognita discurrit, & sentit læta vel tristia. Anima autem mortui, sicut dormientis, in ipsa similitudine corporis sui sentit [...]e bona sive mala; quæ tamen non sunt corporalia, sed corporibus similia, & quasi Narcissi imago in latice fontis, quibus animæ corporibus exutæ, afficiuntur, sive benè sive malè, cùm & ipsæ suis corporibus similes sibimetipsis appareant; sunt tamen vel vera lætitia vel molestia translatæ de substantia spirituali in substantiam spiritualem, ut reflexio de uno speculo in aliud. Certum nempe est, quandam spiritualem naturam in nobis esse, ubi corporalium rerum similitudines aut formantur aut formatæ ingeruntur, sive cum præsentia aliquo corporis sensu percipimus, ita ut continuò eorum similitudo formetur & memoria recondatur; sive cum absentia jam tum ante nota, vel etiam, quæ non novimus, cogitamus, ut inde formetur quidem spiritualis intellectus. Innumerabilia etiam pro arbitrio & opinione fingimus, quæ vel non sunt, vel esse nesciuntur. Innumerabiles itidem aliæ rerum formæ in animo nostro depinguntur, cum vel facimus aliquid, vel facturi sumus. Aliquando etiam spiritu rapiente, tollitur anima, ut videat hujuscemodi sive bona, sive mala. Anima quoque intensione cogitationis, vel aliqua vi morbi (ut in delirio è febre orto accidere solet) aut commixtione cujusdam alterius spiritus sive boni, sive mali, fallitur atque p[...]tur. Nam corporalium rerum imagines in spiritu exprimuntur, & tanquam corpora, ipsius corporis sensibus præsentantur; ita ut absentia videantur adesse, tanquam præsentia, atque ut ea, quæ non sunt præ oculis, adesse credantur. A dormientibus etiam multa videntur, vel nihil, vel aliquid interdum significantia. Unde sæpè imagines rerum corporalium tanta expressione objiciuntur in somnis, quanta præsentantur ipsa corpora vigilantibus, in tantum quidem, ut etiam

etiam inter visionem dormientium & veram cognitionem vigilantium non discernatur, sed continuò iis caro moveatur, & contra propositum suum, vel contra mores licitos, concumbere sibi videantur, ac quod naturaliter collectũ est, per genitales vias emittant; quam quidem actionem Medici *nocturnam pollutionem* nuncuparunt. Hunc motum casti vigilantes cohibent & refrænant, quem dormientes ideò compescere non possunt, quia in potestate non habent imaginis corporalis expressionem, qua caro naturaliter movetur, unde sequitur illud, quod cohibitum sequi solebat, &, quod sine peccato à vigilantibus fieri non potest, fit in spiritu, & multa pro arbitrio finguntur, vel præter arbitrium demonstrantur, dum corporalium rerum imagines apparent. Ipsa namque anima, quæ motu proprio semper in motu est, quia à corpore non sinitur, vel etiam plane non sinitur corporalia sentire, aut ad corporalia vim suæ intentionis dirigere, idcircò, corpore sopito, spiritu ipsa agit, sicuti imagines corporum cogitando ex seipsa versare assolet, aut subjecta intuetur, cùm ad ea videnda aliquo spiritu assumitur. Notare autem vos velim, *ô Lectores æquo animo opera hæc nostra legentes*, quod non de mente jam loquamur, quam supra probavimus, nulli passioni aut mutabilitati obnoxiam esse, sed de anima media in corpore, sensibus & spiritu corporali, imaginationi attributo, mixta, quæ si per sensum corpori jungatur, hoc est, si visione corporali visibilia corporea intueatur, corporea dici potest ab effectu, sin per phantasiam circa visionem spiritualium & similitudines corporum versetur, spiritualis dicitur, atque ita quoque, si per intellectum circa visionem, in qua nec corpora, nec corporum similitudines conspiciuntur, occupetur, rationalis & intellectualis appellatur. Namque hæc anima si menti adhæreat, tùm ejus visio circa mentem & intellectum magis versatur. Si verò magis animæ sensitivæ subjiciatur, tunc visionibus ejus inferioribus utitur. Est ergo hæc anima substantia spiritualis, ex luce & spiritu medio conflata, & per consequens simplex & indissolubilis, incorporea, passibilis & mutabilis respectu abundantiæ spiritus sui, qui passibilis est; at verò, quoad formam suam lucidam, permanens, fixa atque immutabilis. Quò ergo magis deorsum inclinat, eò magis spiritu submergitur, & per consequens passioni subjicitur. Quò verò magis sursum elevatur versus mentem, eò minus aggravatur perturbationibus materiæ. Hinc ergo in mentis regione, ubi intellectuales visiones facit, semper vera intuetur, propter ejus libertatem à passionibus & eximiam lucis potentissimæ operationem. At verò in inferioribus suis visionibus falsa pro veris, quàm sæpissimè speculatur propter grossitiem medii, in quo natat. Sic remus vel baculus rectus, aquæ immissus, propter medii spissitudinem, frangi atque incurvari videbitur; Unde res tales id videbuntur, quod reverà non sunt, atque ita falletur anima: Caret etiam anima pondere, figura & colore, quatenus invisibilis & sensu non capienda. Nec quidem etiam pro parte capienda est, sed pro creatura Dei, neque etiam de substantia Dei, nisi in quantum participat de ejus bono lucido: neque est de materia quatuor elementorum, sed ex nihilo cum quinto spiritu essentiali creata, siquidem Deus eam ex semetipso fecisset, nequaquã vitio, passioni, mutabilitati aut miseriæ esset subjecta. Porrò etiam, si ex elemẽtis fieret, esset corporea. Initium ergo habet, fine verò eam carere certum est. Et cùm spiritualis sit atque ætherea, nihil habet terreni secum mixtum aut concretum; nihil humiditatis aëreæ aut aqueæ, nihilque caliditatis & siccitatis elementi ignei. Ut igitur ejus natura est invisibilis, sic etiam invisibiliter in corpore manet, & de corpore invisibiliter egreditur, per corpus corpora videt, veluti cœlum & terram, & quæ in iis conspicua sunt oculis nostris. Per spiritum autem corporum similitudines intuetur. Quicquid enim corpus non est, & tamen aliud est, non insulsè dicitur Spiritus. Per intellectum ea videt, quæ non corpo-

corpora sunt, nec corporum formas habent, quemadmodum in superioribus deductum est.

CAP. III.

De animæ visionibus, similiter de somniis & quinque ejus generibus: De Phantasmate, Ephialte, & tandem de Extasi.

EOrũ, quæ nõ sunt corpora, sed spirituales corporum similitudines, quales cernimus per imaginationem, alia sunt visa usitata, alia dormientibus apparent, atque nonnulla in extasi percipiuntur. Quæ sunt *visa usitata & humana*, ea vel ex *spiritu nostro* existunt, vel ex *corpore spiritui quodammodò suggeruntur*; secuti, cum vel carne vel animo homines fuerunt affecti, non solùm vigilantes in similitudine corporum versant animo curas suas cogitando, verùm etiam dormientes somniando tractant illud, quo indigent. Namque & negotia sua gerunt ex animi cupiditate, & epulis poculisque inhiant, si fortè sitientes esurientésve obdormiverint. Vigilantibus etiam occulto quodam instinctu ingestas esse cogitationes, quibus divinarent, novimus; sicut *Caiphas Pontifex* prophetavit, cùm ejus intentio prophetandi voluntatem non haberet. Videmus ergo ex supra dictis, quòd multa videat anima, & quòd eadem natura sit omnium visionum, sive in vigilantibus, sive dormientibus, sive ægrotantibus; quoniam res hujusmodi, quæ videntur, non sunt ex alio genere, quàm ex natura spiritus, de quo vel in quo sunt similitudines corporum: Obscuratas namque vias habet sentiendi, ut videat, quæ somniantes vident. Visa siquidem Phreneticorum similia sunt visis somniantium, similia sunt cogitationibus vigilantium. Dormientibus quidem in cerebro consopitur via sentiendi, quæ intentionem ad oculos ducit, ideoque ipsa intentio, in aliud versa, cernit visa somniorum, ac si corporales species adessent; ita ut sibi dormiens vigilare videatur, & non corporum simulachra, sed ipsa corpora intueri. Nec certè sine admiratione insigni contemplor, & contemplando afficior stupore haud exiguo, quanta celeritate & facilitate anima fabricetur imagines corporum eorum, quæ per corporis oculos videt. Qualiscunque tamen illa visorum natura sit, procul dubio corpus non est. Non enim corpora visa illas imagines in spiritu faciunt, nec eam vim habent, ut aliquid spirituale forment; sed ipse spiritus in seipso celeritate mira id præstat, utpote spiritualis, intellectualis atque rationalis. Quæ dormientibus apparere videntur, secundùm *Macrobii* opinionem, in *quinque* genera distribuuntur, videlicet in *oraculum, visionem, somnium, insomnium & phantasiam*. *Oraculum* definit esse, cùm in somnis parens, vel aliqua gravis, sanctaque persona, seu sacerdos, vel ipse Deus, eventurum aliquid apertè, vel non eventurum, faciendum aut devitandum, denunciat. De quo sacræ Scripturæ multis multa locis disertè tractaverunt, & J*amblicus* in suis mysteriis permulta recitavit. *Visio* est, cùm id quis videt, quod eo modo, quo apparuit, evenit. *Somnium* est figuris tectum, & sine interpretatione intelligi non potest, hoc est, ænigmatibus obductum. Unde *Num.* 12. *In os alloquitur* Jehova *Moysen, & ostendis, non per somnia & ænigmata & figuras, ut solebat cæteris Prophetis se patefacere; sed palàm Deum aspexit, atque similitudinem* Jehovæ *intuebatur. Insomnium* est, quando id, quod vigilantem fatigavit, ingerit se dormienti: cujus generis sunt cibi cura, vel potus, vel aliqua studia, vel artes, vel infirmitates; namque secundùm studia, quæ quisque exercuerit, somniare solet; Similiter solitarum artium simulachra, de præsenti mentibus impressa, apparebunt

bunt in insomniis. Porrò etiam, juxta infirmitatis diversitatem, diversa incidunt insomnia, & secundùm morum ac humorum varietatem itidem quoque illa variantur; cum alia videant sanguinei, alia cholerici, alia phlegmatici, & alia melancholici; isti vident rubea & ignea; illi alba & nigra. *Phantasma* est, quando quis dormire vix cœpit, & vigilare se adhuc existimat, ac aspicere sibi videtur alios quasi in se irruentes, vel passim vagantes formas, discrepantes & varias, easque vel lætas vel turbulentas: sub quo quidem genere *Ephialtes* seu *incubus & succubus* numeratur; quem fama est, quiescentes subitò atque inopinatè invadere, atque eos suo pondere gravare. Quod quidem juxta Medicorum opinionem nihil aliud est, quàm quædam fumositas à stomacho vel corde ad cerebrum ascendens, atque ibi vim naturalem comprimens. In *extasi* ab omnibus corporis sensibus anima alienatur & avertitur, magis, quàm in somnio, sed minùs, quàm in morte. Anima in hac non fallitur, sed ipsa mente divinitus adjuvatur, sicuti in *Apocalypsi Johannis* exponitur. Magna quidem est hæc revelatio, siquidem, cum bono spiritu assumitur, anima falli non potest; quia sancti Angeli miris modis visa sua per facilem quandam ac præpotentem unionem vel mixtionem, vera reddunt, & visionem suam ineffabili quodam modo in spiritu nostro reformant. Ipsi siquidem hisce corporibus indicandis & ministrandis præsunt, & eorum significativas similitudines in spiritu ita disponunt, & tanta potentia quadantenus tractant, ut eas possint hominum spiritibus revelando commiscere. Inde est, quòd *Angelus* Jehovæ *apparuit in somnis* Joseph, *dicens: Noli timere, accipe Mariam conjugem tuam.* Et iterum. *Tolle puerum & fuge.* Deus autem per Prophetam Joel dicit: *Et effundam de spiritu meo super omnem carnem, & juvenes visiones videbunt, & senes somnia somniabunt,* &c.

CAP. IV.

De hominum in bestiarum effigies per præstigiosam veneficarum operationem transformatione. Quomodò Dæmones boni vel mali assumant hominis spiritum; Et qua via Dæmones mali futura prænuncient, ac deludant falsis apparitionibus?

Accidit aliquando, secundùm nonnullorum fide dignorum opiniones, ut, arte quadam venefica mulierum & potestate Dæmonum, homines in lupos & jumenta conversi, instar brutorum, necessaria quæque portent, operéque hoc completo, iterùm ad se & pristinam formam suam redeant, ita tamen, ut mens interim in illis non fiat belluina, sed rationalis humanaque conservetur. Id quod etiam *Divus Augustinus* in Italia suo tempore evenisse fideliter nobis scriptis suis consignatum reliquit. Sed hoc, ni fallor, ita intelligendum est, quòd Dæmones quidem nesciât creare naturas, sed tamẽ possint aliquid facere tale, ut videatur esse illud, quod reverà non est. Neque enim ulla arte aut potestate magica vel diabolica animus, sed ne corpus quidem, aliqua ratione in membra & lineamenta belluina verè converti potest; sed in hominem quidem phantasticum potest, quippe qui etiam cogitando vel somniando per rerum innumerabilium genera variatur, &, cùm corpus non sit, corporum formas mira celeritate capit. Consopitis igitur & oppressis corporis humani sensibus, figura sanè corporea ad aliorum sensum produci potest, ita tamen solummodò, ut ipsa

vera hominum corpora alicubi jaceant, viva quidem, sed multò gratiùs atque altiùs, quàm somno, sensibus obseratis; phantasticum autem illud, veluti formatum in alicujus animalis imaginem, aliorum sensibus occurrat & appareat: Quo quidem casu, talis sibi homo iste videbitur, qualiter solet sibi nonnunquam in somnis apparere, ac si onera portaret. Quæ scilicet onera, siquidem vera sunt corpore, portantur à Dæmonibus, ut homines isti præstigiis dediti per eorum actiones illudantur, dum partim vera hominum, partim falsa jumentorum corpora vident. Humanum etiam spiritum aliquando bonus & interdum malus assumit spiritus: nec facilè discerni potest, à quo spiritu sumatur, nisi in eo, quòd bonus instruit ad bona, & in viam veritatis ducit, malus verò fallit, & fallacibus suis machinationibus animam, etiam in manifestis bonis, deludit, ut eam, cum sibi in talibus creditum fuerit, ad suam voluntatem sequendam pertrahat & seducat. Sic plerumq; humanum spiritum rapit, ut occulta amborũ mixtura, quasi idẽ spiritus esse videatur spiritus vexati, & spiritus vexãtis: quemadmodũ in Dæmoniacis & quadam mala Epilepsiæ specie affecta quondam observavimus. *Dum enim Marsiliis Galliæ degerem puellam quandam Dæmoniacam inter presbyteros signo crucis agitatam animadverti; quæ dum scientiarum esset penitus ignara, proprio quasi afflatu verba nonnulla græca protulit, & multa tàm de præteritis, quàm præsentibus non sine magna astantium admiratione multitudini indicavit.* Quod reverà à proprio ejus Spiritu provenire non potuit; sed propter factam cum eo Spiritus maligni commixtionem talia quasi unico flatu protulit. Atque hîc notatu dignum esse putamus, quomodò spiritus malignus cum maledicentis spiritu, ad impii in maledicente propositi executionem, se jungere soleat. Namque hujus puellæ mater invalida & ægritudine confecta, propter istius filiæ suæ neglectum, sive quòd ea, uti quidem ferebatur, aliquid pecuniæ perdiderat, sive quòd in nugis illud consumpserat, diris eam imprecationibus insectando, in hæc tandem verba proruperat: *Velim* (inquit illa) *ut diabolus cum legionibus suis in corpus tuum subitò ingrediatur.* Quo quidem malitiosè enunciato, effectus è vestigio secutus est voluntatem. Nam puella subitò à Dæmonibus malis & quidem, uti ipse Diabolus per os puellæ confessus est, à sex Legionibus obsessa fuit, atque miserè ab iis excruciata. In spiritum igitur à matre malevolè & nefando modo efflatum protinus ingressi sunt Dæmones, atque ita Satan propter propinquitatem naturæ inter spiritum matris & filiæ, facilimè in spiritum filiæ penetravit, vehens secum turbam Dæmonum. At verò animadvertendum est, quòd Dæmonibus permittatur spiritum hominum possidere, attamen impossibile sit illis in lucidam mentis & rationis regionem penetrare; quoniam illa est tantùm sedes & tabernaculum Trinitatis, non aliter, quàm Sol cœlestis, uti testatur *Psalmista Regius.* Et tamen dicitur Satanas implere mentem alicujus & principale cordis. Sed hoc intelligitur fieri, non quidem ingressu in eam, & in sensum ejus, sed fraude, iniquitate, omnique malitia, qua animam illam rationalem ad se allicit atque seducit, decipiendo eam & faciendo per cogitationem, ut bona & virtutes ei videantur illa, quæ reverà sunt falsitate, vitiis, præstigiisque plena. Est enim Diabolus fallax, nequam & fraudulentus deceptor animarum. Non igitur participatione naturæ seu substantiæ animæ rationalis, ut quidam putant, occupat Diabolus lucidam hominis animam, aut incola ejus efficitur; sed ex parte suæ compositionis cum spiritu hominis aëreo junctus, per fraudulentiam, deceptionem atque malitiam dicitur possidere mentem ac animam, hoc est, obfuscando rationis splendorem per phantasticas imaginationes in spiritu sensuali hominis obsessi, quas excitare solet suis artificiis, ita ut ea videantur esse, quæ non sunt. Veruntamen sensus Diabolo subjectus redditur. Unde lingua obsessi loquitur, & phantasiæ apparitiones ille, uti quidem autumat, certas & infallibiles

videt,

videt,cùm reverà illæ nihil sint,quàm præstigiosæ illusiones & à Christi veritate omninò dissentientes. Nam illud bonum,quod Deus impertitus est creaturis suis,sola Trinitas intrare solet;Diabolo autem spissiorem possidere datur spiritum,hoc est,aëreum,in quo fallit sensum & imaginationem. Et tamen per astutias ejus,mens,hoc est,verus atque immediatus Dei radius,non minùs patitur Diaboli ineptias,quàm Sol cœli fert nubis aëreæ obscuritates,aut tonitruorum fragores & strepitus. Quæ,licet terræ atque terrenis videantur esse tenebrosæ spissæque nubes,aut tonitrua horrenda,aut Dracones volantes tremendi aut Cometæ prodigiosi,&c. nullatenus tamen illis perturbatur Sol cœli,sed semper constans est in motu suo,semper idem in sua pulchritudine & splendore; quia Deus ei semper adest,cùm sit ipsius tabernaculum. Simili,inquam,modo se etiam res habet inter Diaboli præstigias obfuscationum,& mentem seu radios lucis in homine. Nam licet oculi trepidi reddantur, atque sensus vanis Diaboli figmentis illudatur, imaginatioque nebulis atque meteoris falsis opprimatur,(unde fit,ut in media aëris regione videamus,quòd nubes aliæ Draconum effigies,aliæ montium,aliæ castellorum,aliæ hominum inter se belligerantium atque infinitorum aliorum imagines habere videantur,cum reverà nihil sint tale,quale apparent,imò quidem mera figmenta & accidentia,sive simulachra vana existunt,& magis quidem vana,quàm ulla pictorum,quoniam citò evanescunt) attamen ratio illuminata atque mens regia se habet,ut ipse Sol mundanus,firma,immobilisque in sua veritate & fide existens. Unde fit,ut contra homines illos,quibus adest fides,hoc est,quorum animæ menti adhærent, nihil possit Diabolus suis illusionibus; quoniam illi per lucis claritatem fallacias ejus intelligunt;sed quorum animæ carni & sensibus obligantur,hi omnia,ob fidei & radiorum mentis defectum,credunt esse talia,qualia Diabolus ea apparere facit,atque ita ignorantia submerguntur,tenebris obruuntur & in teterrimam hylæ abyssum dilabuntur,vivique,sed quasi mortui,in ea sepeliuntur. Cogitemus ergo nos mortales de mentis excellentia,in quam Diabolus ingredi non potest,ut nec in animam menti adhærentem,quoniam est Dei templum atque tabernaculum. Quare mentis aspectum fugit Diabolus, ut ipsissimum aspectum Dei,unde *Lucifugus* dicitur. Et tamen tanta Dæmonum est potestas,tantaque acie præditus est eorum sensus,ac tanta celeritate in aëreo motu præcellunt,ut non sit mirum,si terrenorum corporum sensum acumine,celeritate atque virtute motus facilimè superent. Hinc ergo fit,ut quædam nunquam cogitata prænuncient,quæ homines propter corporis sui tarditatem admirari videntur. Porrò etiam Dæmonibus propter tantam vitæ suæ extensionem longè major rerum experientia accessit, quàm hominibus ullis propter vitæ brevitatem acquiri potest. Ideò quædam futura per exactam characterum naturæ significationem & positionis eorum rationem prædicunt,& quædam alia mirabilia præstant, quibus homines mentis radiis non illuminatos ad voluntatem suam alliciunt & seducunt. Atque hinc est,ut,teste *Augustino de civitate Dei*,quædam mulierculæ Dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ,credant & confiteantur,se nocturnis horis cum Diana Paganorum Dea & cum Herodiade ac innumera fœminarum multitudine equitare, earumque visionibus obtemperare. Similiter de tali veneficarum cohorte egomet per *Lotharingiam* à flumine Rheno non multùm dissitam,transiens audivi,quæ paulò ante meum adventum,credulæ suæ stultitiæ pœnam luerant, igne vindice à vitæ suæ impuritate in mortis abyssum missæ. His enim serena quadam nocte,splendente Diana,Satanas sæpissimè variis figuris apparuerat, circa quem ipsæ choreas cum ingenti lætitia ducentes,ipsum pro suo Deo unico habuerant. Nam Satanas,qui se in angelum lucis transfigurare solet,ubi animam

nimam alicujus mulierculæ incredulæ seduxit, ipsamque per infidelitatem ejus sibi subjugavit, illicò transformat se in diversas personarum species & icones, atque animæ illi, quam captam tenet in tenebris, & quasi in somnis deludit, modò tristia, modò læta, & modò incognitas, modò cognitas personas ostendit, atque ita eam per avia quæque seducit. Et cùm solus spiritus infidelis hoc patiatur, non in animo seu mente, sed in phantasia, sensu & corpore illud ei evenire existimatur. Idcircò nimis stultus & hebes est, qui hæc omnia, quæ spiritui apparēt, reverà corpori evenire arbitratur, cùm *Ezechiel* & alii Prophetæ, itémque *Johannes Evangelista* & Apostoli in Spiritu, non in corpore, viderint visiones. Denique quod ad *umbras mortuorum* vel viventium, eorumque apparitiones attinet, sciendum est, quòd, cùm homines mortui vel vivi aliis dormientibus vel vigilantibus apparent, non videantur uti sunt, sed solummodò in quibusdam similitudinibus rerum. Fieri autem istud credimus operationibus angelicis, per dispositionem providentiæ Dei, bene cupientis bonis vel malis, secundùm inscrutabilem altitudinem judiciorum suorum, sive hinc instruantur animæ mortalium, sive fallantur, sive consolatione erigantur, sive terreantur, prout unicuique vel exhibenda venit misericordia vel irroganda justitia. Sed quoniam de his in *Tractatu nostro de morte, sive animæ à corpore dissolutione*, latiùs loquemur & discurremus, hoc loco ea omittemus.

CAP. V.

De tertio visionis animæ genere, videlicet intellectuali, quod nunquam fallit.

T*Ertium visionum animæ genus est intellectuale*, ut suprà dictum est, quo illæ res, quæ nec corpora, nec corporum formas habent, conspiciuntur. Atque hujusmodi quidem visione nunquam fallitur anima. Atqui in visionibus sensibili & phantastica sæpè deluditur & seducitur, propter rationes superiùs à nobis allegatas. Idcirco per solam visionem intellectualem potest animus ad veram suiipsius agnitionem pervenire, & nullo modo per priores illas visiones sensus & imaginationes, quippe quæ potius fallunt animam, & faciunt, ut sibi illud videatur, quod verè non est. Per recessum igitur à sensibus & corporū simulachris ad suiipsius & Dei cognitionē pertingere solet homo internus; cùm hic solus sit modus, quo sibi incognitus discit se cognoscere. Sed hic labor, hoc opus, quippe assidua opus est cōsuetudine & constantia magna recedēdi à sensibus, ut scilicet homo animū suum à multititudine abstrahat versus unitatē, hoc est, ut ipsum ad se revocet & in seipso retineat. His equidē sensibus impeditur anima, ne cernere seipsam & creatorem suum valeat, quo ipsa sola & simplex sine oculis respicere debet. Quare necesse est, ut relictis gradibus sensibilibus ad rationis metam, calcando viam justitiæ transcendat. Nam anima rationalis inter eas, quæ à Deo factæ sunt, omnes superat, & proinde, quando pura est, proxima que Deo, atque adeò etiam, in quantum quidem charitati mentis cohæret, lumine illo intellectuali perfusa & illustrata, utique non per corporeos oculos, sed per sui ipsius principale, hoc est, per intelligentiam Deum cernit, in quo est perfectissima pulchritudo & beatissima visio, qua quidem visione ipsa fit beata. Removere igitur debet à consideratione sua omnes notitias, quæ per corporis sensus extrinsecus accipiuntur: quippe quòd corporalia, eorumque similitudines, atque ipsi

ipsi quoque sensus & imaginationes circa ea versantes, & in memoria, cum ea recordando reminiscitur, hærentes ad exteriorem hominem pertinent, quanquam istis anima veluti nunciis quibusdam, exteriora percipiat. Anima quoque simplex est & libera, cui nihil est seipsa præsentius, interna quadam & non simulata, sed vera præsentia. Videt se in se; nihil enim tam novit, quàm id, quod sibi præstò est, nec quicquam ei magis præstò est, quà ipsa sibi. Nam se cognoscit vivere, meminit se esse, velle, cogitare, scire, judicare, hæc, inquam, omnia novit anima in se, nec imaginatur ea extra se, si aliquo sensu corporis illa tangat, sicut corporalia quæcunque tanguntur; ex quorum cogitationibus nihil ei accedit, ut tale aliquid se esse putet, quicquid ei de se remanet, hoc solum ipsa est. Nihil enim tam in anima illuminatum, quàm ipsa anima, nec quicquam animam sic cognoscit, ut ipsa anima; cùm enim quærit anima, quid sit anima, profectò novit, quòd seipsam quærat & novit, quòd ipsa sit anima, quæ seipsam quærit; nec enim aliud de se quærit, quàm seipsam. Dum ergo se quærentem novit, se quidem tota novit. Quod si novit, utique omne, quod novit, tota novit. Etsi inventa parte non se totam quærit; attamen, quòd se tota quærit, tota sibi præstò est, & nihil ei præsentius esse potest, quàm ipsa sibi. Quòd autem de se quærit, quid antea fuerit, vel quid futura sit, vel qualis jam sit, quærit, hoc est, quàm similis vel dissimilis Deo, quàm humilis & devota, quàm pulchra & quàm sancta. Sed quia in istis est corporibus, quæ cum amore cogitat, & cum quibus amorem miscere consuevit, non potest sine imaginibus eorum videre seipsam. Nam tanto glutine ei cohærent hæc, quæ foris sunt, animalia, ut etiam, cùm absunt ista, præstò sint eorum imagines cogitanti. Quapropter secernere eas à se non potest, ut se solam inspiciat & videat. Redeat ergo anima ad se, & stet in se, nec sicut absentem se quærat, sed velut præsentem se curet cernere & discernere; & intentionem voluntatis, quæ per alia vagatur, statuat in seipsa, & se cogitet, ut seipsam cognoscat & diligat. Ita videbit, quòd nunquam se non amaverit, nunquam nesciverit, sed quòd, alia secum amando cum his se confuderit; ita ut sine magno labore ab iis separari non possit, quibus magno amore adhæsit. Quapropter ea phantasiis corporalium imaginationum deformatur, eisdem altè impressis & soluta corpore illis non exuitur. Si enim à corruptione corporalium affectionum hîc non mundatur, exuta corpore tenetur passionibus corporalibus. Nam maxima, sicut dictum est, cohætentia est inter spiritum animæ & corporis; ita ut si spiritus animæ cohæreat spiritui corporeo, neglecta mentis pulchritudine & benedictione, tunc ille spiritus elementaris & sensitivus post animæ egressum è corpore adhæreat, & connectat sese ejus spiritui aëreo; atque ita talibus tenebitur passionibus anima corpore exuta, qualibus subjacebat in corpore existens. Nam ut in plantæ incremento videmus, quòd spiritus æthereus cum sua anima seu lucis scintilla, versus suam patriam volans & tendens, sursum supra terram sese elevat, cujus alterius connectitur portio elementi igni, utpote quod contiguum est cœlo æthereo; at igni iterum aër cõglutinatur propter loci sui dignitatem, atque à qua aëri, & denique aquæ terra, atque ita activa lucis & spiritus ætherei voluntas grosso & gravi illo spiritu fœculento deprimitur, ita ut contra velle suum in aëre detineatur, & magis sursum ferri aut attolli nequeat. Sic etiam, si anima æetherea hominis, portioni mentis non adhærear, sed à radio divino, qui est de cœlo empyreo, & nullum cum elementis habet nexum aut familiaritatem, negligatur, eodem ferè modo se habet, ut animæ plantæ aut bestiæ. Nam ignea elementorum vi colligatur cum corpore & cum aëreo spiritus sensitivi, & nonnunquam cum tenuiori quoque portione concatenatur, ita ut à loco gaudii & lætitiæ deprimatur, ac in loco passionibus illis, quibus in corpore humano perturbata fuit, obnoxio detineatur; quoniam o-

mnes animæ passiones malæ fuerunt in spiritu grossiori, sensuum videlicet & phantasiæ, qui quidem spiritus adhuc ei corpore jam exutæ cohæret. At verò, si anima in corpore, carnis voluptates respuendo, rationi illuminatæ, intellectui atque menti adhæserit; tunc in potestate mentis erit, eam cum adhærente ei spiritu grosso, priùs purificato, sursum, extra & supra regionem passibilem, vehere, atq; ex loco perturbationum & terrorũ in locũ lætitiæ & gaudii elevare. Hæc enim est via veræ resurrectionis à morte in vitam, hoc est, à tenebris in lucem cum suo corpore glorificato, quod nihil aliud est, quàm spiritus corporis sensibilis, virtute radiorum mentis illustratæ ita rectificatus, ut subtilitate sua possit omnia penetrare, & per portas ac fenestras clausas trãsire: Id sane, quod aliis spiritibus corpore exutis denegatur, si historiis tàm vetèribus, quàm recentioribus fides aliqua est adhibenda. Sed & tanta est perfectio animæ cum spiritu corporeo glorificato, ut etiam ei, ab omnibus omnium elementorum vinculis immuni, cœlum æthereum rescindere, & per regionis supremæ cribum, evehentibus eam & sursum elevantibus mentis ab omni passione liberæ alis penetrare à Deo concedatur. Studeat ergo anima in hac vita, dum scilicet cum corpore suo opàco adhuc est conjuncta, ut menti adhæreat, quò hac ratione seà corporis & sensualis spiritus inquinamentis liberet & emundet. Quod quidem, si fecerit, egregia hæc erit merces ejus, & insigne hoc ejus præmium, quòd, cùm hinc, id est, à suo corpore exierit, nihil corporei aut immundiciei secum trahet, sed ab omni corporali passione erit immunis. Hic obiter vos notare velim, quòd huic animæ multa nomina secundùm operis ejus diversitatem imponantur. Nam ut integra anima mundana, ex parte infima sive elementari, & ætherea ac multiplici empyrea, sic etiam spiritus ejus medius (qui & anima media vocatur, & cujus est, pro libitu participare de utroque extremo) dum sentit, & circa carnales & terrenas operationes versatur, dicitur sensus; dum vegetat & vivificat, vita nuncupatur; dum recordatur, memoria; dum discernit, ratio; dum sapit, animus; dum intelligit, mens; dum contemplatur spiritus; atque dum vult, voluntas. Ista tamen non differunt in substantia, sed nominibus tantùm; quippe illa omnia non sunt nisi unica anima, proprietatibus quidem diversa, sed essentia una. Sic enim eundem spiritum continuum esse videmus à circumferentia mundi ad ejus centrum; atque sic etiam lucis pyramidem continuatam intelligimus à terra, ubi incipit ejus conus ad peripheriam mundi. Et tamen tàm spiritum istum universum, quàm lucem, varias in se habere proprietates, secundùm majorem vel minorem lucis quantitatem, aut juxta majorem vel minorem spiritus tenuitatem percipimus. Unde fit, ut grossior spiritus portio sit mutabilis, corruptibilis & infinitis alterationibus subjecta; Ejus verò pars media, temperata multorum planetarum, proprietate ad invicem differentium, orbes distinguit, & mediocris in remissiori aut intensiori gradu existit, atque tandem regio ejus suprema est formalissima, subtilissima; intellectualissima, atque divinis intelligentiis, ordine & natura distinctis, impleta. Quæ quidem omnes differentiæ in uno & eodem spiritu fiunt propter varietatem proportionum lucis omnia operantis. Ut igitur unus idemque dicitur hic spiritus, & tamen varias in se habet operationes; unde & terra, aqua, aër, ignis, æther, spiritus igneus & intellectualis appellatur, sic etiam eadem anima dici solet sensus, imaginatio, vita, ratio, intellectus atque mens, licet unus atque idem sit spiritus à Deo creatus, radiisque multifariis adornatus, quorum diversa operatione, varia sortitus est nomina. Sic videmus, quòd in infima mundi regione defectus lucis sit causa tot & tantarum mutationum. At si Deus huic spiritus regioni tantam gratiam conferret, quantam spiritui humano per mentem, subitò in excellentiam superioris mundi regionis exaltaretur. Non enim differt spiritus portio inferior à superiori, nisi

nisi quod illa pauperior est lucis affluentia, hæc verò infinitis gradibus opulentior. Quia non potest hæc infima spiritus portio sublimari, nisi Deus in eam infundat abundantiam suæ formæ, qua universa, cœlum nempe & terra fient nova & inquinamenti omnis expertia. Sic etiam, nisi in homine Deus animæ mediæ spiritum illuminasset ab alto, impossibile esset, ut regeneraretur in hac vita, aut resurgeret in vita altera ad vitam æternam. Infima ergo spiritus mundani portio efficietur, per lucis mediæ additionem, vitalis & vivifica, atque ætherea, cui si iterum proportio lucis spiritus empyrei addatur, mutabitur illa subtiliatione & illuminatione in spiritum rationalem & intellectualem, & ultimo illuminationis gradu, tanquam ipsa mens seu spiritus divinus ornabitur. Sicquidem sese res habet in anima; quæ in grosso spiritu sensus nuncupatur, cujus rectificatione sensibilium corporum imaginationes introducuntur, atque tunc imaginationis & phantasiæ nomen sibi vendicat; ac si hic spiritus adhuc extra omnem sensum putificatione & corporalium pollutionum sepositione ad interiorem & medium cerebri thalamum per verticis latera penetrare valeat, ratio vocatur, cui præest & supereminet intellectus, qui à mente gubernatur. Atque hæc omnia sunt unus & idem spiritus, variis quasi *Prothei* transformationibus mutatus, hoc est, diversis proprietatibus & naturis subalternatim præditus. Concludimus igitur ex his, quòd duplices sint animæ actiones, cùm alio consilio erigatur ad divina, alio verò prodendeat & inclinetur ad mundana & carnalia. Ejus autem inclinatio est hujusmodi. Cùm scilicet sit subtilis & invisibilis, videri non potest, sed per potentias suas se extendit & ostendit. Per concupiscibilitatem enim appetit, per irascibilitatem contemnit & odit, per rationalitatem inter utrumque discernit. Si ergo anima versatur circa Deum, tunc exultat & gaudet in suo bono, quippe quòd Bonum animæ est Deus. At si versetur circa mundana, tunc lætari & exultare videbitur in bono carnis. Nam bonum carnis est mundus cum abundantia jucunditatis ejus. Sed mundus est exterior, Deus verò est interior, imò verò nihil Deo est interius, cùm sit rerum quasi centrum. Unde necesse est, ut nos, ab hoc mundo revertentes, & quasi ab imo sursum ascendentes, attollamur. Ascendere autem ad Deum est intrare in seipsum, & non solùm se ingredi, sed ineffabili quodam modo ad intima sui penetrare. Qui enim interiora transiens, & intrinsecus penetrans, seipsum transcendit, ille verè ad Deum ascendit. Ab hujus igitur mundi distractionibus cor nostrum recolligamus, & ad interna gaudia illud revocemus. Et si in his illud retinere non possumus, saltem ab illicitis & vanis cogitationibus istud restringamus, ut aliquando illud in divinæ contemplationis lumen figere valeamus. Hæc enim est requies cordis nostri, cùm illud in Dei amorem per desiderium figitur. Hæc est vita animi & cordis nostri, cùm Deum suum contemplatur, & ista contemplatione suaviter reficitur; Et dulce est semper ad considerandum, quod ad amandum & laudandum semper dulce fuit & suave; Nihil enim ad beatam vitam præstantius videtur, quàm velut clausis carnalibus sensibus extra carnem mundumque convertere affectum quempiam intra seipsum alienatoque affectu à mortalium cupiditatibus sibi soli & Deo loqui. Cùm denique duplex sit animæ vita (nam aliâ in carne vivit, & aliâ in Deo) benedictus æstimabitur, qui, in carne benè vivendo, in Deo etiam optimè vivere nititur. Nam qui vivet in Deo, ille suum quasi esse cognoscet, esse ipsum Deum, & Dei verbum, atque per hujus rei contemplationem lætitia atque gaudio ineffabili perfundetur. Hinc ergo est, quòd *Mercur. Trismegist.* dicit; *Crede, quòd in te videt & audit verbum Dei.* Nam teste *Euangelista* Johanne, *in Verbo erat vita, & illa vita erat lux hominum, &c.* O quàm nobilis existit spiritus ille, qui vera sapientia ductus, oculis spiritualibus percipit se ex luce & vita conflatum esse. Nam ille Deum, omnium patrem, cognoscit,

ognoscit, quoniam, teste *Mercur. Trismegist. lux & vita Deus est & Pater, ex quo natus est homo.* Spiritus igitur, deprehendens seipsum ex vita & luce compositum, *ad vitam rursus & lumen transcendet. Deus nobis hujusmodi felicitatem concedat, ut veris & spiritualibus mediis ad illum & in illum, à quo primordialiter processimus, fideliter redeamus. Amen.*

Trium Animæ Visionis generum in Microcosmo, eorumque regionum, objectorum, rationumque discernendi luculentissima demonstratio.

Mundus Intellectualis
DEVS
Filius
Pater
Dominationes
Cherubin
Potestates
Thronos
Virtutes
Principatus
Archangeli
Angelos
Mundus imaginabilis
Vmbra Terræ
Vmbra Aquæ
Vmbra Aeris grossi
Vmbra Aeris tenuis
Vmbra Ignis
Mundus sensibilis
Terra
Aqua
Aer grossus
Aer tenuis
Lux Seu Ignis
Mens
Intellectus
Ratio
Æstimatiua
Hic Anima est
Sensitiua
Vermis
Memoratiua
Motiua
Memoria
Visionum
Sensibilis
Mundus
Custos
Est enim
Visus
Auditus
Odoratus
Gustus
Tactus
Ee

Hic demonstrantur tres animæ visiones, videlicet quatenus illa est *sensus*, quatenus *imaginatio*, & quatenus *ratio, intellectus & mens*. Cùm verò est *sensus*, corpora & res visibiles videt, audit, odoratur, gustat & tangit, prout sunt, hoc est, immediatè sensibus exterioribus ea omnia in compositione percipit. Profundiùs ergo versatur anima in multitudine rerum, dum sensus appellationem sibi vendicat, & per consequens remotior est à divinorum & spiritualium contemplatione. Unde fit, ut sensus cistam solam seu corticem rerum intueatur, seu cooperimentum & tegumentum veritatis; ipsamque veritatem in centro delitescentem cernere, & sensuum exteriorum organis percipere non possit. Animæ ergo sensitivæ objicitur mundus corporeus & visibilis, cujus terreæ portioni Tactus correspondet, aqueæ Gustus, aë æ groffæ & mixtæ Odoratus, æreæ simplici & tenui Auditus, & igni cum æthere Visus. In anteriori porrò interioris montis seu capitis Microcosmici parte residens anima dicitur *imaginativa*, vel ipsa phantasia & imaginatio; quia rerum corporalium & sensibilium, non quidem veras imagines, sed similitudines & quasi umbras intuetur. Unde mundi & rerum mundanarum ideas & icones speculatur, quatenus est imaginatio & res in abstracto, non autem realia, vel res in concreto, atque prout sunt, apprehendit. In centro autem cerebri anima nec phantastico modo videt, nec sensibili respectu corpora considerat, sed *rationis* spiritu, *mentisq́*, lumine res intellectuales contemplatur, quæ neque fuerunt in sensu, neque sola phantasia comprehenduntur, sed ipsa ratione pro rebus veris habentur & æstimantur. Nonquã enim cadebãt intelligentiarum arcana sub sensum, uti nec trinę Essentiæ ineffabile mysterium. Quinimò etiam ne quidem earum ideas comprehendere potest imaginatio; cùm ipsa ratio atque ingenii humani acumen ad tantam gratiam vix unquam, & nonnisi ingenti mentis illuminatione pervenire queat. Unde fit, ut ipsa ratio per divinam speculationem ad intellectum priùs exurgat, & deinde ab intellectu in mentis sphæram saltu levi se erigat, ut in ejus lumine spiritualia eminus conspiciat, & per hujusmodi visionem ingenti lætitia veluti rapiatur, ac Jehovam, secundùm *Esaiam Prophetam* in cœlo sedentem, atque in altissimo throno elevatum, & super palatium mundanum collocatum, intueatur, ubi ejus solium est cœlum, ejusque palatium gloria repletissimum, ipsa lux, ita ut semper quasi in extasi aspiciat supercœlestia, negligendo inferiora; hæreat, inquam, in contemplatione rerum tàm nobilium à sensu vili abstractarum. In ultima denique cerebri parte *anima* dicitur *memorativa & motiva*: namque in illa parte visionum objecta recondit, custodit, atque recordatur, tàm mundi sensibilis, quàm imaginarii & intellectualis. Similiter *motiva* nuncupatur, quatenus per spinæ medullam dat & deorsum immittit motionem cuilibet mundi minoris membro.

Alia demonstratio ostendens, quomodò anima ascendat spirali ascensu à rebus mundi sensibilibus ad unitatem per 22 mundi gradus; incipiendo à terra, atque sursum ascendendo ad Deum, hoc est, à multitudine ad unitatem.

Ut

Princip
Terminus a q
Fons essentia
Actus primus
Ens entium
Natura natur
DEVS
Mens.
2. Seraphin.
3. Cherubin.
4. Dominationes.
5. Throni.
6. Potestates.
7. Principatus.
8. Virtutes.
9. Archangeli.
10. Angeli.
11. Cælum Stellatum.
12. Saturnus.
13. Iupiter.
14. Mars.
15. Sol.
16. Venus.
17. Mercuri.
18. Luna.
19. Ignis.
20. Aer.
21. Aqua.
22. Terra

Ut 22. sunt literæ Hebraicæ, à Deo omnium Conditore in hominis usum ad rerum creatarum figuras & naturas exprimendas vel denotandas introductæ (nam ea, quæ Deus prima septimana creavit, numerum 22. non excedunt) ita quoque per totidem gradus ascendere debet anima pia è corpore discedens, à terra, id est, à spiralis lineæ suprà depictæ centro, seu à multitudine versus unitatem, significando, quòd Verbum, in quo est vita rerum, sit in omni creatura, ab unitate incipiendo, & ad basin multitudinis progrediendo. Unde & rectissimè illud א & ת nuncupatur: prout etiam variæ ejus in materia actiones per literas illas hebraicas distinguuntur; ita quidem, ut inde concludant nonnulli fide digni, quòd quælibet harum literarum denotet speciale aliquid creationis opus. Est ergo exordium motus, seu iter animæ recedentis à sensibilibus & exterioribus ad spiritualia, insensibilia & interiora, à terra seu tactus objecto ad aquam, & ab aqua seu gustus objecto ad aërem grossum, & ab aëre grosso, seu olfactus objecto ad aërem tenuem, & ab hoc auditus objecto, ad ignem, à quo igne tanquam visus objecto, mundum sensibilem relinquendo, ad mundum imaginationis & similitudinem corporum ascendit: Unde per Lunæ objectum transit, ubi fingit, se *Endymionem* in Luna ingenti sentium fasce onustum videre, & infinitas alias chimæras in regione Planetaria se in abstracto contueri imaginatur. Videtur sibi etiam *Arietem, Taurum, Leonem, Scorpionem & Capricornum,* atque itidem quoque extra Zodiacum *lupum, canem, ursam, anguem,* &c. prata, camposque cœlestes aspectu protervo peragrare, & in iis noctesque diesque pasci & nutriri. Similiter homines imaginarios in hac sphæra stellifera vivere opinatur, videlicet. *Geminos, Virginem, Sagittarium & Aquarium* intra Zodiaci margines; sic etiam extra eas *Orionem, Centaurum, Aurigam, Herculem, Serpentarium, Perseum, Cepheum, Bubulcum, Antinoum, Cassiopaeam, Andromedam,* &c. Hic etiam intra Zodiaci limites *Cancrum & Pisces,* & extra eos *Cetum magnum,* tanquam in cœlo aqueo natantes, cernere se somniat, & *puppem Argos* fluctus æthereos sulcare phantastico modo videt, ita, ut ea res vere corporeas esse credat. Dehinc altiùs surgit hic spiritus humanus, alis divinitatis in mundum invisibilem vectus, qui & spiritualis dicitur, quoniam vix materialis est; atque ibi integram invenit veritatem, nihilque in eo, præter solam veritatem contueri potest, quoniam aut videt, & tunc necesse est, ut veritatem videat, aut non videt, & tunc falsitatem videre ei est impossibile, imò verò in hac beatitudinis sede semper videt, & quod verum est atque bonum videt, quoniam providentiæ increatæ oculus, omnia ibi & ubique videns, radiis suæ visionis sempiternæ efficit, ut quicquid in hoc cœlo existit, oculis rationis, intellectus ac sapientiæ omnia videat non sine gaudio & lætitia ineffabili. *Primum* igitur animæ *iter* in hac regione illuminata fit per regnum Angelorū, *secundum* per regnum Archangelorum, atque ita ordine & gradatim sursum ascendendo, omniumque intelligentiarum regiones peragrando continuatur usque dum ad supremum mundi invisibilis cacumen perveniatur; in quo est unitas illa, à quo omnis multitudo derivatur, seu terminus, à quo motus fit ab aliquo ad nihil, seu principium unicum, à quo mundus factus est, seu fons essentiæ, à quo formæ rebus sunt inditæ, vel ens entium, cujus entitate res omnes factæ sunt entia, vel actus primus, cujus præsentia & actu res omnes de potentia in actum sunt deductæ, natura naturans, à cujus natura naturatæ sunt naturæ omnium rerum. Hæc incomprehensibilem suam gloriam, ineffabile suum lumen & benignum suum aspectum in creaturas suas omnes in perpetuum benevolè & ubertim deorsum effundit. Hic itaque anima, gaudio inexplicabili perfusa, quiescit, & admiratione capta deorsum illicò descendit, ut vestigia sapientiæ suæ acquisitæ corpori suo, per omne hoc tempus in extasi quasi permanenti imprimat, atque ut integrum Microcosmum

ſimum,olim opinione dubia fallaci atque incertitudine plenum,jam fidelem, certum & conſtantem in ſapientiæ legibus efficiat,eumque in rerum veritate ſtabiliat & confirmet. Sic fit ex tyrone ſapiens;ſic homo ex vili mundano efficitur nobilis Deique comes, & per Dei miſericordiam ex carnis progenie in filium & hæredem Creatoris ſempiterni adoptatur,atque ita optimè præparatur ad poſſeſſionem illam lætam,quæ à primordio mundi ordinata & deſtinata eſt benedictis & electis Dei.

TRACTATUS PRIMI,

SECTIONIS I.

LIBER XI.

De Spermate & Generatione.

CAP. I.

De generationis & multiplicationis ratione.

IN generationis arcano multa, tàm supercœlestium quàm cœlestium & sublunarium mysteria vulgò adhuc incognita, & nondum promulgata veniunt enucleanda & diligenter observanda. Quod igitur inprimis attinet ad supercœlestia, animadvertendum est, secundùm *Jamblici* doctrinam, *viventia in 4. ordines esse divisa, in Deos*, scilicet, *Dæmones, Heroës & Animas*, hoc est, in Deum, Angelos Deo instar architectorum in opificio mundano ministrantes, spiritus olympicos seu gubernatores Planetarum & corporum cœlestium, ac Animas. Unde ex ejus sententia videntur duo esse semidiametri, ducti à centro seu terra ad ejus circumferentiam extremam, id est, cœli empyrei capacitatem superiorem & cœlum elementare; quorum illud Dei, hoc autem animarum habitaculum existimatur; Dæmones verò & heroës loca intermedia sibi vendicare dicuntur: Unde fit, ut Dæmones propter propinquitatem suam cum igneo Dei tabernaculo, de ipsius proprietate, quæ est unitas, participare tradantur. Nam *ipsorum proprietates sunt*, teste Jamblico, *continere in se dotes Deorum, inferiori quidem modo quàm Dii, sed sub idea, rationeq; earum obtinere deteriorem conditionem.* Unde de unitate & stabilitate participant. Alteram verò extremitatem magis deorsum tendentem inhabitantis & operantis animæ proprietas (cùm sit declinatio ad multitudinem, motum, & res naturales motu vitali replendas, & ad generationem perficiendam) ab unitatis natura seu Dei proprietate maximè distare observatur; quippe quòd ad numerum & plutalitatem tendit. Heroës denique

denique, quoniam magis ad animarum situm declinant, cum ipsarum naturis in omnibus ferè conveniunt. Ipsorum enim proprietas sub conditione multitudinis & motus, permixtionisque dispositione, statu & excellentia comprehenditur; quemadmodum à nobis suprà, in pyramidis mundanæ in radicum quadrata & cubos divisione, latiùs declaratum est. Differunt ergo Dæmones ab Heroibus in eo, quòd *Heroës aliquantò magis inclinant ad particularia mobiliáque*, ut *Jamblici* verbis utar *quàm Dæmones*. Nam duo illa mediorum genera, Dæmones scilicet & Heroës componuntur ex proprietatibus extremorum, scilicet Dei & animarum; qui quidem digitis simplicibus & articulis primæ compositionis seu radicibus, in suprà dicta pyramide materiali denotantur; sed in Dæmonibus est plùs divini, in Heroibus plùs humani. Ex his igitur constat, quòd Planetarum gubernatores cum suis legionibus in regione elementari degentibus, quos Heroës vocant, vitam in inferiora à suis orbibus infundentes, & per consequens cum animabus consentientes, multiplicationes in vegetabilibus, & generationes in animalibus promoveant. Atque horum Heroum locus describitur in quadratorum pyramidis materialis ordine, quemadmodum animæ in profunditate cuborum ejus submergi dignoscuntur. Deus quidem, cùm sit purissima & simplicissima forma, luxque exactissima & primaria, purissimam & simplicissimam fecit generationem monadis, ipsam in seipsum reflectens: ita ut unitas in sua natura integra & intacta absque omni materiæ pollutione permaneret. Nam ipsa materia erat causa multitudinis & numeri augmentationis, quemadmodum ex ænigmatica hac historia seu fabula sequenti declarabitur. *Dæmogorgon, qui est summus & primus Deus, æternitate ante mundi originem stipatus, comitatu & ornatus atque in ea se reponens, Chaos informe ineffabili oculorum suorum splendore intuebatur, ventremque ejus mirum in modum contentione, colluctatione atque tumultu vibrari, & perturbari percipiens, manum suam porrigebat ad illum Chaos gravidi partum adjuvandum.* Unde *litigium illicò & prima facie ortum suum accepit; quod benevolo Damogorgonis beneficio in mundi circuitum productum, vultu equidem inhonesto & impudico, strepituque inaudito comitante ambitiosis alis in altum & sursum in cæli fastigium culmenque ferri affectavit.* Unde *factum est ut à Demogorgone in imam abyssum meritò dejiceretur atque pessundaretur. Chaos verò rerum omnium mater, post rebellis hujus sui primogeniti ortum, purius jam manens sudore & suspiriis igneis ardebat, atque alia adhuc vice gravidum laborare ad partum cœpit, iterumque assistente Dæmogorgonis manu prolem secundam masculam edidit, cui nomen erat Pan, naturam, materiam seu spiritum universalem significantem; cujus caput ocellatum cœlum stellatum aures dua utrumque mundi polum, barba longa radios solares deorsum tendentes, fistula ex septem syringibus conflata septem Planetas, cum ipsorum harmonia pedes caprini temporis naturam significabant. Iterum post Panis ortum tres ejus sorores, Parca scilicet, ex utero Chaos fuerunt edita & prognata, rerum vicissitudinem arguentes. Denique Polus, Titan, Terra & Herebus lineari successione sunt secuti.* Ex hac ergo relatione demonstratur, materiam seu *Chaos*, ex spirituum seu aquarum informium congerie constitutum, ante creationem fuisse generationis originem & matricem; quæ tamen nihil parere aut producere potuisset, nisi actus *Damogorgonis* adfuisset, utpote sine cujus assistentia *Chaos* potentiæ in actum minimè potuissent deduci. Unde manifestum est, quòd Deus unica sua essentia & proprietate formali, quæ est unitas, in actum produxerit naturam secundam, quam *Pythagorici* in numerum imperfectorum, videlicet in dualitatem, reposuerunt. Unde deinceps, unitate spiritum informem informante, ternarii & Trinitatis dispositio producta est; ita ut virtute unitatis edita sit dualitas imperfecta; quæ additione unitatis illustratæ à numero imperfecto in numerum & naturam perfectissimam est redacta, nempe in Trinitatem. Sic Deus in Verbo, Verbum in Spiritu ab ambobus profluen-

te,& Deus in omnibus. Sic Verbum Dei in omni natura seu spiritu orbem universum implente. Sic Deus cum Verbo & Spiritu ubique. Atque sic per harmoniæ hujus divinæ symphoniam pax, litigio jam tùm antè è cœlo in terram dejecto,& in ejus centrum deturbato, inter elementa usque ad ultimum PEREAT continuabitur. Sic felicitas perpetua primæ mundi regioni, amicitia durabilis mediæ,& quies cum pauca perturbatione infimæ perpetuò aderit. At verò in hac regione infima aliquando ventorum oppositorum tumultus, fluctuum & aquarum conflictus, meteororum ex contrariis qualitatibus conflatorum generatio,& infinita alia accidentia, mundo huic inferiori contingentia propter ejus cū litigio contiguitatē sæpissimè reperiuntur. His igitur intellectis in promptu ratio est, cur inferiora magis sint ad generationem apta, quàm superiora; cùm densior & efficacior matricis chaos pars in hac regione reperiatur. Unde terra dicitur mater rerum omnium, quas ignis in ejus matricem immisit. Nec quidem de hoc ulterius est dubitandum, cùm nec aërem, nec ignem, nec ætherem ad animalium, vegetabilium, aut mineralium generationem in sua regione idoneum esse observemus. Erat igitur à Chaos materia generationis & substantia, quæ formam, animam,& actum suum à Deo accepit ad suam essentiam & existentiam. Nec enim potest fieri generatio absque actione in passivum bene dispositum,& per consequens, Deus, qui est unitas & monas, per se non generat multitudinem, sed per abundantiam materiæ Chaos, seu spiritus fœcundi, seu naturæ humidæ, quam teste *Mercur Trismegist Verbum & lux & ignis sincerus fovebat, seu Spiritus Domini, qui ferebatur super aquas*, animæ oriuntur ad multitudinem particularium pronæ;& ab Heroibus seu Planetarum Dominis, materiam prolificam & vitalem deorsum effundentibus, animæ istæ ad assiduam generationem & procreationem sollicitantur, alliciuntur & fortificantur. Est ergo Heroum & animarum dominium à sphæra solari usque ad centrum seu terram; quoniam ab illo puncto, deorsum progrediendo, pyramidis formalis conus tendit ab universalitate formali ad ejus particularitatem, videlicet ad punctum coni in terra desinens; dum è converso basis pyramidis materialis, terræ innitens multitudinem materiæ subministrat paucitati formæ in cono pyramidis formalis ibi reperto. Hinc oriuntur tot generationes in terra, totque corruptiones & mutationes seu alterationes. Nam materia multa, nunquam formæ paucitate contenta, habitum suum quotidie mutare desiderat, quò formam sibi nobiliorem acquirat, cujus præsentia & actu appetitui suo plenè satisfaciat. At verò à sphæra Solis sursum ascendendo nihil generationis inveniri potest, eò, materialis pyramidis pars sursum tendens, subinde magis magisque subtiliatur, dum ad pyramidis formalis basin gradatim accedit. Unde talis materia, propter suam ex forma & luce subtiliationem, est ad generationem omninò inepta atque infœcunda, cùm ejus matrix sit nimis tenera & subtilis, ita ut lucis semina propter intensam eorum fortitudinem retinere non valeat. Hinc igitur animæ à Philosophis partem mundi infimam & ordinem intelligentiarum ultimum possidere dicuntur, locumque prope terram, seu in regione infima sibi vendicare; quoniam ibi appetitus earum, circa particularia & generationis multitudinem occupatus, secundùm *Jamblici* opinionem superiùs allegatam, sufficienter expletur.

CAP.

CAP. II.

De generatione, & quid inter eam & creationem intersit? Quòd cœlum sit generationis rerum origo.

PHilosophi Peripatetici de naturali rerum genitura fideliter agentes, & generationis rationem ac dispositionem diligenter inquirentes, tandem perceperunt ipsam Genesin seu generationem nihil aliud esse, quàm mutationē à forma unica pristina substantiali in aliam; hoc est, progressum materiæ ad formam substantialem, quæ nondum ei inest, sed mox inerit. *Verbi gratiâ*: Generationem pomi volunt esse progressum germinis, ut materiæ ad pomum, tanquam ad formam substantialem; quia pomum est substantia; forma autem pomi non inest germini, sed mox, perfecta generatione, inerit. Verùm enimverò ut nobis videtur, & quod bona Peripateticorum venia sit dictum, forma rei generandæ ipsi spermati seu germini actualiter etiam à primordio inest, licet sensui nostro non statim innotescat, sed occultè magis magisque indies operatur in massa seminis ab eo instanti, quo illud in matricem generationi convenientem ad rei gignendæ perfectionem projicitur, quemadmodum infrà declarabimus. Quid autem inter generationem & creationem intersit, suprà dictum est, ubi luculenter explicavimus, *creationem esse originem speciei non praexistentis*, & per consequens cujuslibet ejusdem speciei individui immediatè ab ea & primariò promanantis; *generationem* verò dicimus *esse modum conservandi & continuandi speciem praexistentem & creatione in mundum productam*. Ex quibus patet, quòd creatio versetur circa rem non præexistentem, generatio verò necessariò circa rem præcedentem, & in rerum natura beneficio creationis existentem. Præterea inde elicimus, quòd, ut Deus est creationis autor, seu specierum creatarum pater, sic etiam ipsa creatura digno scatur esse pater rei genitæ; cùm sine creaturæ spermate impossibile sit, ut ulla generatio fiat, siquidem absque virtute occulta seminali, materia formam & speciem animatorum corporum induere non potest. Hinc igitur constat, quòd nullum genitum sit bonum, quatenus est passio à passibili & imperfecto patre productum, secundùm illud *Merc. Trismegist. Pim. 6. Genita nō sunt bona; nam generatio passio est ubi autem passio est, nullo modo bonum; ubi bonum, non passio ponitur ulla, quemadmodum ubi dies, ibi nulla nox, ut ubi nox, ibi nulla dies*. Præterea, quod genitum est, bonum non est, quippe quod imperfectum est. Hoc etiam confirmatur ejusdem *Mercur. Trismeg. verbis Pim. 4.* quæ sunt talia: *Quicquid genitum, utique imperfectum, dividuum, crescens & decrescens; ei verò, quod perfectum, horum nihil accidit.* Pater ergo creaturæ erat solum bonum atque summa perfectio, Monas scilicet, omnium principium, radix & origo, absque verò principio; quæ omnem numerum continet, à nullo contenta, omnem gignit numerum, à nullo genita; quæ creaturæ primæ de sua bonitate & perfectione communicavit. Unde omnia creata bona sunt dicta: Quæ quidem perfectio & bonitas peccato Adami interturbata est. Nam, qui non, nisi ad suam compositionem & perfectionem solummodò formæ portionem adeptus est, ille volens ejus portionem ad generationem aliorum conferre, atque ita prodigo more aliis eam impertiri, de creatura perfecta factus est creatura imperfecta & tenebrarum pollutione ac inquinamentis maculata. Atque ut ipse Creator

erat Pater Adami, sic ipse ulterius stultè cupiens more divino alios ambitiosè creare, exinde sese in sphæram generationis præcipitavit, atque ex perfectione & fastigio contemplationis Creatoris sui in abyssum miseriei & imperfectionis dejectus est atque pessundatus; adeoque etiam omnes cæteræ creaturæ post & propter eum, imò verò & ipsa terra, inde maledictionem acceperunt. Ex prædictis ergo apparet, quòd, ut ipse Deus, mediante Verbo suo sacrosancto, fuit autor immediatus creationis, sic etiam cœlum seu natura sit generationis origo, secundùm illud *Merc. Trismeg. Pimand.* 1. *Circulorum cœlestium circuitus, quemadmodum ipsa mens voluit, ex elementis inferioribus animalia conflavit.* Et alibi *Pimand.* 9. *Mundi revolutio, generationes exagitans, qualitates efficit, quasdam inficiens, malòque defensans, bonàque purgans.* Experientia autem edocentur *Astrologi*, rem ita sese habere. Nam mali Planetæ, aliàs *Infortunia* dicti, depravare solent dispositiones hominum; *fortunia* verò eas in meliores convertunt: Mentem tamen ab omni fato influxuque cœlesti liberam esse superiùs declaravimus, quamvis interim procul dubio certum sit, quòd bonæ cœli sancti influentiæ animam reddant menti obedientiorem; prout è converso quoque pravæ influentiæ faciunt eam illi hominis interni portioni, quæ mentis naturæ opposita est, subjectiorem. Ex his igitur evidens est, quòd generationis vis & proprietas à cœlo derivetur. Imò verò ipsum hominem sine Sole & homine generari non posse agnoverunt sapientes. Quòd verò ad ignaros illos & stultos attinet, qui, cœlum in hæc inferiora non agere, insulsè & imprudenter asseverant, in fumum abeant eorum intentiones, & pro ingratis perpetuò habeantur; utpote qui primos & principales suos parentes impudenter abnegare gestiunt, dum se à cœlo & cœlicolis, tanquam Creatoris ministris per divinā voluntatem procreari inficiantur, atq; ita producentem eos cœli potestatem ac virtutem duro ore sensuque fallaci abjurare conantur, adeoque gloriosum illud mundi ornamentum nulli inservire usui, falsò inferre non erubescunt. Anne, ô stulti, participes esse vultis regni cœlestis, & tamen sine medio ad illud penetrare præsumitis? Anne *Divus Paulus* in tertium cœlum rapi potuisset, nisi per medium transiisset? Quasi verò quis diceret, motum esse à termino, à quo ad quem, vel à principio ad finem sine medio. Cœli operationem in generatione negatis, & tamen vitam vestram ab ejus corde quotidiè hauritis: O stulta hominum natura, dum ea, quæ non videt aut tangit, in rerum natura existere non credit, atque ita, veritatem negligendo, vana & falsa atque præstigiosa capit, ac vanitatibus inebriata, fidem quoque vanam concipit, eaque ratione tenebris infecta, lumenque rejiciens, vera pro falsis habet, falsaque pro veris vanè amplectitur. Sed Deus Opt. Max. hæc omnia in meliora pro bona sua voluntate reformet.

CAP. III.

De spermate & semine: Quomodò ea ab invicem differant? Spermatis procreandi ratio ex quatuor elementis. Et quòd illud in animali sit ex præstantiori membrorum corporis substantia.

UT absque spermate animalis generatio fieri non potest, sic etiam sperma nō plùs potest sine suo semine, quàm corpus sine anima. *Non igitur est sperma idem cum semine*, quamvis nonnulli hæc duo vocabula confundant, pro synonymis

mis ea sumendo, atque ita internum pro externo accipiendo. Nam sperma est illud, quod, cùm sit visibile, semẽ invisibile in suo cẽtro possidet; quod quando in matricem venit debitam, congelatur, & congelat quod reperit purum vel impurum puro mixtum Sed jam, cùm sperma sit res visibilis, semen autem res invisibilis, summa cum diligentia quærendum est & indagandum, *quidnam sit hoc sperma, quid illud semen*, ut tùm posteà, quomodò hæc ab invicem differant, rectè cognoscamus. *Sperma* secundùm Philosophorum præstantiorum sententiam, ex principaliori substantia omnium genitoris membrorum componitur. Unde patet, quòd illud sit quasi quinta essentia, ex quatuor elementis composita & vi naturali selecta. Nam operatione naturæ quodlibet elementum emittit suum subtile; quæ omnia & singula in renibus conveniunt, & ad generationẽ præparantur per unionem & assimilationem. In qua quidem mixtione, si elementa masculina prædominentur, formam speciei generantis masculinam producũt, si fœminina, fœmininam. Ex his igitur colligitur, quòd sperma componatur ex parte magis spirituali omnium elementotum, & quòd per consequens in se cõprehendat speciem integram corporis genitoris, adeoque etiam imaginem ejus, invisibilem in se retineat; quam in actum visibilem deducit natura, nisi in suo motu impediatur, & præcipuè, si ipsum sperma in locum seu matricem consentaneam disponatur. At verò quemadmodum videmus, quòd corpus ex quatuor elementis compactum, nihil possit, nisi anima vitalis è cœlis infundatur; sic etiam nec hæc tenuissima elementorum collectio quicquam potest, nisi invisibilis natura cœlestis ei insit, quæ vitam illi & motum tribuere potest. In semine enim vita jacet, & anima rei generandæ, atque in spermate inveniemus elemẽtorum virgulta & germina, quæ tenera sunt, & vix adhuc efflorescere incipiunt. Et tamen deinceps gradatim aut pedetentim, mediante nutrimento convenienter quotidie crescere & vigescere dignoscuntur, & id quidem vivifico seminis centralis motu; quod ideò percipimus centrum spermatis possidere, quoniã ipsum cor in microcosmi medio, & solem in cœli centro per ocularem demonstrationem deprehendimus, quorum unum est corporis animalis vita & alterum mundi anima, qua vivere dicitur. Ex his igitur evidens est, quòd sperma omnes membrorum genitoris proportiones in se habeat, modo tamen invisibili & contracto; quæ virtute animæ vivificæ seu seminis inclusi paulatim indies extenduntur. Sic in vesica bovina, cujus forma seu figura fortassis est triangularis vel quadrangularis vel pentagonalis vel hexagonalis, &c. si in massam convolvatur, figura ejus penitus delitescit, Atqui si leusim spiritu flatoris extendatur, percipiemus, quòd ejus figura vera & geometrica in suis lineamentis patefiat. Nónne etiam animadvertimus, quòd aër mutatione sua convertatur in quodlibet elementum? Nónne ipsum in nubem condensari, atque iterum crassiorem nubis vel aquæ partem in lapidem sulphurea nativi in loco aliquo caloris virtute transmutari, atque ita per diversam naturæ in elementis operationem, res diversas in eorum gremio, facta, nempe ipsorum relatione, procreari cernimus? Sic etiam procul dubio ipsum sperma nihil aliud est, quàm ipse aër congelatus; qui & ipse nihil est, quàm subtile terræ cum aqua simul mixtum; ex quibus non magis est impossibile, ut mediante naturæ centralis operatione, caro, ossa, & hujuscemodi aliæ partes fiant, quàm in centro aëris ex aëre nubes, aqua & lapides producuntur. Et indubitatò percipimus, quòd natura nunquam frustrà operetur; unde probabile est, quòd aër ad cordis thalamum per inspirationem introductus, secundùm majorem sui partem per meatus insensibiles cuilibet regionis Microcosmicæ parti dispensetur, atque ita locum materiæ spermatis, ex quolibet membro per vias insensibiles extractæ & in vasa seminaria infusæ suppleat. Similiter alimenti subtile ad hoc opus

complendum non est otiosum. Atque hinc est,ut mihi videtur,quòd alia *seminis vasa* dicuntur *seminales arteriæ*,ex magnæ arteriæ caudice initiantia,& ad testiculos se extendentia,alia verò *ex venis prodeuntia,& ad testiculos pertingentia*. Ex quibus demonstratur,quòd sperma nutriatur partim ab alimento in ventriculum attracto,seu chylo in hepate sanguificato,& partim atque præcipuè ab aëre attracto ad cordis refrigerium,quoniam ab ejus regione seminis invisibilis efficacia derivatur. Sed quamvis hoc incredile nonnullis videbitur(qui nimirum nihil consueverunt credere,præterquàm quòd sensui subjicitur)quòd spermatis materia proveniat,& dimanet ab omnibus corporis generatis membris, multis tamen argumentis,hoc ita reverà sese habere comprobabimus;quorum *primum* sumimus à spermatis definitione,quæ est talis: *Sperma est hominis semen ex principaliori substantia omnium membrorum compositum;secundùm* ab effectu in homine post multum coitum. Nam ingenio & animalium spirituum dispositione graviores magisque stupidi redduntur homines post coitum. Unde certum est, cerebrum de suo aliquid huic actioni contribuere. *Prætereà* dicunt, quòd incisione nervi alicujus, juxta aures in homine ascendentis, immediatè ipse postea sterilis fiat. *Similiter* & alios novi,qui è vestigio post coitum cœperunt pedum stupore vel dolore quodam podagrico laborare. Atque sic etiam homines coitui nimio indulgentes universaliter corpore debilitari testatur experientia. *Tertium* porrò est tale: Natura exigit,ut similia de similibus nascantur,quò omnia possint progredi,& secundùm propriam speciem generari. Unde necesse est, ut portio purior omnium membrorum genitoris ad gignendi productionem concurrat: *Aliud* etiam hujus *rei argumentum* habemus,quod est hujusmodi: si pater aliquis infirmitatem incurabilem in loco quodam habeat (verbi gratiâ,podagram,chiragram aut similia)filius quàm sæpissimè circa idem membrum incurrit talem infirmitatem. Unde autem est hoc,nisi in spermate consistat illius infirmitatis causa? Et per consequens certum videtur,illam spermatis portionem,quæ à læso genitoris membro processit,esse causam istius mali. Hinc etiam patet,quòd quælibet membri portio in spermate correspondeat membris rei genitæ. Proinde his argumentis probatur;quòd sperma ab omnibus membris genitoris derivetur. Sed si quis petat,per quos meatus hoc fiat, aut quibus modis?respondemus,subtilibus viis & oculo intellectus solummodò percipiendis id fieri. Nam ut aër in tenui sua dispositione invisibilis est,& per corpora densa modo invisibili cognoscitur penetrare;sic etiam spermatis substantia aërea,more vaporis subtilis,in venas & arterias penetrat,mirabili amoris & concupiscentiæ fervore,occultoque naturæ vigore ad hoc impulsa,quam substantiam natura sagax in vasa ei destinata magnetica sua virtute alliciens, quasi vaporem aliquem in nubem spissam,coctione debita condensat;in cujus centro scintilla invisibili, vitæ,quam semen supra appellavimus, circumsepta manet,cujus est virtute sua motrice & facultate vegetativa palatium suum arctum atque strictum indies reddere ampliùs,viasque suis motibus convenientes præparare,ut in iis liberius & meliùs queat functiones suas rationis,vitæ & sensus expedire & complere. Atque hinc est,quòd Philosophi semen definiverunt esse quandam qualitatem,& vim occultam à natura spermati inditam,à partibus præcipuis ipsius generantis ortam;quæ quidem vis sive qualitas informet materiam animatorum corporum forma specieque simili. In qua tamen definitione semen malè dicitur qualitas,cùm sit essentia informans: Bene autem dixerunt,hanc essentiam à partibus præcipuis ipsius genitoris oriri,scilicet à cerebro seu regione mentis & rationis,à corde seu sede vitæ & animæ mediæ, atque ab hepate seu regione elementari, à cujus fonte elementorum subtile nutritur. Unde fit,ut experientia compertum sit,quòd hoc sperma semen suum

continens

continens in matrice clausum tres producat operatione secreta internæ dispositionis ampullas, ex quibus diligenti observatione tria corporis membra principalia fieri animadvertuntur, videlicet cerebrum, cor & hepar, ut infrà latiùs ostendemus. Nec tamen credendum est, quòd unius hominis natura diversas formas humanas creaturis suæ speciei nascendis præbere possit: sed quemadmodũ videmus in frumenti multiplicatione, quòd radii cœlestes radiis granorum ad eorum multiplicationem successivè adduntur (quoniam unicum granum frumenti non plùs habet, quàm ad propriam ejus existentiam sufficit) sic etiam naturæ divinæ portio à cerebro dimanans per additionem & influxum radiorum rationalium ab alto, partem hominis geniti supremam plene perficit, manente genitore illæso. Similiter portio spermatis à corde & regionis ejus adhærentibus derivata recipit à cœlo & sole portionem, eamque magnetica similitudinis virtute sibi attrahit, qua mediam gignendi regionem complet, ut completa vitæ facultate fruatur. Portio denique spermatis hepaticam genitoris vim possidens emendatur, tùm occulta elementorum exteriorum influxu, tùm admirabili superiorum virtute. Hoc ergo modo quælibet spermatis humani particula auxilium acquirit à superioribus, quo in viventis suæ speciei animalis membra, tùm magis principalia, tùm minùs principalia reducitur. Atque hæc est ratio integra, qua homo ex homine per generationem provenire solet.

CAP. IV.

De Spermatis humani operatione post ejus in vulvam muliebrem immissionem. Et quomodò Planetæ agant ad fœtus complementum; Et de vera partus muliebris tempestate duplici, ac de ratione ejusdem.

Recepto spermate visibili in matricem muliebrem cum ejus semine invisibili matrix subitò clauditur, nec postmodùm usque ad fœtus perfectionem & complementum aperitur; nisi id fiat ratione præter naturam impellente; quæ etiam solet effectus periculosos secum afferre, utpote abortum, &c. Spermate igitur in matrice firmato tres illæ ampullæ superius designatæ, seorsim seu ad invicem divisæ spatio septem dierum producuntur, & visui manifestæ fiunt, quæ quidem die decimo quinto reducuntur in tria illa membra principalia, quæ dicuntur cerebrum, cor & hepar, quorum prius est mentis, rationis & spirituum animalis sedes, secundum vitæ & animæ mundanæ atque infimum facultatis naturalis; ita ut venas è jecore protuberantes atq; arterias è corde egredientes, & nervos ex cerebro scaturientes percipere possimus; quorum postea virtute, cooperante calore, cæteræ etiam partes paulatim producuntur, videlicet pulmones cæteræque thoracis partes, stomachus, intestina, & quæ ea contegunt; similiter vesica, renes, & ultimo loco cæteræ corporis universi partes. Deinde die trigesimo masculi apparere solent & trigesimo septimo, fœminæ. Completis itaque corporis membris atque organis fœtus adhuc ad omnimodam sui maturitatem & coctionem manet in utero, usque ad complementum novem mensium. Et nonnunquam etiam egreditur vivus mense septimo; si autem mensem septimum excedat, non vivet, nec vivit; in septimo verò vivit, ut tàm experientia, quàm ipsa Philosophia testatur. *Octavo autem mense nati moriuntur, nono verò*

 vivunt;

vivunt;cujus quidem rei rationem nobis reddunt *Astrologi*,videlicet,quoniam *septimus mensis* fœtus in utero jacentis gubernatur à *Luna*,imò verò eo tempore operatur *Luna* in fœtum seu infantem,laboratque sua lubrica frigiditate cum humiditate ad expulsionem ejusdem. Quare si tunc nascatur infans vivere potest; At si non nascatur, debilitabitur. *Octavo* autem *mense Saturnus*, constringendo uterum & fœtum prædominabitur. Unde fit,ut si infans illo mense nascatur,vivere non possit. *Nono* autem *mense* iterum *Jupiter* caliditate & humiditate nutriendo,vires fœtui reducit,& sic ille complete nascitur beneque vivit. Similiter præcedentium sex mensium quilibet à peculiari Planeta gubernatur. Nam *primo mense*,cùm semen in matricem recipitur,operatur *Saturnus*,coagulando & stringendo materiam spermatis sua frigiditate & siccitate,eamque in primam suam massam coagulando. *Mense* autem *secundo* prædominatur *Jupiter*,massam coagulatam dirigendo sua caliditate in quandam massam crudam, quæ vocatur *Embryon*. *Tertio* verò *mense* eminentiorem potestatem habet *Mars*, qui agendo in materiam sua caliditate & siccitate,dividens atque separans massam illam,membraque disponens,illa in suum colorem convertit, reducendo ea in formam sanguinis; virtusque *Jovis* tunc latitat & quiescit. *Quarto mense Sol* imperare observatur,qui nutrit spiritus & vitam partus,desiccando superfluas humiditates,manifestiorem reddit. *Quintum* porrò *mensem Venus* disponit atque ordinat,manifestam oculorum,capillorum,superciliorum & testiculorum effigiem formando. *Sexto* denique *mense* operatur *Mercurius*,quo foramina & spiracula dicuntur fieri,nam extendit membrum linguæ & vocalem arteriam. De *septimo* , *octavo & nono* anteà locuti sumus. Quæ quidem omnes Planetarum operationes proveniunt, propter occultam naturæ æthereæ dispositionem in spermate delitescentem, quam semen appellavimus, quæ quidem respectu vivifica suæ dispositionis cœlestia mirum in modum respicit, & ideò facilimè impressionum superiorum & præsertim Solis,à quo præcipuè derivatur,capax est in vitæ & membrorum atque instrumentorum ordinatione. His igitur satis luculenter explicatis,aliud vobis fortè occurret dubium;*quomodò* scilicet *Embryon seu fœtus tempore septem vel novem mensium in utero occlusus,nutriri possit?* Dicimus ergo,quòd nonnullorum opinio,& ea quidem ab omnibus ferè recepta sit,quòd fœtus in utero à menstruoso fluore,jam propter matricis obfirmationem retento,nutriatur: quod quidem,si *Plinii* rationibus fidem aliquam adhibeamus,ita se habere non potest: *Quoniam*(inquit ille)*menstruorum natura tàm violenta est ut urticas,supra quas decidit,reddat siccas & mortuas,quod seminatur ejus contactu sterile fit,venenosa sua qualitate facit speculum perdere suum splendorem,cultellum acutum faciet obtusum,canes de iis gustantes,rabidos efficiet.* Ex quibus patet,quàm lethale partui foret hoc alimentum menstruosum,cum etiam confirmatis creaturis tantam perniciem adferre animadvertatur. Sed hinc alia oriri potest quæstio;videlicet *quibus meatibus menstrua evacuentur,vel an semper maneant inutilia in corpore per totum illud spatium?* Cui *respondemus*,quòd virtute caloris,quæ in fœmina crescit assiduè propter respectum creaturæ generandæ,ista superfluitas menstruosa destruatur. Quod igitur ad *verum fœtus nutrimentum* attinet,procul dubio illud ab umbilico ei obvenit, mediante quadam venula, quæ ab hepate ad matricem ad solum istud officium partui præstandum, descendit: Infans autem prædicto tempore peracto,ad completam suæ speciei & magnitudinis perfectionem in utero perveniens,atque naturali quodam instinctu,tùm locum ampliorem,tùm alimentum copiosiùs appetens,tandem è tenebris in lucem egredi desiderat,exitumque suum, mediantibus superioribus aggreditur mense septimo,aut nono,uti dictum est. Sumptis ergo & completis in illius temporis termino viribus suis,incipit se movere,nervosque sua fortitu-

dine

dine frangendo, & vincula idonea violando nascitur in mundum. Sed, quoniam in calido & humido erat nutritus, & verò terra ad quam tendit, est frigida & sicca, idcircò infans in suo ortu, tantam contrarietatem sentiens, vocem lamentationis emittit, atq; ita *prima vox hominis est vox doloris.* Unde fit, ut obstetrix ad loci prioris naturæ imitationem vel alicui panno calido involvat puerũ, vel in aquam tepidam eum imponat, cujus caliditatem & humiditatem sentiens infans esse similem naturæ obscuri sui habitaculi statim tacere, & eo oblectari percipitur. Hic autem notatu dignum esse existimamus, quòd *cætera animalia, ut primum sunt nata, statim incedant, cum tamen homo longo tempore post suam nativitatem nec stare nec ambulare possit.* Cujus rei ratio est, menstruosa illa materia ad uterum mulieris descendens, quæ infantem, propter rationes suprà commemoratas, debilitare solet. Nam cætera animalia menstrua non habent.

CAP. V.

Cur anima animalis non agat tàm citò in fœtu, quàm vita & motus?

IN superioribus secundùm *Mercurii Trismegisti* sententiam, dictum est, quòd *mentis & rationis indumentum sit anima, & quod animæ vehiculum sit spiritus.* Horum autem omnium receptaculum est sperma, quòd est extractum subtile omnium in genitoris compositione concurrentium elementorum, ex quo tanquam ex surculo, nova arbor, vel novum corpus exurgit, corpori genitoris specie, membris, figura & organis haud dissimile. Sed *quoniam,* teste illo *Mercurio Trismegisto, mens in terrea hac mole secundùm se existere, & tantum numen partibili confirmatum corpore sustinere nequit, assumpsit mens animam, velut amictum; similiter anima etiam divina existens, utitur spiritu:* Nam mens in sua natura & ipsa anima lucida à mente derivata, & quasi mentis imago seu mens secundaria, tàm contrariæ sunt naturæ corporis opaci, ut spiritualia seu tenuissima & mollissima vehicula materialia requirant, sine quibus cum corpore conjungi nõ possunt. Incluso igitur spiritu, ipse motus ab anima occulto modo in spermate contenta spermaticam substantiam, corporis generandi effigiem invisibiliter in se habentem, paulatim & successivè inflat, eamque gradatim se extendere, & in forma vesicæ elevare facit, animamque ad tale ædificium extruendum exagitat mens, quæ est Dei radius. *Et in mente,* inquit *Mercurius, est Verbum Dei, quòd hæc omnia ordinat atque instituit.* Et certè, quoniam Verbo factus fuit homo, verbo etiam continuatur ejus successio per generationem, & per consequens, Verbi character atq; sigillum non est solummodò in homine completo, sed etiam in ipso nondum formato, cum *Verbum Dei manere dicatur in æternùm;* siquidem *Divus Johannes* testatur, quòd *per Verbum facta sint omnia, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. Nam in ipso est vita, & illa vita erat lux hominum, & illa lux in tenebris lucet.* Nonne etiam dicit *Mercurius Trismegistus* cum Euangelista conveniens, ore quasi Dei & Mentis loquendo? *Cogita, quòd in te videt Verbum Domini, mens autem Pater Deus, neque enim distant ab invicem; horum unio vita est:* Et *Psalmista Regius Psalm.* 139. 15. *Non occultata est vis tibi, ex quo factus sum in occulto, artificiosè confectus, velut in imis partibus terræ. Massam meam vident oculi tui, & in libro tuo hæc omnia scripta sunt, ex quibus diebus formabantur, cùm nondum ullum ex eis extaret, &c.* Similiter *Psalm.* 119.

Manus

Manus tuæ fecerunt me & plasmaverunt me. Sic etiam apud Job 10. 9. reperimus: *Sicut argillam me fecisti: nonne sicut lac fudisti me? & tanquam caseum coagulasti me? Cute & carne induisti me? ossibusq; & nervis texisti me? cum vita benignitatem exercuisti erga me? Et visitatio tua conservavit spiritum meum?* Et denique juxta *Psal.* 22. 11. *Cùm tu sis, qui eduxisti me ex utero, faciens, ut considerem ad ubera matris meæ. Inte rejectus sum ex vulva, inde ab utero matris meæ, Deus fortis meus sis.* Ex his igitur evidenter, ni fallor, patet, quòd Deus sit in ipso utero, ibique agat ad fabricæ humanæ productionem, & consequenter; quòd Verbum Dei sit in mente, & cum mente, & ob hanc rationem in ipso homine, & in spermate in utero manente, ut ad speciei humanæ existentiam, & ad divinum exemplar illud conformet. Sed ut Verbum à *Mercurio* dicitur esse in mente, mens in ratione, ratio cum Verbo & Mente in anima, & anima lucida cum his omnibus in corpore, atque ita progressio fit ab unitate ad multitudinem; sic necesse erit, ut Mens, quasi dualitas, moveatur à Verbo, & Spiritus rationalis à mente, & anima à spiritu rationali, atque ut ita tandem spiritus per ipsam animam ad præstandum suum officium in corpore spermatico immediatè operetur. Spiritus igitur aëreus seu æthereus agit in corpus, tanquam in suum simile, ad ædificandum palatium pro suo rege cœlesti, organisque & membris atque promptuariis & officinis, cuilibet radio atque spiritui interno, & à superioribus illapso convenientibus illud exornat. Anima ergo vivificat spiritum ad hoc tale opus, ita ut spiritus sit animæ instrumentum & vehiculum; Ratio vivificat animam, & anima cum ratione admirabile illud opus divinum, vel divinum divini radii tabernaculum construit. Rationalem etiam spiritum imbuit mens acumine & dignitate ineffabili. Et Verbum in mente splendorem supersubstantialem secum portat; cujus præsentia speciei æternitas ejusque perpetuitas conservatur, uti in antedictis descripsimus. Hinc igitur est, quòd *Mens & Ratio* ultimo demum loco apparent. Nam spiritus virtute occultæ actionis animæ, massam & embryon flatu suo inde à principio indies augeri & crescere facit. Et tamen vita seu anima vivens tùm nondum apparet, quamvis manifestum sit, quòd occultè operetur per ampullarum arteriarum, venarum & nervorum productionem, seu potiùs patefactionem. Auctis igitur & sensibilibus factis corporis organis, sensibilior quoque fit animæ motus & illius effectus. Unde fit, quòd vita in augmentationis medietate apparere solet, adeoque fœtus etiam tunc ipso sensu tactus movere percipitur, nec tamen agere videtur mens cum ratione, nisi mystico quodam in anima motu, quem sensus humanus nullo modo percipere valet. Nam ut spiritus agit in corpore, sic anima in spiritu: sed ut animæ actiones absque spiritu non possunt sensu corporeo percipi, sic nec mentis atque rationis, absque animæ vivificæ effectu. Unde liquet, quòd actus spiritus sint sensibus corporeis familiares, quoniam iis propinquiores sunt, & quasi contigui. Actus verò animæ non sunt illis ita familiares, quoniam inter corpus & animam interponitur spiritus. Similiter rationis actus sunt adhuc cognitu difficiliores sensibus corporeis, quàm actus animæ, quoniam inter corpus & rationem interponuntur spiritus & anima media. Omnium autem difficillimi perceptu sunt sensibus corporeis actus mentis & operationes Dei, quoniam longiùs distant, & sunt quasi in mysteriorum spiritualium centro. At verò sensus operationes in extrema superficie sunt positæ. Summè quidem arduum erit sensui in terræ superficie degenti & agenti, operationes secretas, quæ in terræ centro perficiuntur, & mysteria naturæ, quæ ibi delitescunt, percipere; Multò itaq; duriùs & difficiliùs adhuc erit, ut materia grossa & terrea mysticas illas operationes atq; intentiones intelligat, quæ in cœlo supercœlesti producuntur. Hinc igitur est, quòd mens & ratio, quoad sensum humanum in massa spermatica quiescere videntur, cum tamen occulto & mystico

stico modo in anima operentur,uti ipsa quoque tandem in infimo spermatis spiritu movens, structuram atque domicilium humanum ædificare solet. Et quemadmodum videmus in prima mundi creatione, quòd lucis supernæ impressiones in sphæram elementarem fuerunt debiles,& quasi imperceptibiles ante Solis apparitionem(unde & nullum animal,sed solùm vegetabilia & mineralia fuerunt producta,siquidem non agebat ad vitam animalem,sed ad vegetabilem tantùm.) Similiter,ut observamus,quòd post massæ vegetabilis incrementum,virtute aucti caloris vivifici corpora animalia & vitalia,sed ratione evidenti destituta sunt producta; videlicet aquatica, volatilia & terrestria, & quòd in creationis fine ratio cum mente in hominem nobilissimum animal fuit inspirata; sic attendatis obsecro,qualiter res sese habeat in fœtu, durante ejus in matrice mora. Mundus cum suis creaturis septem dierum spatio ex aqua & luce creatus est. Aqua condensatione aut subtiliatione in elementa,natura & situ diversa distinguitur. Atque hæc talis mixtio tribus prioribus creationis diebus facta fuit. Sic spermatis origo est aqua & lux,per quorum diversas mixtiones producuntur quatuor elementa,& ex horum subtili fit semen seu aqua spissa. Hoc sperma tribus mensibus in tres regiones corporeas,ex tribus ampullis, tres mundi regiones repræsentantibus conflatas, concrescit: Sic mundum in tres regiones,tribus primis creationis diebus correspondentes,divisum esse suprà declaravimus;massáque vegetabilis completa crescere & augeri cœpit. In cæteris verò atque ultimis creationis diebus vita animalis producta fuit,& operata Solis virtus: Atque sic etiam per cæteros tres commorantis in utero fœtus menses,vita animalis in massa vegetabili apparet. Sexto demum die creationis regione elementari à suis nubibus caliginosis & vaporibus rebellibus purgata, ratio cum mente,mediante verbo,in hominem inspirata fuit. Sic igitur etiam circa mensem sextum,rationis scintillæ ex humana specie exilire quodammodò,licet admodùm lentè,videntur. Atque ut die septimo completa fuit mundi & creaturarum fabrica, sic etiam infans jam ad imaginem mundi peractus in lucem produci solet, vel ob defectum maternum mense nono.

C A P. VI.

De hominis ætatibus,& cur illæ sint subinde breviores; Elementorumque corruptorum purificandorum ratio in novissimo die.

Mirabilis equidem virtutis est *numerus septenarius*,cùm in eo præservata fuerint animalia mundi in *arca Noæ* à diluvio,atque itidem quoque per ejus institutionem totius vitæ humanæ curriculum gubernetur. Nam ut fœtui in mulieris matrice datur continuare ante completam ejus perfectionem septem menses; ita etiam post illius ex utero egressum,vitæ ejus cursus septem aliis temporis intervallis commensuratur, quæ ætates appellantur, & unumquodque eorum iterum,septem annis circumscribitur. Ex septenariorum enim annorum nexu fit illa dimensio,quam *annum climactericum* vocaverunt sapientes. Ut autem anteà declaravimus,quòd seorsim Planeta aliquis unumquemque fœtus mensem in utero secundùm ordinem gubernet; ita etiam semper aliquis horum Planetarum cuique ætati præesse observatur; quippe quarum *primam* ideò

Luna sibi vendicat, quòd infantem in utero complevit, perfecit & ad egressum ejus in lucem operata est; adeoque etiam exinde in ejus dispositionem vim habet spatio primæ ætatis durante. Sic itaque *infantia* meritò *Lunæ* attribuitur, quoniam integram ejus dispositionem sequi potestatem lunarem animadvertitur, siquidem in ea secundùm nutritivam & vegetativam potestatem vivimus. Unde fit, ut hæc ætas sit fluida, tenera, aquosa, & magis frigida & humida, quàm sequentes. *Secunda* autem *ætas*, *pueritia* scilicet, *Mercurio* datur, cùm in ea maxime reperiantur dispositiones Mercuriales; namque in ea, juxta *Procli* sententiam, literarum, citharæque & luctæ similiumque ludorum studium exercemus, hominisque phantasia varia atque levis, & ad plurima prona existit. *Tertia*, quam *adolescentiam* vocamus, *Veneri* subjicitur; Unde fit, ut in ea turgeant membra seminibus & ad genituram protinus excitemur. *Quarta*, nempe *juventus*, dicitur *Solaris*, in qua vigor ætatisque perfectio est conspicua. Hæc enim vitæ humanæ pars cùm sit media, ita sese habet, ut Sol sua dispositione in cœli medio. *Quinta* ætas est inter juventutem & evidentem senectutem, quæ à nonnullis *biliosa & iracunda* appellatur ætas, quatenus planeta *Martialis* in ea prædominatur: In hac ergo potentias & victorias affectamus, & ad iracundiam facilè provocamur. *Sexta* autem ætas, quæ *viridis senectus* nuncupatur *Jovi* assignatur, cùm in ea prudentiam, vitam activam & civilem naturali quadam inclinatione desideremus. *Senectus* autem curva & decrepita *septima* est, quam *Saturnus* gubernat; siquidem in ea consentaneum est naturæ a generatione desistere, seque à corporeis appetitibus segregare, & ad alteram incorpoream que vitam se componere & transferre; Unde hæc *ætas contemplativa* nuncupatur. Ex his igitur constat, quòd contra cœcas stultorum opiniones, stellæ in hominibus mirificè operentur, & totam ferè vitam humanam apprimè gubernent. Ac certè, si rectè rem consideremus, deprehendemus, vitam humanam nihil esse aliud, quàm transitum quendam seu iter à puncto seu termino imperfectionis & cruditatis ad terminum perfectionis & maturitatis. Imò verò peroptimè ea cursui Solari, annum constituenti & à solstitio hyemali versus æstivum moventi; comparari potest. Nam sole versus partes boreales properante, magis magisque subinde perfectio plantarum & maturitas fructuum inducitur, ut in cerasis, pomis & hujusmodi aliis fructibus videre est, quippe qui calore, maturitate & colore, quasi ad juventutis culmen ascendere, atque tum postea exinde rursus, velut ad senectutis metam per viam corruptionis, *Sole & Cancro* versus meridiem regredientes, descendere percipiuntur, in tantum quidem, ut etiam ipsa arborum folia, per *Libram* decurrente *Sole*, cadere, communis observarit experientia. Sed & in pomi crescentis natura possumus exquisitè vitæ humanæ & motus ejus rationem percipere: Namque illud in primordio sui motus crudum est & indigestum, ut *Luna*; deinde via lineari procedit per omnes Planetarum dispositiones ad completam maturitatem, quam juventuti comparamus. Tum posteà paulatim decrescendo, vergit iterum ad corruptionem. Hîc igitur observare debemus, quòd corporis corruptio sit nihil aliud, quàm animæ vivificæ multitudo. Nam maturescente corpore anima vitalis fit fortior; quæ ad suam è carcere corporali liberationem jam properans, inprimis tentat corpus corrumpere; Id sanè, quod paulatim & gradatim, tàm in fructu conari percipitur, quàm in animali, motum suum, tùm à maturitate completa in fructu, tùm à juventute intensa in homine ad corruptionem incipiens. Videmus etiam, quòd hæc vita humana viæ seu itineri hominis possit comparari, facta progressione à septimo climate boreali versus clima primum juxta æquinoctialem. Nam *clima transiens Flandriam & Angliam Lunæ* attribuitur; Unde istius climatis homines reperiuntur cæteris humidiores & frigidiores. *Sextum* assignatur *Mercurio* secans *Galliam*, cujus incolæ

Anglis

Anglis calidiores ſunt,& non ita humidi;unde & in ſuis diſpoſitionibus magis teneri & leves ſunt,quaſi viventes in vita puerili. *Quintum Italiam* dividit, quod gubernaturâ *Venere*: Unde hæc natio deliciis,cantilenis & hujuſmodi aliis voluptatibus Venereis afficitur; Et in hac mundi plaga adoleſcentiæ ſphæra movere videtur. *Quartum* clima *Soli* dicatum,per *mare mediterraneum* tranſit,*Græciamq́* ſecans, reddit homines doctos ac ſtatum juvenilem repræſentat. *Tertium terram ſanctam* ſibi ſubjiciens *Marti* attribuitur;in qua victoria, bellum & iracundia effectus ſuos ab initio exercuerunt: hic calorem in ſuo vigore invenit peregrinator: deinde homo in vitæ ſuæ curriculo per *AEgyptum* tranſiens, *Jovis* ibi naturam invenit *ſecundum clima* regentem : Unde civilior fit & prudentior, atque ad verum Deorum cultum & religionem pronior. Atque tandem ad *ultimum clima* perveniens,quod *AEthiopiam* dividit,*Saturnum* ibi gubernantem invenit decrepitum , & contemplatione divina , neglectis terreſtribus, cœleſtia conſiderantem. In hoc climate corpus debiliſſimum reperitur, anima verò fortiſſima: Unde anima, terrena jam, atque adeò quoque ipſum corpus ſuum negligendo,ad cœlum aciem ſuam erigit,ruptisq́ue animæ animalis & ſenſitivæ vinculis,ad patriam ſuam supercœleſtem tendere,alisq́ue ſpiritualibus avolare appetit, adeoq́ue diligenter ſeſe ad hoc iter ſuum præparat: Luget ergo corpus,lætatur anima. Atque ita peregrinus homo ad finem itineris ſui mundani & mortalis pervenit,ut peregrinatione magis læta & jucundiori quærat vitæ cœleſtis & immortalis regnum. Cæterùm jam ad rationem illam occultam me convertam,qua demonſtratur, *Cur ætas humana ſecundùm mundi ætatem ſubinde ſit brevior & magis decurtata.* Intelligendum eſt igitur, quòd in principio Deus creaverit omnia elementa puriſſima,quatenus ea quaſi inebriavit quinta illa eſſentia primordiali, cujus vinculis ea, diſcedendo à confuſione, in ordinem & concatenationem concordem ſunt redacta. Nec tamen illa fuerunt per omnia puritate æqualia in prima creatione,ſed aliud exſtitit alio purius & mundius pro majori aut minori quantitate quintæ eſſentiæ , quam poſſedit. Quoniam igitur homo præcipuè,& prætereà quoque cæteræ itidem creaturæ ex hujuſmodi elementis puris in ſua creatione factæ ſunt,idcircò neceſſe erat, ut in hiſce creaturis noviter conditis eſſet corporum compoſitio exactiſſima & puriſſima,atque ut per conſequens illæ mori aut corrumpi ſeu diſſolvi non poſſent;quatenus ſcilicet erant à Deo immortali immediatè creatæ,juxta illud *Sapientis Sap.* 1.13. *Deus mortem non fecit,neque delectatur perditione viventium. Nam omnia creavit,ut ſint & ſalutares ſunt ortus hujus mundi in quibus non eſt pharmacum exitiale neque inferorum regnum ſuper terram Juſtitia autem immortalis eſt.* Quod ſi ergo hæc non fuit Creatoris voluntas,ut res ulla interiret,quam fecit,aut ut ipſa terra jam corrupta,mortis aut inferorum veſtigiis obnoxia eſſet,*unde orta eſt hæc creaturarum depravatio tantaq́ elementorum coinquinatio?* Unde accidit,inquam,ut hæc quatuor elementa taliter creata,videlicet pura & clara,ratione perfectionis illius,in qua fuerunt condita,defecerint jam tandem ab iſta naturæ perfectione,ita ut creaturæ ex illis factæ jam cogantur mori? Reſpondemus, quòd hoc fiat propter elementorum, & præcipue ipſius terræ immunditiem, quæ adeò aptior eſt ad corruptionem,quoniam in ſua creatione minorem habuit quintæ eſſentiæ portionem; adeoque hæc corruptio haud dubiè à prima generatione provenit;quoniam,ut creatio erat puriſſima,quatenus immediatè à Creatore facta,in quo & à quo nihil niſi puritas procedere poteſt;ſic etiam generatio non eſt à Creatore,ſed à Creatura,videlicet à Natura;unde imperfectionem ſecum ducit;quia Creatura non plùs habet perfectionis, quàm ei ad ipſius perfectionem ſufficit; & per conſequens perfectionem completam aliis dare non poteſt; cùm hoc ſit officium ſolius Creatoris, qui ſolus eſt pluſquàm

perfectus. Atque hinc est, quòd creatio quidem fuit in se absoluta & sine destructione, generatio autem parvæ durationis. Hinc, inquam, est naturæ imperfectio; quæ quò magis est imperfecta, eò magis sui perfectionem appetit. Perfectionis autem naturæ appetitus est generationis in corruptionem, & corruptionis in generationem. Qui quidem instinctus seu appetitus non provenit immediatè, ut dictum est, à Creatore naturæ, namque si hoc ita se haberet, sequeretur exinde rem fieri à Creatore, & non à Creatura, atque ita ea esset perfecta & sine destructione: Et proinde venit instinctus ille à natura, adeoque ipsa non potest per se, hoc est; sua generatione facere rem perfectam. Generatio ergo prima produxit corruptionem in mundum, cùm generatio unius sit corruptio alterius: Nam, ut in *Tractatu nostro Theologico-Philosophico de Vita, Morte & Resurrectione* dictum est, si Adam generationis appetitu non fuisset transportatus, creationis beneficium & immortalitatis præmium nunquam perdidisset. Etenim cum sperma sit elementorum & membrorum creaturæ subtile, multis quintæ essentiæ spiritibus repletum, necesse est, ut genitoris compositionem relinquat magis grossam, impuram atque indignam, quatenus parvulum illud spermatis corpus in se habet potestatem procreandi aliud corpus suæ speciei simile. Videmus autem in auro, quòd quanto plùs tincturæ ei aufertur, tanto vilius & ignobilius illud relinquitur, minusque efficax. Hinc itaque suborta est elementorum inquinatio, & præcipuè terræ: namque hac serpentis astutia mors introducta est in orbem terrarum, secundum illud *Sap.* 1. *Injustitia mortis est acquisitio.* Nam mixta erat quinta essentia cum elementato hominis, secundùm Creatoris justitiam, hoc est, ad pondus, quo quidem temperamento exquisitissimo anima corpori & corpus suæ formæ amore immortali connexæ sunt: At verò his immortalitatis vinculis semel violatis perditur immortalitas, locoque illius acquiritur ejus contrarium; atque ita per injustitiam, hoc est, per violationem justitiæ divinæ propter instinctum naturalem ad generationem mors creaturis & immundities elementis propter creaturarum corruptionem adductæ sunt. Quod sanè omne factum est astutia serpentis, juxta illud *Sap* 2. 24. *Invidia autem Diaboli mors introivit in orbem terrarum.* Similiter testantur sacræ Scripturæ, quòd ipsa terra propter Adami errorem fuerit maledicta. *Genes.* 3. 17. *Maledicta terra in opere tuo, &c.* Et *ibidem* 18. *Spinas & tribulos germinabit tibi.* Et *Sapient.* 1. *Nolite zelare mortem errore vitæ vestræ, &c.* Generatio igitur mortem comitatur, quoniam generatio unius est corruptio alterius, & corruptio unius similiter est generatio alterius. Post generationem ergo mortui sunt homines & animalia & nascentia terræ desiccata, cum destructione generationis ducta à corruptione in generationem, & à generatione in corruptionem. Itaque corpus impurum resolutum manet hoc, quod inquinavit & corrupit elementa: propter quam corruptionem omnis res visibilis est parvæ durationis, quoniam natura rem ita perfectam, propter multitudinem materiæ grossæ & impuræ ac corruptæ facere nequit, quàm priùs, scilicet in principio, operante Deo Creatore in Creatione faciebat; imò verò quò magis continuatur operatio generativa, eò magis deprimitur Naturæ actus ad perfectionem tendens, quoniam ipsa natura de imperfectione participat, magna corruptione inficitur propter materiam elementorum, quam quotidie minùs puram invenit, quia quod nunc ad immutandum ipsam ponunt, tunc ad componendas partes ligamenti firmiores ponebant; sed ut Adami operationi insistam, ejus sperma ante generationis actum erat simplex, purissimum & harmonia quintæ essentiæ plenissimum: Atque sic itidem quoque sperma Evæ seu mulieris. At verò ubi semen viri fuit calore ita exaltatum, ut excederet semen mulieris; atque ita semen mulieris longè fuit frigidius, quàm semen viri, accidit inde, ut horum mixtione procrearentur multi-

multifariæ naturæ. Namque uti semen in homine contentum naturæ aëris comparatur, videlicet humiditati & caliditati simplici, & verò nulla est in eodem elemento puro contrarietas, ac per consequens nulla mortis occasio; sic mixtione aëreæ istius naturæ cum aqnea natura fœminæ, reddita fuit compositio propaganda particeps naturarum quatuor elementorum, atque ita facta est eorum actionibus & passionibus subjecta seu obnoxia; quorum deinceps repugnantia mors, rebellio atque contentio suborta est in tabernaculo humano. Prætereà, quantam varietatem & alterationem horum spermatum variæ mixtiones induxerint, testantur differentes *Caini & Abelis* naturæ ac dispositiones. Hinc igitur constat, quanta timenda sit pollutio, & inquinatio ex diversis diversorum in infinitis creaturis spermatum mixtionibus à mundi primordio emissorum, ac creaturas magis magisque indies à veritate primarum mixtionum distrahentium, & per consequens in mortis corruptionis & alterationis abyssum eas propter fœculentæ & immundæ materiæ abundantiam, veritatisque & sinceritatis primæ seu creatæ compositionis paucitatem præcipitantium. Nam paucitas quintæ essentialis formæ jam multitudine materiæ submergitur; imò verò materiæ inutilis moles subinde in mixtionem humanam magis magisque irrepit, dum senescit mundus. Atque hæc quidem est causa illa, quòd omnis posterior mundi ætas corruptior esse percipitur, & tantò magis ad mortis palatium vestigia sua dirigere, quantò provectior invenitur. Hinc vitæ humanæ tabes, hinc ellychnii seu licinii lampadis humani marcor & decrementum, quo citiùs hoc seculo extinguitur ejus lumen, quàm seculis præcedentibus. Hinc, inquam, elementorum purè creatorum immundities, sordities, pollutio, imperfectio, tenebrositas, squalor atque partes inutiles. Per ista, ni fallor, possumus intelligere omnem sermonem propheticum de mundi ruina & destructione, videlicet, quòd igne divino consumendum sit in fine mundi, quando filius Dei de cœlo cum gloria & splendore igneo ad judicandum seculum, illudque per ignem examinandum adveniet; qui comburet & consumet totum illud, quod non erit de veritate quatuor elementorum immediatè à Deo Creatorum; quodque purum est, ab impuro segregabit, & quod malum atque impurum invenietur, igne suæ præsentiæ comburet, fœcesque & cineres in abyssum præcipitabit; purum verò & de veritate participās igne nō destruetur, sed examinabitur & perficietur ab eo, & in suo proprio loco relinquetur in æternū. Malū ergo & impurum in abyssum tenebrosam immersum super Dæmones malos & damnatos cadet; at verò, quod purum est, super beatos. Patet igitur, quòd per præsentiam plusquam perfectionis omnia in locum sibi destinatum sint reditura, qui in primordio eis præfixus fuit, separato immundo à mundo, tenebroso à lucido, bono à malo, &c. Nec certè credendum est, terram istam, quam hîc calcamus, esse purum elementum, sed quod sit elementata potiùs à suo quinto elemento: Etenim per rationes suprà allegatas, discessit major portio quintæ essentiæ à terra, majorque ejus portio est immunditiés, fœx & quasi caput mortuum, hoc est, corpus, propter infectionē suprà designatam sine anima. Est ergo in centro vera terræ virgo & elementum verum, quod ignis non poterit consumere die illo tremendo, & quicquid præter hoc non erit de veritate pura elementorum, ardebit, ac in cineres & quasi nihilum reducetur in die judicii. Et tunc elementa manebunt clara & pura in terra splendente instar cristalli: Et teste *Esaia* 30. *Luna habebit splendorem Solis & Sol in septupla proportione exaltabitur lumine.* Hæc omnia faciet supremus Creator per ignem vultus sui, coram quo nulla impuritas durare potest; quippe cujus solo aspectu durissimi scopuli & montes impuri funduntur: Imò quidem ejus præsentia magnus mundus

dus revertetur in primum suum statum, scilicet omnia elementa in suam puram essentiam; quæ postmodum non timebit ignem cœli, sed gaudebit in præsentia & conspectu sui Creatoris. Tunc enim motus naturæ divinæ & supercœlestis ac lux immortalis in mundo universo renovato, æqualiter diffusa, morabitur, eumque ab omni corruptione, morte & mutatione præservabit; quemadmodum apud *Esaiam Prophetam, & Johannem in Apocalypsi* copiosius videre, verbisque planissimis atque apertissimis legere possumus.

TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER XII.

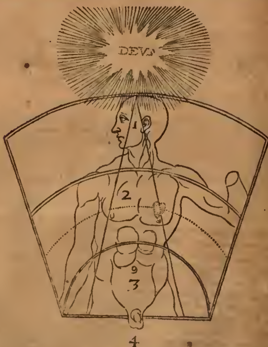
De hominis interni & externi harmonia.

CAP. I.

Quòd Musica humana ad mundanam convenienter referatur: Et de proportionibus Trianguli materialis cum formali in homine interno.

PYthagorici scriptis suis tradiderunt, quòd in mundi fabrica *Monas* sive *unitas* opifici seu creatori; *Dias* verò seu *dualitas* materiæ spirituali cum ejus basi fœculenta, & *Trias* seu *Trinitas* formæ sive luci, qua res omnes informatæ sunt, referatur: atque ita totum mundum ex numero ternario conflatum esse asseveranter dixerunt. Similiter ex prædictorum compositione hominem, dignissimam terræ creaturam natum esse affirmarunt, videlicet ex *Hexade*. Nam 1. 2. 3. simul addita constituunt 6. Nam ex digniori magis composito dignius minùs compositum factum est, videlicet homo. Nam Deus primum ex numero ternario in compositione prima mundum fabricabat, unde *mundus à Philosophis nuncupatus est Dei filius*; atque ex compositis mundi partibus, quasi ex ejus numero ternario, natus est *homo, quem* ob hanc rationem *veteres appellarunt mundi filium*. Dicunt etiam iidem *Pythagorici, à Platonicis* in eo non dissentientes, quòd numerus humanus sit septenarius; nec quidem sine ratione; cum de numero formali, qui est ternarius, juncto cum numero materiali, videlicet quaternario septenarius conficiatur. Cæterarũ autem creaturarum esse atque vitam, & existentiam ex numero denario seu enneade factam esse dixerunt. Ex quibus liquet, quòd numerus humanus magis accedat ad naturam unitatis, quàm numerus cæterarum creaturarum, & quod unitati mundi, videlicet sedi mentis, in consonantia Diapason respondeat; quæ consonantia consistit ex Diatessaron & Diapente, quæ ex septem intervallis consistunt, quatenus Diatessaron ex duobus tonis cum semitonio minori ac Diapente ex tribus tonis cum semitonio minori constituitur, quæ intervalla simul connexa septem faciunt. Et tamen si ambo semitonia simul jungantur,

gantur, ut unicum constituant tonum, hexadem etiam constituere potest. Atque hac ratione ambo hi numeri in homine uno modo reperiuntur secundum *Pythagoricorum* opinionem. Nos etiam ex diligenti pyramidum formalis & materialis inspectione, quæ in homine reperiuntur Musicam invenimus talem. Nam primum descendendo à spirituali materiæ pyramide invenimus Diapason inter cacumen mentis & sphæram cordis, quoniam proportio spiritus vitalis in corde ad spiritum menti contiguum se habet, ut 2. ad 1. videlicet dupla est, ex qua Diapason constituitur, consonantias Diatessaron & Diapente comprehendens. Similiter dispositio spiritus cordis refertur ad dispositionem regionis inferioris, ubi facultas naturalis originaliter agit, ut 2. ad 3. Nam tres ibi spiritus portiones regnare videntur, quatenus pyramidis materialis basis ibi reperitur. Quare in hac proportione consonantia Diapente reperitur, atque in ipso puncto basis pyramidis nihil ferè lucis, sed mera tantùm fœx (in intestinis scilicet) invenitur, & quasi caput mortuum omni luce & gratia quasi vitali destitutum. Unde 4. sunt ibi partes materiæ, quatenus nihil ferè lucis adest, adeoque se habet hæc portio ad portionem sublimiorum elementorum, ut 4. ad 1 quæ est in proportione sesquitertia, in qua etiam consonantia Diatessaron reperitur.

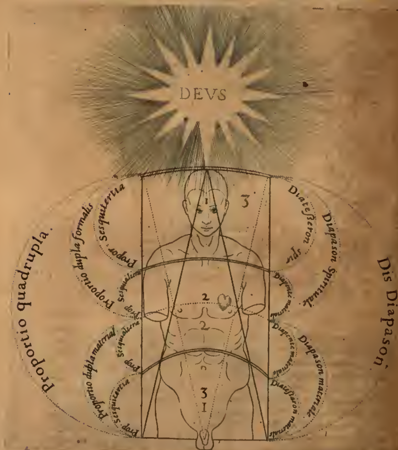
Simili etiam ratione ascendendo à multitudine materiæ versus fontem totius formæ, videlicet à cono pyramidis formalis versus ejus basin, quæ contigua est ipsi essentiæ supersubstantiali, easdem proportiones, & per consequens easdem Musicæ consonantias, reperiemus. Nam unitas formæ in multitudine materiæ

materiæ sepulta ad dualitatem mediæ regionis relata Diapason formale in materia submersum denotat. Deinde dualitas illa cum triade in regione suæ basis reperta producit Diapente formale: Et iterum illa trias ad punctum suæ basis, ubi nulla materia, sed pura forma offenditur, Diatessaron formale arguit; atque Diatessaron & Diapente formale Diapason è materiæ abysso emergens denotant. *Formalis pyramidis progressum hic depinximus.*

Harum autem pyramidum copiosè fecimus mentionem in *Tractatu nostro Macrocosmico*; quippe ex quarum mixtione seu compositione mundum constitutum esse ibi demonstravimus. Quare impossibile censemus, ut creatura ulla sine aliqua earum portione fieri potuisset, quatenus omne compositum ex mundi elementis est constitutum. At verò homo inter alias creaturas magis videtur mereri, ut *mundi filius* nominetur, quoniam ex qualibet utriusque pyramidis mundanæ regione portionem aliquam ad suam perfectionem atque complementum acquisivit; videlicet ex regione infima pyramidis formalis, quæ in ejus cono consistit, & pyramidis materialis, quæ est ejus basis; utpote ex quibus infima seu elementaris hominis regio dependet; Similiter ex regione media utriusque pyramidis; in cujus centro, ubi fit intersectio, æqualiter commiscentur lux & spiritus, ac deníque ex regione suprema, ubi lux, tanquam in suæ basis regione non aliter dominium habet super materiam, quam materia in suæ basis regione, quæ est infima, dominium habet super formam & lucem. Atque ut in mundo

majori videmus, quòd forma dominium habet in superiori sua regione; Unde ea intellectualis & rationalis dicitur; sic etiam ob eandem rationem in corpore humano habet dominium super universam massam materialem, atque est quasi Princeps aut Imperator mūdi minoris. Similiter, ut regio mūdi inferiorà materia gubernatur, quæ ipsam contra lucis supercœlestis actus rebellare facit; sic etiam in infima hominis regione anima humana mediam portionem suis blanditiis à mente & vera ratione atque à veritate ad sensus mundi atque carnis præstigias pertrahit, ipsamque animam umbraculo suo carnoso obtegens eò adducit, ut harmoniam eam esse credat, quæ revera est discordia & antipathia. *Præcedentium demonstrationem in duplici pyramide, in formali scilicet & materiali delineavimus.*

Ex hisce igitur patet, qualis sit differentia inter hominem & brutum; videlicet quod homo habeat in se Disdiapason, cujus pars altera elevatur ad res supercœlestes contemplandas, altera verò in materia submergitur & cum re-

bus

bus materialibus tam opacis quàm perspicuis conservatur. In Diapason ergò materiali versatur anima circa mala, circa carnis illecebras & circa res mundanas; Atqui harmonia sua spirituali ad cœlestia se erigit. Unde licebit considerare, quòd anima media seu vitalis in corde corporis, uti Sol in corde cœli sita voluntatem, & quasi liberum arbitrium habeat tam sursum, quàm deorsum respiciendi, secundùm illam Platonicorum opinionem, quòd spiritus medius participare possit aut de mente (quo quidem casu res divinas contemplari observatur & in bonitate sola versari) aut de anima animali seu sensitiva & carnali sive idolo; atque tunc occupatur circa depravata, mentisque vias negligit. Id sanè quod convenit cum hisce *Christi* verbis: *Impossibile est Deo simul atque homini inservire. Qui enim mundum amat, Deum diligere non potest*; cùm superior inferioribus non minùs adversetur, quàm lux tenebris, bonum malo, aut Deus diabolo.

CAP. II.

De symphoniaca inter animam, spiritum & corpus melodia.

IN Musices communis observatione videmus, quòd systema seu scala ejus ex triplici literarum seu notarum serie consistat, quas claves vocaverunt Artistæ. Atque hæ omnes exceptis tribus, occultæ dicuntur. Illæ verò tres ad prædictarum clavium invisibilium differentiam distinguendam manifestè exprimuntur. Est itaque prima clavium series Γ.A.B C.D.E.F. per simplices, uti vides, majoris ordinis literas, expressa; quæ *claves graves* appellantur, quasi bases & reliquarum supereminentium fundamenta. Atque harum clavis manifesta est F. quæ sic exprimitur 𝄢: secundus literarum ordo est talis g.a.b.c.d.e.f. Atque hæc series nuncupatur *Media*, literæque ejus dicuntur excellentes & acutæ; ex quibus partes melodiæ mediæ exurgunt, & propriè *medius cantus*, quemadmodum ex infimis *Bassus* depromitur. Est etiam & alia adhuc series, hisce ipsis vocis elevatione eminentior, excellentior & acutior, ex qua cantus *Altus* conflatur; atque hæc est hujusmodi gg.aa.bb.cc.dd.ee.ff. Quæ quidem literæ superexcellentes & peracutæ & supremæ in omni hominis potestate existunt. Ex hujusmodi harmoniæ proportione in triplici numero septenario conflatur mundi machina; cujus portio elementaris ex symphonia magis gravi constans, cæteras harmoniæ mundanæ partes statuminare videtur. Nam elementa sunt cæteris cœli regionibus graviora, & quasi bases ac fundamenta; Similiter cœlum medium, literarum acutarum & excellentium seriei assimilatur, quatenus primam melodiam facit cum elementis seu Basso; cujus septem Planetæ sunt septem claves; Atque ut ascendendo à g.a.b.c. invenimus, quod c. sit clavis principalis, cujus manifestatione, cæteræ non expressæ intelliguntur; sic etiam ascendendo à ☾. ☿. ♀. ☉. reperimus, quòd ☉ sit quasi clavis illa cœli aperta seu manifesta, cujus præsentia visibili cæteri Planetæ per se occulti manifestantur, symphoniacè ad inferiora gravia sonant, illustrantur & vivaciter in elementa ac elementata operantur. Literæ denique superacutæ & superexcellentes supremæ regioni referuntur; ubi conus pyramidis materialis superacutè desinit, ultra quem non est spiritus creati transitus. Ut autem in præcedentibus demonstravimus, quòd homo à sapientibus dicatur filius mundi, quoniam à mundi partibus simplicioribus ejus subtile, invisibile & internum factum est, quemadmodum

admodum itidem ex partibus mundi spissioribus seu elementis ejus grossum, visibile & externum est conflatum, sic etiam dicimus, quòd hominis corpus, utpote ex mundi elementis compositum, sit basis atque fundamentum totius musices hominis compositi; & quòd ejus spiritus æthereus septem Planetarum eorumque naturarum vestigia occultè retinens, clavibus acutis atque excellentibus melodiam cœlestem respiciendo comparetur, dum vivificat corpus suum mediante luce secundaria seu agente medio; atque denique, quod lux supercœlestis, seu ipsa mens, spiritum rationalem pulsans, melodiam superexcellentem faciat cum inferioribus literarum gradibus. Quibus tres melodiæ species exertissimè quidem sono & varietate differentes, sed optimè per harmoniæ seu consonantiæ in compositione Microcosmica concatenatæ, vincula sonare atque movere percipiuntur; eaque ratione per harmoniam melodiæ mediæ, videlicet spiritus, mens atque anima cum sua symphonia intellectuali inter sonos graviorum vocum miscetur, atq; ita intra corpus opacum ex elementis conflatum introducitur. Est ergo animæ harmonia ex vocibus superexcellentibus conflata Diatessaron, Diapente & Diapason spirituale & lucidum, seu formale constituentibus. Fit etiam harmonia spiritus ex vocibus mediis seu gradibus ex cellentibus; quæ in sua symphonia convenit tùm cum superexcellentibus seu supercœlestibus, tùm cum gravibus seu elementaribus. Est denique corpus humanum quasi totius harmoniæ humanæ organon seu instrumentum; cujus melodiæ gradus infimus seu accentus gravis fit in illud elementorum subtile, ex quo anima sensitiva & facultas naturalis oritur. Hujus chorda est spiritus elementaris seu aër grossior aut subtilior, quem ignea seu formalior elementorum vis pulsare animadvertitur, spiritusque pulsûs harmoniam aliquam elementorum auribus rationis sonare facit. Atque hujus Musices origo principalis est in infima Microcosmi regione; sed tamen harmoniæ ejus effectus per universam fabricam humanam dispergitur atque disseminatur, & cum superioribus harmoniam naturalem non aliter movere observatur, quàm in Musica cõmuni sonus Bassi cantus cum sonis Medii atque Alti indifferenter resunare auditur, aut partis unius melodia cum parte alterius essentiali atque naturali quadam vitæ mixtione, commisceri solet. Hinc venæ cum arteriis & utræque cum nervis ubique per corpus simul dispensari percipiuntur. Sic etiam spiritus medius seu æther pulsatur ab anima media, cujus vibratione melodia excellenter fit in medio instrumenti, vitæ tonos seu sonos vivificos universo corpori non minùs attribuens, quàm cùm chorda barbiti percussa universum barbiton resonare facit. Prætereà hæc chorda sui pulsatione melodiam cœli rationalis ab alta ejus ratione magia facit ineffabili, eamque cum musica gravi conjungit. Atque ita musica completa ex tribus melodiis diversis constituta, in corpore humano sonare animadvertitur; videlicet sensitiva, vitalis atque rationalis. *Sensitiva* agit in carnis & partium vegetantium præservatione; *Vitalis* in molis, seu machinæ vivificatione atque agitatione; atque *Rationalis* in totius fabricæ gubernatione atque directione. *Bassus* igitur Microcosmi cantus est cubicus, quia elementatus seu corporalis. *Medius* verò superficialis seu quadratus quia spiritualis. *Altus* denique radicalis seu linearis, quia formalis. Et quamvis in hac nostra harmonia tres nominavimus spiritus, seu tres formas lucidas, pulsantes tres illas chordas spirituales, & tres regiones distinctas: attamen generaliter machinam Microcosmicam considerando, illa se habet in eodem respectu cum Macrocosmo universo, in quo non est, nisi unicus spiritus resonans, unicum organum sonos in suam concavitatem recipiens, & unica lux pulsans; sed propter ejusdem spiritus grossiorem vel tenuiorem in substantia dispositionem illud, quod per se unum & idem est in pluralitatem distingui videtur. Sic etiam eadem

dem lux propter varios materiæ spiritualis in densitate aut subtilitate gradus, quibus inest, varia esse dicitur, cùm reverà non sit, nisi unica lux à luce increata, quæ lucis est pater, derivata, atque primo die creata, sed inæqualiter in mundo dispersa. Simili etiam modo unicum est hominis organum musicum, unicus spiritus seu monochordum, unicus pulsator seu lux; sed si quid est differentiæ, hoc totum propter spiritus & lucis multitudinem aut paucitatem in hoc vel illo dimensionis mundanæ gradu, accidit. Videmus ergo ex his, quòd unica sit musica in infima mundi ac hominis regione, ubi conus pyramidis formalis reperitur, & basis pyramidis materialis. Atque hæc musica magis bassa est & tarda ac gravis, quia ibi regnant tres materiæ partes & unica tantùm pars formæ lucidæ. Quare paucitas illa lucis tardè & lentè agit in tanta materiæ mole seu multitudine: Unde gravitas & ponderositas materiæ voces reddit lentas, viles atque bassas. At verò in media regione, ubi duæ pyramidum medietates conveniunt, voces redduntur tàm ex parte spiritus, quàm ex parte lucis, mediæ & æqualiter sonantes: quæ ideò excellentes dicuntur, quia puritate & claritate excellunt illas, quæ dicuntur graves, quoniam hîc est plùs formæ & minùs materiæ. Unde hîc liberiores sunt formæ actiones & exteriores, quàm in regione infima, sed in regione sublimiori lux est adhuc liberior à vinculis materiæ, quatenus in ea habentur unica tantùm pars spiritus, videlicet conus pyramidis materialis, & tres partes formæ lucidæ. Unde hîc proferuntur voces acutissimæ & superexcellentes, quoniam in hoc loco duobus gradibus lux excedit quantitatem materiæ. Hic verò velim vos animadvertere, quòd ex hujusmodi musicæ observatione luculenter appareat, quàm opposita sit materiæ dispositio dispositioni formæ. Nam quò altiùs ascenditur à cono pyramidis formalis versus ejus basin, eò acutiores seu graciliores accentus, operaque subtiliora perficiuntur: At verò in materiali pyramide, quò magis à cono versus ejus basin fit progressus, eò graviores densioresque soni redduntur, operaque grossiora, & magis opaca ac visibilia fiunt. Atque hujus certè rei ratio in promptu est; videlicet, quia lucis elocutio formalis fortiùs discutit spiritus, & per consequens per eorum subtilitatem clariores & efficaciores reddit voces. O quàm exerta, clara, atque sonora fuit vox illa admirabilis & ineffabilis, quàm incomprehensibile Verbum illud increatum, quo Conditor luminosus mundum atque hominem mirificè fabricavit, utpote cujus virtute seu accentu ipsæ umbræ horrendæ, & terribiles exagitatæ sunt, ac deorsum reverberatæ, & aquæ seu natura humida à sua deformitate purgata, atque omnia ex nihilo confecta, elementa concordi pace ligata, cœlique ipsi mirum in modum firmati, terra trutinis æqualibus librata, columnis firmis statuminata atq; in medio suspensa. Imò verò & in ipsius hominis fabrica mira præstitit hoc Conditoris ineffabilis Verbum; quippe cujus animam fecit sibi palatium & tabernaculum, seu potiùs templum, ut cum *Divo Paulo & Xisto Pythagoreo* loquar. Unde inquit *Mercur. Trismeg.* ore mentis divinæ loquens: *Credo, quòd in te videt & audit Verbum Dei*, &c. Hujus etiam Verbi sacrosancti admirabilem virtutem & harmoniam, tàm in mundi creatione, quàm hominis opificio, quàmplures sacrarum Scripturarum loci, quibus imprimis credendum est, confirmare videntur; atque etiam per ipsos Philosophos divinos æternis eorum monumentis commendatur vocis divinæ in creatione potestas. Namque ut à sacris literis exordium faciamus, ex illis hæc colligimus. *Ipsi expertes vitæ seu mortui formantur sub aquis & habitatores earum: Deus extendit Aquilonem super mare, & suspendit terram super nihilum: Ligat aquas in densis nubibus suis adeò ut non findantur nubes sub eis: Decreto circinavit superficiem aquarum usque ad consummationem lucis cum tenebris; usque dum columnæ terræ concutiantur & obstupescant ab increpatione ejus: Virtute sua disrupit mare & intelligentia sua discidit pelagus;*

Spiritu suo cœlos ornavit,&c. Job.26.5. Similiter: *Terram fundavit Deus verbo super bases ejus, ne dimoveretur in seculum & perpetuum, eamq́ operuit abysso ut indumento, super montes stantibus aquis. Ex increpatione tua diffugerunt, à voce tonitru tui accelerarunt fugam: Conscenderunt per montes, descenderunt per convalles in locum, quem fundaveras ipsis; Terminum opposuisti, ne transeant, ne revertantur ad operimentum terræ, &c* Psal.104.5. *Terram fundavit Jehova sapientia statuitq́ cœlos intelligentia.* Proverb.3.19. hoc est, verbo suo, quod est ejus sapientia. Unde *Proverb 8 23 Ante terræ primordium erat sapientia injuncta*; Ibique invenitur, *quòd ante omne tempus fuerit Dei sapientia.* Et alibi: *Sapientiam possidebat Jehova ante ullum tempus, & ante seculum, ante principium & primordia terræ, cùm nullæ essent abyssi, &c.* Prov.8. Et D. Johan 1. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso vita erat, & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* Sic etiam *Sapient.* 12.9. *Verbo pretioso potest Deus omnia terere.* Et *Psalm.*33 .*Verbo Domini firmati sunt cœli*, &c. Atque infinitos alios sacrarum literarum locos, verbi hujus potestatem in mundi creatione confirmãtes, proferre possumus; sed brevitatis causa eos hîc omittemus, ut quid Philosophus noster divinus de hujus Verbi sacrosancti virtute, efficacia & harmonia admirabili in creatione sentiat, explicemus: *Mutavit*, inquit ille, *mens formam suã & subitò omnia revelavit; Cernebam enim immensum quoddam spectaculum, omnia videlicet in lumen conversa suave nimium atque jucundum, quod intuentem me mirificè oblectabat. Paulò pòst umbra quadam horrenda obliqua revolutione subterlabebatur in humidamq́ naturam migrabat, ineffabili tùm vultu exagitatum, inde fumus quidam magnus in sonitum erumpebat, ex sonitu vox egrediebatur, quam ego luminis vocem existimabam, ex hac luminis voce Verbum factum prodiit. Verbum hoc naturæ humidæ astans, eam fovebat, ex humida naturæ visceribus sincerus ac levis ignis protinus evolans alta petiit. Aër quoque levis spiritus pars mediam regionem inter ignem & aquam sortiebatur. Terra verò & aqua sic invicem commixta jacebant, &c. Hæc denique duo commota sunt à spirituali verbo, quod iis superferebatur, aures eorum circumsonans:* Et alibi hoc *Verbum* vocat *Dei seu luminis filium, & vitæ unionem Patri conjunctam, quos ad invicem essentia non differre tradidit. Pimand.*1. Et alibi dicit: *Verbo Dei & non manibus ejus, mundus creatus fuit. Pim.*4. Nec certè vacabat hoc idem Verbum in creatione hominis, ut in Genesi docemur, quoniam *in Verbo erat vita hominum*, qua vivebat, juxta illud *D. Johan. & Sap.*16. *Instruimur etiam, quod homines non alantur & conserventur proventu fructuum, sed Verbo Dei*, imò verò homo ægritudine confectus non herba aut malagmate sanatur, sed Verbo & misericordia Dei, uti ibidem reperitur. Hinc etiam prædictus Philosophus divinitùs inspiratus ait: *Verbum tuum me regit spiritifex opifex.* Et alibi monstrare videtur, quomodò Verbum sit in nobis ex revelatione boni Dæmonis, à quo doctus est, quòd anima sit in corpore, mens verò in anima, atque in mente Verbum regnare ait. Porrò etiam c.33. Jobi legimus, *quòd spiritus Dei fortis fecerit hominem, & quòd afflatus seu spiraculum omnipotentis vivificaverit eum, &c.* Ex quibus patet, quòd homo admirabile animal, harmoniam tàm divinam, quàm mundanam in sua fabrica possideat. Nam primùm gubernatur imperato & ordinatione trium superiorum; deinde executione 7. aliorum: Unde septem illi inferiores dicuntur numeri aut mensuræ fabricæ, & compositum ex elementis est, quod superiorum influxionibus obedientiam præbet. Similiter observandum erit diligenter, quòd anima hominis unitatem repræsentet, & ejus materia seu multitudo & diversitas binarium, & quòd per divisionem numerorum imparium & parium denotentur masculi, tanquam magis perfecti & fœminæ, tanquam minùs perfectæ. Ex imperfectione ergo materiæ, quæ in numero pari comprehenditur (quippe cui

deest & principium & finis, quoniam dualitas non habet medium) discordiæ omnes, tenebrarum filiæ producuntur; at verò concordiæ, lucis & veritatis propago, à numero perfecto & impari oriuntur. Hinc fit, ut, si lucis unitas, quæ est anima, cum materiæ dualitate conjungatur, producat numerum imparem, qui est harmonia plenus, atq; itidem quoque, si animæ trinitas, quæ idem est essentia cum unitate, addatur materiæ quaternitati, tùm ea producit numerum septenarium, in quo consonantia perfectissima sonare animadvertitur, quæ Diapente & Diatessaron in se continet; & per consequens hæc animæ cum corpore unio reddit jam illud miro modo consonans, quod anteà fuit dissonans, illud, inquam, nunc regulare facit, quod anteà & per se rebelle atque irregulare erat, & motui sive actioni omninò adversum. Unde invenimus, quòd homo nihil aliud sit, quàm unitas & multitudo admirabili harmonia simul collecta. Sic videmus, quòd unicus sit mundi Sol, unica est anima, sed diversi, imò quidem infiniti ejus radii, qui animæ communes sunt. Sic etiam omnes lucis radios ab unico Jehova, tanquam luminum Patre, hoc est, ab unico fonte seu essentia supersubstantiali derivari observamus; cujus radii, tàm mediatè, quàm immediatè ab ab ipso profluentes, nullo modo divisi sunt, sed potiùs eo modo connexi, quo Solis corpori lumen; quod nihilominùs terræ, aquis & aëri atque compositis inesse dignoscitur. Hinc anima dicitur una, propter ejus à sua forma primaria indivisibilitatem; quemadmodum materia dicitur multitudo propter dualitatem vel quaternitatem, quæ consistit ex multitudine seu numero unitatum; cui tamen numerus imperfectus est principium, & non unitas. Atque hæc est ratio, quòd *Democritus, Orpheus*, & multi *Pythagoreorum omnia Diis plena esse, sunt opinati*, quos omnes ad unicum Jovem, tanquam multitudinem ad unitatem referebant. Sed ut ad Musicam hanc nostram humanam revertamur, eam ex tribus chordis & tribus organis simul conjunctis, ac tres melodiæ partes inducentibus, composuimus, quarum quælibet chorda & quodlibet organon cuilibet mundi regioni correspondet. Sed quoniam duæ chordæ superiores, spiritualis scilicet & formalis, æqualiter cum harmonia chordæ in infimo instrumēto coincidunt, non aliter, quam in melodiarum diversarum musica videmus Bassum cantum cum Medio & Medium cum Alto, atque Altum cum infimis æquali melodiarum dispositione permisceri, ita quidem, ut harmonia illic multiformis in eodem consensu reperiatur; ideò cuilibet triangulo seu pyramidi septem claves attribuimus, in dupla vel quadrupla proportione ab invicem differentes, ex quarum consonantia & mutua ad invicem relatione symphoniacam hominis interni cum externo compositionem facillimè concipere & intueri possumus.

CAP. III.

Demonſtratio prima harmoniæ animæ, deſumpta ex duplici numero ternario, altitudinis ſcilicet & latitudinis ex parte animæ, ſpiritus & corporis conſiderata.

IN propoſita demonſtratione videmus, quomodo lux ſpiritui in ſymphonia-co conſenſu reſpondeat & qua ratione utriuſque toni conſonantes cum gravibus tonis corporis conveniat. Tres enim hîc pyramides, trium mundi regionum

num naturis convenientes depinximus; quarum una est pyramis formæ seu animæ, altera est pyramis spiritus materialis, sed elementata, grossa atque opaca corporea, & per consequens tenebris obruta, quæ corpori correspondet. Videmus ergo, quod superior pyramidis pars, seu basis ejus portio, mente & intellectu ornata, superiori pyramidis spiritualis parti, quæ spiritu animali & rationali plena est, correspondeat in consonantia Diapason, quæ consistit in dupla proportione, scilicet ut 1. ad 2. Nam mens unitas est, atque purior spiritus portio. Diadem imitat, uti sæpius demonstratum est, Unde fit, ut correspondentiam ad invicem habeãt, sicuti Γ ad *g sol, re ut.* At verò quatenus mens se immergit in materiam, hoc est, cum spirituali pyramide se miscet, eatenus unisonum ambæ cõstituunt, qui cum medietate utriusq; pyramidis Diapason sonat, ita ut utraq; summitas utriq; medietati commistę referatur proportione dupla videl. ut 1. ad 2. velut Γ. ad *g*. Correspondens ergò est cœlum rationale in proportione dupla sonans in thorace, ab harmonia rationali ad vitalem descendendo consonantiam Diapason spiritualem, quæ continet in se Diatessaron & Diapente. Atque hæc est ratio, cur Sol mundi tam completus atque perfectus est in vitali sua dispositione, & cor hominis in sua regione tam efficax vitæ dispensatur. Iterum si superior formalis & spiritualis pyramidum mixtio infimam regionem respiciat, facit illud, virtute proportionis quadruplæ Disdiapason constituentis: nam talis est proportio inter intellectum & rationem, similiterque talis concordantia inter spiritum animalem & naturalem, quibus interponitur vitæ spiritus & imaginativa facultas animæ. Intellectus igitur pyramidis formalis unisono consensu spiritum rationalem & animalem complectitur, atque ambo, cùm sint igneæ naturæ, reconduntur in capite seu suprema pyramidis obscuræ regione, ubi hoc idem consonant. Agit enim ad unisonum producendum mens in spiritum summum adeoque patitur spiritus mentis operationes, ut chorda musicæ vibrata fert pulsatoris actionem; atque caput, tanquam organon utriusque ex pyramide nigra & corporali conflatum recipit in se actionis istius & passionis effectus, non aliter, quàm barbiti corpus melodiæ sonos. Accentum igitur rationis sonat lux intellectualis in spiritum, tanquam medium, reddens eum rationalem; spiritusque actione lucis commotus, tanquam medium se per cerebri seu receptaculi ventriculos sive organa dilatat, atque ita rationis radii deorsum effluunt ad alias consonantias cum facultate vitali & naturali producendas. Deinde per consonantiam Diapason harmonia rationalis cum imaginatione & spiritu vitæ conjungitur. Vibrat ergo rationis vox chordam vitæ & spiritum imaginativum, cujus harmonia vivifica cum ratione mixta se posteà effundit, atque dispergit per universum spiritum naturalem seu chordam elementarem, in subtili elementorum sonis gravibus resonantem atque Diapason corporale seu materiale cum tonis acutis atque peracutis miscentem: Quarum modulationum corpus humanum est receptaculum, organon generale & quasi instrumentum musices humanæ, in quo harmonia mundana comprehenditur, & ex cujus organicis partibus proportionales ejusdem effectus eliciuntur.

CAP. IV.

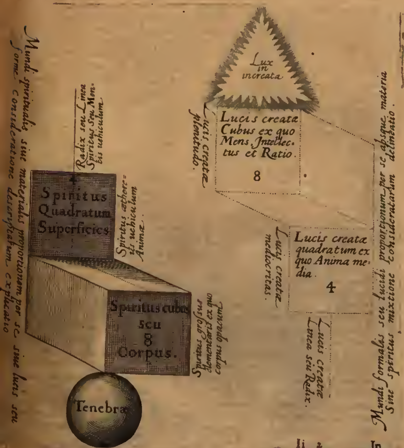
Comparatio harmoniæ secundùm proportiones dimensionum Geometricarum inter animam, spiritus & corpus.

IN superioribus *corpus* haud ineptè comparavimus *cubo Geometrico*, quatenus ex trinis constituitur dimensionibus, *spiritum* verò *quadrato*, quatenus ejus multiplicatione fit cubus. Sicut enim quadratum Geometricum in se ductum producit cubum; ita eodem planè modo spiritus tenuis condensatione convertitur in aquam, & aqua iterum inspissatione in terram, quasi cubum reducitur. Atque sic etiam lucem seu animam lineæ sive unitati retulimus, quæ est quasi radix, ex qua quadratum procedit. Corpus ergo ex quatuor elementis seu trinis dimensionibus conflatum cubo comparavimus. Ejus verò spiritum ex æthere derivatum, quatenus simplex est in natura sua materiali, assignavimus superficiei, utpote ex cujus multiplicatione corpus prodit; Et denique lucem spiritualem, quæ cœlum occupat, quatenus est radix omnium creatorum, lineæ attribuimus, cujus multiplicatione fit superficialis cœli medii substantia. Ex his igitur proportionibus Geometricis naturâ sibi ad invicem respondentibus harmonia elicitur; videlicet inter punctum unitatis increatæ & inferiorem lineæ extremitatem talis, qualem habet unitas ad dualitatem, seu forma pura ad materiam, vel numerus digitorum simplex ad numerum denarium, hoc est, in proportione dupla reperitur, ex qua Diapason primum producitur. Nam sub omni numero denario Diapason reperitur, quatenus ex Diapente constituitur, quod quinque constat vocibus, & ex Diatessaron, quod quatuor accentus seu voces continet. Similiter trinitas essentiæ supersubstantialis, quaternitati substantiæ materialis & creatæ connexa, hoc est, Deus seipsum miscens cum materia vel hylæ seu revelans, producit numerum septenarium; qui itidem consonantiam Diapason inducere videtur. Similiter linea ad quadratum ita se habet, ut 2. ad 4. hoc est, ut radix ad cubum; Unde etiam in profundiori compositione proportio dupla reperitur; & per consequens Diapason minùs spirituale & minùs simplex oritur, quod respectu inferioris dicitur spirituale, respectu superioris materiale & medium. Porrò etiam quadratum mediæ regionis se habet ad cubum infimiæ in proportione dupla, videlicet ut 4. ad 8. Et proinde hîc etiam multiplicatione spiritus mediæ regionis ac inspissatione ejus, corpus opacum, ex quatuor infimorum spirituum seu elementorum proportionibus in unum opacum compactis, procreatur. Unde oritur Diapason elementale ex gravibus conflatum; quemadmodum medium factum erat ex acuto spiritu, & illud superioris mundi regionis acutissimis & excellentibus. Lux verò summa supersubstantialis est quasi primaria musicæ mundanæ radix, quæ harmoniam ineffabilem, inexcogitabilem, primariam atque simplicissimam, hoc est, ex simplicissimis numeris seu digitis ab unitate vera immediatè procreatam, modulari solet. Ex his ergo videmus, quòd Musica mundana & per consequens humana fiat multis modis seu demonstrationibus, videlicet aut numero ternario ad imitationem harmoniæ divinæ, sic in trinitate supersubstantiali 1. ad 2 invenitur in dupla proportione, & 2. ad 3. in sesquialtera, & trinitas iterum dualitatem cum unitate jungens duplam proportionem producit, ut 3. ad 6. Et iterum 3.

qui

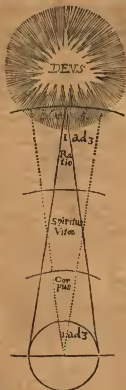
qui est primus atque simplicissimus numerus perfectus in se ductus finem digitorum divinorum seu simplicium demonstrabit, videlicet 9. cui numero, si unitas addatur, denotabit ingressionem essentiæ unitatis cum proprietate trina in abyssum deformem, seu in materiæ informis massam, quemadmodum suprà luculentiùs declaravimus. Sic etiam compositionem humanam ex tribus instituimus triangulis seu pyramidibus, videlicet corporali, spirituali & formali; quas etiam secundùm mundi sectiones in tres regiones distinximus 1.2.3. ex quarum proportionibus etiam Diapason duplex elicimus, uti in demonstratione præmissa declaratum est. Iterùm hasce easdem consonantias via Geometrica progrediendo, de qua hîc agimus, extraximus, cujus rei delineatio hîc sequitur.

Harmoniæ humanæ demonstratio secunda, secundùm ordinem seu proportionem figurarum Geometricarum animæ, spiritui & corpori relatarum.

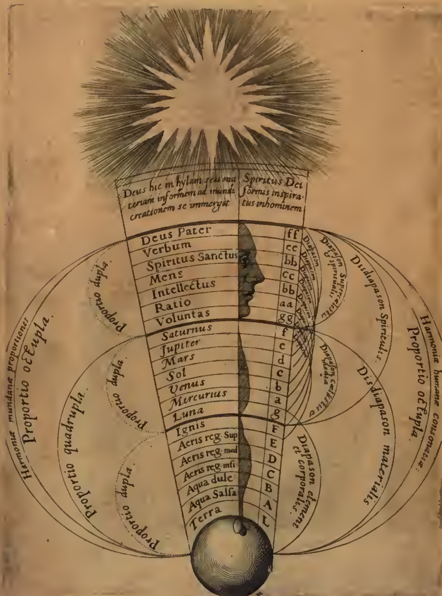
In figura cubum spiritualem delineante rationem proportionis materi tàm mundanæ quàm Microcosmicæ descripsimus Cubus materialis mundi descriptione elementis refertur, deorsùm enim propter suam gravitatem & densitatem tendit. Cum verò cubus formalis contrario mod se habeat, quippe qui propter suam levitatem sursum tendit, atque ad co lorum cacumina elevatur, ideò medietas tam formalis descriptionis quà materialis quasi eandem effigiei rationem habere dignoscitur, cùm qu drata unius superficies respondeat quadratæ alterius figuræ. At ver summitatem seu lineam demonstrationis materialis omnino positione & sit contrariam esse lineæ formalis descriptionis videmus, quatenus formalis ist deorsum tendit; Quibus luculenter declaratur, quòd maxima materiæ vis de orsum in mundo & homine dominetur; at verò maxima formæ virtus sursur invenitur, & fonti lucido contigua est. Quare si hæ duæ effigies, prout hîc de scribuntur, ad invicem conjungantur, exactam mundi & hominis compositic nem ex materia & forma commonstrabunt. Cæterùm hîc obiter consideran dum est, quòd mundus in sua compositione simplicior existat, quàm homo Nam mundus factus est ex simplici compositione: homo verò est conflatus e compofito, hoc est, ex compositione mundana factus perhibetur. Unde diver sis mixtionibus in sua compositione magis obumbratur, quàm mundus. Atqu hinc est, quòd, uti mundum Dei filium visibilem dixerunt Philosophi, ita homi nem tradiderunt esse filium mundi, non aliter ex mundo immediatè factum quàm mundus à Deo. Mundus à primordio divisus fuit in elementa miro mo do distincta atque librata, ex quorum mixtione ad invicem confusa, & per vinculum naturale concordi pace ligata factus est homo. Videmus igitur, quòc in conjunctione cubi formalis cum linea materiali quadratum etiam unius cum quadrato alterius uniatur, & per consequens linea formalis deorsùm tendens cum cubo materiali conjungitur. Quibus dilucidè declaratur, quòd minima formæ pars, videlicet ejus linea cum majori materiæ dimensione conjungatur; quemadmodum vice versa minima figuræ spiritualis portio cum majori lucis dimensione unitur. Duo autem media cùm habeant eandem effigiem facilè conveniunt, vitamque producunt. Atque hanc etiam pyramidum mundanæ compositionis multoties à nobis allegatarum rationem hoc modo explicavimus.

Hîc

Hic ergo media utriusque pyramidis regio ad invicem proportione Geometrica pars esse observatur, utraque verò pyramidum extremitas se habet, ut 1. ad 3. ita ut unica materiæ pars addita tribus partibus formæ constituat compositionem simplicissimam, in qua multitudo formæ & paucitas materiæ adest. Sic ergo se habet compositio substantiæ Angelorum & materiæ cœli empyrei in Macrocosmo, atque talis etiam est compositionis respectus ad spiritus intellectualis constitutionem in homine. Similiter in regione infima modo contrario se res habet. Nam ibi unica formæ portio ad tres portiones materiæ invenitur; atque inde oritur grossissima Macrocosmi compositio, quæ in infima ejus regione, videlicet in regione elementorum & præcipuè circa terram disposita est. Hinc etiam corporis humani constitutio est orta, quæ est grossissima illius integri portio. In medietate verò spiritus proportio exæquat proportionem formæ. Atque inde fit, ut hæc regio de utroque extremo participet, adeoque sit partim spiritualis & invisibilis, partim verò materialis & grossa. Ob hanc igitur causam spiritus hic intermedius naturali matrimonio cum luce desponsatus, si mentis acumine in altum attollatur, divina contemplatur, & infimis neglectis, supernaturalia cogitat, si verò elementorum blanditiis se subjiciendo deorsum prospiciat, vilia atque terrestria speculatur, atque ad inferiora seipsum in tenebris & materiæ multitudine submergendo descendit.

Harmoniæ humanæ delineatio tertia, ubi probatur, quòd tàm mundi, quàm hominis harmonia in numero septenario, observatis intervallorum proportionibus consistat, duo toni cum semitonio minori in consonantia Diatessaron, & tres toni itidem cum semitonio minori in consonantia Diapente simul additi faciunt septem intervalla, quæ constituunt perfectam consonantiam Diapason.

In antecedentibus de numeri ternarii, in pyramidibus tribus demonstrati ratione, uti & de ratione quaternarii Geometrico modo per lineam, cujus radix erant duo, & per quadratum ac cubum declarati diximus. Hîc autem magis particulariter nos ad rem accingentes de gradibus septem cujusque regionis tùm mundi, tùm hominis ad mundum relati, deque eorum ad consonantiam Diapason relatione sub qua Diapente & Diatessaron ac per consequens totius Musices vis atque proprietas comprehenditur. Atque hac ratione docemur, quòd semidiameter fabricæ periphericæ, tùm mundi, tùm etiam hominis cum systemate musico comparetur. In quo tres clavium ordines subalternatim positi continentur, quibus omnis melodiæ consonantia mensuratur, & quælibet musicæ proportio elicitur. Quòd autem in principio & cacumine septenarii superioris Deum Patrem, Verbum & Spiritum sanctum in massa materiali expressimus, intelligendum est, quòd Deitatis proprietates hoc loco capiamus, non prout per se & absque omni materiæ secretæ accipiuntur, sed quatenus ipsæ à throno supersubstantiali deorsum prospicientes in hylen deformem sacrosancto suo intuitu unanimiter penetrarunt, ita ut ipsarum præsentia in abysso tenebrosa omnia ex nihilo facta fuerint. Sic igitur dicimus, Deum in suprema spiritus regione inveniri, ut unitas dicitur in seipsam in denario numero recurrere, ut infrà latiùs declarabimus. Hîc igitur in demonstratione præmissa tres habemus Macrocosmi regiones tribus Microcosmi regionibus convenientes, quarum inferior, quoniam omnium grossissima, tardissima, ponderosissima atque vilissima est, claves septem ad suam Musicâ tardiores, graviores & bassiores Γ. A.B.C.D.E.F requirit. Ex quibus Γ. in Macrocosmo respondet terræ, quæ est omnium basis seu fundamentum; vel in Microcosmo stercoreæ intestinorum fæci suprà centrum Microcosmi congregatæ. Similiter A. refertur in Macrocosmo ad aquam salsam maris; in Microcosmo verò ad aquam salsam urinæ: atque itidem quoque B. in Macrocosmo ad aquas dulces fluviorum & fontium è montibus terræ descendentium, & in mare decurrentium; atque in Microcosmo ad chylosum seu pituitosum stomachi laticem ab illo, tanquam à sublimiori & montosa hujus regionis parte deorsum versus vesicam defluentem alludit. Sic etiam C. in Macrocosmo infimæ aëris regioni refertur, ubi propter cœlestium reflexiones & influxus, temperatissimus invenitur vitæ humor tàm vegetabilia quàm animalia nutriens; in Microcosmo verò massæ sanguinis ab infima hepatis regione, quasi à suo fonte per rivulos suos scaturientis. Prætereà D. in Macrocosmo mediæ aëris regioni, nubibus & meteoris subjectæ comparatur; in Microcosmo mediæ hepatis regioni, per quam, quoniam lienis zona transit, multæ alterationes, videlicet flatuosi vapores, glutinosæ obstructiones & infinita hujusmodi impedimenta seu meteora grossa procedunt, propter flatus frigidos & siccos à lienosa Aquilonis Microcosmici regione exortos. E. verò in Macrocosmo supremæ aëris regioni, quæ igni proxima est retulimus; in Microcosmo autem profundæ hepatis cavitati juxta cistam fellis positæ. F. denique in Macrocosmo elemento igni assimilavimus; at in Microcosmo cistæ fellis. Atque ita in regione elementari, tàm Macrocosmica, quàm Microcosmica, invenimus modo consentaneo attributas cuilibet illius sphæræ claves illas, quæ ad basin seu fundamentalem harmoniam utriusque mundi pertinent. Cùm quibus porrò claves acutæ seu mediæ regionis, aut æthereæ atque itidem quoque peracutæ illæ & excellentes cœli supremi in melodiæ symphonia quàm optimè conveniunt. Hinc est, quod *g.* in Macrocosmo *Lunam*, & in Microcosmo superfluam pulmonum humiditatē respicit, quam ☾ gubernat: *a.* refertur *Mercurio* in Macrocosmo, & in Microcosmo facultati elocutionis à pulmonibus ortæ. Atqui *b.* in Macrocosmo *Veneri*, & in Microcosmo aëri humido inspirato & expirato, quo vita nutritur, comparatur

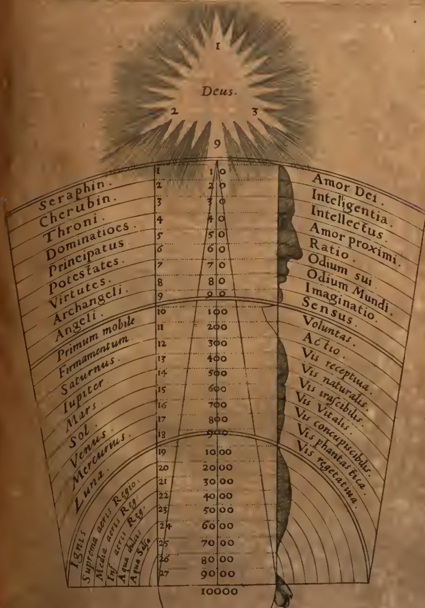
ratur. Similiter solari calore in corde sito se jungit. *c. Soli* in mundo, & cordi in homine. *d. Marti* in mundo, & in homine attractivæ inter pulmones aëris potestati refertur. *Mars* etiam extra pulmones vires suas non naturales exercet, pleuritidem in membrana costas cingente, & peripneumoniam in pulmonum substantia excitans. Similiter *e.* in mundo *Jovi*, in homine pulmonibus ex Joviali natura conflatis, assignatur: Nam ut *Jupiter* est vitæ autor, dominiumq; habet in aëre, sic pulmones sunt vitæ procuratores, qui vivunt per aërem seu *Jovem*, vitamque viva sua actione cordi attribuere animadvertũtur; quare non ineptè hepati comparantur: *f.* denique in mundo attribuimus *Saturno*, qui in homine est fistulæ asperæ autor, per quam aër ad vitæ continuationem attrahitur. Hujus igitur prava dispositione morbis afficitur mediæ regionis humanæ summitas, videlicet raucedine, catarrhis & hujusmodi aliis. Atque ut jam tandem ad regionem utriusque mundi supremam pertingamus, in qua claves excellentes & exertissimè sonantes reperiuntur, sciendum est, quòd *gg.* in homine respondeat sphæræ voluntatis, quam suprà primo mundi mobili comparavimus. Et quoniam homo secundùm voluntatem loquitur, ideò linguæ adaptatur hæc sphæra. Sic etiam sphæra rationis correspondet clavi. *aa.* quatenus voluntas nihil aliud est, quàm rationis illuminatæ, vel non illuminatæ nuncius seu Angelus; unde in sphæra Angelorum collocatur, adeoque exinde tàm boni, quàm mali à voluntate producuntur effectus. Intellectus denique *bb.* accommodatur, & mentis radius correspondet clavi. *cc* mensque est spiritus divini effigies, & quasi identitas, cui *dd.* annectitur; in qua, teste *Trismegisto*, est Verbum, cui correspondet *ee.* quod ab ore Jehovæ ad mundi fabricam promanabat, cui *ff.* tanquam conus pyramidis materialis, & *ggg.* tanquam basis pyramidis formalis (quæ etiam est principium harmoniæ superexcellentis mundi supersubstantialis in mundo materiali) refertur. Hæ omnes claves spirituales in capite humano reperiuntur: Deus enim loquendo Verbum, cum Verbo Spiritus vitæ, mentem, intellectum & rationem voluntate libera haud destitutam, in hominis externi faciem seu nares inflavit. Unde homo lutosus virtute hujus Deiformis afflatus, animal vivens, voluntate, ratione, intellectu, mente, Spiritu divino, & ipsius Verbi charactere imbutum, factus est. Hinc non insulsè dictum putamus, hominem creatum esse ad imaginem Creatoris, quatenus hos opificis characteres divinos, & has Trinitatis sacrosanctæ impressiones admirabiles & ineffabiles in se retinet. Unde, ut dictum est, homo internus, tàm à Philosophis profundioribus, quàm ab ipso Deo templum Dei vocatur. At jam gradibus systematis tripartiti utriusque mundi bene consideratis, ad harmoniæ proportiones & consonantias perveniendum esse existimamus. Videmus in systemate mundano anteà depicto, quòd tres sint clavium ordines, uno suprà alium subalternatim posito, & quòd quælibet dictarum clavium series sursum ascendendo ordinibus sibi suppositis respondeat. Sic invenimus, quòd Γ. infimæ seriei ad g. medii ordinis in dupla proportione respondeat; atque iterùm *g.* ad *gg.* in dupla: Sic etiam *A.* refertur ad *a.* in eadem proportione, & *a.* ad *aa.* supremæ regionis. Talis etiam est ratio inter *B.* & *b.* similiterque inter *b.* & *bb.* nam semper litera proximæ literæ simili in proportione dupla correspondet. Porrò etiam proportiones interiores & minùs perfectæ hac via eliciuntur, videlicet sesquialtera inter Γ. & *D* inter *A.* & *E.* inter *B.* & *E.* inter *C.* & *g.* & inter *g.* & *d.* & inter *a* & *e.* atque sic in cæteris sursum ascendendo. Sic etiam proportione sesquitertia conveniunt. Γ. cum *B.* & *A.* cum *C* & *B.* cum *D* & *C.* cum *E* & *D.* cum *F* & *E.* cum *g.* & *F.* cum *a* & *g* cum *b* & *a* cum *c.* & *b* cum *d.* & sic in cæteris. Verùm enimverò, quoniam Diapason consonantia magis perfecta, in proportione dupla

dupla reperitur & Diapente consonantia minùs perfecta, in proportione sesquialtera & Diatessaron consonantia imperfecta in proportione sesquitertia, ideo videmus, has omnes consonantias in systemate tàm mundano quàm humano, repetita varietate inveniri, & per consequens hujusmodi mundi & hominis harmoniam internam ex iisdem consonantiis conflari, eorumque externam compositionem in iisdem proportionibus consistere animadvertimus. Hinc percipimus amoris rationem inter terram & aquam dulcem, in visceribus terræ contentam, & per ejus venas currentem in proportione sesquitertia reperiri, & in consonantia Diatessaron convenire. Atque sic etiam aqua salsa ad infimam aëris regionem in eadem consonantia se habet; Unde suum subtile in hanc aëris regionem expirat, quod propter harmonicam hanc relationem è vapore in ipsum aërem è vestigio convertitur. Nam ut hæc regio est calida & humida, sic salsa maris natura calorem addit aquæ marinæ, atque ipsa per se humiditatem habet. At verò aqua dulcis magis naturaliter ad terram refertur, quoniam frigidior est propter insipidam suam dispositionem. Simili etiam respectu per Diatessaron infima aëris regio ad supremam refertur; unde ambæ hæ aëris sphæræ calidæ sunt & humidæ; sed diverso modo, quatenus una est magis frigida propter ejus cum aqua propinquitatem, & altera magis calida ob elementi ignis vicinitatem, quibus tamen media aëris regio dissonans esse videtur, quatenus est intensè frigida; quam qualitatem per antiperistasin acquisivit. Et licet hæc media regio ad elementum ignis relata, discordiam producere videatur, attamen quoniam elementum ignis nihil est aliud, quàm suprema quasi supremæ aëris regionis superficies, ideò Lunæ naturam humidam & frigidam magis respicit ad suæ consonantiæ perfectionem. Quare proportio inter supremam mediæ aëris sphæræ partem & infimam Lunæ concavam superficiem in sesquitertia proportione reperiri videtur. Similiter *g*. Lunæ respondet, quæ ad Venerem ascendendo Diatessaron consonantiam constituit, quatenus Luna & Venus humiditate ad invicem connectuntur. At Venus se habet ad Jovem, ut mediæ aëris regionis summitas ad concavam Lunæ superficiem; ubi quatuor quasi accentus sunt, sed nonnisi tria intervalla, & sic in cæteris. Atque hæc ideo dicitur consonantia imperfecta, quoniam superior clavis, cui respondet inferior, non convenit cum inferiori in utraque qualitate; quemadmodum aqua dulcis, licet cum terra conveniat in frigida sua dispositione, non tamen convenit ei respectu humidæ suæ naturæ, quatenus terra est in sua qualitate sicca. At jam, ut ad consonantiam minùs perfectam, quæ in sesquialtera proportione reperitur, & quatuor intervallis ac quinque vocibus constat, accedamus, magnam propter hujus Diapente virtutem, inter terram & mediam aëris regionem invenimus relationem, quatenus frigida & sicca atque congelativa est hæc aëris sphæra, in qua virtute harum qualitatum nubes condensantur in grandines, nives, & nonnunquam etiam in capillos secundùm aliquam ipsarum proportionem mutantur. Elementi ignis pars inferior, aëre vivifico mixta Soli, ejus summitas Jovi, aëris regio superior Veneri, Luna Jovi in humiditate & in calore occulto referuntur. Similiter videmus, quòd, ut terra est quasi regionis elementaris fæx, sic etiam Luna regionis æthereæ pars sit crassior atque densior. Luna ergo terram sua frigiditate & aquas per venas terræ fluentes sua humiditate respicit. Mercurii *a* cum *A*. maris in Diapason coincidit, quoniam maximam habet vim in mare ad tempestates movendas, & ad aërem ei inclusum exagitandum ad fluctus & undas montibus simillimas ciendas, superior etiam Lunæ orbis portio in mare potens est per eandem consonantiam; Venus quoque aquam dulcem sua phlegmatica & sanguinea complexione respicit, imò verò & infimæ aëris regioni, ejusque naturæ ob dictam rationem ad

modum familiaris est. Unde *B.* respondet *b.* & *c.* per contiguitatem obediens erit *b.* Sol denique sphæram æqualitatis in regione elementari, videlicet humiditatis, respicit. Nam æquum est, ut sphæra æqualitatis medii cœli suo simili in cœlo elementari correspondeat. Nam ut Solis sphæra fit ex medio aspectu inter spiritum & lucem, sic etiam infimæ aëris regionis media pars, quam in *Macrocosmico Tractatu* sphæram spuriam æqualitatis appellavimus, est locus, in quo radii elementi ignis & vapores terræ æqualiter conveniunt. Media aëris regio intonat Diapason cum Marte, idque infeliciter & qualitate contraria. Unde fit, ut, quamvis hic Planeta in cœlo & in sua natura sit æquè bonus ac cæteri, respectu tamen inferiorum dicatur Planeta infaustus, & generi humano infortunium. Atque hinc fit, quòd perturbationes ingentes ab Astrologis in hac regione, videlicet tonitrua, fulgura, coruscationes & hujuscemodi alia hominibus tremenda excitare fertur. Huic autem Planetæ elementum aquæ in proportione dupla respondet, infimam mundi regionem simpliciter dividendo in quatuor elementa, quemadmodum Jupiter aëri, ut in harmonia nostra Macrocosmica dictum est. Sed hæ duæ explicationes ad idem tendunt. Nam Jupiter, cui *e.* attribuitur, superiori aëris portioni correspondet, quæ est calida & humida, vitæque fausta. Talem etiam esse Jovis naturam confirmant Astrologi; quare fausta dicitur stella & naturæ humanæ amicissima, atque ob hoc vocatur *Fortunium majus*, quemadmodum *Venus* dicitur *Fortunium minus*. *Saturnus* denique, cui *f.* attribuitur, quatenus Diapason ejus desinit in igne, infausta esse stella ab infima mundi spatia incolentib. existimatur, quamvis in se tàm sit bona, quàm reliquæ. Nam quamvis ejus siccitas cum terra conveniat, cujus Γ. consanguineum est ad *f.* cui *gg* contiguum est, non tamen cum siccitate ignis convenit, quatenus cum frigore lethali conjungitur, quod omnino igneo calori adversatur. Sed jam tandem ad supremam clavium seriem, supremam mundi regionem commensurantem, perventum est; ubi voluntatis sphæra *gg.* ad naturam supersubstantialis essentiæ *ggg.* signatam, in Diapason reperitur, quoniam omnia facit Deus secundùm voluntatem suam in cœlis & in terris. Quæ autem huic sphæræ subjacent, ab hac sphæra, tanquam à primo mobili moventur. Nam inferiora corpora involuntariè ab hac sphæra non aliter moveri dicuntur, quàm mundus ejus virtute motu rapto circumfertur. Nam corpora naturaliter quiescere appetunt, quare movere dicitur Sol, & cæteri Planetæ ad motum primi mobilis. Videmus igitur, quàm miraculosè sphæræ utriusque mundi tàm minoris scilicet, quàm majoris ad invicem consonent; ita ut claves superioris cœli cum clavibus medii, & claves medii cum clavibus infimi melodias symphoniacas simul constituant. Sic aqua cum terra ad Lunæ constitutionem voluntatis actus & subjectum involuntario motu agitatum denotat: Luna & aqua voluntatis mutabilitatem in hominibus: Terra, quæ est basis & fundamentum totius, stabilitatem voluntatis Dei: Aqua etiam fluida sua natura denotat naturam mutabilem Mercurii & eorum respectus ad rationis sphæram in Diapason conjungit hæc simul. Hinc rationis humanæ varietas, opinionum & sectarum multitudo; atque hinc dicitur Mercurius ingenio, scientiæ, artibus & Musicæ præesse, adeoque etiam fit inde, quòd, ut sensus elemento ignis, sic imaginatio, rationis socius, aquæ refertur; Aqua etiam dulcis & infima aëris pars Veneri & Venus intellectui, qui est igneus amor. Conveniunt ergo hæc tria in actu & passione amoris: Aër etiam Sol & Mens denotant mentem, animam & spiritum, quæ optima harmonia simul conjunguntur. Infinitas alias hujus harmoniæ rationes hoc loco proferre possemus, sed quoniam Musicæ secretum non omnibus patet, & lectori fortasse magis tædiosum, quàm jucundũ foret, hoc loco eas enodare sive explicare, idcirco illas nunc silentio prætermittã.

Harmoniæ

Harmoniæ humanæ demonstratio quarta, in qua indicatur, quòd melodia tàm humana quam mundana, in numero nonario, considerando Musicam secundùm vocum numerum, reperiatur. Sic dicimus consonantiam Diapason ex novem vocibus conflari, quatenus conflat ex Diatessaron, in qua quatuor audiuntur voces, & Diapente, quinque sonos seu accentus comprehendente, quæ simul juncta faciunt novem.

In præcedenti demonſtratione explicatam habemus numeralem totius fabricæ mundanæ rationem, quam ab eſſentiæ divinæ harmonia derivatam ſuprà declaravimus. Nam ab unitate ſimplici ſeu primæ eſſentiæ ſuperſubſtantialis proprietate dualitas effluxit, quæ nihil aliud eſt, quàm unitas bis repetita, aut monas à monade ſeu cum monade, hoc eſt, aptiſſima unitatum duarum ejuſdem eſſentiæ connexio, numerum Diadem producens; cujus iterum ad unitatem motu, tres unitates ſimul ejuſdem naturæ ſuperſubſtantialis & increatæ adduntur, quæ numerum primum, perfectionis complemento ornatum, producunt; in quo unitas eſt principium, unitas medium, & unitas finis; ac proinde totus nihil eſt aliud, quàm ſola unitas in trinitate, & trinitas in unitate: quæ numeri completiſſimi quantitas in ſe ducta numerum imparem ultimum ex numeris ſimplicibus & incompoſitis ſeu digitis producet, videlicet 9 cujus in ſua radice multiplicatione producuntur illi numeri compoſiti ſecundùm quorum ordinem compoſitiones triplicis generis in tribus mûndi regionibus fiunt: Namque numerus 27. eſt numerus completiſſimus compoſitionum mundanarum, cujus *primus* numerus novenarius novem primos numerorum articulos denotat, videlicet 10. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. *Secundus* autem novenarius numeros centenarios, atque tertius numeros millenarios. Ex primis primum cœlum productum eſt, ex ſecundis ſecundum, & ex tertiis tertium & infimum. Primi ergo articuli denariorum ad mundi creationem concurrentes radicibus, ſecundi centenariorum quadratis, & tertii millenariorum cubis referuntur, quoniam talis eſt proportio inter tenuitatem ſupremi cœli & medii, aut inter ſpiſſitudinem infimi cœli & medii. Sunt ergo articuli ſuperiores denariorum lineis comparandi, medii verò ſuperficiebus, & infimi millenarios exprimentes corporibus. Sic 10. ſeu denarius numerus eſt radix quadrati 100. & cubi 1000. Sic etiam 20. ſunt radix quadrati 200. quæ ducta in radicem primam, videlicet in 10. producunt 2000. Similiter radix 30. producet 300. pro quadrato & à prima radice 10. 3000. pro cubo, atque ſic in cæteris. Opifex igitur unitas cum cyphra vel cyphris ſe jungens, id eſt, extra numerorum ſimplicium margines proſpiciens, atque ſeipſum cum materia informi, ut exiſtat, connectens in limites numerorum compoſitorum ingreditur; atque ita quælibet eſſentiæ unius divinæ proprietas diſtincta, ſe jungens cum materia non formata, eam facit ex nihilo exiſtere. Hinc eſt, quòd cyphra in ſe & per ſe nihil ſignificans, materiæ informi aptiſſimè & quaſi ex eſſentia ſua comparatur. At verò ſi unitas, dualitas aut trinitas cyphræ præponatur, tùm illa facit eam ex nihilo ſignificativam. Verbi gratià, 0. non plùs ſignificat quàm 00. nec 00. plùs quàm 000. atque hæ omnes ſimul junctæ nihil ſignificant. At verò 1. ante 0. ſignificat numerum denarium 2 ante 0. viginti, 3. triginta, ſic 10. 20. 30. &c. Sic etiam, ſi 1. præponatur 00. denotabit numerum centenarium 100. & ſic in cæteris. Hæc ipſiſſima ratio eſt in mundi creatione. Nam Deus Pater unitas, ſe quaſi duplicans, & jungens cum materia, tanquam nihilo ſeu hyla ſeu cyphra, produxit primum gradum ſimplicis compoſitionis. Deinde Filius ſeu dualitas ſe proponens ſecundo ſuperioris regionis informi orbi, ſecundum creaturarum gradum in exiſtentiam deduxit. Et Spiritus denique ſanctus ſeu ternaria proprietas tertium gradum, cum materia ſeſe miſcendo, in lucem edidit. Atque ita tres primæ hierarchiæ Angelorum orbes, ſeraphini ſcilicet, cherubini & throni creati atque conſtituti ſunt, eâque ratione, multiplicatione 3. in ſe facta reliqui etiam ternarii numeri proportiones in radicali & ſimpliciori compoſitionis regione producuntur. Similiter prima Deitatis perſona, ſe triplicans, hoc eſt, prima vice in ſua unica eſſentia apparens, & ſecundò in ſimplici rerum compoſitione, ac tertiò in media mundi conſtitutione, jam præcedit duas cyphras, ſignificando per hoc ipſum, quòd in media

media mundi regione duplicem materiæ portionem inactuet suâ præsentiâ, quemadmodum in superiori nonnisi unicam & simplicem materiæ partem de potentia in actum & essentiam spiritualissimam deduxit. Unde in hac regione luci suæ spiritum proportione centenaria miscuit, ut 100.200.300. Denique opifex tertiæ rerum compositioni se præbens, virtutemque suam mirificam rebus inferioris regionis indens, tertia & ultima vice ad mundi complementum in proportione cubica & elementari apparebat, tres materiæ informis proportiones informans. Unde in hac mundi sphæra seu regione præponitur atque præscribitur tribus cyphris, tres materiæ portiones arguentibus, ut 1000.2000. 3000. His igitur debito modo consideratis, facillimè intueri possumus, quomodo Deus ab unitate in multitudinis abyssum ad mundi perfectionem, & ad ejus in numero, mensura & pondere adaptationem descenderit. Quicunque igitur ad Deum voluerit reverti, ei necesse erit multitudinem gradatim exuere, ut ad unitatis fastigium regrediatur, seipsum à cubica proportione resolvendo in quadratum, & à quadrato tandem in radicem sibi propriam resultando. Quod quidem sola illa harmonia fit, qua Deus ipse Creator seipsum in multitudinem materiæ immersit.

CAP. V.

De animæ per totum mundi tàm minoris, quàm majoris systema harmonia.

CUm anima intellectualis à solio seu throno Creatoris in hominem descendendo per universum mundi semidiametrum penetret, priusquam corpus humanum ingrediatur, sequitur, quòd illa cum harmonia cujuslibet creaturæ, quam in via seu itinere suo deorsum instituto offendit, participet. Hinc igitur est, quòd anima tot in se proprietates, quot in mundo (numerando inter sedem Dei & terram, quæ est scabellum pedum ejus) reperiuntur. Et tamen hæ omnes proprietates nihil præter ipsam animam existunt. Unde in hoc illa Deitati comparatur, videlicet, quatenus una est Deitatis essentia, at multæ personæ; pari enim modo diversæ sunt animæ proprietates, sed una ejus essentia. Sic sensus quidem unus est in anima, & quidem ipsa est, qui, cùm corpus non sit, corporeus dicitur, & cùm non sit nisi unus, propter varia tamen sua exercitia variatur, & diversimodè nuncupatur. Dicitur autẽ anima, sensus, imaginatio, intellectus, intelligẽtia seu mens, atq; hæc omnia in anima nihil aliud sunt, quam ipsa anima. Aliæ atq; aliæ sunt inter se proprietates propter varia exercitia, sed una est rationis essentia & una anima; proprietates quidẽ diversæ, sed essentia una; secũdùm exercitia multa sunt, secũdùm verò essentiã sunt unũ in anima, & quidẽ ipsa anima est illud. Et sicut mundus iste visibilis quinquepartita quadã distinctione est ordinatus, terra scilicet, aqua, aëre, æthere sive firmamento & ipso supremo cœlo, quod empyreum vocant; sic animæ in mundo corporis sui peregrinantis, quinque numerantur progressus ad sapientiam, sensus scilicet, imaginatio, ratio, intellectus & intelligentia; his, inquam, quinque progressionibus rationabilitas exercetur ad sapientiam, de quibus infrà latiùs. Et quatuor itidem affectibus ad charitatem, quasi novem progressionibus in semetipsam proficiscitur anima, quos quidem progressus nominibus & ordinibus Angelórum, in simpli-

ciori & superiori mundi regione contentis, comparavimus. Amorem ergo Dei *Seraphin* applicavimus, intelligentiam *Cherubin* intellectum *Thronis*, amorē proximi *Dominationibus*, rationem *Principatibus*, odium sui *Potestatibus*, odium mundi *Virtutibus*, imaginationem *Archangelis*, atque sensum denique, qui primus est nuncius animæ, ipsis *Angelis*, qui nuncii vocantur. Atque ubi de odio seu contemptu mundi & sumptius locuti sumus, intelligendum est, quòd timor suppliciorum & dolor de peccatis pariant contemptum mundi & sui, ut cum Virtutibus quis faciat miracula, & cum Potestatibus expellat Dæmonia. Spes de promissis & gaudium inprimis inducit amorem Dei & proximi. Hinc ergo evidens est, quòd *anima* ad similitudinem totius sapientiæ facta, omnium in se gerat similitudinem. Quare à *Philosophis definitur cujusq. rei similitudo*, siquidem in se habet vires, quibus omnia apprehendit atque investigat & omnibus similis existit, cùm sit una. Nam cùm omnia ex quatuor elementis sint facta, ipsa anima reperitur similis terræ per sensum, aquæ per imaginationem, aëri per rationam, & igni ac firmamento per intellectum, cœloque cœlorum per intelligentiam. Similis est lapidibus per essentiam, arboribus per vitam, animalibus per sensum & imaginationem, hominibus per rationem, Angelis per intellectum, Deo per intelligentiam. Et sicuti Deus est capax & particeps omnium, sic itidem & anima. Sed, ut ad numerum nostrum nonarium revertamur, sub quo animæ proprietates ad novem intelligentiarum sphæras superioris cœli relatas esse prædicavimus, notandum est diligenti observatione, quòd novem sint animæ proprietates seu virtutes mediocres quæ novem sphæris mediæ mundi regionis respondent. Nam primo mobili refertur voluntas, propter rationis in demonstrationis tertiæ explicatione recitatas. *Cœlo stellato* voluntatis executio seu actio. *Saturno* animæ vis receptiva seu restrictiva & coagulativa. *Jovi* facultas ejus naturalis. *Marti* irascibilis & impulsiva. *Soli* vitalis. *Veneri* concupiscibilis. *Mercurio* phantastica atque ingenium. *Lunæ* denique crescendi atque decrescendi, & per consequens vegetationis proprietas. Harmonia ergo inter proprietates animæ supremi cœli & medii est hujusmodi: Amor Dei ad voluntatem seu primum hominis sensibilis mobile relationem habet; intelligentia ad actionem voluntatis; intellectus ad fixam, stabilem atque prudentem Saturni dispositionem; amor proximi ad Jovis amorem, & curam paternam circa vitam & naturam vitalem animantium; ratio ad irascibilitatem Martis, cùm ratio versetur vel circa irascibilitatem Marti propriam, vel concupiscibilitatem Veneri attributam; odium sui refertur Soli, nam qui se odio habet respectu hujus mundi, obtinebit vitam æternam; odium mundi Veneri, quippe concupiscentia & ardor amoris Dei mundum contemnere facit; imaginativa vis phantasticæ Mercurii dispositioni attribuitur; Sensus autem Lunam & terram respicit, nam Luna est quasi basis & ipsa cœli medii terra, optimeque sensui refertur, quatenus ad res fluidas cum soliditate spectat. Est etiam hujus harmoniæ relatio inter proprietates animæ cœlestes & elementares, quæ talis est: Novem sphæræ regionis mundi Infimæ sunt hæ: Ignis, suprema aëris regio, media aëris regio, infima aëris regio, aqua dulcis, aqua salsa, vegetativa terræ sphæra, mineralis terræ sphæra, atque ejus denique sphæra centralis, ubi purum reperitur, uti nonnulli volunt, terræ elementum. Voluntas ergo refertur igni; actio supremæ aëris regioni, tanquam loco, ubi agens agit in suum patiens; Vis animæ receptiva cernitur in media aëris regione, ubi grandines & nives congelativa Saturni qualitate generantur; Vis naturalis Jovi propria in infima, in qua creaturæ animatæ cujusque speciei vivunt; irascibilis in aqua dulci, in qua Mars facit suum Diapason, tonitrua, meteoraque alia ignita & typhones inducens; Vis solaris & vitalis in aqua salsa, cùm sal sit autor vitæ in centro cujuslibet rei animatæ delitescens;

præterea

præterea videmus, quòd aqua marina salsedinem suam habeat à Sole; Vis concupiscibilis in prima Veneri propria, regione seu sphærâ terræ, ubi vegetabilia & animalia germinationem suam habent, & appetitu concupiscibili cœlestem formam assiduè expectant ab alto; Vis Mercurialis in metallis & eorum sphæra, & denique vis vegetativa Lunæ data à Sole centrali, à cujus radiis auctio atque germinatio in terræ superficie provenit. Hîc ergo videmus, qualis sit consensus omnium cœlorum animæ ad invicem; hîc percipimus, quomodò variæ Dei actiones ad unicam essentiam divinam referantur; hîc optimè nobis explicatur, quomodò idem Deus variis suis operationibus in multiplici effigie ubique adsit. Nam omnis rerum actus ab uno eodemque actore promanat, imò vero quilibet mundi actus est in ipso Deo, & à Deo & omnis actor respectu actionis est quasi ipse Deus, diversimodè agens per universum orbem, Deus hac via in cœlis, Deus in terra, Deus ubique, & omne quod est, suam essentiam ex Dei præsentia possidet; imò verò ipse Deus est rerum essentia; & omne quod est, quoniam quicquid est, per ipsum est, in ipso, ab ipso, & planè ipse est, cùm omne à luce habeat suam existentiam. At verò, quantò plùs lucis aliquid in se habet, tantò plùs Dei sibi vendicare potest, ut testatur *Divus Augustinus*, quoniam Deus est luminum Pater, à quo est omnis Lux, quæ veritatis est origo atque fundamentum. Quibus diligenter consideratis, omnem rerum harmoniam percipiemus ab ipsa anima derivari, quæ propagata est à Deo, & est quasi ipse Deus, aut radius ab ipso Deo immediatè promanans. In demonstratione ergo superiori novem habemus accentus seu voces Diapason operationum animæ constituentes, videlicet quatuor à Diatessaron & quinque à Diapente; atque hoc modo Musicam humanam habemus productam in nonario numero. Jam verò ad praxin harmoniæ animæ gradatim accedemus.

TRA-

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER XIII.

De Musicæ animæ compositæ praxi.

CAP. I.

Anima quid? & de infinita ejus potestate, ac quomodo à spiritu differat?

Jam tandem aliquando, priusquam ad usum seu praxin harmoniæ animæ simplicis per se, ac deinde harmoniæ ejus cum spiritu atque tandem melodiæ omnium trium inter se symphoniacam perveniamus, necesse est, ut earum differentias, quibus ab invicem distinguitur, cognoscamus. Per multas animæ definitiones, in eodem ferè convenientes à veterum Philosophorum tùm Ethnicorum tùm Christianorum schola approbatis, hoc loco repetemus. Alii enim eam sic definiunt. *Anima, quatenus mente decoratur, est substantia quædam rationis corporis gubernationi accommodata in bonum malumq́, convertibilis.* Et ideò aliquatenus dicitur mortalis, in quantū videlicet in deterius & à voluntate Dei, cujus participatione bona est, alienari potest, & aliquatenus immortalis, quoniam sensum, quò ei post hanc vitam bene vel malè sit, amittere non potest. Atqui in hac descriptione videtur anima cum spiritu intelligi. Nos verò animam simpliciter per se accipiendo sine ulla ejus cum spiritu creato mixtione, pro mera luce formali capimus ab ipso creatore immediatè promanante. Quare ut nobis videtur, tali modo accepta non malè à nonnullis definitur *esse res incorporea omni decore lucis adornata, sanctæ Trinitati assimilata, atque æterna gloria coæquata.* Vel: *Anima est res incorporea omnibus membris circumscripta, nullo colore colorata, altissimo Deo assimilata, omniumq́, rerum pulcherrima.* Jam verò sciendum est, quid sit ipse spiritus, qui cum anima, tinctura vitæ, forma & purissima ac simplicissima lucis essentia conjungitur. Unde in primis speculari debemus, quot modis spiritus accipiatur, quoniam spiritûs multiplici respectu appellatur. Etenim ipse Deus dicitur Spiritus, atque sic etiam aërem istum & ventum, ac flatum ad cordis

dis thalamos attractum nuncupamus ſpiritum. Atqui iſte ſpiritus anima dici non poteſt, quia aëris varietate diſſolvitur; ſed per ſpiritum illum, qui animæ ſeu luci junctus eſt, intelligimus illud animæ vehiculum, quo ipſa vehitur tanquam locatum in loco, vel flamma in oleo lampadis, vel ſplendor ſeu radius Solis in aëre. Atque hinc factum eſt, ut *Platonici* hominem diviſerint *in animam lucidam, ſpiritum intermedium ſeu æthereum & corpus opacum.* Anima ergo dicitur illa lucis ſcintilla, quæ movet ſpiritum, in quo, tanquam in puppe navigare videtur in mare mundi primùm, & deinde in corporeum laticem, corpusque animat, hoc eſt, vivificat illud. Spiritus verò accipitur pro ſpirituali natura, videlicet illud, quod ſpirat in corpore, ſpiritus appellatum eſt. Cæterùm anima & ſpiritus idem eſſe videntur in corpore, quamvis aliud notet anima, quam ſpiritus, eo quòd lux ſimplex ſine ſpiritu in corpore eſſe non poteſt; neque etiam ſpiritus per ſe abſque ſcintilla lucis agere valet: ſpiritus igitur ad ſubſtantiam refertur, anima verò ad formam & vivificationem. Hæc ergo agit & illa patitur, atque ambo eſſentialiter & ſecundùm naturæ leges adeò ad invicem conjunguntur, ut nemo præter ſolum Deum, hæc duo ab invicem dividere potis ſit. Id quod etiam innuere videtur *Apoſtolus* hiſce verbis: *Vivus eſt ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipite, pertingens uſque ad diviſionem animæ & ſpiritus.* Quibus videtur arguere, quòd impoſſibile ſit, ut diviſio ulla fiat inter animam & ſpiritum, niſi ſolo verbo Dei. Quod quidem & ipſe teſtari poſſim, experientia ductus in anatomia cujuſdam creaturæ; ubi ſpiritum virgineum & limpidum, undique radiis animæ ornatum vidi; quæ ab invicem dividere ignorabat ingenium humanum. Quare tametſi ab invicem differant, ut materia & forma, vel agens & patiens, vel aër & ignis, attamen quoniam ita ordinata ſunt à natura ſeu creata à Conditore, aliter ſe habere non poſſunt, quouſque vincula illa indiſſolubilia ab ipſo ſolo, qui nodum ligavit, diſſolvantur. Unde ſpiritus dicitur eadem eſſentia cum anima, atque lux & ſpiritus hoc idem conflare videtur, quod animam appellamus, idem, inquam, ſunt eſſentiâ, ſed proprietate differunt non minùs, quàm Pater in Trinitate à Spiritu ſancto; qui tamen ambo idem ſunt eſſentia ſuperſubſtantiali. Nam unus & idem ſpiritus ad ſeipſum dicitur, & ad corpus anima. Porrò etiam Spiritus dicitur, in quantum eſt ratione prædita ſubſtantia rationalis, anima verò, in quantum facit ad vitam corporis. Unde in Scripturis illud reperitur: *Qui perdiderit animam ſuam, ſalvam faciet eam*, hoc eſt, quiſquis propter Deum hanc vitam, quæ nunc corporis vivificatione temporariè mortalis conſtat, libenter deſpexerit, in futuro eandẽ corporis mortalis & animæ vitam æternam & immortalem recipiet. Ex quibus patet, quòd anima in propria ſua appellatione pro vita ſeu facultate vitali nonnunquam accipiatur. Et tamen nonnunquam latiùs ſe extendit animæ ſignificatio, & pro unione mentis, ſpiritus rationalis & ſcintillæ vitæ cum ſpiritu medio, ejus vehiculo, accipitur, atque tunc illam vocabulo magis conveniente animum nuncupamus, quem pro integro homine interno accipimus. Unde animus in ſacris Scripturis pro corde uſurpatur. Nam ut cor eſt centrum, atque interior corporis pars, ſic etiam anima ſeu potiùs animus eſt nucleus hominis inviſibilis & interni. Animus enim ſapientia divina illuſtratus principium ſuum reſpicit, & ſeipſum cognoſcit. Legimus autem ubique ferè in ſacris literis, quòd anima, pro creaturæ vita accepta, non modò hominibus, ſed etiam brutis ſit attributa. At verò nonnunquam animæ vocabulum, imò quidem ut plurimùm à Philoſophis & ipſis Theologis pro homine interno ſeu animo uſurpatur, atque nos etiam aliquando hoc vocabulo pro homine interno uſi ſumus. Sed, ut ad rem noſtram redeamus, anima humana, quæ in corpore habet eſſe & extra corpus, pariter anima & ſpiritus vocari poteſt. Non tamen duæ animæ, ſenſualis ſcilicet & rationalis,

altera nempe, qua vivit homo, & altera, qua, ut quidam putant, sapit, sed una eademque anima in semetipsa vivit per mentem, ac intellectum & corpori vitam præbet per sensum humanū: Namq; corpus nec vivere nec nasci potest sine rationali anima: Vegetatur autem, movetur, crescit, & humanam formam in utero accipit, sicut virgulta & herbas (sine anima videlicet rationali) movere & incrementum habere videmus. Sed tamen in spermate hominis delitescit semen, in quo mens & ratio, quoad nos, vacare videntur, cùm tamen reverà occultè & modo insensibili operentur, animamque vivificam, in principio etiam modo occulto operantem, paulatim atque gradatim ad palatium suum præparandum excitent; quæ actione sua occulta spiritum vegetativum inflat, atque in elementari compositione intumescere facit; quem quidem actum animam vegetativam appellamus, ita ut procul dubio vegetatio nihil aliud sit, quàm effectus primus animæ vitalis occultè operantis; quæ quidem anima movetur à mente & spiritu rationali in centro delitescentibus, & occultissimè animam ad motum excitantibus.

CAP. II.

De Mente & Ratione, atque iterum nonnihil de Anima & Spiritu.

MEns secundùm nonnullos dicitur à *Mene. Mene* autem Græcè *Luna* vel *Lunæ* dicitur. Atque sanè ut Luna crescit ac deficit, & varia vicissitudine mutatur, atque tamen in id, quod fuit, perfecta quàdam novitate se restituit; sic mens nunc caput summis inserit, nunc decidit in infima, nunc sese referens sibi, veris falsa redarguit, modò ad corporalia regenda deflectitur, modò æternis rationibus vel consultationibus adhærescit, secundùm illud *Mercur. Trismeg. Quicunque hac Dei natura fulti sunt, secundùm operum comparationem pro mortalibus immortales habentur, intelligentiâ sua cuncta complectuntur, quæ in terra sunt, & quæ in mari, & si quid est præter ea supra cœlum, atque adeò seipsos erigunt, ut ipsum quoque bonum intueantur.* Hujus divinæ essentiæ aspectus est ipsa ratio, quo bonum malumque discernit, virtutes eligit, verumque diligit. Nam hujus directione mens universorum capax est, & omnium rerum similitudine insignita; imò verò omnia esse dicitur natura quadam, potentia & naturali dignitate. Idcirco invisibiles rerum caussas per intelligentiam comprehendit, & visibiles actualium formas per sensuum passiones colligit, atque vel per sensus ad sensibilia prona est, vel per intelligentiam ad visibilia ascendit, rerum similitudines ad seipsam trahit, præsentia cognoscit, absentia intelligit, ignota inquirit, & circa inventa versatur. O mirabilis naturæ divinæ operatio! O ineffabilis radii divini dispositio! quæ omnia cùm esse dicatur, omnia ipsi subjiciuntur, atque obedientiam quandam præbent. Quid est ergo hæc essentia potentissima? an scilicet natura, an verò ipse Deus? Est equidem ipsa natura, omnia in mundo virtute insiti sibi Verbi producens, vitamque eis præbens. Est itidem & ipse Deus, cùm sit spiritus increatus atque radius essentiæ increatæ, à Creatore non minùs indivisibilis, quam lux aut jubar à Sole. Est ergo omne in omni, à quo omnia facta sunt, & in quod omnia, tanquam à multitudine ad unitatem, reverti debent. Hæc mens divina est illud rationale & intellectuale lumen, quo ratiocinamur, in-

intelligimus & sapimus; quæ ita facta est ad imaginem Dei, ut nulla interposita natura ab ipsa veritate formetur. Unde fit, ut secundùm nonnullos, Mens dicatur, quoniam eminet in anima, eminentior & præstantior, siquidem vis est animæ, à qua procedit intelligentia, per quam anima ipsam veritatem intelligit, & per sapientiam eam diligit. Sapientia enim est amor boni, quæ & sapor boni quidem dicitur: Mentis ergo visio intelligentia dicitur, ejus gustus sapientia, illa contemplatur, ista delectatur. Ex his ergo luculenter percipere possumus, quòd animæ oculus sit ipsa mens ab omni corporis labe pura & immunis, cujus aspectus est ratio, cui conjunguntur intellectus & visio; hæc enim tria animæ sunt necessaria, ut sanos oculos habeat, quibus aspiciat cùm à mortalium cupiditatibus purgata est atque remota. Aspicit anima cùm in Dei lumine contemplationis oculos figit; videt, cùm in illa contemplatione conspicit, quanta sint gaudia, quanta sit lætitia, quanta severitas, & quanta jucunditas. Sanitas facit illam securam, aspectus rectam, visio beatam: Cùm enim ab omni fæce est libera, maculisque abluta, tunc se denique in seipsa libentissimè tenet, & nihil sibi metuit, nec ulla culpa ejus quicquam agitur. Et tunc ingenti quadam & incredibili lætitia pergit in Deum, id est, contemplatione veritatis; Aspectum siquidem rectum sequitur ipsa visio Dei, quæ est finis aspectus. Sic anima priùs sanatur, sanata introducitur, introducta reficitur. Similiter & ipse spiritus (quē suprà declaravimus, esse vim quandam animæ mente inferiorem, ubi corporalium rerum similitudines exprimuntur) visum sibi proprium habet: Hic spiritus non est corpus, sed similis corpori. Quare etiam, quæ spiritu videntur, corporalia non sunt, sed corpori similia. Nam spiritus intermedius est aliquid inter non corpus seu lucem; & corpus ex elementis compactum. Quare videri non potest, ut corpus, sed ut ferè corpus, seu corporis imago aut similitudo. Facies quidem hominis nobis forinsecus nota est, & in memoria suam habet imaginem, incorporalem quidem, sed corpori similem. Mundi quoque istius mirabilis pulchritudo nobis foris præstò est, & in memoria nostra suam habet imaginem, incorporalem itidem, sed corpori similem, ad quam recurrimus, dum clausis oculis eam cogitamus. Ex quibus colligitur, quòd ut ad corporis sensum corpus in loco percipitur corporeis oculis visibile, sic etiam ad animæ aciem similitudo corporis oculis spiritus in memoria cernatur. Est enim quædam voluptatis intensio ad corpus visum, visionemque copulandam: atque hæc eadem intensio voluptatis est ad copulandam imaginem corporis, quæ est in memoria & visione cogitationis. Multa hoc loco abstrusa detegerem circa hoc subjectum, nisi me necessitas ad alia magis communia avocaret. Nam ut mihi videtur, a b harmoniæ animæ scopo nimis longè deviavimus. Quare ad illum jam vicissim orationis meæ filum convertam.

C A P. III.

Qualiter per quinque interiores animæ vires ad superiora, harmoniæ animæ ineffabili & ad solium Creatoris ascendere debeamus. Et de cujuslibet gradus systematis seu scalæ proprietate.

CUm ab inferioribus ad superiora harmonico spiritus consensu, animæque scala seu systemate nos attollere volumus, necesse habemus, ut primus scalæ seu systematis gradus, sensus videlicet, se nobis offerat, deinde imaginatio,

posteà ratio, quam sequitur intellectus atque hunc denique intelligentia, quorum supremus gradus est ipsa sapientia, quæ Deo connectitur, & quasi ipse Deus est. Inferior autem gradus, quem sensum diximus, est ea animæ vis, qua corporeas rerum corporearum formas præsentes videmus. Imaginatio est ea animæ potestas seu proprietas, quæ rerum corporearum corporeas recipit formas, sed absentes; sensus namque formas in materia percipit, imaginatio verò extra materiam & eadem vis, quæ exteriùs formata est, sensus dicitur, eadem autem usque ad intimum traducta, vocatur imaginatio: Imaginatio namque à sensu oritur, & secundùm ejus diversitates ipsiusque varietates. Multa videt anima carnalibus oculis, & multa etiam phantastica imaginatione concipit, & ubique distenditur, movetur, erigitur, & fluctuare videtur non à se egrediens, sed in semetipsa tanquam in magno discurrens spatio, vagatur, nec exit ad illa, sed tractatibus suis sibi illa repræsentat. Habet siquidem imaginatio in se quandam latitudinem & altitudinem. Nam per charitatem Deum & omnes sibi fideles complectitur, per meditationem rerum universa, quæ à principio mundi usque ad finem Deus propter salutem operatus est, meditatur; per contemplationem, quæ sursum sunt, cœlestia contemplatur. Ratio autem, quæ est tertius systematis musici in anima gradus, est vis illa animæ, quæ rerum corporearum naturas, formas, differentias, propria atque accidentia percipit, omnia quidem incorporea, sed non extra corpora, nisi ratione subsistentia; abstrahit etiam à corporibus, quæ fundantur in corporibus, non actione, sed consideratione, naturâ nempe ipsius corporis, secundùm quã omne corpus corpus est. Porrò etiam intellectus, qui est quartus systematis spiritualis gradus, est ea animæ virtus, quæ invisibilia apprehendit, sicut Angelos, Dæmones, animas & omnem spiritum creatum; Intelligentia denique, quæ ultimum atque altissimum systematis prædicti gradum constituit, est illa anima potentia, quæ immediatè supponitur Deo, cernit siquidem ipsum summum bonum atque unicum verum, vereque immutabilem. Diximus itaque, quòd anima humana sensu percipiat corporea, imaginatione corporum similitudines, ratione corporum naturas, intellectu spiritum creatum, atque demum intelligentia & mente spiritum increatum. Quicquid igitur sensus percipit, imaginatio repræsentat, cogitatio format, ingenium investigat, ratio judicat, memoria servat, intelligentia comprehendit, & ad meditationem sive contemplationem producit. Est ergo ingenium ea vis animæ sive intensio, qua se extendit anima, & exercet ad incognitorum cognitionem. Ingenium igitur inquirit ignota, ratio discernit inventa, memoria recondit judicata, & adhuc offert judicandæ. Atque hoc modo fit ascensus ab inferioribus ad superiora per harmoniam admirabilem, eàque ratione ima à summis dependent. Intellectus namque est intelligentiæ seu mentis imago atque similitudo, ratio intellectus, rationis phantasticum seu imaginatio, phantastici spiritus, cui etiam supremum corporis corpus ignis quadam similitudine jungitur, & igni aër, aëri autem aqua & aquæ terra. Sensus informat imaginationem, imaginatio rationem, & facit scientiam sive prudentiam; rursùm rationi occurrens divina præsentia informat eam, & facit intelligentiam sive sapientiam. Sunt itaque in ratione duo quasi membra, cùm sit in ea quiddam ad superna & cœlestia tendens, quod dicitur sapientia; & quiddam ad transitoria & caduca respiciens, & id dicitur prudentia. Hæc enim duo ex ratione sunt, & in ratione consistunt. Quorum respectu se dividit ratio in duo; sursum scilicet in sapientiã, & deorsum in prudentiam, quasi in virum & mulierem, ut vir sit superior & regnet, mulier autem inferior ac regatur. Unde dictum est: *Melior est iniquitas viri, quàm mulier benefaciens.* Melior siquidem est, qui per cœleste desiderium accensus, carnem, subtrahendo ei necessaria, affligit, quam qui

qui per carnalem affectum resolutus, per omnia, quæ commoda sunt, ei satisfacere contendit. Sed ad scalam seu systema nostrum revertendo videmus, quòd sensus juvetur exteriùs; quoniam oculus carnis, quamvis à natura habeat facultatem videndi, nunquam tamen per se consequitur visionem, nec auris auditum, nisi beneficio lucis exterioris & soni, atque sic in cæteris. Similiter imaginatio juvatur exteriùs, quia ex sensibus concipitur. Ratio juvatur interiùs, quia spiritus rationalis ex dono creationis habilis est ad cognoscendum verum & diligendum bonum; qui nisi radio interioris lucis perfusus fuerit, & calore accensus, nunquam consequetur sapientiæ seu charitatis affectum. Intellectus & intelligentia juvantur superiùs; quia Deus & ignis & lux est. Lux ergo emittit ex se splendorem illum, quem in se continet, eaque illuminat mentem & intelligentiam ad veritatis cognitionem. Ignis verò calorem de se emittens, sed non amittens, inflammat affectum ad amorem virtutis. Et sicuti Solem non videt oculus, nisi in lumine Solis, sic intelligentia non potest videre verum ac divinum lumen, nisi in ipsius lumine. Unde inquit Propheta: In lumine tuo videbunt lumen. Quare cum mortale induerit immortalitatem & corruptibile hoc incorruptibilitatem, tunc secundùm modulum nostrum per mentis illuminationem omnia sciemus, & per corporis incorruptibilis levitatem ubique esse poterimus, volabimus mente per contemplationem, volabimus corpore per incorruptionem, discernemus mente, discernemusque corpore; siquidem sensus nostri corporei vertentur in rationem, ratio in intellectum & intelligentiam, atque intelligentia mutabitur & migrabit in Deum. Sic, teste *Esaia Propheta; Luna erit ut Sol, & Solis dignitas in septupla proportione multiplicabitur, & exaltabitur, &c.* Concludimus autem ex his, quæ præcesserunt, quòd sensu visibilia percipiantur, & quòd in imaginatione contineantur visibilium imagines & similitudines; similiter quòd ad rationem pertineant visibilium rationes ac definitiones & invisibilium investigationes, & quòd denique ad intellectum & intelligentiam spectent spiritualium & divinorum comprehensiones & contemplationes. Sensus verò & imaginatio ad rationem non ascendunt, sed infrà remanentes possunt eam aliquatenus deducere, & quasi à longè quædam ostendere, ad quæ non valent pervenire. Simili quadam proportione intellectum & intelligentiam ratio juvare potest, sed ad statum eorum nequit ascendere, quoniam metas suas & proprios fines habet, quos egredi non potest: Sensum & imaginationem cum cæteris animalibus habemus communia, siquidem illa vident visibilia, & visorum recordantur. Imò verò in quibusdam nos superant bestiæ, quoniam justum fuit, ut brutis animalibus, quibus nihil concedebatur de intellectu, daretur aliquid peculiare in sensu, juxta illa carmina:

Nos aper auditu vincit, sed aranea tactu,
Vultur odoratu, lynx visu, simia gustu.

Atque sic à converso tanto major necessitas homini indicitur exercendæ rationis, quanto majorem defectum patitur sensualitatis. Ratio autem ibi incipit, ubi aliquid occurrit, quod non habemus commune cum animalibus. Diligenter itaque considerandum est, quòd tria sint in homine interno, videlicet *quadam infra rationem ponuntur, quadam juxta eam, & quadam supra ipsam. Infra rationem* sunt, quæ sensu percipimus, sicut dura, mollia, calida, frigida, candida & nigra, &c. *Juxta rationem* sunt rationi pervia, quæ ratione percipimus, sicut commoda, incommoda, vera, falsa, justa & injusta; nam ratio est quidam animi motus, visum mentis acuens, veraque à falsis distinguens. *Supra rationem* denique sunt, quæ nec sensus docet, nec ratio persuadet, sed aut divina revelatione comprehenduntur, aut sacrarum Scripturarum autoritate creduntur, sicuti, quòd Deus in una substantia sit trinus, & in tribus supersubstantialiter

perſonis unus,& quod Deus ſit rerum univerſitas,ita tamen ut interim ſit nulla ſingularum;atque ita motibus rationis non ſubjacet,quia ratio non eſt,niſi de re aliqua. Hi igitur ſyſtematis animæ gradus,qui omnes ſunt animæ proprietates, non minùs dicuntur ipſa anima, quàm hepar, cor, cerebrum, muſculus, vocantur una caro, dum tamen proprietate differunt. Sic conſonantia Diateſſaron dicitur harmonia,itidemque Diapente& Diapaſon,& Diapaſon cum Diateſſaron,& Diapaſon cum Diapente& Diſdiapaſon: ſcilicet hæ omnes ſunt harmoniæ,& tamen diverſitate ſonorum differunt. Multa igitur habet anima nomina ſecundùm ſui operis officium: Vocatur namque *vita*,dum vegetat,*ſpiritus*,dum contemplatur,*ſenſus*,dum ſentit,*animus*,dum ſapit,*mens*,dum intelligit,*ratio*,dum diſcernit,*memoria*,dum recordatur,*voluntas*,dum vult. Et tamen iſta omnia non differunt in ſubſtantia, quemadmodum in nominibus,quoniam omnia ſunt una anima,ut prædicta corporis membra ſunt unius corporis caro; proprietates ſiquidem ſunt diverſæ,ſed eſſentia una. Spiritus tamen & animæ poteſt eſſe differentia,quia omnis anima eſt ſpiritus,ſed non omnis ſpiritus eſt anima. Nam ut in præcedentibus dictum eſt,ſpiritus non eſt anima,niſi debita lucis cujusque portione ad hoc officium præparetur. Præterea pro animæ & ſpiritus differentia videmus,quòd alia ſit ſpiritus inferioris proprietas,alia medii & alia ſuperioris. Et tamen unus eſt atque idem ſpiritus, ſed diverſimodè nuncupatus,ſecundùm majorem aut minorem lucis in eo prædominantis portionem. Sic etiam lux omnis eſt tantùm unica,& tamen alia eſt ignis,alia Sol, alia Luna,alia Saturnus,alia Jupiter &c, dum tamen nihilominus hæ omnes ſunt eadem lux,in diverſis corporibus denſioribus aut tenuioribus contracta. Ex his ergo videmus,qualem harmoniam anima producat ex numero quinario,quo ea in corpore humano concordi ſymphoniæ via exiſtens,ſe ex profundiſſima multitudinis abyſſo ad unitatis faſtigium attollit. Demonſtratum eſt itaque ſuperiùs,quod Muſica fiat tranſitu atque operatione animæ per numerum nonarium,& per numerum ſeptenarium,itidemque per numerum ternarium;quæ quidem ternaria Muſica fit inter corpus,ſpiritum & animam. Hic autem mentionem faciemus harmoniæ illius ex numero ternario depromptæ, quæ in ſola anima reperitur.

CAP. IV.

De rationabili,iraſcibili & concupiſcibili animæ potentiis; & de earum harmonia ad invicem.

QUinque animæ viribus,videlicet *ſenſu,imaginatione,ratione,intellectu,intelligentia,& practica* earum harmonia in *capite præcedenti* explicatis ad ſymphoniam practicam jam tandem trium animæ potentiarum,*rationabilitatis* ſcilicet, *concupiſcibilitatis* & *iraſcibilitatis* me accingam. Et quamvis nihil inter vires & potentias intereſſe nonnullis fortaſſe videbitur,ab effectu tamen rem percipiemus. Ex duabus ſubſtantiis,videlicet ex anima cum ratione,& ex corpore cum ſenſibus ſuis hominem conflatum eſſe,ſuperiùs luculenter explicatum eſt;quos tamen ſenſus non movet caro abſque animæ ſocietate; anima autem tenet ſuum rationale ſine carne,ſiquidem illa eſt rationalis concupiſcibilis & iraſcibilis: Quas quidem potentias habuit,antequam corpori miſceretur,quoniam illæ naturales ſunt ei, adeoque nihil aliud quàm ipſa anima, cum tota animæ

ſubſtantia

substantia in hisce tribus plena atque perfecta consistat, scilicet, in rationalitate, concupiscibilitate & irascibilitate, quasi quadam sua trinitate: Et tota hæc trinitas est quædam animæ unitas, & ipsa anima; In eo tamen à Deo differt, quòd Deus est omnia sua, anima verò nonnisi quædam sua; hæc siquidem naturalia & ipsa omnia. Quare tota animi essentia in his potentiis continetur, nec tamen ea per partes dividitur, cùm sit simplex & individua; si verò aliquando partes habere dicitur, intelligendum id potiùs est ratione similitudinis, quàm de veritate compositionis. Simplex enim substantia est anima; nec aliud nec minùs est ratio in substantia, quàm anima, sed una eademque substantia secundùm diversas potentias diversa sortitur vocabula. Per primam ergo potentiam, videlicet, *rationabilitatem* habilis est anima, ut illuminetur ad aliquid cognoscendum, scilicet *infra se, & supra se, & juxta se*, uti anteà dictum est. Cognoscit siquidem Deum *supra se*, & Angelum *juxta se*, & quicquid cœli ambitu continetur, *infra se*: Per *concupiscibilitatem* habilis est, ad aliquid appetendum & amandum; atque per *irascibilitatem* ad aliquid fugiendum, & odio prosequendum. Unde colligitur, quòd de *rationabilitate* omnis sensus oriatur, & de cæteris duabus omnis affectus: *Rationem* vocamus animæ aspectum, quo per seipsam verum intuetur; *ratiocinationem* verò rationis inquisitionem. Quare illa, ratione videlicet, opus est ad videndum, ista videlicet ratiocinatione ad inquirendum. *Affectus* autem, qui ex cæteris duabus animæ potentiis oritur, quadripartitus esse dignoscitur, nempe è concupiscibilitate gaudium & spes, dum de eo, quod amamus, jam gaudemus aut gaudendum speramus; & de irascibilitate dolor & metus oriuntur; nam de eo, quod odimus jam dolemus, vel dolendum metuimus. Hi ergo quatuor animæ affectus sunt quasi quædam principia & communis materia omnium vitiorum & virtutum. Et, quoniam *virtus est habitus mentis bene composita*, idcirco componendi, instituendi atque ordinandi sunt animi affectus ad id, ad quod debent, & quomodò debent, ut virtutes producere possint, alioquin in vitia facilè labentur. Cùm ergo prudenter, modestè, fortiter, & justè amor ac odium instituuntur, In virtutes exurgunt; in prudentiam scilicet, temperantiam, fortitudinem, atque justitiam, quæ quasi origo sunt & cardines omniũ virtutum, atque hæc omnia efficaciter & virtuosè in anima instituuntur. Per odium quoque mundi & sui proficit anima in amore Dei & proximi, per contemptum temporalium & inferiorum crescit in desiderio æternorum ac superiorum. Hinc igitur evidenter liquet, quòd ratio ab errore non sit immunis, nisi per mentem illuminetur. Unde accidit, ut ejus affectus boni à mentis illuminatione producti, *virtutes* appellentur, mali verò ex illuminationis defectu prodeuntes, *vitia* vocentur. Mens enim semper à Deo illuminatur, non tamen semper illuminat. Prima enim lux in Deo est supereminens omnem intellectum: Quare non potest lux intelligibilis appellari, sed illa lux, quando immediata radiatione infunditur à Deo, intelligibilis dicitur, quia intelligi potest. Deinde, quando per mentem distillans rationi jungitur, fit rationalis, ac potest non solùm intelligi, sed etiam cogitari. Posteà, quando per rationem infunditur in idolum animæ, ubi phantasia seu imaginatio operatur, efficitur non modò cogitabilis & rationalis, sed etiam imaginabilis, nec dum tamen corporea; quando autem exinde migrat in æthereum animæ vehiculum, tùm primùm efficitur corporea, non tamen manifestè sensibilis, donec transierit in corpus elementare, sive simplex aëreum sive compositum, in quo efficitur lux manifestè visibilis ad oculum. Quod denique ad harmoniam attinet & consonantias, quibus hæ animæ potentiæ seu virtutes inter se consonant, intelligendum est, quod illæ hoc modo ad invicem proportionentur. Proportio consonantiæ Diapason invenitur inter rationabilitatem & concupiscentiam; inter rationem

verò

verò & iraſcibilitatem reperitur proportio conſonantiæ Diateſſaron; atque tandem inter iraſcibilitatem & concupiſcentiam conſonantia ſeſquialtera ſeu Diapente obſervatur. Præterea ſciendum eſt, quòd, ſi ratio à mente illuminetur, admirabilis harmonia & conſonantia in homine reperiatur; cujus ſymphonia virtutes, Dei filiæ producuntur; imò verò ipſa ira & odium in bonum convertuntur. E contrario verò, ubi deeſt rationis illuminatio, ibi virtutes in vitia Diaboli maligna deformantur, omniaque in malum & errores ſubmerguntur.

C A P.

CAP. V.

De corporis & animæ harmonia ad invicem.

Mirabilis est carnis & animæ, hoc est, spiritus vitæ & limi terræ amor & societas, cùm ex his junctis totus homo conflari dicatur. Sic enim scriptum est: *Fecit Deus hominem ex limo terræ, & inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ*, dans ei sensum & intellectum; ut per sensum lutum sibi associatum vivificaret, & per intellectum regeret; similiter ut per intellectum intus ingrederetur, Deique sapientiam contemplaretur, & sensus foris sapientiæ ejus opera specularetur. Intellectum intus illustravit Deus, sensum verò foris decoravit, ut in utroque recreationem inveniret integer homo, intus scilicet ad felicitatem, foris ad jucunditatem. Sed quia bona exteriora diu consistere non possunt, jussus est homo ab exterioribus ad interiora redire, & ab interioribus ad superiora ascendere, videlicet à sensu ad imaginationem, ab imaginatione ad rationem, ab ea ad intellectum, atque ab illo ad mentem seu intelligentiam & ita ad Deum. Mirum, inquam, atque ineffabile, imò verò miraculo plenum fuit, quòd tàm diversa, divisa & natura ita contraria, uti est corpus & anima, ad invicem conjungi potuerint, nec minùs admirabile fuit, quòd in limo nostro seipsum Deus contraxerit, ut sibi invicem copularentur Deus & limus; tanta scilicet sublimitas & tanta vilitas; nihil nempe Deo sublimiùs, nihil limo viliùs. Mirabilis fuit prima conjunctio, mirabilis fuit secunda, nec minùs mirabilis erit tertia, cùm idem homo, Angelus & Deus unus erit spiritus, eodem namque bono bonus est homo, quo bonus est Angelus, eodemque bono est uterque beatus; si tamen ambo idipsum eadem voluntate, eodemque spiritu cupiant: Et si tàm disparem naturam carnis, nempe & animæ ad unam fœderationem & amicitiam Deus conjungere potuit, nequaquam erit ei impossibile rationalem spiritum, qui usque ad consortium terreni corporis humiliatus est, cum eodem corpore glorificato ad consortium beatorum spirituum, qui in sua puritate persistunt, exaltare & ad suæ gloriæ participationem sublimare. Ad hoc enim sola charitate, nulla verò necessitate, eum creavit Altissimus, ut suæ eum beatitudinis participem faceret. Quod si ergo tantum gaudium & tanta est lætitia in vita ista temporali, quæ constat ex spiritus in corpore illo corruptibili præsentia, quanta lætitia, & quantum gaudium erit in vita æterna, quæ constat ex immediata Deitatis in spiritu rationali existentia. Subjiciatur ergo corpus animo, animusque Deo, & unus spiritus erit cum eo, si modo in humilitate permanserit spiritus, & gratiā sui Creatoris, per quam glorificandus & exaltandus est, agnoverit. Ex carne igitur & anima constat homo, & utraque bonum suum habet, in quo gaudet & exultat. Bonum animæ Deus est cum affluentia dulcedinis suæ. Bonum carnis est mundus cum abundantia jucunditatis suæ; sed mundus exterior est; Deus autem interior, quo nihil interius, nihilque præsentius; interior est omni re, quia in ipso sunt omnia, & exterior omni re, quia ipse est super omnia. Ab hoc igitur mundo ad Deum ascendentes, & quasi ab imo sursum enitentes, debemus nosmetipsos transire. Ascendere enim ad Deum est intrare semetipsum, & non solùm se intrare, sed ineffabili quodam modo per sui centrum transire. Hinc *Mercurius Trismegistus: Qui interius transiens, & intrinsecus penetrans seipsum transcendit, ille veraciter ad Deum ascendit.* Quod quidem ut fiat, ab hujus mundi

distractionibus cor nostrum colligamus, illudque ad interna gaudia revocemus. Et si cor nostrum in his semper tenere non possumus, saltem ab illicitis & vanis cogitationibus restringamus, ut illud aliquando in divinæ contemplationis lumen figere valeamus. Hæc enim est requies cordis nostri, cùm in Dei amorem per desiderium figitur: Hæc est vita cordis nostri, cùm Deum suum contemplatur, & in ipsa sua contemplatione suaviter reficitur; Et dulce est semper ad considerandum, ad amandum, & ad laudandum; nihil enim ad beatam vitam præstantius videtur, quàm, velut clausis carnalibus sensibus extra carnem, mundumque, affectum quempiam intra seipsum converti, alienumque affectum à mortalium cupiditatibus sibi soli & Deo loqui. Cùm ergo anima sit incorporea per subtiliorem corporis naturam, id est, per ignem & aërem (quæ in ipso mundo præcellentiora sunt corpora, & ideò spiritui magis familiaria) corpori administrat. Ista quidem priora recipiunt nutus animæ vivificantis, eò, quòd incorporeæ naturæ sunt propinquiora, quàm humor & terra, ut ad eorum proximum ministerium tota moles administretur. Nullus enim his duobus idem in corpore sensus est, vel inanima spontaneus corporis motus. Ignis & aër, quia levia sunt, movent terram & aquam, quæ gravia sunt. Quapropter corpora post animæ discessum minimè moveri videmus, quia ignis & aër, qui durante per animæ præsentiam tenentur in corpore terreno & humido, ut omnium fiat contemperatio, post ejusdem animæ discessum ad superiora evadunt, ac sese expediunt. Ad corporis autem compositionem quod attinet, intelligendum est, corpus constare ex officialibus membris; quæ etiam officialia ex consimilibus, & consimilia itidem ex humoribus, humores autem ex cibis, & cibi ex elementis constant. Unde videmus, quòd nihil horum sit anima, sed illa in istis, tanquam in organis sibi naturaliter destinatis, agit, & per hæc corpori consulit, atque huic vitæ, qua homo factus est in animam viventem. Quod si igitur illa temperata fuerint atque ordinata, congruunt vivificationi, & nunquam recedit anima; si verò distemperata fuerint & confusa, invita recedit anima, secum trahens omnia, sensum scilicet, imaginationem, rationem, intellectum & intelligentiam, concupiscibilitatem & irascibilitatem; & ex his secundùm merita afficitur ad delectationem sive ad dolorem. Sic itaque tunc corpus, quod priùs integrum fuit, tanquam organum contemperatum & dispositum, ut melos concineret, & ad tactum consonaret, jacet è converso fractum & mutilum; anima autem, recurrentibus ad patriam suam elementorum partibus, non habens ubi vires suas exerceat, quiescit ab his tantùm motibus, quibus corpus per tempus & locum movebat. Nam licet organum pereat, non tamen perit melos, nec quod organum movebat. Ex hisce igitur oculis quasi apertis contueri possumus admirabilem illam harmoniam, qua duo illa extrema, pretiosissimum scilicet & vilissimum ad invicem concatenantur, & sibi invicem consonant, & quòd spiritus mundi intermedius, animæ vehiculum, sit nexus retinendi ipsa in concordi pace atque symphonia, & quòd Deus sit musicæ humanæ sufflator, seu chordæ monochordii pulsator, seu principium internum, à centro quasi totius consonantes motus & vitæ effectus in Microcosmo producens. Chorda verò sua vibratione lucidos inspiratoris effectus, tanquam amoris accentus & sonos, per Macrocosmum & Microcosmum dispergens, est spiritus limpidus, qui naturaliter secundùm suum situm & positionem participat de utroque extremo, & utrumque extremum ad invicem connectit, similiterque systematis humani gradus seu claves delineat, quibus deorsum à superis in corpus fit descensus animæ, & è converso quoque ejus ascensus ad superiora seu locum

cum nobilissimum, post corporis interitum & vinculorum vitæ à corpore, loco nempe vilissimo, dissolutionem. Hujus autem harmoniæ humanæ descriptionem, comparando illam cum mundana, hoc modo secundùm cujuslibet illius regionis differentiam, mundo accommodatam, delineavimus.

Musicæ humanæ tàm ex parte animæ quàm corporis delineatio.

Dies Microcosmicus.

Hîc integrum hominem in sua effigie extensum, videmus delineatum, in cujus medietate, secundùm continuatam ejus longitudinem, duximus lineam rectam, integrum Microcosmi diametrum repræsentantem. Cæterùm hujus chordæ semidiameter *A. C.* commensurat monochordi tonos cum semitoniis, proportionesque musicas reddit similes illis, quæ habentur in harmonia mundana. In sinistra igitur ejus parte musicam illius mundo simillimam explicavimus; in ejus verò dextra symphoniacum animæ à cœlo ad terram descendentis aspectum, & ejus iterum ascensum à terra seu corpore in cœlum sive spiritum satis propriè delineavimus. In sinistra igitur demonstravimus, proportionem inter intellectum & vitam in monochordo reperiri duplam, in qua Diapason spirituale continetur. Similiter ostendimus, quòd in eadem proportione monochordi intervallum à sphæra cordis seu solis ad terram seu genitalia extensum sonet Diapason corporale, vitam & sensum seu carnalem naturam, quæ infimum ventrem incolit, uniens. Ut igitur in monochordi musici chorda, si ejus pars dimidia prematur, Diapason unum deorsum sonat, & alterum sursum, sic etiam cor in medietate semidiametri humani situm, non aliter quàm Sol in medietate mundi, per unam consonantiam Diapason respicit inferiora, videlicet infimæ regionis naturam, & per alteram summum Microcosmi cœlum, in quo mens, intellectus & ratio dominium habent. In dextro etiam Microcosmi latere consonantiam Diapason constituimus inter intellectum & imaginationem; nempe Diatessaron inter intellectum & rationem, & Diapente inter rationem & imaginationem; quæ ambo conjuncta efficiunt Diapason spirituale & invisibile. Similiter à cordis sphæra deorsum tendendo eandem proportionem reperimus inter imaginationem & corpus seu centrum terræ. Nam spatium motus ab imaginatione ad sensum refertur ad Diatessaron, illud verò, quod est inter sensum & carnem vel corpus ad Diapente; quæ juncta Diapason corporale & quasi visibile conflant. Motum his omnibus administrat spiraculum primum vitæ, immediatè à Deo in hominis faciem inspiratum, secundùm cujus, tanquam primi mobilis Microcosmici, motum voluntarium facultates regionum inferiorum involuntariis motibus ferantur. Sic enim videmus, quòd actio animalis, in suprema regione contenta voluntaria sit; cæteræ verò inferioribus regionibus communes, vitalis scilicet & naturalis involuntariæ dicuntur. Diem etiam & noctem Microcosmi in prædicta demonstratione explicuimus, quatenus fontes lucis rationalis, vitalis & naturalis super hominis terram, seu centrum vivente homine semper ascendunt atque exurgunt, infra verò ejus terram nihil præter duo illius fulcra seu columnas, universam massam humeris veluti Atlanticis sustentantes atque statuminantes, reperitur. In hemisphærio igitur Microcosmi superiori semper splendet lux primi cœli, videlicet mentis, divino splendore illustratæ, in medio cor, solari lumine repletum; atque in infimo hepar, ignei atque aërei elementi calore exuberans. Atque hoc modo integram hominis tam interni, quàm externi naturam, quamvis non pro voluntate satis politè, pro posse tamen diligenter intuenti, atque lucis & non tenebrarum, filio satis luculenter, uti opinor, non absque actis ingentibus & gratissimis Deo Creatori meo gratiis, amaras Momi maledictiones, atque pessimas malevolorum calumnias, impiasque invidorum derisiones aspernando, negligendo, non curando taliumque linguarum viperinarum morsus virulentos balsamo patientiæ, & illæsæ conscientiæ antidoto